

DAVID YALLOP

IN NUMELE DOMNULUI

Vaticanul un mare pericol

O investigație privind asasinarea papei Ioan Paul I

Traducere de Mircea Ștefancu și Valentin Dragu-Banu
Tipărită la Editura ALL, București, 1997

Ediție digitală realizată de Apologeticum
pentru
Biblioteca teologică digitală

APOLOGETICUM
2004

PROVENIENȚA FOTOGRAFIILOR

Autorul și editorii doresc să mulțumească următorilor pentru permisiunea de a reproduce fotografiile alb/negru:

Agenzia Ansa, 1-4, 6, 24, 26, 29, 33, 35, 47, 51, 52, 54, 60;

Associated Press, 7, 10, 15, 21, 25, 31, 32, 34, 36, 39, 40, 43, 45, 48-50, 57, 58, 61, 63, 64;

Camera Press (foto de Michelle Noon), 62;

Chicago Sunday Times, 11; Dufoto, 5, 8, 9, 14, 16, 19, 20, 22, 23, 46, 53, 55, 65;

Bruno Ferrario, 12, 13, 17, 18, 37;

Fotoattualita, 28;

Foto Feliei, 42;

Liverani Foto Notizie d'Attualita per La Stampa (foto de Gianni di Mango), 56;

L'Osservatore Romano Citta del Vaticano Servizio Fotografice (fotografii de Arturo Mari), 27, 30, 38, 44;

colecție particulară, 59;

Philip Willan, 41.

INTRODUCERE LA EDIȚIA DIN 1992

Această carte a fost publicată pentru prima oară în 1984 și a apărut simultan în mai multe țări. Până la ora actuală a fost tradusă în douăzeci și șapte de limbi și din diferitele ediții s-au vândut peste două milioane și jumătate de exemplare. Am primit multe mii de scrisori din partea cititorilor; doar șapte dintre ele au fost critice, restul au fost îndeajuns de amabile pentru a lăuda cartea și, mai important, au consemnat încredințarea cititorilor că Albino Luciani a fost, după părerea lor, asasinat, iar faptul a fost dovedit cu prisosință.

Răspunsul Vaticanului a fost prompt. La câteva zile de la publicare și înainte ca vreunul dintre purtătorii săi de cuvânt să fi citit cartea, reacția pe care am prevăzut-o în prima ediție a putut fi auzită de toți. “Ducerea speculațiilor fantastice pe noi culmi ale absurdului“. “Surse de la Vatican au arătat că un articol al Constituției Apostolice stabilește în mod expres procedura de urmat după moartea papilor“. După cum demonstrează cartea, această minciună a Vaticanului a fost bine speculată în 1978 de reprezentanții acestuia, în ciuda dovezilor de necontestat consemnate în această carte, mediile de informare internaționale nu au reușit totuși să înfrunte Vaticanul în această privință.

“Prostii infamante“ și “fantezii absurde“ au fost alte două mostre ale grabei de a condamna a Vaticanului, în ciuda încercării de asasinat la adresa reputației, la care am fost supus de către diverse elemente ale ierarhiei romano-catolice, incluzând afirmații a tot felul de persoane din diverse țări, cum că îmi vor dovedi că am greșit, în 1985, când a fost publicată ediția Corgi, a apărut un fapt de necontestat și extrem de semnificativ:

Nici măcar o afirmație, nici măcar un singur fapt, nici măcar o opinie cu privire la asasinarea papei Ioan Paul I, dintre cele conținute în această carte, nu s-a dovedit a fi falsă. Într-adevăr, după cum am arătat în introducerea la ediția Corgi, toate informațiile care mi-au parvenit după publicarea inițială mi-au reconfirmat justetea concluziilor. În iunie 1985 am hotărât să fac sarcina Vaticanului copilăresc de ușoară. Având în vedere declarațiile citate mai sus, Vaticanul ar fi trebuit să poată dovedi în ce măsură îmi erau incorecte dovezile și concluziile în răstimp de câteva ore de la citirea somației mele, care suna astfel:

“Dacă Vaticanul poate dovedi că nu am dreptate în două privințe numai - dacă poate dovedi că relatarea mea despre cel care a găsit cadavrul lui Albino Luciano este incorectă, și dacă poate dovedi că relatarea mea despre documentele pe care acesta le ținea în mâini este incorectă - atunci am să donez și ultimul penny ce mi se cuvine din vânzările acestei cărți pentru cercetări în domeniul cancerului“.

Această provocare a fost subiectul mediilor de informare din lumea întreagă. Ne aflăm acum în aprilie 1987. Încă mai aștept răspunsul Vaticanului.

DAVID YALLOP

PREFAȚĂ

Această carte, rezultatul a aproape trei ani de cercetări intense, nu ar fi existat fără ajutor activ și cooperare din partea multor persoane și organizații. O mare parte a acestora au acceptat să ajute numai cu condiția de a rămâne necunoscuți publicului. Ca și în cazul cărților anterioare, pe care le-am scris în condiții similare, le respect dorința, în acest caz, însă, este nevoie și mai mare de a le proteja identitatea. După cum va deveni clar cititorului, crima este un însoțitor frecvent al evenimentelor înregistrate aici. Un număr considerabil dintre aceste crime rămâne oficial nerezolvat. Nimeni nu trebuie să se îndoiască de faptul că indivizii responsabili de aceste morți sunt în stare să ucidă iar. A dezvălui numele celor care mi-au furnizat un ajutor crucial și care, acum, sunt în primejdie, ar fi un act de iresponsabilitate criminală. Față de ei am o datorie deosebită. Motivele lor de a face cunoscută o largă paletă de informații au fost numeroase și diverse, dar am auzit iar și iar remarca: “Adevărul trebuie spus. Dacă sunteți pregătit să-l spuneți, atunci, așa să fie.” Le sunt adânc recunoscător tuturor acestora și următorilor, pe care cu cel mai mare respect îi consider a fi partea nevăzută a aisbergului:

Profesorul Amedeo Alexandre, profesorul Leonardo Ancona, William Aronwald, Linda Attwell, Josephine Ayres, Alan Bailey, dr. Derek Barrowcliff, Pia Basso, părintele Aldo Belii, cardinalul Giovanni Benneli, Marco Borsa, Vittore Branca, David Buckley, părintele Roberto Busa, dr. Renato Buzzonetti, Roberto Calvi, Emilio Cavaterra, cardinalul Mario Ciappi, fratele Clemente, Joseph Ceffey, Annola Copps, Rupert Cornwall, monseniorul Ausilio Da Rif, dr. Ciuseppe Da Ros, Maurizio Da Luca, Danielle Doglio, monseniorul Mafeo Ducoli, părintele FranVois Evain, cardinalul Pericle Feliei, părintele Mario Ferrarese, profesorul Luigi Fontana, Mario di Francesco, dr. Carlo Frizziero, Mario Cizzo, părintele Carlo Gonzales, părintele Andrew Greely, Diane Hali, doctorul John Henry, părintele Thomas Hunt, William Jackson, John J. Kenney, Peter Lemos, dr. David Levison, părintele Diego Lorenzi, Edoardo Luciani, William Lynch, Ann McDiarmid, părintele John Magee, Sandro Magister, Alexander Manson, profesorul Vincenzo Masini, părintele Francis Murphy, monseniorul Giulio Nicolini, Anna Nogara, părintele Gerry O'Collins, părintele Romeo Panciroli, părintele Gianni PASTRI, Lena Petri, Nina Petri, profesorul Pier Luigi Prati, profesorul Giovanni Rama, Roberto Rosone, profesorul Fausto Rovelli, profesorul Vincenzo Rulli, Ann Ellen Rutherford, monseniorul Tiziano Scalzotto, monseniorul Mário Senigaglia, Arnaldo Signoracci, Ernesto Signoracci, părintele Bartolomeo Sorges, Lorana Sullivan, părintele Francesco Taffarel, sora Vincenza, profesorul Thomas Whitehead, Phillip Willan. Sunt de asemenea recunoscător următoarelor organizații: Reședința

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Augustină din Roma, Banca San Marco, Banca Angliei, Banca de Decontări Internaționale din Basel, Banca Italiei, Biblioteca Centrală Catolică, Societatea Adevărul Catolic, Poliția din Londra, Ministerul Comerțului, Biblioteca de Statistică și Marketing, Colegiul Englez din Roma, Biroul Federal de Investigații, Universitatea Gregoriană din Roma, Secția Otrăviri a Spitalului New Cross, Opus Dei, Societatea Farmaceutică a Marii Britanii, Tribunalul Districtual din Luxemburg, Ministerul de Interne al Statelor Unite din Tribunalul Districtual al Districtului Sudic din New York, Biroul de Presă al Vaticanului și Radio Vatican. Printre cei cărora nu le pot mulțumi public se numără locuitorii Cetății Vatican, care m-au contactat și mi-au inițiat investigația asupra evenimentelor privitoare la moartea papei Ioan Paul I, Albino Luciano. Faptul că bărbați și femei trăind în inima bisericii romano-catolice nu pot vorbi deschis, iar identitatea lor nu poate fi dezvăluită este un indiciu elocvent asupra stării de lucruri din Vatican.

Fără îndoială că această carte va fi atacată de unii și ignorată de alții. Va fi privită de unii ca un atac la adresa credinței romano-catolice, în particular, și împotriva creștinismului, în general. Nu este nici una, nici alta. Într-o anumită măsură, este o acuză împotriva unor oameni, indicați nominal, care s-au născut romano-catolici dar nu au devenit niciodată creștini.

Așadar, această carte nu este un atac la Credința urmată de milioane de devotați ai Bisericii. Ceea ce ei au sfânt este prea important pentru a fi lăsat pe mâna acelor care au conspirat ca să târască mesajul lui Hristos în murdăria pieței publice - o conspirație care a avut un înspăimântător succes.

După cum am precizat deja, m-am confruntat cu o dificultate insurmontabilă atunci când a trebuit să indic în text anumite surse. Cine anume ce mi-a spus sau ce documentație mi-a oferit trebuie să rămână un secret. Pot asigura cititorul că toate informațiile, toate detaliile, toate faptele au fost verificate și reverificate în măsura în care au fost disponibile surse multiple. Responsabilitatea pentru punerea laolaltă a dovezilor și pentru concluziile obținute îmi revine.

Sunt sigur de faptul că relatarea conversațiilor între oameni care au murit înainte să înceapă investigația mea va stârni comentarii. Cum aș fi putut, de pildă, să știu ce s-a petrecut între papa Ioan Paul I și cardinalul Jean Villot în ziua în care au discutat problema controlului nașterilor? **În Vatican nu este posibil ca o audiență privată să rămână complet privată.** Pur și simplu, amândoi au vorbit ulterior cu alții despre ceea ce se aflase deja. Aceste surse secundare, uneori cu păreri personale complet diferite cu privire la cele discutate de papa cu ministrul său de externe, au furnizat cuvintele atribuite. Prin urmare, dialogul din această carte, reconstruit fiind, nu este fabricat.

DAVID A. YALLOP
Aprilie 1984

PROLOG

Conducătorul spiritual a aproape o cincime din populația lumii deține o putere imensă: însă oricărui observator nevizat al lui Albino Luciano la începutul domniei lui ca papa Ioan Paul I i-ar fi venit greu să creadă că acest om încorporează într-adevăr o asemenea putere. Timiditatea și modestia eminate de acest italian micuț, liniștit, în vârstă de 65 de ani, îi făcuse pe mulți să tragă concluzia că acest pontificat nu avea să fie notabil. Cei bine informați, oricum, știau altceva: Albino Luciani declanșase o revoluție.

În 28 septembrie 1978, el era papă de treizeci și trei de zile. În ceva mai mult de o lună, inițiasse diferite acțiuni care, dacă ar fi fost finalizate, ar fi avut un efect direct și dinamic asupra noastră, a tuturor. Majoritatea acestei lumi i-ar fi aplaudat hotărârile, o minoritate ar fi fost îngrozită. Omul care a fost repede etichetat drept “Pontiful zâmbitor” avea de gând să șteargă zâmbetul de pe un număr de fețe în chiar ziua următoare.

În acea seară, Luciani stătea la masă în sufrageria de la cel de-al treilea etaj al Palatului Apostolic din Orașul Vatican, împreună cu el se aflau cei doi secretari ai săi, părintele Diego Lorenzi, care lucrase îndeaproape cu el la Veneția timp de mai bine de doi ani când, cardinal fiind, Luciani fusese aici patriarh, și părintele John Magee, proaspăt numit după alegerile papale. În vreme ce călugărițele care lucrau în apartamentul papal umblau neauzit, cu nerăbdare, Albino Luciani lua o masă ușoară compusă din supă, carne de vițel, fasole verde și puțină salată. Sorbea din când în când dintr-un pahar cu apă și trecea în revistă evenimentele zilei și deciziile pe care le luase. Nu-și dorise această slujbă. Nu alergase și nu-și făcuse reclamă pentru a ajunge papă. Acum, ca șef de stat, apăsătoarele responsabilități îi reveneau lui.

În timp ce surorile Vincenza, Clorinda și Gabrietta îi serveau în tăcere pe cei trei bărbați care priveau la televizor evenimentele ce preocupau Italia în acea seară, alți oameni, în alte locuri, erau profund neliniștiți de activitatea lui Albino Luciani.

Un etaj sub apartamentul papal, luminile erau încă aprinse, la Banca Vaticanului. Șeful ei, episcopul Paul Marcinkus, avea pe cap alte probleme, mai presante decât masa de seară. Marcinkus, originar din Chicago, învățase cum să supraviețuiască pe străzile dosnice din Cicero, Illinois, în timpul meteoriceii lui ascensiuni până la rangul de “bancher al lui Dumnezeu”, supraviețuise multor momente de criză. Acum era confruntat cu cel mai serios pe care-l întâmpinase vreodată, în ultimele treizeci și trei de zile, colegii lui de la bancă observaseră o schimbare remarcabilă la omul care controla milioanele Vaticanului. Extravertitul de un metru nouăzeci și o sută de kilograme devenise morocănos și reflexiv. Pierdea vizibil în greutate, iar fața

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

îi căpătase o paloare cenușie. Orașul Vatican este în multe privințe un sat și secretele sunt greu de păstrat la sate. Lui Marcinkus îi ajunsese la ureche că noul papă își începuse pe tăcute propriile investigații asupra Băncii Vaticanului și mai cu seamă asupra metodelor folosite de el pentru a conduce banca. De nenumărate ori de la instalarea noului papă, Marcinkus regretase afacerea din 1972, cu privire la Banca Cattolica de Veneto.

Ministrul de externe al Vaticanului, cardinalul Jean Villot, era un altul care stătea nemișcat la biroul lui în acea seară de septembrie. Studia lista cu întâlniri, cereri de demiteri și transferuri, pe care i-o înmânase papa cu o oră mai devreme. Își oferise sfatul, argumentase, protestase, dar fără nici un folos. Luciani fusese de neînduplecat.

Era, după toate regulile, o remaniere radicală. Avea să îndrepte Biserica în noi direcții; direcții pe care Villot și ceilalți de pe listă, care erau pe punctul de a fi înlocuiți, le considerau extrem de periculoase. Când aceste schimbări aveau să fie anunțate, milioane de cuvinte aveau să fie scrise și șoptite de mediile de informare internaționale, analizând, disecând, profetind, explicând. Adevărata explicație, oricum, nu avea să fie discutată, nu avea să fie pusă la îndemâna publicului - deoarece exista un numitor comun, un fapt care îi lega pe toți cei care urmau să fie înlocuiți în curând. Villot era conștient de el. Mai important încă, și papa era conștient. Fusese unul dintre factorii care-l determinaseră să acționeze: să-i dezbrace de putere pe acești oameni și să-i pună în posturi relativ inofensive. **Acest numitor comun era Masoneria.**

Dovezile pe care le obținuse papa indicau faptul că în Cetatea Vatican se aflau mai bine de o sută de masoni, de la cardinali până la preoți. Aceasta în ciuda faptului că Legea Canonică stabilea că a fi mason însemna excomunicare automată. Luciani era preocupat în continuare de existența unei loje masonice ilegale care pătrunsese adânc în Italia în căutarea bogăției și a puterii. Se autodenumea P2, iar faptul că pătrunsese între zidurile Vaticanului și stabilise legături masonice cu preoți, episcopi și chiar cu cardinali îl făcuse pe Albino Luciani să arunce anatema asupra ei.

Villot era deja profund îngrijorat din cauza noii papalități încă dinainte de anunțarea acestei bombe. El era unul dintre pușinii avizați în legătură cu dialogul ce avea loc între papă și Departamentul de Stat american, din Washington. Știa că în data de 23 octombrie Vaticanul avea să primească vizita unei delegații a Congresului american și că în 24 octombrie delegația avea să fie primită într-o audiență privată la papă. Subiectul discuțiilor: **controlul nașterilor.**

Villot studiase cu atenție dosarul de la Vatican al lui Albino Luciani. Citise și memoriul secret pe care Luciani, pe atunci episcop în Vittorio Veneto, îl trimisese lui Paul al VI-lea înainte de publicarea enciclicei papale Humane Vitae, prin care se interzicea catolicilor folosirea oricăror forme artificiale de control al nașterilor. Discuția pe care o avusese personal cu

David Yallop

Luciani îl lămurise fără echivoc asupra poziției noului papă în această problemă. De asemenea, în mintea lui Villot nu exista nici o îndoială în legătură cu ce avea de gând să facă acum succesorul lui Paul. Avea să urmeze o schimbare radicală de poziții. Existau unii care erau de acord cu punctul de vedere al lui Villot, potrivit căruia Paul al VI-lea fusese trădat. Mulți alții salutau această schimbare ca pe cea mai importantă contribuție a Bisericii secolului douăzeci.

În Buenos Aires, un alt bancher, Roberto Calvi, era cu gândul la papa Ioan Paul I spre sfârșitul lui septembrie 1978. În cursul săptămânilor anterioare, el discutase problemele puse de noul papă cu protectorii lui, Licio Gelli și Umberto Ortolani, doi oameni care puteau declara printre numeroasele lor bunuri și controlul complet pe care-l dețineau asupra lui Calvi, președintele Băncii Ambrosiano. Calvi fusese copleșit de probleme încă dinainte de alegerile papale care-l plasaseră pe Albino Luciani pe tronul Sfântului Petru. Din aprilie, Banca Italiei investiga în secret banca din Milano a lui Calvi. Era o anchetă declanșată de o misterioasă campanie publicitară cu afișe împotriva lui Calvi, izbucnită la sfârșitul lui 1977: afișe care ofereau detalii asupra unor activități criminale ale lui Calvi și sugerau că aceste acte criminale aveau o anvergură internațională.

Calvi știa cu precizie ce anume progrese înregistra ancheta întreprinsă de Banca Italiei. Prietenia lui strânsă cu Licio Gelli îi asigura ținerea la curent zilnică asupra felului în care înaintau lucrurile. El era în aceeași măsură la curent și cu investigația papală întreprinsă asupra Băncii Vaticanului. Ca și Marcinkus, el știa că nu era decât o chestiune de timp pentru ca cele două anchete independente să realizeze faptul că a cerceta unul dintre aceste imperii însemna a le investiga pe amândouă. Făcea tot ce stătea în considerabila sa putere pentru a zădărnici eforturile Băncii Italiei și pentru a-și proteja imperiul financiar, din care era pe cale de a sustrage un miliard de dolari.

Analiza atentă a situației lui Roberto Calvi din septembrie 1978 lămurește cu prisosință faptul că, dacă papa Paul era succedat de un om cinstit, Calvi urma să se confrunte cu ruina totală, cu prăbușirea băncii sale și, desigur, cu închisoarea. Nu încăpea nici o îndoială că Albino Luciani era tocmai un asemenea om.

În New York, bancherul sicilian Michele Sindona urmărea și el cu îngrijorare activitatea papei Ioan Paul. De mai bine de trei ani, Sindona se împotriva încercărilor guvernului italian de a-i obține extrădarea. Italienii voiau să-l aducă la Milano pentru a răspunde acuzațiilor vizând deturnarea a 225 de milioane de dolari. În cursul aceluși an, în mai, se părea că Sindona pierduse în cele din urmă lunga bătălie. Un judecător federal dispusese ca cererea de extrădare să fie admisă.

Sindona rămânea în Statele Unite în baza unei cauțiuni de trei milioane

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

de dolari, în vreme ce avocații lui se pregăteau sa joace ultima carte. Ei cereau ca guvernul Statelor Unite să demonstreze faptul că existau dovezi bine întemeiate pentru a justifica extrădarea. Sindona susținea că acuzațiile ce i se aduceau de către guvernul italian reprezentau mașinațiunile comunistilor și ale altor politicieni de stânga. Avocații lui mai susțineau și faptul că procurorul din Milano ascunsese dovezile ce l-ar fi putut disculpa pe Sindona și că, în cazul în care clientul lor avea să fie trimis înapoi în Italia, acesta avea să fie, aproape cu siguranță, asasinat. Audierea era programată pentru noiembrie.

În aceeași vară, la New York mai erau și alții care acționau în beneficiul lui Sindona. Un membru al Mafiei, Luigi Ronsisvalle, un ucigaș de profesie, amenința viața martorului Nicola Biase, care depusese mărturie împotriva lui Sindona în procesul de extrădare. Mafia mai încheiase contract și asupra vieții procurorului adjunct al Statelor Unite, John Kenney, care era procuror șef în procesele de extrădare. Prima oferită pentru asasinarea procurorului general era de 100.000 de dolari.

Dacă papa Ioan Paul I continua să scormonească afacerile Băncii Vaticanului, atunci nici o sumă oferită drept primă de către Mafie nu-l mai putea ajuta pe Sindona în lupta lui împotriva trimiterii înapoi în Italia. Urzeala corupției de la Banca Vaticanului, care includea spălarea banilor proveniți din contractele Mafiei, conducea dincolo de Calvi: până la Michele Sindona.

În Chicago, un alt prinț al Bisericii Catolice era îngrijorat și agitat în legătură cu evenimentele din Cetatea Vaticanului: cardinalul John Cody, capul celei mai bogate arhidioceze din lume. Cody domnea asupra a două milioane și jumătate de catolici și a aproape 3000 de preoți, și controla peste 450 de parohii și un venit anual pe care refuza să-l dezvăluie în întregime cuiva. Era, de fapt, vorba despre un excedent de 250 de milioane de dolari. Discreția fiscală nu era decât una dintre problemele ce se învolburau în jurul lui Cody. Până în 1978, domnise în Chicago timp de treisprezece ani. Pe parcursul acelor ani, cererile vizând înlocuirea sa ajunseseră la proporții extraordinare. Preoți, călugărițe, lucrători laici, oameni aparținând multor profesii fără legătură cu religia înaintaseră cu miile petiții la Roma, **cerând înlocuirea omului în care ei vedeau un despot.**

Papa Paul se canonise ani de zile cu înlăturarea lui Cody. Nu o singură dată își călcase pe inimă și luase decizia, numai pentru a o revoca în ultimul moment. Personalitatea complexă, chinuită a papei Paul era numai parțial motivul șovăielii. Paul știa că se răspândiseră și alte zvonuri împotriva lui Cody, dovedite în mare măsură, care indicau necesitatea urgentă a înlocuirii cardinalului de la Chicago.

Spre sfârșitul lui septembrie, Cody primi un telefon de la Roma. Cetatea Vaticanului lăsase să se scurgă încă o informație - informație bine plătită, ca întotdeauna, de către cardinalul Cody. Cel care telefona îi spuse

cardinalului că acolo unde papa Paul ezitase, succesul lui acționase. Papa hotărâse că momentul înlocuirii cardinalului John Cody sosise.

Cel puțin trei dintre acești oameni pândeau în umbra altuia, **Licio Gelli**. I se spunea “Il Burattinaio” - Maestrul Păpușar. Păpușile erau multe și erau plasate în numeroase țări. El controla P2, iar prin ea controla Italia. În Buenos Aires, orașul în care discuta cu Calvi problema noului papă, Maestrul Păpușar organizase reîntoacerea triumfală la putere a generalului Peron - fapt pe care Peron l-a recunoscut ulterior, îngenunchind la picioarele lui Gelli. Dacă Marcinkus, Sindona sau Calvi erau amenințați de diferitele acțiuni întreprinse de Albino Luciani, interesele lui Licio Gelli aveau să înlăture această amenințare.

Era cât se poate de clar că în 28 septembrie 1978 acești șase oameni, Marcinkus, Villot, Calvi, Sindona, Cody și Gelli aveau mult a se teme dacă pontificatul lui Ioan Paul I continua. Este la fel de limpede că toți aveau de câștigat în diferite feluri dacă papa Ioan Paul I murea subit.

A murit.

În intervalul cuprins între ultimele ore ale serii de 28 septembrie și primele ore ale dimineții de 29 septembrie 1978, la treizeci și trei de zile de la alegerea sa ca papă, Albino Luciani a murit.

Ora decesului: necunoscută. Cauza decesului: necunoscută.

Sunt convins că faptele, cu toate amănuntele lor, și împrejurările, în totalitatea lor, succint conturate în paginile precedente, dețin cheia adevărului despre moartea lui Albino Luciani. Sunt de asemenea convins că unul dintre acești șase oameni inițiasse deja, înainte de căderea serii de 28 septembrie 1978, desfășurarea acțiunii de rezolvare a problemelor pe care le ridica pontificatul lui Albino Luciani. Unul dintre acești oameni s-a aflat în inima unei conspirații care a aplicat o soluție strict italiană.

Albino Luciani fusese ales papă în 26 august 1978. La scurt timp după acel Conclav, cardinalul englez Basil Hume spunea: “Hotărârea a fost neașteptată. Dar o dată luată, a părut cu totul și cu totul corectă. Sentimentul că era exact ceea ce ne trebuia era atât de general încât, negreșit, el a fost candidatul lui Dumnezeu”.

După treizeci și trei de zile, “candidatul lui Dumnezeu” murea.

Ceea ce urmează reprezintă rezultatul a trei ani de continue și intense investigații asupra acelei morți. Am ajuns la câteva reguli de urmat într-o investigație de asemenea natură. Regula întâi: să încep cu începutul. Să stabilesc felul de a fi și personalitatea subiectului decedat. Ce fel de om a fost Albino Luciani?

DRUMUL SPRE ROMA

Familia Luciani trăia în Canale d'Agordo¹, un sătuc de munte, situat la cea 1000 de metri deasupra nivelului mării și la aproximativ 120 de kilometri nord de Veneția.

La momentul nașterii lui Albino, în 17 octombrie 1912, părinții lui, Giovanni și Bortola, aveau deja în grijă două fete provenite din prima căsătorie a tatălui. Ca văduv tânăr, cu două fete și fără o slujbă permanentă, Giovanni nu era întruchiparea visului unei femei tinere. Bortola își dusesese viața la o mănăstire de maici. Acum, era mamă a trei copii. Nașterea fu lungă și anevoioasă și Bortola, dovedind o anxietate exagerată - care avea să devină o caracteristică a primei părți a vieții băiatului - se temu că acesta e gata să moară. Băiatul fu botezat imediat și primi numele Albino, în amintirea unui prieten apropiat al tatălui, care murise ucis într-un accident provocat de explozia unui furnal, pe când lucra împreună cu Giovanni în Germania. Băiatul veni într-o lume în care peste doi ani avea să izbucnească războiul, după asasinarea arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale.

Mulți europeni consideră că primii paisprezece ani ai acestui secol au constituit o epocă de aur. Nenumărați scriitori au descris stabilitatea, sentimentul general de bunăstare, răspândirea culturii în mase, viața spirituală satisfăcătoare, lărgirea orizonturilor și reducerea inegalităților sociale. Ei laudă libertatea de gândire și calitatea vieții de parcă lumea aceluși moment ar fi fost o Grădină a Edenului eduardiană. Fără îndoială, toate acestea au existat, dar în aceeași măsură au existat și sărăcia îngrozitoare, șomajul în masă, inechitățile sociale, foamea, bolile și moartea prematură. Mare parte a lumii era divizată între aceste două realități. Italia nu făcea nici ea excepție.

Napoli era asaltat de mii de oameni care voiau să emigreze în SUA sau în Anglia sau oriunde. Deja, Statele Unite adăugaseră un amendament, între paranteze, sub eroica lor declarație "Dă-mi osteniții, săracii tăi. Mulțimile tale tânjind să respire liber." Politicosul refuză lăsa acum să se vadă că boala, fondurile insuficiente, criminalitatea și deficiențele fizice erau doar câteva dintre motivele de respingere ca emigrant în Statele Unite.

În Roma, sub privirile Sfântului Petru, mii de oameni locuiau în cocioabe din papură și nuiele. Vara, mulți dintre ei se mutau în peșterile din colinele de primprejur. Unii lucrau din zori și până-n seară în vii, cu patru pence² pe zi. La ferme, alții lucrau același număr de ore și nu primeau nici un ban. Plata era de obicei în porumb stricat, unul dintre motivele pentru care

¹ La vremea când se năștea Albino Luciani, satul se numea Forno di Canale. Denumirea i-a fost schimbată în 1964, la îndemnul fratelui lui Luciani, Edoardo. Astfel, satul a revenit la numele lui original, (n.a.)

² Un penny (pi., pence) reprezintă a suta parte dintr-o liră sterlină, (n. tr.)

atât de mulți muncitori agricoli sufereau de pelagră. Datorită faptului că stăteau cufundați până la brâu în orezăriile din Pavia, mulți contractau malarie de pe urma frecventelor mușcături de țânțari. Mai bine de 50 la sută dintre ei erau analfabeți, în vreme ce papă după papă tânjeau după revenirea la Statele Papale³, aceste condiții constituiau realitatea vieții pentru mulți dintre cei care trăiau în Italia unificată.

În satul Canale predominau copiii, femeile și bătrânii. Majoritatea bărbaților în putere erau obligați să-și caute de lucru departe, la câmpie. Giovanni Luciani călătorea în Elveția, Austria, Germania și Franța, plecând primăvara și revenind toamna.

Locuința familiei Luciani, un vechi hambar parțial amenajat, avea ca unică sursă de căldură un godin vechi, care încălzea încăperea în care se născuse Albino. Nu exista nici o grădină, asemenea lucruri erau considerate un lux de către oamenii de la munte. Peisajul însă, compensa: păduri de pini și, ridicându-se exact deasupra satului, munții cu căciuli curate de zăpadă; râul Bioi se prăvălea într-o cascadă în apropiere de marginea satului.

Părinții lui Albino Luciani formau o combinație ciudată. Adânc religioasa Bortola petrecea în biserică tot atâta timp cât petrecea și în mica ei casă, făcându-și griji în legătură cu familia ce i se tot mărea. Era genul de mamă care la cea mai ușoară tuse, neliniștită peste măsură, dădea fuga cu oricare dintre copii ei la ofițerii medici staționați în apropiere, la frontieră. Devotată, cu aspirații spre martiraj, era înclinată să le spună mereu copiilor despre sacrificiile pe care era ea obligată să le facă pentru ei. Tatăl, Giovanni, cutreiera o Europă în război, căutând de lucru, de la meseriile de zidar și constructor, la cele de electrician și mecanic. Ca socialist convins, era privit de către credincioșii catolici ca un diavol mâncător de preoți și incendiator de crucifixuri. Combinația producea fricțiuni inevitabile. Pe tânărul Albino avea să-l urmărească toată viața amintirea felului în care reacționase mama sa când văzuse numele soțului ei pe afișele lipite pretutindeni prin sat anunțând candidatura acestuia în alegerile locale, ca socialist.

Albino fu urmat de un frate, Edoardo, apoi de o soră, Antonia. Bortola sporea modestul venit familial scriind scrisori pentru analfabeți și lucrând ca bucătăreasă.

Meniul familiei consta din polenta (mâncare de porumb fiert, mămăligă), orz, macaroane și orice legume de care puteau face rost. În ocazii speciale, puteau avea și un desert de carfoni, plăcintă umplută cu semințe de mac. Carnea era o raritate. În Canale, dacă cineva era destul de bogat pentru a-și permite luxul să taie un porc, carnea era pusă la sare și ajungea familiei vreme de un an întreg.

Vocația lui Albino pentru preoție se vădi de timpuriu și fu încurajată

---

³ Teritoriul din centrul Italiei aflat sub stăpânire papală între anii 755 și 1860. (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

activ de mama sa și de parohul local, părintele Filippo Carii. Cu toate acestea, dacă revine cuiva meritul de a-l fi împins pe Albino să facă primii pași către preoție, acela este Giovanni, ateul socialist. Dacă Albino ar fi fost să frecventeze neînsemnatul seminar din învecinatul Feltre, asta ar fi costat familia Luciani o sumă considerabilă. Mamă și fiu discutară problema puțin înainte ca băiatul să împlinească vârsta de unsprezece ani. În final, Bortola îi spuse băiatului ei să-i scrie tatălui lui, care pe atunci muncea în Franța. Albino avea să spună mai târziu că a fost una dintre cele mai importante scrisori din viața sa.

Tatăl primi scrisoarea și chibzui o vreme asupra problemei înainte de a răspunde. După care, îi dădu permisiunea și acceptă noua povară cu cuvintele: “Ei bine, trebuie să facem sacrificiul ăsta”.

Astfel încât, în 1923, tânărul Luciani, în vârstă de unsprezece ani, intra la seminar - în războiul intern care bântuia în sânul Bisericii Romano-Catolice. Era o Biserică în care cărți precum *Cele cinci răni ale Bisericii* a lui Antonio Rosmini erau interzise. Rosmini, un teolog și preot italian, scrisese în 1848 că Biserica se confrunta cu o criză care avea la bază cinci rele: îndepărtarea socială a clerului față de oameni; nivelul scăzut al instrucției preoților; dezbinarea și animozitatea ce domneau între episcopi; dependența funcțiilor laice de autoritățile bisericești; și deținerea de proprietăți de către Biserică și înrobirea membrilor acesteia față de averi. Rosmini sperase într-o reformă liberalizantă. Se alesese, în mare măsură ca urmare a intrigilor iezuiților, cu condamnarea cărții sale și cu retragerea tichiei de cardinal pe care i-o oferise Pius al IX-lea.

Cu numai cincizeci și opt de ani înainte de nașterea lui Luciani, Vaticanul proclamase *Codul greșelilor* și o enciclică însoțitoare, *Quanta Cura*. În acestea papalitatea denunța libertatea totală a exprimării și libertatea presei. **Conceptul de statut de egalitate pentru toate religiile era cu totul respins**⁴. Papa responsabil de aceste măsuri era Pius al IX-lea. Acesta mai clarificase și faptul că îi displăcea total conceptul de guvernare democratică și că preferințele lui se îndreptau spre monarhiile absolute. El denunța în continuare pe “cei care susțin libertatea de conștiință și religioasă”⁵, ca și pe “toți aceia care spun că Biserica nu ar trebui să facă uz de forță”.

În 1870, același papă, convocând un Conciliu la Vatican, le atrase atenția episcopilor adunați că principalul punct de pe ordinea de zi era infailibilitatea papală. Infailibilitatea lui. După multe insistențe din partea unor grupări importante din sânul Bisericii și după oarecare presiune, extrem de necrestinească, papa suferi o importantă înfrângere morală când, din peste 1000 de membri care aveau dreptul să ia parte la Conciliu, numai 451 de episcopi votară pentru concept. Mulțumită unei strategii bine puse la punct, cu

⁴ Astăzi datorită ecumenismului concepția papilor și a Vaticanului s-a întors cu 180 de grade. (n.ed.)

⁵ Concept și principiu promovate de masonerie. (n. ed.)

excepția a numai doi dintre ei, toți dizidenții părăsiră Roma înainte să aibă loc votul final. La ultima întâlnire a Conciliului, în 18 iulie 1870, se hotărî, cu 535 de voturi contra 2, că papa era infailibil în definirea doctrinelor privitoare la credință sau la moralitate.⁶

Până la eliberarea lor de către trupele italiene, în 1870, evreii din Roma fuseseră închiși într-un ghetou, prin bunăvoința papei devenit infailibil. El era la fel de intolerant și față de protestanți și recomanda introducerea condamnării la închisoare pentru ne-catolicii care predicau în Toscana. La momentul în care scriu toate acestea, se fac eforturi considerabile pentru ca Pius al IX-lea să fie canonizat.

Lui Pius al IX-lea îi urmă Leon al XIII-lea, considerat de către mulți istorici drept un bărbat luminat și omenos. El fu urmat de Pius al X-lea, pe care aceiași istorici l-au considerat un dezastru total. Acesta domni până în 1914, iar răul făcut de el era încă foarte evident când Albino Luciani intră la seminarul din Feltre.

Lista cărților care nu erau îngăduite nici unui romano-catolic se lungi tot mai mult. Editori și autori fură excomunicați. Când lucrările critice erau publicate anonim, autorii, indiferent cine ar fi fost, erau excomunicați. Papa lansă un termen generic pentru tot ceea ce intenționa să distrugă: “modernism”. Oricine punea în discuție învățăturile curente ale Bisericii era declarat anatema. Cu binecuvântarea și ajutorul financiar al papei, un prelat italian, Umberto Benigni, crea un sistem de spionaj. Scopul acestuia era de a vâna și de a distruge pe toți moderniștii. Astfel, în secolul al douăzecilea, Inchiziția renăscuse.

După diminuarea puterii lumești prin pierderea Statelor Papale, autoproclamatul “prizonier în Vatican” nu mai era în măsură să ordone vreo ardere pe rug, dar un ghiont aici, o împunsătură colo, ceva zvonuri anonime și neîntemeiate despre un coleg sau un posibil rival erau suficiente pentru a distruge multe cariere bisericesti. Mama își devora propriii copii. Majoritatea celor pe care Pius și cei din jurul lui îi distruseră erau membri loiali și credincioși ai Bisericii Romano-Catolice.

Se închiseră seminare. Cele care erau autorizate să rămână pentru a ridica noile generații de preoți erau supravegheate atent. Într-o enciclică, papa declară că oricine predica sau dădea învățătură în calitate oficială trebuia să facă un jurământ special cu privire la abjurarea tuturor erorilor modernismului. Mai mult, declară o prohibiție generală cu privire la citirea ziarelor de către toți seminariștii și studenții la teologie, adăugând expres că decizia lui se aplica de asemenea și celor mai bune dintre ziare.

În fiecare an, părintele Benigni, mai marele grupului de spioni care în cele din urmă ajunseră să pătrundă în fiecare dioceză a Italiei și de

---

⁶ Infailibilitatea a fost impusă de un papă care se dorea apărător al tradiției, numai că, mai târziu, cu aceeași infailibilitate papii vor impune modernismul și sincretismul religios. (n.ed.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

pretutindeni din Europa, primea o subvenție de 1000 de lire (având un echivalent modern de aproximativ 5000 de dolari) direct de la papă. Această organizație secretă de spioni nu a fost desființată decât în 1921. Părintele Benigni a devenit atunci informator și spion al lui Mussolini.

Pius al X-lea a murit la 20 august 1914. A fost canonizat în 1954.

Așadar, la Feltre, Luciani află că era un delict să citești un ziar sau o revistă. Se afla într-o lume austeră, unde profesorii erau la fel de vulnerabili ca și elevii. O vorbă sau un comentariu care nu întrunea totala aprobare a unui coleg putea avea ca rezultat pentru un preot profesor pierderea dreptului de a preda, datorită clicii de spioni a părintelui Benigni. Deși oficial desființată în 1921, cu doi ani înainte de intrarea lui Luciani la Feltre, influența ei s-a întins asupra întregii perioade a pregătirii lui pentru preoție. Interogarea critică asupra celor predate era anatema. Sistemul era creat pentru a da răspunsuri, nu pentru a încuraja întrebările. Profesorii care fuseseră marcați și care purtau urmele adânci ale epurărilor aveau să marcheze la rândul lor și să lase urme adânci noii generații.

Generația de preoți căreia îi aparține Albino Luciani trebuia să facă față întregii forțe a *Codului greșelilor* și a mentalității anti-moderniste. Luciani însuși ar fi putut ușor deveni, sub asemenea dominatoare influențe, încă un preot obtuz. O diversitate de factori l-au salvat de la această soartă. Și nu cel mai neînsemnat dintre aceștia a fost un har simplu, dar măreț, pe care-l avea, setea de cunoaștere.

Cu toate exagerările în legătură cu sănătatea lui în perioada copilăriei, în atitudinea protectoare a mamei sale a existat și ceva deosebit de bun. Refuzând să-l lase pe băiat să se bucure de asprimea și de înghiontelile prietenilor lui și înlocuind mingea cu o carte, ea i-a deschis fiului ei întreaga lume. El începu să citească cu lăcomie de la o vârstă fragedă - operele complete ale lui Dickens și ale lui Jules Verne. Pe Mark Twain, de pildă, îl citi la șapte ani, lucru neobișnuit într-o țară unde aproape jumătate din adulți nu putea citi deloc pe vremea aceea.

La Feltre, sorbi toate cărțile pe care le aveau. Mai important încă, își amintea practic tot ce citea. Era înzestrat cu o memorie uimitoare. Ca urmare, deși întrebările provocatoare erau întâmpinate cu încruntare de sprâncene, Luciani avea când și când temeritatea să le pună. Profesorii lui îl considerau silitor, dar "prea vioi".

Verile, tânărul seminarist se întorcea acasă și, îmbrăcat în lunga lui sutană neagră, lucra la câmp. Când nu dădea ajutor la recoltat, putea fi găsit "re-organizând" biblioteca părintelui Filippo. Trimestrele școlare mai erau din vreme în vreme înviorate de câte o vizită a tatălui său. Primul gest făcut de Giovanni la întoarcerea acasă, toamna, era o vizită la seminar; în continuare, își petrecea iarna făcând propagandă pentru socialiști.

De la Feltre, Luciani promova la seminarul superior de la Belluno.

Unul dintre contemporanii lui mi-a evocat regimul de la Belluno:

Eram treziți la 5.30 dimineața. Fără nici o instalație de încălzire, apa era adeseori de-a dreptul înghețată, Îmi pierdeam vocația în fiecare dimineață, preț de câte cinci minute. Aveam treizeci de minute să ne spălăm și să ne facem paturile.

Acolo l-am întâlnit pe Luciani, în septembrie 1929. Avea șaisprezece ani. Era întotdeauna amabil, liniștit, senin - numai să nu fi spus ceva inexact, atunci era ca un resort. Am învățat că, de față cu el, trebuia să ai grijă ce spui. La cea mai mică scrinteală, aveai de-a face cu el.

Printre cărțile pe care le citi Luciani se numărau și unele scrise de Antonio Rosmini. Remarcabilă prin absența sa din biblioteca seminarului era *Cele cinci răni ale Bisericii*. În 1930 încă mai figura în Indexul Cărților Interzise. Conștient de-acum de furia pe care o provocase cartea, Luciani își procură în ascuns propriul exemplar. Acest text avea să exercite o influență profundă și durabilă asupra vieții lui.

Pentru profesorii lui Luciani, *Codul greșelilor*, proclamat în 1864 de către Pius al IX-lea, trebuia să fie considerat în anii '30 drept adevăr suprem. Tolerarea unei opinii ne-catolice în țările unde catolicii formau majoritatea era de neconceput. Versiunea de fascism a lui Mussolini nu era singura predată în Italia în anii imediat precedenți celui de-al doilea război mondial. Greșeala nu avea nici un drept. Excepția părea să apară atunci când cel care greșea era profesorul; atunci avea drepturi depline.

Orizontul lui Luciani, departe de a fi lărgit de către profesorii lui, începea, în anumite privințe, să se îngusteze. Din fericire, se afla sub altă influență decât cea a profesorilor lui. Un alt rost coleg de clasă de la Belluno și-a amintit:

Citea dramaturgia lui Goldoni. Citea scriitorii francezi ai secolului nouăsprezece. Și-a cumpărat o culegere a scrierilor iezuitului francez din secolul șaptesprezece, Pierre Couwase, și a citit-o din scoarță în scoarță.

Luciani fu atât de puternic influențat de scrierile lui Couwase, încât începu să se gândească serios să devină iezuit. Văzu cum unul, apoi un al doilea dintre prietenii lui apropiați merseră la rector, episcopul Giosue Cattarosi, și-i cerură permisiunea de a trece la ordinul Iezuit. În ambele cazuri, permisiunea fu acordată. Luciani se duse și el și ceru permisiunea. Episcopul cântări cererea, apoi răspunse: "Nu, trei înseamnă deja prea mult. Să faci bine să rămâi aici".

La 7 iulie 1935, la vârsta de douăzeci și trei de ani, Luciani fu uns preot

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

în San Pietro, Belluno. În ziua următoare, celebră prima lui mesă în satul natal. Numirea în postul de diacon din Forno di Canale îl încântase nespus. Faptul că aceasta era cea mai umilă poziție clericală din ierarhia clericală nu avea nici o importanță pentru el. Din congregația formată din prieteni, rubedenii, preoți localnici și propria familie făcea parte și mândrul, de-acum, Giovanni Luciani care, între timp, își găsisese o slujbă permanentă, ca sticlar-suflător, destul de aproape de casă, pe insula Murano de lângă Veneția.

În 1937, Luciani fu numit vice-rector la fostul lui seminar din Belluno. Dacă ceea ce preda el acum diferea prea puțin de ceea ce îi fusese lui predat de către profesorii săi, maniera sa de predare era cu siguranță alta. Reuși să transforme subiectele teologice, de multe ori seci și anoste, în ceva plin de prospețime și demn de reținut. După patru ani, simți nevoia de a progresa. Dorea să obțină un doctorat în teologie. Asta însemna să se mute la Roma și să studieze la Universitatea Gregoriană. Superiorii lui de la Belluno voiau ca el să continue să predea acolo pe toată durata studiilor pentru doctorat. Luciani era de acord, dar Universitatea Gregoriană insista pentru cel puțin un an de frecvență obligatorie la Roma.

După intervenția lui Angelo Santin, directorul de la Belluno, și a părintelui Felice Capello, un renumit expert în drept canonic, care preda la Universitatea Gregoriană și, “întâmplător“, era rudă cu Luciani, papa Pius al XII-lea însuși oferă o dispensă printr-o scrisoare semnată de cardinalul Maglione și datată 27 martie 1941. (Faptul că cel de-al doilea război mondial era în plină desfășurare la acel moment nu transpare din corespondența Vaticanului.) Luciani își alege pentru teză “Originea sufletului omenesc după Antonio Rosmini“.

Experiențele sale din timpul războiului fură un extraordinar amestec de sacru și profan, își perfecționa limba germană ascultând spovedaniile soldaților celui de-al Treilea Reich. Studie atent operele lui Rosmini sau acele părți ale lor care nu erau interzise. Mai târziu, când Luciani a devenit papă, s-a spus că teza lui era “strălucită“. Cel puțin după părerea ziarului Vaticanului, *L'Osservatore Romano* - apreciere neexprimată în biografiile care precedaseră conclavul. Nu este și părerea împărtășită de profesorii de la Gregoriană. Unul dintre ei mi-a descris-o drept o “lucrare competentă“. Un altul a spus, “După mine, este lipsită de valoare. Dovedește un conservatorism extrem și îi lipsește metoda de abordare.“

Mulți ar spune că interesul și implicarea lui Luciani în operele lui Rosmini erau indicii clare ale gândirii lui liberale. Albino Luciani cel din anii '40 era departe de a fi un liberal. Teza lui caută să-l infirme pe Rosmini punct cu punct. El îl atacă pe teologul din secolul nouăsprezece pentru folosirea surselor de mâna a doua și a citărilor incorecte, pentru superficialitate, pentru “istetețime ingenioasă“. Este o încercare de desființare totală și o dovadă clară de gândire conservatoare.

David Yallop

În vreme ce stabilea că Rosmini îl citase incorect pe Toma d'Aquino, Albino Luciani parcurgea un drum delicat în activitatea de predare la Belluno. Le spuse studenților lui să nu intervină când văzură trupele germane încercuind grupuri ale rezistenței locale. În sufletul lui, simpatiza cu rezistența, dar era conștient că mulți dintre viitorii preoți din clasă erau pro-fasciști. Mai era conștient și că mișcarea de rezistență provoca represalii ale germanilor împotriva populației civile. Erau distruse case; bărbații erau luați și spânzurați de copaci. În cea de-a doua parte a războiului, oricum, seminarul lui Luciani deveni un rai pentru membrii rezistenței. Descoperirea acestei stări de lucruri ar fi însemnat moarte sigură nu numai pentru luptătorii rezistenței, dar și pentru Luciani și colegii lui.

În octombrie 1946 Luciani își susținu teza, publicată ulterior în 4 aprilie 1950, și deveni doctor în teologie, *magna cum laude*.

În 1947, episcopul de Belluno, Girolamo Bortignon, îl făcu pe Luciani pro-vicar general al diocezei și-i ceru să organizeze apropiatul sinod și întâlnirea inter-diocezală dintre Feltre și Belluno. Creșterea responsabilităților coincidea și cu lărgirea perspectivei. Deși tot incapabil de împăcare cu “Originile sufletului” a lui Rosmini, Luciani începuse să aprecieze și să fie de acord cu vederile lui Rosmini asupra a ceea ce tulbura Biserica. Faptul că aceleași probleme încă mai existau după o sută de ani făcea încă și mai pertinenti factorii izolării sociale, lipsa de instrucție a clerului, dezbinarea episcopilor, nesănătoasa întrepătrundere a puterii bisericii cu cea a statului și, mai ales, preocuparea bisericii pentru bogăție.

În 1949, Luciani fu făcut responsabil cu pregătirea catehizării pentru Congresul Euharistic care urma să aibă loc în acel an la Belluno. Acest fapt, plus propria lui experiență de predare, îi dădură îndemnul primei încercări ca autor, cu o cârtică încorporându-i vederile, intitulată *Catechisi in Briciole* (Fărâmituri de Catehism).

Orele de catehism: probabil că sunt cele mai timpurii amintiri ale celor mai mulți catolici adulți. Mulți teologi le vor scoate din discuție, dar exact acesta este stadiul creșterii la care se referă iezuiții când vorbesc despre “câștigarea unui copil pentru toată viața”. Albino Luciani a fost unul dintre cei mai buni profesori ai acestei materii de studiu pe care i-a avut biserica în acest secol. Avea simplitatea de gândire la care ajung numai cei extrem de inteligenți și, alături de ea, o autentică, profundă umilință.

Prin 1958, Don Albino, după cum îi spuneau toți, ducea o viață așezată. Mama și tatăl îi muriseră amândoi, îi făcea vizite frecvente fratelui său, Edoardo, acum căsătorit și locuind în casa părintească, și sorei sale, Antonia, măritată și ea, care locuia în Trento. Ca vicar general în Belluno, avea de lucru mai mult decât destul pentru a fi ocupat. Pentru timpul liber, erau cărțile. Era puțin interesat de mâncare, acceptând orice i se punea dinainte. Principala lui formă de exercițiu fizic era mersul pe bicicletă prin dioceză și

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

ascensiunile pe care le făcea în munții din apropiere.

Acest omuleț liniștit reușea, aparent fără să-și propună, să exercite o influență extraordinară și durabilă asupra oamenilor. Vorbind cu cei care l-au cunoscut, am putut vedea iar și iar, o remarcabilă schimbare petrecându-se în cei care-și aminteau de Albino Luciani. Chipurile li se împlânzeau, efectiv relaxate. Zâmbeau. Zâmbeau mult amintindu-și de el. Deveneau sub ochii mei mai prietenoși. El atingea în mod clar ceva foarte profund în ei. Catolicii ar numi acest ceva suflet. În mod fericit, fără să-și dea seama, Albino Luciani a lăsat o moștenire unică în urmă-i în drumurile sale pe bicicletă prin Belluno.

La Vatican era un nou papă, Ioan al XXIII-lea, un om născut în apropiere, în Bergamo, locul de naștere și al celui de la care își primise Albino numele de botez. Ioan era ocupat cu numirile episcopale. Urbani la Veneția, pentru a-i ocupa propriul post, Carraro la Verona. În Vittorio Veneto era vacant un post de episcop. Papa îi ceru episcopului Bortignon un nume. Răspunsul îl făcu să zâmbească: “Îl știu. Îl știu. Are să-mi convină.”

Luciani, cu acea umilință dezarmantă pe care atât de mulți aveau să nu o poată înțelege deloc mai târziu, declara după numirea sa ca episcop în Vittorio Veneto: “Păi, am călătorit de câteva ori cu trenul împreună, dar a vorbit aproape numai el. Eu am vorbit atât de puțin încât nu avea cum să mă cunoască.”

În 1958, la patruzeci și șase de ani, Luciani fu uns episcop de către papa Ioan în bazilica San Pietro la două zile după Crăciun.

Papa era deplin conștient de activitatea pastorală a tânărului ce se trăgea din nord și îl prețuia cu multă căldură. Luând un exemplar din *Urmându-l pe Cristos*, de Thomas a Kempis, papa Ioan citi cu voce tare capitolul 23. În el, cele patru elemente care aduc pacea și libertatea personală sunt astfel prezentate:

Fiule, încearcă să împlinești mai degrabă voința altuia decât pe a ta. Preferă întotdeauna să ai mai puțin, decât mai mult. Alege întotdeauna locul cel mai umil și fii mai prejos decât oricare altul. Tânjește și roagă-te întruna ca voința Domnului să fie deplin realizată în viața ta. Vei afla că omul care face toate acestea umblă în pace și liniște.

Înainte de a fi numit, Luciani scrisese despre evenimentul ce urma, într-o scrisoare adresată monseniorului Capovilla, secretarul personal al papei. Una dintre frazele pe care le-a folosit demonstrează în mod izbitor cât de aproape era el deja în încercarea de a duce o viață care să corespundă idealurilor lui Thomas a Kempis: “Uneori, Domnul își scrie lucrările în țărână”.

Prima dată când comunitatea din Vittorio Veneto se strânse pentru a-și asculta noul episcop, el dezvoltă tema următoare:

Cu mine, Domnul folosește iarăși vechiul său sistem, îi ia pe cei mărunți din noroiul străzii. Îi ia pe cei de la câmpuri. Pe alții îi ia de la plasele lor de pescuit, de la țărmul mării sau de pe malul lacurilor, și-i face apostoli. Este vechiul său sistem.

De îndată ce am fost hirotonit preot, am început a primi de la superiorii mei sarcini de responsabilitate și am înțeles că este dat omului să aibă autoritate. Este ca o minge umflată. Dacă te uiți la copiii care se joacă pe iarba din fața acestei catedrale, când mingea le este spartă, ei nici măcar nu se ostenesc să o privească. Poate sta liniștită într-un colț. Dar când este umflată, copiii sar de pretutindeni și fiecare crede că are dreptul să o izbească cu piciorul. Asta se întâmplă cu oamenii când se ridică. Prin urmare, nu fiți pizmuitori.

Mai târziu vorbi celor 400 de preoți care acum răspundeau înaintea lui. Unii dintre ei îi oferiseră daruri, mâncare, bani. I-a refuzat. Când fură cu toții adunați, încercă să le explice motivul: “Am venit fără să am măcar cinci lire. Vreau să trăiesc fără să am măcar cinci lire.”

Continuă:

Dragii mei preoți. Dragii mei credincioși. Aș fi un episcop foarte nefericit dacă nu v-aș iubi. Vă asigur că vă iubesc și că vreau să fiu în slujba voastră și să vă pun la dispoziție toată modesta mea energie, puținul pe care-l am și puținul care sunt.

Avea puțința de a alege să trăiască într-un apartament luxos în oraș sau să ducă o viață și mai spartană, în Castelul San Martino. Alese castelul.

Pentru mulți episcopi, viața pe care aceștia o duc este retrasă. Între ei și turma lor se cascadează automat o prăpastie acceptată de ambele părți. Episcopul este o figură fugară, văzută numai la ocazii speciale. Albino Luciani își asumă altfel rolul în Vittorio Veneto. Se purta îmbrăcat ca un simplu preot și propovăduia Evanghelia enoriașilor săi. Cu preoții lui practica o formă de democrație care la acea vreme era extrem de rară în sânul bisericii. Consiliul său presbiterial, spre exemplu, fu în totalitate ales fără vreo numire din partea episcopului.

Când același consiliu recomandă închiderea unui mic seminar, în ciuda faptului că el nu era de acord cu decizia, se duse pe la toate parohiile sale și discută problema pe îndelete cu toți preoții parohi. De îndată ce îi fu clar că majoritatea lor erau pentru închiderea seminarului, o autoriză. Elevii fură trimiși, conform instrucțiunilor acestui fost seminarist, la școli de stat. Mai târziu, declară public că opinia majorității fusese corectă, iar a lui nu.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Nici un preot nu trebui vreodată să-și fixeze audiență pentru a-și vedea episcopul. Dacă venea vreunul, era primit. Unii considerau democrația lui ca fiind slăbiciune. Alții îl priveau diferit și-l comparau cu omul care-l făcuse pe el episcop.

Era ca și cum ai fi avut propriul tău papă. Era ca și cum papa Roncalli [Ioan al XXIII-lea] s-ar fi aflat aici, în această dioceză, și ar fi lucrat alături de noi. La masa lui se aflau de obicei doi sau trei preoți. Pur și simplu nu se putea opri să se dăruiască. Fără să anunțe, îi vizita pe cei bolnavi sau pe cei handicapați. Cei din spitale nu știau niciodată când sosea. Se arăta pe neașteptate pe bicicletă sau în mașina lui cea veche, lăsându-și secretarul afară, să citească, în vreme ce el umbla prin saloane. Apoi, la fel de neașteptat, se arăta într-unul dintre satele de munte, pentru a discuta o anumită problemă cu preotul local.

În cea de-a doua săptămână a lui ianuarie 1959, la mai puțin de trei săptămâni după ce-l hirotonise episcop pe Luciani, papa Ioan discuta despre situația internațională cu sub-secretarul său de stat, cardinalul Domenico Tardini. Vorbiră despre implicațiile celor făcute de un tânăr pe nume Fidel Castro regimului lui Batista, din Cuba; despre faptul că Franța avea un nou președinte, generalul Charles de Gaulle; despre demonstrația de tehnologie avansată a rușilor, care trimiseseră o nouă rachetă pe o orbită circumlunară. Discutară despre revolta din Algeria, despre sărăcia înspăimântătoare din multe țări latino-americe, despre fața în schimbare a Africii, cu câte o nouă națiune părănd să apară în fiecare săptămână. Lui Ioan i se părea că Biserica Romano-Catolică reușea să țină pasul cu problemele mijlocului de secol douăzeci. Era un moment istoric crucial, în care o parte importantă a lumii se întorcea către lucrurile materiale, abătându-și atenția de la cele spirituale. Spre deosebire de mulți din Vatican, papa considera că reforma, ca și actele de caritate, trebuiau să înceapă acasă. Brusc, lui Ioan îi veni o idee. Mai târziu avea să spună că a fost inspirat de Sfântul Duh⁷. De oriunde va fi venit, era o idee excelentă: “Un Conciliu”.

Așa a apărut ideea celui de-Al Doilea Conciliu Ecumenic al Vaticanului. Primul, din 1870, avusese ca rezultat faptul că dăduse Bisericii un papă infailibil. Efectele celui de-al doilea, mulți ani după încheierea lui, încă se mai reverberează prin lume.

În 11 octombrie 1962, 2381 de episcopi se strânseseră la Roma pentru ceremonia de deschidere a acestui Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Printre ei se număra și Albino Luciani. Pe măsură ce lucrările conciliului înaintau, Luciani își făcea prietenii care aveau să dureze pentru tot restul vieții lui. Suenens⁸ din Belgia. Wojtyla și Wyszyński din Polonia. Marty din Franța. Thiandoum din Dakar. Luciani experimentă, de asemenea, pe parcursul

⁷ În realitate se știe că a fost inspirat de membrii mai multor organizații, creștine și necreștine. (n.ed.)

⁸ Francmason.

lucrărilor conciliului, propriul lui drum spre Damasc⁹. Anume declarația Conciliului, *Despre libertatea religioasă*.

Alții fură mai puțin impresionați de noul mod de a privi o veche problemă. Oameni precum cardinalul Alfredo Ottaviani, care controla Sfântul Oficiu, nu numai că erau hotărâți să distrugă conceptul de toleranță care era implicit în *Despre libertatea religioasă*, dar mai întreprindeau și o îndârjită acțiune de ariergardă împotriva a tot ce avea iz de ceea ce Pius al X-lea, la începutul secolului, numise “modernism“. Era generația celor care-l învățaseră pe Luciani la seminarul din Belluno că „libertatea“ religioasă le era îngrădită romano-catolicilor. „Greșeala nu are nici un drept.“ Luciani predase și el, la rândul său, aceeași doctrină îngrozitoare. Acum, la cel de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului, ascultă cu uimire crescândă cum episcop după episcop puneau în discuție conceptul.

Când Luciani puse în balanță argumentele pro și contra, era trecut de vârsta de cincizeci de ani. Reacția lui fu tipică pentru acest muntean prudent. Discută chestiunea cu ceilalți, se retrase pentru a chibzui, ajunse la concluzia că “greșeala“ fuseese în conceptul pe care-l predase.

La fel de caracteristică pentru Luciani fu și publicarea ulterioară a unui articol prin care lămuria cum și de ce își schimbase convingerile. Articolul începea cu o recomandare pentru cititori:

Dacă treci printr-o greșală, decât s-o smulgi din rădăcini sau s-o culci la pământ, vezi, mai bine, dacă nu o poți plivi cu răbdare, pentru a permite luminii să-și reverse strălucirea peste sâmburele de bunătate și de adevăr care de obicei nu lipsește nici chiar din opiniile greșite.

Alte aspecte ale diferitelor dezbateri îi creară mai puține dificultăți. Când principiul bisericii sărace - o biserică lipsită de putere politică, economică și ideologică - fu ridicat în slăvi, conciliul abia dacă avea în vedere ceva în care Luciani deja credea.

Înainte de deschiderea Conciliului, Luciani emisese o scrisoare pastorală, “însemnări despre conciliu“, pentru a-și pregăti comunitatea. Acum, cu conciliul încă în desfășurare, schimbările pe care le introdusese în dioceza Vittorio fură accelerate, își îndemnă profesorii de la seminar să citească noile reviste teologice și să lase deoparte vechile manuale care priveau tot înapoi, drăgăstos, spre secolul al nouăsprezecelea, își trimise profesorii la cursuri la principalele universități teologice ale Europei. Nu numai profesorii, dar și elevii puteau fi acum găsiți la masa lui de seară. Scria săptămânal tuturor preoților din dioceza, împărtășindu-le ideile și planurile lui.

În august 1962, cu câteva luni înainte de deschiderea celui de-Al Doilea

---

⁹ Pe drumul spre Damasc a avut Saul din Tars, prigonitorul primilor creștini, revelația divinității lui Isus, experiență în urma căreia a devenit cel cunoscut drept apostolul Pavel. (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Conciliu al Vaticanului, Luciani fu confruntat cu o mostră de greșeală de un cu totul alt gen. Doi preoți din dioceza se asociaseră cu un vânzător angrosist care se ocupa și cu specularea proprietăților. Preoții fură ispitiți să i se alăture. Când unul dintre ei veni la Luciani, el mărturisi că suma care lipsea, aparținând în mare parte micilor depunători, depășea două miliarde de lire.

Albino Luciani avea idei foarte precise în legătură cu averea și cu banii, mai ales cu averea Bisericii. Unele dintre ideile lui i se datorau lui Rosmini; multe - propriei lui experiențe. El credea într-o Biserică Romano-Catolică a celor săraci, pentru cei săraci. Absențele de acasă la care fusese obligat tatăl său, foamea și frigul, tălpile suplimentare din lemn, prinse în cuie de tălpile încălțămintei pentru a nu se toci, tăierea ierbii de pe versanții muntelui pentru îmbogățirea meselor de seară, perioadele îndelungate petrecute la seminar fără a-și vedea mama, care nu-și putea permite să-l viziteze, tot acest context produsese în Luciani o profundă compasiune pentru cei săraci, o totală indiferență față de acumularea de avere personală și încredințarea că Biserica, Biserica lui, trebuia nu numai să fie săracă material, dar trebuia să fie văzută astfel.

Conștient de neajunsurile pe care avea să le provoace scandalul, se duse direct la editorul ziarului *Il Gazzettino*, din Veneția, îi ceru editorului să nu trateze problema într-o manieră de senzație, cu titluri șocante.

Întors în dioceza lui, își convocă cei 400 de preoți. Practica normală ar fi fost să invoce imunitatea ecleziastică. Făcând astfel, s-ar fi asigurat ca Biserica să nu plătească nici un penny. Vorbind liniștit, Luciani le spuse preoților săi:

Este adevărat că doi dintre noi au săvârșit răul. Cred că dioceza trebuie să plătească. Mai cred și că legea trebuie să-și urmeze cursul firesc. Nu trebuie să ne ascundem îndărătul niciunei imunități. Acest scandal este o lecție pentru noi toți. Și anume că trebuie să fim o Biserică săracă. Am de gând să vând averea ecleziastică. În continuare, intenționez să vând și una dintre clădirile noastre. Banii vor fi folosiți pentru a se restitui fiecare liră datorată de acești preoți. Vă cer încuviințarea.

Albino Luciani le obținu încuviințarea. Moralitatea lui avu câștig de cauză. Unii dintre cei prezenți la acea întâlnire admirară omul și moralitatea lui. Alții observară aproape cu regret că, după părerea lor, Luciani era prea moral în asemenea chestiuni. Speculantul de proprietăți care-i implicase pe cei doi preoți fu, de bună seamă, printre cei care-l considerară pe episcop "prea moral", înainte de proces, el se sinucise. Unul dintre preoți execută o sentință de un an închisoare, iar celălalt fu achitat. Unii dintre membrii clerului nu fură prea încântați de maniera în care Luciani îmbrățișase, din toată inima, spiritul Conciliului Vaticanului. Ca și în cazul lui Luciani,

gândirea lor se formase în anii de început, mai reprezentativi. Spre deosebire de el, ei nu erau pregătiți să și-o remodeleze. Acest aspect avea să ocupe un loc constant în activitatea lui Luciani pentru timpul care îi mai rămăsese de petrecut la Vittorio Veneto. Cu același nesaț cu care, în tinerețe, citise carte după carte, acum, potrivit spuselor monseniorului Ghizzo care lucra cu el, “absorbi total Conciliul al Doilea al Vaticanului. Avea Conciliul în sânge, îi cunoștea documentele pe de rost. Mai mult, transpuse documentele în viață.”

Înfrăți Vittorio Veneto cu Kiremba, un orășel din Burundi, anterior parte a Africii Germane de Est. La mijlocul anilor '60, când vizită Kiremba, fu pus față în față cu Lumea a Treia. Aproape 70 la sută din cei trei milioane și un sfert de locuitori ai țării erau romano-catolici. Credința era înfloritoare, dar la fel erau și sărăcia, boala, rata înaltă a mortalității infantile și războiul civil. Bisericele erau pline, burțile erau goale. Asemenea realități îl inspiraseră pe papa Ioan să convoace Al Doilea Conciliu al Vaticanului, ca o încercare de a trage Biserica în secolul douăzeci. În vreme ce Garda Curiei Palatului din Roma era orbită de Al Doilea Conciliu, Luciani și alții ca el erau iluminați de acesta.

Ioan își dădu efectiv viața pentru a face ca acest Conciliu, pe care el îl concepușe, să nu fie născut mort. Avertizat că era grav bolnav, el refuză operația pentru care insistau specialiștii săi. Îi spuseră că o asemenea operație avea să-i prelungească viața. El ripostă că a lăsa Conciliul Vaticanului la discreția elementelor reacționare din interiorul Vaticanului ar fi însemnat să asigure producerea unui dezastru teologic. Preferă să rămână în Vatican pentru a ajuta copilul, care era creația lui, să crească. Făcând astfel, el își semnă cu calm și extraordinar curaj propria condamnare la moarte. Când muri, la 3 iunie 1963, Biserica Romano-Catolică, prin Al Doilea Conciliu Ecumenic al Vaticanului, încerca în sfârșit să se împace cu lumea, așa cum era ea și nu așa cum i-ar fi plăcut să fie.

Cu moartea lui Ioan, înlocuit de papa Paul al VI-lea, Biserica se mai apropia puțin de o realitate specifică, de o anumită decizie, cea mai importantă pe care a luat-o Biserica Romano-Catolică în acest secol. În anii '60, întrebarea se punea tot mai presant: care era poziția Bisericii față de controlul artificial al nașterilor?

În 1962, papa Ioan formase o Comisie Papală pentru problemele familiei. Controlul nașterilor era unul dintre importantele aspecte pe care trebuia să le studieze. Papa Paul lărgi Comisia până când numărul membrilor ei ajunse la șaiszeci și opt. Apoi crea un număr considerabil de “consultanți” care să îndrume și să supravegheze Comisia, în vreme ce milioane de romano-catolici din toate colțurile lumii așteptau și se tot întrebau, speculațiile cu privire la o iminentă schimbare în poziția Bisericii deveneau tot mai insistente. Multe cupluri începură să folosească Pastila sau alte forme de contracepție artificială, în vreme ce “experții” de la Roma dezbatteau

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

semnificația pasajului din Geneza 38: 7-10 cu privire la personajul numit Onan, viața de zi cu zi mergea înainte.

Printr-o ironie a sorții, concepția papei despre această problemă oglindea exact confuzia ce stăpânea lumea catolică. Papa nu știa ce era de făcut.

În timpul primei săptămâni a lui octombrie 1965, papa Paul oferă un interviu unic unui ziarist italian, Alberto Cavallari. Discutată multe probleme privind Biserica. Cavallari remarcă ulterior că el nu a ridicat problema controlului artificial al nașterilor deoarece era conștient de stânjeneala pe care ar fi putut-o provoca. Temerile lui erau nefondate. Paul atacă el însuși chestiunea. Ar trebui amintit că era o epocă în care papalitatea încă se agăța de iluziile regale; pronumele personale nu erau stilul lui Paul.

Să luăm ca exemplu controlul nașterilor. Lumea întreabă ce credem noi despre asta, iar noi încercăm să dăm un răspuns. Dar ce răspuns. Nu putem păstra tăcerea. Iar a vorbi constituie o reală problemă. Biserica nu a avut de a face cu asemenea probleme vreme de secole. Și este un subiect oarecum străin și chiar omenește stânjenitor pentru oamenii Bisericii. Așadar, comisiile se întrunesc, rapoartele se adună în teancuri, studiile sunt publicate. Oh, se studiază o mulțime, să știți. Dar cu toate acestea, mai avem încă de tras concluziile finale. Iar în luarea deciziilor suntem cu totul singuri. A lua decizii nu este la fel ușor cu a studia. Trebuie să spunem ceva. Dar ce anume? Nu rămâne decât să fim luminați de către Dumnezeu.

În vreme de papa aștepta ca Dumnezeu să-l lumineze asupra raporturilor sexuale, Comisia lui trăgea din greu. Eforturile celor 68 erau îndeaproape urmărite de o comisie mai mică, formată din vreo douăzeci de cardinali și episcopi. Pentru ca orice recomandare liberalizantă venită din partea grupului celor 68 să ajungă la papa, ea trebuia să treacă pe la acest grup mai mic, al cărui cap era un om ce reprezenta sinteza elementelor reacționare din interiorul Bisericii, cardinalul Ottaviani. Mulți îl considerau a fi liderul acestor elemente.

Un moment crucial în istoria Comisiei avu loc pe 23 aprilie 1966. Până la acea dată Comisia întreprinsese o examinare exhaustivă și extenuantă a chestiunii controlului nașterilor. Cei care-și menținuseră opoziția față de o schimbare a poziției Bisericii erau de-acum reduși la numai patru preoți care declarau că ei sunt, ireversibil, pentru menținerea poziției prin care se interzicea orice formă de control artificial al nașterilor, împinși de ceilalți membri ai Comisiei, cei patru admiseră că nu-și puteau demonstra corectitudinea poziției pe temeiul legilor naturale. Și nici nu puteau indica vreun loc din Scriptură sau vreo revelație divină pentru a-și justifica punctul

David Yallop

de vedere. Susțineau că diversele declarații papale de-a lungul anilor condamnaseră fără excepție contracepția artificială. Raționamentul lor părea a fi “o dată ce ai greșit, trebuie să greșești mereu”.

În octombrie 1951, Pius al XII-lea (1939-1958) îndulcise oarecum poziția austeră cu privire la controlul nașterilor, moștenită de la predecesorii lui. În timpul unei audiențe acordate unui grup de moașe italiene, el își dădu încuviințarea pentru folosirea metodei “calendarului” de către toți catolicii care aveau motive serioase să evite procrearea. Având în vedere că era de notorietate faptul că nu se putea avea încredere în ceea ce devenise cunoscut drept “ruleta Vaticanului”, nu este surprinzător că Pius al XII-lea impusese cercetarea în continuare a metodei calendarului. Totuși, **Pius îndepărtase Biserica de poziția ei inițială**, care privise procrearea ca fiind unicul scop al raporturilor sexuale.

După Pius al XII-lea veni nu numai un nou papă, ci și inventarea anticoncepționalului cu progesteron. Infaibilitatea fusese pretinsă pentru anumite opinii papale, dar clarviziunea papală încă nu fusese pretinsă de nimeni. O nouă situație impunea o nouă abordare a problemei, însă cei patru preoți dizidenți din Comisie insistară că noua situație era acoperită de vechile răspunsuri.

În cele din urmă, Comisia își scrisese raportul, în esență, papa era înștiințat că se ajunsese la consens, cu o majoritate copleșitoare (64 de voturi contra 4) a teologilor, a experților legiști, a istoricilor, a sociologilor, a medicilor, a obstetricienilor și a cuplurilor căsătorite, asupra faptului că o schimbare a poziției Bisericii Catolice față de controlul nașterilor era și posibilă și de dorit.

Raportul fu înaintat comisiei formate din cardinali și episcopi, care superviza Comisia Papală. Acești prelați reacționară oarecum uimitor. Obligați să-și înregistreze pe raport propriile opinii, 6 dintre ei se abținură, 8 votară în favoarea recomandării raportului papei, iar 6 împotriva lui.

În anumite cercuri ale Curiei Romane, acel corp administrativ central de angajați civili care controlează și domină Biserica Catholică, se înregistrară reacții de o mare diversitate. Unii aplaudară recomandarea de schimbare, alții văzură în ea o latură a ticăloșeniei drăcești generate de Conciliul al Doilea al Vaticanului, în acesta din urmă categorie se afla cardinalul Ottaviani, secretarul Preasfintei Adunări a Sfântului Oficiu. Deviza de pe blazonul lui era *Semper Idem*, “întotdeauna același”.

Prin 1966, Alfredo Ottaviani era, după papa, cea mai puternică persoană din întreaga Biserică Catholică. Fost student al Seminarului Roman, el își petrecuse întreaga carieră în cadrul Secretariatului de Stat și al Curiei, fără să fi părăsit Roma nici măcar o singură dată.

Dusese o luptă înverșunată și adeseori încununată de succes împotriva efectelor liberalizante ale Conciliului al Doilea al Vaticanului. Cu fruntea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

permanent încruntată, cu craniul puternic bombat înapoi ca și cum ar fi vrut întruna să evite o întrebare directă, cu linia gâtului ascunsă sub fălcile proeminente, avea aerul unei imobilități de sfinx. Era un om nu numai născut bătrân, dar și născut în afara timpului lui. Era exponentul acelei părți a Curiei care avea curajul propriilor prejudecăți.

Se considera apărătorul unei credințe care nu servea realității concrete. Pentru Ottaviani, viața de apoi se dobândea prin îmbrățișarea unor valori depășite încă din evul mediu. Nu avea de gând să se clinească de pe poziție în problema controlului nașterilor; mai important încă, el era hotărât ca nici papa Paul al VI-lea să nu se clinească de pe poziție.

Ottaviani luă legătura cu cei patru prelați rebeli din cadrul Comisiei Papale. Punctul lor de vedere fusese deja introdus în raportul comisiei, îi convinse să-și prezinte mai pe larg, într-un raport special, concluziile nonconformiste. Astfel, iezuitul Marcellino Zalba, redempționistul Jan Visser, franciscanul Ermenegildo Lio și iezuitul american John Ford elaborară un al doilea document.

Ce importanță avea că, făcând astfel, acționau într-o manieră lipsită de orice etică; scopul era de a-i oferi lui Ottaviani o armă cu care să-l amenințe pe papa. Cei patru poartă o imensă responsabilitate pentru cele ce au urmat. Moartea, nefericirea, suferința care au fost rezultatul direct al hotărârii finale a papei pot fi puse în mare măsură în seama lor. O indicație asupra procesului de gândire urmat de cei patru poate fi obținută din partea unuia dintre ei, iezuitul american John Ford. Acesta considera că se afla în contact direct cu Sfântul Duh în această problemă și că îndrumarea divină îl condusesese la adevărul suprem. Ford declară că, dacă majoritatea avea câștig de cauză, atunci el se vedea nevoit să părăsească Biserica Romano-Catolică. Raportul acestei minorități reprezintă esența aroganței. I-a fost prezentat papei Paul o dată cu raportul oficial al Comisiei. Ceea ce a urmat reprezintă o demonstrație clasică a abilității unei minorități a Curiei Romane de a controla situațiile, de a manipula evenimentele. La momentul în care cele două rapoarte îi fură înaintate lui Paul, cei mai mulți dintre cei 68 de membri ai Comisiei erau împrăștiați în cele patru colțuri ale lumii.

Convinși că această dificilă problemă fusese rezolvată în cele din urmă printr-o concluzie liberalizantă, majoritatea membrilor Comisiei așteptau, fiecare în țara sa, anunțul papal cu privire la aprobarea controlului artificial al nașterilor. Unii dintre ei începură să pregătească un document care să servească drept introducere sau prefață la iminenta reglementare papală și care să lămuerască schimbarea survenită în poziția Bisericii.

Pe parcursul anului 1967 și, în continuare, în cursul primei părți a anului 1968, Ottaviani profită din plin de absența din Roma a majorității membrilor Comisiei. Cei care se mai aflau în oraș se abținură cu mare greutate de la noi insistențe în fața lui Paul. În felul acesta, îi făceau întocmai

jocul lui Ottaviani. Acesta îi putea manevra în voie pe reprezentanții vechii gărzi care îi împărtășeau vederile. Cardinalii Cicognani, Browne, Parente și Samore intrau, ca din întâmplare, zilnic la papa. Zilnic, ei îi spuneau că a aproba controlul artificial al nașterilor ar însemna trădarea moștenirii Bisericii, îi aminteau de Legea Canonică a Bisericii și de cele trei criterii care se aplică tuturor catolicilor care au de gând să se căsătorească. Fără aceste trei condiții esențiale, căsătoria nu este validă în ochii Bisericii: erecție, ejaculare, concepție. A legaliza contracepția orală, argumentau ei, însemna a distruge acea lege particulară a Bisericii. Mulți, inclusiv predecesorul său, Ioan al XXIII-lea, îl comparau pe papa Paul al VI-lea cu Hamlet, cel sfâșiat de îndoieli. Orice Hamlet are nevoie de un castel Elsinor, unde să se perpelească, În cele din urmă, papa hotărî că el și numai el avea să ia decizia finală. Îl convocă pe monseniorul Agostino Casaroli și-i aduse la cunoștință că problema controlului nașterilor avea să fie scoasă din competența Sfântului Scaun. Apoi se retrase la Castelul Gandolfo, pentru a lucra la enciclică.

Pe biroul papei de la castelul Gandolfo, printre diverse rapoarte, recomandări și studii asupra problemei controlului artificial al nașterilor, se afla și unul de la Albino Luciani.

În vreme ce comisiile, consultanții și cardinalii curiali disecau problema, papa ceruse și părerea diverselor regiuni ale Italiei. Una dintre acestea era și dioceza Veneto. Patriarhul Veneției, cardinalul Urbani, convocase o întâlnire cu toți episcopii din regiune. După o zi de dezbateri, se decise ca raportul să fie întocmit de Luciani.

Decizia de a-i da lui Luciani această sarcină se baza în mare măsură pe cunoștințele lui în domeniu. Era un subiect pe care el îl studia de ani de zile. Vorbise și scrisese despre el, consultase medici, sociologi, teologi și, nu în ultimul rând, acea categorie cu practică personală în domeniu, cuplurile căsătorite.

Printre cuplurile căsătorite se număra și propriul lui frate, Edoardo, care lupta din greu să câștige destul pentru a întreține o familie ce sporea mereu, încât ajunsese în cele din urmă să numere zece copii. Luciani vedea pe viu problemele pe care le crea interzicerea în continuare a controlului artificial al nașterilor. El crescuse înconjurat de sărăcie. Acum, spre sfârșitul anilor '60, pentru el era limpede că sărăcia și privațiunile erau la fel de mari ca în zilele pierdutei lui tinereți.¹⁰ Când cei dragi sunt desperați din cauza neputinței de a întreține un număr de copii care crește neîncetat, ești înclinat să vezi problema controlului artificial al nașterilor într-o altă lumină decât iezuiții, care sunt în

---

¹⁰ Această justificare nu poate fi motiv pentru schimbarea învățaturii Bisericii. Situație este mult mai complexă. Se știe astăzi că controlul nașterilor este promovat și susținut de organizațiile masonice. Se motivează că pentru a evita suprapopularea Terrei trebuie luate toate măsurile de reducere a creșterii populației. Așa se face că cercetările s-au concentrat și asupra creării și descoperirii de noi mijloace contraceptive. Dar ca să le poți impune trebuia convinsă Biserica ca să-și schimbe învățătura de credință. (n.ed.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

contact direct cu Sfântul Duh.

Oamenii Vaticanului puteau cita Geneza până la judecata de Apoi, fără ca asta să pună pâine pe masă. Din punctul de vedere al lui Albino Luciani, Al Doilea Conciliu al Vaticanului intenționase să aducă Evangheliile și Biserica la nivelul secolului douăzeci, dar a refuza oamenilor dreptul la controlul artificial al nașterilor însemna să arunci Biserica înapoi în întunecatul Ev Mediu¹¹. Multe dintre acestea le spuse liniștit și în particular, în timp ce-și pregătea raportul. Public, era extrem de conștient de supunerea pe care o datora papei. Sub acest aspect, Luciani rămânea un excelent exemplu pentru vremea sa. Când papa decreta, credința încuviința. Cu toate acestea, chiar și în luările lui de cuvânt publice sunt indicii clare asupra felului în care vedea problema controlului nașterilor.

În aprilie 1968, după multe alte consultări, raportul lui Luciani fusese scris și înaintat, întrunise aprobarea episcopilor din regiunea Veneto, iar cardinalul Urbani îl semnase în consecință și-l expediase direct papei Paul. Ulterior, Urbani văzu documentul pe biroul papei de la castelul Gandolfo. Paul îi comunică lui Urbani că aprecia raportul foarte mult. Atât de mult îl prețuia încât, atunci când Urbani se reîntoarse la Veneția, acesta trecu pe la Vittorio Veneto pentru a-i transmite personal lui Luciani încântarea papală prilejuită de raport.

Principalul scop urmărit de raport era să sugereze papei ca Biserica Romano-Catolică să aprobe folosirea inhibitorului de ovulație descoperit de profesorul Pincus. Acesta ar fi trebuit să devină anticoncepționalul catolic.

În 13 aprilie, Luciani vorbi oamenilor din Vittorio Veneto despre problemele pe care le ridica această chestiune. Cu delicatețea care devenise de acum o caracteristică distinctivă a lui Luciani, el numi subiectul “etica conjugală”. După ce făcu observația că preoții, atunci când vorbesc și când ascultă confesiunile, “trebuie să se conformeze directivelor date de papa cu diverse ocazii, până ce acesta din urmă va da verdictul final”, Luciani continuă cu alte trei observații:

1. Este lesne la ora actuală, dată fiind confuzia creată de presă, să găsești persoane căsătorite care nu cred că păcătuiesc. Dacă așa ceva se întâmplă, ar fi poate mai oportun, în condițiile date, ca aceștia să nu fie tulburați.
2. Față de onanistul care se căieste, care se arată a mai fi și descurajat, este oportun a se folosi blândețea plină de încurajare, în limitele prudenței pastorale.
3. Să ne rugăm ca Domnul să-l ajute pe papa să rezolve această

---

¹¹ S-a încercat și se încearcă mereu culpabilizarea Bisericii și a celor care apără tradiția și învățătura ei, ca și cum ar fi retrograzi și ar dori întoarcerea la Evul mediu. Dar prea puțini înțeleg că respectarea dreptei credințe nu are nimic de a face cu aspectele negative din decursul istoriei. (n. ed.)

David Yallop

chestiune. Probabil că n-a existat problemă mai dificilă pentru Biserică: atât pentru dificultățile intrinseci și numeroasele implicații asupra multor altor probleme, cât și pentru modul acut în care este resimțită de marea masă a oamenilor.

Humane Vitae a fost publicată în 25 iulie 1968. Papa Paul îl însărcina pe monseniorul Lambruschini, de la Universitatea Laterană, să explice presei semnificația ei, un act superfluu în sine. Mai semnificativ, se sublinia că acest document nu era infailibil. Publicarea sa a devenit, pentru milioane de catolici, un moment istoric precum asasinarea președintelui John F. Kennedy. Când vestea le parveni, ei își dădură seama, în sfârșit, după ani și ani, ce făceau și în ce situație se aflau.

Pe o scală a dezastrelor înregistrate de Biserica Romano-Catolică, publicarea acestei enciclice se situează mai sus decât tratamentul la care a fost supus Galileo Galilei în secolul al șaptesprezecelea sau decât declarația Infailibilității Papale din secolul al nouăsprezecelea. Documentul, menit să întărească autoritatea papală, a avut exact efectul contrar.

Acest celibatar, pe atunci în vârstă de 71 de ani, după ce lărgise comisia care-l consilia în problema controlului nașterilor, îi nesocoti sfatul. Declară că singurele modalități de control al nașterilor considerate acceptabile de către Biserică erau abstenența și metoda calendarului: “... în nici o căsătorie nu trebuie să existe vreo îngrădire a capacității de a procrea viața umană”.

Milioane de oameni îl ignorară pe papa și continuară să-și exercite credința și să folosească Pastila sau oricare altă metodă, pe care o găseau ei potrivită. Milioane își pierdură răbdarea și credința. Alții începură să umble să găsească un alt preot căruia să-și mărturisească păcatele. Alții încercară totuși să se conformeze enciclicei și descoperiră că ocoliseră un concept catolic cu privire la păcat numai ca să dea peste altul, divorțul. Enciclica dezbină complet Biserica.

“Nu pot să cred că mântuirea se bazează pe contracepția pe baza temperaturii, iar osândirea se bazează pe folosirea prezervativului”, declara dr. Andre Hellegers, un obstetrician și membru al ignoretei Comisii papale. O surprinzătoare linie de urmat în apărarea Vaticanului veni din partea cardinalului Feliei: “Posibila greșeală a superiorului [papa] nu justifică neascultarea supușilor”.

Albino Luciani citi enciclica papei cu consternare crescândă. Știa ce tulburare avea să cuprindă acum Biserica. Se duse în biserica lui din Vittorio Veneto și se rugă. Nu avea nici o îndoială că trebuia să urmeze hotărârea papală, dar, oricât de adâncă i-ar fi fost supunerea, nu putea și nu avea să accepte să se limiteze la a înălța laude la adresa *Humanae Vitae*. Știa câte ceva despre cât trebuia să-l fi costat documentul pe papa; știa o mulțime despre cât avea să-i coste pe credincioșii care aveau să încerce să îl pună în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

aplicare în viața lor de zi cu zi.¹²

În răstimp de câteva ore de la citirea enciclicei, Luciani își scrisese răspunsul către dioceza Vittorio Veneto. După zece ani de zile, când deveni papă, Vaticanul avea să afirme că răspunsul lui Luciani fusese: “Roma și-a spus cuvântul. Cazul este închis.” Nu era decât o nouă minciună a Vaticanului. Vorbele lui nu conțin nimic de acest fel. El începea prin a reaminti diecezei comentariile pe care le făcuse în aprilie, după care continua:

Mărturisesc că, deși nu am arătat-o în ceea ce am scris, speram, în sinea mea, că după stabilirea unei Comisii papale competente pentru examinarea problemei gravele dificultăți existente vor putea fi depășite, iar răspunsul învățătorului, care vorbește cu mare autoritate și în numele Domnului, va coincide, măcar în parte, cu speranțele multor cupluri căsătorite.

Recunosc grija și atenția pe care papa le acordase problemei și spuse că acesta știa că “se află pe punctul de a provoca amărăciune multora”, dar, continuă el, “vechea doctrină, prezentată într-un nou cadru, de idei încurajatoare și pozitive despre căsătorie și despre dragostea conjugală, prezintă o garanție mai mare pentru adevăratul bine al omului și al familiei”. Luciani se confrunta cu unele probleme care decurgeau inevitabil din *Humanae Vitae*:

Gândurile papei și ale mele se îndreaptă mai cu seamă spre dificultățile, uneori grave, ale cuplurilor căsătorite. Să nu-și piardă nădejdea, pentru numele lui Dumnezeu. Să-și aducă aminte că pentru fiecare strâmtă este ușa și îngust este drumul ce duce la viață (cf. Evanghelia după Matei 7:14). Că nădejdea vieții viitoare trebuie să lumineze calea cuplurilor creștine. Că Dumnezeu nu lasă neajutați pe cei care i se roagă cu perseverență. Să facă efortul de a trăi cu înțelepciune, după dreptate și cu pietate acum, știind că alcătuirea acestei lumi e trecătoare (cf. 1 Corinteni 7:14)... «Iar dacă păcatul tot îi mai stăpânește, să nu se descurajeze, ci să apeleze cu umilă stăruință la mila lui Dumnezeu, prin sfânta taină a pocăinței».

Acest din urmă citat, extras direct din *Humanae Vitae*, era unul dintre puținele fărâme de alinare pentru oameni precum Luciani, care speraseră într-o schimbare, încrezător că turma pe care o păstora îl urma, la rândul ei, într-o «sinceră adeziune la învățăturile papei», Luciani îi dădu binecuvântarea

---

¹² Autorul nu pierde ocazia de a face apologia controlului nașterilor. Nu trebuie să ne mire. La urma urmei, prin cartea sa nu-și propune să apere învățătura Bisericii, ci doar să analizeze contextul și cauzele care au dus la asasinarea lui Ioan Paul I. (n.ed.)

sa.

Alți preoți, din alte țări, adoptară o ostilitate mult mai fățișă. Mulți părăsiră preoția. Luciani o luă pe o cale mai subtilă.

În ianuarie 1969, el reveni iarăși la acest subiect, asupra căruia Vaticanul îl obliga să se pronunțe fără echivoc. Era conștient că unii dintre preoții lui refuzau iertarea cuplurilor căsătorite care foloseau pastile contraceptive și că alții iertau cu ușurință ceea ce papa Paul considera a fi păcat. Referindu-se la această problemă, Luciani cită răspunsul la *Humanae Vitae* dat în cadrul Conferinței episcopilor italieni. Era un răspuns la a cărei formulare contribuise și el. În document, preoților li se recomanda să arate «îngăduință evanghelică» față de toate cuplurile căsătorite, dar mai cu seamă, după cum atrăgea atenția Luciani, față de cei “ale căror greșeli provin... din uneori deosebit de serioase dificultăți în care se află. În acest caz, comportamentul soților, deși nu în conformitate cu normele creștine, cu siguranță că nu trebuie judecat cu aceeași severitate ca atunci când provine din motive corupte de egoism și hedonism“. Luciani își mai sfătui enoriașii cuprinși de tulburare să nu se lase pradă unui “chinuitor, supărător complex de vinovăție“.

În tot acest timp, Vaticanul continuă să beneficieze de profitul uneia dintre multele companii pe care le stăpânea, Institutul Farmacologic Sereno. **Unul dintre produsele cel mai bine vândute ale Institutului Sereno era un contraceptiv oral denumit Luteolas.**¹³

Loialitatea de care Albino Luciani dăduse dovadă la Vittorio Veneto nu scăpase Sfântului Părinte de la Roma. Papa știa mai bine decât mulți alții că această loialitate fusese scump plătită. Documentul de pe biroul lui, care purta semnătura cardinalului Urbani, dar reprezenta în esență punctul de vedere al lui Luciani asupra controlului nașterilor, era o mărturie mută a prețului plătit de acesta.

Profund impresionat, papa Paul al VI-lea remarcă față de subsecretarul lui de stat, Giovanni Benelli: “În Vittorio Veneto este un mic episcop care se pare că se potrivește bine cu mine“. Vicleanul Benelli se dădu peste cap ca să se împrietenească cu Luciani. Avea să se dovedească o prietenie cu consecințe importante.

Cardinalul Urbani, Patriarhul Veneției, muri în 17 septembrie 1969. Papa își aminti de micul lui episcop. Spre surprinderea lui Paul, Luciani refuză politicos ceea ce mulți considerau a fi o promovare strălucită. Total lipsit de ambiții, el era fericit și mulțumit cu munca lui de la Vittorio Veneto. Papa Paul își aruncă plasa și mai departe. Cardinalul Antonio Samore, la fel de reacționar ca și mentorul lui, Ottaviani, deveni un concurent puternic. Murmure de nemulțumire din partea membrilor clerului venețian, care

---

¹³ Iată una din acțiunile anticreștine finanțate și promovate de Vatican, din motive financiare. (n. ed.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

declarau că ar fi mai fericiți dacă Samore ar rămâne la Roma, ajunseră până la urechile papei.

Papa Paul oferi atunci încă o demonstrație a dansului papal pe care-l inventase de când se urcase pe tronul lui Petru: un pas înainte, unul înapoi - Luciani, Samore, Luciani.

Luciani începu să simtă presiunea Romei, în cele din urmă, se dădu bătut. Fu o decizie pe care o regretă după numai câteva ore. Fără să știe că noul ei Patriarh refuzase cu îndârjire, Veneția sărbători la 15 decembrie 1969 numirea "localnicului" Albino Luciani.

Înainte de a părăsi Vittorio Veneto, lui Luciani i se oferi o donație de un milion de lire. El refuză liniștit și, după ce le sugeră donatorilor că darul ar trebui făcut altora, le reaminti ce le spusese el preoților lui când sosise în dioceză, în urmă cu unsprezece ani: "Am venit cu buzunarele goale. Vreau să plec cu buzunarele goale." Albino Luciani își luă cu sine la Veneția un mic teanc de lenjerie, câteva piese de mobilier și cărțile.

Pe 8 februarie 1970, noul Patriarh, acum arhiepiscopul Luciani, intră în Veneția. Tradiția cerea ca intrarea unui nou patriarh să fie un splendid pretext pentru o vesel pavoazată procesiune de gondole, fanfare de alămuri, parade și nenumărate discursuri. Luciani simțise întotdeauna o puternică aversiune față de asemenea pompă și astfel de ceremonii. El anulă ritualul de bun venit și se limită la un discurs pe parcursul căruia se referi nu numai la aspectele istorice ale orașului, dar aminti faptul că dioceza lui cuprindea și zone industriale, precum Mestre și Marghera. "Asta a fost cealaltă Veneție, observă Luciani, cu puține monumente, dar cu atât de multe fabrici, locuințe, probleme spirituale, suflete. Către acest oraș cu multe fațete mă trimite pe mine acum Providența. Domnule primar, prima monedă venețiană, bătută tocmai în anul 850 A.D., purta motto-ul „Cristoase, apără tu Veneția”. Mi-l însușesc din toată inima și îl transform într-o rugăciune, «Cristoase, binecuvântează tu Veneția»."

Păgânul oraș avea o nevoie acută de binecuvântarea lui Cristos. Era plin de monumente și de biserici care proclamau slava trecută a unei republici imperiale, dar cu toate astea, Albino Luciani își dădu repede seama că majoritatea bisericilor din cele 127 de parohii **erau în permanență aproape goale**. Dacă se făcea abstracție de turiști, de cei foarte tineri și de cei foarte bătrâni, atunci frecventarea bisericilor era îngrozitor de redusă. Veneția este un oraș care și-a vândut sufletul turismului.

În ziua următoare sosirii sale, însoțit de noul lui secretar, părintele Mario Senigaglia, trecu la treabă. Refuzând invitațiile la diverse serate, cocteiluri și recepții, el făcu vizite la seminarul local, la închisoarea pentru femei de la Giudecca, închisoarea pentru bărbați de la Santa Maria Maggiore, iar apoi celebră liturgia în biserica San Simeone.

Era un obicei ca Patriarhul Veneției să aibă propria lui ambarcațiune. Luciani nu a avut niciodată nici avere personală, nici înclinație către ceea ce

lui i se părea o extravaganță inutilă. Când voia să circule pe canale, el și părintele Mario luau un vapor de transport în comun. Dacă era vorba despre o urgență, Luciani telefona la brigada locală de pompieri, la carabinieri sau la poliția financiară și se ruga să-i fie împrumutată una dintre bărcile lor. Până la urmă, cele trei organizații puseră la punct o programare, pentru a-l satisface cu rândul pe neobișnuitul preot.

În timpul unei crize naționale a petrolului, patriarhul se folosi de o bicicletă pentru vizitele în zona continentală, înalta societate venețiană clătina din cap și murmura dezaprobator. Multora dintre ei le plăcea pompa și ceremonia pe care o asociau funcției de patriarh. Pentru ei, patriarhul era o persoană importantă, care trebuia tratată într-o manieră măreață. Când Albino Luciani și părintele Mario apăreau neanunțați la un spital pentru a vizita bolnavii, ei erau imediat înconjurați de administratori, doctori, călugări și călugărițe. Părintele Senigaglia mi-a relatat o asemenea împrejurare.

- Nu vreau să vă răpesc din prețiosul timp. Pot merge și de unul singur să-mi fac vizita.

- Nici vorbă de așa ceva, Eminența voastră, este o onoare pentru noi.

Și astfel, o procesiune numeroasă începea să-și facă drum prin saloane, însoțind un Luciani tot mai stânjenit, în cele din urmă, spunea:

- Ei, poate că-i mai bine să vin altă dată, e deja târziu.

Se făcea de mai multe ori că pleacă, în încercarea de a scăpa de însoțitori; fără succes.

- Nu vă faceți griji, Eminența voastră. Asta este datoria noastră. Afară, se întorcea spre părintele Senigaglia.

- Dar așa sunt întotdeauna? Este o rușine. Eu sunt obișnuit cu altceva. Ori va trebui să-i facem să înțeleagă, ori am să-mi pierd un bun obicei.

Încetul cu încetul, unele mesaje își atinseră ținta, dar nu mai fu niciodată ca la Vittorio Veneto.

Stilul său neconvențional nu se mărginea la tehnica de a-i vizita pe bolnavi. Un număr considerabil de prelați cu funcții și simpli preoți, al căror comportament nu se potrivea cu punctul de vedere al lui Luciani, potrivit căruia “adevăratele comori ale bisericii sunt săracii, cei slabi, care nu trebuie să fie ajutați cu generozitate ocazională, ci astfel încât să poată realmente profita”, se treziră numiți preoți parohi în câte o provincie îndepărtată.

Un asemenea preot, proprietarul unor imobile, primi de la Luciani o lecție personală de dreptate socială care-l uimi. Preotul, care crescuse chiria percepută pentru una dintre casele sale, descoperi că chiriașul, un profesor rămas fără slujbă, nu putea face față la sporirea chiriei, îi trimise imediat notificare de evacuare. Luciani, auzind de la secretarul lui despre incident, se certă în van cu preotul, care înălță din umeri când capriciosul lui patriarh i-l cită pe Cristos. “Împărăția mea nu este de pe acest pământ.” Preotul îl dădu afară pe profesor împreună cu familia. Luciani completă imediat un cec

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

pentru trei milioane de lire, permițând familiei să locuiască într-o pensiune până la găsierea unei locuințe permanente. Astăzi, profesorul are o fotocopie a cecului, înrămată și atârnată pe peretele sufrageriei sale.

Cu altă ocazie, Senigaglia întrerupsese fără voie o vizită pe care Luciani o făcea unui preot bolnav, îl surprinse pe Luciani golindu-și portmoneul pe patul preotului. După aceea, secretarul îl muștră blând pe patriarh.

- Nu trebuie să faceți așa ceva.

Răspunsul lui Albino Luciani spune multe despre om:

- Dar n-aveam altceva la mine în momentul acela. Senigaglia îi explică cum că exista un fond special al Curiei, astfel încât patriarhul să-și poată ajuta preoții, fără zarvă. Acesta, explică Senigaglia, era modul în care fostul patriarh făcuse diferite acte de caritate. Luciani ascultă, apoi îi spuse secretarului să facă același aranjament cu Curia.

Descoperi că, în calitate de patriarh, dobândise fără să știe o casă în San Pietro di Fileto. Încercă să i-o dea nefericitului profesor, dar Vaticanul se opuse. După o bătălie dusă împotriva Curiei, aceasta fu de acord că Luciani îi putea permite episcopului pensionar Muchin să locuiască acolo.

La scurt timp după ce deveni patriarh, biroul lui începu să fie permanent supraaglomerat de oameni nevoiași.

- Ușa patriarhului este întotdeauna deschisă, vorbiți cu Don Mario și orice pot face pentru voi am să fac întotdeauna bucuros.

Mulțimea rău mirositoare mulțimea în șoaptă.

Don Mario îi spunea superiorului lui, scrâșnind din dinți:

- Excelenta voastră, mă distrugeți, n-au să mă lase niciodată în pace.

Luciani zâmbea și răspundea:

- Cineva ne va ajuta.

Biroul patriarhului era adeseori plin de foști pușcăriași, alcoolici, oameni sărmani, persoane abandonate, vagabonzi, femei care nu mai puteau lucra ca prostituate. Unul dintre acești nefericiți încă mai poartă pijamaua pe care i-a dat-o Luciani și mai scrie și azi scrisori de mulțumire unui om care nu se mai află printre noi ca să le citească.

În timpul primului lui an în oraș, își arată îngrijorarea față de locuitorii a ceea ce el descriesese în prima zi drept "cealaltă Veneție". Când în Mestre și Marghera izbucniră greve și demonstrații violente, el îi îndemnă pe muncitori și pe patroni să caute o cale de împăcare. În 1971, când 270 de muncitori fură lăsați pe dinafară la fabrica La Sava, le atrase atenția șefilor asupra necesității extrem de importante de a nu uita demnitatea umană. Din anumite zone ale instituției catolice tradiționale din Veneția puteau fi auzite voci exprimându-și dorința de a avea un patriarh care să se mulțumească cu predici adresate turiștilor care nu pot oricum înțelege nimic. Papa Paul al VI-lea, însă, era clar încântat de Luciani. În 1971 îl alege ca delegat la Sinodul Mondial al Episcopilor. Pe agenda de lucru a sinodului se aflau probleme ca slujirea

preoțească și dreptatea în lume. Într-o propunere adresată Sinodului, Luciani avansa un model pentru viitor:

Sugerez, drept exemplu de ajutor concret pentru țările sărace, ca bisericile mai bogate să se autoimpoziteze și să plătească unu la sută din veniturile lor organizațiilor de ajutorare ale Vaticanului. Acest unu la sută să se numească “partea frățească” și să nu fie dat ca act de caritate, ci ca ceva datorat, pentru a compensa nedreptățile comise de societatea noastră de consum împotriva lumii în curs de dezvoltare și pentru a repara cumva păcatul social, de care ar trebui să fim conștienți cu toți.

Una dintre nedreptățile pe care Luciani se străduia permanent să le înlăture din Veneția privea o larg răspândită atitudine față de cei anormali și față de cei handicapați. Pe lângă indiferența manifestată de primar și de oficialitățile orașului, Luciani descoperi aceeași prejudecată și printre preoții lui parohi. Când se duse să dea prima împărtășanie unui numeros grup de handicapați la azilul Sfântul Pius al X-lea, în Marghera, el trebui să facă față unei delegații de preoți care protestau, susținând că el nu ar trebui să facă așa ceva.

- Creaturile acestea nu pricep.

El spuse grupului că le porunca personal să asiste la Prima împărtășanie.

După liturghie, chemă o fetiță ce suferea de spina bifida. Asistența era complet mută.

- Știi pe cine ai primit astăzi? o întrebă el pe fetiță.

- Da. Pe Isus.

- Și ești mulțumită?

- Foarte.

Luciani se întoarse încet și privi spre grupul de preoți protestatari.

- Vedeți, sunt mai buni decât noi, adulții.

Din cauza neplăcerii cu care Consiliul Orașului privea ideea de a contribui la Centrele Speciale de Muncă, Luciani fu obligat la început să se bizuie pe fondurile diocezeale și pe Banca Cattolica de Veneto, îndeobște cunoscută drept “banca preoților”. La scurt timp după ce fu numit cardinal, el deveni conștient că aceasta nu mai era banca preoților. Alături de mulțimea obișnuită din anticamera biroului lui, cerând ajutor, el găsi acum episcopi, monseniori și preoți. În trecut, banca împrumutase întotdeauna clerului bani cu dobânzi moderate. Era o bancă fondată pentru dioceza care anterior contribuise la acțiunea vitală în favoarea acelei secțiuni a societății pe care Luciani o descria cu următoarele cuvinte: “Nu au nici o greutate politică. Pe voturile lor nu se poate conta. Motiv pentru care noi trebuie să dăm dovadă de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

simțul onoarei, ca oameni și creștini, față de acești oameni handicapați.“

Pe la mijlocul anului 1972, împrumuturile cu dobânzi mici fură oprite. Clerul venețian fu avertizat că pe viitor va trebui să plătească dobânda integrală, indiferent de cât de laudabilă era lucrarea. Preoții se plânseră episcopilor lor. Episcopii făcură un număr de investigații discrete.

Din 1946, Institutul pentru Opere Religioase, IOR, de obicei denumit Banca Vaticanului, deținea o parte majoritară a acțiunilor la Banca Cattolica de Veneto. Diferitele dioceze din regiunea Veneto aveau și ele mici pachete de acțiuni ale băncii, însumând mai puțin de 5 la sută.

În lumea normală a comerțului, acest lucru l-ar fi făcut vulnerabil pe acționarul minoritar, dar asta nu era lumea comercială normală, Între Venetia și Vatican exista o înțelegere clară, potrivit căreia partea cea mai mare reprezentând acțiunile IOR (în 1972 era de 51 la sută) constituia o asigurare împotriva oricărei posibile preluări de către o terță parte. În ciuda ratei mici a dobânzilor percepute clerului din Veneto, banca era una dintre cele mai bogate din țară. Unde-și depune preotul banii, și-i depune și enoriașul. (O semnificativă parte a averii băncii provenea din proprietăți imobiliare deținute în nordul Italiei.) Acest aranjament fericit se curmase acum pe neașteptate. Banca pe care episcopii credeau că o stăpânesc, măcar moral, fusese vândută peste capetele lor, fără să fie înștiințat patriarhul sau altă persoană din regiunea Veneto. Omul care făcuse vânzarea era președintele Băncii Vaticanului, Paul Marcinkus. Omul care cumpărase era Roberto Calvi, de la Banco Ambrosiano, din Milano.

Episcopii din regiune descinseră în corpore la biroul patriarhului, din Piața San Marco. El îi ascultă în liniște povestindu-i pe scurt ceea ce se întâmplase. Îi spuseră cum, în trecut, când voiseră să ridice capital, apelaseră la Banca Vaticanului, care le împrumutase bani reținându-le ca garanție acțiunile la Banca Cattolica. Acum, aceste acțiuni, împreună cu o importantă participație achiziționată de Banca Vaticanului, fuseseră vândute lui Calvi, cu un profit uriaș.

Episcopii cuprinși de furie scoaseră în evidență faptul că, dacă li s-ar fi dat posibilitatea, ei ar fi putut face rost de bani pentru a-i înapoia Băncii Vaticanului, recâștigându-și astfel acțiunile. **Ceea ce conta mai mult în ochii lor era groaznică înșelare a bunei lor credințe, săvârșite de Marcinkus acționând în numele Vaticanului** - care se pretindea conducătorul moral al lumii; acesta dăduse dovadă cel puțin de o totală lipsă de moralitate. Faptul că-și păstrase pentru sine întregul profit de pe urma tranzacției făcute în numele Băncii Vaticanului putea să fi contribuit de asemenea la furia lor.

Episcopii îl îndemnară pe Luciani să se ducă direct la Roma. Voiau intervenția papală. Dacă acea intervenție lua forma concedierii lui Paul Marcinkus, era clar că, cel puțin în regiunea Veneto, nu aveau să fie vărsate prea multe lacrimi. Luciani cântări problema cu calm. Prevăzător ca

întotdeauna, ajunse la concluzia că avea nevoie de mai multe dovezi înainte de supune atenției papei Paul o asemenea chestiune.

Luciani începu să facă investigații discrete. Află multe despre Roberto Calvi, ca și despre un anume Michele Sindona. Ceea ce află îl îngrozi; de asemenea, îl puse în gardă asupra pericolelor la care s-ar fi expus plângându-se direct papei. Plecând de la informațiile pe care le obținuse, era clar că atât Calvi cât și Sindona erau fii preaiubiți ai Bisericii și erau foarte prețuiți de Paul al VI-lea. Albino Luciani apelă la unul dintre bunii prieteni pe care și-i făcuse în ultimii cinci ani, subsecretarul de stat, monseniorul Giovanni Benelli.

Cu toate că Benelli era numărul doi în Secretariatul de Stat, după cardinalul Villot, el conducea, practic, departamentul. Iar ca descurcător de ște al papei Paul, Benelli nu numai că știa unde se aflau toate nodurile, dar pe multe le descurcase el însuși.

Benelli îl ascultă pe patriarhul Veneției spunându-și istoria. Când acesta sfârși ce avea de spus, monseniorul îi dădu eminenței sale încă o ceașcă de cafea, în vreme ce Luciani își exprimă rețineria.

- Bineînțeles că nu am văzut nici un document care să constituie o probă.

- Eu da, răspunse Benelli. Calvi este acum acționarul principal la Banca Cattolica de Veneto. Marcinkus i-a vândut 37 la sută, în 30 martie.

Benelli era un om căruia îi plăcea să lucreze cu date și cifre concrete. El îi spuse lui Luciani, care îl asculta cu ochi mari, cum plătitese Calvi 27 de miliarde de lire (aproximativ 45 de milioane de dolari) lui Marcinkus; cum că vânzarea era rezultatul unei scheme puse la cale de Calvi, împreună cu Sindona și Marcinkus, printr-o companie numită Pacchetti, care fusese cumpărată de Calvi de la Sindona după ce prețul îi fusese grosolan și criminal umflat la bursa din Milano; cum că Marcinkus îl ajutase pe Calvi să mascheze natura acestei operațiuni, și a altora, de ochii oficialilor Băncii Italiei, punând facilitățile Băncii Vaticanului la dispoziția lui Calvi și a lui Sindona.

Luciani era uluit.

- Ce înseamnă toate astea? întrebă el.

- Evaziune fiscală, deturnare de acțiuni. Mai cred și că Marcinkus a vândut acțiunile băncii tale din Veneția la un preț diminuat cu bună știință, iar Calvi a plătit diferența, alte 31 de miliarde de lire, la Credito Varesino.

Luciani se înfurie.

- Ce legătură au toate astea cu Biserica celor sărmani? În numele Domnului...

Benelli ridică o mână pentru a-l face să tacă.

- Nu, Albino, în numele câștigului.

- Sfântul Părinte cunoaște lucrurile astea? Benelli încuviință dând din cap.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

-Si?

- Și tu trebuie să-ți aduci aminte cine l-a pus pe Paul Marcinkus în fruntea băncii noastre.

- Sfântul Părinte.

- Exact. Și trebuie să mărturisesc că am aprobat din toată inima. Dar am regretat-o de multe ori.

- Atunci, ce avem de făcut? Ce am să le spun eu preoților și episcopilor mei?

- Trebuie să le spui să aibă răbdare, să aștepte. Până la urmă, Marcinkus va sări peste cal. Călcâiul lui Ahile este în cazul lui dorința de prețuire din partea papei.

- Dar ce vrea să facă cu toți banii ăștia?

- Vrea să facă și mai mulți bani.

- Pentru ce?

- Ca să facă și mai mulți bani.

- Iar între timp, preoții mei trebuie să ajungă să cerșească un blid de mâncare vagabondând prin Veneto?

- Între timp, trebuie să-i îndemni la răbdare. Știu că tu o ai. Învață-i și pe preoții tăi. Am să o aplic și eu.

Albino Luciani se întoarse la Veneția și-și chemă colegii episcopi. În biroul lui. Le spuse câte ceva din ce transpira la Roma, destul pentru a face mai mult decât clar faptul că Banca Cattolica era de-acum pierdută pe vecie pentru dioceză. Mai târziu, unii dintre ei discutară despre asta. Ajunseră la concluzia că asta nu s-ar fi întâmplat niciodată pe vremea cardinalului Urbani. Simțeau că bunătatea înăscută a lui Luciani se dovedise a fi o armă inutilă împotriva IOR. Cei mai mulți dintre ei, inclusiv Luciani, vândură acțiunile pe care le mai aveau în bancă pentru a-și exprima dezaprobarea față de comportarea Vaticanului. La Milano, Roberto Calvi fu mulțumit să afle că brokerii lui achiziționaseră pentru el încă o mică parte a băncii preoților din Veneția.

Albino Luciani și mulți alții din Veneția își închiseră conturile de la Banca Cattolica. Pentru patriarhul Veneției, a muta contul diocezal oficial la mica Banco San Marco fu un pas extraordinar. Se confesa unui coleg: “Banii lui Calvi sunt murdari. El însuși este murdar. După cele aflate despre Roberto Calvi, nu aș lăsa contul la banca lui nici dacă împrumuturile oferite diocezei ar fi fără nici o dobândă.”

Luciani încercă atunci să-i facă pe directorii de la Banca Cattolica să schimbe numele băncii. El insistă că denumirea de “catolică” era o insultă și o calomnie pentru toți catolicii.

La Roma, papa Paul al VI-lea fu pus la curent cu povara suplimentară care fusese impusă regiunii Veneto prin vânzarea Băncii Cattolica. Giovanni Benelli îl îndemnă pe Sfântul Părinte să intervină, dar până atunci, vânzarea

către Calvi era deja o realitate. Când Benelli susținu înlăturarea lui Marcinkus, papa răspunse cu o chinuită și neputincioasă ridicare din umeri, dar faptul că Luciani nu se pusese în fruntea unei mișcări de revoltă lăsă o profundă impresie asupra lui Paul. Cu orice ocazie, cât de mărunță, el amintea de bunătatea omului pe care-l numise patriarh al Veneției. În cursul unei audiențe cu preotul venețian Mario Ferrarese, el declară de trei ori: “Spune preoților din Veneția că ar trebui să-și iubească patriarhul, pentru că este un om bun, sfânt, înțelept și învățat.”

În septembrie 1972, papa Paul trase la palatul patriarhului în drumul său spre un congres euharistic, ținut la Udine. Într-o piață San Marco ticsită, papa își scoase șalul și-l puse pe umerii lui Luciani, care se înroși la față. Mulțimea se dezlănțui. Paul nu era omul care să facă gesturi publice lipsite de semnificație.

Când celor doi li se servi cafeaua la palat, el mai făcu un gest, mai intim, îi dădu de înțeles lui Luciani că “mica dificultate financiară locală” îi ajunsese la urechi. Mai auzise și că Luciani încerca să strângă bani pentru înființarea unui centru de muncă pentru cei handicapați din Marghera. Îi spuse lui Luciani cât de mult aprecia o asemenea inițiativă și că ar dori să facă o donație personală. Între italieni, cel mai volubil popor, multe sunt adeseori nerostite, dar înțelese.

Șase luni mai târziu, în cursul lunii martie 1973, papa îl făcu pe Albino Luciani cardinal. Indiferent care îi erau sentimentele cu privire la politica fiscală a IOR, Luciani considera că el îi datora papei, papei lui, loialitate totală și neabătută. Episcopii italieni se află într-o situație unică cu privire la relațiile lor cu Vaticanul. Controlul asupra acțiunilor lor este mai strâns. Răsplata pentru orice greșală, reală sau imaginară, este mai rapidă.

Când Luciani fu făcut cardinal, el era conștient că Ottaviani și alți reacționari curiali, departe de a da dovadă de supunere totală, erau de fapt implicați într-o lungă și aspră dispută cu papa. Ei încercau pur și simplu să distrugă orice lucru bun care urmase istoricei serii de întâlniri din cadrul celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Convocat să țină o cuvântare în fața nu doar a celorlalți noi cardinali și a papei, dar și a lui Ottaviani și a clicii sale, Albino Luciani observă: “Conciliul întâi al Vaticanului are mulți adepți și la fel are și cel de-al treilea. Al doilea, însă, are mult prea puțini.”

Două luni mai târziu, în mai 1973, Luciani se trezi că este iarăși gazda unui vizitator din Roma, Giovanni Benelli. În mare, Benelli venise să-l asigure că problemele pe care le discutaseră ei cu un an în urmă nu fuseseră date uitării. În particular, avea să-i spună o poveste extraordinară despre mafia americană, despre garanții falsificate, în valoare de aproape un miliard de dolari, și despre Paul Marcinkus.

La 25 aprilie 1973, Benelli primise niște oaspeți extrem de neobișnuiți în biroul lui de la Secretariatul de Stat din Cetatea Vaticanului: William

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Lynch, șeful secției Crimă Organizată din Ministerul de Justiție al Statelor Unite, și William Aronwald, șef adjunct al forțelor de soc din districtul sudic al New Yorkului. Doi membri ai FBI îi însoțeau.

- După ce am făcut cunoștință cu acești domni din Statele Unite, mi-a spus Benelli, mi-am cerut scuze și i-am lăsat în grija a trei oameni pricepuți din personalul meu. Desigur că după aceea ei mi-au raportat exact ce se întâmplase.

Raportul secret al FBI, de care am făcut rost la multe luni după conversația mea cu cardinalul Benelli, a confirmat că relatarea lui era foarte precisă. El mai cuprinde și o poveste care sună ca rezumatul unui film de la Hollywood.

Monseniorii Edward Martinez, Cari Rauber și Justin Rigali ascultară în vreme ce William Lynch vorbi despre o anchetă a poliției, începută în lumea mafiei new yorkeze și care conducea inexorabil spre Vatican. Le spuse preoților că un pachet de obligațiuni americane falsificate, în valoare de 14,5 milioane de dolari¹⁴, fusese realizat cu grijă și minuție de o rețea de membri ai mafiei din SUA. Pachetul fusese trimis la Roma în iulie 1971 și existau dovezi clare pentru a se putea stabili că destinația finală a acestor obligațiuni era Banca Vaticanului.

Lynch le aduse la cunoștință că mare parte a dovezilor, din surse diferite, indica ferm că cineva cu autoritate financiară din interiorul Vaticanului comandase obligațiunile false. El sublinie că altă mărturie mai indica faptul că cei 14,5 milioane de dolari nu erau decât un acout și că valoarea totală a comenzii de obligațiuni falsificate era de 950 de milioane de dolari.

Avocatul dezvălui apoi numele celui “cineva cu autoritate financiară” care gândise tranzacția ilegală. Potrivit dovezilor deținute de Lynch, era vorba despre episcopul Paul Marcinkus.

Dând dovadă de un remarcabil autocontrol, cei trei preoți îi ascultară pe cei doi avocați din Statele Unite făcând dovada celor spuse.

În acest stadiu al investigației, o parte dintre conspiratori fuseseră deja arestați. Unul dintre ei, care simțise dorința de a se descărca de povara celor știute, era Mario Foligni, autoproclamat conte de San Francisco, cu un doctorat onorific în teologie. Escroc de mâna întâi, Foligni scăpase de mai multe ori de închisoare. Fiind, la un moment dat, suspectat de a fi provocat falimentarea frauduloasă a unei companii pe care o controla, un magistrat din Roma emisese un mandat de percheziție către poliția financiară. Deschizând seiful lui Foligni, poliția descoperise o binecuvântare semnată, din partea papei Paul al VI-lea. Își ceruseră scuze pentru deranj și se retrăseseră.

Ulterior, și alții fuseseră la fel de impresionați de legăturile de la

---

¹⁴ Aici, ca pretutindeni în text, banii sunt exprimați la valoarea lor la momentul respectiv, (n. a.)

David Yallop

Vatican ale lui Foligni. Deschisese uşile Vaticanului pentru un austriac pe nume Leopold Ledl. Ledl era chiar cel care pusese la cale târgul cu Vaticanul privind cumpărarea obligaţiunilor falsificate în valoare de 950 de dolari, la preţul de 635 de milioane de dolari. “Comisionul“ de 150 de milioane de dolari urma să fie plătit de bandă Vaticanului, făcând ca Mafia să se aleagă cu 485 de milioane de dolari, iar Vaticanul cu obligaţiuni care aveau o valoare aparentă de aproape un miliard de dolari.

Mafia americană fusese neîncrezătoare în privinţa afacerii până în momentul când Ledl dăduse la iveală o scrisoare de la Vatican. Scrisă pe hârtie cu antetul Sacra Congregazione Dei Religiosi, scrisoarea era confirmarea faptului că Vaticanul voia “să cumpere întregul stoc de marfă, în limita sumei de 950 de milioane de dolari“.

Foligni spusese anchetatorilor americani că Marcinkus, întotdeauna prudent, ceruse ca un depozit de probă din obligaţiuni în valoare de un milion şi jumătate de dolari să fie creat la Handelsbank, din Zurich. Potrivit lui Foligni, Marcinkus voise să se convingă că obligaţiunile aveau să treacă drept autentice. Spre sfârşitul lui iulie, depozitul “de probă“ fu alcătuit, în consecinţă, de Foligni. El îl indică pe clericul Vaticanului, monseniorul Mario Fornasari, drept beneficiar al contului deschis de el.

Un al doilea depozit “de probă“, în valoare de două milioane şi jumătate de dolari, fusese creat la Banco di Roma, în septembrie 1971. Cu ambele ocazii, obligaţiunile trecuseră de examinarea băncii, tribut plătit îndemnării Mafiei. Regretabil pentru conspiratori, ambele bănci trimiseseră mostre la New York pentru examinare fizică. Asociaţia Bancherilor din New York certificase faptul că obligaţiunile erau false. De unde, prezenţa neobişnuită a avocaţilor americani şi a oamenilor de la FBI între zidurile Vaticanului.

Pe lângă dorinţa de a acoperi deficitul în valoare de 10 milioane de dolari creat de livrarea iniţială, Lynch şi colegii lui erau nerăbdători să aducă în faţa justiţiei pe toţi participanţii la crimă.

Foligni spusese anchetatorilor că motivul pentru care Vaticanul acceptase falsul era de a-i permite lui Marcinkus şi bancherului şi omului de afaceri italian Michele Sindona să cumpere Bastogi, o uriaşă companie italiană cu interese întinse, incluzând terenuri, mine şi afaceri în industria chimică. Sediul lui Bastogi se afla în Milano; la fel ca şi al lui Sindona. În acest oraş îl cunoscuse pe Sindona arhiepiscopul Montini, cel care avea să devină papa Paul al VI-lea. Când Montini devenise papă, Vaticanul câştigase un nou urmaş al lui Petru, iar Banca Vaticanului câştigase un nou consilier bancar laic, Michele Sindona.

Willian Lynch, el însuşi catolic, îşi continuă povestirea. Mario Foligni, se află, aruncase o serie de acuzaţii asupra episcopului Marcinkus pe parcursul interogatoriilor de la Departamentul de Justiţie al Statelor Unite. Pe

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

lângă zvonurile potrivit cărora Sindona împreună cu Marcinkus plănuiseră să cumpere Bastogi cu obligațiunile false, Foligni mai susținea că, mulțumită concursului lui Sindona, episcopul avea mai multe conturi bancare secrete în Bahamas, pentru uzul lui personal.

Supus interogatoriilor, Mario Foligni susținuse că lucrase personal cu biroul lui Benelli, Secretariatul de Stat, și că, drept rezultat direct al cooperării sale, “Secretarul de Stat făcuse să se ia măsuri administrative severe împotriva episcopului Marcinkus, ceea ce limitase mult enorma putere financiară a episcopului în cadrul Vaticanului.” Foligni insistase că el spusese Secretariatului de Stat despre depozitele de probă pe care le făcuse în Elveția și la Roma și că această informație era folosită de biroul lui Benelli împotriva lui Marcinkus. Mai adusese la cunoștința Departamentul de Justiție că el avea ordin de la biroul secretarului de stat să nu dea anchetatorilor alte detalii cu privire la afacere.

După ce prezentară această informare, americanii se retraseră și așteptară un răspuns. După cum m-au lămurit William Lynch și William Aronwald atunci când i-am intervievat, această primă întâlnire de la Vatican nu a fost privită de nici una dintre părți ca un interogatoriu. Ea a fost neoficială, o ocazie de a prezenta membrilor Secretariatului de Stat al Vaticanului unele afirmații grave, dar lipsite de dovezi.

Departamentul de Justiție era conștient că miezul acestor afirmații, nedovedite, emana de la doi experți de încredere, dar existau totodată puternice evidențe interne în sprijinul validității afirmațiilor lui Foligni și ale lui Ledl.

Din cauza acestor dovezi, William Aronwald îl contactase pe cardinalul Cooke, din New York, prin intermediul procurorului federal pentru districtul sudic al orașului. Cardinalul fusese extrem de cooperant și, prin intermediul delegației papale din Washington, fusese aranjată această întâlnire. Obiectivul ei real nu era doar acela de a face o informare, ci avea ca finalitate confruntarea cu Marcinkus.

În vreme ce se mai servi cafea, cei trei monseniori rămaseră pe gânduri, tăcuți. În cele din urmă, monseniorul Martinez, asesor al biroului Secretariatului de Stat, răspunse. El îi asigură pe americani că el, împreună cu monseniorul Rauber, sunt la curent cu toate afacerile arhiepiscopului Benelli și respingeau categoric afirmațiile lui Foligni potrivit cărora acesta transmisese vreo dovadă biroului condus de Benelli. În ceea ce privea obligațiunile contrafăcute și depozitele de probă, era pentru prima oară când cineva din cadrul Secretariatului de Stat auzea despre chestiune. Luând o poziție curială clasică, el remarcă: “Nu stă în intenția Vaticanului să colaboreze cu oficiali ai Statelor Unite în investigația lor cu privire la această problemă, de vreme ce aceasta este considerată a fi o întâlnire neoficială, iar scopul nostru la ora actuală nu este decât acela de a asculta.”

Lynch și colegii lui se confruntau cu o mentalitate care înfrânsese minți mai bune decât ale lor, și anume mentalitatea Curiei, un organism format din oameni care nu lasă deoparte absolut nimic; o mașină guvernamentală care ține Biserica Romano-Catolică într-o strânsoare de menghină. Lynch le aminti monseniorilor că până la acea oră nu fuseseră recuperate obligațiuni falsificate decât în valoare de patru milioane de dolari, după care continuă:

- De vreme ce toate dovezile indică faptul că destinația finală a tuturor obligațiunilor era Banca Vaticanului și având în vedere că întreaga cantitate comandată este în valoare de 950 de milioane de dolari, vă pot oferi o listă a tipurilor obligațiunilor?

Martinez abia dacă se clătină sub această lovitură directă. Lynch insistă:

- Așa, Istituto per le Opere di Religione poate să verifice dacă nu cumva vreuna dintre obligațiunile contrafăcute a fost primită “din nebăgare de seamă” spre păstrare de această bancă.

Stilul lui Martinez în ring era într-adevăr deosebit de impresionant.

- Eu, desigur, nu am nici cea mai vagă idee dacă vreuna dintre aceste obligațiuni americane contrafăcute a fost primită de banca noastră. Nu pot, oricum, să iau o listă de la dumneavoastră, ca să verific. Asta ar fi îndatorirea episcopului Marcinkus. El se ocupă cu asemenea probleme. Dacă întâmpinați greutăți în a lua legătura cu episcopul, ați putea trimite o listă, împreună cu o scrisoare formală, nunțului papal din Washington.

Era clar că sosise timpul să fie schimbată tactica.

Avocații federali prezentară un document pe care-l luaseră de la Leopold Ledl, după arestarea acestuia. Sigiliul Vaticanului era pus peste antet, dedesubtul căruia stătea scris: “Sacra Congregazione Dei Religiosi”. Era comanda Vaticanului pentru obligațiuni false în valoare de aproape un miliard de dolari. Documentul convinsese Mafia. Monseniorii îl examinară cu atenție. Se uitară și-l expuseră îndelung în lumină.

Martinez se frecă gânditor pe bărbie. Americanii se aplecară în față, nerăbdători. Poate că găsiseră calea spre reductabilul Martinez.

- Antetul pare a fi identic cu al uneia dintre sfintele noastre congregații, cu sediul aici, la Vatican.

Urmă o pauză. Destul ca americanii să savureze momentul. Apoi, Martinez continuă:

- Oricum, aș observa că, în vreme ce antetul pare a fi legal, această congregație și-a schimbat numele în 1968, și că la data acestei scrisori, 29 iunie 1979, numele ar fi incorect. Noul nume este Sacra Congregazione per i Religiosi e gli Istituti Secolari.

Anchetatorii americani, oricum, își atinseseră obiectivul principal. Se stabili că-l puteau cunoaște pe episcopul Marcinkus, față în față, a doua zi. Asta era în sine o realizare extraordinară, pentru că Cetatea Vaticanului își

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

apără cu înverșunare independența.

În timpul interviului pe care i l-am luat cardinalului Benelli, acesta mi-a confirmat că, într-adevăr, primise informațiile despre întreaga afacere de la Mario Foligni înainte de vizita la Vatican a anchetatorilor americani. Cardinalului Benelli i se păruse a fi un efort în propriul interes al lui Foligni, care la ora aceea știa că jocul se sfârșise. În ceea ce privea valabilitatea informației, Benelli s-a mărginit la observația că găsea informația “foarte interesantă și utilă”.

În dimineața zilei de 26 aprilie 1973, cei doi avocați americani și cei doi oameni de la FBI se prezentară în biroul personal al episcopului Paul Marcinkus. Lynch și Aronwald repetară istoria pe care o relataseră cu o zi înainte, în vreme ce Marcinkus pufăia dintr-o mare țigară de foi. În lumina unora dintre omisiunile sale ulterioare, remarca lui inițială este de un interes deosebit.

- Sunt foarte tulburat de seriozitatea acestor afirmații. Avându-le în vedere, am să răspund absolut tuturor întrebărilor cât am să pot mai bine. Începu cu Michele Sindona.

- Michele și cu mine suntem foarte buni prieteni. Ne cunoaștem de câțiva ani. Relațiile noastre de afaceri au fost, totuși, destul de sporadice. Doar este unul dintre cei mai bogați industriași din Italia, își depășește cu mult contemporanii, în domeniul financiar.

Ridică în slăvi virtuțile și talentele lui Michele Sindona, destul de pe larg. Apoi, plasând Banca Vaticanului pe aceeași treaptă cu confesionalul, Marcinkus remarcă:

- Aș prefera să trec sub tăcere numele în multe dintre exemplele pe care intenționez să le dau deoarece, deși acuzațiile pe care mi le aduce Foligni sunt extrem de grave, ele sunt atât de nesăbuite încât nu consider că este necesar să încalc legile secretului bancar pentru a mă apăra.

În vreme ce întâlnirea din ziua precedentă avusese în mare măsură un caracter neoficial, această confruntare cu Marcinkus fu un interogatoriu. În baza dovezilor pe care Departamentul de Justiție al Statelor Unite le obținuse cu grijă și trudă într-un interval de mai bine de doi ani, Lynch și Aronwald și agenții FBI Biamonte și Tammaro aveau înaintea lor pe omul care pusese la cale una dintre cele mai mari escrocherii din lume. Dacă dovezile erau corecte, atunci notorietatea mondială a cartierului mărginaș Cicero din Chicago avea să fie împărțită pe viitor între Al Capone și Paul Marcinkus. Dar, după cum observa doamna Beeton¹⁵, “prinde mai întâi iepurele.”

William Lynch ridică puțin temperatura.

- Dacă va deveni necesar, cândva, vă veți face timp pentru o confruntare față în față cu Mario Foligni?

---

¹⁵ Isabella Beeton (1836-1856), autoarea unei celebre cărți de “economie gospodărească”, *The Book of Household Management*, apărută în 1861 și, de atunci încolo, reeditată continuu în Marea Britanie. (n.tr.)

David Yallop

- Da, am să-mi fac.
  - Dacă va fi necesar, sunteți pregătit și să depuneți mărturie în fața unui tribunal al Statelor Unite?
  - Mă rog, dacă-i absolut necesar. Sper că nu va fi, totuși.
  - De ce?
  - Păi, singurii care ar câștiga ceva dacă aş apărea eu în instanță ar fi ziariștii italieni.
  - Cum așa?
  - Ei savurează frecvent ocazia de a scrie articole de scandal cu privire la Vatican, indiferent dacă este adevărat sau nu.
- Lynch și Aronwald afișară o totală lipsă de interes în legătură cu sensibilitatea Vaticanului față de presa italiană.
- Aveți un cont personal secret în Bahamas? -Nu.
  - Aveți un cont obișnuit în Bahamas?
  - Nu, nu am.
  - Sunteți absolut sigur, domnule episcop?
  - Vaticanul este cel care are interese financiare în Bahamas, dar este, strict, o tranzacție de afaceri similară multora controlate de Vatican. Nu este pentru câștigul financiar personal al nimănui.
  - Nu, ne interesează conturile private pe care le aveți.
  - Nu am nici un cont, privat sau public, nici în Bahamas, nici în altă parte.

Cum își purta Marcinkus într-una asupra lui salariul și diurna sub formă lichidă nu se cercetă. Și nici Marcinkus nu arată că el făcea de fapt parte din Consiliul Director al băncii Ambrosiano Overseas din Nassau și asta încă din 1971. Fusese poftit în Consiliu de cei doi oameni care aranjaseră acea operațiune din Bahamas, Michele Sindona și Roberto Calvi. Amândoi foloseau frecvent numele episcopului în afacerile lor. Sindona i-o spusese cândva direct lui Marcinkus: “Te-am trecut pe lista Consiliului pentru că numele tău mă ajută să ridic bani.”

Sindona și Calvi și-au arătat recunoștința dându-i lui Marcinkus și Băncii Vaticanului 2,5 la sută din acțiunile Băncii Nassau. Ulterior, cota a crescut la 8 la sută. Marcinkus lua parte frecvent la întâlnirile consiliului și-si petrecea vacanțele în Bahamas. Trebuie să fi fost enervant să fie nevoit întruna să schimbe marile sume de bani pe care, potrivit declarațiilor pe care le făcu anchetatorilor americani, era nevoit să le poarte primul președinte de bancă din istoria lumii care nu avea un cont bancar personal.

În acest punct al interogatoriului, episcopul Marcinkus observă:

- Știți că poziția mea în Vatican este unică.

Această afirmație, un categoric eufemism, fu urmată de:

-Eu răspund de ceea ce mulți oameni numesc în general Banca Vaticanului. Ca atare, eu controlez în totalitate problemele financiare ale

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Vaticanului. Unul dintre lucrurile care îmi fac poziția complet unică este acela că eu nu răspund decât în fața papei în legătură cu felul în care rezolv aceste afaceri financiare. Teoretic, operațiunile pe care le efectuez sunt coordonate de un grup de cardinali care se întâlnesc din timp în timp și în general acționează ca supraveghetori ai băncii. Practic, însă, am mână liberă pentru a conduce problemele financiare ale Vaticanului.

Mărturia personală nu-i impresiona pe ascultătorii episcopului.

- Ce vreți să spuneți?

- Ei bine, poziția asta pe care o dețin eu mi-a adus, ca să zic așa, antipatia altor oameni cu poziții de răspundere în Vatican.

- Într-adevăr?

- O, da, dar mă tem că era inevitabil. Sunt primul american care s-a ridicat vreodată pe o asemenea traptă a puterii în Vatican și sunt sigur că și asta a provocat o anumită antipatie.

Indiferent dacă el era sau nu cel care se aflase în spatele acestei uriașe escrocherii, Paul Marcinkus spunea fără îndoială adevărul când vorbea despre "anumite antipatii" resimțite de celelalte mărimi din Vatican și nu numai de acolo. La Veneția, cardinalul Albino Luciani era și el unul ale cărui sentimente față de Marcinkus se transformau în ceva mai mult decât "antipatie" pe măsură ce Benelli îi povestea despre acest ultim episod din epopeea lui Marcinkus. Ca o ironie, ceea ce Benelli nu știa era faptul că, pe parcursul acelei întrevederi cu anchetatorii americani, Paul Marcinkus încercase să-l amestece și pe el în escrocherie.

Citind declarația făcută de Marcinkus, este clar că, în ochii lui, oricine ar fi meritat să fie anchetat, numai el nu. Despre părintele Mario Fornasari, despre care se afirma că era adânc implicat în afacere, Marcinkus nota:

- Unii dintre oamenii care lucrează pentru mine la Bancă mi l-au indicat pe Fornasari ca pe un individ de evitat. Sunt sigur că știți că Fornasari a fost denunțat cu oarecare timp în urmă pentru a fi scris scrisori calomnioase.

- Adevărat? Ce s-a întâmplat?

- Cred că acuzațiile au fost respinse.

Marcinkus recunoscuse faptul că făcuse cel puțin două afaceri cu Mario Foligni - fără îndoială, una dintre principalele figuri ale escrocheriei de un miliard de dolari. Prima se referea la un proiect de investiție de 100 de milioane de dolari, care nu se înfăptuise. Cea de-a doua era o afacere de 300 de milioane de dolari, în care erau implicați Foligni și industriașul italian Carlo Pesenti. Aceasta fusese și ea abandonată, dar Marcinkus, continuându-și povestea încâlcită, se strădui din răspuțeri să îl amestece și pe Benelli. În afară de a demonstra că îi fusese rănit orgoliul deoarece Benelli îi ceruse papei Paul să se gândească la afacerea cu cei 300 de milioane de dolari, iar Marcinkus credea sincer că nimeni în afara lui nu trebuia să-i vorbească papei despre bani, Marcinkus mai încercă și să stabilească o legătură între Benelli și

David Yallop

Foligni, mergând probabil pe ideea legii vinovăției prin asociere. Cu privire la activitățile ulterioare ale lui Michele Sindona și Roberto Calvi, amândoi prieteni apropiați ai lui Marcinkus, ar fi interesant de aflat dacă Marcinkus tot mai respectă acest dubios principiu de drept.

Ceea ce Marcinkus uită să explice, poate pentru că nu i se ceru, era cum de fusese în stare să accepte afacerea de 300 de milioane de dolari cu Foligni, la numai opt luni după ce Foligni depusese obligațiuni false în valoare de 1,5 milioane de dolari într-o bancă elvețiană și la numai șase luni după ce acesta depusese obligațiuni contrafăcute în valoare de 2,5 milioane de dolari la Banco di Roma. Ca președinte al Băncii Vaticanului este de neconceput ca Marcinkus să fi fost unicul conducător de bancă din Europa care să nu fi știut de aceste activități infracționale.

La terminarea unui lung interogatoriu, Marcinkus își menținea nevinovăția totală și nega că ar fi știut ceva. El acceptă bucuros o listă a obligațiunilor falsificate și spuse că va fi cu ochii pe ele.

Diverse persoane fură găsite până la urmă vinovate de implicare în escrocheria de un miliard de dolari. Cu privire la afirmațiile potrivit cărora episcopul Marcinkus era implicat, avocatul William Aronwald mi-a spus:

Tot ce putem spune este că am fost mulțumiți că ancheta nu adusese la lumină suficiente elemente credibile pentru a proba sau a respinge afirmațiile ce se făceau. Ca urmare, de vreme ce noi înșine nu eram moralmente satisfăcuți, în sensul că ceva ilegal se petrecuse sau că Marcinkus sau oricine altcineva din Vatican făcuse ceva nepermis, ar fi fost nepotrivit din partea noastră să încercăm să ne repezim cu vreo știre de senzație.

Este cât se poate de clar că ceea ce a limitat extrem de mult această investigație nu a fost lipsa de voință a anchetatorilor americani. Ei s-au străduit, din răzputeri. Mai târziu avea să se spună după aceea că făceau parte ei înșiși dintr-o uriașă acțiune de mușamalizare¹⁶, că abia dacă schițaseră efectuarea unei anchete. Acest lucru este un nonsens și dovedește o totală necunoaștere a adevăratelor probleme ce se pun când o investigație care începe într-o țară trebuie să fie continuată într-alta. Cetatea Vaticanului este un stat independent. Faptul că Lynch și Aronwald, împreună cu oamenii de la FBI, au reușit totuși să pătrundă dincolo de porțile Vaticanului este un merit al tenacității lor. Nu poți da buzna dincolo de Tibru ca un polițist din seriile TV americane, înarmat cu un pistol calibrul 45, cu mandat de percheziție, cu dreptul de a reține și a interoga martori, și cu toate celelalte mijloace legale ce pot fi folosite în Statele Unite.

---

¹⁶ Richard Hamer, *The Vatican Connection*, Holt, Reinhart and Winston, 1982. (n.a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Dacă Cetatea Vaticanului ar fi făcut parte din Statele Unite, atunci fără îndoială că toți membrii Curiei care își desfășoară activitatea în Sacra Congregazione Dei Religiosi ar fi fost interogați cu de-amănuntul. Li s-ar fi luat amprente. Ar fi fost expertizate toate mașinile de scris ale Congregației. Dacă s-ar fi făcut tot posibilul, întrebarea privitoare la vinovăția sau nevinovăția episcopului Marcinkus ar fi fost rezolvată. Faptul că guvernul Statelor Unite lua dovezile destul de în serios pentru a risca crearea unei situații politice foarte delicate vorbește de la sine. După cum mi-a spus William Aronwald, “Nu ne apucam să irosim atâția bani ai contribuabililor dacă nu luam dovezile foarte în serios. La sfârșitul investigației, procesul împotriva lui Marcinkus a trebuit să fie clasat din lipsa dovezilor care să-i poată convinge pe jurați.”

Așadar, întrebarea rămase fără răspuns. Cine era clientul care comandase obligațiunile false? Plecând de la dovezile oficiale disponibile, numai două concluzii sunt posibile. Fiecare dintre ele este ciudată. Leopold Ledl și Mario Foligni aveau de gând să fure de la Mafia americană o avere uriașă în obligațiuni false, atrăgând în prealabil Mafia într-o extrem de costisitoare operațiune de creare a obligațiunilor. Această secție specială a Mafiei avea câțiva membri care îi ucideau sau îi schilodeau pe cei de care își imaginau, numai, că fuseseră jigniți. Dacă acesta este adevăratul motiv, atunci Ledl și Foligni umblau după un mod neobișnuit de a se sinucide. Cealaltă concluzie este că obligațiunile falsificate, în valoare de 950 de milioane de dolari, erau destinate Vaticanului.

În Veneția, Albino Luciani continua să poarte sutanele rămase de pe urma predecesorului său, cardinalul Urbani. Pe toată perioada patriarhatului său, Luciani refuză să cumpere altele noi, preferând, în schimb, să le pună pe călugărițele care aveau grijă de el să le cârpească și să le recârpească. Într-adevăr, purta arareori vesmintele de cardinal și de patriarh, preferând sutana lui simplă, de preot.

Umilința lui personală dădea naștere adesea la situații interesante. Călătorind în Germania cu mașina, prin 1975, cardinalul ajunse împreună cu părintele Senigaglia în orașul Aachen. Luciani voia în mod deosebit să se roage într-un vechi altar din biserica principală. Senigaglia fu martor la modul cam imperativ în care funcționarii Bisericii îi spuseră lui Luciani că altarul era închis și că trebuia să revină în altă zi. Întors în mașină, Luciani îi traduse lui Senigaglia conversația pe care o avusese, infuriat, Senigaglia sări din mașină, fugi în biserică și oferii funcționarilor o explozie de italiană. Ei înțeleseseră destul pentru a-și da seama că micuțul preot pe care-l refuzaseră era patriarhul Veneției. Fu acum rândul lui Luciani să se înfurie pe secretarul său, când aproape că fu tras afară din mașină de către preoții germani. Când Luciani pătrunse în biserică, unul dintre preoți, cerându-și încă scuze, murmură: “Eminență, ar fi, totuși, util un pic de roșu.”

David Yallop

Cu altă ocazie, în Veneția, Luciani participa la o conferință pe teme ecologice. Se adânci în conversație cu unul dintre participanți. Dorind să continue dialogul, îl invită pe ecologist să dea pe la el pe acasă.

- Unde locuiți? îl întreabă ecologistul.
- Exact vizavi de San Marco, răspunse Luciani.
- Adică la Palatul Patriarhului?
- Da.
- Și de cine să întreab?
- De patriarh.

În spatele umilinței și blândeții se afla un om care, datorită mediului și vocației, era excepțional de puternic. Nici la dreapta, nici la stânga, el refuza să se amestece cu facțiunile rivale din Roma. Jocurile puterii din interiorul Vaticanului îl lăseau uneori pe Luciani complet nedumerit în privința motivelor pentru care unii dintre acești oameni deveniseră, totuși, preoți. El observă în timpul unei predici de Paști:

Unii se află în Biserică numai pentru a crea tulburări. Ei sunt asemenea angajatului care la început s-a dat de ceasul morții pentru a pătrunde în companie, dar, o dată obținută slujba, se vădi plin de neastâmpăr, încât ajunsese ca un ghimpe pentru colegii și superiorii săi. Da, unii oameni par a privi la soare numai pentru a-i găsi pete.

Dorința sa de a ajunge la o sinteză luând ce i se părea a fi corect de ambele părți îl făcu să ajungă la conflicte serioase în Veneția. Chestiunea divorțului constituie un exemplu.

În Italia anilor '70, divorțul era legal în ochii statului, dar inacceptabil în ochii Bisericii, începu o nouă mișcare de soluționare a subiectului printr-un referendum. Luciani era cu totul împotriva referendumului, din simpla convingere că acesta ar fi dezbinat Biserica, iar la ieșirea din cabinele de vot, rezultatul ar fi urmat să fie o majoritate în favoarea vechilor legi privitoare la divorț. Dacă așa ceva s-ar fi întâmplat, aceasta ar fi însemnat o înfrângere oficială pentru Biserica Romano-Catolică în țara pe care, în mod tradițional, o considera ca aparținându-i.

Benelli îmbrățișa poziția opusă. El era convins că Biserica ar fi câștigat dacă ar fi avut loc un referendum.

Dezbaterea, nu numai din interiorul Bisericii, ci de pe cuprinsul întregii Italii, atinse o intensitate ridicată. Cu puțin timp înainte să aibă loc referendumul, FUCI, un grup de studenți organizat de un preot din Veneția, trimise tuturor episcopilor din regiunea Veneto un document de patruzeci de pagini. Era un puternic argument în sprijinul poziției favorabile divorțului. Albino Luciani citi documentul cu atenție, chibzui o vreme, apoi iniție o campanie la nivel național, în cadrul căreia dezaproabă fățiș grupul de studenți.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

În Biserică, gestul lui fu văzut de mulți ca un act de curaj, în țară, comentatorii se referiră la acțiunea lui Luciani ca la încă un exemplu al bigotismului ierarhiei catolice.

Ce-l înfuriase pe Luciani era nu declararea unei poziții favorabile divorțului, ci faptul că, pentru a-și întări argumentele, grupul folosise citate ample din numeroase autorități bisericești, teologi de frunte și un număr de documente ale celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului. A te folosi de cele din urmă într-un asemenea mod însemna pentru Luciani o pervertire a învățaturii teologice. El se aflase acolo la nașterea unor *Lumen Gentium*, *Caudium et Spes* și *Dignitatis Humanae*. Se prea putea ca greșeala să aibă drepturi în Biserica modernă, dar în Veneția anului 1974, pentru Luciani, încă exista o limitare a acelor drepturi. Așadar, a vedea un citat din *Dignitatis Humanae* care înălța în slăvi drepturile individului: “Protejarea și promovarea drepturilor inviolabile ale omului este datoria esențială a oricărei puteri civile. Puterea civilă trebuie, prin urmare, să garanteze fiecărui cetățean, prin legi și prin alte mijloace potrivite, protecția efectivă a libertății religioase“, după care urma afirmația:

“Cu alte ocazii, Biserica s-a trezit confruntată în societate cu situații grave, împotriva cărora singura posibilitate rezonabilă era, clar, nu folosirea metodelor represive, ci adoptarea unor criterii morale și a unor modalități juridice de favorizare a unicului bine istoric posibil atunci: răul mai mic. Așa a adoptat moralitatea creștină teoria războiului just; așa a îngăduit Biserica legalizarea prostituției (chiar și în statele papale), în vreme ce, evident, în plan moral, ea rămânea interzisă. Și tot așa, în cazul divorțului...”

A vedea asemenea alăturare de afirmații într-o pledoarie ce susținea ca Biserica să adopte o poziție liberală în privința divorțului dintr-un fel de oportunism, era inacceptabil pentru Luciani. Evident, preaiubitele de el învățături ale celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului, ca și Biblia, puteau fi folosite pentru dovedirea și justificarea oricărei poziții. Luciani era conștient că, de vreme ce el era șeful Consiliului Episcopilor din regiunea Veneto, publicul italian avea să considere declarația ca fiind politică oficială, iar apoi avea să fie confruntat cu dilema: trebuia să-i urmeze pe episcopii din regiunea Veneto sau pe episcopii din restul Italiei? De fapt, el nu dezaproba grupul de studenți, după cum se crede în general. El folosea o tehnică esențială filosofiei sale. El credea cu putere că era posibilă transformarea radicală a grupurilor de putere prin identificarea exactă a centrului de putere și înlăturarea acestuia. Așa că îl înlătură pur și simplu pe preotul care povățuia grupul de studenți.

În realitate, după cum mi-a confirmat părintele Mario Senigaglia, punctul de vedere personal al lui Luciani i-ar fi surprins pe criticii săi:

Era mai luminat decât îl considerau comentariile publicului. Nu avea

David Yallop

nimic cu cei divorțați. Îi accepta, de asemenea, cu ușurință pe cei care trăiau în ceea ce Biserica numește “păcat”. Ceea ce-l înfuria pe el era justificarea acestora prin argumente biblice.

După cum profetise Luciani, referendumul avu ca rezultat o majoritate favorabilă divorțului. El lăsă o Biserică dezbinată, un papă care-și exprimă public uimirea și neîncrederea cu privire la rezultat, precum și o dilemă pentru cei care aveau de reconciliat diferențele dintre Biserică și Stat.

Problema lui Luciani era aceea că el se angajase la o supunere neclintită față de papalitate. Adeseori, papa lua o poziție diferită de cea îmbrățișată de patriarhul Veneției. Când acea poziție devenea publică, Luciani simțea că era de datoria lui s-o susțină public. Ce discuta el de la om la om cu membrii diocezei sale nu avea, frecvent, nici o asemănare cu linia Vaticanului. **Către mijlocul anilor 1970, el se deplasase încă și mai mult către o poziție liberală în privința controlului nașterilor.** Omul acesta, care la anunțarea enciclicei *Humanae Vitae* se spune că ar fi declarat: “Roma s-a pronunțat. Cazul este închis”, simțea limpede că dosarul era departe de a fi închis.

Când tânărul său secretar, părintele Mario Senigaglia, stătea de vorbă cu Luciani, cu care legase o relație aproape ca de la fiu la tată, cu privire la diverse cazuri de moralitate în care erau implicați enoriași, Luciani aproba întotdeauna vederile liberale ale lui Senigaglia. Senigaglia mi -a spus: “Era un om extrem de înțelegător. L-am auzit de multe ori zicând cuplurilor: 'Noi am făcut din sex unicul păcat, când, de fapt, el este legat de slăbiciunea omenească și, prin urmare, poate că este cel mai din urmă păcat.'”

Este clar că Luciani nu ducea lipsa de critici în Veneția. Unii considerau că el dădea dovadă mai degrabă de o nostalgie față de trecut, decât de o dorință de schimbare. Unii îl etichetau ca fiind de dreapta, alții ca fiind de stânga. Alții vedeau în modestia și blândețea sa doar niște slăbiciuni. Poate că posteritatea va judeca omul după ceea ce a spus el însuși, nu după ceea ce au crezut alții că ar fi trebuit să spună.

Despre violență:

Dați-l pe Dumnezeu afară din inima oamenilor, spuneți-le copiilor că păcatul nu este decât o poveste inventată de bunicii lor pentru a-i face să fie cumiți, publicați texte pentru școala primară care-l ignoră pe Dumnezeu și-și bat joc de autoritate, dar după aceea nu fiți surprinși de ce se întâmplă. Educația singură nu este suficientă! Victor Hugo scria că orice școală în plus înseamnă o închisoare mai puțin.

Despre Israel:

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Biserica trebuie să se gândească și la minoritățile creștine care trăiesc în țările arabe. Nu le poate lăsa în voia întâmplării... Pentru mine, personal, nu este nici o îndoială că există o legătură specială între poporul lui Israel și Palestina. Tatăl Divin, însă, chiar să fi vrut, n-ar fi putut spune că Palestina aparține evreilor, de vreme ce asta ar fi însemnat să facă o judecată politică.

Despre armele nucleare:

Oamenii spun că armele nucleare sunt prea puternice și că a le folosi ar însemna sfârșitul lumii. Ele sunt fabricate și acumulate, dar numai pentru a “descuraja” dușmanul de a ataca și pentru a menține stabilitatea situației internaționale.

Priviți în jurul vostru! Este sau nu adevărat că de treizeci de ani nu a mai fost un război mondial?

Este sau nu adevărat că între cele două mari puteri mondiale, SUA și URSS, crizele grave au fost evitate?

Să fim fericiți cu acest rezultat parțial... Dezarmarea treptată, controlată și generală este posibilă numai dacă apare o **organizație internațională**¹⁷ cu mai multă putere și mai variate posibilități de a impune sancțiuni decât actuala Organizație a Națiunilor Unite.

Despre rasismul din Statele Unite:

În Statele Unite, în ciuda legilor, negrii sunt, practic, la marginea societății. Descendenții indienilor și-au văzut situația îmbunătățindu-li-se semnificativ numai în ultimii ani.

A numi un asemenea om nostalgic reacționar s-ar putea să fie oarecum îndreptățit. Luciani tânjea după o lume care să nu fie condusă în principal conform principiilor comuniste, o lume în care avortul să nu fie un eveniment ce se întâmplă în fiecare minut. Dar dacă era reacționar, avea, totuși, unele idei remarcabil de progresiste.

Pe la începutul anului 1976, Luciani mai participă la o Conferință a Episcopilor Italieni, la Roma. Unul dintre subiectele discutate deschis fu grava **criză economică** cu care se confrunta atunci Italia. Legat de acest subiect, mai era încă unul pe care episcopii îl dezbătură între ei: rolul Vaticanului în acea criză economică și rolul aceluși bun prieten al episcopului Marcinkus, Michele Sindona. Imperiul i se prăbușise într-o manieră

---

¹⁷ Astăzi asta înseamnă un guvern mondial. Despre o așa soluție vorbea și teologul german Jurgen Moltmann la 14 august 1972, în cadrul celei de a 25-a sesiuni a Comitetului Central al Consiliului Mondial al Bisericilor, ținută la Utrecht, în fața reprezentanților a 50 de Biserici și confesiuni creștine. (n. ed.)

spectaculoasă. Băncile dădeau faliment în Italia, Elveția, Germania și Statele Unite. Presa italiană afirmase că Vaticanul pierduse mai mult de 100 de milioane de dolari. Vaticanul negase aceasta, dar recunoscuse că suferise unele pierderi. În iunie 1975, autoritățile italiene, în vreme ce-și continuau eforturile de a-l aduce pe Sindona în fața justiției, îl condamnaseră *in absentia* la trei ani și jumătate de închisoare, maximum posibil pe care-l puteau acorda pentru delictele respective. Mulți episcopi simțeau că papa Paul al VI-lea ar fi trebuit să-l mute pe Marcinkus de la Banca Vaticanului în 1974, când răbufnise afacerea Sindona. Acum, după doi ani, prietenul lui Sindona conducea încă Banca Vaticanului.

Albino Luciani părăsi Roma, care vuia de speculațiile făcute în legătură cu câte milioane pierduse Vaticanul în afacerea Sindona, părăsi Conferința Episcopilor, unde se discutase despre cât anume deținea Banca Vaticanului din Banca Privată și despre câte acțiuni avea banca în cutare conglomerat sau în cutare companie. Se întoarse la Veneția, unde Școala Don Orione pentru handicapați nu avea destui bani pentru manuale.

Luciani se așeză la mașina sa de scris și alcătui o scrisoare care fu publicată în următorul număr al revistei diocezei. Era intitulată "O bucată de pâine pentru dragostea lui Dumnezeu". Începu prin a cere bani pentru victimele unui recent cutremur din Guatemala, declarând că autoriza o colectă în toate bisericile, sâmbătă, 29 februarie. După care comentă situația economică din Italia, avertizându-și cititorii că episcopii italieni și comunitățile lor ecleziale erau angajate în a da dovezi practice de înțelegere și ajutor. Continua, deplângând:

Situația atâtor tineri care caută de lucru, fără să poată găsi. A acelor familii care trăiesc drama sau perspectiva concedierii. A acelor care au căutat siguranța prin emigrare la mari depărtări și care acum se trezesc confrunțați cu perspectiva unei întoarceri nefericite. A acelor bătrâni și bolnavi și care, din cauza insuficienței pensiilor sociale, suferă cel mai acut consecințele acestei crize...

Aș vrea ca preoții să nu uite și să se refere frecvent, în orice mod doresc, la situația muncitorilor. Ne plângem uneori că muncitorii merg și caută sfaturi rele în stânga sau în dreapta. Dar cât am făcut noi, de fapt, pentru ca învățătura socială a Bisericii să fie inclusă în mod curent în catehismul nostru, în inimile credincioșilor noștri?

Papa Ioan spunea că muncitorilor trebuie să li se dea puterea de a-și influența propria soartă la orice nivel, pe cea mai mare scară. Am predicat noi aceasta întotdeauna cu curaj? Pius al XII-lea, în vreme ce, pe de o parte, avertiza asupra pericolelor marxismului, pe de altă parte îi dojenea pe acei preoți care rămân descumpăniți în fața aceluia sistem economic cunoscut drept capitalism, ale cărui grave consecințe Biserica

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

nu a încetat nicicând să le denunțe. Am ascultat noi întotdeauna la aceasta?”

Albino Luciani făcu după aceea o extraordinară demonstrație a propriului său dezgust față de o Biserică bogată, materialistă. Își sfătui și-si autoriză toți preoții de parohii și de biserici să-și vândă aurul, lăntisoarele și obiectele prețioase. Veniturile urmau să meargă la centrul Don Orione, pentru handicapați. Își anunță cititorii că avea de gând să vândă crucea lucrată în aur și lanțul de aur care îi aparținuseră lui Pius al XII-lea și pe care papa Ioan i le dăduse lui Luciani când îl unsese episcop.

Înseamnă foarte puțin în bani, ceea ce vor aduce, dar poate că este de folos pentru ca oamenii să înțeleagă că adevăratele comori ale Bisericii sunt, după cum spunea Sfântul Laurențiu, cei sărmani, cei slabi, care trebuie ajutați nu cu milă ocazională, ci astfel încât să fie ridicați, puțin câte puțin, la acel nivel de viață și la acel nivel de cultură la care au și ei dreptul.

El mai anunță și că intenționează să vândă la licitație o prețioasă cruce de piept, cu lanț de aur, și inelul papei Ioan. Aceste obiecte fuseseră date Veneției de către papa Paul în timpul vizitei sale din septembrie 1972. Mai departe, în același articol, el cita doi indieni. Mai întâi, pe Gandhi: “Îl admir pe Cristos, dar nu pe creștini.”

Luciani își exprima apoi nădejdea că cuvintele lui Sadhu Singh își vor pierde, poate, cândva, valabilitatea:

Stăteam într-o zi pe malul unui râu. Am luat din apă o piatră rotundă și am spart-o. Înăuntru era perfect uscată. Piatra aceea stătea în apă de foarte mult timp, dar apa nu o pătrunsese. Atunci m-am gândit că același lucru se întâmplă și cu oamenii din Europa. De secole, sunt înconjurați de creștinism, dar creștinismul nu i-a pătruns, nu trăiește în ei.

Reacția fu amestecată. Unii dintre preoții venețieni se atașaseră de prețioasele bijuterii pe care le aveau în bisericile lor. Luciani fu atacat și de unii dintre tradiționaliștii orașului, cei cărora le plăcea să-și amintească de gloria și de puterea ce era întrețesută în titlul patriarhului, ultimul vestigiu al splendorii Senerissimei. Acest om, care era hărăzit căutării și trăirii adevărului esențial, etern, avu o întâlnire cu asemenea cetățeni, în biroul său. După ce-i ascultă, le spuse:

Eu sunt în primul rând un episcop între episcopi, un păstor între păstori,

David Yallop

pentru care prima datorie este să răspândească Vestea cea Bună și să îngrijească de mieii turmei sale. Aici, în Veneția, nu pot decât să repet ce am spus și la Canale, la Belluno și la Vittorio Veneto.

Apoi dădu telefon la brigada de pompieri, împrumută o barcă și se duse să viziteze bolnavii unui spital din apropiere.

După cum am arătat deja, una dintre modalitățile pe care acest păstor cu totul deosebit le folosea pentru a comunica cu turma sa era stiloul. Cu mai multe ocazii, Luciani îi spusese secretarului său că, dacă n-ar fi devenit preot, ar fi devenit, probabil, ziarist, judecând după scrierile sale, ar fi făcut cinstite profesiei. La începutul anilor '70, el puse la punct o metodă interesantă de a face diverse observații de ordin moral cititorilor revistei diocesane: o serie de scrisori, adresate unor personaje literare sau istorice. Articolele sale atraseră atenția redactorului unui ziar local, care-l convinse pe Luciani să-și lărgească audiența prin intermediul ziarului. Luciani chibzui și ajunse la concluzia că avea mai multe șanse de a răspândi “Vestea cea Bună” prin presă decât predicând în biserici pe jumătate goale, în cele din urmă fu publicată o culegere de scrisori, sub forma unei cărți, *Illustrissimi* - cei mai iluștri.

Cartea este o încântare. Pe lângă că oferă o neprețuită perspectivă asupra lăuntrului minții lui Albino Luciani, fiecare scrisoare comentează un aspect al vieții moderne. Darul unic de a comunica al lui Luciani, unic pentru un cardinal italian, este demonstrat iar și iar. Scrisorile sunt totodată și o dovadă clară a erudiției lui Luciani. Chesterton și Walter Scott primesc o scrisoare de la patriarh, la fel ca și Goethe, Alessandro Manzoni, Marlowe și mulți alții. Există până și una adresată lui Cristos, care începe în maniera tipică a lui Luciani.

Dragă Isuse,

Am fost criticat. “Este episcop, este cardinal, au spus oamenii. Scrie scrisori la tot felul de oameni: lui Mark Twain, lui Peguy, lui Casella, Penelopei, lui Dickens, lui Marlowe, lui Goldoni și Cerul mai știe cui. și nici măcar un rând lui Isus Cristos!”

Scrisoarea sa către Sfântul Bernard se transformă într-un dialog, cu sfântul dând sfaturi înțelepte, inclusiv un exemplu de cât de nestatornică poate fi opinia publică.

În 1815, oficiosul francez *Le Moniteur* arăta cititorilor săi cum să urmărească înaintarea lui Napoleon: “Brigandul fuge de pe insula Elba”; “Uzurpatorul ajunge la Grenoble”; “Napoleon intră în Lyon”; “Împăratul sosește în această seară la Paris”.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

În fiecare scrisoare sunt țesute sfaturi către turma sa, despre prudență, responsabilitate, umilință, fidelitate, milostenie. Ca lucrare merită să comunice mesajul creștinesc, valorează cât douăzeci de enciclice papale.

Răspândirea “Veștii celei Bune” constituia un aspect al anilor petrecuți de Luciani în Veneția. Un altul era recalcitranta vădită permanent de unii dintre preoții săi. În afara celor care-și petreceau timpul alungând chiriași sau plângându-se că trebuiau să vândă odoarele Bisericii, erau unii care îmbrățișaseră marxismul cu tot atâta înflăcărare cu care alții erau preocupați de capitalism. Un preot scrisese cu vopsea roșie pe pereții bisericii sale: “Isus a fost cel dintâi socialist”; un altul, în apropiere de Mestre, urcă în amvon și declară comunității uluite: “Nu am să mai lucrez nimic pentru patriarh până ce nu-mi dă un spor de salariu”.

Albino Luciani, un om cu un dezvoltat simț al umorului, nu se amuza de asemenea bufonerii. În iulie 1978, de la amvonul Bisericii Mântuitorului, din Veneția, el vorbi audienței despre greșelile clerului: “Este adevărat faptul că papa, episcopii și preoții nu încetează a fi niște bieți oameni, supuși greșelilor, așadar săvârșim adeseori greșeli.”

În acest punct, își înălță ochii din foaia pe care își avea notată predica și, privind drept la oameni, spuse cu sinceritate totală: “Sunt convins că atunci când papa Paul al VI-lea m-a numit patriarh al Veneției a comis o greșală.”

La câteva zile de la acel comentariu, papa Paul al VI-lea muri; la ora 21:40, în seara de 6 august 1978. Tronul era vacant.

TRONUL VACANT

La numai 24 de ore de la moartea lui Paul, în timp ce trupul acestuia nu fusese încă înhumat, iar activitatea sa nu fusese încă evaluată, Ladbrokes - agenția londoneză de pariuri - deschise un pariu pe alegerile papale. Ziarul Catholic Herald publică pe prima pagină un articol critic la adresa acestei inițiative, dar avu grijă să își informeze cititorii asupra cotelor la zi ale pariurilor.

Cardinalul Pignedoli era favorit, cu o cotă de 5-2. Îi urmau, la egalitate, cardinalii Baggio și Poletti, cu 7-2, apoi cardinalul Benelli, cu 4-1. Cardinalul Willebrands era, de asemenea, foarte bine cotate, cu 8-1. Cardinalul Koenig era cotate la 16-1. Cardinalul Hume, al Angliei, avea 25-1. Această cotă surprinzător de scăzută acordată englezului se datora, probabil, unei declarații făcute de Hume cum că nu avea calitățile necesare postului. Cota cea mai slabă era cea a cardinalului Suenens. Albino Luciani nu apărea pe lista candidaților.

Condamnați de unii pentru a fi dat dovadă de prost gust, Ladbrokes se apărară arătând că, relativ la tronul vacant, “ziarele erau pline de speculații despre candidați, rivali și outsiders”.

Într-adevăr, speculațiile începuseră chiar înainte de moartea papei Paul. Peter Hebblethwaite, un fost preot iezuit transformat în observator la Vatican, întrebase în *The Spectator*, în numărul din 2 iulie: “Cine candidează pentru tronul papei?”. Hebblethwaite alesese trei alergători demni de urmărit în această cursă - Pignedoli, Baggio și Pironio. Dacă papa Paul a apucat sau nu să citească, în ultimele sale zile, comentariul lui Hebblethwaite cum că “probabil că nu va mai trăi foarte mult”, nu se știe.

Mass media italiană fu depășită de eveniment. A doua zi după moartea papei, la radio nu se putu auzi decât Beethoven. În ziua următoare, programul fu mai relaxat, difuzându-se încontinuu Mozart. A treia zi, urmă un regim de muzică ușoară orchestrală, în a patra zi, solemnitatea slăbi încă puțin, cu “Serenadă sub clar de lună” și “Pulbere de stele”, în interpretare vocală. În primele câteva zile, televiziunea italiană le oferi telespectatorilor o diversitate de filme populate în întregime cu călugări, papi și cardinali.

O analiză atentă a presei anglofone din primele săptămâni ale lunii august 1978 arată că, dacă cei 111 cardinali erau tot atât de perplecși ca și vaticanologii, atunci Biserica avea să intre într-un conclav lung și încâlcit.

Cititorii lui Hebblethwaite trebuie să fi avut mare bătaie de cap în încercarea de a anticipa câștigătorul, în numărul din 13 august al ziarului

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Sunday Times, acesta adăugă listei sale de ponturi pe cardinalii Feliei, Villot, Willebrands, Pellegrino și Benelli. Duminica următoare, le spuse cititorilor că “Noul papă: ar putea fi Bertoli”. După încă o săptămână, fu menționat chiar și Luciani. Ai fi zis că Hebblethwaite e un reporter sportiv care trece în revistă lista cailor de curse participanți la Grand National sau la Derby. Dacă avea grijă să-i pomenească pe toți, atunci, după încheierea cursei, ziarul avea să poată cita comentariul referitor la învingător.

Un vânzător de pește din Napoli avu ceva mai mult noroc și câștigă la loteria națională jucând combinații de numere derivate din data morții papei Paul.

În ciuda fastului ceremoniei, funeraliile pontifului se desfășurară într-o atmosferă curios de rece, de parcă pontificatul său ar fi încetat de mult. După *Humanae Vitae*, nu mai urmasse nici o altă enciclică papală, iar în afară de comentariile sale curajoase cu ocazia răpirii și uciderii bunului său prieten, primul ministru Aldo Moro, în ultimul deceniu Paul se manifestase prea puțin pentru a provoca la moartea sa o revărsare de durere: fusese respectat, dar nu iubit. S-au scris multe articole lungi și docte în care i se analiza în profunzime activitatea de o viață, dar pentru posteritate el nu este decât **cel care a interzis anticoncepționalele**. Se prea poate să fie un epitaf crud și o etichetare nedreaptă atribuită unei minți uneori scilipitoare și adesea torturate de gânduri, dar, pentru oamenii de rând, ceea ce se petrece în patul conjugal contează mai mult decât faptul că Paul a zburat cu multe avioane, a fost în multe țări, a făcut cu mâna mulțimilor și de multe ori a fost chinuit de gânduri.

În octombrie 1975, papa Paul stabilise un set de reguli care trebuiau să se aplice la moartea sa. Una dintre acestea stabilea ca toți cardinalii aflați la conducerea departamentelor Curiei Romane să renunțe automat la funcțiile lor. Astfel, succesorului papei i se asigura o libertate totală de mișcare pentru a face desemnări în funcții. Totodată, pe toată durata de *sede vacante*, dintre deces și alegeri, se asigura o cantitate considerabilă de agitație nervoasă. Una dintre puținele excepții de la această regulă a demisiei automate se referea la funcția de Camerlengo sau Șambelan. Această funcție era deținută de Secretarul de Stat cardinalul Jean Villot. Până la ocuparea tronului, Villot devenea păstrătorul cheilor lui Petru. Pe perioada cât tronul rămânea vacant, guvernarea Bisericii era încredințată Sfântului Colegiu al Cardinalilor, care trebuia să țină zilnic întruniri sau “congregații generale”.

O altă regulă dintre cele stabilite de fostul papă deveni subiectul unor dezbateri furibunde în timpul primelor congregații generale. Paul exclusese foarte clar din conclavul care avea să-i aleagă succesorul pe toți cardinalii în vârstă de peste optzeci de ani. Ottaviani organiză un atac îndârjit împotriva acestei reguli. Sprijinit de cardinalul Confalonieri, care avea 85 de ani, și de alți octogenari, încercă să obțină anularea ei. Cu acest grup, Paul avusese multe confruntări.

Ultima dintre ele fu câștigată post-mortem. Cardinalii votară ca regulile să fie respectate în totalitatea lor. După care, congregația generală continuă dezbătând, printre altele, timp de mai bine de un ceas, dacă buletinele de vot trebuiau împăturite o dată sau de două ori.

Roma deveni tot mai populată, dar nu cu italieni-deoarece majoritatea plecaseră la mare. În afară de turiști, orașul era năpădit de grupuri de presiune, vaticanologi, corespondenți de presă străini și grupuri extremiste. Mare parte din această ultimă categorie împânziră orașul cu afișe care proclamau “Alegeți un papă catolic”.

Unul dintre “experți” se grăbi să informeze *Time Magazine* că “nu cunosc nici măcar un cardinal italian care ar accepta să fie votat un străin”. Se vede treaba că nici nu cunoștea prea mulți cardinali italieni, în orice caz nu pe cel care era patriarh al Veneției. Înainte de a pleca spre Roma, Luciani îi spusese răspicat fostului secretar, monseniorul Mario Senigaglia, care acum oficia în biserica Santo Stefano: “Cred că a sosit timpul să avem un papă din Lumea a Treia”.

De asemenea, Luciani se exprimase fără echivoc asupra persoanei pe care o avea în vedere.

Cardinalul Aloisio Lorscheider, arhiepiscop de Fortaleza, Brazilia. Lorscheider era recunoscut de mulți ca fiind una din mințile strălucite ale Bisericii moderne. Luciani îl cunoscuse îndeaproape în perioada petrecută la Veneția și, așa cum i se destăinui lui Senigaglia, considera că Lorscheider “este un om de mare credință și cultură. Mai mult decât atât, cunoaște foarte bine Italia și pe italieni. Și mai presus de toate, e trup și suflet de partea celor săraci.”

În afară de întâlnirile lor din Italia, Luciani petrecuse cu Lorscheider o lună în Brazilia, în 1975. Avuseseră conversații într-o mulțime de limbi și descoperiseră că aveau multe în comun. Ce îi scăpase lui Luciani era deosebitul respect pe care și Lorscheider i-l purta lui. Acesta avea să comenteze mai târziu, relativ la acea lună în Brazilia: “În momentul acela, mulți au îndrăznit să presupună că, într-o bună zi, Patriarhul Veneției ar putea deveni papă.”

Condus cu mașina la Roma de părintele Diego Lorenzi, cel care, cu doi ani în urmă, îl înlocuise pe Senigaglia în postul de secretar al patriarhului, Luciani se instala în reședința augustină din apropiere de Piața San Pietro. În afară de participarea la congregațiile generale zilnice, rămase retras, preferând să se plimbe prin grădinile augustine, contemplând în liniște. Mare parte dintre colegii săi duceau o viață mai trepidantă: de exemplu cardinalul Pignedoli, favoritul pariului Ladbroke.

Pignedoli fusese un prieten apropiat al papei. Câțiva comentatori italieni remarcară cu cruzime că fusese, de fapt, singurul prieten al lui Paul. În orice caz, se pare că fusese singurul care i se adresase cu formula intimă “Don

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Battista“. În sprijinul lui Pignedoli, cardinalul Rossi al Braziliei se străduia din răspuțeri să le amintească celorlalți cardinali tradiția ca papa să sugereze cine ar trebui să-i fie succesor și insista asupra faptului că Pignedoli fusese “cel mai iubit fiu al lui Paul“. Pignedoli era unul dintre cardinalii cei mai progresiști din Curie, drept pentru care era antipatizat de majoritatea celorlalți cardinali. Era cult, umblat și, poate cel mai important atu al candidaturii sale, influențase, direct sau indirect, numirea a cel puțin 28 dintre confrății săi cardinali.

În cercurile înalte ale Bisericii Romano-Catolice, o candidatură cinstită și pe față la Tronul Vaticanului e considerată o lipsă de maniere. Candidații nu sunt încurajați să se ridice și să-și anunțe public programul sau platforma. Teoretic, nu există nici propagandă electorală, nici lobby, nici grupuri de presiune. Practic, toate acestea există, și încă multe pe deasupra. Teoretic, cardinalii se adună într-un conclav de taină și așteaptă să-i inspire Sfântul Duh. În acele zile fierbinți de august, o mulțime de telefoane, întruniri secrete și promisiuni pre-electorale se îmbulziră să-i acorde Sfântului Duh un considerabil sprijin lumesc.

Conform unei tehnici standard, candidatul afirmă că, de fapt, nu se consideră la înălțimea postului, în perioada premergătoare alegerilor de față, mulți făcură această afirmație cu toată sinceritatea, de exemplu cardinalul Basil Hume. Alții făcură și ei afirmații similare, dar tare i-ar fi necăjit să afle că au fost acceptate ca atare de către colegii lor.

Pe 17 august, la ceaiul de după amiază, Pignedoli declară unui grup de cardinali italieni care reprezenta întregul spectru de dreapta, centru și stânga, că, în pofida tuturor îndemnurilor și sugestiilor, nu se simțea potrivit pentru a fi papă. În schimb, el le sugeră acestora să voteze pentru cardinalul Gantin. Era o sugestie fantezistă.

Gantin, cardinalul de culoare al Beninului, avea 56 de ani. Existau, deci, puține șanse să fie ales, datorită faptului că era relativ tânăr. Vârsta ideală era considerată a fi de 65-70 de ani. Pignedoli avea 68. În plus, Gantin era de culoare. Rasismul nu există numai dincolo de Tibru. Menționarea lui Gantin putea foarte bine să-i aducă lui Pignedoli sufragiile celor din Lumea a Treia, ai cărei cardinali dețineau 35 de voturi vitale.

Pignedoli sublinie că, indiferent cine avea să fie ales, alegerile trebuiau să aibă loc cât mai curând posibil. Votul în Conclav trebuia să înceapă în dimineața zilei de 26 august, într-o sâmbătă. După Pignedoli, ar fi fost tocmai bine ca noul papă să fie ales până în dimineața zilei de duminică 27, astfel încât acesta să se poată adresa, la amiază, mulțimii adunate în Piața San Pietro.

Dacă exista printre cardinali o dorință generală pentru o decizie rapidă în Conclav, aceasta avea să fie, desigur, în avantajului acelui candidat care pornea cu cei mai mulți susținători. Cardinalii sunt la fel de influențabili de un

curent de opinie ca și muritorii de rând. Pignedoli știa că, pentru a ajunge papă, trebuia să obțină cele 75 de voturi (două treimi plus unul) ale cardinalilor care nu făceau parte din Curie. Când Curia va fi sfârșit cu luptele interne, avea să se decidă, în cele din urmă, asupra unui anumit candidat, de preferat chiar unul din interiorul său. Cunoscătorii vânturau, ca niște scamatori ieșiți din minți, numele multor candidați din Curie - Bertoli, Baggio, Feliei.

Printr-o manevră ciudată, destinată sprijinirii propriei candidaturi, Baggio îl contactă pe Paul Marcinkus și îl asigură că, dacă va fi ales, îl va confirma în funcția de șef al Băncii Vaticanului. Spre deosebire de cardinalii care fuseseră alungați de regulile impuse de fostul papă, episcopul Marcinkus se afla încă la conducerea băncii. Și nu se cunoștea vreun motiv pentru care n-ar fi putut rămâne în continuare. Gestul lui Baggio îi dezorienta pe observatorii italieni. Dacă aceștia ar fi putut trage de limbă pe vreunul dintre cardinalii prezenți la congregația generală secretă, ar fi descoperit că mișcarea lui Baggio avusese o însemnătate deosebită.

Aceste întruniri acordară o foarte mare atenție problemelor cu care era confruntată Biserica, precum și soluțiilor posibile. În acest mod, se evidențiau acei candidați care ar fi putut fi în stare să pună în aplicare soluțiile problemelor. Întrunirile din august atacă, inevitabil, o gamă largă de probleme. Printre preocupările aduse în discuție se numărau disciplina în cadrul Bisericii, evanghelizarea, ecumenismul, colegialitatea și pacea mondială. Și mai era un subiect care nu le ieșea din minte cardinalilor: finanțele Bisericii. Mulți erau îngroziți de faptul că Marcinkus rămăsese la conducerea Băncii Vaticanului după scandalul Sindona. Alții doreau o investigare amănunțită a finanțelor Vaticanului. Cardinalul Villot, în calitate de Secretar de Stat și de Camerlengo, fu nevoit să asculte o listă lungă de nemulțumiri, toate având ca numitor comun numele episcopului Paul Marcinkus. Acesta fusese motivul pentru care Baggio îi oferise continuitatea în funcție, o încercare de a menține statu-quo-ul, dar și un sacrificiu merit să câștige voturile celor care, ca și cardinalul Cody din Chicago, ar fi fost cât se poate de dornici să-l lase pe Marcinkus în postul ocupat.

Cardinalul din Florența, Giovanni Benelli, era și el în atenția observatorilor. Deși în calitate de om la toate al lui Paul își făcuse mulți dușmani, toată lumea știa că îi stătea în putere să influențeze cel puțin cincisprezece participanți la vot.

Ca să încurce și mai mult ițele, cei cincisprezece bătrâni foarte nemulțumiți, care erau pe cale să fie excluși din conclavul în curs, începură să facă presiuni asupra colegilor. Așa cum era de așteptat, grupul lor, din care făceau parte câțiva dintre cei mai reacționari din Vatican, începu să îl împingă în față pe cardinalul pe care îl considerau a fi cel mai bun reprezentant al punctului lor de vedere colectiv, arhiepiscopul de Genova, cardinalul

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Giuseppe Siri. Siri era cel care condusese opoziția împotriva multora dintre reformele inițiate de Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Fusesse principalul candidat al dreptei în conclavul care îl alesese pe Paul. Acum, unii dintre cardinalii care depășiseră limita de vârstă îl considerau omul ideal pentru tronul lui Petru. Dar nu toți octogenarii erau de aceeași părere - cel puțin unul dintre ei, cardinalul Carlo Confalonieri, îl înălța în slăvi, în taină, pe Albino Luciani. Cu toate acestea, grupul în ansamblu era de părere că noul papă trebuie să fie Siri.

Cardinalul Siri pretindea că este în mare măsură un neînțeles, într-una din predicile sale, le criticase aspru pe femei pentru că poartă pantaloni și le povățuise să se întoarcă la veșmintele femeiești, “ca să își amintească adevărata lor menire pe acest pământ”.

Printre cei care cuvântară în timpul celor nouă liturghii memoriale închinată papei Paul se numără și cardinalul Siri. Cel care îl împiedicase și îl obstrucționase pe papa Paul la fiecare pas se declară solemn drept adept al fostului pontif. Presa abia dacă băgă în seamă campania în favoarea lui Siri. Unul dintre argumentele susținătorilor lui Siri era că următorul papă trebuie să fie un italian. Această insistență ca următorul papă să fie indigen, cu toate că numai 27 din cei 111 cardinali cu drept de vot erau italieni, era o atitudine tipică pentru atmosfera ce domnește la Vatican.

Credința că doar un pontificat italian ar putea stăpâni nu numai Vaticanul și Biserica mult mai cuprinzătoare, ci și Italia însăși, este adânc înrădăcinată în gândirea “sătucului” Vatican. Ultimul papă așa-zis “străin” fusese Adrian al VI-lea din Olanda, în 1522. Acesta, un om de mare talent și de o cinste ireproșabilă, realizase pe deplin mulțimea de pericole ce înfloreau la Roma. Într-o încercare de a stăvili valul crescând de protestantism din Germania, îi scrisese delegatului său din această țară:

Le veți spune, de asemenea, că recunoaștem cu sinceritate că... de multă vreme, în jurul Sfântului Scaun s-au adunat o mulțime de lucruri demne de dispreț. Au fost luate în deșert cele sfinte, au fost încălțate porunci, astfel încât peste tot s-a petrecut o schimbare în rău. De aceea, nu e de mirare că boala s-a lăsat de la cap spre membre, de la papi către ierarhie. Cu toții, prelați și fețe bisericești de rând, ne-am abătut de la calea cea dreaptă... Prin urmare, le veți făgădui, în numele nostru, că nu vom precupeți nici un efort pentru a îndrepta, înainte de toate, ceea ce stă poate la originea tuturor relelor, Curia Romană.

La câteva luni de la această declarație, papa Adrian era mort. Se pare că a fost otrăvit de doctorul său.

Acum, că Paul al VI-lea era mort și îngropat, Curia Romană minoritară încercă din nou să izbândească asupra majorității, într-una din primele congregații generale, la care au fost prezenți doar 32 de cardinali, majoritatea italieni, se hotărâse că cei 111 cardinali nu aveau să intre în Conclav mai

devreme de 25 august, iar votarea nu avea să înceapă mai devreme de 26 august. Termenul de douăzeci de zile era doar cu o zi mai scurt decât termenul maxim admisibil stabilit de regulile fostului papă. Era, de asemenea, cel mai lung din istoria modernă. În 1878, fără nici un TWA sau Pan Am, cardinalilor nu le trebuiseră mai mult de zece zile până să intre în conclavul care l-a ales pe Leon al XIII-lea. Termenul de trei săptămâni le lăsa cardinalilor italieni răgazul maxim pentru a-i convinge pe “străini” de înțelepciunea alegerii unui succesor italian pentru Paul al VI-lea. Opoziția se dovedi neașteptat de puternică. Albino Luciani nu era singurul care considera că sosise timpul unui papă din Lumea a Treia. Mulți din Lumea a Treia erau de aceeași părere.

Majoritatea cardinalilor din America Latină se întruniră în secret, la 20 august, la Colegiul Brazilian din Roma. Fără să se decidă asupra vreunui candidat, căzură de acord că era nevoie de un papă spiritual, de un bărbat cu adevărat evlavios, care să cunoască nevoile celor săraci, dispus către împărțirea puterii și colegialitate, un bărbat care să placă lumii întregi prin calitățile și felul său de a fi. Erau cu toții preocupați de ceea ce trebuia să reprezinte noul papă, și nu de identitatea Sfântului Părinte, deși calitățile enumerate reduceau drastic numărul posibililor câștigători.

La Florența,¹⁸ Giovanni Benelli, despre care mulți observatori credeau, în mod eronat, că aspiră la Tron, primi descrierea întocmită de latino-americieni. Lectura calităților pe care aceștia le considerau necesare îl făcu să zâmbească. Ar fi putut fi biografia exactă a celui pe care Benelli îl considera demn de a deveni papă. Ridică receptorul și formă un număr din afara Florenței, iar câteva clipe mai târziu se angaja într-o discuție animată cu cardinalul belgian Suenens.

În timp ce data “celui mai secret vot din lume” - așa cum se exprimase Peter Nichols în *The Times* - se apropia tot mai mult, la Roma, Pignedoli continua să organizeze dineuri somptuoase, cardinalii din Curie continuau să facă un lobby discret în favoarea lui Siri, iar biroul de presă al Vaticanului își menținea politica de minimă informare a comentatorilor din întreaga lume.

Cardinalii latino-americieni nu erau singurul grup care formulase un document echivalent unei fișe a postului. Cu o săptămână înainte, un grup de catolici autointitulat CARP (Comitetul pentru alegerea cu Responsabilitate a Papei) ținuse o conferință de presă la Hotelul Columbus din Roma. Temerarul ales să țină piept întrebărilor lor a peste 400 de reporteri fu părintele Andrew Greely. Deși el însuși nu făcea parte din CARP, Greely întocmise fișa postului, împreună cu un grup de teologi, la cererea Comitetului.

---

¹⁸ Giovanni Benelli fusese îndepărtat din Roma în 1977. Eforturile sale susținute pentru destituirea lui Marcinkus de la conducerea Băncii Vaticanului determinaseră apariția unui complot, printre ai cărui membri se număraseră Marcinkus și monseniorul Macchi, secretarul lui Paul, complot prin care Benelli a fost destituit din funcția de Secretar de Stat. În compensație, fusese făcut cardinal și i se oferise Florența, (n.a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Documentul urma să aibă parte de multe critici, multe dintre ele banale, dar și multe virulente. Fără îndoială că semnatarii păreau să caute un om extraordinar. Este la fel de evident că documentul dovedea o iubire profundă pentru Biserica Romano-Catolică. Pe acești oameni îi preocupa în cel mai înalt grad calitatea noului pontif. A nu lua în seamă personalități ca Hans Kung, Yves Congar și Edward Schillebeeckx însemna să dai dovadă de o mentalitate vecină cu sterilitatea spirituală. Profesorul Kung, de exemplu, este, în opinia multora dintre cei îndreptățiți să facă aprecieri, cel mai strălucit teolog catolic în viață. Toți semnatarii comunicatului de presă aveau o reputație impresionantă.

OFERTĂ DE SERVICIU

Se caută un bărbat plin de încredere, evlavios, care știe să zâmbească.

Postul asigură o muncă interesantă, venit garantat, locuință. Protecție asigurată de organizație cu renume, înscrierile la Colegiul Cardinalilor, Vatican.

Așa începea fișa postului. Apoi continua cu descrierea celui care s-ar fi vrut să fie ales de Conclavul secret. Nu avea importanță, susțineau ei, dacă acesta făcea sau nu parte din Curie, dacă era italian sau nu, ori dacă era din Prima, a Doua sau a Treia Lume. Nu avea importanță dacă era intelectual sau nu, dacă era diplomat sau pastor, progresist sau moderat, un bun administrator sau lipsit de experiență administrativă... Ceea ce era necesar, ziceau teologii, în acel moment de răscruce al istoriei, era “un bărbat evlavios, plin de încredere, încântător. Un sfânt care să știe să zâmbească. Un papă nu pentru toți catolicii, ci pentru toate popoarele. Un om fără nici cea mai vagă legătură cu învârtelile financiar-organizatorice“. Apoi “fișa“ continua cu enumerarea altor trăsături esențiale. Lecturarea calităților cerute și compararea acestora cu lista principalilor candidați creau o copleșitoare senzație de lipsă acută și necesitate urgentă, vecină cu disperarea.

Lui Greely nu-i fu deloc ușor, ba chiar își îngreuna situația atunci când avu temeritatea să sugereze că o femeie papă n-ar fi, poate, o idee tocmai rea. Să vii cu o asemenea idee într-o încăpere plină aproape numai cu reporteri italieni masculi și plini de ei era o dovadă de mare curaj. În cele din urmă, întrunirea se sfârși în hărmălaie, în timp ce o tânără italiancă îi striga părintelui Greely că e un nelegiuit și că are probleme sexuale.

Câteva zile mai târziu, profesorul Hans Kung arătă, într-un interviu acordat revistei italiene *Panorama*, că, în opinia lui, întreaga Biserică Romano-Catolică avea și va continua să aibă probleme sexuale atâta timp cât nu se schimba nimic în ceea ce privește *Humanae Vitae*. El plasă controlul

nașterilor în fruntea listei de probleme cu care avea să se confrunte noul papă. “Este o chestiune fundamentală pentru Europa și Statele Unite dar, mai presus de toate, pentru Lumea a Treia... Este necesară o revizuire a *Humanae Vitae*. Mulți teologi și chiar episcopi ar consimți fără dificultate la controlul nașterilor, chiar prin mijloace artificiale, dacă s-ar putea accepta ideea că pot fi corectate regulile stabilite de papi în trecut.”

La 21 august, cardinalul Lorscheider al Braziliei dădu publicității, în cadrul unui interviu, portretul-robot al celui pe care-l “căutau” latino-americanii. Aceștia năzuiau către un papă de nădejde, care să arate lumii o atitudine înțelegătoare. Doreau pe cineva care să nu caute să impună ne-creștinilor soluții creștine; care să fie sensibil la problemele sociale și deschis dialogului, dedicat căutării unității; un bun îndrumător spiritual, un păstor bun așa cum fusese Isus; un om care să creadă sincer că o Conferință a episcopilor ar trebui să fie un factor de influență a papalității și nu doar o biată șaradă. Trebuia să fie dispus să caute o nouă soluție pentru controlul nașterilor, soluție care, fără a contrazice *Humanae Vitae*, să o depășească pe aceasta.

Cardinalii Benelli și Suenens, evitând în continuare arșița Romei, pregăteau în taină candidatura unui om care se ridica la înălțimea pretențiilor cardinalilor latino-americieni, ale părintelui Greely și ale profesorului Kung: Albino Luciani.

Când numele lui Luciani ieși la iveală în presa italiană în perioada premergătoare Conclavului, candidatura sa trecu drept un gambit și nu fu luată în serios. Un expert italian în chestiunea Vaticanului, Sandro Magister, se referi la “ștersul patriarh al Veneției”. Un alt expert, cu pretenții și mai mari, era Giancarlo Zizola. Cu câteva zile înaintea Conclavului, Zizola - care cu nouă ani în urmă îi luase lui Albino Luciani un interviu amplu - scrisese o microbiografie expeditivă, intitulată “De partea săracilor (dar nu de stânga)”, cu intenția vădită de a-l minimaliza pe Luciani. Zizola cită o sursă anonimă care remarcase: “un lucru e sigur, și anume că în acest moment el este liderul recunoscut al dreptei ecleziastice, un cardinal Ottaviani venețian”.

Luciani, interpelat de presă în legătură cu apariția bruscă a numelui său pe lista candidaților, alungă ideea cu un surâs. “Mă aflu, în cel mai bun caz, pe lista candidaților de categoria a treia.” Mulțumită, presa îl lăasă în pace. Numele său fu repede uitat.

Refuzând să se implice în orice fel de manevre, Luciani se plimba prin grădina reședinței augustine cu vedere spre Piața San Pietro și îl provoca la discuții pe fratele Clemente. Acesta asuda lucrând printre straturile de flori. Luciani își aminti că în copilărie lucrase la câmp. “Atunci aveam bătăături în palmă. Acum am bătăături pe creier.”

Ziua Conclavului se apropia, dar Albino Luciani avea alte preocupări. Lancia sa 2000, veche de cinci ani, avea probleme la motor, îi spusese

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

secretarului, părintele Lorenzi, că trebuie să o dea la reparat cât de curând. Votul în Conclav era programat să înceapă sâmbătă, 26 august. Luciani insistă ca mașina să fie gata înainte de întoarcerea la Veneția, pe 29 august. Nu voia să mai zăbovească. Erau multe de făcut la întoarcerea acasă.

Pe 25 august, Luciani îi scrisese nepoatei sale, Pia:

Dragă Pia,

Îți scriu ca să-ți trimit noile timbre cu *Sede vacante*¹⁹ și, de asemenea, ca să te felicit pentru primul tău examen trecut cu bine. Să sperăm că Domnul te va ajuta și la celelalte. Astăzi am încheiat pre-Conclavul cu ultima congregație generală. După care am tras la sorti chiliile și am mers să le vedem. Eu am tras numărul 60, un salon transformat în dormitor; am senzația că mă aflu la seminarul din Feltre, în 1923. Un pat de fier, o saltea, un lavoar.

La 61 se află cardinalul Tomasek din Praga. În următoarele, cardinalii Tarancon, Madrid; Medeiros, Boston; Sin, Manila; Malual, Kinshasa. Nu lipsește decât Australia, și am fi avut reprezentanți din toată lumea. Nu știu cât de mult va dura Conclavul, este greu să găsești persoana potrivită pentru a face față atâtor probleme cruciale. Din fericire, pe mine nu mă paste nici un pericol. E și așa o mare responsabilitate să votezi în astfel de împrejurări. Sunt sigur că, bună creștină cum te știu, te vei ruga pentru Biserică în aceste momente. Salută-i din partea mea pe Francesco, pe tata și pe mama. Lor nu le scriu pentru că, deocamdată, sunt destul de ocupat. Cu drag,

Albino Luciani

A doua zi, cu câteva ore înainte de Conclav, îi scrisese sorei sale, Antonia:

Dragă soră,

Îți scriu cu puțin timp înainte de intrarea în Conclav. Sunt clipe grele, de mare responsabilitate, chiar dacă eu, unul, nu sunt în pericol, în pofida flecărelilor din ziare. A vota pentru un papă în astfel de momente este o grea povară. Roagă-te pentru Biserică și transmite-le salutări afectuoase lui Errere, Roberto și Gino.

Albino Luciani

Înmânându-le călugărilor augustini scrisoarea pentru a o expedia, îi înștiința că își lăsase cea mai mare parte din lucruri în odaie. De dimineață, celebrase liturghia “Pentru alegerea Unui Papă”, împreună cu confrății săi

---

¹⁹ Tronul vacant (în limba italiană în original, n.tr.)

David Yallop

cardinali. Clemente luase deja cu el, în Capela Sixtină, cele necesare lui Albino Luciani peste noapte. Acum, cardinalul se alătură colegilor săi în Capela Paulină, cu frescele ei de Michelangelo. Îndemnați întruna de monseniorul Virgilio Noe, maestrul papal de ceremonii, și precedați de corul Capelei Sixtine cântând slavă Sfântului Duh, pășiră cu toții prin Sala Ducale, pe sub heruvimii lui Bernini, și pătrunseră în Capela Sixtină.

Când monseniorul Noe rosti “Extra omnes“ (“Ieșiți cu toții“), corul, slujitorii altarului, echipele de televiziune și toți cei din afară plecară. Cu cardinalul Villot pe dinăuntru și Noe pe dinafară, ușa se închise încet, izolându-i pe cei 111 cardinali. Avea să se mai deschidă doar după alegerea unui nou papă. Cel mai secret vot din lume avea să se desfășoare fără întrerupere până când norișori de fum alb aveau să anunțe mulțimii care aștepta în Piața San Pietro și milioanele de observatori din lumea întreagă că tronul Vaticanului fusese ocupat.

ÎN CONCLAV

Oricâte scăpări va fi avut papa Paul, nu s-ar putea spune că nu se pricepuse cum să organizeze un Conclav secret. Lăsase instrucțiuni foarte clare în privința procedurii de urmat pentru alegerea succesorului său.

Una din preocupările lui Paul fusese discreția. Cu două zile înainte de Conclav, cardinalii fură obligați să depună un jurământ solemn. Li se interzicea, sub pedeapsa excomunicării, să mai discute din acel moment despre votare “fie prin semne, prin cuvinte sau în scris, fie prin orice alt mijloc“. Ca să fie și mai clar, cardinalii trebuiau, de asemenea, să promită și să jure “că nu vor folosi nici un fel de aparate menite a lua imagini“. Se vede treaba că papa Paul nu avea deplină încredere în acești înalți prelați ai Bisericii Romano-Catolice.

Pentru eventualitatea că vreunul dintre cardinali ar fi avut scăpări de memorie între momentul jurământului de discreție și cel al intrării în Conclav, aceștia fură obligați să repete jurământul după ce rămaseră numai ei în Capela Sixtină.

Ca o a treia măsură de siguranță, după plecarea cardinalilor în camerele lor, sau “chilii“ cum preferase Paul să le numească, cardinalul Villot, ajutat de câțiva colegi și de doi tehnicieni, întreprinseră o cercetare a întregii zone a Conclavului în căutarea vreunui nepoftit ascuns acolo cu speranța de a da marea lovitură de presă. Apoi, într-o manieră demnă de filmele cu spioni, toți cardinalii fură supuși unei percheziții corporale și se făcu apelul nominal în Capelă.

Pentru a se asigura ca nimeni din afară nu va încerca să pătrundă înăuntru, Paul mai dispusese ca un grup numeros, format din personalul de la Vatican, printre care membrii Gărzii elvețiene și arhitecți ai Vaticanului, să cerceteze cu grijă împrejurimile Capelei Sixtine. Dacă Paul se temuse cumva că octogenarii sechestrați ar putea încerca să sară zidul împrejmuitor, asta nu mai stă scris în nici o dispoziție!

Villot și asistenții săi, plus cei doi tehnicieni, munciră din greu în timpul Conclavului. Una din sarcinile lor fu să cerceteze prin sondaj toată zona în care aveau să se desfășoare lucrările Conclavului, pentru a descoperi eventuale magnetofone, camere video sau alte forme de spionaj electronic.

Cu atâtea verificări, apeluri și răs-verificări, fostul papă își dăduse seama, evident, că în prima zi va rămâne foarte puțin timp pentru preocuparea principală, aceea de a vota pentru un papă.

În timp ce Roma se topea sub arșiță, temperatura din Capela Sixtină

David Yallop

trebuie să fi fost aproape insuportabilă pentru cei din interior, majoritatea vârstnici. Fostul papă nu neglijase nici ferestrele. Din dispoziția sa, fuseseră toate închise ermetic și bătute în scânduri. Acestea erau condițiile în care cardinalii aveau să purceadă, a doua zi, la cea mai importantă decizie a vieții lor.

Dacă, afară, milioane de oameni își legau de noul papă nenumărate speranțe, nevoi și năzuințe, înăuntru Conclavul constituia o reflectare fidelă a acestora, la scară redusă. Aripa dreaptă era reprezentată de cei care ar fi dorit o întoarcere la perioada anterioară celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului, când disciplina ecleziastică rigidă fusese cheia de boltă. Aripa stângă își dorea un papă care să înțeleagă Biserica și să o lege de cei nevoiași, un papă care să cârmuiască democratic și să le recunoască episcopilor săi dreptul de a influența calea pe care Biserica avea să o urmeze. Aceștia tânjeau după un Ioan al XXIII-lea, în timp ce aripa dreaptă își dorea din tot sufletul un Pius al XII-lea. La mijloc erau cei care se luptau cu ambele puncte de vedere, încercând să meargă în același timp înainte și înapoi. Apoi, mai era Albino Luciani, un om de o modestie rareori întâlnită la o persoană de o asemenea inteligență; o modestie care izvora dintr-o minte sofisticată și complexă. Acesta considera că misiunea sa era să recunoască apirațiile neîmplinite ale Lumii a Treia. De aici și hotărârea de a vota pentru arhiepiscopul de Fortaleza, Brazilia - Aloisio Lorscheider, un om de o inteligență scilicet și care cunoștea la perfecție problemele celor săraci. Alegerea ca papă a unui astfel de om ar fi fost un act inspirat chiar și fără ajutorul Sfântului Duh.

Giovanni Benelli și Leon Joseph Suenens făcuseră o alegere la fel de inspirată. Înainte de Conclav, Benelli asistase cu un zâmbet dezgustat la speculațiile din presă care îl vedeau drept posibil papă. Refuzase să răspundă atacurilor perfide venite din partea cardinalilor din Curie, ca acela al lui Pericle Feliei, Administratorul Patrimoniului pentru Sfântul Scaun, care spusese despre el: “N-o să voteze pentru nimeni altcineva decât pentru sine”. Feliei avea să descopere curând că Benelli avea alte planuri cu votul său și, ceea ce era mai important, chiar cu voturile altora. Când cei din Curie afluă de lobby-ul discret făcut de Benelli și Suenens, reacția de respingere a lui Albino Luciani fu asemănătoare celei adoptate de presă. Dintre toate biografiile întocmite de Vatican în perioada premergătoare Conclavului, cea a lui Luciani era cea mai scurtă. Neîndoios că cei de sus erau de acord cu propria lui declarație, cum că era cel mult un candidat de categoria a treia. Ca și presa mondială, Curia nu-l cunoștea. Din nefericire pentru Curie, ceilalți cardinali îl cunoșteau. După alegeri, mulți dintre comentatorii de presă și experții în problemele Vaticanului aveau să-și scuze inabilitatea în anticiparea câștigătorului afirmând că era “un necunoscut, nu călătorise în afara Italiei și nu vorbea nici o limbă străină”.

Albino Luciani vorbea curent germana, franceza, portugheza și engleza,

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

ca și latina și limba sa maternă, italiana.

Pe lângă faptul că era binecunoscut de cardinalii italieni care nu făceau parte din Curie, avea o mulțime de prieteni. Polonezii Wojtyla și Wyszynski²⁰ fuseseră oaspeți în casa lui din Veneția. Wojtyla îi modelase lui Luciani concepția privitoare la problema marxismului. Luciani fusese oaspetele lui Lorscheider în timpul unei călătorii în Brazilia, în 1975. Un alt prieten apropiat era cardinalul Arns, tot din Brazilia. Suenens din Belgia, Marty din Franța, Cooke din New York, Hoeffner și Volk din Germania, Manning din Los Angeles, Medeiros din Boston, erau doar câțiva dintre cardinalii cu care Luciani legase relații de prietenie. În afară de Brazilia, mai fusese în Portugalia, Germania, Franța, Iugoslavia, Elveția și Austria, ca și în Africa, unde crease o punte între Vittorio Veneto și Kiremba, un oraș din Burundi.

Legase prietenii și cu mulți ne-catolici. Secretarul de culoare al Consiliului Mondial al Bisericilor, Phillip Potter, îi fusese oaspete. Avea prieteni evrei, anglicani și creștini penticostali. Corespondase și făcuse schimb de cărți cu Hans Kung. Să fi știut Curia Romană toate acestea, cetatea Vatican ar fi intrat în alarmă.

Acesta era, deci, omul care acum nu-și dorea decât să voteze, să-l vadă ales pe noul papă, să se suie în Lancia sa reparată și să se întoarcă acasă, la Veneția. Se gândise deja la posibilitatea ca, prin cine știe ce capriciu al soartei, cel desemnat de vot să fie chiar el. Când Mario Senigaglia îi urase succes și îl îndemnase să-și ia cu el, “pentru orice eventualitate”, câteva din discursuri, Luciani refuzase. “Există întotdeauna o cale de scăpare. Poți oricând refuza.”

La Roma, Diego Lorenzi, care-i era secretar lui Luciani din 1976, își exprimase și el dorința ca noul papă să fie omul pe care - precum și Senigaglia, înaintea lui - îl privea ca pe un tată. Și, din nou, Luciani respinse ideea. Îi reaminti lui Lorenzi de regulile pe care le stabilise fostul papă. Apoi se referi la acel moment crucial care are loc după ce unul dintre cardinali întrunește două treimi din voturi plus unul, adică 75 în cazul de față. Cardinalul respectiv este întrebat: “Accepți?”. Luciani îi zâmbi secretarului. “Iar dacă mă vor alege pe mine, voi spune: «îmi pare rău. Refuz.»”

În dimineața zilei de sâmbătă 26 august, după liturghie și micul dejun, cardinalii își ocupară locurile trase la sorti, în Capela Sixtină. Regulile impuneau ca fiecare cardinal să-și ascundă scrisul de pe buletinul de vot, care fusese conceput astfel încât, împăturit, să se reducă la vreo trei centimetri. După numirea celor însărcinați cu verificarea voturilor, alți trei cardinali erau însărcinați cu verificarea verifcătorilor. Cele două treimi plus unul erau măsura de siguranță a lui Paul pentru eventualitatea că vreun cardinal ar vota pentru sine însuși.

---

²⁰ Mai multe date despre Wyszynski în studiul “*Cine ataca Biserica catolică?*”, disponibil la <http://www.angelfire.com/space2/carti/>

În cele din urmă, într-o atmosferă încinsă și încordată, începu primul tur de scrutin.²¹

După ce fură numărate, verificate, re-verificate și răs-verificate, pentru a elimina posibilitatea ca un cardinal să fi votat de două ori, buletinele de vot fură legate cu atenție, renumărate, reverificate și așezate într-o cutie, pentru a fi arse ulterior. Rezultatul primului tur de scrutin fu următorul:

Siri 25 de voturi

Luciani 23 de voturi

Pignedoli 18 voturi

Lorscheider 12 voturi

Baggio 9 voturi

Celelalte 24 de voturi erau împărțite între italienii Bertoli și Feliei, argentinianul Pironio, polonezul Karol Wojtyla, pakistanezul Cordeiro și austriacul Franz Koenig.

Albino Luciani îl ascultă tot mai mirat pe numărătorul voturilor rostindu-i numele de douăzeci și trei de ori. Când câțiva dintre cardinalii așezați în apropiere se întoarseră către el și îi zâmbiră, nu reuși decât să încline din cap, buimăcit. Cum, oare, să fi obținut atât de multe voturi?

Răspunsul l-ar fi putut afla de la cardinalii Benelli, Suenens și Marty. Aceștia creaseră ceea ce, după părerea lor, era un bun punct de plecare în promovarea lui Luciani, în afară de aceștia trei, la primul tur de scrutin au mai votat pentru Luciani un număr de cardinali din toate colțurile lumii. Renard și Couyon, din Franța; Willebrands și Alfrink, din Olanda; Koenig din Austria; Volk și Hoeffner din Germania; Malula din Zair; Nsubuga din Uganda; Thiandoum din Dakar; Gantin din Benin; Colombo din Milano; Pellegrino din Torino; Ursi din Napoli; Poma din Bologna; Cooke din New York; Lorscheider din Brazilia; Ekandem din Nigeria; Wojtyla din Cracovia; Sin din Manila.

Necunoscând identitatea susținătorilor săi, Luciani trase concluzia că această aberație avea să se corecteze de la sine la al doilea tur de scrutin și, luând un nou buletin de vot, scrise din nou numele lui Aloisio Lorscheider. Cardinalii din Curie îl priveau acum cu alți ochi pe Luciani. Primul lor țel fusese să pună capăt campaniei în favoarea lui Pignedoli. Cel de-al doilea tur de scrutin le confirmă că acest scop fusese atins.

Siri 35 de voturi

Luciani 30 de voturi

---

²¹ Singurele consemnări oficiale a ceea ce s-a putut afla sunt adânc îngropate în arhiva Vaticanului. Cele ce urmează sunt rezultate din datele pe care le-am dobândit dintr-o multitudine de surse informate. Cifrele nu au concordat întotdeauna și, prin urmare, admit deschis că trebuie să existe o marjă de eroare. Același lucru este valabil și în ceea ce privește numele cardinalilor care au votat pentru Luciani la primul tur de scrutin. Deși inexactitățile sunt inevitabile, sunt mulțumit de faptul că, în general, schema și evoluția votării sunt redade cu exactitate, (n.a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Pignedoli 15 voturi

Lorscheider 12 voturi

Celelalte 19 voturi erau din nou împărțite.

Biletele de vot ale ambelor tururi de scrutin fură îndesate în soba străveche, capacul fu închis, iar fumul negru, în loc să iasă afară pe acoperiș, năvăli imediat în Capela Sixtină. Deși funeraliile papei Paul și Conclavul costaseră Biserica mai multe milioane de dolari, vreun slujbaș al Vaticanului hotărâse să economisească o liră-două și decretase că hornul sobei nu mai trebuia curățat. Drept urmare, ferestrele fiind toate închise ermetic, Conclavul fu cât pe ce să sfârșească neașteptat și tragic. Fostul papă nu prevăzuse posibilitatea ca toți cei 111 cardinali să moară sufocați, dar avusese grijă să dispună detașarea în zonă a unei echipe de pompieri a Vaticanului. Aceștia nu ezitară să riște excomunicarea, deschizând câteva ferestre.

În cele din urmă, o parte din fumul negru își găsi drumul pe coșul Capelei Sixtine, iar Radio Vatican confirmă că prima parte a zilei nu se soldase cu apariția noului papă. Mulți experți vaticanologi preziseseră un Conclav lung, argumentând că trebuie o grămadă de timp pentru ca 111 oameni din toată lumea să ajungă la orice fel de relativă unanimitate. Văzând fumul negru, știutorii dădură din cap cu înțeleș și continuară să se zbată pentru a smulge biroului de presă al Vaticanului amănunte esențiale cum ar fi meniul de la dejunul Conclavului.

Cel mai mare și mai divers conclav din toată istoria Bisericii ieși în grabă din Capela Sixtină, îndreptându-se spre cantina provizorie.

Al treilea tur de scrutin avea să fie hotărâtor. Siri și Luciani erau sensibil apropiați, în timp ce Patriarhul Veneției, neliniștit, abia se atingea de mâncare, alții erau foarte ocupați. Giovanni Benelli conversa în șoaptă cu cardinalii din America Latină. Reușiseră să se facă înțeleși pe deplin, îi asigură el, dar era evident că din acest conclav nu va rezulta un papă din Lumea a Treia. Își doreau, oare, ca pe tron să ajungă unul ca Siri, cu vederi reacționare? De ce nu cineva care, chiar dacă nu provenea din Lumea a Treia, dovedise că o iubește? Nu era un secret, le spuse Benelli, că Luciani vota pentru Aloisio Lorscheider al lor.

De fapt, Benelli încerca să vândă castraveți grădinarilor. Cardinalii din America Latină își făcuseră temele mult mai temeinic decât oricare alt grup geografic. Conștienți că șansele să fie ales Lorscheider nu erau prea mari, ei își pregătiseră, înainte de intrarea în Conclav, o scurtă listă cu italieni nemembri ai Curiei. Unul dintre cei cu care discutaseră lista era părintele Bartolomeo Sorge, un preot iezuit stabilit la Roma. De-a lungul unei discuții de două ore, Sorge le punctase diversele argumente pro și contra fiecăruia dintre posibili candidați. Numele care ieșise în evidență fusese Albino Luciani. Părintele Sorge și-a amintit pentru mine ultimele sale sfaturi adresate

grupului de cardinali:

Dacă vreți să alegeți un papă care să ajute la consolidarea Bisericii în lume, atunci votați pentru Luciani. Dar nu uitați că nu e deprins să guverneze; așadar, va avea nevoie de un bun secretar de stat.

Pe fundalul aceluiași murmur general, cardinalii Suenens, Marty și Gantin îi abordară, mai puțin elaborat dar la fel de convingător, pe alții, care încă mai stăteau în cumpănă. Keonig din Viena remarcă discret, pentru urechile celor așezați în preajma sa, că pe ne-italieni n-ar trebui să-i deranjeze să aibă din nou un italian drept conducător spiritual.

Cei din Curie se folosiră și ei de răgazul dejunului pentru a-și reanaliza opțiunile. Fusesse o dimineață bună pentru ei. Îl împiedicaseră pe Pignedoli. Era clar că Siri, candidatul lor, atinsese poziția cea mai bună pe care o puteau spera. În pofida tuturor presiunilor exercitate în perioada premergătoare Conclavului, pentru Feliei și tabăra lui era limpede că nu mai puteau atrage suficiente voturi pentru Siri din partea stângii și a centrului. Cu siguranță că Luciani, venețianul acela simplu, n-ar fi fost prea greu de manevrat la Vatican. Cei care tânjeau după un pontificat ca acela din perioada premergătoare celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului nu erau convinși. Aceștia arătară că Luciani era cel care pusese în practică spiritul Conciliului papei Ioan mai mult decât oricare alt cardinal italian.

În Anglia, la ora ceaiului, orice activitate încetează, în Italia, aceeași stare generală de lăncezeală este instaurată la vremea siestei, în timp ce unii mai zăboveau în sala de mese, conversând încetișor, alții se retraseră în odăile lor ca să doarmă, în chilia 60, Albino Luciani îngenunchie și se rugă.

“Nu sunt un aluat bun de *gnocchi*²²” le spusese Luciani câtorva binevoitori, înainte de Conclav. Se părea, acum, că un număr important dintre confracții săi cardinali nu erau de acord cu această autoapreciere.

Prin rugăciune, Luciani căuta răspunsul, nu la rezultatul final al votului, ci la ce va avea de făcut în eventualitatea alegerii sale. Luciani, care nu-și dorise niciodată nimic altceva decât să fie preot paroh, era pe cale să fie investit cu cea mai înaltă autoritate din ierarhia Bisericii Romano-Catolice. Căzu în genunchi, implorându-l sincer pe Dumnezeu să aleagă pe altcineva.

Ieșind din chilie la ora 16:00, Luciani fu îmbrățișat călduros de către cardinalul Joseph Malula, din Zair. Plin de încântare, Malula îi adresă felicitările sale.

Luciani clătină din cap cu tristețe. “Un mare zbuțiu s-a abătut asupra mea”, rosti el în timp ce se întorceau împreună de la al treilea tur de scrutin.

Luciani 68 de voturi

---

²² *gnocchi*: mâncare italienească, sofisticată, gătită din aluat umplut cu varză murată, fiert și apoi gratinat cu sos de brânză, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Siri 15 voturi

Pignedoli 10 voturi

Celelalte 18 voturi ale scrutinului erau împărțite. Numai câteva voturi îi mai lipseau acum lui Albino Luciani pentru a deveni papă. Cu o mână pe frunte, fu auzit murmurând: “Nu. Vă rog, nu.”

Cei care i-au auzit implorarea au fost cardinalii Willebrands și Reberio, așezați de o parte și de alta a sa. Ambii se grăbiră să-l încurajeze. Willebrands îi șopti: “Curaj. Dacă Domnul îți așază pe umeri o povară, îți dă și tăria să o porți”.

Reberio încuviință din cap, apoi adăugă: “Lumea întreagă se roagă pentru noul papă”.

În după amiaza aceea fierbinte, mulți dintre cei prezenți nu mai avură nici o umbră de îndoială că Sfântul Duh se pogorâse printre ei. Alții adoptară o poziție mai cinică privitor la sursa de inspirație a Conclavului. Taofina'y din Samoa fu auzit murmurând: “Puterea cu chip de om sau, mai degrabă, de cardinal din Curie”. și, rostind acestea, nu-și mai lua ochii de la Feliei.

Feliei, care votase toată dimineața pentru Siri, îl aborda acum pe Albino Luciani, îi înmâna un plic, cu comentariul “Un mesaj pentru noul papă”. Pe hârtia din plic erau scrise cuvintele “Via Crucia”, un simbol pentru drumul Crucii.

Emoția pusese stăpânire pe Conclav. Acum, mulți erau convinși, că acționează sub imperiul inspirației divine. Nesocotind dispozițiile fostului papă, ca fiecare cardinal să depună un nou jurământ solemn înainte de fiecare vot, se trecu la cel de-al patrulea tur de scrutin.

Luciani 99 de voturi

Siri 11 voturi

Lorscheider 1 vot (cel al lui Albino Luciani)

La anunțarea rezultatului final al votului, adunarea izbucni în aplauze furtunoase. Era ora 18:05. O parte a grupului pro Siri, membri ai dreptei intransigente, rezistaseră până în ultima clipă. Porțile Capelei se deschiseră și își făcu apariția o mulțime de Maeștri de Ceremonii, care îl însoți pe Camerlengo Villot către locul ocupat de Albino Luciani. Villot vorbi.

- Accepți alegerea ta, prin vot canonic, drept Suveran Pontif?

Toate privirile erau îndreptate asupra lui Luciani. Cardinalul Ciappi mi-a descris acel moment. “Stătea cu trei rânduri de scaune în spatele meu. Chiar și în clipa alegerii sale, tot mai ezita. Cardinalul Villot îi pusese întrebarea, iar el continua să ezite. Cardinalii Willebrands și Reberio îl încurajau pe față.” Luciani răspunse într-un târziu.

- Dumnezeu să vă ierte pentru ceea ce ați făcut din mine. Apoi adăugă:

Accept.

- Ce nume dorești să porți? întrebă Villot.

Luciani ezită din nou. Apoi, pentru prima dată, zâmbi:

- Ioan Paul întâiul.

Câțiva dintre cardinalii de față murmurară satisfăcuți. Numele ales era o inovație, primul nume dublu din istoria instituției papale. Conform tradiției, prin alegerea unui anumit nume papa sugerează direcția pe care o va urma domnia sa. Iată de ce alegerea numelui Pius i-ar fi încântat pe cei de dreapta, prin posibila sugestie a unei reveniri la o Biserică pre-Conciliu. Semnificația eventualului mesaj transmis de Luciani prin alegerea numelui depindea de ceea ce doreau să audă ascultătorii săi.

De ce să fi acceptat Luciani, un om lipsit de ambiții, acel post care, pentru mulți dintre cardinalii de față, ar fi însemnat realizarea visului de o viață?

Ca multe altele la acest om simplu, răspunsul e complex. Cercetările arată că fusese copleșit de viteza și amploarea votului. Mulți mi-au vorbit de acest aspect. Acest lucru este cel mai bine sintetizat de unul din membrii Curiei care era, de douăzeci de ani, prieten apropiat al lui Albino Luciani.

A fost luat prin surprindere. Dacă nu ar fi fost atât de copleșit de amploarea votului, dacă lucrurile s-ar fi petrecut mai lent, iar Conclavul ar fi intrat în a doua zi, ar fi avut timp să se adune și să refuze; și totuși, dacă atunci, în Conclav, ar fi decis că nu este omul potrivit pentru a fi papă, ar fi refuzat. Era unul dintre cei mai puternici oameni pe care i-am cunoscut în treizeci de ani în Curie.

Apoi mai este argumentul esențial al modestiei lui Luciani. A descrie acceptarea tronului de papă drept un act de modestie poate părea paradoxal. A pune semnul de egalitate între preluarea puterii supreme și slăbiciune nu conține, de fapt, nimic contradictoriu dacă puterea supremă este ultimul lucru pe care ți-l dorești pe acest pământ.

În timp ce noul papă era condus către sacristie, în Conclav domnea bucuria. Afară domnea confuzia, în timp ce frații Gammarelli, croitorii Vaticanului, încercau să găsească o sutană papală pe măsură, cardinalii se apucară să ardă buletinele de vot cu ajutorul acelei substanțe speciale menite să ofere fumul alb mulțimii în așteptare. Mulțimea în așteptare zări întâi fum alb, apoi, puțin mai târziu, apărură norișori de fum negru (care indicau că Biserica era în continuare lipsită de un papă). Fumul începuse să iasă la ora 18:24. În timp ce fumul continua să iasă învălătucit în tot felul de nuanțe, înăuntru, frații Gammarelli nu reușeau să o scoată la capăt cu sutana albă. În mod normal, înaintea unui Conclav făceau trei sutane: măsură mică, medie și mare. De data aceasta, orientându-se după o listă de doisprezece *papabili*, făcuseră patru, inclusiv una foarte mare. Se vede treaba că Luciani cel subțirel nu figurase pe scurta lor listă de cardinali eligibili. În cele din urmă, aproape

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

înotând în sutana cea nouă, Luciani ieși din sacristie și, așezându-se pe un jilț în fața altarului, îi primi pe toți cardinalii, care, după ce îi sărutau mâna, erau îmbrățișați călduros de noul papă.

Suenens, unul dintre cardinalii care avuseseră un rol important în această alegere, zise:

- Sfinte Părinte, îți mulțumesc că ai spus “da”. Luciani îi zâmbi larg.
- Poate că ar fi fost mai bine să fi spus “nu”.

Cardinalii însărcinați cu arderea buletinelor continuau bucuroși să le arunce pe foc, împreună cu o grămadă de lumânări chimice care ar fi trebuit să producă îndărătnicul fum alb. Radio Vatican, dovedindu-se cel mai nedumerit dintre toți, emise memorabila afirmație: “Acum putem spune cu certitudine dacă fumul este ori alb ori negru.” În realitate, în acel moment era gri.

Radio Vatican îi sună pe frații Gammarelli acasă și la servicii, dar fără rezultat. În tot acest timp, frații erau în sacristie încercând să arunce pe altcineva vina eșecului cu sutanele albe. Totul se transforma rapid într-una din acele opere inconfundabil italiene.

Între timp, în Capela Sixtină, cardinalii începuseră să intoneze Te Deum, Imnul de Recunoștință.

Afară, părintele Roberto Tucci, directorul iezuit al postului Radio Vatican, fu văzut dând buzna pe poarta de bronz a palatului papal de vizavi. Căpitanul gărzii elvețiene, care era obligat să-l întâmpine pe noul papă cu un salut de loialitate al trupelor sale, își întrebă nedumerit santinela; aceasta îi răspunse că întâi izbucnise un ropot de aplauze, apoi, spre nedumerirea sa, auzise Te Deum-ul. Toate aceste nu puteau însemna decât un singur lucru: aveau un papă, chiar dacă nu se știa cine. Problema era că suita gărzii nu fusese pregătită.

Bănuind că fumul multicolor indica intrarea Conclavului într-un impas, mulțimea care aștepta în Piață se împrăștie în mare parte. Deodată, un glas bubui în megafoanele uriașe:

- Attenzione.

Lumea se întoarce în fugă înapoi, în Piață. Ușa masivă a balconului Sfântului Petru se deschise, în balcon apărură siluete... Era ora 19:18, la mai bine de un ceas de la terminarea alegerilor. Diaconul Feliei, decanul de vârstă al cardinalilor, apărură în balcon și mulțimea de dedesubt amuți brusc.

Printre cei din mulțime se afla și secretarul lui Luciani, Don Diego Lorenzi. Stătea lângă o familie de suedezi care tocmai îl întrebaseră cu ce se ocupă. Tânărul Lorenzi răspunse: “Am venit la Roma doar pentru câteva zile. Slujba mea e la Veneția”. Apoi își întoarce privirea către silueta lui Feliei din balcon.

- Annuncio vobis gaudium magnum: Habemus papam! -Vă aduc o veste minunată! Avem un papă! - Cardinalem Albinum Luciani.

David Yallop

La auzul numelui “Albinum“, Lorenzi se întoarse către suedezi. Cu lacrimi în ochi, le zâmbi, apoi rosti mândru: “Sunt secretarul noului papă“.

Tumultul mulțimii aproape acoperise cuvântul “Luciani“. Când Feliei continuă “care și-a ales numele de Ioan Paul întâiul“, hărmălaia devenise asurzitoare. Mulți, majoritatea, la drept vorbind, nu auziseră în viața lor de Luciani, dar cel mai important în acel moment era că aveau un papă. Reacțiile personale apărură puțin mai târziu, când Albino Luciani păși în balcon. Ceea ce a lăsat în urmă este amintirea nepieritoare a celui zâmbet. Îți mergea la suflet. Ființa lui radia iubire și fericire. Pe lângă orice altceva, acest pontificat avea să fie vesel. După amărăciunea și agonia lui Paul, contrastul era de-a dreptul șocant. Când noul papă intona binecuvântarea “Urbi et Orbi“, către cetate și către lumea întreagă, efectul fu asemănător celui al unui răsărit de soare strălucitor după un șir nesfârșit de zile mohorâte.

Dispăru într-o clipă, dar se întoarse. Căpitanul Gărzilor Elvețiene își adunase, în sfârșit, batalionul. Albino Luciani făcu cu mâna mulțimii și-i zâmbi. Zâmbetul lui pătrunse în toate inimile. Munteanul din nordul Italiei, care își dorise de mic copil să devină preot paroh, se afla acum, în seara zilei de sâmbătă, 26 august 1978, în balconul Sfântului Petru și devenise papa Ioan Paul I.

În noaptea aceea, Luciani prelungi ședința Conclavului. Când luase cina așezat pe vechiul său loc, gândul i se îndreptase către cardinalii excluși pentru depășirea vârstei. Aceștia aflaseră deja, telefonic, rezultatul alegerilor. Acum, Luciani îi invită în Conclav, pentru a participa la liturghia de a doua zi dimineața.

Secretariatul de Stat pregătise deja un discurs care, teoretic, avea menirea să indice direcția în care se va îndrepta noul pontificat, oricare va fi fost acesta. Luciani luă discursul și, retrăgându-se în chilia 60, modifică și adăugi ceea ce inițial fuseseră declarații vagi despre iubire, pace și război, transformându-le în câteva puncte concrete.

Dicursul fu rostit la sfârșitul Liturghiei de Recunoștință celebrate în dimineața următoare. Luciani își dedică pontificatul învățăturilor celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Dădu o înaltă apreciere colegialității și împărțirii puterii cu episcopii săi. Declară că intenționează să reinstaureze disciplina severă a Bisericii, iar în acest scop acorda prioritate revizuirii celor două coduri ale Dreptului Canonic. Calea concordiei cu celelalte confesiuni avea să fie continuată, fără compromisuri față de învățăturile Bisericii, dar și fără ezitare.

Miezul discursului dezvălui faptul că omul acela, care la Veneția se autocaracterizase drept “un om sărac, obișnuit cu puțin și cu liniștea“, omul acela avea un vis: un vis revoluționar, își anunță intenția de a urmări pastoralizarea întregii Biserici, ba chiar a întregii lumi.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Iată ce ne așteaptă pe toți în ziua de astăzi; lumea întregă știe prea bine că sublima perfecțiune la care a ajuns prin cercetare și tehnologie a atins deja o culme, dincolo de care se cascadează abisul, orbitor de întunecat. Este tentația de a substitui deciziile Domnului propriile decizii, care fac abstracție de normele morale. **Primejdia care îl pândește pe omul modern este aceea de a transforma pământul în deșert, individul într-un automat, iubirea aproapelui în colectivizare planificată, aducând adeseori moartea acolo unde Domnul dorește viață.**

Ținând în mână *Lumen Gentium* (Lumina Națiunilor), Constituția Dogmatică a Bisericii, elaborată de Cetatea Vaticanului, Albino Luciani anunță că intenționează să determine o revenire a Bisericii la adevărata ei menire: o întoarcere către lume și către cuvântul lui Cristos; o întoarcere la simplitatea și onestitatea originare. Luciani dorea ca, dacă Cristos s-ar fi întors pe pământ, să găsească o Biserică demnă de el - eliberată de interese politice, eliberată de mentalitatea marilor afaceri, mentalitate care alterase viziunea originară. La amiază, noul papă apărură în balconul central al bazilicii, în piața de dedesubt se înghesuiseră vreo 200.000 de oameni. Multe alte milioane urmăreau la televizor cum Luciani zâmbește larg mulțimii, ca răspuns la tunetul aplauzelor. Ieșise pentru a rosti Angelus, dar, înaintea rugăciunii de amiază, se hotărâse să le dezvăluie ascultătorilor câte ceva din Conclavul secret. După ce se potoliră aplauzele și uralele, Luciani se grăbi să încalce două dintre regulile papale: secretomania paranoică în ceea ce privește Conclavul, asupra căreia Paul insistase neînduplecat, și folosirea pluralului majestății, acel "noi" care, de aproape două mii de ani, trădase aspirațiile teritoriale papale. Zâmbi mulțimii și apoi începu.

- Ieri, - cuvântul fu urmat de o mișcare din umeri aproape imperceptibilă, de parcă ar fi vrut să spună "pe când veneam spre Conclav, am pățit un lucru tare amuzant". Mulțimea fu străbătută de un hohot de râs. Luciani se alătură bunei dispoziții generale, apoi reîncepu.

- Ieri dimineață am mers în Capela Sixtină să votez cu inima deschisă. Nu mi-aș fi putut imagina ce avea să se întâmple. De cum am început să fiu în pericol, doi dintre colegii mei, așezați lângă mine, au început să-mi șoptească cuvinte de încurajare. Simplu și fără pic de emfază, își aminti cuvintele rostite de Willebrands și Reberio. Apoi spuse mulțimii de ce își alesese acel nume.

Am gândit în felul următor. Papa Ioan a vrut să mă hirotonească el însuși, aici, în Bazilica San Pietro. Apoi, deși nedemn de această cinste, i-am urmat în Catedrala San Marco, în acea Veneție în care domnește încă spiritul papei Ioan. De la gondolieri până la maici, toți își amintesc de el. Pe de altă parte, papa Paul nu numai că m-a făcut cardinal, dar, cu câteva luni mai înainte, pe puntea din Piața San Marco, m-a făcut să

David Yallop

roșesc până în vârful unghiilor în fața a douăzeci de mii de oameni, pentru că și-a scos salul și mi l-a pus pe umeri, în viața mea nu am roșit ca atunci. Mai mult, în cei cincisprezece ani ai pontificatului său, acest papă a arătat întregii lumi ce mult iubește Biserica, cu câtă abnegație o servește, i se dedică, și cât suferă pentru această Biserică a lui Cristos. și astfel am ales numele Ioan Paul.

De un lucru puteți fi siguri. Nu am înțelepciunea papei Ioan și nici pregătirea și cultura papei Paul. Cu toate acestea, mă aflu acum în locul lor. Mă voi strădui să servesc Biserica și sper că mă veți ajuta cu rugăciunile voastre.

Cu aceste cuvinte simple, urmate de Angelus și de Binecuvântarea sa, își anunță sosirea papa Ioan Paul I. Răspunsul călduros și entuziast al mulțimii romane nu diferea prin nimic de cel al asistenței din întreaga lume.

Observatorii de la Vatican se încurcau în semnificațiile pe care le aveau pentru noul pontificat numele alese. E Ioan sau e Paul? Unul dintre cei doi întrebați fu cardinalul Suenens: Va fi și unul și celălalt, în felul său. Ca fire, seamănă mai mult cu Ioan, dar e ca și cum ai pune laolaltă oxigen și hidrogen - obții apă, două elemente diferite dau o a treia substanță.“

Numele alese păreau să sugereze o continuitate, dar faptul că Ioan Paul era urmat de “întâiul“, o convenție care nu se aplică niciodată până când nu există un al doilea cu același nume, ar fi trebuit să le dea de gândit observatorilor de la Vatican. Ceea ce îi aștepta, atât pe ei, cât și Biserica, în general, nu avea nici un fel de legătură cu vreunul dintre predecesorii imediați ai noului papă. Avea să fie ceva unic.

În acea primă zi, Luciani nu detaliase ascultătorilor din lumea întreagă cum anume avea de gând să-și realizeze visul unei Biserici sărace, dar, câteva ceasuri mai târziu, se angaja într-o acțiune de o importanță vitală pentru realizarea viziunii sale.

n seara zilei de duminică, 27 august 1978, cină cu cardinalul Jean Villot și îi ceru să rămână, măcar pentru o vreme, Secretar de Stat. Villot acceptă. Noul papă îi reconfirmă în funcție și pe ceilalți cardinali aflați la conducerea departamentelor Curiei Romane. Din moment ce intrase în Conclav fără nici o aspirație de a deveni papă, ar fi fost de mirare să scoată la iveală o listă gata pregătită pentru un nou Cabinet.

Pe 31 august, cel mai citit și mai respectat periodic economic italian, *Il Mondo*, îi adresă lui Albino Luciani o lungă scrisoare deschisă. Scrisoarea solicita intervenția papei pentru instaurarea “ordinii și moralității” în treburile financiare ale Vaticanului, care includeau “speculații în ape tulburi“. Scrisoarea, intitulată “E drept, Sanctitatea Voastră?“, conținea o serie de atacuri virulente la adresa a ceea ce considera a fi situația operațiunilor financiare ale Vaticanului. Scrisoarea deschisă era însoțită de o lungă analiză

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

intitulată “Averea lui Petru”.

Il Mondo îi puna lui Albino Luciani câteva întrebări extrem de pertinente:

E drept ca Vaticanul să opereze pe piață ca speculant? E drept ca Vaticanul să aibă o bancă ale cărei operațiuni sprijină transferul ilegal de capital din Italia în alte țări? E drept ca acea bancă să-i sprijine pe italieni în evaziunea fiscală?

Redactorul economic Paolo Panerai atacă legăturile Vaticanului cu Michele Sindona. Îi atacă pe Luigi Mennini și Paul Marcinkus, de la Banca Vaticanului, și relațiile acestora cu “cei mai cinici afaceriști financiari din lume, de la Sindona la șefii băncii Continental Illinois, din Chicago (bancă prin care, așa cum vă pot confirma consilierii Sanctității Voastre, sunt administrate toate investițiile Bisericii în Statele Unite)”.

Panerai întreba:

De ce tolerează Biserica investițiile în companii, naționale și multinaționale, al căror unic țel este profitul; companii care, la nevoie, sunt gata să violeze și să desconsidere drepturile a milioane de săraci, cu precădere din acea Lume a Treia care este atât de apropiată inimii Sanctității Voastre?

Despre Marcinkus, scrisoarea deschisă remarca:

Este, totuși, singurul Episcop aflat în consiliul de administrație al unei bănci laice, care, întâmplător, are o filială într-unul din cele mai mari refugii fiscale ale lumii capitaliste. Ne referim la Cisalpine Overseas Bank din Nassau, Bahamas. Folosirea refugiilor fiscale este îngăduită de legile lumești și nici un bancher laic nu poate fi adus în fața justiției pentru că profită de situație (asta fac cu toții); dar poate că nu este îngăduit de legile Domnului, legi care ar trebui să își pună pecetea pe toate faptele Bisericii. Biserica predică egalitatea, dar suntem de părere că aceasta nu se poate atinge eludând impozitele, cele care constituie tocmai modalitatea prin care statul de drept încearcă să promoveze aceeași egalitate.

Vaticanul nu reacționa oficial în nici un fel, dar în interiorul Cetății Sfinte reacțiile mergeau de la satisfacția discretă a celor care obiectaseră împotriva activităților Băncii Vaticanului și ale Secției Extraordinare a Administrației Patrimoniului Sfântului Scaun (APSA), până la mânia și indignarea celor care erau de părere că singura problemă în legătură cu

speculațiile financiare ale Vaticanului era că acestea ar trebui să aducă profituri și mai mari.

Cotidianul italian *La Stampa* adânci subiectul într-un alt articol, intitulat “Averea și puterea Vaticanului”. Ziaristul Lamberto Furno aruncă o privire foarte binevoitoare asupra finanțelor Vaticanului și demontă câteva dintre acuzațiile publicate de-a lungul anilor pe tema imensei averi a Vaticanului. Dar Furno reuși să identifice câteva probleme presante cu care noul papă avea să se confrunte. Printre acestea se număra și aceea de a verifica dacă, într-adevăr, reformele Bisericii pentru atingerea austerității - reforme care, după Furno, fuseseră inițiate de papa Ioan și continuate de papa Paul - avuseseră efectul scontat. Acest lucru se putea realiza numai prin “publicarea bugetului Vaticanului”.

Furno încheia astfel:

Biserica nu are bogății sau resurse care să-i depășească nevoile. Dar acest lucru trebuie dovedit. Bernanos²³ îl pune pe preotul său de țară să remarce: “pe pungile cu bani, Domnul a scris cu mâna sa «pericol de moarte»”.

Noul papă citi cu mare interes aceste articole. Pentru el erau o confirmare a înțelepciunii unui drum pe care deja se angajase.

Luciani era de mult la curent cu numeroasele plângeri înaintate cardinalului Villot în legătură cu finanțele Vaticanului: plângeri în legătură cu modul în care episcopul Marcinkus conducea Banca Vaticanului; plângeri în legătură cu relațiile acestuia cu Michele Sindona; plângeri în legătură cu legăturile existente între APSA și Sindona. Luciani cunoștea din proprie experiență maniera în care Marcinkus conducea Banca Vaticanului; experiența sa data din 1972, când Marcinkus îi vânduse lui Calvi pachetul de control al acțiunilor de la Banca Cattolica de Veneto, fără să-l înștiințeze pe patriarhul Veneției.

Știa încă din 1972 că ceva era strâmb în întreaga structură și concepție a politicii financiare a Vaticanului, dar nu avusese nici o putere. Acum de ținea puterea. Pe data de 27 august 1978, într-o duminică, în timp ce lua cina cu cardinalul Villot, își însarcina proaspăt confirmatul secretar de stat cu demararea neîntârziată a unei investigații. Trebuia întocmit un raport al tuturor operațiunilor financiare ale Vaticanului; o analiză amănunțită a fiecărui aspect. Luciani îi spuse lui Villot: “Nu trebuie excluse nici un departament, nici o congregație, nici o secție”.

Sublinie că îl interesa în mod special activitatea desfășurată de Institutul pentru Opere Religioase, cunoscut îndeobște drept Banca

---

²³ Georges Bernanos (1888-1948), scriitor și eseist francez; catolic intransigent, autor de romane (Jurnalul unui preot de țară, Sub soarele Satanei) și de lucrări polemice (Marea teamă a dreptcredincioșilor). (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Vaticanului. Raportul financiar trebuia să fie întocmit discret, rapid și complet. Noul papă își înștiința Secretarul de Stat că, după ce va fi studiat raportul, avea să decidă asupra măsurilor necesare.

Fără îndoială că Luciani credea cu tărie în a face tu însuți ceea ce predici altora, într-una din “epistolele” sale către Sfântul Bernard, comentase pe marginea virtuții prudenței.

Sunt de acord că prudența trebuie să aibă un caracter dinamic și să-i îndemne pe oameni să acționeze. Dar trebuie să ținem seama de trei etape: deliberarea, decizia și executarea.

Deliberarea înseamnă căutarea mijloacelor care conduc la realizarea scopului. Se bazează pe reflecție, pe sfaturi solicitate, pe examinare atentă.

Decizia înseamnă, după examinarea diferitelor metode posibile, alegerea uneia dintre ele... Prudenta nu înseamnă o veșnică nehotărâre, care suspendă totul și torturează mintea cu îndoieli; nu înseamnă nici așteptarea pentru a lua cea mai bună decizie. Se spune că politica este arta posibilului și, într-un fel, e adevărat.

Executarea este cea mai importantă dintre toate: prudența, dacă e însoțită de tărie, împiedică descurajarea în fața greutăților și a piedicilor. Aici se cunoaște dacă ești făcut să fii conducător sau îndrumător.

Astfel, Albino Luciani, un om dedicat trup și suflet convingerii că Biserica Romano-Catolică trebuie să fie o biserică a celor săraci, puse în mișcare o anchetă asupra averii Vaticanului. Urma să delibereze, să decidă și apoi să execute.

CORPORAȚIA VATICAN

Când Albino Luciani devenea capul Bisericii Romano-Catolice în august 1978, el prelua comanda unei organizații cu adevărat unice. Peste 800 de milioane de oameni, aproape o cincime din populația mondială, îl priveau ca pe liderul lor spiritual. Dar mult mai la îndemână, chiar în interiorul cetății Vaticanului, se afla structura care controla nu numai credința ci și politica financiară a Bisericii.

“Corporația Vatican” este un organ vital al acestei structuri. Are o existență materială concretă dar și un spirit datorat unor anumite concepții. Următoarea remarcă este atribuită lui Paul Marcinkus de la Banca Vaticanului: “Numai cu Ave Maria, nu poți conduce Biserica”. Se vede treaba că, în ultima vreme, puterea rugăciunii s-a devalorizat odată cu multe din valutele mondiale.

Marcinkus nu este de condamnat pentru această aserțiune materialistă. Biserica joacă multe roluri în multe țări. Are nevoie de bani. Cât de mulți bani, este altceva. La ce ar trebui să-i folosească, este iarăși altceva. Că îi folosește în multe scopuri bune, e cert. La fel de cert e că îi folosește și în multe scopuri îndoielnice. Au fost publicate foarte multe lucrări care descriu în amănunțime nenumăratele acțiuni de caritate finanțate de Biserică, sprijinul acordat de aceasta pentru combaterea subnutriției, pentru alinarea suferințelor de orice fel. Educație, sănătate, hrană, adăpost - sunt doar câteva din rezultatele activității Bisericii. Ceea ce lipsește este informația despre cât de mulți sunt acești bani și cum sunt ei obținuți. Asupra acestor aspecte, Vaticanul este și a fost mereu extrem de discret. Această discreție a dat naștere unuia dintre cele mai adânci mistere mondiale. Cât de mare este averea Bisericii Romano-Catolice?

Pe la mijlocul anului 1970, comentând un articol din presa elvețiană, care afirma: “capitalul productiv al Vaticanului poate fi apreciat între 50 și 55 de miliarde de franci elvețieni” (aproape 13 miliarde de dolari), L'Osservatore Romano scria: “Este o cifră fantezistă, în realitate, capitalul productiv al Sfântului Scaun, incluzând atât depozitele bancare cât și investițiile, atât din Italia cât și din afara Italiei, nu se ridică nici măcar la o miime din această sumă.” Aceasta ar fi însemnat un plafon al averii Vaticanului, la 22 iulie 1970, de 46 de milioane de lire sterline sau 111 milioane de dolari.

Primul neadevăr al afirmației din ziarul Vaticanului consta în excluderea activelor Băncii Vaticanului. E ca și cum ai solicita bilanțul unei companii ca ICI sau Du Pont, iar ei ți-ar oferi totalul încasărilor din casa de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

marcat. Chiar și excluzând profitul anual al Băncii Vaticanului, cifra citată de Vatican este o minciună sfruntată. Minciună care avea să fie repetată peste câțiva ani. În aprilie 1975, Lamberto Furno de la *La Stampa* îl întrebă pe Eminența Sa Cardinalul Vagnozzi: “Dacă aş avansa cifra de 300 de miliarde de lire ca total al capitalului productiv al celor cinci administrații,²⁴ atunci aş fi aproape de adevăr?”

Furno excludea deliberat din întrebarea sa Banca Vaticanului. El obținu de la Vagnozzi următoarea afirmație: “Credeți-mă, patrimoniul productiv al Sfântului Scaun, din Italia și din toată lumea, e sub un sfert din suma pe care ați menționat-o.”

Dacă acest lucru ar fi fost adevărat, atunci ar fi însemnat că, la 1 aprilie 1975, averea productivă²⁵ a Sfântului Scaun, excluzând Banca Vaticanului, se cifra la mai puțin de 75 de miliarde de lire sau aproximativ 113 milioane de dolari. Numai una singură dintre administrații, Secțiunea Extraordinară a Administrației Patrimoniului Sfântului Scaun, sau APSA, este tratată, de către Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional și Banca de Decontări Internaționale din Basel, drept bancă centrală. An de an, specialiștii din Basel dau publicității statistici anuale în care se specifică, pentru toate băncile centrale din lume, depunerile sau împrumuturile de la băncile din cadrul Grupului celor Zece. Cifrele anului 1975 arată că Vaticanul avea 120 de milioane de dolari în depozite la bănci din străinătate și, caz unic, Vaticanul nu avea datorii, fiind singura bancă din lume în această situație. Și nu era decât una din administrațiile din cadrul Vaticanului, iar pentru a-i stabili adevăratul patrimoniu trebuie adăugate încă o mulțime de alte valori materiale.

Ca și Roma însăși, averea Vaticanului nu s-a ridicat într-o singură zi. Problema unei Biserici bogate - și toți cei ce năzuiesc să urmeze învățăturile lui Isus Cristos trebuie să privească această avere ca pe o problemă - își are rădăcinile tocmai în secolul al patrulea. Atunci când împăratul roman Constantin s-a convertit la creștinism și a donat o avere colosală papei Silvestru I, el a creat primul papă bogat. Dante își încheie Infernul cu versurile:

Vai! Constantine, câtă nenorocire ai adus,
Nu devenind creștin, ci prin zestrea
Pe care primul Părinte bogat a primit-o de la tine.

Pretenția de unicitate a bisericii catolice este justificată. Este singura organizație religioasă din lume care are drept sediu un stat independent,

²⁴ 1 - Secția Ordinară a Administrației Patrimoniului Sfântului Scaun (APSA) și Secția Extraordinară a Administrației Patrimoniului Sfântului Scaun, abreviată de obicei tot APSA. 2 - Guvernatorul Statului Vatican. 3 - Prefectura pentru Afacerile Economice. 4 - Atelierele Sfântului Petru. 5 - Propaganda Fide. (n.a.)

²⁵ Adică activele aducătoare de profit. Vaticanul face deosebire între averea productivă și cea neproductivă, un exemplu pentru cea din urmă fiind tezaurul artistic al Vaticanului, (n.a.)

Vaticanul, care este un stat în stat. Cu cei 108,7 acri²⁶ ai săi, are o suprafață mai mică decât multe dintre terenurile de golf, e cam cât parcul St. James din Londra sau cam o optime din întinderea Central Park-ului din New York. O plimbare în pas de voie în jurul Vaticanului durează puțin mai mult de o oră. Socotitul averii Vaticanului ar lua ceva mai mult.

Averea modernă a Vaticanului este întemeiată pe generozitatea lui Benito Mussolini. Tratatul Lateran, încheiat de guvernul acestuia cu Vaticanul în 1929, a oferit Bisericii Romano-Catolice o mulțime de garanții și măsuri de protecție.

Sfântul Scaun a obținut recunoașterea sa ca stat suveran. A fost scutit de plata impozitelor, atât pentru proprietățile, cât și pentru cetățenii săi; a fost scutit de plata taxelor vamale pentru bunurile importate; a dobândit imunitate diplomatică și tot cortegiul de privilegii pentru propriii diplomați și pentru cei acreditați acolo de către puteri străine. Mussolini a garantat introducerea predării religiei catolice în tot învățământul superior de stat, iar instituția matrimonială a fost subordonată în întregime dreptului canonic, care a eliminat divorțul. Multe au fost avantajele Vaticanului, mai ales cele fiscale.

Articolul unu. Italia se angajează să plătească Sfântului Scaun, la ratificarea tratatului, suma de 750 milioane de lire și să cedeze în același timp Obligațiuni de Stat la purtător, consolidate, cu 5 la sută dobândă, în valoare nominală de un miliard de lire.

La cursul de schimb din 1929, acest pachet valora 81 de milioane de dolari. Suma echivalentă în 1984 este de aproximativ 500 de milioane de dolari. Corporația Vatican se lansase în afaceri. Iar de atunci a mers tot înainte.

Pentru administrarea chilipirului, papa Pius al XI-lea crea, pe 7 iunie 1929, Administrația Specială. La conducerea departamentului îl numi pe mireanul Bernardino Nogara. Pe lângă mulțimea de milioane de dolari, Nogara mai deținea încă un bun neprețuit. Cu o sută de ani înainte, Biserica Romano-Catolică își schimbase complet atitudinea față de acordarea de împrumuturi, astfel încât poate pretinde pe drept cuvânt că a schimbat înțelesul cuvântului camătă.

În sensul clasic, **camătă înseamnă toate câștigurile obținute din acordarea de împrumuturi**. Timp de mai bine de optsprezece secole, Biserica Romano-Catolică afirmase dogmatic că perceperea oricărui fel de dobândă pentru un împrumut este interzisă ca fiind contrară Legii Divine. Interdicția a fost reafirmată în diferite sinoade: Arles (A.D. 314), Nicea (325), Cartagina (345), Aix (789), Lateran (1139) - potrivit prevederilor acestui sinod,

---

²⁶ aprox. 0,22 kmp. (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

cămătării erau condamnați la excomunicare -, în timp ce legile diferitelor state au legalizat această practică. Cu toate că, până în 1830, cămătăria a continuat să fie o erezie. Astfel, prin amabilitatea Bisericii Romano-Catolice, în ziua de azi camătă înseamnă acordarea de împrumuturi cu dobânzi exorbitante.

Interesul propriu a determinat o inversare totală a învățăturilor Bisericii cu privire la acordarea de împrumuturi. Poate că, dacă celibatul preoților n-ar mai fi obligatoriu, s-ar schimba și învățăturile cu privire la controlul nașterilor.

Nogara provenea dintr-o familie de romano-catolici fervenți; mulți dintre membrii acelei familii au sprijinit concret Biserica, într-un fel sau altul. Trei dintre frații săi au devenit preoți, un altul - director al Muzeului Vatican, dar contribuția lui Bernardino Nogara a fost, fără îndoială, cea mai profundă dintre toate.

Născut în 1870 la Bellano, lângă Lacul Como, s-a afirmat de timpuriu ca mineralog în Turcia. În 1912 a jucat un rol important în încheierea tratatului de pace de la Ouchy dintre Italia și Turcia. În 1919, a făcut din nou parte din delegația italiană care a negociat tratatul de pace dintre Italia, Franța, Marea Britanie și Germania. După aceea, a reprezentat guvernul italian în calitate de delegat la Banca Comerciale, din Istanbul. Când papa Pius al XI-lea începu să caute o persoană capabilă să administreze roadele Tratatului Lateran, monseniorul Nogara, prieten apropiat și confident, i-l recomandă pe fratele său, Bernardino. Cu alegerea lui Nogara, Pius al XI-lea dădea lovitura. Bernardino Nogara ezită să primească postul și căzu de acord numai după ce papa Pius al XI-lea acceptă anumite condiții. Nogara nu dorea să fie îngrădit de vreo concepție învechită a Bisericii în privința modalităților de a face bani. Printre regulile de bază asupra cărora Nogara insistă, se numărau următoarele:

1. Trebuia să fie complet liber de orice considerații religioase sau doctrinare în privința tuturor investițiilor pe care avea să le decidă,
2. Trebuia să aibă libertatea de a investi fondurile Vaticanului oriunde în lume.

Papa acceptă, deschizând calea speculațiilor valutare și speculațiilor bursiere, inclusiv achiziționării de acțiuni la companii ale căror produse contraveneau învățăturilor Bisericii Romano-Catolice. Articole ca bombele, tancurile, armele și anticoncepționalele trebuiau condamnate din amvon, dar acțiunile cumpărate de Nogara pentru Vatican, acțiuni ale companiilor care produceau aceste articole, contribuiau la umplerea visteriei din Piața San Pietro.

Nogara speculă pe piața aurului și pe piața forfetară²⁷. Cumpără Italgas, unic

---

²⁷ *futures*: contracte pe termen, privind cumpărarea sau vânzarea unei anumite cantități dintr-un anumit produs, valută sau documente de valoare, la un preț fixat și cu livrare la o dată fixă în viitor. Spre deosebire

furnizor de gaz în multe din orașele Italiei, numindu-l pe Francesco Pacelli reprezentant al Vaticanului în consiliul de administrație. Peste ani, fratele lui Pacelli avea să devină următorul papă (Pius al XII-lea), iar nepotismul cultivat de acel pontificat s-a întins în toată Italia. Se știa că “dacă există vreun Pacelli în consiliul de administrație, poți fi 60% sigur că este reprezentantul Vaticanului”.

Printre băncile intrate sub influența și controlul Vaticanului în urma achizițiilor lui Nogara se numărau și Banco di Roma, Banco di Santo Spirito și Cassa di Risparmio di Roma. Nogara dovedea nu numai că se pricepe la finanțe, dar și că este un maestru al artei persuasiunii. Atunci când Banco di Roma se împotmoli, amenințând să tragă după ea o mare parte din banii Vaticanului, Nogara îl convinse pe Mussolini să preia hârtiile de valoare ale băncii, puternic devalorizate, și să le transfere unei societăți anonime controlate de guvern, IRI. Mussolini acceptă, de asemenea, să despăgubească Vaticanul, nu la valoarea curentă pe piață a hârtiilor de valoare, care era practic nulă, ci la prețul lor inițial de achiziție. IRI plăti către Banco di Roma peste 630 de milioane de dolari. Visteria statului trecu întreaga sumă la capitolul pierderi, ceea ce înseamnă că tot oamenii de rând plăteau ponoasele pentru Biserică, așa cum se obișnuiseră încă din Evul Mediu.

Multe din speculațiile în care Nogara se lansase în numele Vaticanului contraveneau clar dreptului canonic și probabil și dreptului civil, dar, din moment ce clientul său era papa, care nu punea întrebări, Nogara nu se lăsă tulburat de astfel de subtilități.

Folosindu-se de capitalul Vaticanului, Nogara achiziționa un număr important de acțiuni la tot mai multe companii, adesea dobândind controlul asupra acestora. După ce achiziționa o companie, rareori intra în consiliul de administrație, preferând să numească un om de încredere din elita Vaticanului, care să protejeze interesele Bisericii.

Cei trei nepoți ai lui Pius al XII-lea, prinții Carlo, Marcantonio și Giulio Pacelli, făceau parte din elita ale cărei nume începură să figureze ca directori pe o listă tot mai lungă de companii. Aceștia erau “uomini di fiducia” ai Bisericii, oamenii de încredere.

Textile; telecomunicații; căi ferate; ciment; electricitate; apă. Bernardino Nogara era prezent peste tot. Când Mussolini avu nevoie de armament pentru invadarea Etiopiei în 1935, mare parte îi fu furnizată de o fabrică de muniții pe care Nogara o achiziționase în numele Vaticanului.

---

de options, contractele la termen implică o vânzare sau cumpărare categorică și nu o opțiune de vânzare sau cumpărare; în consecință, pot implica o pierdere potențial nelimitată. Cu toate acestea, celor care trebuie să achiziționeze în mod regulat anumite mărfuri, *futures* le oferă posibilitatea să se asigure împotriva variației prețurilor. Acest lucru presupune, însă, existența speculatorilor care să ofere aceste contracte, în multe cazuri, nu bunurile concrete trec de la un dealer la altul, ci un contract de cumpărare este anulat de un contract de vânzare echivalent și viceversa; diferențele de bani astfel rezultate sunt de obicei achitate printr-o casă de decontări, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Înțelegând, înaintea multora, iminența celui de-al doilea război mondial, Nogara își transformă o parte din active în aur la dispoziția sa. Cumpără aur în valoare de 26,8 milioane de dolari la 35 de dolari unciă. Mai târziu vându pe piața liberă aur în valoare de 5 milioane de dolari. Profitul obținut din vânzare depășește cele 26,8 milioane de dolari pe care le plătiese pentru întreaga cantitate inițială. Speculațiile sale pe piața aurului au continuat pe toată perioada cât a deținut controlul Corporației Vatican: achiziție în valoare de 15,9 milioane de dolari între 1945 și 1953; vânzare în valoare de 2 milioane de dolari între 1950 și 1952. Din cercetările mele rezultă că o proporție echivalentă cu 17,3 milioane de dolari din cantitatea achiziționată inițial se află încă în custodie la Fort Knox în contul Vaticanului. La prețul actual al pieței, acele 17,3 milioane de dolari, achiziționate cu 35 de dolari unciă, valorează aproape 230 de milioane de dolari.

În 1933, Corporația Vatican își demonstrează încă o dată priceperea de a negocia avantajos cu guvernele fasciste. Concordatul din 1929 cu Mussolini fu urmat de un Concordat între Sfântul Scaun și Reichul lui Hitler. Avocatul Francesco Pacelli fusese un personaj important în înțelegerea cu Mussolini; fratele său, cardinalul Eugenio Pacelli, viitorul Pius al XII-lea, pe atunci secretar de stat al Vaticanului, juca un rol de prim rang în încheierea tratatului cu Germania nazistă.

Hitler întrezărise multe avantaje potențiale ale tratatului, printre care și faptul că Pacelli, care vădea deja înclinații pro-naziste, s-ar fi putut dovedi un aliat folositor în iminentul război mondial. Istoria avea să dovedească justetea intuiției lui Hitler. În pofida presiunilor puternice din întreaga lume, papa Pius al XII-lea refuză să-i excomunică pe Hitler sau pe Mussolini. Poate că refuzul se întemeia pur și simplu pe conștiința faptului că n-ar fi avut nici un efect. Pontificatul său se pretindea neutru, vorbea episcopatului german despre războaie juste“, iar celui francez despre exact același lucru. Drept urmare, episcopii francezi sprijineau Franța, iar episcopii germani sprijineau Germania. Pontificatul său refuză să - condamne invazia Poloniei de către naziști pentru că, spunea el, “nu putem uita că în Reich trăiesc patruzeci de milioane de catolici. La ce i-ar expune un astfel de gest din partea Sfântului Scaun?”

Pentru Vatican, unul dintre marile câștiguri ale profitabilului tratat cu Hitler fu confirmarea impozitului pentru Biserică, Kirchensteuer“. Este vorba de un impozit care se reține, la sursă, tuturor salariatilor din Germania. Oricine se poate sustrage de la plata lui, renunțând la religie, în practică, puțini au făcut-o. Impozitul reprezintă între 8 și 10 la sută din impozitul pe venit reținut de guvernul german. Bani sunt dați bisericilor protestantă și catolică. În anii premergători celui de-al doilea război mondial, în visteria Vaticanului se transferară sume considerabile provenite din Kirchensteuer. Transferul continuă pe tot parcursul războiului; spre exemplu, 100 de

David Yallop

milioane de dolari în 1943. La Vatican, Nogara puse la treabă veniturile germane alături de celelalte valute care curgeau din toate părțile.

Pe 27 iunie 1942, papa Pius al XII-lea hotărî ca încă o parte a Vaticanului să fie emancipată și adusă la îndemâna lui Bernardino Nogara. Papa schimbă numele Administrației Operelor Religioase în Institutul pentru Opere Religioase. Ziarele nu acordară prea mare importanță schimbării; erau preocupate cu al doilea război mondial. Așa s-a născut IOR-ul, sau Banca Vaticanului - cum este cunoscut de toți în afara Vaticanului. Corporația Vatican odrăslise un bastard. Atribuțiile inițiale ale Administrației, stabilite de papa Leon al XIII-lea în 1887, fuseseră colectarea și administrarea fondurilor pentru opere religioase; nu aveau nimic de-a face cu o bancă. Sub Pius, aceste atribuții deveniră “custodia și administrarea valorilor bănești (în documente de valoare și lichidități) și a proprietăților transferate sau încredințate Institutului de către agenți economici sau persoane juridice cu destinația realizării de opere religioase sau de activități de caritate creștină”. Era, și este și astăzi, o bancă în toată regula.

Nogara se apucă să studieze cu atenție termenii Tratatului Lateran, în special clauzele 29, 30 și 31 ale Concordatului. Acestea se refereau la scutirile de impozite și la înființarea de noi “corporații ecleziastice” scutite de impozite și asupra cărora statul italian nu putea exercita nici un control, începură discuții interesante asupra înțelesului expresiei “corporații ecleziastice”. Preocupat, desigur, de alte evenimente ale momentului, Mussolini adoptă o poziție generoasă. Pe 31 decembrie 1942, ministerul italian de finanțe emise o circulară prin care se stabilea că Sfântul Scaun era scutit de plata impozitului pe dividende. Semnătura aparținea directorului general de atunci al ministerului, care purta numele atât de potrivit de Buoncristiano (bun creștin). Circulara preciza diferitele organizații din structura Sfântului Scaun care erau scutite de respectivul impozit. Lista era lungă și includea Administrația Specială și Banca Vaticanului.

Omul ales de Nogara pentru a controla Banca Vaticanului fu părintele - care avea să devină cardinal - Alberto di Jorio.

Acesta, angajat deja ca asistent al lui Nogara la Administrația Specială, cumula și funcția de prim secretar și apoi președinte al Băncii Vaticanului. Pe lângă controlul numeroaselor bănci din afara Vaticanului, achiziționate de Nogara, Alberto di Jorio avea acum la dispoziție și două bănci interne. Punându-și mintea la contribuție pentru a spori fondurile Vaticanului, Nogara acumula din ce în ce mai multă forță financiară. Tentaculele “Corporației Vatican” se întinseră în toată lumea. Se stabiliră relații strânse de colaborare cu o întregă rețea de bănci. Băncile Rothschild din Paris și Londra făceau afaceri cu Vaticanul încă de la începutul secolului nouăsprezece. Cu Nogara la cârma Vaticanului, afacerile sporiră spectaculos: Credit Suisse, Hambros, Morgan Guarantee, The Bankers Trust Company din New York - utilă când

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Nogara dorea să cumpere și să vândă acțiuni în Wall Street -, Chase Manhattan și Continental Bank of Illinois sunt numai câteva din băncile care deveniră parteneri de afaceri ai Vaticanului.

Vădit lucru, Nogara nu era adversarul ideal pentru un joc de Monopoly. Pe lângă bănci, el achiziționa pentru Vatican pachete de control la diverse companii care se ocupau cu asigurări, oțel, finanțe, făină și paste făinoase, industria constructoare de mașini, ciment și proprietăți imobiliare. În legătură cu acest din urmă domeniu, în urma achiziției de către Nogara a peste 15 la sută din gigantul italian Imobiliare, Biserica dobânde o parte dintr-o formidabilă rețea de proprietăți. *Societa Generale Imobiliare* este cea mai veche companie italiană de construcții. Prin proprietatea asupra firmei constructoare SOGENE, Imobiliare - deci și Vaticanul, într-o măsură importantă - deținea, la data achiziției celor 15 procente: Hilton-ul din Roma; Italo Americana Nuovi Alberghi; Alberghi Ambrosiani din Milano; Compagnia Italiana Alberghi Cavalieri; și Soc. Italiani Alberghi Moderni. Acestea nu sunt altceva decât cele mai importante hoteluri din Italia. Lista clădirilor și a companiilor deținute de același proprietar este de două ori mai lungă.

În Franța construiseră un imens bloc pentru birouri și magazine pe Avenue des Champs Elysees, la nr. 90, un altul pe Rue de Ponthieu, la nr. 61 și încă unul pe Rue du Berry la nr. 6.

În Canada dețineau cel mai înalt zgârie-nori din lume -Turnul Bursei din Montreal -, turnul Port Royal, cu 224 de apartamente, o imensă zonă rezidențială în Creensdale, Montreal...

În Statele Unite aveau cinci blocuri imense, printre care și hotelul Watergate, iar în New York o zonă rezidențială de 277 de acri, situată în Oyster Bay.

În Mexic dețineau, lângă Mexico City, un întreg oraș-satelit numit Lomas Verdes.

Lista proprietăților e departe de a fi completă. Nogara cumpără, de asemenea, acțiuni la General Motors, Shell, Gulf Oil, General Electric, Bethlehem Steel, IBM și TWA. Dacă valoarea acțiunilor nu rămânea pe loc, ci creștea, acest lucru se datora celor ca Nogara, care se aflau la originea acestei evoluții.

Deși Nogara se pensiona în 1954, el continuă să-și ofere neprețuitele sfaturi Vaticanului, până la sfârșitul vieții sale în 1958. Dispariția lui trecu aproape neobservată de presă, întrucât cea mai mare parte a activității sale în numele Vaticanului fusese ținută sub obroc. Acestui om, care demonstrase că, oriunde unde s-ar afla împărăția lui Cristos, cea a Bisericii Catolice se află fără doar și poate pe acest pământ, cardinalul Spellman din New York i-a dedicat un epitaf memorabil: “După Isus Cristos, cel mai mare lucru care i s-a întâmplat Bisericii Catolice a fost Bernardino Nogara.”

David Yallop

Pornind de la 80 de milioane de dolari - minus cele 30 de milioane de dolari pe care Pius al XI-lea și succesorul său Pius al XII-lea le-au păstrat pentru a cheltui pe seminariile regionale și case parohiale în sudul Italiei, pentru a construi Santa Maria și celelalte proiecte ambițioase din Roma, inclusiv înființarea bibliotecii și a galeriei de artă ale Vaticanului - Nogara crease Corporația Vatican. Între 1929 și 1939, el beneficiase, de asemenea, și de obolul Sfântului Petru, ce se colecta anual din toată lumea. Din “bănuți” de la credincioși, lire de la Mussolini și Deutschmarks de la Hitler, el construisese și lăsase succesorilor o vastă rețea de interese financiare ce pot fi estimate cu modestie la 500 de milioane de dolari sub controlul Administrației Speciale, 650 de milioane de dolari sub controlul Secției Ordinare a APSA și active de peste 940 de milioane de dolari în Banca Vaticanului, cu un profit anual al băncii în jur de 40 de milioane de dolari sub controlul direct al papei. În termeni capitaliști, serviciul lui Nogara în slujba cauzei Bisericii Romano-Catolice fusese un succes incredibil. **Privit în lumina mesajului propăvăduit în Evanghelie, era un dezastru în toată puterea cuvântului.** Locțiitorul lui Cristos, papa, devenise președintele consiliului de administrație.

La patru ani de la moartea lui Nogara în 1958, Vaticanul avea mare nevoie de priceperea lui. Guvernul italian al momentului ridicase din nou spectrul impozitării dividendelor. Ceea ce a urmat a condus nemijlocit la un lanț de nenorociri pentru Vatican, printre care implicarea Mafiei, dezastre financiare și crimă. Totul avea să înceapă în 1968.

În orice clasament al anilor celor mai nefaști din istoria Bisericii, 1968 ar trebui să ocupe un loc fruntaș. A fost anul emiterii enciclicei *Humanae Vitae*. A fost, de asemenea, anul în care li s-a dat frâu liber Gorilei și Rechinului în cele două bănci ale Vaticanului. Gorila este Paul Marcinkus; Rechinul - Michele Sindona; iar evenimentele care le-au adus acestora controlul asupra finanțelor Vaticanului constituie o lectură utilă.

Benjamin Franklin a spus: “Dar pe lumea asta, de nimic nu poți fi sigur în afară de moarte și impozite”. Prea puțini au îndrăznit să-l contrazică. Printre aceștia se numără și cei aflați la conducerea finanțelor Vaticanului, care au întreprins demersuri înverșunate pentru eliminarea impozitelor.

În decembrie 1962, guvernul italian aprobă legea impozitării profitului din dividende. Inițial, cuantumul impozitului fu stabilit la 15 la sută. Ulterior, a avut soarta tuturor impozitelor și a fost dublat.

La început, Vaticanul nu avu nimic de obiectat la plata impozitului, cel puțin nu în mod public, în secret, pe canale diplomatice, sugerează guvernului italian: “În spiritul Concordatului nostru și având în vedere prevederile Legii din 2 octombrie 1942, ar fi de dorit ca Sfântului Scaun să i se acorde un tratament privilegiat”, începuseră negocierile.

Scrisoarea confidențială a secretarului de stat al Vaticanului, cardinalul Cicognani, către ambasadorul italian acreditat pe lângă Sfântul Scaun,

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Bartolomeo Mignone, descrie în detaliu în ce ar trebui să constea “tratamentul privilegiat”: scutirea de impozite pentru o listă de departamente - o listă lungă cât o zi de post - printre care, bineînțeles, cele două bănci ale Vaticanului, Administrația Specială și IOR-ul.

Vaticanul dorea să facă afaceri, dar nu și să plătească pentru acest drept. Guvernul creștin-democrat al momentului, minoritar și susținut de Vatican, luă poziția de drepti, sărută inelul papal și aprobă cererea Vaticanului fără să sufle o vorbă parlamentului italian sau opiniei publice. Când guvernul minoritar căzu, pentru a fi înlocuit de creștin-democratul Aldo Moro cu o coaliție de creștin-democrați și socialiști, postul de ministru de finanțe îi reveni socialistului Roberto Tremelloni. Acesta refuză să aprobe acordul ilegal încheiat de predecesorul său, cu atât mai ilegal cu cât nu fusese ratificat de parlament și, mai mult decât atât, era datat la opt zile după demisia guvernului.

Confruntat pe de o parte cu amenințarea de demisie a ministrului de finanțe, iar pe de altă parte cu un Vatican intransigent, Aldo Moro căută o soluție de compromis. El ceru Vaticanului să înainteze o dare de seamă asupra acțiunilor deținute, ca un prim pas în vederea obținerii scutirii de impozit. Primul ministru considera, pe drept cuvânt, că poporul italian trebuia să fie la curent cu sumele de bani de care era privat. Vaticanul refuză să dezvăluie detaliile cerute, declarând sus și tare că este un stat suveran. Chipurile, este perfect admisibil să exploatezi bursa de valori a unui alt stat suveran și să încasezi profit din această exploatare, dar statului astfel exploatat nu i se permite să afle la cât se cifrează toate acestea.

Guvernele se schimbau frecvent. Chestiunea fu discutată sporadic în parlamentul italian. La un moment dat, în 1964, Vaticanul dovedi în ce măsură abandonase dictonul lui Cristos “împărăția mea nu este de pe acest pământ” pentru a-l înlocui cu învățăturile lui Bernardino Nogara: “Sporește-ți mărimea companiei, căci astfel controalele fiscale ale guvernului vor fi tot mai anevoioase, în avantajul tău”. “Compania” la care se referea Nogara era Corporația Vatican, iar “guvernul” - nefericiții de dincolo de Tibru, nevoiți să aibă de-a face cu un refugiu fiscal străin în plin centrul Romei.

În iunie 1964, cu Aldo Moro din nou la putere, Biserica celor năpăstuiți amenință să culce la pământ întreaga economie italiană, în timpul negocierilor, împuțerniciții Vaticanului puseră în vedere guvernului italian că, dacă nu li se acceptă condițiile, vor arunca pe piață absolut toate acțiunile pe care le dețineau în Italia. Momentul era bine ales. Bursa italiană trecea printr-o perioadă deosebit de grea, înregistrând o cădere continuă a acțiunilor. Scoaterea bruscă pe piață a pachetelor enorme deținute de Vatican ar fi distrus întreaga economie italiană, în fața acestei perspective, guvernul italian capitulă, în octombrie 1964 fu întocmit un proiect de lege care să ratifice acordul anterior ilegal.

Proiectul de lege nu ajunsese să fie înaintat parlamentului, în primul rând din cauză că guvernele cădeau atât de repede încât diverșii miniștri de finanțe nu apucau să descopere ce îi așteaptă în mapa de lucru. Între timp, Vaticanul continuă să se bucure de scutirea de impozit. Nu mai plătise impozit pe dividende din aprilie 1963. În 1967, presa italiană, în mod special cea de stânga, trecu la atac. Voiau să știe de ce. Voiau să știe și cât. Voiau să știe, de asemenea, câte acțiuni deținea Vaticanul în țara lor. Începură să fie vehiculate cifre. Valoarea investițiilor Vaticanului la bursa italiană era estimată într-o gamă largă, între 160 de milioane de dolari și 2,4 miliarde de dolari.

În martie 1967, ministrul italian de finanțe la vremea aceea, Luigi Preti, ca răspuns la interpelările din Senat, aduse câteva clarificări oficiale în problema acțiunilor deținute de Vatican în Italia. Conform schemei sale, cel mai mare investitor al Vaticanului era, de departe, IOR-ul, urmat de Administrația Specială. De asemenea, participante la bursă se dovediră a fi diverse departamente cu nume sonore din cadrul Vaticanului, cum ar fi Edificiul Sfântului Petru, Societatea Pontificală pentru Apostolul Petru, Administrația Patrimoniului Sfântului Scaun și Propaganda Fide. Ministrul de finanțe Preti declară că Vaticanul deținea acțiuni în valoare de aproximativ 100 de miliarde de lire, adică 104,4 milioane de dolari la cursul de schimb de atunci. Cifra exactă era, fără îndoială, mult mai mare. Estimările lui Preti nu luaseră în calcul însemnata investiție a Vaticanului în obligațiuni de stat și obligațiuni la termen²⁸, care sunt complet scutite de orice fel de impozitare, ci avuseseră în vedere numai acțiunile impozabile.

Ministrul de finanțe nu se arată interesat nici de faptul că, în conformitate cu regulamentul bursei italiene, acționarilor li se permite să lase neîncasate dividendele timp de cinci ani. Există dovezi că investițiile Vaticanului cuprinse în aceste două categorii erau cel puțin la fel de mari ca și cele care fuseseră de competența ministrului. Prin urmare, adevărata valoare a investițiilor Vaticanului la nivelul anului 1968, numai în acțiuni italiene, este de minimum 202,2 milioane de dolari. La acestea ar trebui adăugată valoarea proprietăților imobiliare ale Vaticanului, mai ales cele din Roma și din provinciile învecinate, ca și toate investițiile din afara Italiei.

În cele din urmă, Italia hotărî să nu se lase dusă de nas: Biserica Romano-Catolică fu nevoită, cel puțin în Italia, să dea Cezarului ce era al Cezarului, în ianuarie 1968, un alt guvern efemer, condus de Giovanni Leone, declară că la sfârșitul anului Vaticanul trebuie să plătească. Cu o remarcabilă

---

²⁸ *Debentures*: Cea mai utilizată formă de împrumut pe termen lung pentru o companie. Este de obicei un împrumut rambursabil la o dată fixă. Cele mai multe debentures plătesc o dobândă fixă, care trebuie achitată înainte de plata dividendelor către acționari. Cele mai multe debentures sunt, de asemenea, garantate cu activele debitorului. Avantajul pentru companii al acestui tip de obligațiuni constă în faptul că angajează o dobândă mai mică decât alte tipuri de împrumut și sunt, de obicei, rambursabile pe termen lung. Pentru investitor, acestea pot fi vândute la bursa de valori și implică un risc mai mic decât acțiunile de tip *equity*, cu dobândă variabilă, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

lipsă de eleganță, și bombănind în legătură cu neasemuitul impuls dat de investițiile sale economiei italiene, Vaticanul acceptă - dar în maniera sa caracteristică. Ca și inculpatul dovedit vinovat, ceru răgaz să plătească -în rate mici.

Întreaga tevatură se soldă cu câteva consecințe nefaste pentru Vatican. Indiferent de suma globală, toți italienii aflaseră că Biserica celor nevoiași deținea investiții imense care produceau anual un profit de milioane de dolari. Mai mult, în urma confruntării care durase șase ani, multe companii fuseseră deconspirate ca fiind în proprietatea sau sub controlul Vaticanului. Vastul portofoliu ar fi putut fi o dovadă de abilitate în afaceri, dar imaginea publică ar fi avut de suferit dacă omul de rând, nemulțumit că nu-i funcționează telefonul/apa/electricitatea/gazele, ar fi aflat că pentru toate trebuie să-i mulțumească Bisericii. Apoi, mai presus de toate, dacă Vaticanul își menținea investițiile masive din Italia, avea să se confrunte cu impozite uriașe. Papa Paul al VI-lea era la ananghie. Cei la care apelă pentru rezolvare fură Gorila și Rechinul.

Dacă Sigmund Freud are dreptate când concluzionează că personalitatea unui om se formează în întregime în primii cinci ani de viață, atunci Paul Marcinkus ar merita un studiu aprofundat din partea specialiștilor. Chiar făcând abstracție de teoria lui Freud, puțini ar îndrăzni să conteste opinia încetățenită, conform căreia anturajul joacă un rol esențial în perioada formativă.

Marcinkus se născuse într-un oraș stăpânit de Mafie, în care crima organizată era un lucru obișnuit; în care corupția cuprinsese totul, de la primar la pre-adolescenți. Era un oraș măcinat de toate delictele imaginabile, în care, din 976 de crime organizate comise între 1919 și 1929, fuseseră condamnați numai doi făptași. Era orașul în care, în toamna lui 1928, președintele Comisiei Anti-Crimă apelă la un singur om pentru a se asigura că alegerile ce urmau să aibă loc în noiembrie aveau să decurgă într-o manieră civilizată și democratică. Omul în cauză era Al Capone; orașul, Chicago. Capone se fălea, zicând: "Poliția îmi aparține". Și mai corect ar fi fost: "Orașul îmi aparține". Capone dădu curs rugăminții pentru alegeri corecte. El povățui poliția din al doilea oraș ca mărime al Americii, iar poliția îl ascultă. Mai târziu, președintele Comisiei Anti-Crimă avea să remarce: "S-au dovedit a fi cele mai corecte și mai reușite alegeri din ultimii patruzeci de ani. Timp de o zi întregă, nu a existat nici măcar o reclamație, nici o fraudă electorală, nici cel mai mic incident."

Paul Marcinkus s-a născut la 15 ianuarie 1922 în suburbia Cicero din Chicago, statul Illinois. În anul următor, Al Capone, lovindu-se la Chicago de realitatea incredibilă a unui primar cinstit și a unui șef al poliției la fel de cinstit, își mută cartierul general în Cicero. Localnicii, cam 60.000 la număr, în majoritate proveniți din Polonia, Boemia și Lituania la prima sau la a doua

generație, se obișnuiră repede cu prezența Mafiei în mijlocul lor. Capone își stabili cartierul general la hotelul Hawthorne din Strada 22, numărul 4833. Capone venise însoțit de oameni subțiri ca Jake Guzik zis “Deget Unsuros”, Tony Volpi zis “Pileală”, Frank Nitti zis “Durul”, Frankie Pope zis “Milionarul”.

Aceasta era suburbia Cicero a copilăriei lui Paul Casimir Marcinkus. Părinții lui erau imigranți lituanieni. Tatăl își câștiga existența spălând geamurile rămase nespate de gloanțele de mitralieră, iar mama muncea într-o brutărie. Abia dacă o rupeau pe englezește. Ca mai toți imigranții săraci veniți în căutarea unei vieți mai bune în țara libertății, ei hotărâseră ca, pentru copiii lor, prin strădanie cinstită și muncă îndârjită, acea viață mai bună să devină realitate. Marcinkus, cel mai mic dintre cei cinci copii, avea să ajungă mai sus decât în cele mai îndrăznețe vise ale lor. Povestea lui este povestea puștiului de prin vecini ajuns bancherul lui Dumnezeu.

Îndrumat de preotul său paroh, Marcinkus își descoperi vocația pentru preoție. Fu hirotonisit în 1947, anul în care Capone murea de sifilis, înmormântarea catolică la Chicago a Inamicului Public Numărul Unu al Americii fu oficiată de monseniorul William Corman, care le explică reporterilor: “Biserica nu trece niciodată cu vederea nici răul, nici păcatele din viața fiecăruia. Această scurtă ceremonie este menită să recunoască penitența lui (a lui Capone) și faptul că el a murit întărit de împărtășania Bisericii.”

Marcinkus plecă la Roma și studie la aceeași Universitate Catolică Gregoriană pe care o absolvise și Albino Luciani. Marcinkus absolvi la fel de meritoriu și obținut doctoratul în Drept Canonic. În perioada petrecută la seminar, Marcinkus înregistrase un succes remarcabil pe terenurile de sport datorită staturii sale de 1,90 m și celor 100 de kilograme de mușchi. În meciurile de fotbal, când intra la minge, ieșea mai mereu biruitor. Forța fizică avea să se dovedească un atu hotărâtor în ascensiunea sa spre culmi. Fără îndoială că lecțiile învățate pe străzile din Cicero dădeau roade.

Întors la Chicago, Marcinkus lucră ca preot paroh, apoi deveni membru al Curții Ecleziastice a Diocezei. Unul dintre primii pe care Marcinkus avea să-i cucerească fu șeful de atunci al arhidiocezei Chicago, cardinalul Samuel Stritch.

După o recomandare din partea cardinalului, Marcinkus fu transferat în 1952 la secția engleză a cabinetului secretarului de stat al Vaticanului. Urmară deplasări ca atașat al nunțiilor papali din Bolivia și Canada, apoi în 1959 reveni la Roma, la departamentul secretarului de stat. Pentru că vorbea curent spaniola și italiana, fu folosit în mod constant ca interpret.

În 1963, cardinalul New York-ului, Francis Spellman, într-una din frecvențele sale călătorii la Roma, îi atrase atenția papei Paul că Marcinkus este un preot de mare viitor. Având în vedere că Spellman conducea cea mai bogată dioceză din lume la vremea aceea și era adesea numit “Cardinalul

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Bogătaș“ - drept omagiu adus geniului său financiar - papa începu să-l urmărească în ascuns pe Paul Marcinkus.

În 1964, în timpul unei vizite în centrul Romei, mulțimea entuziastă risca să-l calce în picioare pe locțiitorul lui Cristos. Pe neașteptate, își făcu apariția Marcinkus. Cu umerii, cu coatele și cu brațele, îi croi literalmente drum prin mulțime înspăimântatului papă. A doua zi, papa îl chemă pentru a-i mulțumi personal. Din acel moment, deveni bodyguardul neoficial al papei. Așa s-a ales Marcinkus cu porecla de “Gorila“.

În decembrie 1964 îl însoți pe papa Paul în India; anul următor, la Națiunile Unite. Între timp, Marcinkus preluase deja sarcina de consilier în probleme de securitate a deplasărilor. Bodyguard personal. Consilier personal în probleme de securitate. Translator personal. Puștiul din Cicero ajunsese departe. Devenise deja bun prieten cu secretarul personal al papei, părintele Pasquale Macchi. Macchi era unul dintre personajele cheie ale anturajului papei, anturaj pe care Curia Romană îl numea “Mafia milaneză“. În 1963, când Montini, arhiepiscopul de Milano, fusese ales papă, își adusese cu sine o caravană întregă de sfetnici, consilieri financiari, clerici. Macchi făcea parte din acel anturaj. Chiar dacă toate drumurile duc la Roma, câteva trec prin Milano. Dependenta manifestă a papei față de oameni ca Macchi era total disproporționată comparativ cu pozițiile oficiale ale acestora. Macchi îl dojenea pe papă atunci când părea melancolic sau deprimat. Tot el îi spunea când să meargă la culcare, pe cine să avanseze, pe cine să pedepsească printr-un transfer neconvenabil. Seara, după ce îl băga în pat pe Sanctitatea Sa, Macchi putea fi găsit, fără excepție, într-un restaurant excelent situat foarte aproape de Piazza Gregorio Settimo. De obicei, companionul său la cină era Marcinkus.

Prietenia dintre papa Paul și Marcinkus fu consolidată de noile călătorii peste hotare ale “papei pelerin“ în Portugalia, în mai 1967, și Turcia, în luna iulie a aceluiași an. Spre sfârșitul anului, papa Paul al VI-lea înființa un departament numit Prefectura Afacerilor Economice ale Sfântului Scaun, I s-ar fi potrivit mai degrabă numele de Minister de Finanțe sau cel de înalta Curte de Conturi. Ceea ce urmărea papa era un departament capabil să întocmească un raport anual cu situația exactă a averii Vaticanului și evoluția tuturor activelor și pasivelor fiecărei Administrații a Sfântului Scaun, cu scopul de a obține cifre clare din care să rezulte un bilanț general pentru fiecare an. Încă de la înființarea sa, departamentul se lovi de două piedici serioase. Mai întâi, la dispoziția expresă a papei Paul, Banca Vaticanului fusese exclusă din exercițiul economic. Apoi, paranoia existentă la Vatican.

După înființarea departamentului sub îndrumarea a trei cardinali, la conducerea lui fu numit cardinalul Egidio Vagnozzi. Teoretic, după cel mult un an acesta ar fi trebuit să fie în măsură să furnizeze papei situația exactă a finanțelor Vaticanului. Practic, Vagnozzi descoperi că era tratat cu aceeași

David Yallop

secretomanie pe care diversele departamente din cadrul Vaticanului o opuneau frecvent anchetelor de presă. Congregația Clerului dorea să ascundă cifrele. La fel și APSA. La fel și toate celelalte. În 1969, cardinalul Vagnozzi declară unui coleg: **“Ca să-ți poți face fie și o vagă idee despre câți bani există și unde, ar fi nevoie de o combinație de KGB, CIA și Interpol.”**

Fostul coleg al lui Bernardino Nogara, cardinalul Alberto di Jorio, acum în vârstă de 84 de ani, care activa în continuare ca șef al Băncii Vaticanului, avea nevoie de un ajutor. Pentru a-i oferi acest ajutor, papa Paul îl unse episcop pe Paul Marcinkus. A doua zi după ce se prosternase la picioarele papei, Marcinkus prelua funcția de secretar al Băncii Vaticanului. Practic, se afla la conducerea băncii. Dacă până atunci îi fusese destul de ușor să traducă pentru președintele Johnson în conversațiile cu papa, acum Marcinkus descoperi, așa cum avea să recunoască de bună voie, că “nu am experiență bancară”. Bancherul neofit parvenise. Dintr-un obscur preot din Cicero, Paul Marcinkus ajunsese la o poziție și o putere neatinse până atunci de vreun american.

Unul dintre cei care sprijiniseră ascensiunea lui Paul Marcinkus era Giovanni Benelli. La început, acesta apreciasse - și îl încredințase pe papa Paul - că extravertitul din Cicero, amator de golf și de țigări de foi, ar putea fi de mare folos Băncii Vaticanului. Într-un răstimp de doi ani, Benelli constată că se înșelase amarnic și că Marcinkus trebuia îndepărtat din funcție fără întârziere. Avea să descopere că timpul scurs îi fusese suficient lui Marcinkus pentru a-și asigura o poziție mai puternică decât a sa însăși. În 1977, când avu loc confruntarea finală, cel care părăsi Vaticanul fu Benelli.

Extraordinara ascensiune a lui Marcinkus făcea parte dintr-o schimbare de politică a Vaticanului, minuțios pregătită. Impozitele mari pe dividende și notorietatea Vaticanului ca proprietar al multor companii italiene erau o etapă revolută pentru Corporația Vatican, mai ales când acele companii produceau flecușetețe jenante cum ar fi **pastilele anticoncepționale**, asupra cărora papa Paul tocmai invocase mânia Domnului. Papa și consilierii săi luaseră hotărârea să-și reducă angajamentele de pe piața financiară italiană și să transfere grosul averii Vaticanului pe piețele externe, în principal în SUA. Își propuseseră, de asemenea, să pătrundă în lumea foarte profitabilă a acțiunilor de tip blue chip²⁹, a eurodolarului³⁰ și a profiturilor off-shore³¹.

---

²⁹ *blue chip*: O acțiune obișnuită la o companie de mari proporții care are un renume recunoscut, o creștere financiară bună și active mari. Acțiunile de tip *blue chip* nu pot fi definite precis, dar cea mai mare parte a portofoliului de tip *equity* al unei instituții constă în *blue chips*. (n.tr.)

³⁰ *eurodolari*: Dolari depozitați în instituții financiare în afara SUA. Piața eurodolarului a apărut la Londra, către sfârșitul anilor '50, când cererea crescândă de dolari pentru finanțarea comerțului și investițiilor internaționale a coincis cu o ofertă sporită de dolari. Prefixul “euro” arată originea acestei practici, dar în prezent se referă la toate depozitele în dolari, oriunde în afara SUA. (n.tr.)

³¹ *fond off-shore*: Un fond păstrat în afara țării de reședință a deținătorului. Centrele *off-shore* asigură dobânzi avantajoase atât pentru depozite cât și pentru împrumuturi, din cauza nivelului scăzut al impozitării, a liberului schimb și a reducerii plafonului minim obligatoriu pentru rezervele băncilor, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Marcinkus fu ales ca una din piesele de bază ale acestei strategii. Pentru completarea echipei, papa recurse din nou la “mafia milaneză“. Cel vizat era chiar mafiot, dar milanez doar prin adopție. “Rechinul“ era originar din Patti, lângă Messina, în Sicilia. Numele său - Michele Sindona.

Ca și Albino Luciani, Michele Sindona cunoscuse sărăcia în copilărie și, tot ca Luciani, fusese profund afectat și influențat de mediul în care crescuse. Pe când cel dintâi ajunsese la maturitate hotărât să ușureze sărăcia altora, cel de-al doilea preferă să-i ușureze pe alții de avere.

Născut la 8 mai 1920 și educat de iezuiți, Sindona dovedi de timpuriu o aplecare deosebită către matematici și economie. După ce absolvi cu brio Dreptul la Universitatea din Messina, în 1942 reuși să evite recrutarea în armata lui Mussolini, cu ajutorul unei cunoștințe a logodnicei sale, un anume monsenior Amleto Tondini, de la Secretariatul de Stat al Vaticanului.

În timpul ultimilor trei ani ai celui de-al doilea război mondial, Sindona își lăsă deoparte licența în Drept și se lansă într-o ocupație foarte profitabilă, prin care avea să devină vestit în toată lumea: cumpărări-vânzări. Cumpăra alimente pe piața neagră din Palermo și le introducea prin contrabandă, cu ajutorul Mafiei, în Messina, unde le vindea populației înfometate.

După debarcarea Alianților, din iunie 1943, Sindona începu să se aprovizioneze de la armata americană. Odată cu afacerile, se dezvoltau și relațiile sale cu Mafia. În 1946 plecă din Sicilia la Milano, ducând cu el câteva învățăminte neprețuite asupra legii cererii și ofertei și un număr de scrisori de recomandare, încă și mai neprețuite, din partea arhiepiscopului de Messina, a cărui prietenie Sindona o cultivase cu grijă.

La Milano, se stabili în suburbia Affori și se angaja la o firmă de consultanță financiară și contabilitate. Cum capitalul american începuse să pătrundă în Italia, sarcina lui Sindona era să le arate potențialilor investitori cum să se strecoare printre prevederile complicatelor legi italiene privitoare la impozite. Partenerii săi din Mafia fură plăcut impresionați de evoluția lui. Era talentat, ambițios și, mai important decât orice în ochii Mafiei, era lipsit de scrupule, coruptibil până în măduva oaselor și era de-al lor. Cunoștea importanța legilor nescrise ale Mafiei, ca “omerta“ - legea tăcerii. Doar era sicilian.

Familia mafiotă Gambino era printre cele mai mulțumite de tânărul Sindona și de dexteritatea lui în plasarea dolarilor investiți fără știrea agasantelor autorități fiscale. Familia Gambino are interese peste tot în lume, dar principalele sale centre de influență sunt New York și Palermo. Primul este controlat de Gambino, cel de-al doilea de verii lor sicilieni, Inzerillo. Pe 2 noiembrie 1957, la Grand Hotel des Palmes din Palermo avu loc o reuniune de “familie“. Printre cei invitați să savureze vinul și mâncarea se afla și Michele Sindona.

Familia Gambino îi făcu lui Sindona o propunere pe care acesta o

David Yallop

acceptă cu entuziasm. I se cerea să se ocupe, în beneficiul familiei, de re-investirea imenselor profituri ce tocmai începeau să se acumuleze din vânzările de heroină. Aveau nevoie de un spălător de bani. Sindona, cu iscusința sa dovedită în a muta munți de bani dincolo și dincoace de graniță fără a tulbura liniștea fiscului, era o alegere ideală. La această iscusință se mai adăuga și faptul că, la momentul acelei întâlniri la vârf a Mafiei, Sindona era deja directorul unui mare număr de companii. Deseori le spunea clienților săi recunoscători: “Nu, mulțumesc, prefer să fiu plătit în acțiuni ale companiei dvs.” Începuse, de asemenea, să-și perfecționeze tehnica de achiziționare a companiilor aflate la strâmtoare, pentru a le diviza și a le vinde pe bucăți, fuzionând alte bucăți, amestecând totul ca pe niște cărți de joc și apoi vânzând cu un profit substanțial. Era un spectacol de magie uluitor, mai ales dacă nu erai cel care plătește.

La șaptesprezece luni de la acea conferință la vârf a Mafiei, Sindona își cumpăra prima sa bancă, ajutat financiar de Mafie. Sindona descoperise deja una din legile fundamentale ale furtului: cea mai bună metodă să furi dintr-o bancă este să ai banca ta.

Sindona înființa în Liechtenstein o companie-holding, Fasco AG. La scurt timp, Fasco achiziționa Banca Privata Finanziaria din Milano cunoscută sub numele de BPF. Fondată în 1930 de un ideolog fascist, BPF era o instituție mică, foarte discretă și exclusivistă, care servea drept canal secret pentru transferurile ilegale de capital în afara Italiei, în beneficiul câtorva aleși. Fără îndoială că această mândră moștenire a fost cea care l-a cucerit pe Sindona. Deși nu catadicsise să lupte pentru Mussolini, Michele Sindona era un fascist înăscut. Nu e de mirare că n-a putut rezista tentației de a achiziționa o asemenea bancă.

Tot în 1959, anul în care achiziționase BPF, Sindona mai făcu încă o investiție cât se poate de abilă. Arhiepiscopul de Milano încerca să strângă bani pentru un azil de bătrâni. Sindona interveni și strânse el întreaga sumă: 2,4 milioane de dolari. Când cardinalul Giovanni Battista Montini inaugura Casa della Madonnina, Sindona fu prezent alături de el. Cei doi deveniră prieteni la cataramă, iar Montini avea să se bazeze din ce în ce mai mult pe sfaturile lui Sindona, și nu numai în privința investițiilor diocezei.

Ceea ce cardinalul Montini probabil că nu știuse era că cele 2,4 milioane de dolari proveneau în principal din două surse: **Mafia și CIA**. Victor Marchetti, fost agent CIA, avea să facă mai târziu următoarea dezvăluire:

În anii '50 și '60, **CIA a sprijinit economic multe din activitățile promovate de Biserica catolică**, de la orfelinate la misionariat. An de an au fost donate milioane de dolari unui mare număr de episcopi și monseniori. **Unul dintre aceștia a fost cardinalul Giovanni Battista**

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Montini. Este posibil ca Montini să nu fi știut de unde vin banii. Poate a crezut că provin de la prieteni.³²

“Prieteni“ care erau atât de hotărâți să îi împiedice pe italieni să aducă la putere un guvern comunist, încât nu numai că vărsau în țară milioane de dolari, dar erau, de asemenea, dispuși să le zâmbească binevoitor unora ca Michele Sindona. Chiar dacă era un infractor în plină afirmare, cel puțin era un infractor de dreapta.

Rechinul începu să se miște tot mai iute. Milanezii, care au o pornire înăscută de a-i desconsidera pe romani, și cu atât mai mult pe sicilienii, nu-l băgaseră în seamă până atunci pe acest bărbat manierat din sud, cu vorba domoală. După o vreme, cercurile financiare din Milano, orașul care poate fi considerat capitala financiară a Italiei, recunoscătoare că Sindona era un strălucit consultant în materie de impozite. Când începuse să achiziționeze câte o companie, ici și colo, toți consideraseră că e vorba de norocul începătorului. Mai târziu, când deveni patron de bancă și confidentul celui pe care mulți îl vedeau drept viitorul papă, era prea târziu pentru a mai putea fi oprit. Ascensiunea lui era irezistibilă. Tot prin compania sa holding, Fasco, Sindona achiziționa Banca di Messina. Această mișcare a încântat familiile mafioate Gambino și Inzerillo, pentru că le asigura accesul neîngrădit la o bancă din Sicilia, provincia natală a lui Sindona.

Sindona își făuri relații strânse cu Massimo Spada, unul dintre oamenii de încredere ai Vaticanului, secretar administrativ al Băncii Vaticanului și reprezentantul Vaticanului în consiliile de administrație a douăzeci și patru de companii, printre care și Banca Cattolica de Veneto. Bun prieten îi deveni și Luigi Mennini, tot funcționar bancar de rang înalt al Vaticanului. De asemenea, părintele Macchi, secretarul lui Montini. Banca Privată începu să prospere. În martie 1965, Sindona vându 22 la sută către Hambros Bank din Londra. Hambros, cu care Vaticanul era în relații strânse de multă vreme, aprecia drept “strălucită“ maniera în care Sindona administra fondurile dirijate către BPF. La fel și familiile Gambino și Inzerillo. La fel și Continental Bank of Illinois, care cumpără de la Sindona alte 22 de procente ale băncii. La ora aceea, Continental devenise principalul canal de circulație pentru investițiile Vaticanului în SUA. Sindona se înconjurase deja de multiple relații și diferite personalități din Vatican. Deveni bun prieten cu

---

³² Informații lămuritoare găsim în cartea scrisă de Gordon Thomas, *Istoria secretă a Mossad-ului. Spionii lui Ghedeon*, p. 208: “În 1960, CIA mai avu o realizare epocală, când cardinalul milanez Montini – ce avea să devină trei ani mai târziu Papa Paul al VI-lea – dădu CIA numele preoților nord-americani despre care Vaticanul considera că au simpatii comuniste. Războiul rece era la apogeu; paranoia umbla liberă pe străzile Washinto-ului. FBI-ul îi vâna pe preoți și mulți părăsiseră țara, îndreptându-se spre America Centrală și de Sud. CIA beneficia de un fond substanțial, numit “bani de proiect”, de care se folosea pentru a face cadouri substanțiale instituțiilor catolice de caritate, școlilor și orfelinatelor, și pentru a plăti restaurarea clădirilor bisericesti ale Vaticanului.[...] Șefii filialelor CIA erau priviți de Vatican ca fiind mai importanți decât ambasadorii SUA în Italia.”

monseniorel Sergio Guerri, cel care preluase responsabilitatea conducerii Administrației Speciale, monolitul creat de Nogara.

În 1964, Sindona mai achiziționa o bancă, de data aceasta în Elveția, Banque de Financement din Geneva, Finabank. În mare parte proprietatea Vaticanului, aceasta era, ca și prima sa bancă, aproape integral, un canal ilegal pentru scurgerea de capital în afara Italiei. După achiziționarea pachetului de control de către Sindona, Vaticanul rămânea cu 29 la sută din bancă. Hambros din Londra și Continental Illinois din Chicago aveau și ele partea lor.

Faptul că trei instituții impunătoare cum erau Corporația Vatican, Hambros și Continental întrețineau relații atât de strânse cu Sindona ar trebui să constituie, fără îndoială, un indiciu că Sindona își administra băncile într-o manieră exemplară. Oare?

Carlo Bordoni descoperi că lucrurile stăteau cu totul altfel. Bordoni îl cunoscuse pe Sindona în 1964, în a doua jumătate a lunii noiembrie, la Studio Sindona, din Via Turati 29, în Milano. Până atunci, Bordoni lucrase ca manager al filialei din Milano a First National Citibank din New York. Cu puțin înainte de întâlnirea sa cu Sindona, Bordoni fusese concediat de Citibank pentru depășirea atribuțiilor în privința schimburilor valutare. Era exact ce-i trebuia lui Sindona. Acesta îi oferise lui Bordoni ocazia să se ocupe de schimbul valutar al BPF. Având în vedere că depozitele băncii totalizau mai puțin de 15 miliarde de lire (aproximativ 15 milioane de dolari), Bordoni refuză. Comparativ cu rulajul de miliarde de dolari de la Citibank, era un biet mărunțiș, în plus, la acea dată, banca nu era nici măcar bancă-agent, deci nu avea autorizație pentru tranzacții valutare. Era necunoscută pe plan internațional și, după părerea lui Bordoni, nu avea “nici o șansă de a pătrunde în aristocrația băncilor internaționale”.

Bordoni veni cu o idee mai bună. Ce-ar fi să înființeze o agenție de brokeraj³³ internațional? Cu o muncă susținută și cu excelentele relații ale lui Bordoni, o asemenea companie ar putea câștiga comisioane mari. Ar putea - din nou cu cuvintele lui Bordoni - “să sporească renumele Grupului Sindona, destul de modest deocamdată, iar după un timp, aproape cu siguranță că ar începe să apară importante credite valutare în favoarea BPF și a Finabank”.

După cum avea să-și amintească mai târziu Bordoni, într-o mărturie sub jurământ în fața magistraților milanezi, aducând mărturii zdrobitoare împotriva fostului său șef, Sindona fu vizibil entuziasmat și aprobă proiectul fără ezitare, încântarea lui Sindona e ușor de înțeles. Compania, botezată cu numele atât de potrivit de “Moneyrex”, intră în activitate pe 5 februarie 1965. Administrată inițial într-o manieră cinstită, realizează profituri însemnate. În

---

³³ (aproximativ) intermediere. *Broker*: agent care pune în legătură două părți, permițându-le să încheie un contract la care el (brokerul) nu participă. Remunerația acestuia constă într-un brokerage (comision), care este de obicei calculat procentual față de valoarea contractului. Brokerii sunt utilizați datorită cunoașterii aprofundate a anumitor domenii ale pieței sau pentru a ascunde identitatea participantului pe care îl reprezintă, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

1967 tranzacțiile ajunseseră la un volum total de 40 de miliarde de dolari pe an, cu un profit net de peste 2 milioane de dolari - profituri care, în mâna lui Sindona, dispăreau înainte ca fiscul să apuce măcar să clipească. Dar Sindona nu se mulțumea numai cu profitul cinstit, îl îndemnă pe Bordoni să dirijeze cât mai multă valută către cele două bănci. Bordoni îi arată că există câteva dificultăți foarte serioase care făceau ca ideea să fie inaplicabilă. Rechinul începu să se înfurie și îi strigă lui Bordoni să facă bine să-și amintească de “forța sa de convingere“ și de “puterea“ pe care o deținea. Bordoni îi răspunse, pe același ton, că tocmai acestea erau dificultățile la care se referise. Ca nu cumva Sindona să rămână nelămurit, Bordoni îi explică: “«Forța» ta este Mafia, iar «puterea» ta este Francmasoneria. N-am de gând să-mi risc reputația și succesul companiei Moneyrex doar pentru că așa vrea un mafiot.“ În cele din urmă, prudența lui Bordoni învinse temeritatea, iar acesta acceptă să se ocupe de operațiunile bancare ale BPF și Finabank. Ceea ce avea să descopere spunea multe atât despre Vatican, Hambros și Continental Illinois cât și despre Sindona. Doisprezece ani mai târziu, în declarația sa către magistrații milanezi, depusă sub jurământ în spitalul unei închisori din Caracas, Bordoni avea să-și evoce descoperirile:

Când am început să merg la BPF, în vara lui 1966, ceea ce m-a deranjat enorm a fost haosul care domnea peste tot. Era o bancă micuță, care reușea să supraviețuiască numai datorită comisioanelor provenite - și tănuite imediat – din nenumăratele “operațiuni la negru“ pe care BPF le efectua pentru Credito Italiano, Banca Commerciale Italiana și alte bănci naționale importante. Aceste operațiuni valutare la negru, un imens export de capital, aveau loc zilnic și implicau sume uriașe. Metoda folosită era cea mai grosolană și mai ilegală din câte se pot imagina.

Bordoni descoperi o mulțime de conturi depășite fără nici o garanție reală și cu sume mult peste limita legală de o cincime din capital și rezerve. Descoperi, de asemenea, furturi masive. Personalul băncii transfera mari sume de bani din conturile depunătorilor fără știrea acestora. Aceste sume erau apoi mutate în contul deținut de Banca Vaticanului. Apoi Banca Vaticanului transfera sumele, minus comisionul lor de 15 la sută, în contul lui Sindona de la Finabank din Geneva. Numele contului din Finabank era MANI. MA de la Marco, NI de la Nino: numele fiilor lui Sindona. Comisionul de 15 la sută plătit Vaticanului era o sumă variabilă în funcție de cursul de schimb la zi valabil pe piața neagră.

Dacă un client al BPF din Milano reclama că îi fusese returnat un cec perfect acoperit sau că în contul său ar fi trebuit să existe mai mulți bani decât arăta extrasul, la început i se răspundea că n-are decât să-și schimbe banca.

Dacă insista, atunci apărea managerul care, plin de solitudinea specific milaneză, își cerea scuze și puneă totul pe seama unei “regretabile erori - știți, computerele astea”.

Situația descoperită la Finabank din Geneva era la fel de gravă. Directorul executiv, un anume Mario Olivero, habar n-avea ce înseamnă o bancă. Directorul general își petrecea tot timpul speculând acțiuni, mărfuri și valută. Dacă pierdea, pierderea era transferată în contul clientului. Dacă ieșea în câștig, profitul era al lui. Șefii de departamente urmau și ei exemplul directorului general, iar Banca Vaticanului la fel.

IOR-ul, pe lângă faptul că era coproprietar al unei bănci, era și deținătorul câtorva conturi în acea bancă. Bordoni descoperi că respectivele conturi “reflectau, în exclusivitate, uriașe operațiuni speculative care se soldau cu pierderi imense”. Aceste pierderi, ca și toate celelalte pierderi, erau finanțate de o companie fantomă³⁴ numită Liberfinco (Liberian Financial Company). La vremea inspecției efectuate de Bordoni, această companie fantomă înregistra o pierdere de 30 de milioane de dolari. În 1973, când și-au făcut apariția inspectorii bancari elvețieni, pierderea înregistrată de compania fantomă crescuse la 45 de milioane de dolari. Elvețienii le puseră în vedere lui Sindona, Vaticanului și băncilor Continental Illinois și Hambros că, dacă nu închid Liberfinco în 48 de ore, Finabank va fi declarată falimentară. Atunci, unul din oamenii lui Sindona, un anume Cian Luigi Clerici di Cavenago, demonstra că are nu numai multe nume, ci și multe idei strălucite. Prin intermediul unei revizii de 45 de milioane de dolari, un artificiu prin care nu se utilizau efectiv lichidități, el închise Liberfinco și deschise o altă companie, Aran Investment of Panama, direct cu un deficit de 45 de milioane de dolari. Când îi ceruse lui Bordoni să examineze Finabank, Sindona remarcase, rostind unul dintre cele mai mari eufemisme ale tuturor timpurilor: “Aici se petrec lucruri ciudate.” Când Bordoni îi spuse cât de ciudate erau, într-adevăr, cele petrecute, Sindona îl insultă și îl dădu afară din birou. La ambele bănci, afacerile continuă să se deruleze ca și până atunci. Bordoni încercă să se retragă, dar Sindona făcu uz de una dintre metodele sale clasice: șantajul. Bordoni însuși făcuse speculații valutare ilegale. Ilegalitățile sale aveau să fie raportate Președintelui Băncii Italiei. Bordoni rămase.

Carlo Bordoni ar fi trebuit să fie perfect conștient în ce se băgase, într-una din primele lor confruntări, Sindona îi strigase: “N-ai să fii niciodată un bancher adevărat; după ce că nu ești în stare să minți, mai ai și principii. N-ai să te pricepi niciodată să folosești un șantaj sănătos.”

Poate că respectul lui Sindona pentru colegul său ar fi crescut nemăsurat dacă ar fi știut că Bordoni începuse să subtilizeze bani în conturi secrete din Elveția. Cu totul, Bordoni avea să-l ușureze pe Sindona de peste

---

³⁴ *shell company*: O companie fără activitate, cotate sau nu la bursă, utilizată ca acoperire pentru diverse manevre ale altor firme sau ținută în conservare pentru o utilizare ulterioară în alte scopuri, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

45 de milioane de dolari. Era departe de a se putea compara cu activitatea infrațională a maestrului, dar el nu avea pregătirea lui Sindona.

Când era vorba de șantaj, Sindona era un artist. Pe lângă talentul său înnăscut, avea și școala Mafiei și îl mai avusese la dispoziție și pe Licio Gelli, cel mai rafinat șantajist al vremii. Când Bordoni îi imputase disprețuitor lui Sindona legăturile mafiote și masonice, riscase de două ori. Loja masonică din care făcea parte Sindona nu-și avea rădăcinile în vremea lui Solomon, și nici nu fusese inspirată de patriotul italian Garibaldi; nici vorbă de un Mare Maestru în persoana Ducelui de Kent. **Loja era “Propaganda Due“ sau P2, iar Marele său Maestru era Licio Gelli.**

Gelli s-a născut la 21 aprilie 1919 la Pistoia, în centrul Italiei. Și-a încheiat studiile în adolescență, odată cu exmatricularea din școală. O întâmplare din timpul scolii arată că de mic avea o șiretenie aparte. Printre colegii lui Gelli se număra și unul mai voinic și mai puternic decât ceilalți, admirat de mulți și temut de toți. Într-o bună zi, Gelli îi fură acestuia gustarea, iar în timpul tărbăoiului care se iscă, îi spuse: “Știu cine ți-a furat mâncarea, dar nu vreau ca băiatul să aibă neazuri. Ai s-o găsești ascunsă în banca a treia.“ Din ziua aceea, tânărul deveni prietenul și protectorul lui Gelli, iar Gelli descoperi arta manipulării. Până la vârsta de 17 ani dobândise deja o ură împotriva Comunismului comparabilă doar cu cea a regelui Irod față de întâiul născut. Ca membri ai Cămășilor Negre italiene, Gelli și fratele său luptară alături de armata lui Franco împotriva comuniștilor spanioli. Despre această perioadă din viața sa, Gelli comentează: “Numai că eu am scăpat cu viață.“

În primele zile ale celui de-al doilea război mondial, Gelli luptă în Albania. Ulterior obținu gradul de Oberleutnant (locotenent major) SS în Italia și activă ca “ofițer de legătură“ al naziștilor. Printre atribuțiile lui se numărau spionarea partizanilor și denunțarea acestora către stăpânii germani. Averele sale, timpuriu dobândite, și-o datorează, într-o oarecare măsură, și prezenței sale în orașul italian Cattaro, unde fusese ascuns tezaurul național iugoslav. O parte însemnată a tezaurului nu s-a mai întors niciodată în Iugoslavia, ci a fost furată de Gelli. Ura neîmpăcată a lui Gelli împotriva a tot ce era comunist avea să se domolească direct proporțional cu înfrângerile suferite de puterile Axei pe măsură ce războiul continua. Începu să colaboreze cu partizanii, care erau în marea lor majoritate comuniști. Astfel, întâi localiza o ascunzătoare a partizanilor, apoi își făcea datoria către germani divulgând-o, și, în sfârșit, îi sfătuia pe partizani să fugă înainte să aibă loc raidul.

Continuă acest joc dublu până la sfârșitul războiului și avea să fie printre ultimii fasciști care au capitulat în nordul Italiei, aproape de Belluno, locul în care tânărul preot Albino Luciani îi ascunsese de fiecare dată pe partizani.

După încheierea războiului, ceea ce i-a salvat viața în fața comisiei

David Yallop

antifasciste din Florența a fost acordul său de a continua să spioneze în favoarea comuniștilor. În urma unei intervenții discrete a comuniștilor, dovezile că Gelli torturase și ucisese patrioți au fost considerate insuficiente.

Imediat după achitarea sa de aceste acuzații, Gelli organizează o “trambulină” pentru naziștii care doreau să își ia zborul în America de Sud. Onorariul lui era de 40 la sută din averea acestora. Un alt membru fondator al “trambulinei” era preotul catolic din Croația, părintele Krujoslav Dragonovic. Printre cei care au reușit să fugă s-a numărat și fruntașul gestapovist Klaus Barbie, supranumit Călăul din Lyon. Barbie nu a trebuit să plătească nici părintelui Dragonovic nici lui Gelli. Prețul a fost suportat de Serviciul American de Contraspionaj care l-a folosit pe Barbie pentru acțiuni de spionaj până în februarie 1951.

Până în 1956, în paralel cu activitatea sa pe lângă oficialitățile Vaticanului și cea în slujba spionajului american, Gelli continuă să spioneze pentru comuniști. Sfârșitul activității de spionaj pentru comuniști coincide cu cel al începutului în slujba serviciului secret italian. Tot în 1956, ca răsplată parțială pentru spionajul în slujba propriei țări, serviciul secret îi clasă dosarul personal. Cu doi ani înainte, Gelli urmărea el însuși calea pe care expediase în America de Sud nenumărați membri ai celui de-al treilea Reich. Ajuns în Argentina, intrase în rândurile extremei drepte și devenise prieten apropiat și om de încredere al generalului Juan Peron. Când Peron fu excomunicat de Biserica catolică, Gelli suferi unul dintre puținele sale eșecuri în intervențiile pe lângă Vatican. Campania anti-clericală a lui Peron, care îi adusese excomunicarea, cântări mai mult în ochii Bisericii decât asigurările lui Gelli că generalul era un geniu neînțeles. Când Peron părăsi țara după lovitura militară de stat din 1956, Licio Gelli trecu prompt de partea juntei nou venite. Încet și cu migală, Gelli se apucă să-și construiască o sferă de influență care începu să se întindă în mai toată America de Sud. Îi curta întotdeauna pe cei bogați și puternici sau pe cei potențial bogați și puternici. Din punct de vedere politic și moral, Gelli era un prostituat. Se punea la dispoziția celui care își putea permite să-l plătească, în paralel cu sprijinirea juntei de dreapta din Argentina, **reîncepu să spioneze pentru Uniunea Sovietică prin legăturile sale cu România**. Era în posesia unei scrisori de recomandare din partea comuniștilor italieni care îi salvaseră viața după război și a unei liste cu telefoanele persoanelor de contact din CIA cărora, de asemenea, le vânduse informații. Peste toate acestea, continua să lucreze pentru SID, serviciul de spionaj al armatei italiene.

În timp ce Sindona își croia drum prin jungla postbelică a finanțelor milaneze, Gelli avansa în complexa suprastructură politică a Americii de Sud. Ici un general, colo un amiral, politicieni, înalți funcționari de stat - în timp ce Sindona își cultiva relațiile cu convingerea că puterea stă în bani, Gelli, prin noile sale relații, aspira la izvorul adevăratei puteri: **cunoașterea**. Mai o

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

informație, mai un dosar personal al unui bancher, mai un dosar secret al unui politician - și rețeaua sa se întinse din Argentina în Paraguay, apoi în Brazilia, Bolivia, Columbia, Venezuela și Nicaragua. În Argentina dobândi dublă cetățenie și, în 1972, deveni atașatul comercial al țării în Italia. Una din principalele sale sarcini era să negocieze și să organizeze achiziționarea de mari cantități de arme pentru Argentina. Era vorba de tancuri, avioane, nave, instalații radar și, mai presus de toate, de teribila rachetă Exocet. Până atunci deținuse funcții mai puțin înalte. În Italia fusese, printre altele, director general la Permaflex, o firmă producătoare de saltele, și, pentru scurtă vreme, director la Remington Rand, din Toscana. Printre directorii de atunci de la Remington Rand se număra și Michele Sindona.

Mereu dornic să-și extindă sfera de putere și influență, Gelli consideră că mișcarea masonică, recent reabilitată, îi oferea suportul ideal. Printr-o ironie a soartei, cel care interzisesese francmasoneria fusese preaiubitul său Mussolini, care o considerase “stat în stat”. Printr-o altă ironie a soartei, libertatea le fusese restituită masonilor tocmai de către guvernul democrat italian, cel atât de disprețuit de Gelli. Guvernul păstrase, însă, un paragraf din legea fascistă care interzicea crearea organizațiilor secrete. Drept urmare, masonii reformați erau obligați să depună la guvern lista membrilor.

În noiembrie 1963, Gelli intră într-o lojă masonică tradițională. Avansa rapid până la rangul al treilea, care îl făcea eligibil pentru funcția de conducător al lojei. Marele Maestru de atunci, Giordano Gamberini, îl îndemnă pe Gelli să formeze un cerc de personaje sus-puse dintre care unii ar fi putut deveni ulterior masoni, dar care, cu toții, puteau fi de mare folos dezvoltării francmasoneriei legale. Gelli nu lăsă să-i scape ocazia. **Ceea ce înfăptui, însă, fu o organizație secretă ilegală.** Grupul fu botezat Raggruppamento Gelli - P2. Litera P venea de la Propaganda, numele unei loje istorice din secolul al nouăsprezecelea. La început, atrase în lojă ofițeri superiori în retragere din armată. Prin aceștia obținut accesul la cadrele active din conducere. Rețeaua urzită de Gelli avea să împânzească treptat toată structura de putere din Italia. Idealurile și aspirațiile adevăratei francmasonerii fură abandonate rapid, dar neoficial. Țelul lui Gelli era întrucâtva diferit: stăpânirea Italiei de către extrema dreaptă. O stăpânire care avea să funcționeze ca un stat secret în stat, cu excepția cazului în care s-ar fi petrecut ceea ce era de neconceput, câștigarea alegerilor de către comuniști. Dacă s-ar fi întâmplat așa ceva, ar fi urmat o lovitură de stat prin care dreapta ar fi preluat puterea. Gelli era convins că puterile occidentale ar fi acceptat situația. Într-adevăr, **secția italiană a CIA îl sprijinise activ și îl încurajase încă de la primii pași ai formării P2.** Oricât de mult ar aduce a scenariu încropit de un dement și sortit să sfârșească la fel ca toate urzelile de același gen, trebuie remarcat că printre membrii P2 numai din Italia (existau, și mai există, filiale puternice și în alte țări) se numărau Giovanni Torrisi - Comandantul Forțelor

David Yallop

Armata, generalii Giuseppe Santovito și Giulio Grassini -șefi ai Serviciului Secret, Orazio Giannini - șeful poliției financiare italiene, apoi membri ai consiliului de miniștri, politicieni de toate orientările (mai puțin, desigur, comuniști), treizeci de generali, opt amirali, editori de ziare, directori de posturi de televiziune, industriași de frunte și bancheri, printre care Roberto Calvi și Michele Sindona. Spre deosebire de francmasoneria tradițională, lista membrilor P2 era atât de secretă încât singurul care cunoștea toate numele era Gelli.

Pentru a spori puterea P2, Gelli se folosea de tot felul de metode. Una dintre acestea era metoda inofensivă a contactului personal și a racolării de către membrii deja existenți. Altele erau mai puțin delicate. Metoda cea mai folosită era șantajul. Când un “obiectiv“ intra în P2, era obligat să-și demonstreze loialitatea punând la dispoziția lui Gelli documente compromițătoare nu numai pentru noul membru, ci și pentru alte “obiective“ posibile. În fața dovezilor propriilor păcate, obiectivele adevărate aderau la P2. A fost metoda folosită, de exemplu, în cazul lui Giorgio Mazzanti, președintele companiei petroliere de stat ENI. Confruntat cu dovezile proprii corupției în cazul solicitării unei sume uriașe ca mită pentru un contract în curs cu Arabia Saudită, Mazzanti cedă și intră în P2, furnizându-i lui Gelli informații și mai compromițătoare.

O altă metodă folosită de Gelli pentru a seduce un nou membru consta în obținerea, din surse deja corupte, a listei primilor trei candidați la un post înalt. Apoi le telefona celor trei și îi asigura pe fiecare în parte că le va aranja numirea. A doua zi, se alegea cu încă un membru al P2, plin de recunoștință. La suprafață, P2 era, și este încă, o fanatică poliță de asigurare împotriva potențialelor guvernări comuniste. În afară de Italia, mai există filiale active în Argentina, Venezuela, Paraguay, Bolivia, Franța, Portugalia și Nicaragua, și membri activi în Elveția și SUA. **P2 este în legătură cu Mafia din Italia, Cuba și SUA, cu unele regimuri militare din America de Sud și cu o mulțime de grupări neo-fasciste. Este, de asemenea, în strânse legături cu CIA.** A pătruns până în inima Vaticanului. Mobilul comun al tuturor acestor elemente pare să fie ura și teama față de Comunism.

În realitate, P2 nu este o conspirație mondială ce urmărește să împiedice răspândirea marxismului și a numeroaselor sale derivate, ci o grupare internațională cu țeluri diverse, care combină un mod de gândire cu o comuniune de interese egoiste, iar obiectivele principale nu constau în distrugerea unei anumite ideologii ci în satisfacerea dorinței insașiabile de putere și bogăție și promovarea propriilor interese sub masca onorabilă de “apărători ai lumii libere“. Dar în cercurile P2 nimic nu e pe gratis. Totul are un preț.

Relațiile și legăturile lui Licio Gelli împânzără lumea. Printre aceștia se numărau Stefano Delle Chiaie, Pierluigi Pagliani și Joachim Fiebelkorn, toți

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

trei membri ai armatei secrete înființate în Bolivia de ex-gestapovistul Klaus Bărbie. Grupul se autointitulase “Logodnicii Morții” și executa la ordin asasinat politice, printre care și cel asupra liderului socialist bolivian Marcelo Quiroga Cruz. “Logodnicii Morții” au avut, de asemenea, un rol important în aducerea la putere în Bolivia, în 1980, a generalului Garcia Meza. În calitate de “consilier în probleme de securitate” al colonelului Gomez, ale cărui mâini erau mânjite cu mult sânge bolivian, Klaus Barbie și-a folosit experiența nazistă.

După lovitura de stat din 1980, grupul controlat de Barbie cu binecuvântarea juntei boliviene deveni și mai activ. Se înmulțiră asasinatelor împotriva oponenților politici, a jurnaliștilor incomozi, a liderilor sindicali și a studenților. Pe lângă toate acestea, grupul primise și sarcina de a “pune la punct” industria cocainei - prin distrugerea micilor producători pentru a asigura succesul mari lor traficanți aflați sub oblăduirea juntei. Începând cu 1965, activitatea lui Barbie în Bolivia inclusea și traficul de arme, nu numai pentru Bolivia, ci și pentru alte regimuri de dreapta sud-americe și pentru Israel. Tocmai acest trafic de arme a prilejuit asocierea lui Barbie, SS-ist înrăit, cu Licio Gelli: Barbie, cel care avea pe conștiință lichidarea tuturor francmasonilor din Amsterdam între mai 1940 și aprilie 1942, și Licio Gelli, Marele Maestru al Lojei Masonice P2. Cei doi aveau multe în comun, inclusiv respectul deosebit pentru oameni ca Stefano Delle Chiaie. Italianul Delle Chiaie fusese implicat în cel puțin două tentative de lovituri de stat în propria țară. În octombrie 1982, când în Bolivia reveni la putere un guvern civil, Delle Chiaie își luă zborul în Argentina, unde fu primit și ajutat de un alt membru al P2, Jose Lopez Rega, creatorul faimoaselor detașamente ale morții, intitulate AAA.

Rega mai crease și o vastă rețea de **trafic de cocaină** între Argentina și SUA. Vădit lucru, Gelli se pricepea să-și vândă propria concepție despre lume la fel de bine cum se pricepuse să vândă saltele. Nu este la îndemâna oricui să aibă o mulțime de prieteni apropiați și colaboratori ca Jose Lopez Rega, Klaus Barbie și ezotericul **cardinal Paolo Bertoli**. Ca și Gelli, cardinalul era toscan. Cariera sa includea patruzeci de ani în serviciul diplomatic al Vaticanului. Bertoli nu a dus lipsă de sprijin în conclavul care l-a ales pe Albino Luciani.

Pentru Gelli, Cardinalul Bertoli era doar una din multele uși deschise la Vatican. Lua masa cu episcopul Paul Marcinkus și avea audiențe la papa Paul. Mulți cardinali, arhiepiscopi, episcopi, monseniori și preoți, care astăzi ar nega orice legătură cu Licio Gelli, erau încântați să se afișeze în compania lui în anii '60-70.

Unul dintre cei mai apropiați colaboratori din P2 ai lui Gelli era avocatul și omul de afaceri italian Umberto Ortolani. Ca și “Maestrul Păpușar”, Ortolani învățase de timpuriu valoarea informațiilor secrete, în timpul celui de-al doilea război mondial, ajunsese șeful a două mari unități

operative ale SISMI, serviciul de spionaj al armatei italiene. Specialitatea lui era contraspionajul. Fiind de religie romano-catolică, înțelesese încă de tânăr că Vaticanul este unul din principalele centre de putere de dincolo de Tiberu. Prin urmare, se infiltrasese adânc în Vatican și își crease peste tot coridoare de influență.

Printre oaspeții lui Ortolani în casa din Via Archimede din Roma se numărau frecvent demnitari ai Vaticanului. Vechimea excelentelor relații ale lui Ortolani cu Vaticanul poate fi probată și de faptul că îi fusese prezentat **cardinalului Lercaro** încă din 1953. Acesta avea o deosebită influență în cercurile Bisericii și avea să devină unul din cei patru “moderatori” ai celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Era recunoscut de mulți ca una din personalitățile luminate și liberale care au asigurat transpunerea în realitate a multor reforme inițiate de Conciliu. Mai toată lumea credea că Ortolani este vărul cardinalului, o confuzie pe care Ortolani o încuraja activ.

În timpul campaniei anterioare conclavului care l-a ales pe Paul al VI-lea, controversa principală fusese dacă să se continue pe calea papei Ioan al XXIII-lea sau să se revină la linia reacționară a lui Pius al XII-lea. “Liberalii” aveau nevoie de o casă sigură în care să-și dezbată strategia. Lercaro, unul din frunțașii liberali, îl rugă pe Ortolani să găzduiască întrunirea. Aceasta avu loc în vila lui Ortolani din Grottaferata, lângă Roma, cu câteva zile înainte de conclav. Au participat numeroși cardinali, printre care **Suenens** din Bruxelles, **Doepfner** din Munchen, **Koenig** din Viena, **Alfrink** din Olanda și “unchiul” **Giacomo Lercaro**.

Această întrunire strict secretă a fost factorul de cea mai mare importanță pentru ceea ce s-a întâmplat ulterior în conclav. S-a stabilit ca, dacă largă susținere a lui Lercaro se va dovedi insuficientă, atunci toate voturile sale să treacă de partea lui Giovanni Battista Montini. În felul acesta, la cel de-al treilea tur de scrutin Montini se pomeni cu douăzeci de voturi mai aproape de tronul pe care, în cele din urmă, îl dobânda.

Câteva luni mai târziu, noul papă îi acordă lui Umberto Ortolani, din Partea Vaticanului, titlul de “Curtean al Sanctității Sale”. De atunci a mai primit multe alte titluri și onoruri ale Vaticanului. A reușit chiar să determine cooptarea lui Licio Gelli, un **ne-catolic**, la **Cavalerii de Malta** și la Sfântul Sepulcru. Fiind bun prieten cu Casaroli, cel supranumit Kissinger al Vaticanului datorită rolului său major în politica externă, avocatul Ortolani îi oferi maestrului său din P2 accesul în orice colț din Vatican, cum nu mai obținuse nimeni. Ca și maestrul său, Ortolani are cetățenie multiplă, cel puțin pe hârtie. Născut la Viterbo, în Italia, a devenit apoi cetățean brazilian. Unul din avantajele acestei situații constă în faptul că nu există acord de extrădare între Italia și Brazilia.

Lista membrilor P2 sporea tot mai mult. În 1981, când a fost capturată la Toscana o imensă cantitate de documente secrete ale lui Gelli, acestea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

dezvăluirea că societatea secretă avea aproape 1000 de membri numai în Italia. Dar aceștia nu sunt decât partea vizibilă a aisbergului. SISMI, serviciul italian de spionaj militar, apreciază că cifra exactă ar fi de aproape 2000. Gelli însuși avansează cifra de 2400. În orice caz, o mare parte din serviciile de spionaj europene sunt de acord că identitatea majorității membrilor P2 rămâne încă necunoscută și că printre ei **se află aproape 300 dintre cei mai puternici oameni din ceea ce secolului douăzeci** îi place să numească “lumea liberă”.

După scandalul italian din 1981 al celor aproape 1000 de membri ai acestei societăți secrete ilegale, unul dintre membrii P2, senatorul Fabrizio Cicchitto rosti un adevăr fundamental: “În anii '70, dacă doreai să ajungi în cercurile sus-puse ale Italiei, cea mai sigură cale era prin Gelli și P2.”

Relația strânsă dintre P2 și Vatican era, ca toate relațiile inițiate de Gelli, reciproc avantajoasă. Gelli miza pe frica, aproape paranoică, de Comunism existentă în Vatican, îi plăcea în mod deosebit să citeze declarații antebelice care justificaseră fascismul, inclusiv cea a cardinalului Hinsley de la Westminster, care le spusese catolicilor, în 1935: “Dacă fascismul piere, odată cu el va pieri și cauza Domnului.”

Cel mai ciudat lucru în relația strânsă și neîntreruptă dintre P2 și Vatican este că o mulțime de cardinali, episcopi și preoți erau în stare să-i zâmbească binevoitor acestui bastard al masoneriei ortodoxe³⁵. De mii de ani, Biserica Romano-Catolică îi consideră pe francmasoni niște urmași ai diavolului, iar organizația lor a fost condamnată în repetate rânduri și a inspirat cel puțin șase bule papale care o vizau direct; prima dintre acestea a fost “In eminenti” a papei Clement al XII-lea, din 1738.

În ochii Bisericii, această societate secretă, cu interese proprii, este o religie paralelă controlată de necredincioși, care urmărește să distrugă Biserica catolică. Prin urmare, toți catolicii descoperiți a fi membri ai organizației sunt supuși excomunicării automate din Biserică.

Este neîndoios faptul că multe mișcări revoluționare din istorie s-au folosit de francmasonerie în confruntările lor cu Biserica. Un exemplu clasic este patriotul italian Garibaldi, care a transformat masoneria țării într-o forță ce avea să ridice la luptă întreaga populație, să înlăture dominația papală și să realizeze unificarea Italiei.

În ziua de astăzi, francmasoneria înseamnă în fiecare țară altceva. Toți masonii susțin că este o forță a binelui. Cei din afara masoneriei privesc mai mult sau mai puțin ostil sau reticent această societate secretă și pusă în slujba propriilor ei interese. Până foarte de curând, Biserica Romano-Catolică a avut o poziție fermă și consecventă: francmasoneria este o lucrare diavolească și toți cei care fac parte din ea sunt anatemiați. Dacă aceasta era concepția Bisericii asupra francmasoneriei convenționale, atunci strânsele legături între

---

³⁵ Adică autentice. P2 era considerată o organizație personală a lui Gelli. (n. ed.)

David Yallop

P2 și Vatican sunt cu atât mai extraordinare: unul dintre cele mai mici și mai puternice state din lume oblăduiește un stat în stat. Imensa majoritate a membrilor P2 au fost și sunt romano-catolici practicanți.

Cu toate că loja italiană a P2 nu s-a întrunit niciodată în plen (pentru așa ceva ar fi trebuit să închirieze La Scala); au existat, desigur, întâlniri pe grupuri selecte. Discuțiile nu aveau ca scop să deplângă năpasta comunistă, ci să plănuiască măsuri active pentru a împiedica producerea celui mai cumplit dezastru posibil pentru Gelli și prietenii săi: un guvern comunist ajuns la putere prin alegeri democratice.

În ultimii douăzeci de ani au existat în Italia numeroase atentate cu bombe, rămase neelucidate. Dacă vreodată autoritățile italiene îl vor prinde pe Gelli și dacă acesta va fi dispus să vorbească și să spună adevărul, atunci vor putea fi rezolvate câteva dintre acele cazuri misterioase. Iată câteva: Milano 1969, atentat cu bombă în Piazza Fontana - 16 morți; Bologna 1974, atentat cu bombă în expresul "Italicus", Roma-Munchen - 12 morți; Bologna 1980, atentat cu bombă în gară - 85 de morți, 182 de răniți. După declarația unui fost discipol al lui Gelli, un neofascist pe nume Elio Ciolini, acest din urmă atac a fost plănuțit la o întrunire a P2 care a avut loc la Monte Carlo pe 11 aprilie 1980, la care Licio Gelli a fost Mare Maestru. Tot potrivit declarației sub jurământ date de Ciolini, trei dintre presupușii responsabili pentru explozia din gară sunt Stefano Delle Chiaie, Pierluigi Pagliani și Joachim Fiebelkorn.

Scopul acestei serii de atacuri oribile era de a determina o reacție generală de condamnare a comuniștilor italieni, cărora trebuia să li se atribuie responsabilitatea.

În iulie 1976, magistratul italian Vittorio Occorsio se afla în plină investigație a legăturilor dintre P2 și mișcarea neofascistă "Garda Națională". Pe 10 iulie, magistratul fu ucis cu o rafală de armă automată. Ulterior, asasinatul a fost revendicat de grupul neonazist "Noua Ordine". Noua Ordine, Garda Națională - numele devin abstracte. Ceea ce era important, însă, era faptul că Vittorio Occorsio, pentru că nu se lăsase cumpărat, era mort iar investigația în legătură cu P2 fusese întreruptă.

Către sfârșitul anilor '60, Michele Sindona era membru al P2 și bun prieten cu Licio Gelli. Semănau în multe privințe, și nu în ultimul rând **prin faptul remarcabil că amândoi erau plătiți de CIA și de Interpol**. Acțiunile celor două organizații nu corespund întotdeauna. Ancheta Interpolului asupra lui Sindona ilustrează perfect această realitate. În noiembrie 1967, biroul din Washington al Interpolului transmitea prin telex următorul mesaj către Cartierul General al Poliției din Roma:

Am primit recent informația neverificată că următoarele persoane sunt implicate în transporturi ilicite de substanțe sedative, stimulatoare și

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

halucinogene între Italia, Statele Unite și probabil alte țări europene.

În fruntea listei celor patru persoane se afla Michele Sindona. Poliția italiană răspunde că nu deține nici o dovadă care să ateste implicarea lui Sindona în traficul de droguri. În mai puțin de o săptămână, Sindona era în posesia copiilor solicitării și răspunsului. O eventuală solicitare similară adresată de Interpolul din Washington birourilor CIA de pe lângă ambasada din Roma și misiunea diplomatică din Milano ar fi confirmat, în cazul unui răspuns onest, că informațiile Interpolului sunt în întregime corecte.

Dosarul întocmit de CIA lui Sindona era deja voluminos. Sunt descrise în amănunțime legăturile lui Sindona cu familia mafiotă newyorkeză Gambino, cu cei 253 de membri și 1147 de "asociați" ai săi. Este arătat modul în care cele cinci familii mafiotă newyorkeze, Colombo, Bonanno, Gambino, Lucchese și Genovese sunt angrenate într-o serie întreagă de activități ilegale, printre care prelucrarea, traficul și vânzarea de stupefiante ca heroina, cocaina și marijuana. Printre celelalte activități infracționale consemnate în dosarele întocmite de CIA familiilor mafiotă se numără prostituția, jocurile de noroc, pornografia, cămătăria, protecționismul, crima organizată, fraudă și delapidările de anvergură din bănci și fonduri de pensii.

Dosarele sunt pline de detalii privind modalitatea prin care familiile mafiotă siciliene Inzerillo și Spatola transportau heroina rafinată din Sicilia și o livrau partenerilor din New York; despre infiltrarea lor în interiorul liniilor aeriene italiene Alitalia și despre contractele de 50.000 de dolari oferite de familiile newyorkeze "asociaților" pentru ridicarea de la Palermo a unor bagaje neînsoțite - bagaje care conțineau heroina ce fusese rafinată într-unul din cele cinci laboratoare pentru narcotice din Sicilia ale familiei Inzerillo. Pe la sfârșitul anilor '60, profiturile realizate de aceste două familii din vânzările de heroină ajunseseră să depășească 500 de milioane de dolari pe an.

Dosarele descriu în detaliu traseele celor aproape treizeci de nave pe a n care, până de curând, păraseau porturile libaneze ducând către diverse porturi din sudul Italiei încărcături de heroină, atât nerafinată cât și rafinată.

Cea mai serioasă întrebare pe care o ridică existența acestor informații este de ce astfel de dovezi incriminatoare au rămas nefolosite pe toată perioada anilor '60-70? Este adevărat că CIA nu se implică în politică, ci doar aplică sau încearcă să aplice dispozițiile președintelui. Să fi considerat, oare, un șir întreg de președinți că activitatea Mafiei trebuia tolerată atâta timp cât aceasta făcea tot posibilul ca Italia, membru NATO, să nu ajungă din urnele de vot în mâinile comuniștilor?

În ceea ce privește familiile mafiotă, acestea aveau o nevoie disperată de oameni ca Michele Sindona. Pentru amploarea problemei cu care se confrunta Mafia stau mărturie atât extraordinara creștere a depozitelor bancare cât și lista noilor bănci și sucursale din Sicilia, una dintre cele mai

David Yallop

sărace regiuni italiene. Intră în scenă Michele Sindona. La un moment dat, Sindona fu întrebat de unde a obținut banii necesari pentru grandioasele lui combinații. El răspunse: “Nouăzeci și cinci la sută sunt banii altora.” Răspunsul era nouăzeci și cinci la sută corect.

Michele Sindona era omul ales de papa Paul al VI-lea pentru a fi consilier financiar al Vaticanului; cel ales, după o îndelungată prietenie cu papa, să despovăreze Biserica de prostul renume pe care îl dobândise în Italia datorită afacerilor în care fusese implicată. Conform planului, urmau să-i fie vândute lui Sindona o parte din principalele active dobândite de Nogara. Corporația Vatican urma să se distanțeze de imaginea inacceptabilă a capitalismului. Teoretic, avea să îmbrățișeze filozofia din mesajul rostit de papa Paul al VI-lea către lumea întreagă în enciclica *Populorum Progressio*, din 1967:

Dumnezeu a făcut lumea cu tot ce cuprinde ea pentru folosul tuturor oamenilor și al tuturor popoarelor, astfel încât bunurile creației să se reverse cu dreptă măsură în mâinile fiecăruia, după legea dreptății, care este inseparabilă de milostenie. Toate celelalte drepturi, de orice fel, inclusiv dreptul la proprietate privată și dreptul la liber schimb, trebuie să îi fie subordonate: nu trebuie să-l restrângă, ci, dimpotrivă, să ajute la împlinirea lui, iar revenirea acestor drepturi la scopurile originare este imperios necesară.

În aceeași enciclică, papa Paul îl cita pe Sfântul Ambrosie: “Niciodată nu dai săracilor ceva ce este al tău; nu faci altceva decât să le înapoiezi ceea ce le aparține. Căci ceea ce ți-ai însușit a fost lăsat pentru folosul comun al tuturor. Pământul este dat tuturor, nu numai celor bogați.”

La vremea când era rostită această declarație, Vaticanul era cel mai mare deținător din lume de proprietăți imobiliare private. *Populorum Progressio* mai conținea și memorabila observație conform căreia, chiar și atunci când popoare întregi suferă numeroase nedreptăți, insurecția revoluționară nu este o rezolvare. “Nu poți combate un rău existent cu prețul unui rău și mai mare.”

Confruntat cu problema răului unei Biserici bogate, când dorința sa oficială era o Biserică săracă dedicată celor săraci, papa hotărî împreună cu sfetnicii săi să lichideze o proporție importantă a activelor italiene și să reinvestească în alte țări. În felul acesta, aveau să evite o mare parte din impozite, iar profitul investițiilor avea să sporească. În 1967, când papa Paul proclama minunatele aspirații din *Populorum Progressio*, Corporația Vatican se afla deja de câțiva ani în relații strânse de colaborare cu Michele Sindona. Prin zborul valutei din băncile italiene ale lui Sindona, via Banca Vaticanului, către băncile elvețiene aflate în proprietatea ambelor părți, Sindona și

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Vaticanul nu făceau ca bunurile creației să se reverse către cei săraci; le făceau să se reverse în afara Italiei. Pe la începutul anului 1968, încă una dintre băncile controlate de Vatican, Banca Unione, se afla în dificultate. Banca Vaticanului deținea aproximativ 20 la sută și era reprezentată în comitetul de direcție de către Massimo Spada și Luigi Mennini. Până în 1970, la doi ani după ce Sindona cumpărase pachetul de control, iar Vaticanul își păstrase o parte substanțială din acțiuni, banca înregistra, teoretic, un succes formidabil. Adresându-se micilor depunători și oferind dobânzi mai bune, depozitele băncii crescuseră de la 35 de milioane de dolari la peste 150 de milioane de dolari - teoretic.

Practic, în această perioadă banca a fost jefuită de peste 250 de milioane de dolari de către Sindona și asociații săi. Cea mai mare parte a acestei sume a fost transferată într-o altă bancă a lui Sindona, Amincor Bank, din Zurich. O mare parte a fost pierdută în speculații sălbatice pe piața argintului. Printre cei pe care Sindona a reușit să-i impresioneze profund în această perioadă se număra și președintele băncii Continental Illinois, David Kennedy, care avea să fie numit Secretar al Trezoreriei în cabinetul Președintelui Nixon.

În 1969, Corporația Vatican înțelese că bătălia impozitelor pe dividendele sale fusese câștigată de guvernul italian. Realizând că scoaterea la vânzare a tuturor acțiunilor deținute ar putea să conducă la prăbușirea economiei italiene, Vaticanul văzu că o astfel de acțiune ar fi putut avea consecințe nedorite asupra propriilor interese. O prăbușire de asemenea amploare ar fi provocat mari pierderi Vaticanului.

Papa hotărî, de comun acord cu cardinalul Guerri, șeful Administrației Speciale a APSA, să ușureze portofoliul italian de unul dintre bunurile importante, acțiunile Vaticanului la gigantica Societa Generale Immobiliare. Cu activele sale de peste jumătate de miliard de dolari răspândite în toată lumea, aceasta constituia, categoric, o avere mult prea vizibilă. Apelară din nou la Rechin.

Acțiunile Societa Generale Immobiliare se vindeau la prețul de circa 350 de lire. Vaticanul deținea, direct sau indirect, cam 25 la sută din cele 143 de milioane de acțiuni. N-ar vrea Sindona să cumpere?, întrebă cardinalul Guerri. Sindona răspunse pe loc afirmativ. Era dispus să achiziționeze întregul pachet de acțiuni - la dublul prețului pieței. Guerri și papa Paul fură încântați, înțelegerea între Sindona și Guerri se semnă în cadrul unei întâlniri secrete la Vatican, în miez de noapte, în primăvara lui 1969.

Pentru Vatican, această întâlnire se dovede deosebit de rodnică. Vaticanul mai dorea să scape de acțiunile majoritare la Condotte d'Acqua, societatea de alimentare cu apă a Romei, și de pachetul de control de la Ceramica Pozzi, producătoare de articole chimice și de porțelan, care mergea în pierdere. Rechinul zâmbi, căzu la învoială asupra prețului și înșfacă ambele

pachete.

Cine anume concepute, de fapt, toată această operațiune? Cine era cel care se alegea cu un comision gras de la Sindona și cu înalta prețuire a papei Paul al VI-lea și a cardinalului Guerri? Răspunsul dovedește cu prisosință nu numai cât de departe pătrunsese P2 în Vatican, ci și faptul că interesele P2, ale Mafiei și ale Vaticanului coincideau adesea. Cel care aranjase colosala tranzacție fusese Umberto Ortolani, mâna dreaptă a lui Licio Gelli. Lui Sindona nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să plătească prețul.

E ușor să achiziționezi companii uriașe când te folosești de banii altora. Prima plată făcută de Sindona provenea integral din bani transferați ilegal din depozitele de la Banca Privata Finanziaria. În ultima săptămână a lunii mai 1969, Sindona transferă 5 milioane de dolari într-o mică bancă privată din Zurich, Privat Kredit Bank. Banca din Zurich avea instrucțiuni să trimită banii înapoi la BPF în contul lui Mabusu Beteiligung. Mabusu era o companie controlată de Sindona și adresa ei era o casuță poștală din Vaduz, capitala Liechtensteinului. De aici, banii fură din nou transferați la o altă companie controlată de Sindona, Mabusu Italiana. De aici se plătiră cele 5 milioane către Vatican. Celelalte sume necesare pentru plata uriașei achiziții au fost strânse cu participarea Hambros și a gigantului american Gulf and Western.

Se vede treaba că Sindona avea un simț al umorului foarte dezvoltat. Printre companiile aflate în proprietatea lui Gulf and Western se număra și Paramount, iar unul dintre cele mai de succes filme ale studiourilor la vremea respectivă era Nasul, adaptarea romanului lui Mario Puzo. Așa se face că un film care descria lumea Mafiei într-o manieră fascinantă și amorală a adus profituri enorme din care o parte au avut ca destinație mafioți Gambino și Inzerillo. La rândul lor, aceștia își dirijau profiturile de milioane, provenite în mare parte din traficul de droguri, către băncile lui Sindona. Un cerc vicios perfect. În realitate, Viața imita Artă.

La începutul anilor '70, economia italiană resimțea serios masiva retragere ilegală de bani din țară. Oricât de mari vor fi fost profiturile lui Sindona și Marcinkus de pe urma strădaniilor lor de a deturna atâția bani în afara Italiei, efectul acestor operațiuni asupra lirei fu devastator. Șomajul spori, costul vieții se scumpi. Nepăsători, Sindona și asociații lui continuă să speculeze pe diverse piețe, împingând prețurile acțiunilor la un nivel mult exagerat, băncile lui Sindona înghițiră milioane de dolari din banii altora.

Sindona și prietenul lui apropiat, Roberto Calvi de la Banco Ambrosiano, s-au lăudat în public că, în acel moment, dețineau controlul Bursei din Milano. Un control pe care au continuat să-l exploateze în repetate rânduri, în mod criminal. Acțiunile creșteau și scădeau nebunește. Companiile deveneau jucăriile lui Sindona și ale asociaților lui, care ieșeau mereu în câștig. Manipularea companiei Pacchetti poate exemplifica activitatea cotidiană a acestora.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Pacchetti fusese la început o tăbăcărie mică și neînsemnată. În 1969, Sindona o achiziționa și hotărî să o transforme într-un conglomerat. Se inspira după modelul lui Gulf and Western, o companie gigant americană cu o gamă largă de interese, de la studiourile Paramount la edituri și linii aeriene. Achizițiile făcute de Sindona în numele firmei Pacchetti fură mult mai modeste. De fapt, compania deveni un fel de ladă de gunoi a comerțului, cu interese legate de oțelării neprofitabile și aspiratoare de praf nevandabile. Dar conținea, totuși, și o nestemată: Sindona dobândise de la episcopul Marcinkus acceptul de a achiziționa Banca Cattolica de Veneto. Fără îndoială că ceea ce l-a ajutat pe Marcinkus să uite drepturile de preemțiune ale clerului venețian și ale patriarhului Luciani a fost faptul că secretarul administrativ al Băncii Vaticanului, Massimo Spada, mai deținea și funcțiile de președinte la firma Pacchetti și la Banca Cattolica.

Roberto Calvi, participant și el la aceste negocieri, căzu de acord să cumpere de la Sindona, la o dată anume, o companie pe nume Zitropo. Astfel se definitivă scenariul după care Bursa din Milano avea să fie din nou manipulată ilegal.

Valoarea contabilă³⁶ a acțiunilor Pacchetti era de aproximativ 250 de lire per acțiune. Sindona dădu dispoziție departamentului de tranzacții bursiere de la Banca Unione să achiziționeze acțiuni Pacchetti. Apoi, prin interpuși, acțiunile fură parcate³⁷ ilegal în companii aflate în proprietatea lui Sindona. Prețul acțiunilor începu să crească spectaculos, atingând 1600 de lire. Apoi, în martie 1972, veni ziua în care Calvi trebuia să achiziționeze Zitropo. Simultan, toate companiile de depozitare își transferară acțiunile Pacchetti în Zitropo. Drept urmare, valoarea firmei Zitropo creșcu artificial, iar Calvi plăti un preț de-a dreptul astronomic față de valoarea reală a firmei. Pentru că finanțase întreaga operațiune cu garanții fictive, Sindona se alese cu un uriaș profit ilegal. Proporțiile profitului obținut numai din această operațiune se pot deduce din faptul că în 1978, Giorgio Ambrosoli, un lichidator numit de guvern, a descoperit dovezi incontestabile privind achitarea de către Sindona a unui comision ilegal de 6,5 milioane de dolari către Calvi, șperț pe care Calvi l-a împărțit jumate-jumate cu episcopul Paul Marcinkus.

De ce, oare, să fi plătit Calvi atât de mult peste prețul normal al acțiunilor Zitropo? Motivele sunt trei la număr, întâi, pentru că la efectuarea tranzacției se folosise de banii altora. Apoi, pentru că profitul lui era de 3,25 milioane de dolari. În al treilea rând, după încheierea tranzacției Pacchetti/Zitropo, Calvi dobândi acceptul de a cumpăra Banca Cattolica de Veneto, opțiune pe care

³⁶ book value: Valoarea unui activ așa cum este înregistrată în registrele contabile ale firmei. În mod normal, aceasta constă în costul inițial al activului, minus valoarea amortizată. Cu excepția momentului în care a fost achiziționat activul, valoarea contabilă a activului va fi rareori aceeași cu valoarea sa pe piață, (n.tr.)

³⁷ parking: Trecerea acțiunilor deținute de cineva la o companie pe numele altecuiva sau al unui împuternicit, cu scopul de a ascunde identitatea adevăratului proprietar. Metodă adesea ilegală, (n.tr.)

Sindona o obținuse anterior de la Marcinkus. Pentru Marcinkus nu avea importanță că nimeni nu-l consultase pe Albino Luciani, patriarhul Venetiei, și nici pe membrii diocezei care își depozitaseră acțiunile în Banca Vaticanului.

Sindona și Calvi deveniră foarte pricepuți în acest tip de jaf. Niciodată în istoria operațiunilor bancare nu se mai plătitese atât de mult pentru atât de puțin. În 1972, Calvi încasă alte 5 milioane de dolari de la Sindona atunci când acțiunile Bastogi își schimbă proprietarii și alte 450 de milioane de franci elvețieni când Sindona îi vându 7.200 de acțiuni la Finabank. De fiecare dată, Sindona achita comisioanele lui Calvi prin contul MANI din Finabank. Aceste sume uriașe erau plătite în cele patru conturi secrete elvețiene pe care Calvi le deținea în comun cu soția sa la Union de Banques Suisses și la Credit Bank din Zurich: contul 618934; contul 619112, contul Ralrov/ G21 și contul Ehrenkranz. Profitul lui Sindona din fiecare afacere nu putea fi în nici un caz mai mic decât suma plătită lui Calvi drept comision.

Roberto Calvi se pomeni captivat de joc și începu să-l joace, din când în când, pe cont propriu. Astfel, în 1976 își obligă una din propriile bănci, Centrale, să cumpere o mare cantitate de acțiuni Toro Assicurazioni la un preț cu 25 de miliarde de lire peste valoarea lor reală. Cele 25 de miliarde de lire ajunseră într-unul din conturile elvețiene menționate mai sus. La fel și alte 20 de miliarde de lire, după ce Calvi se mai juca o dată, cu peste un milion de acțiuni ale băncii Centrale. Aceste sume uriașe nu erau niște simple cifre într-un bilanț; banii se mutau fizic din buzunarele diferiților deținători de acțiuni direct în buzunarele lui Calvi și ale lui Sindona. Încă nu s-a aflat ce a făcut episcopul Marcinkus cu comisionul său de 3.250.000 de dolari din afacerea Pacchetti.

Acțiunile de la Banca Cattolica avură și ele aceeași soartă. Sindona era la curent cu negocierile dintre Calvi și Marcinkus privind achiziționarea pachetului de control al băncii - așadar acțiunile crescuseră. La încheierea exercițiului, erau cu toții mai bogăți - cu toții în afară de dioceza venețiană.

Calvi îi fusese prezentat lui Marcinkus de către Sindona, în 1971. Astfel încât episcopul Marcinkus, cel care, după cum recunoscuse de bună voie, "habar n-avea de activitatea bancară", a avut la dispoziție doi profesori eminenți. Între timp, Marcinkus fusese promovat de papa Paul, iar acum era președintele Băncii Vaticanului.

Diverse departamente ale Vaticanului continuă să cedeze o mulțime de companii lui Sindona și apoi lui Calvi. În 1970, de exemplu, îi vându ă în cele din urmă firma Serano, o fabrică de produse farmaceutice printre ale cărei produse foarte căutate se numărau și **contraceptivele** orale.

La declinul economiei italiene a mai contribuit o sursă de profit pentru Finabank (bancă ai cărei proprietari erau Sindona și Vaticanul): dubla facturare. După cum avea să remarce Bordoni, "Profiturile nu se ridicau la

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

înălțimea comisioanelor câștigate din exportul ilegal de bani negri, dar tot ajungeau la o sumă frumușică.“

Exporturile erau facturate la valori mult sub cele reale, în felul acesta, factura contrafăcută era achitată oficial prin Banca Italiei care, bineînțeles, transmitea mai departe datele către fisc. Exportatorul era impozitat pe baza acestor sume mici.

Diferența era achitată de beneficiarii externi ai mărfurilor direct către Finabank. În multe cazuri, exportatorii italieni înregistrau o pierdere pe care guvernul italian o transforma în credit fiscal.

Numeroasele companii exportatoare ale lui Sindona înregistrau toate asemenea pierderi. Pentru ca situația să rămână neschimbată, Sindona mituia tot felul de oficialități din guvern, ba chiar argumenta că în felul acesta guvernul ajută la limitarea șomajului.

O infracțiune similară era practică în cazul importurilor, când în facturi figurau sume mult mai mari decât valoarea reală a mărfurilor. La trecerea prin vamă, beneficiarul plătea furnizorului străin suma umflată în mod artificial. La rândul său, furnizorul străin vira diferența într-un anumit cont din Finabank sau, uneori, într-unul din celelalte conturi din Elveția.

În schimb, Biserica papei Paul, cea săracă și dedicată săracilor, acumula bogății incomensurabile de la o zi la alta. Renunțarea Vaticanului la averea sa din Italia condusese la situația în care oameni ca Sindona și Calvi jefuiau pe toată lumea pentru a umple buzunarele Sfântului Petru și ale papei Paul.

Finabank făcea și ea parte din această uriașă spălătorie pentru banii murdari ai Mafiei și ai P2. Prin faptul că păstrase 5 la sută din Societa Generale Immobiliare, Vaticanul era coproprietar al acestei spălătorii. Mai mult, prin faptul că Mafia se folosea de Banca Vaticanului pentru a transfera banii în și din Italia, Vaticanul era, în ultimă instanță, proprietarul întregii spălătorii. Am explicat deja modul în care Sindona și ai lui se foloseau de conturile Vaticanului de la BPF. Aceasta era una dintre metodele folosite pentru scoaterea din țară a banilor murdari și spălarea lor la Finabank, dar mecanismul funcționa în ambele sensuri. Banii murdari ai Mafiei din Mexic, Canada și SUA erau și ei spălați prin introducerea în Italia. Operația era foarte simplă. Să-l cităm din nou pe Carlo Bordon:

Aceste companii din Canada și Mexic erau folosite pentru a introduce în SUA dolari proveniți din activitățile Mafiei și ale francmasonilor și din diverse alte activități ilegale; banii soseau în valize și erau apoi investiți în obligațiuni de stat americane. Acestea erau expediate la Finabank. Curate și ușor de transformat.

Evident că nici pentru Mafia americană nu existau granițe. Banii lor

David Yallop

erau transformați în obligațiuni de stat direct la Edilcentro din Washington, o filială a SCI; apoi și aceste obligațiuni luau drumul către Finabank. Dacă Mafia dorea să introducă în Italia bani curați, o făcea prin Banca Vaticanului.

La începutul anilor '70, Sindona își ridică în slăvi propriile talente în fața lui Bordoni. “Filozofia mea de lucru se bazează pe personalitatea mea, care este unică în lume, pe minciuni meșteșugite și pe eficiența armă a șantajului.”

O parte din tehnica șantajului consta în mită. Pentru Sindona, mita era “pur și simplu o investiție. Îți dă o anumită putere asupra persoanei mituite”. În felul acesta a fost “finanțat” neoficial Partidul Creștin-Democrat Italian aflat la guvernare: 2 miliarde de lire pentru a obține numirea lui Mario Barone, candidat al partidului, în funcția de director la Banco di Roma; 11 miliarde pentru finanțarea campaniei aceluiași partid **contra referendumului în problema divorțului**. Sindona aranja în așa fel încât creștin-democrații să “câștige” miliarde de dolari. Înființă un cont al partidului la Finabank, contul SIDC. În prima parte a anilor '70, în contul acesta fură transferați trei sferturi de milion de dolari. Sindona, autoproclamatul erou anticomunist, se pricepea, însă, să parieze pe mai mulți cai deodată. Mai înființă un cont la Finabank, de data aceasta pentru Partidul Comunist Italian, contul SICO. Și în acest cont vărsă trei sferturi de milion de dolari lunar, din banii altora.

Sindona specula pe piața valutară lire, dolari, mărci germane și franci elvețieni. În legătură cu această masivă speculație valutară a lirei (o operațiune de 650 milioane de dolari concepută în întregime de Sindona), el îi spuse primului ministru italian Andreotti că este la curent cu existența unei astfel de operațiuni și că, pentru a afla mai mult despre amploarea și proveniența ei, l-a pus pe Bordoni să participe, în mod “simbolic”, prin intermediul Moneyrex. După ce Sindona încasase profituri uriașe din specularea lirei, Andreotti îl onoră numindu-l “Salvatorul Lirei”. Tot în aceeași perioadă mai primi o distincție, înmănată de ambasadorul american la Roma. Fusese ales drept “Omul Anului 1973”.

Cu un an înainte, la recepția oferită cu ocazia achiziționării ziarului *Daily American* din Roma, Sindona își anunțase intenția de a-și extinde aria de interes, investind alte 100 de milioane de dolari în SUA. Printre ascultătorii discursului lui Sindona se numărase și bunul său prieten, episcopul Paul Marcinkus. În realitate, Sindona își începuse deja extinderea afacerilor sale în SUA tocmai prin achiziționarea lui *Daily American*. **Ziarul în cauză fusese susținut financiar de CIA**. Congresul american făcea presiuni asupra CIA, solicitând dezvăluiri complete asupra destinației exacte a milioanele ce le fuseseră alocate. Ca și papa Paul, considerau că sosise momentul să se descotorosească de câteva investiții incomode. Sindona declară sus și tare că a cumpărat ziarul la rugămintea expresă a ambasadorului Martin, care se temea că ar putea “să ajungă în mâinile celor de stânga”. Martin neagă acest lucru

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

într-o manieră total nediplomatică, numindu-l pe Sindona “mincinos”.

Indiferent din partea cui va fi venit oferta, nu există nici un dubiu că ziarul fusese până atunci finanțat de CIA. La fel de neîndoielnic este că Sindona nu se afla la prima favoare făcută Companiei. În 1970, **CIA îi ceruse să răscumpere o garanție de 2 milioane de dolari de la Banca Națională a Iugoslaviei**, iar Sindona îi servise prompt. CIA plasase garanțiile în Iugoslavia, în “locuri sigure”. De asemenea, Sindona operase pentru CIA diverse transferuri de bani către grupări de dreapta din Grecia și Italia.

Împiedicat în tentativa sa de a prelua controlul mării companii milaneze Bastogi, prin grija guvernului italian mânat de frica unui Sindona tot mai puternic, dar și de disprețul față de un sicilian, Rechinul își concentra atenția asupra SUA. Aici, acest om, care avea deja mai multe bănci decât au alții cămăși, mai cumpără o bancă, Franklin National Bank, din New York.

Banca Franklin era a douăzecea din țară ca mărime. Sindona plăti 40 de milioane de dolari pentru un milion din acțiunile băncii, reprezentând 21,6 procente. Plăti 40 de dolari per acțiune într-un moment în care prețul unei acțiuni era de 32 de dolari. Mai mult, de data aceasta cumpărase o bancă foarte șubredă, care se afla în pragul falimentului. Faptul că se folosiseră de 40 de milioane de dolari din banii altora fără știrea acestora nu trebuie să ne facă să trecem cu vederea că, măcar de data aceasta, câțiva newyorkezi se bucurară de isprava pustiului din Patti.

Adevărata măsură a megalomaniei lui Sindona poate fi întrezărită din faptul că, atunci când și-a dat seama ce cumpărase, pierderea l-a lăsat rece. Pentru el, băncile muribunde erau o realitate cotidiană, care nu-l deranja atâta timp cât putea manevra sume uriașe pe hârtie - iar telexurile continuau să transfere A în B și apoi în C și apoi din nou în A.

La douăzeci și patru de ore de la achiziționarea de către Sindona, care nu apucase nici măcar să vadă cum arată biroul directorului, Franklin Bank dădu publicității bilanțul pe al doilea trimestru al anului 1972. Cifrele indicau o cădere cu 28 la sută față de aceeași perioadă a anului 1971. Sindona Rechinul, salvatorul lirei și omul pe care Marcinkus îl considera “net superior contemporanilor săi în domeniul financiar”, primi vestea în maniera sa caracteristică. “Am relații puternice în toate mediile financiare importante. Cei care fac afaceri cu Michele Sindona vor face afaceri cu Franklin National.” în acest timp, foștii proprietari își râdeau în barbă și înființau o altă bancă.

În ce privește “relațiile puternice”, nimeni nu le-ar fi putut contesta. Acestea se întindeau de la familiile mafioate Gambino și Inzerillo - în Sicilia și la New York - la papa Paul, cardinalii Cuerra și Caprio și episcopul Marcinkus - la Vatican. Acopereau întregul spectru politic de la Andreotti la Fanfani - în Italia - până la președintele Nixon și David Kennedy - la Casa Albă. Includeau relații financiare strânse cu cele mai puternice instituții bancare din

David Yallop

lume - Banca Vaticanului, Hambros din Londra, Continental din Chicago și Rothschilds din Paris. Prin organizația P2 a lui Gelli, își crease relații puternice cu cei aflați la conducere în Argentina, Paraguay, Uruguay, Venezuela și Nicaragua. Despre Somoza, dictatorul nicaraguan, Sindona i-a spus unui avocat din Roma:

Prefer să am de-a face cu oameni ca Somoza. E mult mai simplu să tratezi cu dictatura unui singur om decât cu guverne alese democratic. Au prea multe comitete, prea multe mijloace de control. Și mai au și tendința spre cinste, iar asta strică în afacerile bancare.

Iată o ilustrare perfectă a filozofiei P2, predicată membrilor de către fondatorul Licio Gelli: “În orice bancă, ușa tezaurului se deschide pe partea dreaptă.” În timp ce Sindona făcea afaceri cu Somoza și căuta un echivalent în Statele Unite, nici Gelli nu stătea cu mâinile în sân, în Argentina. Sesizând scăderea popularității juntei aflate la putere, el începu să pună la cale întoarcerea din exil a generalului Peron. În 1971, îl convinse pe președintele Lanusse că Argentina își putea recăpăta stabilitatea politică numai prin întoarcerea lui Peron. Generalul se întoarse în triumf. Unul din primele sale gesturi fu să îngenuncheze cu recunoștință la picioarele lui Licio Gelli, moment la care a asistat, printre alții, și primul ministru italian Andreotti. În septembrie 1973, Peron devenea președintele Argentinei.

În timp ce Gelli se ocupa de promovarea președintelui, Sindona, după un studiu atent al scenei politice a Statelor Unite, își concentra atenția asupra personajului care, după părerea lui, se apropia cel mai mult de idealurile politice ale lui Somoza și Peron: Richard Millhouse Nixon.

Pentru a-și consolida relațiile puternice, Sindona aranja o întâlnire cu Maurice Stans, responsabil cu strângerea fondurilor pentru Nixon în campania prezidențială din 1972. Se prezentă la întâlnire cu o valiză imensă, care conținea un milion de dolari bani lichizi. Sindona îi oferii lui Stans întreaga sumă pentru finanțarea campaniei, ca “dovadă a credinței sale în America”. Credința sa, însă, nu era nemăsurată, din moment ce insistă ca darul său în sprijinul revenirii lui Nixon la Casa Albă să rămână secret. Conform declarațiilor date ulterior, Stans îi refuză contribuția pentru că noua lege federală nu mai permitea finanțări anonime în alegeri.

În cursul anchetei asupra afacerii garanțiilor³⁸ falsificate în valoare de un miliard de dolari, episcopul Marcinkus ridică în slăvi, în fața procurorilor americani, strălucitele talente financiare ale Rechinului, dar, cam în aceeași perioadă, fu nevoit să completeze un cec de 307.000 de dolari. Era pierderea

---

³⁸ *security*: un activ financiar care poate consta în acțiuni, obligațiuni de stat, obligațiuni la termen (*debentures*), bonuri de asigurare (*bonds*), documente de valoare de tip unit trusts și drepturi asupra unor sume de bani împrumutați sau depozitați. Nu includ, totuși, polițe de asigurare, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

provocată Vaticanului de către Sindona, ca urmare a tranzacțiilor ilegale la bursa americană cu acțiunile unei companii numite Vetco Industries. Încălcând regulamentul SEC³⁹, un agent de bursă din Los Angeles achiziționase pentru Sindona și Marcinkus circa 27 la sută din Vetco. Vaticanul plăti amenda, apoi vându acțiunile în profit.

Pe la mijlocul anului 1973, golul din băncile lui Sindona atinse proporții enorme. Una e să muți mari sume de bani pe hârtie, din bancă în bancă, încălcând toate legile posibile și comițând nenumărate delictе (dar dacă știi să mituiești pe cine trebuie, jocul poate continua la nesfârșit), și alta e să transferi capital cu nemiluita către terțe părți. Începe să apară un gol. Se poate acoperi prin declararea de profituri inexistente, dar asta numai pe hârtie, între timp, banii lichizi continuă să se scurgă către terțe părți. Golul crește tot mai mult, iar profiturile false și inexistente, declarate pentru acoperirea lui, trebuie umflate pe măsură. Sindona risipea banii altora în toate direcțiile. **P2, Partidul Creștin-Democrat, Vaticanul, juntele de dreapta din America de Sud - erau doar câțiva dintre marii beneficiari.** Mulți dintre oamenii lui Sindona acumulasă și ei averi personale.

În acest timp, Sindona stătea la birou și practica o artă foarte asemănătoare cu ocupația sa principală: origami. Biroul directorial din Sixth Avenue din New York era plin de nenumărate exemple ale îndemânării sale în împăturirea hârtiei - cutiuțe goale, aranjate una peste alta, ca multe din companiile sale. Rechinul era acum amestecat într-o escrocherie dezlănțuită, de amploare internațională - fuzionarea cutărei companii cu cutare instituție financiară, transferarea acțiunilor de la compania cutare la cealaltă. Fuzionare. Divizare. Re-fuzionare.

Italienii îl porecliră Sindona Faliment. Monumentul ridicat de Sindona lăcomiei și corupției avea să se prăbușească spectaculos. Se tot fălise că nu știe la cât se ridică averea sa personală, dar recunoscuse că este de ordinul a jumătate de miliard de dolari. Sindona se înșela un pic. Realitatea era oarecum diferită; dar Rechinul nu avusese niciodată simțul realității. Mistificările celorlalți îi alimentaseră propria mistificare, așa cum o demonstrează traiectoria meteorică a carierei sale:

Septembrie 1973: la Waldorf Astoria din New York, primul ministru al Italiei, Giulio Andreotti, se ridică în picioare în timpul unui dineu și, elogiindu-l pe Rechin, îl numește "Salvatorul Lirei".

Ianuarie 1974: Grand Hotel din Roma. Ambasadorul american John Volpe îi înmânează Rechinului nominalizarea ca "Om al Anului".

Martie 1974: la Bursa din Milano, prețurile acțiunilor cresc vertiginos,

---

³⁹ SEC: Securities and Exchange Commission - o agenție guvernamentală a SUA care supraveghează activitatea agenților de bursă (stockbrokers) și tranzacțiile cu garanții. Supraveghează, de asemenea, și preluarea controlului companiilor din SUA. Dacă o persoană fizică sau juridică achiziționează 5% sau mai mult din acțiunile de tip *equity* ale altei companii, este obligată să înștiințeze SEC în termen de 10 zile de la data achiziției, (n.tr.)

David Yallop

la fel și cursul lirei, până la 825 de lire la dolar. Dacă Sindona și-ar fi încheiat în acest moment imensele sale operațiuni valutare, ar fi ieșit cu un profit de cel puțin 100 de miliarde de lire. Anna Bonomi, o rivală în cercurile financiare milaneze, îi face lui Sindona o ofertă excelentă pentru pachetul său de acțiuni de la Immobiliaria. Sindona refuză să vândă.

Aprilie 1974: bursa intră în declin, iar cursul de schimb al lirei cade spectaculos. Acestea sunt împrejurările în care Sindona se alege cu porecla Falimentul. Franklin Bank din New York declară un profit net pentru primul trimestru de 2 cenți per acțiune față de 68 de cenți per acțiune în anul precedent. Chiar și această cifră este falsificată, în realitate, banca suferise o pierdere de 40 de milioane de dolari.

Mai 1974: sunt stopate masivele speculații valutare ale băncii Franklin. National Westminster din Londra se opune masivelor decontări în lire sterline operate prin contul său de către banca Franklin. În săptămâna precedentă, acestea atinseseră o medie zilnică de 50 de milioane de lire sterline. În acest moment, banca Franklin anunță că nu va elibera dividende pe trimestrul în curs; este pentru prima dată de la Criză când o bancă americană importantă este nevoită să anuleze o plată către acționarii săi. Rechinul declară consiliului de administrație de la Societa Generale Immobiliare că bilanțul este cel mai bun din istoria companiei.

Iulie 1974: apar goluri în Italia și SUA. încercând să acopere golul din Italia, Rechinul fuzionează Banca Unione și Banca Privata Finanziaria. Noua creație primește numele de Banca Privata. În locul celor două bănci aservite, de mărime medie, are acum în Milano - capitala financiară a Italiei - o singură bancă aservită, de mari proporții, în loc de două goluri mari, se ivește acum un gol gigantic: un gol de 200 de miliarde de lire.

August 1974: a sosit timpul ca oficialitățile să îi sară în ajutor. În Italia, Banco di Roma, care deține ca garanții o parte din imperiul Sindona, injectează în Banca Privata suma de 128 de milioane de dolari, încercând să umple golul. În Statele Unite, guvernul, temându-se că prăbușirea băncii Franklin ar putea declanșa un apocalips financiar, acordă băncii Franklin acces nelimitat la fondurile federale. Peste două miliarde de dolari se scurg din tezaur în banca Franklin.

Septembrie 1974: Banca Privata intră în lichidare forțată. Pierderile estimate depășesc 300 de milioane de dolari. Acestea includ 27 de milioane ale Vaticanului, plus partea lor din acțiunile băncii.

3 octombrie: Licio Celli își achită o mică parte din obligațiile față de Sindona. Prin amabilitatea membrilor P2 infiltrați în poliție și justiție, este înștiințat că Sindona urmează a fi arestat a doua zi. Gelli îl previne pe Sindona.

4 octombrie: este emis un mandat de arestare pe numele lui Michele Sindona. Sindona nu se mai află în țară. Prevăzător ca întotdeauna, își

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

schimbase deja naționalitatea. Acum este cetățean elvețian. Pustiul din Sicilia fugе în Elveția natală.

8 octombrie: Franklin Bank se prăbușește. Pierderile cauzate Corporației de Asigurări a Tezaurului Federal - 2 miliarde de dolari. Este cel mai mare crah bancar din istoria Americii.

Octombrie 1974 / ianuarie 1975: Europa răsună de vacarmul prăbușirilor diverselor bănci aflate sub controlul lui Sindona sau în relații cu el: Bankhaus Wolff A.G., din Hamburg, Bankhaus I.K. Herstatt din Koln, Amincor Bank din Zurich și Finabank din Geneva. În legătură cu Finabank, autorități elvețiene în domeniul bancar estimează pierderile Vaticanului la 240 de milioane de dolari. Numai pierderile din tranzacțiile valutare ale Finabank sunt de minimum 82 de milioane de dolari.

Autoritățile italiene, sau mai degrabă acea parte a autorităților italiene care nu erau controlate de P2, deveniseră deja foarte agitate. Sindona, care apăruse între timp în SUA, dovedea o pronunțată reticență în privința unei eventuale întoarceri în Italia. În octombrie 1974 începu lunga bătălie pentru extrădarea lui. Această bătălie avea să influențeze în mod nemijlocit soarta celui care, aflat la vremea aceea la Veneția, era foarte ocupat cu strângerea de fonduri pentru ajutorarea unor copii handicapați mintal. Ar fi greu de găsit un contrast între doi oameni mai izbitor decât valorile care îl deosebeau pe Albino Luciani de Sindona Rechinul.

Deși prezența lui Sindona era solicitată insistent în Italia, la Vatican devenise cu certitudine persona non grata. Pe măsură ce secretarul de stat, cardinalul Villot, îi aducea papei noi vești legate de activitatea Falimentului, Sanctitatea Sa devenea tot mai necăjit. S-a spus că papa Paul își propusese să fie primul papă sărac din istoria modernă. Este o mistificare. Prin lichidarea majorității investițiilor deținute de Vatican în Italia se urmărea un singur lucru: mai mult profit. Mânat de dorința de a scăpa de impozitele pe dividende din Italia, și pentru mai multă discreție în afaceri, Corporația Vatican se lăsase sedusă de Sindona și ai săi în perspectiva obținerii unor profituri mai mari prin investiții în SUA, Elveția, Germania și în alte țări.

Acum Vaticanul ar vrea să ne convingă că papa Paul a fost, timp de mai bine de zece ani, singurul răspunzător de relațiile strânse și neîntrerupte ale Vaticanului cu Michele Sindona. Este încă una din mistificările Vaticanului. În mod deloc întâmplător, această minciună nu s-a făcut niciodată auzită în timpul vieții papei Paul. La insistențele secretarului său, monseniorul Pasquale Macchi, ale consilierilor, cardinalii Guarri și Benedetto Argentieri de la Administrația Specială, ale secretarului de stat, cardinalul Villot, și ale lui Umberto Ortolani, cum că Sindona era răspunsul la rugăciunile Vaticanului, desigur că papa deschisese larg porțile de bronz și îl poftise pe Rechin să intre. Odată pătruns, nu dusese lipsă de prieteni. Într-adevăr, poate că papa ar fi fost mai atent dacă sfătuitoarii săi ar fi dat dovadă de cea mai

elementară prudență. Cercetarea amănunțită a evenimentelor descrise până acum conduce la concluzia irefutabilă că mulți din interiorul Vaticanului erau gata, dornici și nerăbdători să se asocieze cu Sindona în afaceri necurate. Au fost oare Macchi, Argentieri, Guerri și Villot, cu toții niște oameni de bună credință? Au fost oare Marcinkus, Mennini și Spada, de la Banca Vaticanului, cu toții niște oameni de bună credință? A fost oare Sanctitatea Sa papa Paul al VI-lea un om de bună credință?

Episcopul Marcinkus fu nevoit să îndure neplăcerile câtorva ședințe de interogatoriu foarte amănunțit la care îl supuseră autoritățile italiene în legătură cu relațiile sale personale și de afaceri cu Sindona. Marcinkus, cel care, în calitate de director al băncii Nassau din refugiul fiscal din Bahamas, fusese la ordinele lui Sindona și ale lui Roberto Calvi, Marcinkus, bunul prieten al lui Sindona, declarase procurorilor americani în timpul unui alt interogatoriu intensiv din aprilie 1973:

Michele și cu mine suntem foarte buni prieteni. Ne cunoaștem de câțiva ani. Relațiile noastre de afaceri au fost, totuși, destul de reduse. Doar este unul dintre cei mai bogați industriași din Italia. Este mult superior contemporanilor săi în domeniul financiar.

Nici doi ani mai târziu, onorabilul episcop Marcinkus fu întrebat de revista italiană *L'Espresso* despre relațiile sale cu Sindona. În dimineața zilei de 20 februarie 1975, episcopul declară: “Adevărul este că nici măcar nu-l cunosc pe Sindona. Cum aș fi putut pierde bani din cauza lui? Vaticanul n-a pierdut nici măcar un cent, restul sunt scorneli.”

Pentru un președinte de bancă, episcopul Marcinkus dădea cam des dovadă de scăpări de memorie. În 1973 declarase procurorilor americani: “Relațiile mele de afaceri cu Sindona au fost destul de reduse.” Dimpotrivă, relațiile sale financiare cu bancherul Mafiei fuseseră intense și neîntrerupte începând din ultima perioadă a anilor '60 până cu foarte puțin înainte de Sindona Faliment, în 1975. Cu nici doi ani înainte de interogarea sa de către procurorii SUA și de către FBI, Sindona jucase un rol crucial în tranzacția dintre Marcinkus și Roberto Calvi, prin care primul îi vindea celui de-al doilea Banca Cattolica de Veneto pentru 46,5 milioane de dolari, tranzacție în urma căreia Sindona le-a plătit amândorura un comision ilegal de 6,5 milioane de dolari. Nu era nicidecum o “scorneală”, cum nu au fost nici celelalte pierderi cauzate ulterior Vaticanului de către Sindona.

Ca urmare a dezastrului Sindona, doctorul Luigi Mennini, inspector secretar al Băncii Vaticanului, fu arestat și i se retrase pașaportul. Mennini, care lucrase sub directă îndrumare a lui Marcinkus, negă totul și declară că nu știe nimic. Probabil că Alessandro Mennini, unul dintre fii săi, care deținea o importantă funcție de conducere în departamentul pentru afaceri externe ai

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

băncii Ambroziano ce constituise centrul nervos al majorității speculațiilor valutare, s-ar fi arătat la fel de neștiutor dacă ar fi fost interogat în legătură cu activitățile infraționale ale lui Sindona și Calvi.

Până la Sindona Faliment, Mennini se ocupase de speculații valutare în numele Băncii Vaticanului, cot la cot cu colaboratorul lui Sindona, Carlo Bordoni. În decursul anilor, Bordoni ajunsese să-l cunoască bine.

În pofida comportamentului său de prelat, era un jucător uns cu toate alifiile. Mă tortura și la propriu și la figurat pentru că dorea să câștige mereu mai mulți bani. A speculat la Finabank, a speculat acțiuni, a speculat produse⁴⁰, îmi aduc aminte că într-o zi mi-a dat un bilet de la Paul al VI-lea, care mă binecuvânta pentru munca mea de consilier al Sfântului Scaun. Era practic la discreția șantajului lui Sindona, care îl amenințase deseori că va face publice informațiile despre operațiunile ilegale pe care Mennini le derula prin Finabank.

Massimo Spada, secretarul administrativ al Băncii Vaticanului, de asemenea sub comanda nemijlocită a episcopului Marcinkus, deși oficial nu mai lucra la bancă încă din 1964, continua să reprezinte un larg evantai de interese ale Vaticanului. Ca și Mennini, Spada se pomeni într-o bună dimineață vizitat de poliția financiară italiană înarmată cu mandate de percheziție. Conturile bancare personale îi fură înghețate prin ordin judecătoresc, pașaportul îi fu retras, împotriva lui se deschiseră trei acțiuni juridice distincte, toate vizând o gamă largă de infrațiuni și bancrută frauduloasă.

Spada cunoștea la perfecție toate operațiunile ilegale ale lui Sindona, dar, după declarațiile date sub jurământ de Carlo Bordoni, era și el la discreția șantajului lui Sindona. În 1975, la întrebarea revistei *L'Espresso*, răspunsul lui ilustră clasică poziția a Vaticanului: “Cine ar fi crezut că Sindona nu e în toate mințile?”, întrebă Spada. Apoi, cel care era directorul a trei dintre băncile lui Sindona, încasând salarii foarte mari, continuă: “În 45 de ani n-am fost niciodată într-o asemenea situație. Am trecut prin cele mai grele perioade, dar așa ceva n-am mai văzut. Tot felul de nebuni de legat au început să cumpere miliarde de dolari cu valute europene. De acolo se trag toate pagubele. De unde să fi știut că dl. Bordoni vinde zilnic 50 sau 100 de milioane de dolari pe franci elvețieni sau guldeni olandezi? Ce poate ști un comitet de direcție despre operațiunile smintite care au avut loc între ianuarie și iunie 1974?”

La vremea când făcea aceste remarci, Spada avea 70 de ani, dar era considerat încă un om de afaceri atât de strălucit încât se afla în comitetele de direcție a 35 de companii.

Și așa mai departe. Nimeni din Corporația Vatican nu-l cunoștea pe

---

⁴⁰ *commodities*: materii prime sau produse brute ca grâu, cafea, ca cao, lână, bumbac, iută sau cauciuc (numite uneori soft commodities), care se tranzacționează pe o piață specializată (commodity market). În anumite contexte, aceste materii prime sunt numite produse, (n.tr.)

Sindona și nu știa nimic despre activitățile lui ilegale. Drept-credincioșii, încrezători, fuseseră “păcăliți” de Diavol.

Este, oare, posibil să fi fost cu toții niște oameni de bună credință înșelați de Michele Sindona? Este, oare, posibil ca reprezentanții Vaticanului să fi făcut parte din conducerea băncilor lui Sindona și totuși să nu fi avut habar de infracțiunile pe care le comiteau Sindona și Bordoni? Massimo Spada dădu totul de gol în timpul interviului luat de *L'Espresso*. Fu întrebat dacă, într-adevăr, Sindona și Bordoni erau singurii vinovați de speculații valutare.

Vă arde de glume. Operațiunile valutare de sute și sute de miliarde au devenit o obișnuință pentru bănci. Când un dealer obișnuit de la bursa milaneză tranzacționează în medie de 25-30 de miliarde de lire, iar o mică bancă milaneză rulează 10-12 miliarde de lire pe zi în valută, dacă nu se alege praful de tot sistemul bancar italian, atunci trebuie să mulțumim Cerului, bunului Dumnezeu, Sfântului Ambrozie și mai ales Sfântului Ianuaris. În legătură cu această chestiune, cred că ar fi trebuit să trimită notificări oficiale tuturor băncilor italiene, pentru a le avertiza că sunt anchetați.

Așadar, după părerea lui Spada, al cărui nume era sinonim cu Corporația Vatican și care se născuse în dinastia de oameni de afaceri a familiei Spada - străbunicul, bancher al Prințului Torlonia; bunicul, director al Băncii Italiei; tatăl său, Luigi, agent de schimb; iar el însuși în serviciul Corporației Vatican din 1929 - după părerea unui om cu o astfel de ascendență ilustră, toată industria bancară italiană era cufundată până-n gât în activități ilegale, dar el tot mai pretindea că habar n-are de ce se petrece în chiar băncile al căror director era.

După dezastru, apărură multe estimări diferite ale pierderilor suferite de Vatican. Acestea se situau între 240 de milioane de dolari, valoarea apreciată de autorități elvețiene în domeniu și menționată deja, și propria apreciere a Corporației Vatican: “Nu am pierdut nici un cent”. Probabil că adevărul e în jur de 50 de milioane de dolari. Atunci când compania multinațională de dincolo de Tiberu afirma că nu a pierdut nici un cent, fără îndoială că aceștia luau în calcul masivele profituri obținute anterior din asocierea cu Rechinul, dar o reducere a profitului total de la 300 de milioane de dolari la 250 de milioane de dolari tot pierdere se numește, în orice limbă, inclusiv în latină.

La pierderea de 50 de milioane de dolari cauzată de Sindona se mai adăuga pierderea a 35 de milioane de dolari suferită de Corporația Vatican în ciudata afacere cu Banco di Roma per la Svizzera in Lugano (Svirobank). Banca Vaticanului deținea pachetul majoritar de 51 la sută din acțiunile băncii elvețiene - președintele băncii era prințul Giulio Pacelli, iar director executiv

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

era Luigi Mennini. Ca și alte bănci aflate în legătură cu Vaticanul, Svirobank făcea speculații cu banii negri încredințați de exportatorii ilegali de lire și de diverse grupuri ale fraternității infracționale din Italia. Speculațiile pe piața aurului și pe piața valutară erau activități cotidiene. În 1974 începu să apară un gol. Vina căzu pe directorul adjunct Mario Tronconi, ceea ce este ciudat dacă avem în vedere că cel care se ocupase efectiv de tranzacții fusese Franco Ambrosio, un alt angajat al Svirobank.

În toamna anului 1974, Mario Tronconi fu “sinucis” - cadavrul lui fu găsit pe linia de cale ferată Lugano-Chiasso. Avea în buzunar o scrisoare de adio către soția sa. Înainte de a muri, Pacelli, Mennini și ceilalți directori ai Svirobank îl obligaseră pe Tronconi - pentru a-l ajuta să-și găsească liniștea sufletească, bineînțeles - să semneze o mărturisire prin care își asuma întreaga responsabilitate pentru golul de 35 de milioane de dolari. Nimeni nu-l denunță pe Ambrosio, adevăratul vinovat. Mai mult, Ambrosio primi sarcina de a recupera pierderea. Adevărul ieși la lumină abia doi ani mai târziu, când Mario Barone, co-președinte al consiliului de administrație în calitate de reprezentant al Banco di Roma care deținea celelalte 49 de procente ale Svirobank), fu arestat și interogat în legătură cu Sindona Faliment. Vădit lucru, activitatea bancară italiană era plină de riscuri. Mario Tronconi nu era decât unul din multele cazuri în care moartea unui confrate fusese făcută să pară sinucidere. În deceniul următor, lista avea să crească îngrijorător. Tot mai multe probleme aveau să fie rezolvate în stil italian.

În timp ce Michele Sindona se lupta la New York să scape de extrădare și punea la cale răzbunarea, Corporația Vatican reîncepuse deja speculațiile prin succesorul lui, Roberto Calvi. În cercurile de afaceri milaneze, Calvi era supranumit “Il Cavaliere” - Cavalerul; un nume destul de ciudat, fiind vorba pe nimeni altul decât de casierul P2. În 1974, Giovanni Leone, președintele de atunci al Italiei, îl făcuse Cavaliere del Lavoro (Cavaler al Muncii) pentru serviciile aduse economiei. Calvi avea să fie înlocuitorul lui Sindona în rolul de spălător de bani pentru Mafia și, de asemenea, **autorul celui mai mare furt din întreaga istorie a activității bancare.**

Roberto Calvi s-a născut la Milano la 13 aprilie 1920, dar familia sa se trage din Valtellina, o vale alpină situată lângă granița cu Elveția și aproape de localitatea natală a lui Albino Luciani. Amândoi erau munteni. După absolvirea prestigioasei Universității Bocconi, luptă în al doilea război mondial în armata lui Mussolini, pe frontul rusesc. Apoi își urmă tatăl în domeniul bancar. În 1974 începu să lucreze pentru Banco Ambrosiano din Milano. Banca luase numele Sfântului Ambrosio și mustea de religiozitate. Ca și Banca Cattolica de Veneto, era supranumită “Banca Preoților”. Pentru a putea deschide un cont era obligatorie prezentarea certificatului de botez care să ateste că solicitantul este catolic. Ședințele consiliului de administrație se încheiau cu rugăciuni în care i se mulțumea Domnului pentru bilanțul anual.

Pe la începutul anilor '60, atmosfera din bancă era mai cucernică decât în multe dintre bisericile din apropiere. Dar Cavalerul cu privirea tăioasă avea alte planuri cu această lăncedă bancă de dioceză printre ai cărei clienți se număra arhiepiscopul de Milano, cardinalul Giovanni Montini. În 1963, când cardinalul Montini devenea papa Paul al VI-lea, Calvi promovase în ierarhia băncii până în funcția de director general. În momentul în care papa Paul hotărî să-l convoace pe Sindona la Vatican pentru a descotorosi Biserica de proprietățile ei stânenitoare din Italia, Rechinul și Cavalerul erau deja buni prieteni și începuseră să pună la cale cum să acapareze Banco Ambrosiano și să o transforme într-un tip foarte aparte de instituție financiară internațională.

În 1971, Calvi deveni director executiv al băncii. La cei cincizeci și unu de ani ai săi, se ridicase cu mult deasupra umilei condiții clericale a tatălui său. Un om obișnuit s-ar fi mulțumit să se culce o vreme pe laurii victoriei și să conducă mulțumit rugăciunile din consiliul de administrație. Dar la Calvi singurul lucru obișnuit era înălțimea. Prin iscusința sa de a scorni tot felul de metode întortocheate de spălare a banilor Mafiei, de export ilegal de lire, de evaziune fiscală, de cumpărare pe ascuns a acțiunilor propriei bănci și de speculații la bursa din Milano, prin mită, corupție și obstrucționarea justiției, aranjând când o arestare nedreaptă, când o crimă - prin toate aceste talente și multe altele, Cavalerul se încadrează într-o categorie infracțională aparte. După Calvi, oricine dorea cu adevărat să înțeleagă cum merg lucrurile pe lumea asta trebuia neapărat să citească *Nasul* lui Mario Puzo. Avea întotdeauna romanul cu el, așa cum un preot nu se desparte de Biblie.

Prezentat episcopului Marcinkus de către Sindona în 1971, Calvi pătrunse imediat în clanul foarte select de la Vatican, format din «uomini di fiducia», oameni de încredere: un mic grup de laici de elită care lucrau cu și pentru Corporația Vatican; oameni ca Sindona, Spada, Mennini și Bordoni; oameni aleși cu cea mai mare grijă.

În 1963, Calvi înființa în Luxemburg o companie numită Compendium - nume care avea să fie schimbat mai târziu în Banco Ambrosiano Holdings SA. Această companie fantomă a fost cheia de boltă a schemelor lui Calvi. Prin compania-holding din Luxemburg aveau să se scurgă milioane de eurodolari împrumutați. Numărul băncilor din toată lumea care aveau să se lase trase pe sfoară dând bani cu împrumut prin intermediul acestei mici companii fantomă depășește 250. Totalul sumelor depășește 450 de milioane de dolari.

Imperiul Cavalerului se extinse rapid. Banco Ambrosiano achiziționa curând Banca del Gottardo din Lugano, Elveția, care, după prăbușirea băncii Amincordin Zurich a lui Sindona, deveni principalul traseu pentru spălarea banilor Mafiei. Urmară alte proprietăți în străinătate. Printre acestea se număra și Banco Ambrosiano Overseas Ltd., din Nassau. Filiala din refugiul fiscal Bahamas a fost înființată în 1971, iar episcopul Paul Marcinkus a făcut

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

parte de la bun început din comitetul de direcție. Inițial, banca s-a numit Cisalpine Overseas Bank, pentru a nu atrage atenția vreunui anchetator al poliției financiare italiene.

O dată cu creșterea imperiului lui Calvi creșteau și profiturile vărsate în visteria Băncii Vaticanului. Pentru a înțelege multe dintre meandrele financiare, încâlcite dar adesea complicate intenționat, în care s-a lansat Calvi în anii '70, trebuie lămurit un lucru: în esență, Banco Ambrosiano din Milano și Banca Vaticanului erau strâns legate. Multe dintre operațiunile importante erau întreprinse în colaborare. Motivul pentru care Calvi a putut să încalce legea în repetate rânduri a fost sprijinul constant acordat de Banca Vaticanului. În felul acesta, la 19 noiembrie 1976, când Calvi dori să achiziționeze 53,5 la sută din Banco Mercantile SA din Florența, el păru că acționează în numele Vaticanului. La 17 decembrie, acțiunile ajunseră, pe căi ocolite, la Giammei and Company, brokeri la bursa din Milano, care reprezentau adesea interesele Vaticanului. Printr-o manevră abilă, în aceeași zi acțiunile fură parcate⁴¹ la Banca Vaticanului. Faptul că Vaticanul nu avea într-un anumit cont fondurile necesare pentru plata acțiunilor fu rezolvat la 17 decembrie, prin creditarea Băncii Vaticanului cu 8 miliarde de lire într-un cont proaspăt deschis, contul 42801. Vara următoare, la 29 iunie 1977, Giammei răscumpără acțiunile de la Banca Vaticanului prin Credito Commerciale din Milano. În timp ce parcurseseră acest drum șerpuit, acțiunile suferiseră, cel puțin pe hârtie, o creștere de preț spectaculoasă. Prețul inițial, de achiziție, fusese de 14.000 de lire per acțiune. La vremea când se reîntorceau la Giammei, ele ajunseseră să fie evaluate la 26.000 de lire per acțiune. Pe data de 30 iunie 1977, acțiunile fură vândute de Credito Commerciale către Immobiliare XX Settembre SA, care era controlată de Calvi. În urma saltului înregistrat de prețul acțiunilor, Banca Vaticanului înregistrase, pe hârtie, un profit de 7.724.378.100 de lire. În realitate, Calvi plăti Băncii Vaticanului 800 de milioane de lire pentru privilegiul de a se folosi de numele și înlesnirile lor. Banca Vaticanului, situată în statul independent al Cetății Vaticanului, se afla în afara jurisdicției inspectorilor financiari italieni. Vânzându-și sieși, la dublul prețului inițial, acțiuni al căror proprietar era deja, Calvi sporea cu mult valoarea contabilă a băncii Mercantile și fura 7.724.378.100 de lire, minus, bineînțeles, comisionul plătit către Banca Vaticanului. Ulterior, Calvi vându acțiunile, cu 33 de miliarde de lire, unei rivale milaneze în afaceri, Anna Bonomi.

Cu sprijinul susținut și continuu al Vaticanului, Calvi reuși în repetate rânduri să-și ducă la bun sfârșit activitățile ilegale și infracționale, sfidând legile italiene. Operațiuni de genul celei descrise mai sus n-ar fi putut avea loc fără ca Marcinkus să fie la curent și să le aprobe în totalitate.

---

⁴¹ vezi nota 37.

David Yallop

În privința combinației Sindona/Calvi/Marcinkus, prin care a fost preluată Banca Cattolica de Veneto, dovezile existente indică o conspirație la care au participat toți trei.

Marcinkus dorea să păstreze secretul operațiunii, chiar și față de papa Paul al VI-lea. Câțiva ani mai târziu, Calvi îi povesti întreaga afacere prietenului și asociatului său, Flavio Carboni⁴²:

Marcinkus, care e un dur, născut la Chicago într-o familie săracă, dorea să facă totul fără să-i sufle o vorbă șefului. Adică papei. De trei ori m-am întâlnit cu Marcinkus pentru Banca Cattolica de Veneto. Voia să mi-o vândă mie. L-am întrebat: “Ești sigur? Ai mână liberă? Șeful e de acord?” Chiar eu am insistat și i-am spus: “Du-te și spune-i șefului”. Marcinkus mi-a urmat sfatul. Mai târziu, Marcinkus mi-a spus că, da, vorbise cu Paul al VI-lea și avea acordul lui. La câțva timp după aceea, Marcinkus m-a dus în audiență la Paul al VI-lea, care mi-a mulțumit pentru că rezolvasem niște probleme ale bibliotecii Ambrosiano. De fapt, am înțeles că îmi mulțumea pentru că achiziționasem Banca Cattolica de Veneto.

Dacă cineva se mai îndoiește că, la începutul anilor '70, papa dobândise noua funcție de Președinte al Consiliului de Administrație, descrierea lui Calvi este cea mai bună dovadă. Sfântul Părinte și reprezentantul lui Cristos pe pământ devenise pur și simplu “șeful”. La fel de grăitoare sunt și întrebările temătoare adresate de Roberto Calvi episcopului Marcinkus. “Ești sigur? Ai mână liberă?” Devine evident că bancherul milanez era perfect conștient de legăturile strânse existente între bancă și clerul din Vicenza. Faptul că Marcinkus ar fi vrut să nu-i pomenească papei despre tranzacție arată, în plus, cât de dubioasă era vânzarea către Calvi. Se dovedește, astfel, înțelepciunea sfatului dat de cardinalul Benelli lui Albino Luciani, de a nu interveni în favoarea patriarhului, episcopilor sau preoților săi. Papa Paul al VI-lea, ajutat de Calvi, Marcinkus și Sindona, tocmai amorsaseră o bombă cu efect întârziat, ce avea să detoneze abia în septembrie 1978.

Temându-se de reacția ostilă a Venetiei, Marcinkus și Calvi trecură sub tăcere vânzarea băncii. La 30 martie 1972, grupul lui Calvi anunță că achiziționase 37,4 la sută din Banca Cattolica, dar documentele pe care le-am dobândit dovedesc cu totul altceva.

În ziua de 27 iulie 1971, Calvi îi scria lui Marcinkus:

Prin prezenta vă aducem la cunoștință oferta noastră fermă de a cumpăra până la 50 la sută din acțiunile Băncii Cattolica del Veneto din

---

⁴² Carboni a înregistrat pe ascuns această convorbire cu Calvi, ca și multe altele avute în perioada octombrie 1981 - mai 1982. (n.a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Vicenza, la prețul de 1.600 lire per acțiune, uzufructul normal urmând să fie efectuat în următoarele etape:

1. Pentru 45 la sută din acțiunile companiei mai sus menționate, însemnând 16.254.000 acțiuni, cu intrare în vigoare în momentul acceptării de care dvs. a ofertei noastre ferme și contra unei plăți efectuate de noi în valoare de 42 de milioane de dolari.

2. Pentru restul de acțiuni, însemnând încă 5 procente din capital, 1.806.000 acțiuni, cu intrare în vigoare la data “declarației de intenție” cu privire la sus menționata Banca Cattolica de Veneto, urmând a fi efectuat înainte de 31 octombrie 1971, și contra unei plăți în valoare de 4.500.000 dolari la data de 29.10.1971.

Banca Vaticanului primi 46,5 milioane de dolari, la valoarea din 1971. În prezent, suma echivalentă ar fi de 115 milioane de dolari.

Calvi, conștient că, la insistențele sale, oferta va fi arătată papei, continuă în aceeași scrisoare:

Vă aducem la cunoștință că ne asumăm în mod oficial responsabilitatea de a păstra neschimbată conduita curentă a Băncii Cattolica del Veneto, din punct de vedere al înaltei ținute sociale, morale și religioase.

Exemplarul primit de Vatican al acestei scrisori este semnat și parafat oficial de Marcinkus. În felul acesta, vânzarea secretă efectuată în 1971 deveni cunoscută la Veneția abia cu aproape un an mai târziu.

“Înalta ținută socială, morală și religioasă” fu lepădată de Calvi atât de curând încât, pe la mijlocul lui 1972, întreg clerul din regiune se strânse în păr la Veneția, asediind reședința lui Luciani. Luciani dădu fuga la Roma, dar constată că vremurile erau vădit neprielnice vreunei îndreptări, din moment ce tranzacția avusese binecuvântarea lui Paul al VI-lea. Vremea acțiunii avea să sosească în septembrie 1978.

Până atunci, însă, situația continuă să rămână ciudată. Acțiunile n-au părăsit niciodată Banca Vaticanului. La 29 octombrie 1971, data la care i-au fost vândute lui Calvi ultimele 5 procente, acțiunile - care erau în continuare deținute în totalitate de Banca Vaticanului - fură re-cedate către Zitropo, o companie care aparținea în momentul acela lui Sindona. Mai târziu, Zitropo trecu întâi în proprietatea lui Calvi, apoi în proprietatea Băncii Vaticanului. Iar acțiunile de la Banca Cattolica rămaseră în continuare în seiful Vaticanului. Nu e de mirare că, în martie 1982, Paul Marcinkus, devenit între timp arhiepiscop, avea să pomenească de “investițiile noastre în Banca Cattolica, care merg bine.”

În 1974, când bursa din Milano intră în declin, Banco Ambrosiano avu și ea de suferit. Calvi se pomeni într-o situație deosebit de vulnerabilă. În

lumea financiară internațională, încrederea reciprocă este elementul esențial. Relațiile lui cu Sindona erau cunoscute. Atunci când Falimentul se produse, lumea financiară începu să fie mai prudentă cu Cavalerul. Creditele către Ambrosiano fură reduse, împrumuturile de pe piața internațională fură mai greu de obținut. Iar, mai presus de toate, cererea micilor investitori pentru acțiunile băncii începu să scadă, determinând o diminuare a prețului acțiunilor. Ca prin minune, aproape în al doisprezecelea ceas pentru Ambrosiano, la bursă își făcu apariția o companie numită Suprafin SA, care avea o filială la Milano. Această societate financiară începu să afișeze o încredere nețărmurită în signor Calvi. Cumpără zilnic acțiuni ale băncii lui, vânzându-le, apoi, imediat unor companii din Liechtenstein și Panama. Neîncrederea în Calvi începu să dispară, iar Suprafin continuă să cumpere. Pe tot parcursul anilor 1975, 1976, 1977, 1978, Suprafin continuă să afișeze o încredere puternică în viitorul băncii lui Calvi - o încredere în valoare de 50 de milioane de dolari.

Era clar că Suprafin se baza pe informații numai de ea știute, între 1974 și 1978, acțiunile Ambrosiano continuă să scadă, și totuși Suprafin achiziționa peste 15 la sută din bancă. Oficial, Suprafin era proprietatea a două companii din Liechtenstein, Teclefin și Imparfin. Teoretic, acestea se aflau, din punct de vedere tehnic, în proprietatea Băncii Vaticanului. Dar asta numai teoretic și tehnic. Practic, Suprafin îi aparținea lui Calvi. Prin urmare, cu știrea Vaticanului, Calvi susținea valoarea pe piață a acțiunilor Ambrosiano prin cumpărări masive - o activitate complet ilegală. Bani necesari pentru finanțarea acestei înșelătorii proveneau de la o filială din Luxemburg și de la banca-mamă din Milano.

Banca Vaticanului încasă anual sume uriașe pentru că își punea serviciile la dispoziția Cavalerului în această imensă fraudă internațională. Banii erau plătiți în fel și chip. Toate depunerile Vaticanului la Banca Ambrosiano primiră dobânzi cu cel puțin 1 la sută mai mari decât ceilalți depunători. Ca o altă metodă, Calvi "cumpăra" acțiuni de la Vatican. Pe hârtie, Banca Vaticanului vindea un pachet de acțiuni către o companie panameză, la un preț cu aproape 50 la sută mai mare decât valoarea reală a acțiunilor. Acțiunile nu păraseau, însă, portofoliul Vaticanului, iar banca pe care o conducea Marcinkus se mai căpătuia cu câteva milioane de dolari. Compania panameză, de obicei cu un capital de câteva mii de dolari, împrumuta milioanele de la Banco Ambrosiano Overseas din Nassau, la care Marcinkus era director. Filiala din Nassau nu făcea decât să dea cu împrumut banii proveniți de la compania din Luxemburg care, la rândul ei, îi împrumutase de la bănci din toată lumea.

În mod evident, Calvi nu-și pierduse speranța că acțiunile băncii Ambrosiano aveau să se redreseze, astfel încât să se poată descărca de ele. În 1978 ajunsese pe multe de cuțit. De parcă n-ar fi avut deja destule motive de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

insomnie, mai avea și de luptat cu problemele legate de spălarea banilor Mafiei, În plus, P2 cerea mereu fonduri. Toate acestea îl obligau la noi delapidări. Pe deasupra, se resimțea după o campanie de șantaj din partea lui Michele Sindona.

În timp ce Cavalerul era ocupat să delapideze milioane de dolari pentru a menține, în mod fraudulos, prețul acțiunilor Ambrosiano, Rechinul se pusese și el pe treabă. Sindona seamănă foarte mult cu un personaj dintr-o piesă de Pirandello, în care toate speranțele se dovedesc a fi iluzii deșarte. Individul e teatral din cap până-n picioare. Un scriitor de ficțiune ar ezita în fața unei asemenea născociri. Numai realitatea vie l-ar fi putut crea pe Michele Sindona.

Licio Gelli continuă să-l răsplătească pe Sindona pentru serviciile făcute P2. În ianuarie 1975, când procuratura din Milano ceru extrădarea Rechinului, autoritățile judiciare americane cerură informații suplimentare. Solicitară, de asemenea, ca documentele de extrădare să fie traduse în engleză. Procuratura milaneză întocmi o nouă cerere, care se întindea pe 200 de pagini, și o trimise la Roma, la Ministerul Justiției, pentru traducere și expediere la Washington. Până la urmă, raportul fu returnat cu observația că Departamentul Justiției de la Roma nu putea face traducerea. Aceasta în ciuda faptului că are unul dintre cele mai mari departamente de traduceri din Italia. Ambasada americană de la Roma declară că nu are cunoștința de vreo cerere de extrădare. Licio Gelli avea prieteni mai peste tot.

În tot acest timp, Sindona locuia într-un apartament luxos, la Hotel Pierre din New York. Pentru a lupta împotriva extrădării, apelase la serviciile firmei de avocatură a lui Richard Nixon și John Mitchell. Întrebat de reporteri, Sindona expedie chestiunea:

Este o înscenare organizată de guvernatorul Băncii Italiei și de alte oficialități italiene. N-am făcut în viața mea nici măcar o singură tranzacție de schimb valutar. Este o manevră a dușmanilor mei din Italia și sper că, într-o bună zi, se va face dreptate.

În septembrie 1975, când în presa italiană apărură fotografii cu Rechinul îmbrăcat în frac și dând mâna cu Abraham Beame, primarul New York-ului, cel puțin o parte din opinia publică italiană fu scandalizată. *Corriere della Sera* remarcă:

Sindona continuă să emită declarații și să dea interviuri și continuă, în exilul/refugiul său american, să frecventeze cercurile înalte. Legile și mecanismele extrădării nu sunt aceleași pentru toți. Un hoț de mere poate lăncezi în închisoare luni de-a rândul, poate ani. Un emigrant care muncește în altă țară, dacă nu se prezintă pentru recrutare este repatriat

David Yallop

forțat și are de-a face cu tribunalul militar. Pentru ei nu există întortocheri birocratice.

În Italia, micii depunători angajară avocați, încercând să salveze ce se mai putea din dezastrul Sindona, iar Vaticanul declară un “serios deficit bugetar”. În SUA, Rechinul își angaja un purtător de cuvânt și își continuă turneul de prelegeri prin universități.

În timp ce membrii conducerii executive a băncii Franklin National erau arestați și acuzați de complicitate la gestionarea frauduloasă a milioane de dolari prin speculații valutare, Sindona le spunea studenților de la Wharton Graduate School din Philadelphia:

Scopul, poate prea ambițios, al acestei scurte prelegeri, este de a ajuta Statele Unite să-și recapete încrederea în sectoarele sale economic, financiar și monetar și de a-i reaminti că lumea liberă are nevoie de America.

În timp ce un tribunal din Milano îl condamna la trei ani și jumătate de închisoare, vinovat în 23 de capete de acuzare, pentru însușirea a 10 milioane de lire sterline, Sindona ținea discursuri moralizatoare studenților de la Columbia University:

Atunci când se fac plăți cu intenția de a eluda legea pentru a obține foloase necuvenite, este evident necesară o reacție a opiniei publice, în acest caz, ar trebui pedepsiți atât cel corupt cât și corupătorul.

În timp ce pune la cale șantajarea colegului său din P2 și bunului său prieten Roberto Calvi, Sindona descria imagini vizionare în fața studenților care tânjeau să rivalizeze cu el:

Sper că într-un viitor nu prea îndepărtat, după ce vom fi intrat în contact cu alte planete și noi civilizații din nenumăratele galaxii, studenții acestei universități vor ști să le sugereze companiilor pe care le vor reprezenta să se extindă în cosmos, înființând “cosmo-corporații” care să răspândească în univers spiritul creator al întreprinzătorului privat.

Sindona chiar vorbea serios. Puse la cale câteva întâlniri între Mafia americană, Cosa Mostra, și Mafia siciliană și încercă să-i convingă, atât pe aceștia cât și pe Licio Gelli, că ar trebui să organizeze desprinderea Siciliei de Italia. **Mai participase, în 1972, la așa-numita “Conspirație Albă” - un complot menit să ducă la preluarea puterii în Italia.** Mafia îl primi cu

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

scepticism, iar Gelli cu dispreț. Acesta zise că ideea e “nebunească” și îi spuse lui Sindona că desprinderea Siciliei n-ar putea avea loc decât cu sprijinul militarilor și politicianilor membri în P2, iar ei cereau timp. Îl sfătui pe Sindona: “Pune-ți planul în dosarul cu proiecte în așteptare.”

În septembrie 1976, autoritățile italiene obținură, în sfârșit, arestarea lui Sindona la New York. Era prima realizare semnificativă din lunga campanie pentru extrădarea lui. Sindona se declară surprins că “Statele Unite au decis acum, la doi ani după lansarea în Italia a falselor acuzații la adresa mea, să demareze procedurile de extrădare. Doresc să subliniez că acuzațiile au fost formulate în Italia pe baza unor investigații sumare, dacă nu chiar inexistente, și sunt vizibil false.” Ulterior fu eliberat pe o cauțiune de 3 milioane de dolari, dar în 1977 lațul începu, în sfârșit, să se strângă. Un juriu federal începu să investigheze infracțiunile atribuite lui Sindona în legătură cu prăbușirea băncii Franklin.

Sindona se folosi de toate armele de care dispunea. Persoane importante îi luară apărarea în fața tribunalului, sprijinindu-l în lupta sa împotriva extrădării. Carmelo Spagnuolo, președintele unei secții a Curții Supreme din Roma, depuse mărturie sub jurământ că acuzațiile împotriva lui Sindona sunt un complot comunist. Jură, de asemenea, că Sindona este un mare protector al clasei muncitoare și că anchetatorii din Italia sunt mai mult decât incompetenți și se lăsau manipulați de persecutori politici. Drept explicație, el avertiză tribunalul că mulți dintre membrii justiției italiene sunt extremiști de stânga și că, dacă Sindona se va întoarce în Italia, el va fi asasinat. Carmelo Spagnuolo făcea parte din P2.

Licio Gelli depuse, și el, tot sub jurământ, mărturie în favoarea lui Sindona. Arată că el însuși fusese acuzat că ar fi “agent CIA; șeful Brigăzii Morții din Argentina; reprezentant al serviciului secret portughez; coordonatorul serviciilor secrete din Grecia, Chile și Germania Federală; șeful mișcării fasciste internaționale, etc.”

Gelli nu încercă în nici un fel să nege toate afirmațiile făcute la adresa lui și nici nu aduse vreo dovadă că acestea, sau măcar o parte din ele, ar fi fost nefondate. Le atribui “creșterii puterii comuniste în Italia”. Apoi continuă, tot sub jurământ, făcând câteva afirmații personale, printre care: “Influența comunistă a pătruns deja în anumite cercuri guvernamentale, mai ales în Ministerul Justiției, unde, în ultimii cinci ani, a avut loc o alunecare politică din centru către extrema stângă.” Și iarăși nu aduse nici o dovadă. Gelli susținu că, din cauza “infiltrării stângii”, Sindona nu avea să fie judecat corect în Italia și că, probabil, avea să fie asasinat. Apoi continuă: “Ura comuniștilor împotriva lui Michele Sindona se datorează faptului că el este anti-comunist și că a fost dintotdeauna adeptul sistemului bazat pe libera inițiativă într-o Italie democrată.”

La 13 noiembrie 1977, Sindona făcu o demonstrație pe viu a concepției

sale asupra liberei inițiative într-o Italie democrată. Șantajul plănuit împotriva lui Calvi fu declanșat, iar Milano fu împânzit de afișe și fluturași în care Calvi era acuzat de fraudă, export de valută, falsificare de conturi, delapidare, evaziune fiscală. Erau menționate numerele conturilor secrete ale lui Calvi din bănci elvețiene. Erau prezentate amănunțit tranzacții ilegale. Se făceau referiri la legăturile sale cu Mafia. Zidurile orașului deveniseră o lectură mai interesantă decât *Corriere della Sera*. Sindona, care orchestrase toată această spălare în public a rufelor murdare ale lui Calvi, ajunsese la concluzia că Roberto Calvi, colegul său din P2 și fostul său protege⁴³, nu se arătase suficient de preocupat de situația grea a Rechinului. Sindona apelase la Licio Celli, care au fost de acord că este cazul ca Roberto Calvi să facă o “donatie substanțială” în sprijinul cauzei lui Sindona. Gelli se oferă ca intermediar între prietenii săi masoni. În felul acesta, Gelli își asigură un comision din partea ambelor părți.

Calvi se scotoci încă o dată prin buzunare, sau, mai bine zis, scotoci prin buzunarele clienților băncilor sale. În aprilie 1978, plăti o jumătate de milion de dolari către Banca del Gottardo din Lugano, într-unul din conturile lui Sindona.

Luigi Cavallo, cel care organizase, la comanda lui Sindona, campania cu fluturași și afișe, se dedicase cu o imensă plăcere acestei acțiuni. Cavallo se ocupa de campanii de denigrare și nu era la prima de acest fel în Italia; ca orice prostituată profesionistă, se vindea celui care plătea mai mult. La 24 noiembrie 1977, afișele fură urmate de o scrisoare adresată guvernatorului Băncii Italiei, Paolo Baffi; în scrisoare erau enumerate toate acuzațiile care apăruseră pe zidurile orașului Milano. Era, de asemenea, menționată o scrisoare anterioară în care se aflaseră fotocopii ale conturilor lui Calvi din bănci elvețiene. Cavallo își încheia scrisoarea către guvernator cu amenințarea că va da în judecată Banca Italiei pentru neîndeplinirea atribuțiilor legale în cazul în care nu începea anchetarea Băncii Ambrosiano.

Scrisoarea demonstrează diferența fundamentală dintre un infractor de clasă ca Sindona și un găinar de teapa lui Cavallo. Ideea scrisorii fusese a lui Cavallo și tot el o concepuse, fără știrea lui Sindona, care n-ar fi aprobat în nici un caz o asemenea măsură. Dacă ai o găină care face ouă de aur, n-ai decât să-i furi ouăle, dar n-o omori, cel puțin cât încă mai poate să facă ouă.

În aprilie 1978, chiar în săptămâna în care Sindona primi vărsământul de jumătate de milion de dolari, Banco Ambrosiano fu asaltată de un grup de oficiali de la Banca Italiei, care era de multă vreme cu ochii pe Roberto Calvi și banca sa. Cei doisprezece anchetatori fuseseră aleși cu grijă de către Paolo Baffi și colegul său mai experimentat, Mario Sarcinelli. La conducerea echipei fusese numit Giulio Padalino. Din nefericire pentru Calvi, Padalino

---

⁴³ Protejat, (în lb. franceză în original, n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

era incoruptibil.

Campania lui Sindona, cu pamflete și afișe, fusese o pișcătură de purice față de ceea ce îl aștepta acum pe Calvi. Vestea anchetei în forță se răspândi în cercurile de afaceri milaneze. Prețul acțiunilor Ambrosiano continuă să scadă, forțându-l pe Calvi să deturneze și mai mulți bani pentru a împiedica prăbușirea, în momentul acela, imperiul labirintic aflat sub controlul său avea o filială în Nicaragua; o alta era proiectată în Peru. Companii ale lui Calvi se mai găseau în Canada, Belgia și SUA.

Călcâiul lui Ahile era compania Suprafin. Dacă inspectorii financiari ar fi descoperit adevărul despre Suprafin, atunci prăbușirea Băncii Ambrosiano și arestarea și condamnarea lui Calvi ar fi devenit inevitabile. De asemenea, mult dorita extrădare a lui Sindona ar fi devenit mult mai ușoară. Ambii puteau pierde totul, inclusiv libertatea, dacă inspectorii reușeau să dezlege enigma companiei Suprafin. La Milano, Calvi începu să se agite. La New York, Sindona uită să se mai bucure de jumătatea de milion de dolari pe care tocmai o smulsese Cavalerului. Unica lor speranță era episcopul Paul Marcinkus. Marcinkus îi servi prompt. Când inspectorii de la Banca Italiei îl întrebară pe directorul general al Băncii Ambrosiano, Carlo Olgiati, cui îi aparține Suprafin, acesta răspunse că este proprietatea Institutului pentru Opere Religioase, Banca Vaticanului.

Inspectorii financiari continuă să caute, înotând printre achiziții de acțiuni, cesiuni și retrocedări, răscumpărări, parcări. Dar legea italiană le îngredea mult libertatea de mișcare, limitându-le accesul la informațiile asupra asociațiilor din străinătate. Dacă, de exemplu, anchetatorii ar fi putut obține informații detaliate despre compania holding din Luxemburg a lui Calvi și dacă ar fi constatat că milioane de dolari împrumutați de pe piața europeană fuseseră dirijați către Nassau - cu Marcinkus și Calvi în consiliul de administrație - și către Managua, iar aceste două bănci aflate în proprietatea lui Ambrosiano împrumutaseră, apoi, la rândul lor, milioane de dolari unor mici companii fantomă panameze, fără garanții, atunci vânătoarea s-ar fi încheiat pe loc. Dar inspectorii nu avură acces la toate datele în legătură cu compania holding din Luxemburg. Calvi le închise calea; deveni evaziv. "A fost foarte greu, nu știți cum sunt străinii ăștia? Nu pot să trec peste regulile lor de «confidențialitate»." Inspectorii financiari continuă să caute. Descoperiră că, pe data de 6 mai 1975, Luigi Landra, un fost președinte al Băncii Ambrosiano, și Livio Godeluppi, fratele contabilului șef de la Ambrosiano, fuseseră numiți directori ai companiei Suprafin. Să fi reușit, oare, cei doi oameni de încredere ai Băncii Ambrosiano să pătrundă și în elita de «uomini di fiducia» ai Vaticanului?

Inspectorii stabiliră că Suprafin fusese înființată la Milano, în noiembrie 1971, de către doi dintre cei mai apropiați colaboratori ai lui Calvi, Vahan Pasargiklian - care, în 1978, în momentul anchetei, ajunsese director

David Yallop

executiv la Banca Cattolica - și Gennaro Zanfagna. Să fi devenit, oare, și ei oameni de încredere ai Vaticanului? Oricum ai fi privit lucrurile, pe Suprafin scria clar “proprietatea lui Calvi”.

Cercetările continuă. Analiza atentă a conturilor curente deținute de Suprafin îi convinse pe inspecții că proprietarul companiei era, într-adevăr, Banco Ambrosiano și nu Vaticanul. Cu ce scop cumpărase banca acțiuni La Centrale de la Suprafin, la prețul de 13.864 de lire, față de prețul pieței de 9.650 de lire, și apoi le re-vânduse către Suprafin cu 9.340? Ca să obțină o scrisoare de mulțumire din partea papei Paul? Sau, poate, recunoștința lui Marcinkus?

În iulie 1978, îl încolțiră din nou pe Carlo Olgiati, colegul lui Calvi la conducere. Olgiati se consultă cu Calvi. Se întoarse aducând o scrisoare. Cu neîntrecuta grație milaneză, Olgiati îi înmâna scrisoarea lui Padalino. Era din partea Băncii Vaticanului către Roberto Calvi, datată 20 ianuarie 1975.

Scria:

În cele ce urmează vă supunem atenției portofoliul de acțiuni deținute la data de 31 decembrie 1974 de compania Suprafin SA, ce aparține Institutului nostru. Prin prezenta sunteți solicitat să administrați numitul portofoliu în modalitatea pe care o veți considera cea mai adecvată și să decideți asupra tuturor operațiilor necesare pentru lichidare. Vă rugăm să ne informați periodic cu privire la situația portofoliului mai sus menționat și la tranzacțiile corespunzătoare.

Scrisoarea era semnată de Luigi Mennini și de contabilul șef al Băncii Vaticanului, Pellegrino De Strobel. Chiar dacă era datată ianuarie 1975, inspecții financiare avură o puternică bănuială că fusese scrisă după începerea investigației lor în aprilie 1978 și că avusese deplina aprobare a episcopului Marcinkus.

Dacă era să li se dea crezare lui Marcinkus și colegilor săi de la Banca Vaticanului, atunci Sfântul Scaun schimbă definiția expresiei “milă creștină”. Noua definiție includea și participarea la bursa milaneză și cheltuirea de milioane de dolari doar pentru a susține prețul acțiunilor Banco Ambrosiano. Oficialii de la Banca Italiei se cam îndoiau că donațiile către biserică ale săracilor din lumea întreagă fuseseră tăcute tocmai în acest scop. Și totuși, prin amabilitatea lui Marcinkus, Calvi ieși basma curată și de data aceasta, cel puțin pentru un timp. Apăruse dovada formală a faptului că Suprafin era într-adevăr proprietatea Băncii Vaticanului. Calvi cel rece și distant deveni aproape afabil cu unii dintre colegii săi mai vârstnici de la sediul din Milano. Convins că reușise să blocheze investigațiile asupra celei mai vulnerabile zone, Calvi își finalizează pregătirile pentru o excursie în America de Sud împreună cu soția sa, Clara. Urma să fie o călătorie de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

plăcere și de afaceri în același timp. Aveau să viziteze câteva posibile amplasamente pentru noi filiale pe continentul sud-american, plus inevitabilele întâlniri de afaceri legate de astfel de proiecte, apoi să viziteze și alte locuri, mai lumești.

Odată ajuns în America de Sud, Calvi începu să se liniștească. Apoi, papa Paul al VI-lea muri. Liniile telefonice care legau apartamentul lui Calvi de la hotelul din Buenos Aires cu diverse puncte din Italia deveniră brusc foarte ocupate. La aflarea numelui noului papă, Albino Luciani, Calvi avu un șoc. Din punctul lui de vedere, oricare dintre ceilalți 110 cardinali ar fi fost de preferat.

Calvi știa prea bine câtă mânie provocase la Veneția atunci când preluase Banca Cattolica de Veneto și că Luciani fusese la Roma, încercând să recapete controlul diocezal asupra băncii. Cunoștea la fel de bine reputația lui Luciani pentru lipsa averii personale și pentru intransigența față de clericii care se ocupau de învârteli. Episodul cu cei doi preoți și speculantul din Vittorio Veneto devenise legendar în nordul Italiei. Din Buenos Aires, Calvi ordonă prin telefon vânzarea unei părți din acțiunile băncii, deținute de Suprafin. Cu inspectorii financiari pe cap, oamenii lui Calvi trebuiră să acționeze prudent. Cu toate acestea, reușiră să scape de 350.000 de acțiuni în primele trei săptămâni ale lunii septembrie 1978. Apoi Calvi află vestea de care se temea. Zilele episcopului Marcinkus erau numărate. Dacă Marcinkus cădea, totul avea să iasă la lumină, își aminti convorbirea telefonică avută cu Marcinkus la numai câteva zile de la alegerea lui Luciani: “De-acum înainte lucrurile se vor schimba foarte mult. Noul papă e cu totul altfel.”

Albino Luciani reprezenta un pericol foarte serios atât pentru Michele Sindona cât și pentru Roberto Calvi. Evoluția evenimentelor avea să demonstreze cu putere ce păteau cei care reprezentau vreun pericol pentru cei doi.

Noul papă reprezenta, de asemenea, o amenințare la adresa episcopului Paul Marcinkus, președintele Băncii Vaticanului. Dacă Luciani se apuca să cerceteze situația băncii, era de așteptat să plouă cu destituiri. Mennini și De Strobel, care semnaseră scrisoarea referitoare la Suprafin, aveau și ei zilele numărate. Ambii fuseseră implicați, ani de-a rândul, în afacerile murdare ale lui Sindona și Calvi. Dacă Marcinkus se îndoia, cumva, că Luciani ar fi fost în stare să ia măsuri hotărâte și eficiente, nu avea decât să-l întrebe pe De Strobel, care, ca avocat din vecinătatea Veneției, cunoștea la perfecție afacerea celor doi preoți delapidatori din Vittorio Veneto.

Cu toată mentalitatea sa pur capitalistă, Bernardino Nogara fusese un sfânt față de cei care i-au urmat în Corporația Vatican. Din 1929, când Mussolini a imprimat Corporației avântul său modern, lucrurile evoluaseră mult.

În septembrie 1978, papa ajunsese în fruntea unei imense corporații

David Yallop

multi-naționale. Stând la fereastra apartamentului său de nouăsprezece camere, situat la etajul al treilea, Albino Luciani, care era devotat ideii unei Biserici sărace a celor săraci, înțelese că îi revenea o misiune supremă, pe măsura noii sale poziții.

Pentru ca visul său, de a deveni ultimul “Părinte bogat”, să devină realitate, Corporația Vatican trebuia desființată. Chiar dacă Statele Papale dispăruseră pentru totdeauna, în locul lor exista o formidabilă mașină de făcut bani.

Exista Administrația Patrimoniului Sfântului Scaun (APSA), cu cardinalul Villot președinte și monseniorul Antonetti secretar și cu secțiile ei, ordinară și extraordinară. Secția ordinară administra întreaga avere a diferitelor congregații, tribunale și oficii, mai ales o mare parte din proprietățile imobiliare ale papalității, care cuprindeau, numai în Roma, peste 5.000 de apartamente de închiriat. În 1979, valoarea totală a activelor secției ordinare se ridica la peste 1 miliard de dolari.

Secția extraordinară, cealaltă bancă a Vaticanului, era la fel de activă în speculațiile sale zilnice la bursă ca și IOR-ul controlat de Marcinkus. Se specializase în tranzacții valutare și colabora îndeaproape cu Credit Suisse și Societe des Banques Suisses. Valoarea totală a activelor secției extraordinare depășea în septembrie 1978 1,2 miliarde de dolari.

Banca Vaticanului, pe care o conducea Paul Marcinkus, avea active în valoare totală de peste 1 miliard de dolari. Profitul anual se ridica în 1978 la peste 120 de milioane de dolari; 85 la sută era la discreția papei. Numărul conturilor curente ale băncii depășea cifra de 11.000. Conform condițiilor în care banca fusese înființată de către Pius al XII-lea în timpul celui de-al doilea război mondial, aceste conturi ar fi trebuit să aparțină în majoritate ordinelor și instituțiilor religioase. În momentul când Albino Luciani devenea papă, doar 1.047 dintre ele erau ale ordinelor și instituțiilor religioase, 312 ale parohiilor și 290 ale diocazelor. Proprietarii celorlalte 9.351 erau diplomați, prelați și “cetățeni privilegiați”; mare parte dintre aceștia din urmă nici măcar nu erau cetățeni italieni. Patru dintre ei erau italieni: Sindona, Calvi, Gelli și Ortolani. Alte conturi erau deținute de oameni politici de toate orientările și oameni de afaceri importanți. Mulți dintre titularii conturilor se foloseau de ele pentru exportul ilegal de valută în afara Italiei. Nici un depozit nu era imposibil în vreun fel.

Banca Vaticanului și cele două departamente ale APSA erau principalele probleme ale lui Albino Luciani; pentru ca Biserica să poată reveni la menirea sa creștină originală, mai întâi trebuiau înfrânte acestea. Mai erau și altele, mai ales averea ce se acumulase de-a lungul secolelor, sub toate formele, inclusiv o mulțime de comori artistice.

Corporația Vatican, ca toate companiile multinaționale care se respectă, nu neglijase arta. Tezaurul Vaticanului este accesibil tuturor, în orele de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

program: picturile lui Caravaggio, frescele lui Rafael, crucea de altar din aur masiv a lui Farnese, sfeșnicele lui Gentile da Fabriano, Apollo din Belvedere, Bustul din Belvedere, picturile lui Leonardo da Vinci, sculpturile lui Bernini. Oare cuvântul lui Cristos nu s-ar auzi la fel de clar în încăperi mai modeste decât Capela Sixtină, cu maiestuoasa ei judecată de Apoi, a lui Michelangelo? Vaticanul le categorisește pe toate acestea drept bunuri neproductive. Cum le-ar categorisi întemeietorul creștinismului, se poate deduce din propriile sale comentarii despre avere și proprietate.

Ce ar fi crezut Isus Cristos dacă s-ar fi întors pe pământ în septembrie 1978 și i s-ar fi permis intrarea în Statul Vatican?

Ce ar fi crezut Cel care afirmase “Împărăția mea nu este de pe acest pământ“, dacă ar fi pășit prin diversele departamente ale APSA, printre analiști bursieri clerici și mireni, toți experți în câte un domeniu, atenți la fluctuațiile de la o zi la alta, adesea de la un minut la altul, ale prețurilor acțiunilor, garanțiilor și investițiilor pe care APSA le are în lumea întreagă? Ce ar fi crezut Fiul tâmplarului despre echipamentele IBM de care sunt pline și APSA și Banca Vaticanului? Ce ar fi spus Cel care comparase intrarea unui bogat în împărăția Cerului cu trecerea unei cămile prin urechile acului, despre faptul că Vaticanul vibrează la fiecare nouă cotație de la bursele din Londra, Wall Street, Zurich, Milano, Montreal și Tokyo?

Ce ar fi zis Cel care rostise “Binecuvântați fie cei săraci“, despre profitul anual de peste 1 milion de dolari obținut de Vatican din vânzarea de timbre? Ce părere ar fi avut despre “obolul Sfântului Petru“, care rămânea la discreția papei? Această colectă anuală era considerată de mulți ca fiind un barometru fidel al popularității papei. Sub carismaticul Ioan al XXIII-lea, adusesse între 15 și 20 de milioane de dolari pe an. Sub Paul al VI-lea, după *Humanae Vitae*, scăzuse la o medie anuală de 4 milioane de dolari.

Ce părere ar fi avut întemeietorul Credinței despre răstălmăcirea în asemenea hal a învățăturilor Sale? Este, desigur, o întrebare retorică. Dacă Isus Cristos s-ar fi întors pe pământ în septembrie 1978, sau dacă s-ar întoarce acum și ar încerca să intre în Vatican, rezultatul ar fi același. N-ar reuși să treacă de porțile Băncii Vaticanului. Ar fi imediat arestat la Poarta Sfânta Ana și predat autorităților italiene. N-ar avea nici o șansă să vadă cu ochii Lui Corporația Vatican, conglomeratul multinațional către care curg bani din toate părțile. N-ar avea cum să audă, de exemplu, cum se obțin sume imense din SUA și din Germania Federală; cum, în 1978, Biserica Romano-Catolică din Germania Federală a strâns, din impozitul statal “Kirchensteuer“, 1,9 miliarde de dolari din care a transferat o mare parte Vaticanului.

Dacă Albino Luciani avea să-și urmeze visul unei Biserici sărace a celor săraci, atunci îl aștepta o muncă herculeană. Monstrul modern creat de Bernardino Nogara devenise între timp o entitate independentă. Atunci când cardinalii l-au ales pe Albino Luciani ca papă, în acea zi fierbinte de august

David Yallop

1978, ei n-au făcut altceva decât să trimită un papă cinstit, evlavios și incoruptibil într-o confruntare aprigă cu Corporația Vatican. Banca Varticanului, APSA și celelalte elemente producătoare de bani, cu irezistibila lor forță financiară, aveau să dea piept cu integritatea de nezdruncinat a lui Albino Luciani.

CELE TREIZECI ȘI TREI DE ZILE

Când Albino Luciani deschidea larg ferestrele apartamentelor papale, la mai puțin de douăzeci și patru de ore de la alegere, gestul îi întruchipa întregul pontificat. Aerul proaspăt și lumina soarelui pătrundeau într-o Biserică Romano-Catolică ce devenise tot mai închisă și mai întunecată în timpul ultimilor ani ai lui Paul al VI-lea.

Luciani, care, în perioada sa venețiană, se autocaracterizase drept “un om sărac, obișnuit cu puțin și cu liniștea”, se vedea acum nevoit să dea piept cu grandoarea Vaticanului și cu sporovăială din Curie. Fiul de zidar devenise conducătorul suprem al unei religii întemeiate de un fiu de tâmplar.

Mulți dintre experții vaticanologi care nu anticipaseră nici măcar teoretic posibilitatea ca Luciani să fie ales papă îl întâmpinară acum cu apelativul de “papă necunoscut”. Nouăzeci și nouă de cardinali îl cunoscuseră suficient de bine încât să-i încredințeze viitorul bisericii, chiar dacă nu avea pregătire diplomatică ori experiență în Curie. Numeroșii candidați din rândul Curiei fuseseră respinși. De fapt, Curia însăși fusese respinsă în favoarea unui om tăcut și modest, care declarase fără întârziere că dorea să i se spună păstor, și nu pontif. Aspirațiile lui Luciani ieșiră repede la iveală: revoluție generală. Era hotărât să readucă biserica la originile ei, la simplitatea, cinstea, idealurile și aspirațiile lui Isus Cristos. Mai avuseseră și alții același vis, dar se izbiseră de realitatea diferită a viziunilor celor din jur. Oare va putea acest om mărunț și modest să înfăptuiască măcar primii pași ai transformării, atât fizice cât și spirituale, pe care o presupunea visul său?

În procesul alegerii lui Lucianii, colegii săi cardinali făcuseră câteva afirmații fundamentale relativ la ce doreau și ce nu. În mod evident, nu doreau un papă reacționar, care să lase în urmă prestații orbitoare de intelectualism incomprehensibil. Se părea că doriseră să impresioneze lumea întreagă prin alegerea unui om a cărui bunătate, înțelepciune și modestie exemplară să fie evidente pentru toți. În cele din urmă, obținuseră ceea ce își doriseră. Un păstor dedicat grijii pastorale.

Noul său nume fu considerat cam lung de către romani, care îl prescurtară imediat, transformându-l în mai intimul “Gianpaolo”. Papa îl acceptă bucuros și îl folosi la semnarea scrisorilor, pe care, însă, secretarul de stat Villot i le returna mereu pentru corectarea titulaturii oficiale. Într-una din aceste scrisori olografe, le mulțumi augustinilor pentru ospitalitatea cu care îl găzduiseră înainte de Conclav. Un gest simplu, dar tipic pentru el. La două zile după ce fusese ales papă a peste opt sute de milioane de catolici, Luciani

își făcea timp să le mulțumească fostelor lui gazde.

O altă scrisoare, scrisă în aceeași zi, fu pe un ton mai grav. Adresându-se unui preot italian a cărui activitate o admira, Luciani mărturisi că e pe deplin conștient de povara pe care nu o putea împărți cu nimeni. “Nu știu cum de am putut accepta. Am regretat încă de a doua zi, dar era deja prea târziu.” Unul din primele sale gesturi după intrarea în apartamentele papale fu să telefoneze în localitatea natală din nordul Italiei. Vorbi cu un monsenior Ducoli uimit, vechi prieten și colaborator, acum episcop de Belluno. Îi spuse episcopului că îi era “dor de cei de acasă”. Apoi vorbi cu fratele său, Edoardo. “Uită-te și tu ce-am pățit.” Niște simple gesturi personale; dar altele, de o natură mai publică, aprinseră imaginația lumii întregi.

Mai întâi, zâmbetul lui. Cu figura lui radioasă, cuceri multe suflete. Era imposibil să nu-ți meargă la inimă. Paul al VI-lea, cu agonia lui, îndepărtase milioane de oameni. Albino Luciani reuși să recâștige de la o zi la alta interesul lumii întregi pentru papalitate. Apoi, când lumea întreagă ascultă mesajul din spatele zâmbetului, interesul spori. Zâmbetul lui nu putea fi găsit în nici una din cărțile menite să își transforme cititorul într-un bun creștin, dar reflecta cu fidelitate bucuria pe care acest om o găsisese în creștinism. Ceea ce reușea Luciani să demonstreze, într-o manieră și într-o măsură nemaiîntâlnite la un papă, la nici un papă, era capacitatea de comunicare, fie direct, fie prin radio, presă ori televiziune. Pentru Biserica Romano-Catolică era o comoară nesperată.

Luciani demonstra pe viu cum se pot cuceri inima, mintea și sufletul omenirii. Nimeni nu-și amintea când se mai întâmplase ca un papă să vorbească poporului pe înțelesul lui. Aproape că se putea auzi oftatul de ușurare al credincioșilor. Murmurul de încântare nu conținea nici spre sfârșitul verii târzii a anului 1978. Luciani urni Biserica pe lungul drum de întoarcere către Evanghelii.

În ochii opiniei publice, acest om carismatic înregistra un succes răsunător. Observatorii de la Vatican pur și simplu nu mai știau ce să înțeleagă. Mulți făcuseră aprecieri avizate asupra alegerii noului nume al papei, pomenind de o “continuitate simbolică”. În prima duminică, Luciani îi contrazisese fără să știe, spunând: “Ioan m-a făcut episcop, Paul m-a făcut cardinal”. Nici vorbă de continuitate simbolică. Experții speculasera în diverse articole despre ceea ce era de așteptat ca noul papă să facă sau nu în diverse privințe. Mare parte din aceste speculații fură spulberate de o singură frază din chiar primul discurs al papei Ioan Paul, atunci când afirmă: “Întocmai după exemplul celui de-al doilea Conciliu al Vaticanului, căruia doresc să-i dedic întregă mea activitate, ca preot, ca învățător, ca păstor...” Speculațiile nu-și mai aveau rostul; tot ce aveau de făcut era să consulte diversele hotărâri ale Conciliului.

În ziua de 10 septembrie, adresându-se mulțimii care umpluse până la

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

refuz Piața San Pietro, Luciani vorbi despre Dumnezeu astfel: “El este Tatăl nostru; ba, mai mult decât atât, este Mama noastră“. Vaticanologii italieni, mai ales, se arătară indignați, într-o țară prin excelență a bărbaților, sugestia că Dumnezeu ar fi femeie fu primită de unii ca o confirmare a faptului că sfârșitul lumii nu era departe. Acest al patrulea membru al Sfintei Treimi stârni controverse pline de îngrijorare, până când Luciani explică amabil că fusese vorba de un citat din Isaia. Abia atunci se liniști Mama Biserică, cea dominată de bărbați.

Cu câteva zile mai înainte, la 6 septembrie, în timpul unei Audiențe Generale, Luciani reușise să farmece 15.000 de oameni, ceea ce îi indispușe vădit pe cei din anturajul papal, care se tot foiau pe lângă Sfântul Părinte ca niște muște în jurul calului. După ce intrase aproape în fugă în sala Nervi, supraaglomerată, începu să vorbească despre suflet. Nimic neobișnuit până aici. Neobișnuit fu, însă, stilul său.

Odată, un om s-a dus să-și cumpere o mașină nouă. Vânzătorul îi dădu câteva sfaturi. “Uite, mașina este foarte bună, dar trebuie să ai grijă de ea. Fă-i plinul cu benzină de cea mai bună calitate, iar la motor pune-i ulei din cel mai bun.“ Cumpărătorul răspunse: “Nu pot să sufăr mirosul de benzină sau ulei. Fă-i plinul cu șampanie, care îmi place cel mai mult, iar de uns am s-o ung cu dulceață.“ Vânzătorul dădu din umeri. “Faci cum vrei, dar să nu vii să mi te plângi dacă ai să ajungi cu mașina în șanț.“

La fel a făcut și Domnul cu noi: ne-a dăruit acest trup, însuflețit de un spirit inteligent și de dreapta credință. Apoi a zis: “Mașina este foarte bună, dar trebuie îngrijită.“

În timp ce elita de la Vatican se înfiora la auzul blasfemiei, Albino Luciani era sigur că vorbele lui vor face înconjurul lumii. Cu cât semeni mai multe semințe, cu atât vor încolți mai multe. I se oferise cel mai înalt amvon din lume. Se folosi de acest dar într-un mod de-a dreptul impresionant. Multe fețe bisericesti vorbesc *ad nauseam* despre “Vestea cea Bună din Sfânta Scriptură“, lăsând impresia că le anunță ascultătorilor niște adevărate dezastre. Când Luciani vorbi despre Vestea cea Bună, întreaga lui ființă radia de bucuria unor vesti într-adevăr bune.

De câteva ori îl chemă lângă el, la microfon, pe unul din băieții din cor, ca să poată fi auzit nu numai de cei prezenți în sala Nervi, dar și de cealaltă audiență, mult mai cuprinzătoare, de afară. Alți conducători din lumea întreagă obișnuiau să aleagă un copil din mulțime și să-l sărute. Acesta, însă, le vorbea și, încă mai neobișnuit, îi asculta și le răspundea la ceea ce aveau de spus.

Cită din Mark Twain, din Jules Verne și din poetul italian Trilussa.

Vorbi despre Pinocchio. După ce comparase deja sufletul cu o mașină, acum făcu o analogie între rugăciune și săpun. “Rugăciunea, bine folosită, ar putea fi un săpun minune, făcând din noi toți niște sfinți. Nu suntem toți niște sfinți pentru că nu ne-am folosit destul de acest săpun.” Curia se crispa, mai ales anumiți episcopi și cardinali. Mulțimea continuă să asculte.

La câteva zile după alegere, se întâlnește cu peste o mie de ziaristi din toată lumea. După ce îi dojenii cu blândețe pentru că acordă mai mult interes mărunțișurilor din Conclav decât semnificației acestuia, admise că problema nu era deloc nouă, evocând îndemnul unui editor italian către reporterii săi: “Țineți minte, pe cititori nu-i interesează ce i-a spus Napoleon al III-lea lui Wilhelm de Prusia, Îi interesează dacă purta pantaloni bej ori roșii și dacă fuma trabuc.”

Fără îndoială că Luciani era în largul lui printre ziaristi. Nu o dată spusese că, dacă nu ar fi devenit preot, atunci s-ar fi făcut ziarist. Cele două cărți și numeroasele lui articole dovedesc un talent literar care s-ar fi putut măsura cu al multora dintre corespondenții de presă prezenți. Amintindu-și remarca regretatului cardinal Mercier, care spusese că, dacă apostolul Pavel ar fi trăit în ziua de azi, ar fi fost ziarist, noul papă se dovedi pe deplin conștient de importanța diferitelor medii de informare, extinzând posibilul rol modern al apostolului: “Nu doar un simplu ziarist. Poate chiar șeful agenției Reuters. Ba, și mai mult, cred că ar fi solicitat și timp de emisie la televiziunea italiană și la NBC.”

Corespondenții de presă fură încântați. Curia, mai puțin. Toate replicile menționate mai sus fură cenzurate din stenograma oficială a discursului. Ceea ce a rămas pentru posteritate este un discurs pregătit, plicticos și dulceag, scris de oamenii Vaticanului - deși, în realitate, papa se abătuse încontinuu de la el - mărturie mută și inexactă a inteligenței și personalității lui Albino Luciani. În cursul lunii septembrie 1978, această cenzurare a papei de către Vatican deveni un lucru obișnuit.

Illustrissimi, colecția scrisorilor sale adresate celebrităților, fusese publicată în Italia, în volum, încă din 1976 și avusese un mare succes. Faptul că autorul lor devenise conducătorul a 800 de milioane de romano-catolici nu le afectase potențialul comercial în lumea editorială. În redacția revistei lunare *Il Messaggero* di San Antonio din Padova începură să apară o mulțime de întreprinzători puternici. Periodicul de orientare catolică se pomenise cu o adevărată mină de aur, minus drepturile de autor. Pentru autor, adevărata răsplată consta în faptul că ideile și observațiile din scrisori aveau să fie citite în lumea întreagă. Puțin îi păsa lui Luciani că aveau să fie citite numai pentru că el devenise papă. În felul acesta putea să semene mai multe semințe, deci aveau să încolțească mai multe.

Unul dintre efectele cu adevărat încântătoare ce se făcură simțite în zilele de după încheierea Conclavului din august era că, atâta timp cât

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

conducea Luciani, vaticanologii, interpreții, observatorii, experții și băgătorii de seamă deveneau cu toții inutili. Nu mai era nevoie decât de o simplă stenogramă. Era suficient să citești și era limpede ce gânduri are noul papă.

Revoluția papală a lui Luciani începu la 28 august, sub forma unei declarații a Vaticanului în care se spunea că nu va avea loc nici o ceremonie de încoronare, că noul papă refuză să poarte coroană. Se renunțase la *sedes gestatoria*, tronul în care călătorea papa, și la tiara încrustată cu smaralde, rubine, safire și diamante; la penele de struț și la ceremonia de șase ore. Pe scurt, fusese abolit întreg ritualul prin care Biserica dovedea că încă mai tânjește după puterea lumească. Pentru a-și impune dorințele, Albino Luciani fusese nevoit să poarte discuții lungi și plictisitoare cu tradiționaliștii de la Vatican. Luciani, care nu rostise nici măcar o dată regescul “noi”, pluralul majestății, era hotărât să înlocuiască papalitatea fastuoasă, cu toate accesoriile ei de splendoare lumească, printr-o Biserică mai apropiată de ideile întemeietorului ei. “Încoronarea” se transformă într-o simplă liturghie. Imaginea absurdă a unui pontif cu mersul legănat, asemeni unui calif din *Omie și una de nopți*, fu înlocuită cu cea a unui păstor suprem care urcă în liniște treptele altarului. Cu acest gest, Luciani aboli o mie de ani de istorie și împinse încă puțin Biserica pe drumul de întoarcere către Isus Cristos.

Locul tiarei tri-etajate, în formă de roi de albine, fu luat de *pallium*, o etolă albă de lână, purtată pe umeri. Monarhul făcuse loc păstorului. Era Bisericii sărace începuse.

Printre cei doisprezece șefi de state și ceilalți reprezentanți diplomatici, la ceremonie participară și oameni pe care papa ar fi dorit să-i evite. Îi ceruse în mod special secretarului de stat să nu-i invite la liturghia inaugurală pe liderii din Argentina, Chile și Paraguay, dar departamentul cardinalului Villot trimisese deja invitațiile, fără să-l consulte pe Albino Luciani. Crezuseră că avea să fie o încoronare tradițională, iar lista invitaților fusese întocmită în consecință.

Prin urmare, la liturghia din Piața San Pietro participară generalul Videla din Argentina, ministrul de externe chilian și fiul președintelui Paraguayului - reprezentanți ai unor țări în care drepturile omului nu erau considerate prioritare. Avură loc demonstrații de protest împotriva prezenței acestora și se făcură aproape 300 de arestări. Ulterior, Albino Luciani avea să fie criticat pentru prezența unor astfel de oameni la liturghie. Dar specialiștii care au emis criticile nu știau că vina îi revenea cardinalului Villot. În momentul apariției comentariilor critice, Luciani nu le mai putea răspunde, iar Villot nu scoase o vorbă.

În audiența privată care urmă după liturghie, Luciani, fiul unui socialist care urâse tot ce era legat de fascism, îi arătă generalului Videla că moștenise vederile tatălui său. Se arătă îngrijorat mai ales de “Los Desaparecidos”, o populație care fusese decimată în Argentina. Către sfârșitul audienței de 15

minute, generalul începu să regrete că nu ascultase sfatul de ultim moment al oficialilor Vaticanului, care îi sugeraseră să nu dea curs invitației la Roma.

Audiența cu vicepreședintele Mondale al SUA fu mult mai cordială. Mondale îi înmâna noului papă o mapă conținând prima pagină a peste cincizeci de ziare americane, referitoare la alegerea lui Luciani. Apoi urmă un cadou și mai inspirat: un exemplar din prima ediție a *Vieții pe Mississippi* a lui Mark Twain. Fără îndoială că, la Departamentul de Stat, cineva își făcuse temele conștiincios.

Astfel începu pontificatul lui Ioan Paul I; un pontificat cu țeluri și aspirații limpezi. Fără să mai stea pe gânduri, Luciani puse copiii pe urmele diverselor vulpi din Vatican. Înainte de liturgia inaugurală, se adresase corpului diplomatic acreditat la Vatican; propriul său personal diplomatic pălise la auzul celor declarate de el în numele întregii Biserici Romano-Catolice:

Nu avem de împărțit bunuri lumești și nici de discutat interese economice. Posibilitățile noastre de intervenție sunt specifice și limitate și sunt de un tip aparte. Acestea nu au nimic comun cu chestiunile pur lumești, tehnice și politice, care revin guvernului dumneavoastră.

Astfel, misiunile noastre diplomatice acreditate pe lângă cele mai înalte autorități civile ale dumneavoastră, departe de a fi niște reminiscențe, sunt o mărturie a profundului nostru respect pentru puterea vremelnică îndrituită de lege și a viului interes pe care îl purtăm cauzelor omenești pe care puterea lumească este menită să le propășească.

“Nu avem de împărțit bunuri lumești...” Era o sentință publică de condamnare la moarte a Corporației Vatican. Nu mai rămăsese de precizat decât durata, în zile și luni, cât avea să rămână în vigoare. Participanții pe piețele financiare internaționale din Milano, Londra, Tokyo și New York cântăriră cu interes cuvintele lui Luciani. Dacă vorbise serios, atunci era clar că aveau să se producă schimbări. Aceste schimbări nu s-ar fi limitat doar la plecarea câtorva oameni din Corporația Vatican și din APSA, ci, inevitabil, ar fi vizat și restrângerea câtorva dintre activitățile Corporației Vatican. Dacă participanții pe piața financiară mondială reușeau să anticipeze corect direcția pe care o va urma noua filozofie a Vaticanului, atunci îi așteptau câștiguri de milioane. Albino Luciani dorea o biserică săracă pentru cei săraci. Ce avea de gând cu cei care creaseră o Biserică bogată? Dar cu bogăția?

Interpretarea eronată a modestiei lui Luciani genera confuzii. Mulți observatori traseră concluzia că, evlavios fără doar și poate, era un om simplu și nesofisticat și nu avea erudiția predecesorului său, Paul al VI-lea. În realitate, însă, Luciani avea o cultură mult mai bogată și era cu mult mai sofisticat decât Paul; era un om extraordinar, dar avea darul de a trece drept

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

un om de rând. Simplitatea lui era simplitatea celor aleși; o simplitate ce izvora dintr-o adâncă înțelepciune.

Una din ciudățeniile vremurilor pe care le trăim este că modestia și delicatețea sunt automat interpretate ca semne ale unei anumite slăbiciuni. Adesea, ele indică, de fapt, exact opusul: o mare forță interioară.

Când noul papă spuse că răsfoise anuarul Vaticanului pentru a afla cine cu ce se ocupase, mulți dintre cei din Curie își răsără în barbă, convinși că dăduseră peste un mototol, ușor de dus de nas. Dar nu toți făcură prostia să creadă așa ceva.

Cei care îl cunoșteau pe Albino Luciani de ani de zile, așteptară urmărind cu atenție. Știau că poate fi neînduplecat; că are tăria de a lua hotărâri grele și nepopulare. Mulți mi-au vorbit despre aceste calități ascunse ale lui Albino Luciani. Monseniorul Tiziano Scalzotto, părintele Mario Senigaglia, monseniorul Da Rif, părintele Bartolomeo Sorge și părintele Busa sunt numai cinci dintre cei care mi-au evocat forța interioară a papei Ioan Paul I. Părintele Busa a remarcat:

Avea o minte strălucitoare și ascuțită ca un diamant. În ea stătea adevărata lui putere, înțelegea totul și știa să pătrundă în miezul problemei. Nu se lăsa copleșit. Când îl vedeam zâmbind și toți ceilalți îl aplaudau, mă așteptam să-l văd “tirare fuori le unghie“, scoțându-și ghearele. Era extraordinar de puternic.

Lipsit de sprijinul unui anturaj - căci clica milaneză din apartamentele papale nu fusese înlocuită de nici o mafie venețiană - Albino Luciani avea nevoie de fiecare strop de forță interioară pentru a nu deveni prizonierul Curiei din Vatican.

Mecanismul decizional de la Vatican se pusese pe treabă încă din primele zile de după Conclavul din august. Duminică 27 august, după discursul adresat mulțimii la amiază, Luciani luă masa cu cardinalul Jean Villot. Ca secretar de stat al papei Paul încă din aprilie 1969, Villot își dobândise o reputație de om competent și discret. Pe durata alegerilor din Conclav, Villot, în calitate de șambelan, funcționase practic pe post de papă interimar, cu ajutorul comisiilor cardinalilor. Luciani îl rugă pe Villot să rămână secretar de stat pentru “scurt timp, “până voi găsi o rezolvare“. Villot, în vârstă de 73 de ani, trăgea speranță că se va putea pensiona. Până la urmă, Luciani îl numi pe Villot în funcția de secretar de stat și îi reconfirmă pe toți cei din Curie în posturile deținute până atunci, dar puse în vedere Curiei că era o situație temporară. Prudent ca întotdeauna și ca toți muntenii, noul papă preferă să aștepte momentul potrivit. “Deliberare. Decizie. Executare.“ Dacă cei din Curie doreau să afle cum va acționa noul papă, nu aveau altceva de făcut decât să-i citească epistola către Sfântul Bernard. Mulți din ei o și citiră,

ba chiar întreprinseră cercetări aprofundate asupra papei Ioan Paul I. Cele descoperite provocară consternare în multe departamente de la Vatican și o satisfacție nerăbdătoare în altele.

Moartea papei Paul al VI-lea scosese la suprafață multe animozități existente în sălașul Vatican. Curia Romană, corpul administrativ central al Bisericii, era de mulți ani măcinată de lupte interne; numai abilitatea lui Paul făcuse ca majoritatea confruntărilor să nu ajungă la cunoștința publicului. Acum, după înfrângerea neașteptată din Conclav, războiul din Curie răsună până în apartamentele papale. Albino Luciani se plânse cu amărăciune de această situație câtorva dintre prietenii care îl vizitară. “Vreau să mă deprind cât mai repede cu îndeletnicirea de papă, dar aproape nimeni nu e în stare să-mi explice problemele și situațiile, pe larg și obiectiv. Mai tot timpul nu aud decât vorbindu-se de rău despre toți și toate.” Altui prieten, venit din nord, îi spuse: “Din câte am observat, se pare că la Vatican două lucruri sunt greu de găsit. Cinstea și o cafea bună.”

Existau tot atâtea grupuri rivale în Curia Romană câți coriști în corul Capelei Sixtine. Exista o Curie a papei Paul al VI-lea hotărâtă să facă tot posibilul pentru ca memoria fostului papă să fie cinstită mereu și fără încetare și, totodată, pentru a împiedica să se devieze în vreun fel de la vederile, opiniile și deciziile fostului papă.

Există o Curie care îl susținea pe cardinalul Giovanni Benelli și o Curie care îi dorea să ajungă în Iad. Papa Paul al VI-lea îl numise pe Benelli în postul de subsecretar de stat, al doilea după cardinalul Villot. În scurt timp, devenise mâna dreaptă a papei, cu sarcina de a impune respectarea politicii oficiale. Apoi Paul îl mutase la Florența și îl promovase, pentru a-l proteja în ultimii ani de viață ai papei. Acum protectorul său murise, dar securea războiului rămase îngropată. Dacă Luciani era papă, aceasta se datora celor ca Benelli.

Existau facțiuni ale Curiei care îi sprijineau sau îi combăteau pe cardinalii Baggio, Feliei și Bertoli. Existau facțiuni ale Curiei care urmăreau centralizarea puterii și altele care doreau descentralizarea.

Toată viața lui, Albino Luciani evitase vizitele la Vatican și își limitase la minimum relațiile cu Curia Romană. Drept urmare, înainte de alegerea sa, avea probabil mai puțini dușmani în Curie decât oricare alt cardinal. Dar această situație nu dură mult. Noul papă considera că rolul de bază al Curiei este acela de “simplu executant”. Credea într-o mai largă împărțire a puterii cu episcopii săi și avea de gând să descentralizeze structura Vaticanului. Refuzând să fie încoronat, îi nemulțumise pe tradiționaliști. O altă inovație care nu prea avea cum să-i atragă afecțiunea membrilor Curiei, mult mai materialisti, fu dispoziția de a se înjumătăți salariul suplimentar plătit din oficiu odată cu alegerea unui nou papă.

Categoric că mulți dintre cei aproximativ 3.000 de membri ai Curiei

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

erau gata să-l servească loial și să-l iubească pe noul papă; dar, în viață, forțele răului sunt adesea predominante. Imediat după aflarea rezultatului alegerilor, Curia, sau anumite cercuri ale ei, intrară în acțiune. La numai câteva ore, *L'Osservatore Romano* scoase o ediție specială cu o biografie completă a noului papă, în timp ce Radio Vatican difuzase deja detalii similare.

Modul în care *L'Osservatore Romano* îl trată pe Albino Luciani constituie un exemplu definitiv de cum poate fi influențată opinia mondială asupra unui lider necunoscut anterior. Totodată, prin prezentarea deliberată a portretului unei persoane ce nu exista decât în mintea reacționară și despotică a autorului biografiei, această ediție din *L'Osservatore Romano* ilustrează cu brio motivele pentru care ziarul semi-oficial al Vaticanului a fost adesea comparat, în sens depreciativ, cu *Pravda*. Apelând la "datele oficiale", mulți ziariști au întocmit în grabă și au trimis spre publicare portrete ale unui om inexistent. *The Economist*, ca să luăm doar unul din sutele de exemple posibile, spuse despre noul papă: "Nu e genul care să se simtă în largul lui în compania doctorului Hans Kung." **La o cercetare mai atentă, s-ar fi descoperit că Luciani și Hans Kung întreținuseră o corespondență cordială și își trimiseseră unul altuia cărți.** Mai mult, s-ar fi dovedit că Luciani îl citase în repetate rânduri pe Kung în predicile sale, într-un mod favorabil. Aproape toate ziarele și periodicele din lume care au publicat portrete ale noului papă au făcut afirmații similare, total eronate.

Ediția specială scoasă de *L'Osservatore Romano* descria un papă încă și mai conservator decât Paul al VI-lea. Denaturările afectau o mare parte din vederile lui Luciani, dar una dintre ele capătă, acum, o semnificație deosebită în perspectiva vieții și morții lui Albino Luciani: **controlul nașterilor.**

Ziarul Vaticanului descria un susținător avântat și obedient al *Humanae Vitae*.

A efectuat un studiu meticolos al responsabilității calității de părinte și s-a angajat în consultări și discuții cu specialiști în medicină și teologie. A avertizat asupra gravei responsabilități a Bisericii (a Magisterium-ului ecleziastic) în pronunțarea asupra unei chestiuni atât de delicate și de controversate.

Până aici, toate bune și adevărate. Ceea ce urmează, însă, este total inexact.

După publicarea *Humanae Vitae*, a devenit limpede că învățăturile acesteia sunt mai presus de orice îndoială, iar episcopul din Vittorio Veneto s-a aflat printre primii care au răspândit-o și au insistat să-i convingă pe cei nedumeriți.

Când Curia se pune în mișcare, e un mecanism impresionant. Eficiența și rapiditatea cu care acționează ar putea lăsa fără replică multe servicii guvernamentale. Oameni ai Curiei Romane își făcură apariția la Colegiul Gregorian și luară toate notele și documentele care se refereau la perioada în care Luciani a studiat pentru licență. Alți membri ai Curiei se deplasară la Veneția, Vittorio Veneto și Belluno. Pe unde trecuse Luciani, trecu și Curia. **Toate exemplarele lucrării lui Luciani asupra controlului nașterilor fură confiscate și duse imediat în arhivele secrete ale Vaticanului**, laolaltă cu teza sa despre Rosmini și multe alte scrieri. S-ar putea spune că procesul beatificării lui Albino Luciani a început în ziua alegerii sale ca papă. Se poate afirma cu egală justete că tot atunci a început și operațiunea Curiei de ștergere a urmelor lui Albino Luciani.

Anumite cercuri din Curie realizaseră cu profundă uimire că, prin alegerea lui Albino Luciani, cardinalii le aduseseră pe cap pe cineva care n-avea de gând să lase în pace chestiunea controlului nașterilor din *Humanae Vitae*. Membri ai Curiei întreprinseră o cercetare atentă asupra afirmațiilor făcute de Luciani, nu numai în public, față de enoriașii săi, ci și în convorbiri particulare cu prietenii și colegii; se dovedi curând că **noul papă era în favoarea controlului artificial al nașterilor**. Portretul denaturat prezentat de *L'Osservatore Romano*, al cuiva care aplică riguros principiile din *Humanae Vitae*, era doar prima lovitură dintr-un întreg contraatac menit să îl țintuiască pe Albino Luciani între limitele stricte ale enciclicei predecesorului său. Curând, urmă o nouă lovitură.

Agenția de presă DPI descoperi că Luciani susținuse ideea unei decizii a Vaticanului care să permită controlul artificial al nașterilor. Ziarele italiene publicară și ele articole referitoare la documentul întocmit de Luciani și trimis papei Paul de către cardinalul Urbani din Veneția, document în care fuseseră formulate recomandări susținute în favoarea anticoncepționalelor. Curia îl găsi în mare grabă pe părintele Henri de Riedmatten, care fusese secretar al comisiei papale pentru controlul nașterilor. După declarația lui, articolele care vorbeau despre opoziția lui Luciani la enciclica prin care se condamnau controlul artificial al nașterii lor erau “pură fantezie”. Riedmatten afirmă, de asemenea, că Luciani nu făcuse niciodată parte din comisie, ceea ce era adevărat. Apoi merse și mai departe, negând că Luciani ar fi scris vreodată vreo scrisoare sau vreun raport care să fi fost trimise papei Paul.

Această negare, ca și maniera în care a fost făcută, constituie un exemplu al duplicității care este specifică Curiei. Documentul lui Luciani ajunsese la Roma via cardinalul Urbani, prin urmare fusese vizat de cardinal. Negarea existenței unui document semnat efectiv de mâna lui Luciani era, din punct de vedere strict formal, justificată. Dar negarea faptului că Luciani înaintase papei, prin intermediul patriarhului de atunci al Veneției, un astfel

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

de document în numele tuturor episcopilor din regiunea Veneto, era o minciună infamă.

Printr-o ironie a sorții, Albino Luciani făcuse, încă din primele trei zile ale pontificatului său, primii pași importanți pe calea schimbării poziției Bisericii Romano-Catolice în problema controlului artificial al nașterilor. Când Luciani iniția aceste măsuri, presa mondială impusese deja o imagine complet eronată asupra vederilor sale, prin amabilitatea ziarului și a postului de radio ale Vaticanului, *L'Osservatore Romano* și *Radio Vatican*, și prin informații neoficiale din partea Curiei Romane.

În timpul pontificatului său, Albino Luciani recurse la referiri și citate din multe hotărâri și enciclice care emanaseră de la papa Paul al VI-lea. Referirile la *Humanae Vitae* remarcară prin absență desăvârșită. Apărătorii enciclicei se alarmaseră pentru prima dată atunci când aflaseră cu consternare că, din discursul de acceptare al noului papă, pregătit de Secretariatul de Stat pentru succesorul lui Paul, Luciani eliminase toate referirile elogioase la adresa *Humanae Vitae*. Apoi, opoziții de la Vatican ai controlului nașterilor descoperiră că Albino Luciani fusese invitat, în cursul lunii mai 1978, să participe și să ia cuvântul la congresul internațional de la Milano, din 21-22 iunie. Scopul principal al congresului fusese celebrarea celei de-a zecea aniversări a enciclicei *Humanae Vitae*. Luciani comunicase că refuză să vorbească la congres și chiar să participe. Printre cei care au participat și au vorbit în termeni elogioși despre *Humanae Vitae* s-a numărat și cardinalul polonez Karol Wojtyła⁴⁴.

În septembrie, de data aceasta, în timp ce presa mondială reproducea orbește minciunile din *L'Osservatore Romano*, Albino Luciani fu auzit discutând în apartamentele papale cu secretarul său de stat, cardinalul Villot: “Voi fi bucuros să discut chestiunea cu această delegație a Statelor Unite. Mi se pare de neconceput să perpetuăm situația actuală.”

“Chestiunea” era cea demografică⁴⁵; “situația” era *Humanae Vitae*. Pe măsură ce conversația continuă, Villot fu martorul unor opinii pe care alții, printre care și secretarul particular al papei, părintele Diego Lorenzi, le auziseră de multe ori până atunci. Părintele Lorenzi este doar unul dintre numeroșii mei interlocutori care mi-au putut reproduce cu exactitate cuvintele lui Luciani:

Cunosc perioada de ovulație a unei femei și intervalul de fertilitate de douăzeci și patru până la treizeci și șase de ore. Chiar dacă luăm în calcul o durată de viață a spermei de patruzeci și opt de ore, intervalul maxim în care este posibilă concepția nu depășește patru zile. În cazul

⁴⁴ Ulterior, papa Ioan Paul al II-lea. (n.tr.)

⁴⁵ Într-adevăr, controlul nașterilor este legat de o chestiune politică, aceea de limitare a creșterii populației, așa cum sugera și membrii Clubului de la Roma, a lui Aurelio Pecci. (n.ed.)

David Yallop

unui ciclu regulat, aceasta înseamnă patru zile de fertilitate și douăzeci și patru de zile de infertilitate. Cum, oare, ar putea fi un păcat să spui douăzeci și opt de zile în loc de douăzeci și patru?

Această discuție cu adevărat istorică fusese provocată de o **încercare de abordare a Vaticanului de către ambasada americană de la Roma**. La rândul ei, ambasada fusese contactată de Departamentul de Stat de la Washington și de congressmanul american John Scheuer. Congressmanul conducea o înaltă **comisie pentru demografie** a Camerei și era și vicepreședinte al grupului interparlamentar al Fondului ONU pentru Demografie (UNFPA). Povestea documentului despre controlul nașterilor transmis de Luciani papei Paul al VI-lea fusese, pentru Scheuer și comisia lui, un semnal că poziția Bisericii față de controlul nașterilor ar fi putut fi schimbată. Scheuer nu se prea aștepta ca grupul său să obțină curând o audiență la Luciani, dar considera că merită să încerce să exercite presiuni asupra Departamentului de Stat și, prin ambasada de la Roma, asupra Vaticanului. Îi fu dat lui Scheuer să primească vesti bune.

Villot, ca mulți alții din anturajul lui Luciani, avea mari dificultăți în a se acomoda cu noul pontificat. De-a lungul anilor petrecuți alături de Paul al VI-lea, se cimentase o relație de colaborare cordială și ajunsese să prețuiască stilul lui Montini. Acum, însă, locul unui Hamlet în vârstă de 81 de ani, dezgustat de lume, fusese luat de un Henric al VI-lea, optimist și, la cei 65 de ani ai lui, aproape un tinerel.

Pentru Luciani, colaborarea cu secretarul său de stat fu destul de dificilă. Noul papă îl găsi pe Villot rece și distant, plin de remarci despre cum ar fi abordat Paul al VI-lea cutare problemă sau ce ar fi zis Paul al VI-lea despre cutare chestiune. Paul al VI-lea era mort, dar se pare că Villot, ca și o parte importantă din Curie, nu puteau accepta că stilul montinian murise odată cu el.

Discursul rostit de noul papă la douăzeci și patru de ore după Conclav cuprinsese, în mare parte, declarații generale. Programul real începu se fie formulat abia în primele zile ale lunii septembrie 1978. Luciani fu animat de inspirația primelor 100 de zile ale papei Ioan al XXIII-lea.

Ioan fusese ales papă pe data de 28 octombrie 1958. În primele sale 100 de zile făcuse câteva numiri hotărâtoare în posturi de importanță majoră, printre care și desemnarea cardinalului Domenico Tardini în postul de secretar de stat, care rămăsese vacant din 1944. Cea mai importantă decizie fusese convocarea celui de-al doilea Conciliu al Vaticanului, hotărâre anunțată la 25 ianuarie 1959, la optzeci și nouă de zile de la alegere.

Aflat, acum, în aceeași situație, Albino Luciani se hotărî să urmeze exemplul celor 100 de zile revoluționare ale lui Ioan. În fruntea listei de priorități ale reformei sale se aflau necesitatea schimbării radicale a naturii

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

relației dintre Vatican și capitalism și dorința de a alina ceea ce știa din experiență personală că este adevărata suferință provocată nemijlocit de *Humanae Vitae*.

Potrivit cardinalului Benelli, cardinalului Feliei și altor surse de la Vatican, austerul Villot nu privea cu ochi buni criticile lui Luciani la adresa enciclicei. În ce-l privește pe Feliei, din atitudinea sa în timpul întâlnirilor mele cu el rezultă clar că împărtășea opiniile lui Villot în această problemă.

Cu doar câteva săptămâni mai înainte, Villot elogiase enciclica, la cea de-a zecea aniversare a publicării ei. Într-o scrisoare adresată arhiepiscopului John Quinn din San Francisco, Villot reafirmase poziția lui Paul, de combatere a contracepției artificiale, subliniind importanța pe care Paul o acordase acestei învățături, ca și convingerea că era “în conformitate cu voința divină”.

Și multe altele, în același spirit. Acum, la nici două luni, se văzu nevoit să-l asculte pe succesorul lui Paul adoptând o poziție contrară. Uita chiar și de cafea atunci când Luciani se ridica de la biroul său și începea să măsoare încăperea, vorbind calm despre efectele *Humanae Vitae* în decursul ultimului deceniu.

Enciclica fusese menită să întărească autoritatea papală prin interzicerea oricăror modificări ale învățăturilor tradiționale în chestiunea controlului nașterilor, dar avusese un efect cu totul contrar.⁴⁶ Realitatea o dovedea cu prisosință, în Belgia, Olanda, Germania, Anglia, Statele Unite și în multe alte țări, enciclica fusese întâmpinată nu numai cu o vădită nemulțumire, ci și cu nesupunere, în foarte scurt timp, se încetățenise o nouă regulă: dacă preotul nu adopta o atitudine tolerantă în confesional, atunci păcătosul pleca în căutarea unui preot mai înțelegător. Luciani constatase personal acest efect invers, în regiunea Veneto.

S-ar prea putea ca teoria *Humanae Vitae*, văzută de la înălțimea enclavei masculine a Vaticanului, să pară o culme a moralității. Dar realitatea constatată de Luciani în nordul Italiei și peste hotare dovedea limpede cruzimea edictului. În ultimul deceniu, populația lumii crescuse cu peste trei sferturi de miliard de oameni⁴⁷.

Când Villot obiectă că papa Paul subliniase virtuțile metodei naturale de contracepție, Luciani îi răspunse cu un zâmbet ce nu semăna cu zâmbetul larg și radios pe care îl cunoștea publicul; era mai degrabă un zâmbet trist.

- Eminență, cum am putea noi, ca niște bătrâni celibatari ce suntem, să cunoaștem cu adevărat dorințele sexuale ale celor căsătoriți?

Această conversație, prima dintr-o serie întreagă de discuții pe aceeași

⁴⁶ În nici un caz un rău nu se poate combate prin alt rău. Din păcate nu se înțelege că învățătura Bisericii nu este a oamenilor și nici nu este negociabilă. (n.ed.)

⁴⁷ Și din spusele autorului reiese că motivul pentru care trebuie ca Biserica să-și schimbe învățătura morală privind procrearea era unul politic: forurile conducătoare al lumii hotărâseră că creșterea populației planetare trebuie oprită. (n. ed.)

temă avute de papă cu secretarul său de stat, avu loc în cabinetul din apartamentele papale, în ziua de marți, 19 septembrie. Discutară timp de aproape patruzeci și cinci de minute. Când întvederea luă sfârșit și Villot se pregătea să plece, Luciani îl conduse la ușă și îi spuse:

Eminență. Vreme de aproape patruzeci și cinci de minute, am discutat despre controlul nașterilor. Dacă este adevărat ceea ce mi s-a adus la cunoștință, dacă statisticile pe care le-am primit sunt corecte, atunci, în timpul cât noi am stat de vorbă, peste o mie de copii sub cinci ani au murit de inaniție. În următoarele patruzeci și cinci de minute, în timp ce pe eminența voastră și pe mine ne așteaptă o nouă masă, încă o mie de copii vor muri de inaniție. Până mâine pe vremea asta, alți treizeci de mii de copii, care acum sunt în viață, vor muri.

Secretarul de stat al Vaticanului rămase, se pare, fără replică.

Atât Vaticanul cât și Departamentul de Stat păstrară în cel mai mare secret toate detaliile referitoare la posibila audiență a delegației Statelor Unite în problema demografică. Dacă s-ar fi aflat de posibilitatea ca o astfel de întâlnire să aibă loc într-un stadiu atât de timpuriu al pontificatului lui Luciani, evenimentul ar fi căpătat, pe drept cuvânt, o importanță majoră.

Mai mult, dacă s-ar fi aflat că acesta era unul dintre motivele pentru care papa Ioan Paul I nu avea să participe la conferința de la Puebla, din Mexic, atunci opinia publică mondială ar fi acordat o și mai mare importanță evenimentului. Conferința mexicană avea să fie continuarea unei alte conferințe, de importanță crucială, care avusese loc în 1968 la Medellin, în Columbia.

La Medellin, cardinalii, episcopii și preoții din America Latină insuflaseră o viață nouă Bisericii Romano-Catolice de pe continentul sud-american. Printre declarațiile cuprinse în “Manifestul de la Medellin” se afla și hotărârea ca, pe viitor, efortul principal al Bisericii lor să fie dedicat deschiderii și orientării către cei săraci, abandonați și năpăstuiți. Era o schimbare revoluționară în sânul unei Biserici care, până atunci, fusese identificată cu cei bogați și puternici. “Teologia eliberării”, rezultată în timpul întrunirii de la Medellin, era un avertisment limpede, adresat diverselor junte și regimuri opresive din America de Sud, că Biserica intenționa să pună capăt exploatarea economică și in justiției sociale.⁴⁸ Practic, fusese o adevărată chemare la luptă... Opoziția față de această filozofie liberală apărură, inevitabil, nu numai din partea regimurilor vizate, ci și în cercurile reacționare din sânul Bisericii. Conferința Puebla, organizată la un deceniu după Medellin, se anunța crucială. Se puneă întrebarea dacă Biserica va continua pe această linie

---

⁴⁸ Din păcate sub aceste cuvinte frumoase se ascundeau interese politice și materiale. (n. ed.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

de conduită sau dacă se va produce o regrupare pe vechea poziție, atât de nepopulară. Faptul că noul papă declinase invitația de a participa la conferință subliniază importanța deosebită pe care pontiful o acorda întâlnirii cu comisia condusă de Scheuer. Nu începe îndoială că era perfect conștient de implicațiile întrunirii de la Puebla.

Cardinalii Baggio și Lorscheider, două dintre personajele cheie ale seriei de întâlniri programate pentru Mexic, îl abordaseră pe Luciani încă din Conclav, la mai puțin de o oră de la alegerea sa ca papă. În urma decesului papei Paul al VI-lea, întâlnirea de la Puebla fusese amânată, iar cardinalii erau nerăbdători să afle dacă noul papă era pregătit să autorizeze un nou termen pentru întrunirea din Mexic.

La mai puțin de o oră de la alegerea sa, Luciani discută în amănunțime problemele care aveau să fie ridicate la Puebla. Fu de acord că întrunirea trebuia să aibă loc și se stabiliră datele de 12 la 28 octombrie, în timpul discuției purtate cu Baggio și Lorscheider, Luciani îi uimi pe amândoi prin cunoștințele sale și prin stăpânirea principalelor chestiuni ce aveau să fie analizate la Puebla. În ce privește participarea sa, refuză să se angajeze, la atât de puțin timp după alegere. Când Villot îi aduse la cunoștință că Scheuer solicita o audiență în ziua de 24 octombrie, Luciani le spuse lui Baggio și Lorscheider că nu va participa la Puebla. Totodată, îl rugă pe Villot să confirme delegației americane întrevederea solicitată, care îi confirmase lui Luciani că, pentru următoarele câteva săptămâni, locul său era la Vatican. Decizia de a rămâne la Roma îi fusese dictată și de alte rațiuni, la fel de solide. Pe la jumătatea lunii septembrie, papa Ioan Paul I hotărâse că prima sa prioritate trebuia să fie curățenia în propria casă. Înainte de toate, îl preocupa problema Băncii Vaticanului și a filozofiei de lucru a acesteia.

Luciani se puse în mișcare cu o rapiditate care lipsise cu desăvârșire în ultimele zile ale predecesorului său. Sita cea nouă era menită nu doar să cearnă Vaticanul de la un capăt la celălalt în primele sale 100 de zile, ci ardea de nerăbdare ca, în același interval, Biserica să-și înceapă schimbarea de direcție, mai ales în privința Corporației Vatican.

Încă din prima săptămână a pontificatului său, noul papă lăsase să se întrevadă ce avea să urmeze, “consimțind“ la dorința cardinalului Villot de a fi despovărat de una dintre numeroasele sale responsabilități, cea de președinte al Consiliului Pontifical, “Cor Unum“. Postul reveni cardinalului Bernard Gantin. *Cor Unum* era unul din marile centre de acumulare a banilor colectați din toată lumea pentru a fi distribuiți celor mai sărace națiuni.

Pentru Luciani, Cor Unum constituia un element vital al concepției sale conform căreia finanțele Vaticanului, ca și toți ceilalți factori, trebuiau să fie animate de învățăturile Evangheliei. Villot fu înlocuit - cu delicatețe, dar înlocuit - cu Gantin, un om de o mare spiritualitate și de o cinste ireproșabilă.

Sătucul Vatican începu să freamăte de speculații. Unii declarară sus și

tare că nu avuseseră în viața lor de-a face cu Sindona și Calvi și cu nimeni din mafia milaneză care năpădise Vaticanul sub papa Paul. Alții, în încercarea de a supraviețui, începură să strecoare informații în apartamentele papale.

La câteva zile după numirea lui Gantin, noul papă găsi pe biroul său un exemplar al circularei Biroului Italian pentru Control Valutar. Era, fără îndoială, un răspuns direct la lunga scrisoare deschisă adresată papei de *Il Mondo*, scrisoare prin care i se aducea la cunoștință o situație intolerabilă din punctul de vedere al unui om hotărât să fie sărac și să păstorească o Biserică săracă.

Circulara, semnată de ministrul comerțului exterior, Rinaldo Ossola, fusese trimisă tuturor băncilor italiene, pentru a le atrage atenția că IOR-ul, Banca Vaticanului, este “din punct de vedere practic, o instituție bancară non-rezidentă”, adică străină. Ca atare, relațiile dintre Banca Vaticanului și instituțiile financiare italiene erau guvernate de exact aceleași reguli care se aplică în cazul tuturor celorlalte bănci străine.

Ministrul acorda o atenție deosebită practicilor ilegale în domeniul valutar, care implicau transferul ilegal de bani din Italia. Circulara sa constituia o recunoaștere clară din partea ministerului a realității acestor practici ilegale. În cercurile financiare italiene, documentul fu considerat drept o încercare de a pune capăt măcar uneia dintre numeroasele afaceri dubioase ale Băncii Vaticanului. În cetatea Vaticanului, circulara fu privită ca încă o confirmare a faptului că zilele episcopului Paul Marcinkus în postul de președinte al Băncii Vaticanului erau numărate.

La începutul lunii septembrie 1978, prin Vatican începu să circule o istorie pe care personal o consider apocrifă, dar de a cărei autenticitate m-au asigurat multe surse de la Vatican și din mass media italiană. Era vorba despre vânzarea Băncii Cattolica del Veneto și despre călătoria lui Luciani la Vatican cu scopul de a împiedica vânzarea băncii către Roberto Calvi. În realitate, Luciani a avut o întrevedere cu Benelli, așa cum am consemnat mai devreme în această carte. Versiunea care începu să umble prin sat aducea înflorituri în stil italian. Luciani s-ar fi dus la Paul al VI-lea, care i-ar fi răspuns: “Este un sacrificiu pe care chiar și dumneata trebuie să-l faci pentru Biserică. Finanțele noastre încă nu și-au revenit după daunele provocate de Sindona. Dar ești liber să-i expui problema monseniorului Marcinkus.”

Puțin mai târziu, Luciani s-ar fi prezentat în biroul lui Marcinkus și i-ar fi repetat lista nemulțumirilor diocezele referitor la vânzarea băncii. Marcinkus l-ar fi ascultat, apoi i-ar fi spus: “Eminența Voastră, nu aveți altceva mai bun de făcut? Vedeți-vă de treburile dumneavoastră, iar eu am să-mi văd de ale mele.” Moment în care Marcinkus i-ar fi arătat lui Luciani ușa.

Oricine l-a văzut pe Marcinkus la treabă a băgat de seamă că manierele lui sunt pe măsura poreclei de “Gorila”.

Convingerea generală a episcopilor, monseniorilor, preoților și

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

călugărilor din cetatea Vaticanului era că, într-adevăr, confruntarea avusese loc. Dar iată că, pe neașteptate, blajinul omuleț din Belluno dobândi puterea să-l destituie pe Marcinkus în orice clipă.

Cei din Curie făcură un concurs de pronosticuri. Trebuiau să ghicească ziua în care Marcinkus avea să fie destituit oficial de la conducerea băncii. Pe lângă ancheta demarată și condusă în numele papei de către cardinalul Villot, Luciani cel zâmbitor, șiret ca toți muntenii, iniție și alte cercetări. Începu să-i vorbească lui Feliei despre Banca Vaticanului și îi telefona la Florența cardinalului Benelli.

Despre ancheta Băncii Italiei asupra Băncii Ambroziano, papa află de la Giovanni Benelli, într-un mod tipic pentru modul în care mergeau lucrurile în Biserica Romano-Catolică. Cardinalul din Florența îi spunea papei de la Roma despre ceea ce se petrecea la Milano.

Fostul număr doi din secretariatul de stat își crease o puternică rețea de contacte în toată țara. Licio Celli, cu a sa P2, ar fi fost impresionat de varietatea și calitatea informațiilor la care avea acces Benelli. Avea inclusiv surse foarte bine situate în interiorul Băncii Italiei. Aceste surse îl informaseră pe cardinal despre ancheta asupra imperiului lui Roberto Calvi, anchetă ce se apropia de punctul culminat în septembrie 1978. Ceea ce îi stârni interesul lui Benelli - și, ulterior, și lui Luciani - fu acea parte a anchetei care cerceta legăturile lui Calvi cu Vaticanul. Sursa din interiorul Băncii Italiei era sigură că investigațiile aveau să fie urmate de acuzații penale serioase împotriva lui Roberto Calvi și, probabil, și împotriva câtorva dintre colegii săi de la conducere. La fel de sigur era faptul că Banca Vaticanului era puternic implicată într-un număr considerabil de afaceri cu încălcarea masivă a legislației italiene. Anchetatorii plasaseră în fruntea listei de suspecți din interiorul Băncii Vaticanului pe Paul Marcinkus, Luigi Mennelli și Pellegrino De Strobel.

În aproape zece ani, Benelli învățase că pe Luciani nu-l puteai influența îndemnându-l insistent să adopte o anumită atitudine. Mi-a declarat:

Papei Luciani îi prezentai faptele, îți spuneai părerea, apoi îi lăsați răgaz să cumpănească. Abia după ce analiza toate datele disponibile lua o hotărâre, iar când se hotăra Luciani, nimic, să fim bine înțeleși, nimic nu-l mai putea clinti. Blând, da. Modest, da. Dar când se hotăra să facă ceva, era ca o stâncă.

Benelli nu era singurul care aflase de intențiile conducerii Băncii Italiei. Exact aceleași informații îi parveniră, prin membri ai P2, lui Licio Gelli, aflat la Buenos Aires. La rândul lui, Gelli își puse la curent tovarășii de călătorie, Roberto Calvi și Umberto Ortolani.

Alți membri ai P2, plasați în interiorul magistraturii milaneze, îl

avertizară pe Gelli că, după încheierea investigațiilor asupra Băncii Ambrosiano, documentele aveau să fie înaintate judecătorului Emilio Alessandrini. La câteva zile după ce Gelli intrase în posesia acestei informații, Prima Linea, un grup terorist de stânga din Milano, primi un mesaj din partea omului de contact din interiorul magistraturii, prin care i se indica identitatea următoarei victime potențiale. Liderul terorist își agăță de peretele locuinței o fotografie a obiectivului: judecătorul Emilio Alessandrini. P2 acționa în multe direcții, inclusiv în Vatican.

În primele zile ale lui septembrie, Albino Luciani constată că, fără să știe cum, fusese trecut pe lista de difuzare exclusivă a unei neobișnuite agenții de presă, denumită *L'Osservatore Politico* (OP). Agenția era condusă de ziaristul Mino Pecorelli și scotea la lumină cu regularitate afaceri scandaloase care, până la urmă, se dovedeau a fi într-un tot adevărate. Astfel, papa, alături de cei mai importanți politicieni, ziariști, analiști și alții care țineau să fie primii la curent, avu ocazia să citească despre ceea ce OP numea “Marea Lojă a Vaticanului”. **Articolul dădea numele a 121 de persoane care se presupunea că sunt membri ai Lojelor Masonice.** Lista cuprindea numeroși mireni, dar marea majoritate erau cardinali, episcopi și prelați de rang înalt. Pecorelli publicase lista pentru simplul motiv că era în război cu fostul său Mare Maestru, Licio Gelli. Șeful OP fusese și el membru în P2, dar se retrăsese.

Pecorelli nutrea speranța că publicarea listei cu masonii din Vatican avea să-i creeze mari necazuri Marelui Maestru al P2, mai ales că mulți dintre aceștia erau buni prieteni cu Gelli și Ortolani.

Dacă informația era adevărată, atunci însemna că Luciani era efectiv înconjurat de masoni⁴⁹, iar apartenența la masonerie conducea automat la excomunicarea din Biserica Romano-Catolică. Înainte de Conclav umblaseră tot felul de zvonuri cum că unii dintre cei mai importanți papabili ar fi fost masoni. De data aceasta, pe 12 septembrie, noul papă avea în față lista completă. În privința francmasoneriei, Luciani considera că o asemenea apartenență este de neconceput pentru un preot. Era conștient că unii catolici de rând dintre cunoștințele sale erau membri în diverse loje - tot așa cum avea și prieteni comuniști. Cu timpul, acceptase situația, dar, din punctul lui de vedere, pentru o față bisericească exigența era cu totul alta. **Biserica Romano-Catolică se declarase, cu mult timp în urmă, adversar înverșunat al francmasoneriei.** Noul papă era deschis oricăror discuții, dar o listă cu 121 de membri confirmați nu prea mai lăsa loc de vreo discuție.

Secretarul de stat, cardinalul Villot, cu numele masonic de Jeanni și numărul de lojă 041/3, înscris într-o lojă din Zurich, la data de 6 august 1966. Ministrul de externe, monseniorul Agostini Casaroli. Episcopul Paul Marcinkus și monseniorul Donato de Bonis, ambii de la Banca Vaticanului.

---

⁴⁹ Papa nu era mason, dar ca mulți alți lideri politici și religioși acționa în spirit masonic.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Tulburat, papa citi lista ce părea un adevărat Who's Who al Cetății Vaticanului. Observând cu ușurare că nici Benelli, nici cardinalul Feliei nu figurau pe lista care îl includea până și pe secretarul papei Paul, monseniorul Pasquale Macchi, Albino Luciani îi telefona imediat lui Feliei și îl invită la o cafea.

Feliei îi spuse papei că o listă foarte asemănătoare făcuse înconjurul Vaticanului cu mai bine de doi ani înainte, în luna mai 1976. Motivul pentru care reapăruse acum era, evident, încercarea de a influența deciziile papei în privința desemnărilor, promovărilor și destituirilor.

- E adevărat ce scrie pe listă? întrebă Luciani.

Feliei îi spuse papei că, după părerea lui, era o combinație abilă. Unii de pe listă erau masoni, alții nu. Îi explică:

- Se pare că aceste liste provin de la facțiunea lui Lefebvre... Nu rebelul nostru confrate francez este cel care le-a întocmit, dar, de folosit, s-a folosit de ele.

Episcopul Lefebvre fusese, ani de-a rândul, ca un ghimpe în coastă pentru Vatican și, mai ales, pentru papa Paul al VI-lea. Era un tradiționalist pentru care Al Doilea Conciliu al Vaticanului constituia suprema erezie, a așa încât ignora în mare măsură hotărârile Conciliului. I se dusese vestea în lumea întreagă pentru insistența cu care susținea că liturghia trebuia celebrată numai în latinește. Datorită vederilor sale de dreapta într-o multitudine de chestiuni, ajunsese până la condamnarea publică a papei Paul al VI-lea. În ce privește Conclavul care îl alesese pe papa Ioan Paul I, susținătorii lui Lefebvre afirmaseră inițial că vor refuza să-l recunoască pe noul papă, pentru că era ales de un Conclav din care fuseseră excluși cardinalii în vârstă de peste optzeci de ani. După alegere, deplânseseră alegerea numelor, considerându-le “de rău augur”.

Luciani cumpăni câteva secunde.

- Spuneți că astfel de liste circulă de mai bine de doi ani.

- Da, Sanctitatea Voastră.

- Presa a aflat de ele?

- Da, Sanctitatea Voastră. Lista completă nu a fost publicată niciodată, doar câte un singur nume, ici și colo.

- Și reacția Vaticanului?

- Cea normală. Nici o reacție.

Luciani râse. Îi plăcea acest Pericle Feliei. Deși era membru al Curiei și tradițional în concepții, Feliei dovedea, totuși, spirit, rafinament și o cultură remarcabilă.

- Sanctitatea Voastră, în legătură cu acea revizuire a Dreptului Canonic, care vă preocupă atât de mult, intenționează Sfântul Părinte o schimbare a poziției Bisericii față de francmasonerie? Au existat, de-a lungul anilor, diverse grupuri de presiune interesate să impună o viziune mai “modernă”.

Sfântul Părinte încă mai cântărea argumentele când a survenit moartea sa. Feliei continuă arătând că Villot era unul dintre cei care susțineau slăbirea regulii canonice care stabilea că orice romano-catolic care devine francmason este automat excomunicat.

După discuția avută cu Feliei, papa începu să-i privească mai cu atenție pe unii dintre oaspeții săi. Nenorocirea era că francmasonii nu arătau în nici un fel diferit de restul speciei umane. În timp ce Luciani medita la această problemă neprevăzută, câțiva dintre membrii Curiei Romane, care simpatizau puternic cu vederile de dreapta ale lui Gelli, transmiteau informații în afara Vaticanului, în cele din urmă, informațiile ajunseră la destinatar: Roberto Calvi.

Veștile de la Vatican erau sumbre. Bancherul milanez căpătă convingerea că papa urmărea să se răzbune pentru preluarea Băncii Cattolica del Veneto. Nu putea concepe că interesul lui Luciani pentru Banca Vaticanului avea alt mobil decât acela al dorinței personale de a-l ataca pe Roberto Calvi. Calvi își reaminti mânia clerului venețian, protestele lui Luciani, lichidarea a numeroase conturi diocezale și transferul acestora la o bancă rivală. Ce era de făcut? Poate un dar substanțial către Vatican? Sau o donație generoasă pentru opere de caritate? Și totuși, din câte aflase despre Luciani, reieșea că în persoana acestuia avea de-a face cu un gen de om foarte rar întâlnit în lumea afacerilor, o persoană total incoruptibilă.

Toată luna septembrie, Calvi colindă continentul sud-american, Uruguay, Peru, Argentina, însoțit în permanență fie de Gelli, fie de Ortolani. Dacă Marcinkus cădea, altcineva avea să să-i ia locul și să descopere, în scurt timp, mersul afacerilor și adevărata natură a relațiilor dintre Banca Vaticanului și Banco Ambrosiano. Mennini și De Strobel aveau să fie destituiți. Avea să fie informată Banca Italiei, iar Roberto Calvi urma să-și petreacă tot restul vieții în închisoare.

Prevăzuse toate situațiile, luase în calcul toate primejdiile posibile, înlăturase orice fisură. Realizase o creație perfectă: nu doar un furt - nici măcar o mare lovitură. Ceea ce făcea el era un furt neîntrerupt, de o anvergură cum nimeni nu îndrăznise vreodată măcar să viseze. Până în septembrie 1978, Calvi furase deja peste 400 de milioane de dolari. Concernurile off-shore, asociații din străinătate, companiile fantomă - mulți hoți ar fi jubilat dacă ar fi reușit să jefuiască o singură bancă. Calvi jefuia bănci cu zecile în același timp. Se îmbulzeau să fie jefuite, se băteau pentru onoarea de a da bani cu împrumut Băncii Ambrosiano.

Ajuns pe culmile succesului, se văzu deja nevoit să dea piept cu autoritățile Băncii Italiei, care nu puteau fi corupte și care se apropiiau, cu fiecare zi, de finalizarea investigațiilor. Gelli îl asigurase că problema putea fi și avea să fie rezolvată; dar cum ar fi putut, chiar și Gelli, cu toată puterea și influența pe care le stăpânea, să țină piept unui papă?

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Dacă, printr-o minune, Albino Luciani ar fi murit înainte ca Marcinkus să fie destituit, atunci Calvi ar fi câștigat un răgaz. Doar o lună, e drept, într-o lună se pot întâmpla multe. Dar multe s-ar fi putut întâmpla și în următorul Conclav. Dumnezeu, doar nu era posibil să iasă un alt papă care să vrea să revoluționeze finanțele Vaticanului? Apelă, ca întotdeauna, la Licio Gelli și îi mărturisii temerile sale cele mai sumbre. Discutată îndelung, colindând orașele sud-americane, și Roberto Calvi se mai liniști. Gelli îl asigurase din nou. “Problema” putea fi și avea să fie rezolvată.

În tot acest timp, noul locatar al apartamentelor papale își reintră rapid în programul zilnic. Păstrându-și obiceiul de o viață, Luciani se trezea foarte devreme. Alesese patul pe care îl folosea și Ioan al XXIII-lea, în locul celui folosit de Paul al VI-lea. Părintele Magee îi spuse lui Luciani că Paul refuzase să doarmă în patul lui Ioan “în semn de respect pentru papa Ioan”.

Luciani îi răspunse:

- Eu am să domn în patul lui, în semn de iubire pentru el.

Deși ceasul de la capul patului era pus să sune, pentru orice eventualitate, la ora 4:45, papa era trezit la 4:30 cu o bătaie în ușa dormitorului. În felul acesta i se dădea de știre că sora Tereza îi lăsase o carafă cu cafea. Până și în acest gest simplu era prezent amestecul Curiei. La Veneția, călugărița fusese obișnuită să bată în ușă, să spună “Bună dimineața” și să-i aducă lui Luciani cafeaua la pat. Dar sâcâitorii monseniori de la Vatican consideraseră că gestul acela inocent încălca nu știu ce protocol, îl dojeniseră pe Luciani, iar acesta, perplex, fusese de acord să i se lase cafeaua în cabinetul de lângă dormitor. Obiceiul de a bea cafea imediat după trezire i se trăgea de la o operație de sinus, făcută cu ani în urmă, din cauza căreia se trezea cu un gust neplăcut în gură. Când călătorea, dacă nu se găsea cafea, atunci sugea o bomboană.

După ce își bea cafeaua, făcea baie și se bărbiera. De la cinci la cinci și jumătate, exersa la limba engleză, cu ajutorul unui curs practic înregistrat pe casetă. La cinci și jumătate, Luciani părăsea dormitorul și se ducea în capela retrasă, aflată în apropiere. Până la ora șapte, se ruga, medita și își spunea breviarul⁵⁰.

La ora șapte apăreau și ceilalți membri ai casei papale, în special secretarii, părintele Lorenzi și părintele Magee. Lorenzi, la fel de nedepins cu treburile Vaticanului ca și Luciani, îl întrebase pe papă dacă Magee, fost secretar al papei Paul, putea rămâne în continuare în post. Papa fusese de acord. Îl remarcase pe părintele Magee încă din primele zile ale pontificatului său, datorită abilității cu care reușea să îi facă rost de cafea. La liturghie, în afară de cei trei mai participau călugărițele din Congregația Mariei Bambina, ale căror îndatoriri erau dereticatul și gătitul pentru papă. La sugestia

---

⁵⁰ *breviar*, carte cu rugăciunile pe care trebuie să le rostească zilnic fiecare preot romano-catolic. (n.tr.)

părintelui Lorenzi, printre călugărițe - maica superioară Elena și surorile Margherita, Assunta, Gabriella și Clorinda - fusese chemată și sora Vincenza de la Veneția.

Vincenza fusese în slujba lui Luciani încă din perioada petrecută la Vittorio Veneto și îi cunoștea toate tabieturile. Îl însoțise la Veneția și fusese maica superioară a unei comunități de patru călugărițe care îl îngrijeau pe patriarh. În 1977 suferise un atac de cord și fusese internată în spital. Medicul îi spusese că nu mai are voie să muncească, că trebuie să stea și doar să le pună la treabă pe celelalte călugărițe. Ea îi ignorase sfatul și continuase să o supravegheze pe sora Celestina la bucătărie și să-l dădăcească pe patriarh, aducându-i aminte să-și ia medicamentele pentru hipertensiune.

Pentru Albino Luciani, Vincenza și părintele Lorenzi erau ultima legătură cu meleagurile natale din nordul Italiei, pe care le mai văzuse doar rareori și unde nu avea să se mai întoarcă niciodată. Te înfioară când te gândești că, după ce un bărbat este ales papă, se mută neîntârziat acolo unde, probabil, va și muri, și unde, cu siguranță, va fi îngropat. Un domiciliu prematur în propriul loc de veci.

La 7:30, imediat după liturghie, se servea micul dejun cu cafe latte, un corn și câteva fructe, întocmai după cum le spusese Vincenza celorlalte călugărițe, era o adevărată problemă să-i dai de mâncare lui Albino Luciani. De obicei nici nu băga de seamă ce mănâncă și abia dacă ciugulea. Ca mai toți cei care cunoscuseră sărăcia acută, avea oroare de risipă. Rămășițele de la vreun dîneu oferit în onoarea oaspeților formau una din mesele sale de a doua zi.

La micul dejun, Luciani citea o serie întreagă de ziare italiene. La cererea lui, lista fusese suplimentată cu cotidianul venețian *Il Gazzettino*. Între 8:00 și 10:00, papa lucra în liniște în cabinetul său, pregătindu-se pentru primele audiențe. Între 10:00 și 12:30, își primea oaspeții și se întreținea cu ei la etajul al doilea al palatului apostolic, în timp ce alții, cum ar fi monseniorul Jacques Martin, prefectul casei pontificale, făceau tot posibilul pentru ca intrările și ieșirile să respecte orarul stabilit.

Martin și ceilalți membri ai Curiei descoperiră curând că Luciani nu se lua după ei. În ciuda protestelor mute, papa avea obiceiul de a-și prelungi conversațiile cu oaspeții săi, dând peste cap întregul program. Cei ca monseniorul Martin sunt întruchiparea unei concepții foarte larg răspândite la Vatican, conform căreia, dacă n-ar fi papa, ar putea și ei, în sfârșit, să-și facă meseria.

La 12:30 se servea un dejun cu minestrone⁵¹ sau paste, urmate de felul doi pregătit de Vincenza. Până și ora dejunului stârnise comentarii. Papa Paul luase întotdeauna masa la ora 13:30. Faptul că un asemenea amănunt

---

⁵¹ *minestrone*: ciorbă milaneză gătită din orez, fasole verde, varză, paste făinoase și slănină, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

neimportant stărnise comentarii atât de aprinse demonstrează cât de mult seamănă Vaticanul cu un simplu sătuc. Când se află că papa primea la masă persoane de sex feminin, clevetirile nu mai conțină. Probabil că nepoata lui, Pia, și cumnata lui au intrat în analele Vaticanului.

Între 13:30 și 14:00, Luciani își făcea o scurtă siestă. Apoi urma o plimbare pe terasă ori în grădinile Vaticanului. Uneori era însoțit de cardinalul Villot; cel mai adesea, Luciani citea. Pe lângă breviar, își găsea liniștea în cele mai diverse lecturi, de la Mark Twain la Sir Walter Scott. După ora 16:00, se întorcea în cabinet și studia conținutul unei mape voluminoase trimise de monseniorul Martin, care cuprindea lista oaspeților de a doua zi și expuneri complete.

La 16:30, în timp ce își sorbea ceaiul de mușețel în cabinetul "Tardella", papa îi primea pe cardinali, arhiepiscopi și secretarii de congregații, cabinetul său restrâns. Acestea erau întrunirile cheie, în care se luaau măsurile necesare pentru ca mecanismul de conducere a Bisericii Romano-Catolice să meargă uns.

Masa de seară era la ora 19:45. La 20:00, Luciani urmărea știrile de la televizor, continuând să mănânce. În cazul în care nu avea oaspeți, lua cina doar cu părintele Lorenzi și părintele Magee.

După cină, continua să-și pregătească audiențele de a doua zi, iar pe la 21:30, după ce rostea și ultima parte a beviarului, papa se ducea la culcare.

Cina, ca și dejunul, era compusă din feluri simple. Pe 5 septembrie, Luciani îl avu ca oaspete pe părintele Mario Ferrarese, un preot venețian. Papa justifică invitarea preotului în apartamentele papale prin dorința sa de a răsplăti ospitalitatea pe care părintele Mario i-o arătase la Veneția. Îl lăsa rece faptul că potențaii Italiei ar fi dat orice să îl aibă pe Albino Luciani ca oaspete la cină; el prefera compania unui simplu preot paroh. În seara aceea, masa fu servită de Guido și Gian Paolo Guzzo, din personalul aflat în serviciul papei. Luciani îl întrebă pe oaspetele său ce mai e nou la Veneția, apoi spuse cu blândețe:

- Rugați-i pe cei de acolo să se roage pentru mine, căci nu e ușor să fii papă.

Întorcându-se către frații Guzzo, papa zise:

- Întrucât avem un oaspete, se cade să-l servim cu desert. Cu o oarecare întârziere, pe masa papală apărură cupe cu înghețată. Vinul fu la discreție pentru toți ceilalți. Luciani se mulțumi cu apă minerală.

Acesta era programul zilnic al papei Ioan Paul I - un program de la care se abătea, din când în când, cu mare plăcere. Fără veste, se ducea să se plimbe prin grădinile Vaticanului. O schimbare nevinovată, s-ar putea spune, dar era suficient un singur gest inopinat pentru a pune în mare încurcătură protocolul Vaticanului și gărzile elvețiene. Deja semănase consternare printre ofițerii superiori ai gărzii, prin faptul că stătea de vorbă cu santinelele și, în plus, le

ceruse să nu mai îngenuncheze de câte ori trecea pe lângă ei. Așa cum îi spusese și părintelui Magee: “Cine sunt eu, de trebuie să îngenuncheze în fața mea?”

Monseniorul Virgilio Noe, maestrul de ceremonii, îl imploră să nu mai stea de vorbă cu gărzile și să se rezume la o înclinare a capului, fără un cuvânt. Papa întrebă de ce. Noe făcu un gest larg, a mirare.

- Sfinte Părinte, nu se face. Nici un papă nu a stat vreodată de vorbă cu ei.

Albino Luciani zâmbi și continuă să stea de vorbă cu gărzile. Erau departe vremurile de la începutul domniei lui Paul, când preoții și călugărițele încă mai cădeau în genunchi pentru a vorbi papei, chiar și la telefon.

Un alt motiv de îngrijorare pentru mulți tradiționaliști din Curie fu și atitudinea papei față de telefoane. Acum trebuiau să se lupte cu un papă care considera că e în stare să formeze singur numerele și să răspundă la telefon. Le telefona prietenilor de la Veneția. Le telefona câtorva maici superioare, doar ca să mai schimbe o vorbă. Când Luciani îi spuse prietenului său, părintele Bartolomeo Sorge, că ar vrea să se spovedească părintelui Dezza, un preot iezuit, părintele Dezza sună în mai puțin de o oră, pentru a stabili ziua vizitei. Vocea care îi răspunse la telefon îl informă:

- Îmi pare rău, dar secretarul papei lipsește momentan. Vă pot ajuta cu ceva?

- Dar cine e la telefon?

- Papa.

Pur și simplu nu se făcea așa ceva. Nu se făcuse până atunci și probabil că nu se va mai face niciodată. Amândoi secretarii de atunci ai lui Luciani neagă acum cu înverșunare întâmplarea. Era de neconceput. și totuși, e adevărul adevărat.

Luciani începu să exploreze Vaticanul, cu cele peste 10.000 de camere și holuri și 997 de scări, dintre care 30 secrete. Pe neașteptate, părăsea apartamentele papale, fie singur, fie însoțit de părintele Lorenzi. La fel de neașteptat, apărea într-unul din cabinetele Curiei, “Încerc să mă orientez prin palat”, îi explică într-una din zile arhiepiscopului Caprio, adjunctul secretarului de stat, care îl privea uimit.

Nu le convenea. Dar deloc. Curia se obișnuise cu un papă la locul lui, care respectă canoanele birocratice. Cel nou, însă, era peste tot, se băga în toate, ba, mai rău, avea de gând să facă schimbări. Bătălia pentru vechiul *sedia gestatoria*, jilțul în care fusese purtat întotdeauna fostul papă în timpul aparițiilor sale în public, începu să capete proporții nebănuite. Luciani îl trimisese la magazia de vechituri. Tradiționaliștii începură să se lupte pentru reintroducerea lui. Faptul că i se cerea papei să-și piardă timpul cu astfel de mărunțișuri spune multe despre îngustimea unei anumite părți a Curiei Romane.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Pe cei de felul monseniorului Noe, Luciani îi luă ca pe copii. Ei nu trăiau în lumea lui, iar el, categoric, n-avea de gând să intre în lumea lor. Le explică lui Noe și celorlalți că prefera să meargă pe jos pentru că nu se considera mai presus de alții. Detesta jilțul și tot ce întruhipa el.

- O, dar mulțimea nu vă mai poate vedea, zise Curia. Lumea vrea jilțul înapoi. Sfântul Părinte trebuie să poată fi văzut de toți.

Luciani le explică răbdător că apărea frecvent la televiziune și că apărea în balcon în fiecare duminică, pentru Angelus. Le mai spuse că nu putea suferi ideea de a fi purtat, practic, pe umerii altora.

- Dar, Sanctitatea Voastră, zise Curia, dacă doriți o și mai mare umilință decât cea pe care o dovedeți acum cu prisosință, ce ar putea fi mai umil decât să fiți purtat pe acest tron pe care îl detestați atât de mult?

În fața unui asemenea argument, papa se dădu învins. La următoarea audiență publică, fu purtat până în sala Nervi pe *sedia gestatoria*.

Deși o parte din timpul lui Luciani era ocupat cu nimicurile Curiei, majoritatea orelor de lucru și le dedica unor probleme mai serioase. Declarase misiunilor diplomatice că Vaticanul renunță la orice pretenție de putere lumească. Cu toate acestea, noul papă descoperi fără întârziere că prin mapa lui de lucru treceau, practic, toate problemele importante ale omenirii. Biserica Romano-Catolică, căreia peste 18 la sută din populația mondială îi datorează supunere spirituală, reprezintă o forță importantă; ca atare, este obligată să adopte o poziție și să ia o atitudine într-o gamă largă de probleme. În afară de atitudinea pe care o adoptase față de dictatorul argentinian Videla, care avea să fie reacția lui Albino Luciani față de pletora de dictatori care domneau peste multe popoare catolice? Care avea să-i fie reacția față de clica lui Marcos din Filipine, țară în care trăiesc 43 de milioane de catolici? Față de autoinvestitul Pinochet din Chile, cu o populație cu peste 80 la sută catolici? Față de generalul Somoza din Nicaragua, dictatorul cel atât de admirat de consilierul financiar al Vaticanului, Michele Sindona? Cum ar putea face Luciani ca Biserica Romano-Catolică să redevină o casă a celor săraci și năpăstuiți într-o țară ca Uganda, în care Amin înscena accidente mortale preoților, aproape în fiecare zi? Care avea să-i fie reacția față de situația catolicilor din El Salvador, unde pentru o parte din junta aflată la putere catolic era sinonim cu “dușman”? O astfel de situație, într-o țară cu 96 la sută catolici, amenința să ducă la genocid și constituia o problemă puținel mai serioasă decât controversele Vaticanului privitoare la jilțul papei.

Cum, oare, avea să se adreseze lumii comuniste de la balconul Sfântului Petru, după ce vorbise cu asprime despre Comunism din amvonul de la Veneția? În calitate de cardinal, în privința arsenalelor nucleare fusese de acord cu un “echilibru al groazei”; își va putea, oare, menține poziția dacă vor veni în audiență adepți ai dezarmării unilaterale?

Chiar și în sânul Bisericii existau o mulțime de probleme moștenite de

la papa Paul. Mulți preoți cereau cu nerăbdare abolirea legământului de celibat. Se făceau presiuni pentru a permite femeilor să îmbrace haina preoțească. Existau grupuri care cereau modificarea dreptului canonic în ceea ce privește divorțul, avortul, homosexualitatea și multe alte probleme - toate pe umerii unui singur om, importante, stăruitoare, presante.

Noul papă dovedi cu rapiditate că “avea în prăvălie mult mai multe decât așezase în vitrină”, după cum s-a exprimat monseniorul Loris Capovilla, fostul secretar al papei Ioan al XXIII-lea. Când ministrul de externe, monseniorul Agostino Casaroli, se prezentă la papă cu șapte întrebări referitoare la relația Bisericii cu diverse țări din Europa de est, Albino Luciani îi răspunse pe loc la cinci dintre ele și ceru un mic răgaz ca să se gândească la celelalte două.

Uimit, Casaroli se întoarse în cabinetul său și îi povesti unui coleg cele întâmplate. Preotul îl întrebă:

- Soluțiile sunt cele bune?

- După părerea mea, sunt perfecte. Ca să obțin răspunsurile astea de la Paul, mi-ar fi luat un an.

O altă problemă aruncată în brațele noului papă era cea privitoare la Irlanda și la atitudinea Bisericii față de IRA⁵². Mulți erau de părere că Biserica catolică nu condamnase cu destulă fermitate masacrul nesfârșit din Irlanda de Nord. Cu câteva săptămâni înainte de alegerea lui Luciani, arhiepiscopul O'Fiaich făcuse vâlvă în presă prin denunțarea condițiilor din închisoarea Maze din Long Kesh. După ce O'Fiaich vizitase închisoarea, se declarase “șocat de mizeria și duhoarea din unele celule, cu pereții mânjiți de resturi de mâncare și excremente umane”, și multe altele, în aceeași manieră. Dar, în foarte lungă sa declarație, întocmită cu un remarcabil profesionalism, arhiepiscopul nu sufla o vorbă despre faptul că deținuții înșiși erau cei care creaseră amintitele condiții.

Irlanda nu avea cardinal; o mulțime de factori exercitau presiuni în încercarea de a-l influența pe Luciani. Unii erau de partea lui O'Fiaich, alții considerau că precedentă sa avansare în arhidioceza Armagh se dovedise de-a dreptul dezastruoasă.

Albino Luciani îi înapoie dosarul O'Fiaich secretarului său de stat, clătinând din cap și rostind un epitaf concis: “Cred că Irlanda merită mai mult”. Căutarea unui cardinal continuă, până când succesorul lui Luciani avea să-i ofere lui O'Fiaich tichia de cardinal.

În septembrie 1978, tulburările din Liban nu erau considerate printre problemele majore ale omenirii. De doi ani de zile, se instaurase un fel de pace, presărată cu lupte sporadice între creștini și trupele siriene. Cu mult înaintea oricărui șef de stat, preotul modest din Veneto întrezări în Liban

---

⁵² Irish Republican Army. Armata Republicană Irlandeză, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

pericolul masacrelor. Discută problema foarte pe larg cu Casaroli și îi spune că dorește să viziteze Beirutul înainte de Crăciun.

Pe 15 septembrie, printre cei primiți de Luciani în audiențele de dimineață se numără și cardinalul Gabriel-Marie Garrone, prefectul Sfintei Congregații pentru învățământ Catolic. Această audiență exemplifică de minune cât de remarcabile erau talentele lui Luciani. Garrone venise să discute despre un document intitulat Sapienza Christiana, referitor la constituția apostolică și la directivele și regulile care guvernau facultățile catolice din lumea întreagă, încă de la începutul anilor '60. Al Doilea Conciliu al Vaticanului revizuiuse regulamentele seminariilor. După doi ani de dezbateri interne, Curia Romană trimisese propunerile sale episcopilor din întreaga lume, pentru recomandări. Apoi, toate documentele importante fuseseră supuse unor noi dezbateri, în cadrul a două întruniri ale Curiei, asistate de consultanți nemembri în Curie. Concluziile au fost apoi examinate de cel puțin șase departamente ale Curiei, iar documentul final îi fusese înaintat papei Paul al VI-lea în aprilie 1978, la șaisprezece ani de la prima discutare a reformelor propuse. Paul intenționase să emită documentul pe 29 iunie, de ziua Sfinților Petru și Pavel. Dar, după o perioadă de gestație de aproape șaisprezece ani, documentul nu putea fi trecut în mare zor prin departamentul de traduceri al Curiei. Când documentul fu, în sfârșit, definitivat, papa Paul era mort deja. Orice inițiativă nefinalizată în momentul morții unui papă este anulată automat, cu excepția cazului în care noul papă o aprobă. Prin urmare, cardinalul Garrone aborda cu mare neliniște audiența cu noul papă. Dacă Luciani respingea documentul, se iroseau șaisprezece ani de muncă asiduă. Fostul profesor de la seminarul din Belluno îi spuse lui Garrone că își petrecuse cea mai mare parte din ziua precedentă studiind documentul. Apoi, fără să aibă în față vreun exemplar, începu să-l comenteze pe larg și în amănunțime. Garrone rămase uimit de analiza pătrunzătoare făcută de papă unui document de o asemenea complexitate. La sfârșitul audienței, Luciani îi spuse că își da consimțământul și că documentul ar trebui dat publicității pe 15 decembrie.

Ca și Casaroli, Baggio, Lorscheider și alții, Garrone rămase profund impresionat în urma discuției cu Luciani, întorcându-se în cabinet, se întâlni întâmplător cu monseniorul Scalzotto din Propaganda Fide și remarcă:

- Am avut ocazia să cunosc un papă extraordinar.

Între timp, "extraordinarul" papă continuă să-și croiască drum prin maldărul de probleme lăsate în urmă de Paul. Printre aceste probleme se număra și cazul lui John Cody, cardinalul uneia dintre cele mai bogate și puternice dioceze din lume, Chicago.

Faptul că Vaticanul ajunsese să considere că un cardinal, oricare ar fi fost acela, constituia o problemă, era un lucru neobișnuit. Dar și Cody însuși era un om foarte neobișnuit. În ultimii zece ani dinaintea pontificatului lui

Luciani, lui Cody i se aduseseră acuzații grave. Dacă numai 5 la sută dintre acestea erau adevărate, atunci Cody n-avea ce căuta printre preoți; cu atât mai puțin să fie Cardinal al Chicago-ului.

Înainte să fie promovat în arhidiocesa Chicago, în 1965, Cody condusese dioceza New Orleans. Mulți dintre preoții care au încercat să lucreze cu el la New Orleans mai au și astăzi cicatricile acelor vremuri. Unul dintre aceștia a declarat: “Când ticălosul a fost promovat la Chicago, am dat o petrecere și am cântat «Te Deum» (imnul de recunoștință). De fapt, fericirea noastră însemna nenorocirea celor din Chicago.”

Când am discutat despre evoluția ulterioară a cardinalului cu părintele Andrew Greely, un cunoscut sociolog catolic, autor al unor lucrări de specialitate, care îl criticase în repetate rânduri pe Cody, i-am spus că un alt preot din Chicago îl comparase pe cardinalul Cody cu căpitanul Queeg, paranoicul și despoticul comandant de vas din “Revolta de pe Caine”. Părintele Greely a replicat: “După părerea mea, comparația îl nedreptățește pe căpitanul Queeg”.

După numirea la Chicago a cardinalului Cody, mai toți locuitorii orașului începură să-l compare cu primarul Richard Daley, ale cărui metode erau democratice doar prin cine știe ce întâmplare, între cei doi exista o singură deosebire fundamentală. Din patru în patru ani, Daley trebuia, cel puțin în principiu, să dea socoteală în fața alegătorilor săi. Dacă reușeau să-i deçoace mașinațiile politice, puteau să-l înlocuiască din funcție. Dar Cody nu fusese ales și, cu excepția vreunei intervenții spectaculoase din partea Romei, avea să rămână acolo pe viață. Lui Cody îi plăcea să spună: “Nu dau socoteală nimănui, cu excepția Romei și a lui Dumnezeu”. După cum aveau să demonstreze evenimentele ulterioare, Cody refuza să dea socoteală Romei. Nu mai rămânea decât Dumnezeu.

La sosirea sa în Chicago, Cody era recunoscut drept un excelent administrator financiar, un liberal progresist care se zbatuse îndelung pentru integrarea rasială în școlile din New Orleans și un prelat foarte exigent. În scurt timp își pierdu primele două calități. La începutul lunii iunie 1970, în calitate de trezorer al Bisericii americane, plasă 2 milioane de dolari în acțiuni Penn Central. Câteva zile mai târziu, acțiunile se prăbușiră, iar compania dădu faliment. Investiția fusese ilegală, întrucât noul trezorer fusese deja ales. Dar Cody refuzase să-i predea registrele contabile și avea să i le predea abia la mult timp după acea pierdere. Cardinalul Cody a supraviețuit scandalului.

În câteva săptămâni de la sosirea sa la Chicago, le făcuse deja, câtorva dintre preoții săi, o demonstrație a concepției sale personale despre liberalismul progresist. Descoperise în dosarele predecesorului său, cardinalul Albert Meyer, o listă cu preoți “problemă”, fie alcoolici, fie senili, fie incapabili. Cody începu să-și petreacă după-amiezele de duminică descinzând

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

în prezbiteriile acestora. Apoi îi destituia și le punea în vedere să părăsească locuința în termen de două săptămâni. La vremea aceea, pe la mijlocul deceniului '60, la Chicago nu existau pentru preoți nici pensii, nici asigurări sociale. Mulți dintre ei aveau peste șaptezeci de ani. Cody îi aruncă pur și simplu în stradă.

Începu să mute preoți dintr-o parte într-alta a orașului, fără să ceară părerea nimănui, în mod similar, hotărî închiderea unor prezbiterii, schituri și școli. Într-unul din cazuri, din ordinul lui Cody s-a început demolarea unui prezbiteriu și a unui schit în timp ce locatarii se aflau la micul dejun sau făceau baie.

S-ar părea că problema fundamentală a lui Cody consta în totala incapacitate de a accepta realitatea celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Conciliul dezbătuse la nesfârșit pe tema descentralizării puterii și a deciziilor colective. Dar nimic din toate acestea nu ajunsese pe moșia cardinalului.

În dioceza cu 2,4 milioane de catolici începu să se producă o polarizare în grupuri pro și contra Cody. În tot acest timp, majoritatea catolicilor din oraș se întrebau ce se petrece.

Preoții formară un fel de sindicat, numit ACP⁵³. Cody le ignoră cererile aproape în totalitate. Scrisorile prin care i se solicitau întrevederi nu primeau răspuns. Apelurile telefonice îl găseau întotdeauna "ocupat". Unii rămaseră să lupte pentru o conducere mai democratică a Bisericii. Mulți plecară. În decursul unui deceniu, o treime din preoții din Chicago abandonară preoția. În paralel cu acest val de proteste, care dovedea că în statul Illinois ceva era foarte putred, cardinalul Cody continuă să susțină că oponentii săi erau "doar o minoritate cârcotașă".

Mai mult, cardinalul puse și presa locală la stâlpul infamiei, denunțând ostilitatea acesteia. De fapt, presa și televiziunea din Chicago au fost extraordinar de corecte și tolerante pe mai toată durata domniei lui Cody.

Cel care se luptase pentru integrarea rasială în New Orleans deveni cunoscut în Chicago drept cel care a închis școlile pentru negri, pe motiv că Biserica nu-și mai putea permite cheltuielile; iar asta într-o dioceză cu un venit anual de aproape 300 de milioane de dolari.

Așa cum îi intrase în obișnuință, Cody închise multe școli fără să țină seama de nimeni, nici măcar de conducerea școlilor. Când i se reproșa că este rasist, Cody se apăra afirmând că mulți dintre negri nu sunt catolici și că el nu consideră că e de datoria Bisericii să educe clasa mijlocie a negrilor protestanți. Dar, odată dobândită eticheta de rasist, cu greu mai scapi de ea.

În anii următori, acuzațiile și imputările la adresa lui Cody se înmulțiră. Conflictul cardinalului cu propriul cler se ascuți. Paranoia lui Cody căpătă proporții.

---

⁵³ Association of Chicago Priests: Asociația preoților din Chicago, (n.tr.)

David Yallop

Începu să vândă gogoși, cum că fusese angajat în misiuni de spionaj pentru guvernul SUA. Își povesti colaborările cu FBI-ul. Le spuse preoților că fusese trimis în misiuni speciale în serviciul CIA, printre altele și în Saigon. Amănuntele erau întotdeauna vagi, dar, dacă te luai după el, fusese implicat în operațiuni de spionaj în serviciul guvernului încă de la începutul anilor '40. S-ar fi zis că John Patrick Cody, fiu de pompier din St. Louis, trăise mai multe vieți.

Reputația de iscusință financiară, cu care venise la Chicago, dar care îi cam fusese știrbită de pierderea celor 2 milioane de dolari în falimentul Penn Central, primi o nouă lovitură atunci când câțiva dintre adversarii lui Cody se apucară să-i cerceteze trecutul plin de peripeții. Printre toate acele raiduri, reale sau imaginare, pe teritorii inamice, Cody reușise, fără voia lui, să aducă o parte a Bisericii la starea de sărăcie, deși nu tocmai în modul în care intenționa s-o facă Albino Luciani. Părăsise dioceza Sfântul Iosif din Kansas City cu 30 de milioane de dolari datorii. Reușise aceeași ispravă în New Orleans, ceea ce sporea semnificația Te Deum-ului de recunoștință de după plecarea sa. În Kansas City, măcar, lăsase ceva în urmă, după ce cheltuisese sume importante pentru a decora cupola renovată a catedralei din centrul orașului.

Începu să urmărească activitatea zilnică a preoților și călugărițelor de a căror loialitate se îndoia. Le întocmi dosare. Interogarea în secreta prietenilor “suspecților” deveni un lucru obișnuit. Ce legătură vor fi avut toate acestea cu Evanghelia lui Cristos, e greu de spus.

Când unele dintre activitățile descrise mai sus determinară preoțimea din Chicago să facă plângere la Roma, papa Paul al VI-lea se îngrijoră și își făcu inimă rea.

Era clar ca lumina zilei că, până la începutul deceniului '70, cel mai înalt prelat din Chicago al Bisericii Romano-Catolice se dovedise deja nedemn de a conduce dioceza. Cu toate acestea, dezorientat, papa ezită. S-ar fi zis că ținea mai mult la liniștea sufletească a lui Cody decât la soarta a 2,4 milioane de catolici.

Unul dintre aspectele cele mai extraordinare ale afacerii Cody constă în faptul că acesta controla, se pare, fără să dea socoteală nimănui, întregul venit al Bisericii Catolice din Chicago. Pentru un om de bun simț și foarte inteligent, gestionarea cu eficiență a unui venit anual între 250 și 300 de milioane de dolari ar fi un efort considerabil. Dar să încredințezi această misiune unuia precum Cody este de neînchipuit.

Averea totală a Bisericii Romano-Catolice din Chicago se ridica în 1970 la peste un miliard de dolari. Din cauza refuzului cardinalului Cody de a publica bilanțul anual, unii preoți din oraș începură să sustragă sume de bani care, în împrejurări normale, ar fi ajuns în administrarea cardinalului. Abia în 1971, la șase ani de la începutul domniei sale despotice, Cody binevoi să

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

publice un fel de bilanț anual. Era un document ciudat. Nu conținea nici o referire la vreo investiție în valori imobiliare. Nu cuprindea investițiile în portofolii de acțiuni. Doar în privința veniturilor cimitirelor reușea, în sfârșit, să aducă o dovadă a vieții după moarte. Evoluția profitului era foarte vioaie. Cu șase luni înainte de publicarea cifrelor, Cody îi mărturisise unui funcționar că bilanțul se ridica la 50 de milioane de dolari. La publicare, acesta scăzuse la 36 de milioane de dolari. Probabil că, pentru cineva care putea fi în același timp la Roma, la Saigon, la Casa Albă și la Vatican, era o joacă de copil să dosească circa 14 milioane de dolari din veniturile cimitirelor.

Șaizeci de milioane de dolari din fondurile parohiale se aflau în custodia Curții de echitate⁵⁴ din Chicago. Cody nu voia să spună nimănui unde sunt investiți banii sau cine beneficiază de dobândă.

Printre bunurile cele mai de preț ale cardinalului se aflau și numeroasele relații influente din ierarhia Bisericii, pe care le cultiva asiduu. Perioada petrecută înainte de război în Curia Romană, mai întâi la colegiul nord-american și apoi la secretariatul de stat, avea să se dovedească de mare ajutor în vremuri de restriște. Încă de tânăr, Cody fusese un oportunist. Intrând în grațiile lui Pius al XII-lea și ale viitorului Paul al VI-lea, își asigurase un spate puternic la Roma.

Pentru Vatican, la începutul deceniului '70, reprezentantul său din Chicago constituia una dintre cele mai importante legături cu SUA. Grosul investițiilor Corporației Vatican la bursa americană se derula prin Continental Illinois. În comitetul de conducere al băncii, pe lângă David Kennedy, un bun prieten de-al lui Michele Sindona, figura și preotul iezuit Raymond C. Baumhart. Sumele imense transferate de Cody la Roma deveniră un factor important al politicii financiare a Vaticanului. Cody nu știa, ce-i drept, cum să se poarte cu preoții săi, dar tare se mai pricepea să facă rost de bani. Când episcopul care conducea dioceza din Reno făcu niște “investiții nefericite”, provocând un dezastru financiar, Vaticanul îl rugă pe Cody să îl gireze. Cardinalul le telefona prietenilor săi bancheri și banii apăruură imediat.

De-a lungul anilor, prietenia dintre Cody și Marcinkus se consolida. Aveau multe în comun, de la trăsături de caracter până la interese și investiții. Cody, cu sprijinul nevinovat al numeroasei populații de polonezi din Chicago, începu să sustragă sute de mii de dolari și să-i transfere în Banca Vaticanului, via Continental Illinois. La rândul lui, Marcinkus transfera banii către cardinalii din Polonia.

Cardinalul își luă măsuri suplimentare de precauție, împărțind din averea diecezei Chicago în anumite cercuri ale Curiei Romane. La fiecare vizită, și a făcut peste o mie de călătorii la Roma, împărțea cadouri scumpe celor care l-ar fi putut servi mai târziu. Ici o brichetă de aur unui monsenior,

---

⁵⁴ Chancery. (în SUA) Curte de echitate, tribunal care judecă pe bază de echitate, în cazurile care nu pot fi soluționate prin aplicarea legilor existente, (n.tr.)

colo un ceas Patek Philippe unui episcop.

La Roma continua să plouă cu plângeri, mult mai numeroase decât darurile sale costisitoare. La Sfânta Congregație pentru Doctrina Credinței, care funcționează ca o poliție a Vaticanului în probleme de ortodoxie doctrinară și moralitate clericală, se strânse un teanc din ce în ce mai mare de scrisori provenind nu numai de la preoții și călugărițele din Chicago, ci și de la diverse persoane de toate categoriile sociale. Arhiepiscopul Jean Hamer, OP, aflat la conducerea Congregației, cântări problema. E destul de simplu să iei măsuri împotriva unui preot. După efectuarea anchetei convenite, Congregația nu trebuie decât să se adreseze episcopului competent, cu cererea ca preotul să fie mutat de la locul nemulțumirii. Dar cui trebuie să te adresezi atunci când e vorba de un cardinal?

Sindicatul Preoților îl condamnă public pe Cody și îl declară vinovat de minciună. În cele din urmă, îi aplică un vot de blam. Cu toate acestea, Roma nu reacționa în nici un fel.

În 1976, arhiepiscopul Hamer nu era singurul membru marcant al Curiei Romane care cunoștea problemele ridicate de reprezentantul de la Chicago. Cardinalii Benelli și Baggio hotărâseră, și ei, înlocuirea lui Cody, mai întâi independent unul de celălalt, apoi împreună.

După îndelungi consultări cu papa Paul al VI-lea, se găsi și o modalitate. În primăvara lui 1976, când Cody veni într-una din numeroasele lui călătorii la Roma, Benelli îi oferi un post în Curia Romană, post care ar fi însemnat un titlu minunat, dar absolut nici o putere. Se știa că este ambițios și că se consideră îndrituit să țintească mai sus decât stăpânirea Chicago-ului. Visa să devină papă. Aceasta era adevărata măsură a aroganței lui Cody: după ce întorsese pe dos un oraș întreg, își puna problema că ar putea ajunge papă. Pentru a-și îndeplini visul, ar fi fost fericit să dea Chicago în schimbul uneia dintre acele Congregații ale Curiei care distribuiau fonduri diecezelor nevoiașe din întreaga lume. Își făcea socoteala că, la momentul oportun, va putea cumpăra îndeajuns de multe voturi ale episcopilor pentru a se urca pe tronul de la Roma. Conștient de toate acestea, Benelli îl momise cu postul oferit, dar, pentru Cody, postul nu prezenta nici un interes, așa că îl refuză. Trebuia căutată altă soluție.

În ianuarie 1976, cu câteva luni înainte de confruntarea dintre Benelli și Cody, Jean Jadot, delegatul apostolic la Washington, primise vizita unei delegații a preoților și călugărițelor din Chicago. Jadot le spusese că Roma era la curent cu situația și avea să găsească o rezolvare. Cum timpul trecea fără să se întâmple nimic, la Chicago reîncepu războiul. Imaginea publică a lui Cody deveni atât de groaznică încât, pentru a îmblânzi opinia publică, acesta fu nevoit să recurgă la serviciile unei firme de specialitate, pe cheltuiala Bisericii.

Preoții și călugărițele se plânseră din nou lui Jadot, la Washington.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Acesta îi sfătui să aibă răbdare.

- Roma va găsi o rezolvare, le spuse el. Trebuie să încetați cu aceste atacuri publice. Lăsați lucrurile să se liniștească. După aceea, Roma va rezolva totul cu discreție.

Reprezentanții clerului înțeleseseră. Criticile publice se domoliră, pentru a fi, însă, provocate din nou, și mai puternic, de Cody însuși, prin hotărârea de a închide un număr de școli din centrul orașului. Baggio profită de ocazie și încercă din nou să-l convingă pe papă să ia măsuri decisive. Viziunea papei asupra măsurilor decisive se materializa într-o scrisoare scortșoasă adresată lui Cody, în care îi cerea o explicație pentru închiderea școlilor. Cody nu luă în seamă scrisoarea și se făli în gura mare că o ignorase.

Ca reacție la inerția Vaticanului, reclamațiile reîncepură. Apărură noi acuzații, susținute de depoziții, declarații și documente contabile. Se dovedea concret că, și în alte privințe, comportamentul lui Cody lăsa de dorit. Noile acuzații aveau în vedere prietenia sa cu o anume Helen Dolan Wilson.

Cody spusese personalului de Curtea de echitate că Helen Wilson îi este rudă. În ce consta exact relația de rudenie nu se știa exact; de obicei, Cody o prezenta ca verișoară. Pentru a explica traiul îmbelșugat al acesteia, vestimentația după ultima modă, călătoriile frecvente și apartamentul costisitor, cardinalul dăduse de înțeles că verișoară lui moștenise o "situație bună" de la răposatul ei soț. Conform acuzațiilor aduse la cunoștința Romei, Cody și Helen Wilson nu erau rude, iar soțul acesteia, de care divorțase cu mult timp în urmă, era cât se poate de viu la vremea când Cody îl declarase plecat pe lumea cealaltă; mai mult, când fostul soț murise cu adevărat, în 1969, nu lăsase nici un testament, iar toată averea sa lumească, o mașină veche de opt ani și valorând 150 de dolari, îi rămăsese celei de-a doua soții.

Aceste acuzații, aduse la cunoștința Vaticanului în cel mai strict secret, continuau prin a dovedi cu probe că prietenia lui Cody cu Helen Wilson dura de mult timp; că, în plus, cardinalul încheiase o asigurare pe viață, în valoare de 100.000 de dolari, ale cărei rate le achita el însuși, dar care o avea drept beneficiar pe Helen Wilson; că fișa ei de personal de la Curtea de echitate din Chicago fusese falsificată de Cody, pentru a-i permite să obțină o pensie mai mare. Vechimea totală în muncă, pentru care îi fusese calculată pensia, era de 24 de ani, un fals demonstrabil. Totodată, erau prezentate dovezi care arătau că Cody îi dăduse prietenei sale suma de 90.000 de dolari cu care aceasta își cumpărase o locuință în Florida. Se reamintea Vaticanului că Helen Wilson îl însoțise pe Cody la Roma atunci când fusese făcut cardinal - dar Cody venise atunci însoțit de mulți alții. Spre deosebire de Helen Wilson, însă, ceilalți nu trăgeau foloase de pe urma Curții de echitate și nici nu se ocupau de alegerea mobilierului și a tapițeriei din locuința cardinalului. Cody mai era, de asemenea, acuzat că deturnase sute de mii de dolari din fondurile Bisericii, în beneficiul prietenei sale.

David Yallop

Ca și cum toate acestea n-ar fi fost de ajuns, acuzațiile continuă cu dezvăluirea numeroaselor asigurări diocezale încheiate prin intermediul fiului lui Helen, David Wilson. Acesta beneficiase pentru prima dată de larghețea “unchiului” John încă din 1963, la Saint Louis. Atunci când cardinalul se mutase, afacerea cu asigurările se mutase și ea. Conform acuzațiilor, monopolizând asigurările Bisericii controlate de Cody, David Wilson încasase comisioane în valoare totală de peste 150.000 de dolari.

Baggio studie cu atenție lista lungă și detaliată. **În probleme de spionaj, Vaticanul nu are egal:** gândiți-vă, numai, câți preoți și câte maici există în lumea întreagă, toți datorând supunere Romei. Către sfârșitul lunii iunie 1978, cardinalul Baggio primi răspunsul solicitat, care îi confirmă justetea acuzațiilor.

În cursul lunii iulie 1978, cardinalul Baggio discută din nou problema cardinalului Cody cu papa Paul al VI-lea, care, în cele din urmă, acceptă că se impunea schimbarea lui Cody. Papa ceru, totuși, să se procedeze cu menajamente, în așa fel încât Cody să iasă cu fața curată. Mai presus de toate, trebuia să se evite orice publicitate dezonorantă. Se hotărî să i se pună în vedere lui Cody să accepte un co-adjutor⁵⁵ - un episcop care să conducă, practic, dioceza. Oficial, avea să se anunțe că măsura se datora sănătății șubrede a lui Cody, ceea ce nu era departe de adevăr. Urma să i se permită lui Cody să rămână titular la Chicago până în 1982, când avea să împlinească cei 75 de ani necesari pentru pensionare.

Înarmat cu edictul papal, cardinalul Baggio rezolvă iute formalitățile necesare, își făcu valiza și plecă spre aeroportul Fiumicino din Roma. Ajuns la aeroport, fu informat că papa dorește să îi vorbească înainte de plecarea sa la Chicago.

Paul reîncepu dansul: un pas înainte, unul înapoi, îi spuse lui Baggio că planul de transferare a puterii lui Cody către un co-adjutor trebuia pus în aplicare numai cu acordul lui Cody.

Consternat, Baggio pleda:

- Sfinte Părinte, fie-mi permis să insist.
- Nu, nu, să nu i se impună. Planul rămâne valabil numai dacă Eminența Sa consimte.

Cardinalul Baggio plecă la Chicago mâniș și frustrat.

Rețelele de spionaj sunt cu dus și întors, iar cardinalul Cody avea, și el, sursele lui în interiorul Curiei Romane. Elementul surpriză, cu care Baggio spera să-l prindă pe Cody pe picior greșit, se irosise deja, datorită zilei pierdute pentru cruciala întrevvedere cu papa. Baggio nici nu bănuia că, acum, Cody îl aștepta pregătit.

Aproape oricine, în situația lui Cody, și-ar fi făcut un mic proces de

---

⁵⁵ co-adjutor. adjunct al unui prelat, cu drept de succesiune, (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

conștiință și ar fi meditat, poate, la ce și cum se petrecuse în atâția ani pentru a-l aduce pe cel mai blajin dintre papi la îngrozitoarea concluzie că puterea deținută de Cody trebuia acordată altcuiva, spre binele tuturor. Preocupat, în continuare, de menajarea celui pe care dorea să-l înlocuiască, papa aranjase lucrurile în așa fel încât trecerea lui Baggio prin Chicago să rămână secretă. Oficial, Baggio avea să aterizeze direct în Mexic, ca să finalizeze pregătirile pentru conferința Puebla. Delicatețea în cazul Cody, însă, era ca orzul pentru găște.

Confruntarea avu loc în vila cardinalului, situată pe domeniul seminarului de la Mundelein. Baggio își etala probele. Dovedi că, făcând daruri bănești Helenei Wilson, cardinalul confundase fondurile Bisericii cu fondurile personale. În plus, pensia cu care își recompensase prietena era nejustificată. Investigațiile întreprinse de Vatican stabiliseră clar o mulțime de păcate, care, dacă ar fi devenit publice, ar fi compromis categoric Biserica Romano-Catolică.

Cody nu se arătă câtuși de puțin smerit, iar confruntarea degenera rapid într-un adevărat scandal. Începu să se bată cu pumnul în piept pentru contribuțiile masive la bugetul Romei; pentru imensele sume de bani transferate în Banca Vaticanului cu destinația Polonia; pentru darurile bănești oferite papei cu ocazia vizitelor sale *ad limina* (vizite pentru dare de seamă, obligatorii, la intervale de 5 ani) - nu amărătele de sute de dolari pe care le dădeau alții, ci sute de mii de dolari, întreg domeniul seminarului răsună de glasurile celor doi prinți ai Bisericii, țipând unul la celălalt. Cody fu de neclintit. Doar “peste cadavrul meu“ ar fi putut veni un alt episcop, pentru a conduce dioceza. În cele din urmă, nu mai fu în stare decât să rostească la nesfârșit, ca o placă uzată: “Nu renunț la puterea pe care o am în Chicago.“

Învins temporar, Baggio plecă. Refuzul sfidător al lui Cody de a accepta un co-adjutor era în totală contradicție cu dreptul canonic, dar, pentru papa Paul, era de neconceput ca lumea să afle de sfidarea pe față a papei de către cardinalul uneia dintre cele mai puternice dioceze din lume. Decât așa, papa preferă să-l tolereze pe Cody până la sfârșitul zilelor sale. Pentru papa Paul, zilele tolerării aveau să fie puține la număr. La o săptămână de la primirea raportului lui Baggio, papa era mort.

Până la jumătatea lui septembrie, Albino Luciani studiase deja dosarul Cody în amănunțime. Discută subiectul cu cardinalul Baggio. Vorbi despre implicațiile afacerii Cody cu Villot, Benelli, Feliei și Casaroli. Pe 23 septembrie, avu o nouă întrevedere, îndelungată, cu cardinalul Baggio. La final, îi spuse lui Baggio că în câteva zile avea să-i comunice decizia luată.

La Chicago, pentru prima dată în lunga și tumultuoasa sa istorie, cardinalul Cody începu să se simtă vulnerabil. După Conclav, într-o discuție particulară referitoare la succesorul lui Paul, refuzase să-și facă griji în legătură cu italianul cel modest. “O să fie tot la fel“, îi declarase Cody unuia

dintre bunii săi prieteni din Curie. Asta își dorea Cody: tot la fel; doar așa și-ar fi putut permite să-și facă de cap în Chicago. Acum, însă, veștile de la Roma îi demonstau că îl subapreciase serios pe Luciani. Pe măsură ce se apropia sfârșitul lunii septembrie, Cody căpătă convingerea că, acolo unde Paul ezitase, Luciani avea să acționeze. Prietenii săi de la Roma îl asigurară că, indiferent ce decizie urma să ia noul papă, un lucru era sigur: avea să fie dusă la bun sfârșit. Se bazau pe mai multe exemple din viața lui Luciani, care dovedeau o neobișnuită tărie de caracter.

Pe pupitrul din cabinetul lui Luciani se afla unul dintre puținele sale obiecte de preț. O fotografie. Inițial, fusese încadrată într-o ramă veche și ponosită, în perioada petrecută la Veneția, un enoriaș recunoscător îi făcuse o ramă nouă, din argint cu pietre semi-prețioase. În fotografie erau părinții lui, pe fundalul Dolomiților înzăpeziți, în brațele mamei era pruncul Pia, acum femeie măritată și cu copii. În cursul lunii septembrie 1978, secretarii îl surprinseră de mai multe ori pe papă căzut pe gânduri, cu fotografia în față. Era amintirea unor vremuri mai fericite, când oameni ca Marcinkus, Cody, Calvi și ceilalți nu îi tulburau liniștea; când mai avea timp de reculegere și de lucruri mărunte. Acum, însă, lui Luciani i se părea că nu îi mai ajungea timpul și pentru astfel de lucruri, importante pentru el. Era izolat de Canale și chiar și de familie.

Mai vorbea la telefon, din când în când, cu Edoardo, cu Pia, dar vizitele pe neașteptate dispăruseră pentru totdeauna. De asta avea grijă mașinaria Vaticanului. Până și Diego Lorenzi încercă să o întoarcă din drum pe Pia, atunci când ea îl căută la telefon. Venise să-i aducă niște mici daruri, amintiri din ținutul natal.

- Lăsați-le la poartă, zise Lorenzi, papa e foarte ocupat și nu vă poate primi.

Luciani îl auzi și îi luă receptorul.

- Vino să mă vezi. N-am timp, dar vino, totuși.

Luară masa împreună. Unchiul Albino era sănătos tun și bine dispus, în timpul mesei, vorbi despre noul său rol:

- Să fi știut că, într-o bună zi, am să devin papă, aș fi studiat mai mult. Apoi, cu un superb eufemism, adăugă: E foarte greu să fii papă.

Pia văzu cu ochii ei cât de grea îi era viața - și încă și mai mult îngreunată de îndărătnicia Curiei, mereu cu ochii pe el. Luciani ar fi vrut să considere Roma drept noua lui parohie, să umble pe străzi, așa cum făcuse la Veneția și în celelalte diocenze ale lui. Dar un asemenea comportament din partea unui șef de stat ridica tot felul de probleme. Curia declară categoric că ideea era nu numai inacceptabilă, dar și inaplicabilă. Tot orașul ar fi căzut pradă haosului la fiecare plimbare a Sfântului Părinte. Luciani abandonă ideea, dar o înlocui cu o variantă modificată. Le spuse oficialilor de la Vatican că dorește să viziteze toate spitalele, bisericile și azilele din Roma și, treptat,

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

tot ceea ce considera drept parohia lui. Decis să fie, întâi de toate, pastor, realitatea din imediata vecinătate era o provocare irezistibilă pentru Luciani.

Populația catolică a Romei număra două milioane și jumătate de credincioși. Ar fi trebuit să dea cel puțin șaptezeci de noi preoți pe an. Când Luciani deveni papă, dădea doar șase. Viața religioasă a Romei se menținea prin enorme importuri de clerici din afară. **Multe zone ale orașului erau, în realitate, păgâne, cu o frecvență în biserici de doar 3 la sută din populație.** Tocmai aici, în inima Credinței, predomina cinismul.

Roma, noua casă a lui Luciani, era și casa primarului comunist Carlo Argan - un primar comunist într-un oraș în care principala industrie, religia, rivalizează doar cu rata criminalității. Printre noile titluri dobândite de Luciani se număra și cel de episcop al Romei. De mai bine de un secol, Roma nu mai avusese un episcop al ei, așa cum aveau Milano, Veneția, Florența sau Napoli. Și se simțea.

În timp ce Pia lua masa cu papa, Don Diego purta o discuție aprinsă și interminabilă cu un membru al Curiei care nu voia nici măcar să audă de dorința papei de a vizita diferite locuri din Roma. Luciani își întrerupse conversația cu Pia.

- Don Diego. Spuneți-i că nu se poate altfel. Spuneți-i că aceasta este dorința papei.

Lorenzi transmise dispoziția papei, dar fu întâmpinat cu un nou refuz. Se întoarse către papă.

- Mi-au răspuns că așa ceva nu se poate, Sfinte Părinte, pentru că nu s-a mai întâmplat niciodată.

Pia asistă fascinată la jocul de tenis din Vatican. În cele din urmă, Luciani îi ceru scuze nepoatei sale pentru întrerupere și îi spuse secretarului că avea să-i dea dispoziții lui Villot. Zâmbind, îi zise Piei:

- Dacă îi dă voie Curia Romană, unchiul tău speră să viziteze Libanul înainte de Crăciun.

Vorbi pe larg despre frământările din acea țară și despre dorința lui de a interveni înainte de explozia butoiului cu pulbere. După masă, în timp ce ea se pregătea de plecare, el insistă să-i dăruiască o medalie primită de la mama președintelui din Mexic. Câteva zile mai târziu, pe 15 septembrie, îl invită la cină pe fratele său, Edoardo. Acestea aveau să fie ultimele contacte ale lui Luciani cu familia sa.

Cu fiecare zi a pontificatului lui Albino Luciani, prăpastia dintre papă și vaticanologi se adâncea tot mai mult, invers proporțional cu apropierea tot mai strânsă dintre noul papă și oamenii de rând. Nu e de mirare că observatorii nu mai pricepeau nimic.

Confrunțați cu un cardinal care nu făcuse parte din Curie și care nu părea să fie cunoscut pe plan internațional, experții trăsese concluzia că aveau de-a face cu un nou soi de papă, un om ales în mod deliberat pentru a se

asigura o diminuare a puterii și a rolului papalității. Fără îndoială că Luciani însuși privea lucrurile în aceeași perspectivă. Dar, în această viziune a unei papalități de o însemnătate redusă, problema esențială era persoana celui ales. Trăsăturile fundamentale ale lui Albino Luciani, personalitatea, inteligența și harul său extraordinar, făcuseră ca publicul să-i acorde imediat noului papă o importanță sporită, iar spuselor sale - o însemnătate mai profundă. Reacția publică stârnită de Luciani demonstra limpede că se cerea o mai mare implicare a papalității, exact opusul direcției dorite de mulți cardinali. Cu cât Luciani era mai umil, cu atât mai mult îl prețuiau credincioșii.

Mulți dintre cei care îl cunoscuseră pe Luciani doar începând cu perioada venețiană fură profund surprinși de aparenta schimbare pe care o constatau la noul papă. Dar la Vittorio Veneto, Belluno și Canale nimeni nu era surprins. Acesta era adevăratul Luciani. Simplitatea, simțul umorului, accentul pus pe catehism - toate acestea erau definitorii pentru el.

Pe 26 septembrie, după o lună încheiată în noul său post, Luciani putea privi înapoi cu mândrie. Fusese o lună plină de măsuri energice. Investigațiile demarate asupra celor corupți și necinstiți îi înspăimântaseră pe făptași. Neacceptând aroganța Curiei, stârnise multe resentimente. În repetate rânduri, refuzase discursurile pregătite în maniera oficială, plângându-se în public: “Acesta este prea în stilul Curiei.” Sau: “Acesta este mult prea dulceag.” Cuvântările sale simple erau rareori reluate de *Radio Vatican* sau de *L'Osservatore Romano*, dar publicul le auzea, ca și celelalte medii de informare. Parafrazându-l pe Sfântul Grigorie, papa spusese că, alegându-l, “împăratul voise să transforme o maimuță într-un leu”. Multe figuri se crispară la Vatican, văzând figurile destinate de zâmbet ale publicului, într-o singură lună, “maimuța” în speță le vorbise în latină, italiană, franceză, engleză, germană și spaniolă. Winston Churchill ar fi remarcat, în stilul său caracteristic, “așa maimuță, mai zic și eu.”

Pe 7 septembrie, în cursul unei audiențe particulare cu Vittore Branca, la ora 8:00 - oră care lungi și mai mult fețele multor membri ai Curiei - prietenul său, Branca, se arătă îngrijorat de povara pontificatului. Luciani îi răspunse:

Da, categoric sunt prea mărunț pentru lucruri mărețe. Nu pot decât să repet adevărul și chemarea Evangheliei, așa cum făceam și în bisericuța mea de acasă. În adâncul lor, toți au această nevoie. Iar eu sunt, mai presus de orice, păstorul sufletelor. Între preotul de parohie din Canale și ceea ce sunt aici, diferența constă doar în numărul credincioșilor, dar misiunea e aceeași: să le amintesc de Cristos și de împărăția lui.

Mai târziu, în aceeași zi, se întâlni cu toți preoții din Roma și le vorbi despre nevoia de meditație, subiect dureros pentru el, dacă luăm în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

considerare cât de puțin timp pentru meditație îi mai rămânea noului papă.

Am fost profund impresionat când am văzut, în gara din Milano, un hamal dormindu-și somnul binecuvântat, cu capul pe un sac de cărbuni și cu spinarea rezemată de un stâlp. Trenurile plecau șuierând și soseau în scrâșnet de frâne. Difuzoarele se auzeau fără încetare. Lumea se perinda într-un du-te-vino zgomotos. Dar el, continuându-și somnul, părea să spună: “Faceți ce aveți de făcut, dar mie dați-mi pace.” La fel trebuie să facem și noi, preoții, în jurul nostru e forfotă neîncetată. Sporovăială, ziare, radio și TV. Cu stăpânirea și măsura noastră de preoți, trebuie să spunem:

“Dincolo de anumite limite, pentru mine nu există. Eu sunt un preot al Domnului. Trebuie să-i dau puțină liniște sufletului meu. Mă depărtez de voi pentru un timp, ca să fiu împreună cu Domnul meu.”

Vaticanul îi înregistra discursurile din audiențele generale timp de mai multe miercuri la rând, atunci când vorbi despre credință, speranță și milostenie. Dar îndemnurile lui Luciani, ca toate acestea să li se arate și celor dependenți de droguri, de exemplu, fură trecute sub tăcere de către Curia care controla mijloacele de informare ale Vaticanului.

Când, pe 20 septembrie, Luciani rosti memorabila frază că este o mare greșeală să crezi că “Ubi Lenin ibi Ierusalim” (unde e Lenin, acolo e și Ierusalimul), Curia anunță că papa respingea “teologia eliberării”. Nicidecum. Mai mult, *Radio Vatican* și *L'Osservatore Romano* uitară să menționeze importanta delimitare a lui Luciani, că între Biserică și salvarea religioasă, pe de o parte, și lume și salvarea lumească, pe de altă parte, “există anumite asemănări, dar nu putem pune semnul de egalitate.”

Investigațiile lui Luciani asupra Corporației Vatican ajunseseră, pe 23 septembrie, într-un stadiu foarte avansat. Villot, Benelli și alții îi prezentaseră papei rapoarte asupra cărora Luciani reflectase îndelung. În ziua aceea ieși pentru prima dată din Vatican, ca să-și ia în primire catedrala, în calitate de episcop al Romei. Dădu mâna cu primarul Argan și schimbară câteva cuvinte. După liturghie, în prezența majorității Curiei, papa atinse de câteva ori problemele interne cu care avea de luptat. Referindu-se la cei săraci, acea pătură socială atât de apropiată inimii lui, Luciani spuse:

Aceștia sunt, după cum a spus diaconul roman Laurențiu⁵⁶, adevărata comoară a Bisericii. Trebuie, totuși, să fie ajutați de către cei care pot, să aibă mai mult decât au și să fie mai mult decât sunt, fără să se simtă umiliți și jigniți de bogății ostentative, de bani aruncați pe lucruri

⁵⁶ Sfântul Laurențiu, diacon martirizat în anul 258, la Roma, sub împăratul Valerian. (n.tr.)

David Yallop

inutile în loc să fie investiți, pe cât posibil, în întreprinderi în folosul tuturor.

Mai târziu, în același discurs, se întoarse și, privind direct către domnii de la Banca Vaticanului strânși laolaltă, începu să vorbească despre greutățile călăuzirii și guvernării.

Deși am fost, timp de mai bine de douăzeci de ani, episcop la Vittorio Veneto și la Veneția, recunosc că încă nu mă pricep cum se cuvine. La Roma, am să iau aminte la învățăturile Sfântului Grigorie cel Mare, care spune că “(pastorul) trebuie să fie aproape de fiecare dintre supușii săi, cu toată milostenia: să uite de rangul său și să se considere egal cu supușii săi cei buni, dar să nu se teamă să își exercite autoritatea asupra celor răi...”

Neștiind ce se petrecea la Vatican, publicul dădu din cap a încuviințare. Curia, însă, știa prea bine la ce făcea aluzie. Era vorba de o declarație în stilul Vaticanului, elegantă și indirectă, asupra unor măsuri iminente.

Schimbarea plutea în aer, iar în sătucul Vatican se făceau speculații frenetice. Episcopul Marcinkus și cel puțin doi dintre colaboratorii săi cei mai apropiați, Mennini și De Strobel, erau pe ducă. Asta era clar pentru toată lumea. Ceea ce îi preocupa pe cei din Curie erau zvonurile referitoare la alte destituiri.

Duminică, 25 septembrie, un monsenior vigilant îl recunosc pe Lino Marconato într-unul dintre oaspeții particulari ai apartamentelor papale. Agitația sătucului atinse noi culmi. Marconato era director la Banco San Marco. Să fi fost, oare, prezența lui în apartamentele papale un semn că fusese deja găsit un succesor al Băncii Ambrosiano?

În realitate, în cursul întrevederii se discută chestiuni bancare mult mai puțin spectaculoase. Banco San Marco fusese aleasă de către Luciani drept banca oficială a diecezei din Veneția, după ce lichidase furios toate conturile din Banca Cattolica de Veneto. Acum, Luciani, știind că nu avea să se mai întoarcă niciodată la Veneția, dorea să-și lichideze conturile personale de la San Marco. Marconato își găsi viitorul fost client în perfectă stare de sănătate. Luciani decise ca banii din contul lui de patriarh să fie transferați succesorului său, apoi conversară despre Veneția.

Schimbările anunțate suscitau un deosebit interes în multe cercuri, din multe orașe.

Printre persoanele preocupate în mod direct de ceea ce avea să întreprindă Luciani se număra și Michele Sindona. În septembrie 1978, lupta dusă de Sindona, timp de patru ani, pentru a evita extrădarea din SUA în Italia se apropia de punctul culminant. În luna mai a aceluiași an, un judecător

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

federal hotărâse ca sicilianul, care se transformase în cetățean elvețian, să fie trimis înapoi la Milano ca să dea socoteală pentru isprăvile sale ultracostisitoare. Fusesse condamnat în contumacie la trei ani și jumătate, dar Sindona era convins că nu avea să scape atât de ușor din instanțele italiene. Cu toate investigațiile federale, încă nu fusese acuzat de nimic în Statele Unite. Prăbușirea Băncii Franklin fusese urmată de o serie de arestări sub diferite acuzații, dar Rechinul rămăsese neatins până în septembrie 1978. În acel moment, principala sa problemă era în Italia.

Bateria de avocați ai lui Sindona, care îl costase un milion de dolari, convinsese instanțele americane să suspende intrarea în vigoare a extrădării până când procurorii din SUA aveau să probeze existența unor dovezi bine fondate în sprijinul acuzațiilor ce i se aduceau la Milano.

Începând din luna mai, procurorii munciseră asiduu pentru a obține acele dovezi. La rândul său, Sindona, ajutat de Mafie și de colaboratorii din P2, se zbatuse la fel de mult pentru a face să dispară dovezile. Către sfârșitul lui septembrie 1978, încă îi mai rămăseseră câteva “probleme” nerezolvate.

Prima dintre ele era mărturia depusă, în cursul procedurilor judiciare de extrădare, de către un anume Nicola Biase. Acesta era un fost angajat al lui Sindona, iar mărturia lui amenința să devină foarte periculoasă. Sindona luă măsuri pentru a-l face “să tacă”. După ce se consultă cu familia mafiotă Cambino, se ajunse la mic contract. Urma să se procedeze fără cine știe ce violență. Biase, împreună cu soția, familia și avocatul lui, aveau să fie amenințați cu moartea. Dacă cedau amenințărilor, iar Biase își retrăgea mărturia, totul urma să se oprească aici. Dacă, însă, Biase refuza să coopereze cu Mafia, atunci Sindona și familia Gambino aveau să “întoarcă” foaia, ceea ce ar fi putut să dăuneze sănătății lui Biase, iar contractul inițial, de mai puțin de 1000 de dolari, avea să fie înlocuit cu un altul, mai adecvat. Contractul urma să fie executat de Luigi Ronsisvalle și Bruce McDowall. Profesia lui Ronsisvalle este cea de ucigaș plătit.

Cu această ocazie, lui Ronsisvalle i se mai propuse un contract. Mafia îi aduse la cunoștință că Michele Sindona solicita lichidarea procurorului districtual adjunct John Kenney.

Contractul privitor la John Kenney este cum nu se poate mai semnificativ pentru mentalitatea lui Michele Sindona. Magistratul american era procurorul coordonator al audierilor pentru extrădare, reprezentantul guvernului SUA în lupta împotriva rămânerii lui Sindona în Statele Unite. Sindona socotea că, odată cu eliminarea lui Kenney, problema avea să dispară. Va fi fost un avertisment adresat guvernului, cum că el, Michele Sindona, nu înghițea presiunile la care fusese supus. Investigațiile trebuiau să înceteze. Trebuia să se termine cu enervantele înfățișări în instanță, cu încercările acelea absurde de a-l trimite înapoi în Italia. O veritabilă mostră de raționament în cel mai pur stil al Mafiei siciliene. Este o filozofie care, în

Italia, dă roade fără încetare. Este unul din elementele fundamentale ale soluției italiene. Autoritățile pot fi puse la respect, drept pentru care așa se și procedează. Anchetatorii care vin în locul colegilor lor uciși au grijă se se miște cu maximă prudență. Sindona socotea că ceea ce mergea la Palermo avea să meargă și la New York.

Deși era ucigaș profesionist, Luigi Ronsisvalle refuză să preia contractul. Onorariul de 100.000 de dolari era tentant, dar Ronsisvalle, care cunoștea mult mai bine decât Sindona cum merg lucrurile în America, nu credea că ar mai fi apucat să-i cheltuiască. Uciderea lui Kenney ar fi făcut valuri mari, mari de tot. Ronsisvalle începu să caute familiei Gambino pe altcineva, dispus să-și riște viața în urma asasinării unui procuror districtual.

Sindona și asociații lui se aplecară, apoi, asupra următoarei probleme: Carlo Bordoni, fost asociat în afaceri și bun prieten al lui Sindona. Bordoni avea deja de înfruntat o mulțime de acuzații privitoare la prăbușirea Băncii Franklin. Sindona era conștient că Bordoni, pentru a obține reducerea propriei pedepse, ar fi putut depune o mărturie fatală împotriva Rechinului. Se ajunsese la concluzia că trebuia să i se aplice același tratament ca și în cazul lui Nicola Biase.

Restul problemelor lui Sindona se aflau în Italia, în special la Vatican. Dacă Marcinkus cădea, i-ar fi urmat Calvi. Iar Calvi l-ar fi tras pe Sindona după el. Cei patru ani de luptă împotriva extrădării ar fi fost pierduți. Când cineva are de gând să-și rezolve problemele din SUA prin asasinarea unui procuror federal, i-ar putea da prin minte că prin moartea papei ar scăpa de problemele grave din Italia?

Sindona, Calvi, Marcinkus și Cody: fiecare dintre aceștia risca să piardă enorm în cazul în care, în acel moment, 28 septembrie 1978, Albino Luciani ar fi decis să se întreprindă anumite măsuri. De asemenea, ar mai fi fost afectați în mod direct Licio Gelli și Umberto Ortolani: pentru cei doi lideri ai P2, pierderea lui Calvi ar fi însemnat pierderea casierului general al lojei masonice. Pe 28 septembrie, lista celor care ar fi avut serios de suferit de pe urma măsurilor intenționate de Luciani spori cu încă un nume. Era vorba de cardinalul Jean Villot, secretarul de stat al papei.

În dimineața aceea, după un mic dejun ușor, cu cafea și cornuri, Luciani se așeză la pupitrul său înainte de ora 8:00. Avea multe de făcut.

Prima problemă pe care o atacă fu *L'Osservatore Romano*. În ultima lună, ziarul îi dăduse numeroase motive de nemulțumire. După ce pierduse bătălia pentru pluralul majestății, acel "noi" sau "al nostru", pe care se încăpățănase să îl substituie modestei persoane întâi singular, cu care se adresa Luciani, ziarul continuă să îl irite pe papă cu fiecare nouă ediție. *L'Ossevatore Romano* își făcuse o regulă din a prelua fără excepție discursurile scrise de Curie, ignorând comentariile personale ale papei. Ba chiar se plânse atunci când ziariștii italieni relatară cu exactitate spusele papei,

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

în loc de ceea ce *L'Osservatore Romano* susținea că ar fi trebuit să spună.

Câțiva cardinali din Curie descoperiseră cu groază că Albino Luciani fusese întrebat, cu puțin timp înainte de Conclav, ce părere are despre nașterea Louisei Brown, “primul copil conceput în eprubetă“, o englezoaică născută de curând cu ajutorul fertilizării artificiale. Interviu avusese loc cu trei zile înaintea morții papei Paul al VI-lea, dar vederile lui Luciani devin cunoscute abia în urma publicării articolului din *Prospettive nel Mondo*, după alegeri. Neînduplecații în problema controlului nașterilor citiră cu consternare poziția celui care, între timp, devenise papă.

Luciani începuse prudent, subliniind că își exprima doar propriul punct de vedere, întrucât, la fel ca toată lumea, “aștepta să afle care sunt adevăratele învățături ale Bisericii, după ce experții își vor fi spus cuvântul.“ Neașteptata sa alegere condusese la situația în care adevăratele învățături ale Bisericii, în această privință ca și în oricare alta, deveniseră cu totul de competența lui Luciani.

În cursul interviului, Luciani își exprimă un entuziasm moderat față de respectiva naștere. Se arată îngrijorat de posibilitatea apariției unor “fabrici de copii“, o îngrijorare profetică, dacă avem în vedere starea actuală de lucruri din California, unde femeile stau la coadă pentru a fi însămânțate cu sperma câștigătorilor premiilor Nobel.

Apoi, pe un ton mai personal, Luciani se adresează părinților Louisei Brown:

Urmând exemplul Domnului, care dorește și iubește viața omenească, îi transmit și eu pruncului cele mai bune urări, în ce-i privește pe părinți, nu am dreptul să-i condamn; din punctul meu de vedere, dacă au procedat cu bune intenții și de bună credință, ar putea fi chiar demni de laudă în fata Domnului pentru ceea ce au hotărât și le-au cerut doctorilor.

Apoi atrase atenția asupra unei pronunțări mai vechi a lui Pius al XII-lea, conform căreia fertilizarea artificială ar fi putut fi considerată în contradicție cu învățăturile Bisericii. După care, luând în considerare că fiecare individ este îndreptățit la propriile decizii, își exprimă punctul de vedere, definitiv pentru atitudinea sa față de multe probleme morale, “În ceea ce privește conștiința individuală, sunt de acord că trebuie urmată întotdeauna, fie că îți poruncește, fie că îți interzice; dar fiecare trebuie să caute fără încetare să-și făurească o conștiință bine modelată.“

Această afirmație stârni murmure de protest printre acele elemente din interiorul Vaticanului care considerau că doar conștiința modelată de ei, și numai de ei, putea fi o conștiință bine modelată, începură să aibă loc întruniri secrete ale celor care vedeau limpede că Luciani trebuia oprit. Plini de ifose,

aceștia pomenirea de “trădarea lui Paul”, ceea ce, în anumite cercuri rafinate, este un mod elegant de a spune “nu sunt de acord”.

Când acest grup prinse de veste că Secretariatul de Stat se afla în negocieri cu Departamentul de Stat al SUA, se hotărâră să acționeze. Ulterior, se află că papa acceptase să primească în audiență o delegație americană în problema controlului nașterilor. Pentru toți cei din interiorul Vaticanului care considerau că *Humanae Vitae* trebuie să rămână literă de evanghelie, știrea însemna că situația a devenit presantă.

Pe 27 septembrie, pe prima pagină din *L'Osservatore Romano* apăru un articol intitulat “*Humanae Vitae și moralitatea catolică*”, scris de cardinalul Luigi Ciappi, OP, teolog al casei papale. Cardinalul Ciappi fusese teologul personal al lui Paul al VI-lea și al lui Pius al XII-lea. Provenind de la o asemenea autoritate în domeniu, articolul lăsa impresia că avea acordul personal al papei. Mai fusese publicat în *Laterano*, pentru a “sărbători” cea de-a zecea aniversare a *Humanae Vitae*. Republicarea articolului constituia o tentativă deliberată de a anticipa orice schimbare pe care Albino Luciani ar fi putut-o intenționa în privința controlului nașterilor. Articolul în sine este un elogiu nesfârșit adus virtuților *Humanae Vitae*. Este plin de citate din Paul al VI-lea, dar nu cuprinde nici măcar un cuvânt de-al lui Luciani care să ateste că acesta împărtășește vederile lui Paul ori ale lui Ciappi. Iar asta pentru un motiv foarte simplu: Ciappi nu discutase cu Luciani despre articol. Într-adevăr, la data de 27 septembrie 1978, cardinalul Ciappi încă mai aștepta o audiență privată la noul papă. Luciani află pentru prima dată de existența și de conținutul articolului atunci când îl citi în ziar, pe 27 septembrie. Tot mai mândru, dădu pagina pentru a continua lectura articolului, care, după cum am mai menționat, era foarte lung. Pe pagina a doua dădu peste încă una din tentativele Curiei de a-i submina poziția. Un alt articol se întindea pe trei coloane, subtitlul “*Riscul manipulării în creația vieții*”. Era vorba de o condamnare obtuză și dogmatică a nașterii Louisei Brown, copilul conceput în eprubetă, și a fertilizării artificiale în general.

Nici despre acest articol Luciani nu fusese informat. Curia știa prea bine că, deși *L'Osservatore Romano* se pretinde a fi doar semi-oficial, un astfel de articol avea să fie primit de lumea întreagă ca reprezentând poziția noului papă. Războiul începuse cu adevărat.

Așadar, pe 28 septembrie, puțin după ora 8:00, Luciani îi telefona secretarului său de stat, Villot, și îi ceru explicații referitor la apariția celor două articole; apoi îi telefona cardinalului Feliei la Padova, unde acesta intenționa să se retragă pentru meditație.

Ajunsesese să se folosească tot mai des de Feliei ca de o cutie de rezonanță pentru propriile idei. Luciani știa prea bine că Feliei nu îi împărtășește opiniile într-o gamă largă de subiecte, dar era sigur că îi răspunde întotdeauna cu toată sinceritatea. În plus, papa mai era conștient că puțini îl

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

întrec pe Feliei, în calitatea sa de Decan al Sfântului Colegiu, în descifrarea uneltirilor Curiei.

Luciani își exprimă furia stârnită de cele două articole.

- Vă amintiți că acum câteva zile mi-ați adus la cunoștință dorința Curiei de a-mi înfrâna exuberanța înnăscută?

- Era doar o sugestie, Sanctitate.

- Poate că veți avea amabilitatea să le întoarceți complimentul din partea mea. Spuneți acelui ziar mărginit să se abțină de la comentarii în astfel de chestiuni. Editorii sunt ca și papii: nimeni nu este de neînlocuit.

După ce stabili o întrevvedere cu Feliei la întoarcerea acestuia de la Padova, Luciani trecu la următoarea problemă, Biserica olandeză. Cinci dintre episcopii olandezi plănuiau să adopte o poziție moderată în chestiunile privind avortul, homosexualitatea și celibatul impus preoților. Printre cei cinci se număra și cardinalul Willebrands, cel care îi spusese lui Luciani cuvinte de încurajare în timpul conclavului. Celor cinci li se opuneau doi episcopi extrem de conservatori, Gijzens din Roermond și Simonis din Rotterdam. Întrunirea programată pentru noiembrie 1978 în Olanda promitea să devină arena unor confruntări care să dezvăluie publicului olandez disensiunile adânci din sânul Bisericii. Și mai exista o problemă, care fusese expusă în raportul detaliat înaintat fostului papă, Paul al VI-lea.

Iezuiții îi urmau faimosului teolog și profesor dominican Edward Schillebeeckx. Ca și Hans Kung, contemporanul elvețian al lui Schillebeeckx, conservatorii doreau să înăbușe acele idei ale lui Schillebeeckx pe care le considerau a fi radicale. Temutul index al cărților condamnate și interzise fusese abolit de către papa Paul al VI-lea. Moartea acestuia lăsase nerezolvată problema modalității prin care Biserica Romano-Catolică avea să-și controleze gânditorii progresiști. Demult, Luciani împrumutase una din frazele lui Kung, pentru a-i condamna pe “teologii oportuniști”, dar cei asemenea lui Kung și Schillebeeckx nu erau oportuniști; ei dădeau glas unei dorințe sincere de a readuce Biserica la origini, un deziderat pe care Albino Luciani îl aproba din tot sufletul. La ora zece fără câteva minute, Luciani lăsă raportul deoparte și se cufundă într-una din activitățile cele mai agreabile ale postului său: o serie de audiențe.

Din primul grup făcea parte și cardinalul Bernard Gantin, pe care Luciani îl numise președinte al Cor Unum. Papa îi zâmbi tânărului și vigurosului Gantin, pe care îl considera viitorul Bisericii, în cursul conversației, Luciani remarcă:

- Unica noastră menire este să îl revelăm lumii întregi pe Isus Cristos. Dacă n-ar fi această menire, n-am avea nici un rost, nici un țel, nimeni nu ne-ar asculta vreodată.

În dimineața aceea fu primit în audiență și Henri de Riedmatten. Imediat după Conclav, când în toată Roma se aflase că Luciani îi scrisese

papei Paul înainte de *Humanae Vitae*, rugându-l insistent să nu mențină interdicția mijloacelor artificiale de contracepție, Riedmatten fusese cel care calificase acel raport drept “pură fantezie“. Pe 28 septembrie, discuțiile sale cu papa vizară activitatea sa în calitate de secretar al Cor Unum, dar Luciani îi dădu lui Riedmatten un avertisment limpede împotriva oricăror “negări“ viitoare.

- Înțeleg că raportul meu asupra controlului nașterilor v-a scăpat?

Riedmatten îngăimă ceva despre o posibilă confuzie.

- Declarațiile publice se cer făcute cu mare atenție, părinte Riedmatten, numai după clarificarea tuturor confuziilor. Dacă doriți un exemplar al raportului meu, sunt sigur că am să vă pot găsi unul.

Riedmatten îi mulțumi papei peste măsură, apoi păstră o tăcere prudentă cât timp Luciani discută cu cardinalul Gantin despre problemele Libanului. Papa îi spuse lui Gantin că, în ziua precedentă, discutase proiectul vizitei în Liban cu patriarhul Hakim, ale cărui diocese de rit melkit acopereau atât Libanul invadat cât și Siria invadatoare.

Printre cei primiți în audiență în dimineața aceea se numără și un grup de episcopi din Filipine, aflați în vizită *ad limina*. Știind că aceștia aveau de luptat cu realitatea cotidiană a președintelui Marcos, Luciani le vorbi despre un subiect foarte drag inimii sale: evanghelizarea. Conștient că i-ar fi pus într-o situație neplăcută dacă s-ar fi referit deschis la președintele Marcos, papa se hotărî, în schimb, să își atingă scopul prin sublinierea importanței evanghelizării. Le reaminti de călătoria papei Paul în Filipine:

În momentul în care se hotărâse să vorbească despre cei nevoiași, despre **dreptate și pace, despre drepturile omului, despre eliberarea economică și socială**⁵⁷, în momentul în care, de asemenea, angajase efectiv Biserica întru alinarea suferinței, i-ar fi fost imposibil să nu pomenească despre “binele suprem“, despre plenitudinea vieții în împărăția Cerurilor.

Mesajul său fu limpede, nu numai pentru episcopi, ci și, ulterior, pentru familia Marcos.

După audiențele de dimineață, Luciani avu o întrevedere cu cardinalul Baggio. Ajunsesse la câteva concluzii, iar acum avea să-i împărtășească lui Baggio două dintre deciziile luate.

Prima problemă era cea a cardinalului John Cody din Chicago. După ce cântărise toate aspectele, Luciani hotărâse destituirea lui Cody. Avea să se procedeze în maniera clasică a Vaticanului, pe cât posibil fără publicitate nedorită. Îi spuse lui Baggio că dorește să i se ofere lui Cody posibilitatea de a

---

⁵⁷ Toate acestea, sub masca datoriei creștine, sunt deziderate ale masoneriei, care promovează și votul universal, guvern mondial și o nouă ordine mondială. (n. ed.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

demisiona din motive de sănătate. În felul acesta, se puteau evita comentariile nefavorabile din partea presei, întrucât sănătatea lui Cody era într-adevăr subredă. Dacă acesta refuza să demisioneze, cu riscul de a fi destituit împotriva voinței sale și de a suferi un scandal public, atunci avea să fie numit un co-adjutor. Întreaga putere efectivă, ca și conducerea diocezei, aveau să fie preluate de un alt episcop. Luciani era convins că, în fața unei asemenea alternative, Cody avea să prefere o ieșire demnă. Dacă, totuși, se încăpățâna să rămână, foarte bine. Avea să fie eliberat de toate responsabilitățile. Luciani explică toate acestea clar și răspicat. Trebuia numit un co-adjutor.

Baggio fu încântat; situația fusese în sfârșit rezolvată. Cealaltă decizie a lui Luciani fu mai puțin îmbucurătoare. Cum Veneția rămăsese fără patriarh, Baggio se pomeni că i se oferă acest post.

Mulți s-ar fi simțit onorați de o asemenea ofertă. Baggio, însă, se înfurie. În perioada imediat următoare se vedea jucând un rol hotărâtor în conferința de la Puebla. Era convins că viitorul Bisericii se afla în Lumea a Treia. Pentru viitorul mai îndepărtat, considera că locul său era la Roma, în miezul lucrurilor. La Veneția ar fi fost izolat și, mai ales, uitat din punctul de vedere al planurilor de viitor, înverșunarea cu care Baggio refuză Veneția îl uimi pe Luciani. Supunerea față de papă și de papalitate îi fusese insuflată lui Luciani încă din primele zile ale seminarului de la Feltre, iar viitorul papă ajunsese la o ascultare necondiționată. Odată cu trecerea anilor și cu avansarea în funcție, începuse să pună întrebări, în special în privința Corporației Vatican și a *Humanae Vitae*, dar n-ar fi putut concepe o opoziție declarată, chiar și în chestiuni de o asemenea importanță. Luciani era cel care, la cererea lui Paul, scrisese articol după articol în sprijinul politicii papale, și cel care, după redactarea unui astfel de articol pe tema divorțului, i-l dăduse secretarului său, părintele Mario Senigaglia, cu comentariul amar: “Sunt sigur că îmi va aduce multe dureri de cap după publicare, dar asta este dorința papei.” Să refuzi o solicitare directă din partea papei, și încă într-un mod atât de arogant cum procedase Baggio, acum, depășea orice închipuire. Ierarhiile de valori ale celor doi erau foarte diferite. Luciani se gândea la binele Bisericii Romano-Catolice. Baggio se gândea la binele lui Baggio.

Luciani se bazase pe mai multe rațiuni atunci când ajunsese la concluzia că Baggio trebuia să se mute de la Roma la Veneția. Printre acestea, și nu în ultimul rând, pe lista masonilor primită de Luciani figura un nume - Baggio, nume masonic Seba, număr de lojă 85/2640. Înrolat la 14 august 1957.

După discuția avută cu cardinalul Feliei, Luciani făcuse și alte cercetări. Cuvintele lui Feliei nu-i dădeau pace: “Unii de pe listă sunt masoni, alții nu.” Problema lui Luciani consta în a-i distinge pe adevărații masoni de cei falși, iar cercetările întreprinse îl ajutaseră, aducând unele clarificări.

Întrevederea dintre Baggio și Luciani mi-a fost descrisă ca “o ceartă

foarte violentă, cel furios și scos din fire fiind Eminența Sa. Sfântul Părinte și-a păstrat calmul.“

Calm sau nu, Luciani se alege cu o problemă nerezolvată. Veneția rămăsese în continuare fără îndrumător, iar Baggio insista că locul lui este la Roma. Luciani se așeză la masa de prânz îngândurat.

După ce Roma se bucurase toată luna de o vară târzie, în joia aceea vremea se mai răcorise. După o scurtă siestă, Luciani hotărî să-și limiteze exercițiul zilnic la o plimbare solitară pe coridoare. La 15:30, papa se întoarce în cabinet și dădu câteva telefoane. Vorbi cu cardinalul Feliei la Padova și cu cardinalul Benelli la Florența. Discută despre cele petrecute de dimineață, inclusiv despre confruntarea avută cu Baggio, apoi își îndreptă atenția asupra următoarei întrevederi, cu Villot. Luciani urma să îi comunice secretarului de stat cele câteva decizii luate.

Luciani și Villot își sorbiră ceaiul de mușețel, încercând să se apropie de secretarul său de stat, papa i se adresa uneori lui Villot în franceză, limba maternă a acestuia, gest prețuit de cardinalul din St Amade-Tallende. Villot fusese impresionat de repeziciunea cu care Luciani se acomodase în noul rol, iar de la secretariatul de stat vestea se răspândise către mulți dintre prietenii și foștii colegi ai lui Luciani. Printre cei ținuți la curent cu evoluția lui Luciani se număra și monseniorul Da Rif, care lucra încă la Vittorio Veneto.

De la Villot în jos, toți admirau stilul de lucru al papei Luciani, capacitatea lui de a pătrunde în miezul problemelor, de a lua deciziile rapid și ferm. Cu toții erau impresionați de capacitatea lui de a-și urmări țelul propus. Era clar că e genul de om care ia hotărâri și le duce până la capăt. Nu ceda la greu. Știu din proprie experiență că perseverența era una din calitățile remarcabile ale lui Albino Luciani.

În după amiaza zilei de 28 septembrie, Jean Villot asistă la o amplă demonstrație a acestei capacități ce îl impresionase atât de mult în cursul lunii precedente. Prima dintre problemele discutate fu Istituto per le Opere di Religione, Banca Vaticanului. Luciani dobândise până în acel moment o mulțime de informații foarte detaliate. Villot însuși îi înaintase un raport preliminar. În plus, Luciani mai obținuse informații și de la adjunctul lui Villot, arhiepiscopul Giuseppe Caprio, precum și de la Benelli și Feliei.

Pentru episcopul Paul Marcinkus, cel care inițiasse preluarea Băncii Cattolica del Veneto și îl sprijinise atât de activ pe Calvi, sosise vremea să dea socoteală pentru toate acestea, ca și pentru multe altele. Villot îi spuse papei că, așa cum era de așteptat, investigațiile asupra băncii nu mai constituiau un secret. Presa italiană devenea tot mai curioasă și tocmai fusese publicat un articol important.

Revista *Newsweek* dovedea că deține surse excelente în interiorul Vaticanului. Aflase că, înainte de Conclav, un număr considerabil de cardinali îi solicitase lui Villot un raport complet asupra Băncii Vaticanului. Mai aflase,

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

din “surse bine informate”, că se pregătea înlăturarea lui Marcinkus. Revista își cita sursa din interiorul Curiei: “Există unele manevre pentru a-l da afară de acolo. Probabil că va fi făcut episcop auxiliar.”

Luciani zâmbi:

- Binevoiește *Newsweek* să-mi spună cu cine îl înlocuiesc pe Marcinkus?

Villot clătină din cap.

În continuarea discuției, Luciani spuse răspicat că Marcinkus nu avea ce căuta la Vatican și, cu atât mai puțin, la Banca Vaticanului. După ce îl cântărise personal în timpul unei întrevederi de 45 de minute în cursul lunii anterioare, Luciani ajunsese la concluzia că Marcinkus ar fi fost mult mai de folos ca episcop auxiliar la Chicago. Deși față de Marcinkus nu își trădase intențiile, politețea sa rece nu trecuse neobservată.

Întorcându-se la biroul lui de la banca, după întrevedere, Marcinkus îi șoptise unui prieten:

- S-ar putea să nu mai stau mult pe-aici.

Atât în convorbirea telefonică avută cu Calvi, cât și față de colegii săi de la bancă, Marcinkus remarcă:

- Să faceți bine să băgați la cap că noul papă are cu totul alte idei decât cel dinaintea lui. Ne așteaptă o mulțime de schimbări. Schimbări mari.

Marcinkus nu se înșela. Luciani îi spuse lui Villot că Marcinkus urma să fie destituit fără întârziere. Nu peste o săptămână, nu peste o lună, ci a doua zi. Trebuia să plece în concediu. Odată rezolvată problema cardinalului Cody, urma să i se găsească lui Marcinkus un post corespunzător la Chicago.

Villot află că Marcinkus urma să fie înlocuit de monseniorul Giovanni Angelo Abbo, secretarul Prefecturii Afacerilor Economice a Sfântului Scaun. Monseniorul Abbo era unul dintre personajele marcante ale tribunalului financiar al Vaticanului și, în noua sa funcție, putea oferi o mare pricepere financiară.

Cu siguranță că inspirația primelor 100 de zile ale papei Ioan pusese stăpânire pe Albino Luciani. Ghiarele leului, pe care prietenii apropiați tot așteptaseră să le vadă ieșind, își făcură apariția în prezența lui Villot, pe 28 septembrie. Până să devină papă, Luciani, un om atât de blând și de modest, păruse și mai mărunț decât cei 1,70 m ai săi. Ani în șir trecuse nebăgat în seamă de mulți observatori. Era atât de liniștit și de calm încât, după câte o întrunire numeroasă, mulți nici nu știau că fusese prezent. În seara aceea, însă, Villot nu avu nici o umbră de îndoială asupra prezenței lui. Luciani îi spuse:

Mai sunt și alte schimbări la Istituto per le Opere di Religione, pe care le doresc duse la îndeplinire imediat. Mennini, De Strobel și monseniorul de Bonis vor fi destituiți. Fără întârziere. De Bonis va fi înlocuit de monseniorul Antonetti. Pentru celelalte două posturi vacante, mă voi sfătui cu monseniorul Abbo. Doresc să fie întrerupte toate relațiile noastre cu Banco Ambrosiano Group, și asta cât de curând.

David Yallop

Deocamdată cred că ar fi imposibil, cât timp hăturile sunt încă în mâinile celor de acum.

Părintele Magee mi-a declarat, ca o observație generală: “Știa ce vrea. Știa să-ți arate foarte clar ceea ce dorește. Modul în care căuta să-și atingă scopul era foarte delicat.”

“Delicatețea“ se manifestă în explicațiile oferite lui Villot. Amândoi știau că Marcinkus, Mennini, De Strobel și de Bonis aveau, cu toții, puternice legături nu numai cu Calvi, ci și cu Sindona. Ceea ce rămânea nerostit, însă, nu putea fi răstălmăcit mai târziu.

Cardinalul Villot își notă toate aceste schimbări fără multe comentarii. De-a lungul anilor, văzuse și auzise multe. Mulți din interiorul Vaticanului îl considerau incapabil, dar, adesea, Villot întorsese capul în mod deliberat, în sătucul Vatican, se numea tehnica supraviețuirii.

Luciani trecu la problema diocezei Chicago și la discuția avută cu Baggio despre ultimatumul care urma să îi fie prezentat cardinalului John Cody. Villot își exprimă acordul. Ca și Baggio, îl considera pe Cody drept o rană purulentă a Bisericii americane. Faptul că problema avea să fie, în sfârșit, rezolvată, îl mulțumea nespus pe secretarul de stat. Luciani declară că dorește să se întreprindă un sondaj, prin intermediul nunțului papal din Washington, în privința unui posibil succesori al lui Cody, remarcând:

- Încrederea celor din Chicago a fost trădată. Trebuie să ne asigurăm că înlocuitorul Eminenței Sale va ști să cucerească inimile și mințile tuturor credincioșilor din dioceză.

Luciani discută, apoi, despre refuzul lui Baggio de a accepta patriarhia Veneției și despre hotărârea sa neclintită că Baggio trebuie să meargă acolo unde i s-a spus.

- Veneția nu înseamnă o viață ușoară și tihnită. Este nevoie de cineva cu tăria lui Baggio. Doresc să stați de vorbă cu el. Spuneți-i că ne aflăm într-un moment în care toți trebuie să facem sacrificii. Poate ar trebui să-i amintiți că nici eu nu mi-am dorit acest post.

Baggio n-ar fi apreciat prea mult acest ultim argument, întrucât el însuși dorise din tot sufletul să devină succesorul lui Paul, dar Villot, diplomat, trecu peste acest aspect.

Apoi Luciani îi comunică lui Villot celelalte schimbări pe care le intenționa. Cardinalul Pericle Feliei avea să devină vicarul Romei, în locul cardinalului Ugo Poletti, care urma să-l înlocuiască pe Benelli, ca arhiepiscop al Florenței. Benelli avea să devină secretar de stat, preluând funcția lui Villot.

Villot cântări schimbările propuse, printre care și propria sa “demisie“. Era bătrân și obosit. Mai mult, era și grav bolnav, poate și din cauza celor două pachete de țigări fumate zilnic. Către sfârșitul lui august, Villot își

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

anunțase intenția de a se pensiona mai devreme. Acum, însă, totul se petrecea, parcă, mai devreme decât își făcuse socoteala. Ar fi urmat, ce-i drept, o perioadă de transferare a atribuțiilor, dar, practic vorbind, puterea lui înceta în acel moment. Faptul că Luciani intenționa să îl înlocuiască cu Benelli trebuie să îl fi deranjat și mai mult pe Villot. Benelli îi fusese o vreme adjunct, iar relațiile dintre ei nu fuseseră tocmai cordiale.

Villot studie însemnările pe care și le făcuse asupra schimbărilor propuse. Albino Luciani, lăsând deoparte propriile notițe scrise de mână, mai turnă ceai pentru amândoi. Villot spuse:

- Credeam că în locul meu îl aveți în vedere pe Casaroli.

- Așa a și fost, mult timp. Consider că multe din lucrările sale sunt strălucite, dar împărtășesc rezervele lui Giovanni Benelli asupra câtorva inițiative politice recente în privința Europei de Est.

Luciani așteaptă un gest sau un cuvânt de încurajare. Tăcerea se prelungi. De când lucrau împreună, Villot nu își abandonase niciodată atitudinea formală; mereu aceeași mască, aceeași răceală. Luciani încercase, și direct, și prin intermediul lui Feliei și al lui Benelli, să încâlzească relațiile sale cu Villot, dar atitudinea distantă și profesională continuaseră să îl caracterizeze, în cele din urmă, cel care sparse tăcerea fu Luciani.

- Ei bine, Eminență?

- Sunteți papă. Decizia vă aparține.

- Da, bine, dar ce părere aveți? Villot dădu din umeri.

- Aceste hotărâri vor mulțumi pe unii și vor întrista pe alții. Există în Curia Romană cardinali care s-au străduit din greu pentru alegerea dumneavoastră și care se vor simți trădați. Vor considera că aceste schimbări, aceste numiri în funcții, sunt contrare dorințelor fostului Sfânt Părinte.

Luciani zâmbi.

- Oare Sfântul Părinte avea de gând să facă numiri pe viață? În ce-i privește pe cardinalii care pretind că s-au străduit din greu să mă facă papă - să fim bine înțeleși - am spus-o de atâtea ori, dar e clar că trebuie să o repet. Nu am dorit să devin papă. Nu puteți numi nici măcar un singur cardinal căruia eu să-i fi propus indiferent ce. Nu am încercat să conving pe nimeni să voteze pentru mine. Nu a fost dorința mea. Nu a fost hotărârea mea. În cetatea Vaticanului, unii și-au uitat menirea. Au transformat totul într-o târguială. Iată de ce fac aceste schimbări.

- Se va spune că l-ați trădat pe Paul.

- Se va spune și că l-am trădat pe Ioan. Și pe Pius. Fiecare se călăuzește după cum îi dictează nevoia. Singura mea preocupare este să nu-l trădez pe Domnul nostru Isus Cristos.

Discuția continuă aproape două ore. La 19:30, Villot plecă. Se întoarse în cabinetul său, aflat în apropiere, și, așezându-se la pupitru, studie lista schimbărilor. Apoi, deschise un sertar și scoase o altă listă - poate era pur și

simplu o coincidență. Absolut toți clericii eliberați din funcții de către Luciani figurau pe lista presupușilor masoni, lista publicată de Pecorelli, fostul membru al P2. Marcinkus. Villot. Poletti. Baggio. De Bonis. în timp ce toți cei proaspăt numiți până acum de Luciani se evidențiau prin absența de pe lista masonilor. Benelli. Feliei. Abbo. Antonetti.

Cardinalul Villot puse lista deoparte și studie o altă notă aflată pe pupitru. Era confirmarea finală a întâlnirii plănuită între Albino Luciani și comisia SUA pentru controlul demografic, care avea să aibă loc pe 24 octombrie. În câteva săptămâni, un grup guvernamental care urmărea schimbarea poziției Bisericii Romano-Catolice asupra anticoncepționalelor urma să discute cu un papă care dorea tocmai o asemenea schimbare. Villot se ridică de la pupitru, lăsându-și, neglijent, hârtiile la vedere. Într-adevăr, leul își scosese ghearele.

Îmediat după terminarea întrevederii cu Villot, la 19:30, Albino Luciani îl rugă pe părintele Diego Lorenzi să ia legătura cu cardinalul Colombo, la Milano. Câteva minute mai târziu, Lorenzi îi comunică papei că Colombo nu este disponibil până în jurul orei 20:45. În timp ce Lorenzi se întoarce la pupitrul său, papa rămase cu părintele Magee. Împreună, își rostiră ultima parte a breviarului zilnic, în limba engleză. La opt fără zece, Luciani se așeză la masă cu Magee și Lorenzi. Deloc tulburat de lunga întâlnire cu Villot, papa conversă amiabil, în timp ce surorile Vincenza și Assunta serviră cina compusă din supă, fasole verde și salată. Luciani sorbi puțin dintr-un pahar cu apă, iar Lorenzi și Magee băură vin roșu.

Părintelui Lorenzi îi trecu prin minte că Luciani depășise, probabil, cea mai scurtă perioadă din analele Vaticanului. Când să-și rostească gândul cu voce tare, Luciani începu să se agite cu noul său ceas. Era un cadou din partea monseniorului Macchi, secretarul lui Paul, care i-l oferise după ce Feliei îi spusese papei că o parte din Curie considera că vechiul ceas era necorespunzător. Chipurile, nu era la înălțimea noii situații. Până într-atât era Curia de înverșunată în a-l coborî pe papă la nivelul unui vânzător de automobile de ocazie, care trebuia să fie atent să aibă întotdeauna pantalonii călcați la dungă. La ultima întâlnire cu fratele său Edoardo, Luciani îi oferise ceasul cel vechi, cu cuvintele “Se pare că papa nu are voie să poarte un ceas vechi și tocit, care trebuie întors mereu. Te deranjează dacă ți-l dau ție?”

În cele din urmă, Luciani îi dădu ceasul cel nou lui Magee, ca să îl potrivească odată cu începerea știrilor de la televizor. Era ora opt fără un minut.

La scurt timp după cina plăcută și tihnită, papa se întoarce în cabinet, ca să se mai uite pe notele pe care te folosise în discuția cu Villot. La 20:45, Lorenzi îi făcu legătura cu cardinalul Colombo, la Milano. Cardinalul a refuzat să facă vreo declarație, dar alte surse arată că au discutat despre schimbările intenționate de Luciani. În mod evident, nu a existat nici un

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

dezacord. Cardinalul Colombo a acceptat, totuși, să-și amintească: “Mi-a vorbit mult timp, pe un ton perfect normal, din care nu s-ar fi putut presupune nici un semn de boală. Era foarte senin și plin de speranță. Și-a luat la revedere spunându-mi «rugați-vă».”

După cum observă Lorenzi, convorbirea telefonică se încheie în jurul orei 21:15. Apoi Luciani aruncă o privire pe discursul pe care avea de gând să-l țină sâmbătă, 30 septembrie, la adunarea Iezuiților. Mai devreme, îi telefonase superiorului general al Iezuiților, părintele Pedro Arrupe, și îl avertizase că se va referi și la disciplină. Sublinie pe discurs un pasaj ce nu era lipsit de legătură cu schimbările pe care tocmai le făcuse.

Probabil cunoașteți și vă preocupă sincer marile probleme economice și sociale care frământă omenirea în ziua de azi și care sunt atât de strâns legate de viața creștinătății. Dar în găsirea unor soluții la aceste probleme se cuvine să discerneți menirea preoților de cea a mirenilor. Preoții trebuie să-i anime și să-i inspire pe laici în îndeplinirea misiunii lor, dar nu trebuie să li se substituie, neglijându-și propria misiune de evanghelizare.

Lăsând discursul pe pupitru, luă notele privitoare la schimbările importante pe care le discutase mai devreme cu Villot. Se duse la ușa cabinetului și, deschizând-o, îi văzu pe părintele Magee și părintele Lorenzi. Le ură noapte bună, spunându-le: “Buona notte. A domani. Se Dio vuole.” (Noapte bună. Pe mâine. Cu voia lui Dumnezeu.)

Era cu câteva minute înainte de 21:30. Albino Luciani închise ușa cabinetului. Au fost ultimele sale cuvinte. A doua zi, avea să fie găsit mort. Împrejurările exacte ale descoperirii demonstrează cât se poate de clar că Vaticanul a comis o mușamalizare. Totul a început cu o minciună, apoi a continuat cu o întregă urzeală de minciuni. S-a mințit despre lucruri mărunte. S-a mințit despre lucruri importante. Și toate acestea cu un singur scop: de a ascunde faptul că Albino Luciani, papa Ioan Paul I, a fost ucis într-un moment situat între 28 septembrie ora 21:30 și 29 septembrie ora 4:30, în anul 1978.

De mai bine de o mie de ani, Albino Luciani este primul papă care a murit fără nimeni alături, dar nu e mai puțin adevărat că a trecut încă și mai mult de când nu a mai fost asasinat un papă.

Cody. Marcinkus. Villot. Calvi. Gelli. Siondona. Cel puțin unul dintre aceștia se află la originea măsurilor care au fost executate în seara zilei de 28 sau în dimineața zilei de 29. Măsurile respective au decurs din concluzia că trebuia să se aplice soluția italiană. Papa trebuia să moară.

SUNTEM ÎNGROZIȚI

Cum și de ce a căzut întunericul asupra Bisericii Romano-Catolice la 28 septembrie 1978?

“De ce“ s-a stabilit deja. Existau nenumărate motive. Pentru “cum“ există, de asemenea, un număr alarmant de posibilități. Dacă Albino Luciani a fost ucis din cauza oricăruia dintre motivele deja prezentate, atunci trebuia să se întrunească un număr de factori.

1. Asasinatul trebuia comis pe ascuns. Pentru ca starea de corupție ce exista înainte de alegerea lui Luciani să se perpetueze, atunci actul uciderii trebuia mascat. Nu se putea trage asupra papei în plină Piață San Pietro; nici vorbă de un atac în public, care ar fi provocat deschiderea unei anchete amănunțite cu privire la motivele pentru care să fi fost eliminat acest om liniștit, sfânt. Moartea bruscă trebuia să se producă în asemenea mod încât întrebările și neliniștea publicului să fie reduse la maximum.

2. Cel mai eficient mod de a-l ucide pe papa era prin otrăvire - cu o otravă care, după administrare, să nu lase nici un semn exterior de recunoaștere. Cercetările indică faptul că există peste două sute de asemenea droguri, care ar fi răspuns cerinței. Digitalina nu este decât unul dintre acestea. Nu are nici un gust. Nici un miros. Poate fi adăugată în mâncare, în băutură sau în medicamente propriu-zise existente, fără ca victima nebănuitoare să își dea seama că a ingerat o doză letală.

3. Indiferent cine ar fi plănuit să-lucidă pe papa în asemenea mod, acela trebuia să cunoască îndeaproape procedurile Vaticanului. Ar fi trebuit să știe că oricâte indicii ar fi lăsat în urma actului, nu avea să se efectueze o autopsie. Dat fiind că se putea conta pe acest fapt, oricare dintre cele două sute de droguri putea fi folosit. Un drog precum digitalina putea ucide în asemenea mod încât, la o examinare exterioară a cadavrului, medicii Vaticanului să tragă concluzia că moartea fusese provocată de un atac de cord. Conspiratorii erau perfect conștienți că în legile apostolice nu exista nici o indicație cu privire la efectuarea unei autopsii. Mai mult, conspiratorii știau că fie și dacă ar fi apărut suspiciuni la cele mai înalte niveluri în interiorul Vaticanului, era ca și sigur că oficialii Vaticanului și medicii examinatori se vor mulțumi cu o examinare superficială a cadavrului. Dacă un drog precum digitalina era, într-adevăr, administrat unui Luciani nebănuitor, seara târziu, atunci exista teoretic certitudinea că papa se va retrage în dormitor, pentru noapte. Se va duce la culcare și va trece în somnul de veci. Moartea avea să se producă între două până la șase ore după consumarea dozei fatale. Papa ținea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

la capul patului, pe o măsuță pe care stătea și ceasul său deșteptător, cu baterii, o sticlă de Effortil - o poțiune medicinală pe care o lua de câțiva ani pentru combaterea hipotensiunii. O doză fatală de digitalina, jumătate de linguriță, adăugată medicamentului, era nedetectabilă.

Singurele medicamente pe care le mai lua papa erau vitaminele, de trei ori pe zi, la mese, precum și tratamente cu injecții pentru cortexul adrenalinic, medicamente pentru stimularea glandei care secretă adrenalină. Și acestea erau luate tot ca stimulent pentru hipotensiune. Ședințele de injecții îi erau administrate de două ori pe an, primăvara și toamna. Medicamentele variau. Unul folosit frecvent era Cortiplex. Injecțiile erau administrate de sora Vincenza. În timpul pontificatului său, Luciani se afla în tratament, de unde necesitatea prezenței sorei Vincenza în apartamentul papal. La medicamentele folosite pentru injecții, precum Effortil-ul păstrat lângă pat, se putea umbla cu ușurință. Nu erau luate nici un fel de precauții cu privire la păstrarea acestor medicamente. Accesul la ele nu ar fi constituit nici o problemă pentru o persoană care avea de gând să ucidă. Într-adevăr, cum se va demonstra, accesul în orice parte a apartamentului papal nu prezenta nici o problemă pentru cineva hotărât să curme viața lui Albino Luciani.

La ora 4:30 în dimineața de vineri, 29 septembrie, sora Vincenza se duse cu o cană mare de cafea în cabinet, așa cum făcea de obicei. După câteva momente, bătău la ușa dormitorului papei și strigă: “Bună dimineața, Sfinte Părinte!” Pe moment, nu se auzi nici un răspuns. Vincenza așteaptă o clipă, apoi se depărta în liniște. La 4:45, se întoarse. Tava cu cafeaua era neatinsă în cabinet. Lucrase pentru Luciani încă din 1959, în Vittorio Veneto. Nici măcar o dată în nouăsprezece ani, el nu depășise ora de sculare. Neliniștită, ea se duse la ușa dormitorului și ascultă. Nu se auzea nici un zgomot. Bătău la ușă, la început timid, apoi mai puternic, în continuare, tăcere. Pe sub ușa dormitorului se vedea lumină. Ciocăni iar. Nici de astă dată nu sosi nici un răspuns. Deschizând ușa, îl văzu pe Albino Luciani în pat, stând în capul oaselor. Avea ochelarii la ochi, iar în mâini strângea niște foi de hârtie. Capul îi era întors spre dreapta și buzele îi erau ușor depărtate, lăsând să se vadă dinții. Nu era chipul zâmbitor care impresionase atât de mult milioane de oameni, ci expresia suferinței. Sora Vincenza simți cum îi crește pulsul. De curând, mi-a povestit acel moment:

“Numai printr-un miracol am supraviețuit. Am o inimă șubredă. Am apăsat soneria ca să-i chem pe secretari, apoi m-am dus să le caut pe celelalte surori și să-l trezesc pe Don Diego.”

Surorile locuiau în celălalt capăt al apartamentului papal. Părintele Magee dormea sus, la mansardă. Părintele Lorenzi dormea previzoriu în apropierea dormitorului papei, deoarece camera sa de la mansardă, ocupată anterior de secretarul lui Paul, monseniorul Macchi, era în curs de reamenajare; fu smuls din somn de sora Vincenza.

David Yallop

Câțiva locuitori matinali ai Romei observaseră deja, cu satisfacție liniștită, lumina ce lucea la ferestrele dormitorului papei. Era plăcut să știe că nu erau singurii sculați atât de dimineață. Lumina rămăsese neobservată de gărzile Vaticanului pe parcursul nopții.

Diego Lorenzi, încă amețit de somn, se holbă la trupul neînsuflețit al lui Albino Luciani. Următorul care răspunse fu părintele Magee. Pentru a doua oară în decurs de două luni, privea la un papă mort, dar în împrejurări cu totul deosebite. Când murise Paul al VI-lea, în 6 august, mulți erau strânși în jurul patului de moarte de la Castel Gandolfo, reședința de vară a papei, din imediata apropiere a Romei. Buletine medicale prezentaseră un raport detaliat al ultimelor douăzeci și patru de ore ale vieții papei și un raport la fel de amănunțit al succesiunii afecțiunilor fizice care conduseseră la moartea sa, survenită la ora 21:40.

Acum, după numai 33 de zile ca papă, Albino Luciani murise singur. Cauza morții? Ora morții?

După unul dintre cele mai scurte Conclavuri din istorie, una dintre cele mai scurte domnii. De aproape 400 de ani, nici un papă nu mai murise într-un răstimp atât de scurt de la alegere. Pentru a mai găsi un pontificat atât de scurt, trebuie să ne întoarcem până în 1605, în zilele lui Leon al XI-lea, Medici, care a slujit 17 zile. Cum murise Albino Luciani?

Prima acțiune a părintelui Magee fu să telefoneze secretarului de stat Villot, care locuia două etaje mai jos. Cu mai puțin de douăsprezece ore înainte, Albino Luciani îi comunicase lui Villot înlocuirea sa iminentă cu Benelli. Acum, departe de a fi un fost secretar de stat, moartea papei nu numai că-i asigura rămânerea în funcție până la alegerea unui succesor, dar Villot își asuma și rolul de Camerlengo, practic acționând ca și cap al Bisericii. La 5:00, Villot se afla în dormitorul papei și-și confirmase sieși că Albino Luciani era mort.

Dacă Albino Luciani a murit de moarte naturală, acțiunile întreprinse imediat după aceea de Villot sunt cu desăvârșire inexplicabile. Comportamentul său devine de înțeles numai raportat la o anumită concluzie. Cardinalul Jean Villot ori făcea parte dintr-o conspirație având scopul de a-l ucide pe papa, ori a văzut, în dormitorul papal, dovada clară a faptului că papa fusese asasinat și, imediat, a hotărât că, pentru a proteja Biserica, dovada trebuia distrusă.

Pe o măsuță de lângă patul papei se afla medicamentul pe care-l lua Luciani pentru hipotensiune. Villot strecură medicamentul în buzunar și luă din mâinile papei însemnările cu privire la transferurile și la întâlnirile papale fixate. Acestea luară drumul medicamentului, în buzunarul lui Villot. Testamentul papei fu luat din sertarul mesei de lucru a acestuia. Dispărură, de asemenea, ochelarii și papucii papei din dormitor. Nici unul dintre aceste obiecte nu mai fu văzut de atunci. Villot crea apoi, pentru membrii șocați ai

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

personalului papei, o relatare în totalitate inventată a împrejurărilor care conduseseră la găsierea corpului neînsuflețit al lui Luciani. El impuse un jurământ al tăcerii cu privire la descoperirea făcută de sora Vincenza și instrui personalul astfel ca știrea morții să fie ținută în secret până când avea el să hotărască. După care, instalându-se în biroul papei, dădu o serie de telefoane. Potrivit relatărilor martorilor oculari pe care i-am intervievat, medicamentul, ochelarii, papucii și testamentul papei se aflau toate în dormitor și în cabinetul papal înainte ca Villot să pătrundă în încăpere. După prima sa vizită și examinare, toate aceste obiecte dispăruseră.

Primul înștiințat asupra morții fu cardinalul Confalonieri, decanul în vârstă de 86 de ani al Sfântului Colegiu. Apoi cardinalul Casaroli, șeful diplomației Vaticanului. Villot dădu instrucțiuni călugărițelor de la centrala telefonică să-l găsească pe adjunctul său și numărul trei în ierarhia Bisericii, arhiepiscopul Giuseppe Caprio, care se afla în concediu, la Montecanti. Numai după aceea îl sună pe doctorul Renato Buzzonetti, adjunctul șefului serviciului medical din Vatican. Următorul loc unde sună fu camera de gardă a gărzii elvețiene.

Villot îi spuse sergentului Hans Roggan să vină imediat la apartamentul papal.

Părintele Diego Lorenzi, singurul om care-l însoțise pe Luciani de la Veneția, rățacea șocat și copleșit de uluire prin apartament. Pierduse un om care, pe parcursul ultimilor doi ani, îi fusese ca un tată. Cu ochii în lacrimi, încerca să înțeleagă, să găsească vreun sens. Când, în cele din urmă, Villot hotărî că lumea putea afla, milioane de oameni împărtășiră durerea și uluirea lui Lorenzi.

În ciuda faptului că Villot subliniase că știrea nu trebuie să scape în afară, Diego Lorenzi telefona doctorului lui Luciani, Antonio Da Rosa. Acesta fusese medicul lui Luciani vreme de mai bine de douăzeci de ani. Lorenzi își amintește clar reacția doctorului. “Era șocat, împietrit. Incapabil să creadă. M-a întrebat cauza, dar n-o știam. Doctorul Da Rosa era la fel de dezorientat. Mi-a spus că pleacă imediat la Veneția, cu mașina, ca să ia un avion spre Roma.”

Următorul apel telefonic al lui Lorenzi fu adresat nepoatei lui Luciani, Pia, care era, probabil, mai apropiată de unchiul ei decât oricare alt membru al familiei. Din toată Biserica, s-ar părea că Diego Lorenzi a fost singurul care s-a gândit că până și papii au rude. În mod firesc, Lorenzi simțea că familia era îndreptățită să primească un telefon personal, nu să afle știrea de la radio.

“L-am găsit în dimineața asta. Ai acum nevoie de multă credință.” Mulți urmau să aibă nevoie de multă credință. Mulți aveau să fie nevoiți să facă abstracție de credință pentru a înghiți ceea ce Villot și colegii săi aveau să spună în următoarele câteva zile.

Știrea începu să se răspândească prin satul Vatican. În curtea de lângă

David Yallop

Banca Vaticanului, sergentul Roggan se întâlnește cu episcopul Paul Marcinkus. Era ora 6:45. Rămâne un mister ce căuta prin Vatican, la o oră atât de matinală, președintele Băncii Vaticanului, care locuiește în Villa Stritch, de pe Via della Nocetta, din Roma. Villa Stritch este situată la o depărtare de Vatican de douăzeci de minute de mers cu mașina. Roggan îi spuse știrea pe nerăsuflăte. “Papa a murit.” Marcinkus se uită, numai, la sergentul gărzii elvețiene. Roggan se apropie mai mult de șeful Băncii Vaticanului. “Papa Luciani. A murit. L-au găsit în pat.”

Marcinkus continuă să se uite fix la Roggan, fără vreo reacție, în cele din urmă, sergentul de gardă pleacă și-l lăasă pe Paul Marcinkus uitându-se în urma lui.

La câteva zile după aceea, în timpul funeraliilor papei, Marcinkus oferă o explicație pentru comportamentul său bizar, “Îmi cer scuze, am crezut că o luase razna.”

Doctorul Buzzonetti efectua o examinare rapidă a corpului. El îl înștiința pe Villot că moartea avusese drept cauză infarctul miocardic acut, un atac de cord. Doctorul fixă momentul decesului în jurul orei 23:00, în seara precedentă.

Din punct de vedere medical, este imposibil să stabilești cu precizie, după o examinare atât de succintă, că ora morții a fost 23:00, iar cauza - infarctul miocardic acut.

Villot hotărâse deja, înaintea examinării lui Buzzonetti, care avu loc în jurul orei 6 dimineața, că trupul lui Albino Luciani trebuia să fie imediat îmbălsămat. Chiar înainte de a-i telefona cardinalului Confalonieri, la ora 5:15, Villot luase primele măsuri pentru a se proceda la o îmbălsămare rapidă. Frații Signoracci, Ernesto și Renato, îi îmbălsămaseră pe ultimii doi papi. Acum, un telefon în zori de zi și o mașină care sosi la ora 5:00 fură primele acte ale unei zile ce avea să se vădească a fi lungă pentru frații Signoracci. Pentru ca ei să fie contactați atât de devreme, este clar că Vaticanul vorbise la Institutul de Medicină, unde erau angajați frații, și dăduse instrucțiuni între 4:45 și 5:00.

La 7:00, la mai mult de două ore după ce decesul fusese descoperit de sora Vincenza, lumea largă încă nu știa că papa Ioan Paul I nu mai era. Satul Vatican, pe de altă parte, ignora complet edictul lui Villot. Cardinalul Benelli, din Florența, află vestea prin telefon, la 6:30. Lovit de durere și izbucnind în plâns, se retrase imediat în încăperea lui și începu să se roage. Toate speranțele, visurile, aspirațiile se spulberaseră. Planurile pe care le făcuse Luciani, schimbările, noua orientare, toate fuseseră anulate. Când moare un papă, toate deciziile care nu au fost încă date publicității mor o dată cu el. Dacă succesorul său nu se hotărăște să le îndeplinească el.

La ora 7:20, clopotele bisericii parohiale din localitatea natală a lui Albino Luciani, canale D'Agordo, începură să bată. *Radio Vatican* păstra

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

tăcerea cu privire la deces. În cele din urmă, la aproape două ore și trei sferturi de când sora Vincenza descoperise decesul, cardinalul Villot se simți suficient de stăpân pe situație:

În această dimineață de 29 septembrie 1978, în jurul orei 5:30, secretarul personal al papei, negăsindu-l pe Sfântul Părinte în capela apartamentului său, contrar obiceiului, l-a căutat în camera sa și l-a găsit în pat, cu lumina aprinsă, ca și cum ar fi avut intenția să citească. Medicul, dr. Renato Buzzonetti, a sosit imediat și a confirmat decesul, care a avut loc, probabil, către ora unsprezece, seara trecută, ca “Moarte subită, posibil în legătură cu un infarct miocardic”.

Buletinele ulterioare declarau că secretarul cu pricina era părintele Magee - care, potrivit Vaticanului, rostea misa împreună cu papa, la ora 5:30 - și că papa citea Imitatio Christi, lucrarea din secolul al cincisprezecelea atribuită de obicei lui Thomas a Kempis.

Ca și medicamentul, însemnările, testamentul, ochelarii și papucii papei, dispăruseră și sora Vincenza și descoperirea de către ea, la ora 4:45, a corpului neînsuflețit. Chiar și cu cele două ore și trei sferturi, în care să inventeze o poveste, Villot și cei care-l sfătuiă făcură o treabă de mântuială. În vreme ce toate ziarele și posturile de radio și de televiziune din lumea largă prezentau scenarii bazate pe buletinele Vaticanului, Villot își menținea cu dificultate corabia pe linia de plutire.

Ideea de a-i plasa în mâinile moarte o carte pe care Luciani o ținea la mare cinste se poate să-i fi părut lui Villot drept foarte inspirată. Problema era că în dormitorul papei nu exista nici un exemplar. Mai mult, nu exista nici un exemplar în tot apartamentul papal. Volumul lui Luciani se afla încă la Veneția și când, cu câteva zile înainte voise să citeze exact din carte, Lorenzi fusese trimis să împrumute un exemplar de la confesorul său din Vatican. Don Diego dăduse cartea înapoi înainte de moartea papei. Protestele sale cu privire la o invenție evidentă nu putură fi potolite. Vaticanul continuă să susțină această minciună până în 2 octombrie - vreme de patru zile. Pe parcursul acestor prime patru zile, informația falsă oferită de Vatican devenise în mințile oamenilor realitatea, adevărul.

Mulți fură înșelați de dezinformarea realizată de Vatican. Spre exemplu, povestea cu vizita părintelui John Magee în dormitorul papei puțin după ora 22:00 în seara de 28 septembrie. Această poveste, emanând direct de la Curia Romană, relatează că Magee îi povestise papei despre asasinarea unui student în Roma. “Iar trag tinerii aceia unii într-alții? Este, într-adevăr, îngrozitor!” Acestea fură prezentate în toată lumea ca fiind ultimele cuvinte ale papei. Ele prezentau avantajul de a da o posibilă explicație morții neașteptate a lui Luciani. Murise ca urmare a șocului provocat de auzirea unor asemenea știri înfiorătoare. Conversația dintre Magee și Luciani nu avusese loc. Era o invenție a Vaticanului.

O altă invenție a Vaticanului fu crearea impresiei că Luciani avea obiceiul de a rosti mesa împreună cu Magee, la 5:30. Mesa nu avea loc în apartamentul papal înainte de ora 7:00. După cum s-a arătat mai sus, Albino Luciani își petrecea timpul dintre 5:30 și 7:00 în meditație și rugăciune, de obicei singur, uneori întovărașit, cam de pe la 6:30, de Magee și Lorenzi. Imaginea unui Magee tulburat, năuc, alarmându-se din cauza neapariției lui Luciani la 5:30 este o fantezie a Vaticanului.

Socul provocat de o asemenea moarte tragică, neașteptată, făcu ocolul lumii. Masivele uși din bronz ale bazilicii San Pietro fură închise, drapelul Vaticanului fu coborât în berna - acestea erau indicii exterioare -, dar știrea morții lui Albino Luciani fu atât de uluitoare încât neîncrederea exprimată de medicul său personal fu trăită de milioane de alți oameni. El încântase lumea. Cum se putuse duce de la ei atât de curând candidatul ales de Dumnezeu?

Cardinalul Willebrands al Olandei, care își pusese mari speranțe în pontificatul lui Luciani zise: “Este un dezastru. Nu pot exprima în cuvinte cât de fericiți eram în acea zi de august, când a fost ales ca papa Ioan Paul. Aveam speranțe atât de mari. Era un sentiment atât de frumos, sentimentul că ceva nou se întâmpla Bisericii noastre.”

Cardinalul Baggio, unul dintre oamenii pe care Luciani îi determinase să părăsească Roma, fu mai puțin complezent. “Dumnezeu ne folosește, dar nu are nevoie de noi.” Spuse acestea dimineața devreme, după ce văzu trupul neînsuflețit. Și continuă: “A fost ca un preot paroh pentru Biserică.” întrebat ce avea să se întâmple, răspunse calm: “Acum vom face un altul.”

Baggio, totuși, era o excepție. Cei mai mulți se arătară adânc șocați și plini de dragoste. Când cardinalul Benelli ieși, în cele din urmă, din camera sa, la ora 9:00, fu imediat înconjurat de reporteri. Cu lacrimi încă prelingându-i-se pe obraji, spuse: “Biserica a pierdut omul potrivit pentru momentul potrivit. Suntem extrem de mâhniți. Suntem îngroziți. Omul nu poate explica un asemenea lucru. Este un moment care ne limitează și ne condiționează.”

În Vatican, planurile lui Villot cu privire la o îmbălsămare imediată intraseră în impas. Cardinalii Feliei din Padova și Benelli din Florența, care cunoșteau cu exactitate natura schimbărilor pe care le pregătea Luciani, erau deosebit de tulburați și o vădiră în conversațiile telefonice cu Villot. Existau deja în Italia voci în surdină, care cereau să fie efectuată o autopsie. Era un punct de vedere pe care, în împrejurările date, Feliei și Benelli erau înclinați să-l ia în considerare. Dacă trupul era îmbălsămat, atunci o autopsie ulterioară ar fi fost fără rost, în cazul în care moartea ar fi fost provocată de otrăvă.

Oficial, Vaticanul a creat impresia că trupul papei Paul Ioan I fusese îmbălsămat înainte de a fi expus în Sala Clementina, vineri, la amiază. De fapt, cei care l-au vegheat în acea zi au avut sub priviri un Luciani neîmbălsămat, în stare naturală. Părintele Diego Lorenzi:

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Corpul a fost luat din dormitor și dus în sala Clementina a apartamentului papal. Până în acel moment nu fusese făcută nici o îmbălsămare. Papa Luciani a fost îmbrăcat de părintele Magee, de monseniorul Noe și de mine. Am rămas cu trupul neînsuflețit și cu Magee până la ora 11:00. Atunci au venit frații Signoracci și trupul a fost dus în sala Clementina.

Contrastul față de felul în care se petrecuseră lucrurile la moartea papei Paul fu uimitor. Atunci, emoția publică fusese neînsemnată; acum, se revărsă ca un potop. În prima zi, un sfert de milion de oameni se perindă prin fața trupului neînsuflețit. Speculațiile publicului cu privire la faptul că această moarte nu era naturală creșteau minut de minut. Bărbați și femei fură auziți trecând pe lângă catafalc și strigând la trupul neînsuflețit: “Cine ți-a făcut asta? Cine te-a ucis?”

În același timp, discuțiile în legătură cu o autopsie deveneau tot mai aprinse între cardinalii care începeau să se strângă la Roma. Dacă Albino Luciani ar fi fost un cetățean oarecare al Romei, n-ar fi avut loc nici o dispută. S-ar fi efectuat imediat o autopsie. Legea italiană stabilește că nici o autopsie nu poate fi făcută înainte de 24 de ore de la deces fără dispensă din partea unui magistrat. Dacă un cetățean italian ar fi murit în împrejurări similare celor în care murise Luciani, s-ar fi efectuat o autopsie imediată. Morala pare a fi aceea că cetățeanul italian care vrea să se asigure că după moartea sa vor fi respectate procedurile legale nu trebuie să devină șef de stat al Bisericii Romano-Catolice.

Pentru cei care nu aveau nimic de ascuns, acțiunile lui Villot și ale altor membri ai Curiei Romane continuă să fie de neînțeles. Când oamenii completează să acopere ceva, aceasta este numai și numai pentru că ceva este de acoperit.

Din partea unui cardinal care își avea reședința în Roma mi-a fost dat să aud cel mai extraordinar motiv de a mușamaliza situația:

[Villot] mi-a spus că ceea ce se întâmplase a fost un tragic accident. Că papa luase din nebăgare de seamă o doză prea mare din medicamentul pe care-l folosea. Camerlengo a subliniat că, dacă ar fi fost efectuată, autopsia ar fi pus clar în evidență această supradoză. Nimeni nu ar fi crezut că Sfinția Sa a luat-o din greșală. Unii ar fi vorbit despre sinucidere, alții despre crimă. S-a convenit să nu fie făcută nici o autopsie.

L-am intervievat în două ocazii pe profesorul Giovanni Rama, specialistul răspunzător de a-i fi prescris lui Albino Luciani medicamente ca

David Yallop

Effortil, Cortiplex și altele pentru contracararea hipotensiunii. Luciani era pacientul doctorului Rama din 1975. Observațiile acestuia cu privire la posibilitatea autoadministrării accidentale a unei supradoze sunt revelatoare.

Ipoteza unei supradoze accidentale nu este de crezut. Era un pacient foarte conștiincios. Era foarte sensibil la medicamente. Avea nevoie de foarte puțin. De fapt, era pe doza minimă de Effortil. În mod normal, doza este de 60 de picături pe zi, dar pentru el erau suficiente 20 sau 30. Suntem foarte prudenți când prescriem medicamente.

Discuțiile pe care le-am avut cu informatorii mei au stabilit faptul că Villot ajunsese la concluzia autoadministrării unei supradoze în cele câteva momente petrecute în dormitorul papei, când își strecurase în buzunar sticluța cu medicament. Se vede treaba că Villot era teribil de ager. Papa moare singur, după ce s-a retras bun-sănătos în dormitorul său în urma unei serii de hotărâri cruciale, printre care și una care afectează direct viitorul lui Villot. Fără nici un test criminalistic, fără nici măcar un indiciu, intern sau extern, bătrâiorul secretar de stat ajunge la concluzia că raționalul Albino Luciani s-a omorât singur, din greșeală. Poate că în atmosfera rarefiată a sătucului Vatican o asemenea poveste este credibilă, în lumea reală din afară, dovada concretă ar fi esențială.

Una dintre dovezile cheie, care ar fi stabilit adevărul, fusese deja distrusă de Villot - medicamentul și însemnările făcute de Luciani, care detaliau crucialele schimbări. Măsura panicii lui Villot poate fi dată de dispariția testamentului lui Luciani. Testamentul nu conținea nimic semnificativ cu privire la moartea sa, și totuși a fost distrus o dată cu celelalte dovezi vitale. De ce au dispărut ochelarii și papucii papei rămâne, de asemenea, un mister.

Zvonurile străbăteau satul Vatican de la un capăt la celălalt. Se spunea că lumina de alarmă de pe panoul special din apartamentul papal fusese aprinsă toată noaptea și că nimeni nu răspunsese apelului după ajutor. Se spunea că în dormitor se găsiseră urme de vomă, care pătau diferite obiecte, și că de aceea lipseau acum ochelarii și papucii. Voma este unul dintre primele simptome ale ingerării unei supradoze de digitalină. Grupuri de episcopi și preoți se îngrămădiră prin birouri și-și amintiră de curiosul incident al neașteptatei morți tragice a arhiepiscopului ortodox rus al Leningradului, Nikodim. Acesta fusese primit într-o audiență specială la Albino Luciani, în 5 septembrie. Deodată, fără veste, prelatul rus de 49 de ani se prăvălise de pe scaunul pe care ședea. După câteva momente, era mort. Prin Vatican mergea acum vorba că Nikodim băuse o ceașcă de cafea care-i fusese pregătită lui Albino Luciani. Nikodim avea o sănătate șubredă și mai suferise câteva atacuri de cord. În însăpăimântatul stat-cetate aceste întâmplări erau date la o

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

parte. Acum, moartea lui Nikodim era privită retrospectiv ca un semn, un avertisment asupra evenimentelor îngrozitoare ce se petrecuseră în apartamentul papal.

În timpul zilei, toate celelalte lucruri aparținându-i lui Albino Luciani fură luate din apartamentul papal, inclusiv scrisorile, însemnările, cărțile sale și cele câteva amintiri personale, precum fotografia părinților săi cu bebelușul Pia, unul dintre copii. Colegii lui Villot de la Secretariatul de Stat luară toate documentele confidentiale, în mare viteză, toate dovezile materiale ale existenței și activității desfășurate acolo vreodată de Albino Luciani fură băgate în cutii și duse. La ora 18:00, toate cele 19 încăperi ale apartamentului papal erau complet golite de orice ar fi putut aminti, cât de vag, de pontificatul lui Luciani. Era ca și cum acesta nici n-ar fi trecut vreodată pe acolo, ca și cum nici n-ar fi existat vreodată. La ora 18:00, apartamentul papal era sigilat de cardinalul Villot. Trebuia să rămână încuiat până la alegerea unui succesor.

Nebăgate în seamă, călugărițele plecară; la fel și cei doi secretari. Magee păstră ca amintire casetele folosite de Luciani pentru a-și îmbunătăți engleza. Lorenzi luă cu sine niște poze și câteva suveniruri. Ocolind cu grijă reporterii care așteptau, grupul se cază într-o casă administrată de surorile congregației Maria Bambina.

John Magee era sortit să fie secretar papal pentru a treia oară, o realizare unică și remarcabilă. Diego Lorenzi, tânărul și inimosul italian, fu complet bulversat de moartea unui om pe care-l iubea. Avea să se întoarcă în nordul Italiei, să lucreze într-o mică școală. Vincenza avea să fie trimisă și mai în nord, la o obscură mănăstire de maici. Cu acest surghiun, mașinăria Vaticanului se asigura ca nici unul dintre ei să nu fie ușor de localizat.

După ce vineri, 29 septembrie, la ora 18:00, ușile sălii Clementina se închiseră publicului, cu siguranță că omul care se simți cel mai ușurat din Vatican fu Villot. În fine, munca tehnicienilor care trebuiau să se ocupe de trupul neînsuflețit putea începe. Odată făcută îmbălsămarea, descoperirea și stabilirea tipului de otrăvă din corp aveau să fie o sarcină dificilă pentru orice autopsie ulterioară. Dacă papa murise într-adevăr din cauza unui infarct miocardic, fluidele folosite pentru îmbălsămare nu aveau să distrugă vasele de sânge deteriorate natural.

Datorită a ceea ce probabil că fu o ironie a soartei, Asociația Patronilor de Farmacii din Roma alese tocmai această zi pentru a emite un comunicat de presă în care se anunța că un număr de medicamente esențiale pentru tratarea unor cazuri de otrăviri și afecțiuni ale inimii nu erau disponibile. Mai pertinentă, poate, fu declarația pe care reporterii italieni reușiră în cele din urmă s-o smulgă cardinalului Villot: “Când l-am văzut aseară pe Sfinția Sa, era în perfectă stare de sănătate, total lucid, și mi-a dat instrucțiuni complete pentru ziua următoare.”

În spatele ușilor închise ale sălii Clementina, îndelungatul proces de îmbălsămare dură trei ore, neîntrerupt. Grija conservării trupului fu responsabilitatea profesorului Cesare Gerin, însă îmbălsămarea propriu-zisă fu efectuată de profesorul Marracino și de Ernesto și Renato Signoracci. Când cei doi frați Signoracci examinaseră trupul înainte de a fi mutat în sala Clementina, ei ajunseseră la concluzia că, dată fiind lipsa rigidității cadaverice și temperatura corpului, moartea nu survenise la ora 23:00 în seara de 28, ci între orele 4:00 și 5:00, în dimineața de 29. Concluzia lor primi o confirmare independentă din partea monseniorului Noe, care le spuse fraților că papa murise puțin înainte de ora 5:00. I-am intervievat pe amândoi frații, pe îndelete, în trei rânduri. Ei sunt ferm convinși că moartea s-a produs între orele 4:00 și 5:00 și că trupul neînsuflețit al papei a fost descoperit la mai puțin de o oră de la deces. Dacă aprecierea lor este exactă, atunci papa fie mai trăia încă atunci când sora Vincenza a intrat în dormitorul său, fie abia murise. Numai o autopsie completă ar fi rezolvat aceste opinii contradictorii.

La insistențele Vaticanului, din corp nu fu drenată nici o picătură de sânge și nici nu fu extras vreun organ. Prin arterele femurale și prin căile venoase îi fură făcute injecții cu formalină și cu alți conservanți chimici, întregul proces luă mai bine de trei ore. Motivul pentru care totul dură atât de mult fu acela că, contrar practicii normale, când sângele este drenat sau înlăturat cu o soluție de apă sărată ce este circulată prin corp, Vaticanul fu de neclintit în hotărârea ca nici o picătură de sânge să nu fie extrasă. O cât de neînsemnată cantitate de sânge ar fi fost, desigur, mai mult decât suficientă pentru ca un criminalist să stabilească prezența oricărei substanțe otrăvitoare.

Tratamentul cosmetic aplicat corpului neînsuflețit elimină expresia de suferință de pe chipul papei. Măinile care strânseseră acum dispărutele foi de hârtie erau încleștate în jurul unui rozariu. Cardinalul Villot se duse în cele din urmă la culcare, cu puțin înaintea miezului nopții.

Papa Paul al VI-lea, conform legii italiene, nu fusese îmbălsămat decât după douăzeci și patru de ore după moartea sa. Deși după moartea lui Paul apăruseră zvonuri cu privire la incompetența medicală, nu se făcuse nici măcar o aluzie la un joc murdar. Acum, nu numai cu toate îndemnurile marelui public, ci și cu cele ale stațiilor de radio și de televiziune precum și ale presei, de a se face o autopsie, corpul neînsuflețit al lui Albino Luciani fusese îmbălsămat la vreo douăsprezece ore după ce fusese descoperit.

În ziua de sâmbătă, 30 septembrie, o anumită întrebare se punea tot mai stăruior. “De ce fără autopsie?” Mediile de informare începură să caute o explicație pentru o moarte atât de bruscă, neanunțată. Curia fu iute în a aminti reporterilor care cereau lămuriri o remarcă spontană pe care Albino Luciani o făcuse în timpul ultimei audiențe generale, de joi, 27 septembrie, întorcându-se către un grup de bolnavi și de handicapați, în sala Nervi, Luciani spusese: “Amintiți-vă că papa al vostru a fost de opt ori internat în spital și a avut patru

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

operații“.

Oficiul de presă al Vaticanului începu să răspundă cererilor de detalii cu privire la sănătatea lui Luciani prin repetarea ultimei fraze a papei. O folosiră atât de mult, încât ajunsese să aducă a răspuns dat de robotul telefonic, producând în rândul ascultătorilor o insatisfacție comparabilă.

Diversele medii de informare amintiră că Luciani nu se vădise a fi bolnav în timpul scurtului său pontificat. Dimpotrivă, observară ele, părea a fi sănătatea întruchipată, plin de viață și de entuziasm. Alții, care îl cunoșteau pe Luciani de mult mai mult timp, începură să fie contactați pentru a li se solicita punctele de vedere.

Când monseniorul Senigaglia, secretarul din Veneția al lui Luciani pentru mai bine de șase ani, dezvălui faptul că decedatul papă fusese supus unui control medical complet cu puțin timp înainte de a părăsi Veneția pentru a participa la Conclav, iar examinarea medicală “fusese favorabilă în toate privințele“, cererea de a se efectua o autopsie deveni și mai hotărâtă.

Când diverși medici experți italieni începură să susțină categoric necesitatea unei autopsii pentru a se stabili cauza exactă a morții, panica în interiorul Vaticanului atinse noi culmi. Era clar că, în vreme ce medicii erau pregătiți să prezinte o multitudine de motive care ar fi putut constitui factori favorizanți (stresul brusc de a deveni papă era unul dintre cele preferate), nici unul dintre ei nu era dispus să accepte, fără efectuarea unei autopsii, afirmația Vaticanului că Albino Luciani murise de infarct miocardic.

Vaticanul se apăra susținând că efectuarea unei autopsii este împotriva regulilor sale interne. Era încă o minciună pasată presei mondiale. Chestionările suplimentare întreprinse de ziariștii italieni stabiliră că Vaticanul se referea la Constituția Apostolică proclamată de papa Paul al VI-lea în 1975. Acesta era documentul care stabilea procedurile pentru alegerea succesorului său, cu căutarea de microfoane instalate în zona desfășurării Conclavului și instrucțiunile sale asupra dimensiunilor buletinelor de vot. Lectura atentă a documentului dovedește că Paul nu reușise să prevadă posibilitatea vreunei controverse cu privire la cauza morții sale. Autopsia nu era nici interzisă, nici aprobată. Pur și simplu nu exista nici o referire la ea.

Problema morții lui Paul deveni atunci o chestiune de dezbatere publică. **Este cât se poate de clar că viața lui Paul ar fi putut fi prelungită.** Tratamentul medical care-i fusese administrat pe parcursul ultimelor sale zile lăsase, în opinia multor experți internaționali, extrem de mult de dorit. Din spitalul său din Cape Town, dr. Christian Barnard, informat că papa Paul nu fusese plasat într-o unitate de terapie intensivă, spusese: “Dacă asta s-ar fi întâmplat în Africa de Sud, medicii răspunzători ar fi fost reclamați la Asociația Medicală din care făceau parte, pentru neglijență.“

Unul dintre medicii răspunzători de tratamentul papei Paul fusese dr. Renato Buzzonetti, adjunctul șefului serviciilor medicale ale Vaticanului.

David Yallop

Acum, același medic, care în opinia doctorului Barnard acționase neglijent în august, realizase o imposibilitate medicală determinând cauza morții singuratice a lui Albino Luciani, în absența unei autopsii, concluziile sale erau complet nefondate.

Pe acest fundal prezida cardinalul Confalonieri prima ședință a Adunării Cardinalilor, grupul care veghează la și controlează afacerile Bisericii în interimatul ce urmează morții unui papă. Grupul include toți cardinalii - care se întâmplă să se afle în Roma. Când avu loc această primă ședință, sâmbătă 30 septembrie, la ora 11:00, marea majoritate a cardinalilor era răspândită în lumea largă. Din 127 de cardinali, numai 29 fură prezenți și cei mai mulți dintre aceștia erau, firește, italieni. Această minoritate luă câteva decizii. Ei hotărâră ca funeraliile lui Albino Luciani să aibă loc miercurea următoare, în 4 octombrie. În același timp, uriașa dorință a publicului de a trece pe la catafalcul papei îi deranja extrem de mult pe oficialii Vaticanului. Ei anticipaseră un grad de interes similar celui arătat la moartea papei Paul - încă un exemplu de cât de puțin reușea Curia să înțeleagă impactul provocat de Luciani. Fu luată hotărârea ca trupul neînsuflețit să fie mutat în aceeași seară în bazilica San Pietro. În acea dimineață, însă, cele mai semnificative fură deciziile ca următorul Conclav să aibă loc cât mai curând cu putință, în 14 octombrie, și să nu fie făcută nici o autopsie.

Îndoielile și grijile unor oameni precum Benelli, Feliei și Caprio în privința morții lui Luciani nu fură luate în seamă. Perfect conștient de faptul că disputele vor continua să sporească până când publicului îi va fi dat ceva care să-l distragă și să-l abată de la aceste preocupări, Villot și colegii săi inversară complet felul în care gândiseră în august. Atunci, Conclavul fusese amânat până aproape de limita permisă. Acum, avea să fie cât mai din scurt. Era o stratagemă isteasă. Cardinalii curiali se gândiră mai ales că, după funeralii, mediile de informare aveau să devină preocupate de posibilul succes al lui Luciani. Dacă puteau ține piept câteva zile, până ce aveau loc funeraliile, urmau să se afle și ei în siguranță. Mai mult, oricare dintre ceilalți cardinali, care formau majoritatea, ce încă nu sosiseră, care s-ar fi simțit obligat să insiste asupra efectuării unei autopsii, s-ar fi confruntat cu decizii deja luate. A răsturna asemenea decizii în timpul limitat dinaintea funeraliilor ar fi fost, practic, imposibil. “Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi”, ne spune Isus; un îndemn pe care în dimineața de 30 septembrie 1978 cei 29 de cardinali au ales să-l ignore, în numele Bisericii Romano-Catolice.

După suspendarea ședinței, cardinalul Confalonieri își emise amabila opinie cu privire la cauza morții subite a papei.

Nu putea suporta singurătatea; toți papii trăiesc într-un gen de solitudine instituțională, dar probabil că Luciani suferea mai mult decât

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

alții din cauza ei. El, care trăise întotdeauna printre oameni, s-a trezit locuind cu doi secretari pe care nu-i cunoștea și cu două măicuțe care nici măcar nu-și înălțau privirile în prezența papei. Nu avea nici măcar timpul de a-și face prieteni.

Părintele Diego Lorenzi lucrase îndeaproape cu Luciani, timp de mai bine de doi ani. Sora Vincenza fusese în slujba lui Luciani de aproape douăzeci de ani. Departe de a-și ține privirile în pământ în apropierea sa, ea fusese pentru Luciani o sursă de mare mângâiere. Într-adevăr, fusese izolat, dar ar fi putut o mână de intimi să prevină o moarte solitară, misterioasă?

Nu încapă nici o îndoială că ostilitatea curială și aroganța afișată pe parcursul ultimelor sale treizeci și trei de zile de viață nu fuseseră cea mai fericită experiență, dar Albino Luciani înfruntase ostilitatea și aroganța clericală vreme de aproape un deceniu, în Veneția.

La ora 18:00, în ziua de sâmbătă 30 septembrie, corpul îmbălsămat fu mutat, descoperit, în bazilica San Pietro. Mare parte a lumii urmări la televizor cum procesiunea, incluzând 24 de cardinali și 100 de episcopi și arhiepiscopi, trecu prin Prima Logie, prin Sala Ducală, prin sala și apoi pe Scările Regilor, apoi prin Poarta de Bronz, ieșind în Piața San Pietro. În acel moment, intonarea Magnificat-ului fu pe neașteptate acoperită de unul dintre acele gesturi atât de specific italiene. Mulțimea izbucni într-un ropot prelungit de aplauze puternice, echivalentul latin al tăcerii anglo-saxone.

Pretutindeni în lume, opinii avizate și neavizate încercară să evalueze viața și moartea lui Albino Luciani. Mare parte a ceea ce s-a scris spune mult mai mult despre cei care au scris decât despre Luciani. Încredințarea că atenția oamenilor putea fi lesne abătută de la deces către succesiune, exprimată dimineață de Curie, începu repede să se vădească exactă. În Anglia, *The Times* oglindi exact natura trecătoare a vieții într-un editorial intitulat "Anul celor trei papi".

Unii observatori vorbiră, cu un fin simț al observației, despre o mare promisiune neîndeplinită, alții despre un pontificat care promisese că avea să fie vesel. În privința explicației asupra morții subite, serviciul de dezinformare al Curiei Romane dădu o lovitură remarcabilă. Unul după altul, semnatarii multor articole se referiră la o lungă listă de boli. Faptul că cineva atât de experimentat precum Patrick O'Donovan, de la *Observer* a putut fi păcălit să scrie ceea ce urmează arată ce succes au avut minciunile: "Abia acum a devenit cunoscut de toată lumea că papa Luciani avea o fișă medicală plină de afecțiuni, toate mortale."

Care anume erau aceste afecțiuni, nu se spuse. Străduindu-se să se încadreze într-un termen-limită, este limpede că O'Donovan și ceilalți autori nu au avut timp să facă personal cercetări și s-au bizuit pe contactele pe care le aveau cu Vaticanul. Unii vorbiră despre cât de mult fuma Luciani, despre

David Yallop

faptul că nu avea decât un plămân, despre puseurile sale de tuberculoză. După moartea sa, altora li se spuse, de către surse de la Vatican, despre cele patru atacuri de cord ale lui Luciani, despre faptul că suferea de flebită, o dureroasă afecțiune circulatorie. Alții menționară faptul că suferea de emfizem, o boală cronică a plămânilor, provocată de obicei de fumatul țigărilor. Nimic din toate acestea nu este adevărat.

Excesul de minciuni al Vaticanului se întoarce împotriva sa. S-ar mai fi adunat 111 cardinali la Roma în august 1978 să aleagă un om suferind de toate aceste boli? Ca, după aceea, să-l lase să moară singur? Pe lângă minciunile cu privire la starea sănătății lui Luciani, serviciul de dezinformare al Vaticanului era ocupat și cu alte probleme. Curia puna pe tapet punctul de vedere anonim și neoficial potrivit căruia oricum, ca papă, Luciani nu era bun de nimic. La ce bun să bocești ceea ce nu avea nici o valoare? Am discutat despre această campanie mârșavă cu cardinalul Benelli, care a remarcat:

Mi se părea că scopul lor [al Curiei Romane] era dublu. Minimalizarea calităților lui Luciani urmărea să reducă sentimentul pierderii și, în consecință, să reducă cererile de efectuare a unei autopsii. În al doilea rând, Curia se pregătea pentru viitorul Conclav. Le trebuia un papă curial.

Când Luciani luase masa cu nepoata sa, Pia, unul dintre subiectele discutate fusese legat de denaturările operate de presă. Acum, în moarte, Luciani deveni o victimă tocmai a acestui lucru. Comentariile negative erau inspirate în general de preoți insignifianți sau de monseniori care în mod normal se ocupau cu scrierea unor comunicate irelevante ale Vaticanului. Aceștia găseau că era extrem de flatant să le fie cerute părerile despre decedatul papă. Faptul că nici unul dintre ei nu se aflase în apropierea coridoarelor puterii sau nu călcaseră nicicând în apartamentul papal era mascat sub descrierea vagă “o sursă de rang înalt de la Vatican a declarat astăzi”. Ceea ce spuneau ei era parte dintr-o mare nedreptate făcută memoriei papei decedat. Le permitea autorilor care înainte de conclavul din august fuseseră atât de neatenți la Luciani să dea la spate faptul inconfortabil că alegerea acestuia fusese o demonstrație majoră a proastei lor informări. Se pare că gândeau: ei bine, da, nu l-am pus la socoteală, dar vezi bine că nici nu era de pus la socoteală. Așadar:

Audiențele au atras simpatia imediată a publicului, dar i-au dezamăgit și, uneori, i-au îngrijorat pe oficialii Bisericii. Papa afișa o filosofie a existenței ce semăna uneori cu cea promovată de Readers Digest: bun simț, și încă simplist, care curma înaltele zboruri teologice ale oratoriei lui Paul al VI-lea. În mod limpede, el nu avea cultura și pregătirea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

intelectuală a predecesorului său.

Pentru *Le Monde*, Robert Sole,
corespondentul la Vatican.

Am urmărit la început cu nesăţ, apoi cu un sporit sentiment al ridicolului, generoasele sale eforturi de a ne ajuta să-l cunoaştem. Zâmbea, avea tată socialist, a refuzat tiara pentru o simplă tocă, se adresa familiar audienţei.

Commonweal

Newsweek consideră că respingerea de către Luciani a filosofiei “Ubi Lenin, ibi Ierusalim” era o trădare a cardinalilor din America Latină, care jucaseră un rol atât de important în alegerea sa. Periodicul era de părere că, făcând această observaţie, Luciani respinsese teologia eliberării. Datorită cenzurii exercitate de Curie, ei nu cunoşteau faptul că Luciani îşi exprimase şi o reţinere importantă: “Există anumite asemănări, dar nu putem pune semnul de egalitate” şi ratară astfel adevăratul sens al vorbelor sale.

Peter Nichols, extrem de experimentatul corespondent al cotidianului *Times*, dar scriind de astă dată în *Spectator*, îl compară pe Luciani cu un comediant popular italian de odinioară, care nu avea decât să apară în văzul publicului, pentru a şi primi ovaţii. Nu explică, însă, şi de ce Paul al VI-lea nu primise ovaţii la fiecare apariţie.

Alţii criticară faptul că el îi reconfirmase în funcţii pe toţi şefii Curiei. Neglijară să arate, însă, că la fel făcuseră şi ultimii trei papi dinaintea lui Luciani şi că el îşi menţinuse puterea şi autoritatea de a îndepărta oricând pe oricare dintre ei.

Multe dintre mediile de informare internaţionale preluară, în zilele care urmau morţii papei, povestiri despre ritualurile Vaticanului ce marchează acest moment. Ziarele erau pline de relatări ale felului cum cardinalul Villot se apropiase de corpul inert şi rostise de trei ori “Albino, eşti mort?”, fiecare întrebare fiind urmată de lovirea simbolică a frunţii papei cu un ciocănel de argint. Presa oferă, de asemenea, descrieri dramatice ale felului cum Villot luase apoi inelul papal al Pescarului de Oameni din degetul lui Luciani şi-l zdrobise în bucăţele.

La moartea lui Albino Luciani nu avuseseră loc, de fapt, nici o ciocănire a frunţii, nici o chemare pe nume. Aceste ceremonii fuseseră abolite în timpul vieţii lui Paul. În ceea ce priveşte inelul papal, pontificatul lui Luciani fusese atât de scurt încât Vaticanul nici nu avusese vreme să facă inelul. Singurul inel de la mâna lui Luciani pe durata întregului său pontificat fusese cel dat tuturor episcopilor care participaseră la cel de-al Doilea Conciliu al Vaticanului.

Motivul pentru care merită să fie băgat în seamă acest reportaj extrem

de inexact, când se știe nu numai cât de multe a realizat Luciani într-un timp atât de scurt, dar și câtă considerație aveau față de Luciani oameni precum Casaroli, Benelli, Lorscheider, Carrone, Feliei și mulți alții, constă în faptul că aceasta a constituit o campanie orchestrată. Nici măcar un singur necrolog sau articol critic nu a conținut faptele înregistrate în capitolul precedent. Una dintre expresiile citate cu mare plăcere în Cetatea Vaticanului afirmă: “Nimic nu răsuflă din Vatican fără un scop extrem de precis.”

Pe 1 octombrie, presiunea exercitată pentru efectuarea unei autopsii asupra trupului lui Luciani crescuse. Cel mai respectat cotidian italian, *Corriere della Sera*, avea pe prima pagină un articol cu titlul “*De ce se spune 'nu' unei autopsii?*” Era al lui Carlo Bo, un foarte talentat autor, ce avea cunoștințe considerabile despre Vatican. Simplul fapt că articolul a apărut este semnificativ în sine. În Italia, datorită Tratatului Lateran și înțelegerilor ulterioare între statul italian și Vatican, presa este serios cenzurată când scrie despre Biserica catolică. Legea privitoare la calomnie este foarte severă. Comentariile critice, pentru a nu mai vorbi despre un atac fățiș, pot avea rapid drept rezultat aducerea în fața tribunalului a ziarului respectiv.

Carlo Bo evident că evită un asemenea risc. Într-un stil amintind vag de discursurile lui Marc Antoniu adresate poporului roman, Bo vorbea despre suspiciuni și zvonuri care ieșiseră la iveală după moartea subită a papei. El le spusese cititorilor că, în ceea ce-l privea, era încredințat că palatele și beciurile Vaticanului erau eliberate de secole de asemenea acte criminale. Tocmai din acest motiv, zicea el, pur și simplu nu putea înțelege de ce hotărâse Vaticanul să nu efectueze nici o verificare științifică. “Mai direct spus, de ce nu se face o autopsie”. și în continuare:

... Biserica nu are de ce se teme, prin urmare, nu are nimic de pierdut. Dimpotrivă, ar avea multe de câștigat.

... Acum, a ști de ce a murit papa este un fapt istoricește legitim, face parte din istoria noastră vizibilă și nu afectează în nici un fel misterul spiritual al morții sale. Trupul pe care-l lăsăm în urma noastră când murim și poate fi înțeles cu ajutorul bietelor noastre instrumente este o rămășiță: sufletul este deja sau, mai degrabă, întotdeauna a fost, supus altor legi care nu sunt omenești și, prin urmare, rămâne de nepătruns. Să nu facem dintr-un mister un secret de păstrat din rațiuni omenești și să recunoaștem micimea secretelor noastre. Să nu declarăm sacru ceea ce nu este.

În vreme ce cei cincisprezece medici aparținând serviciului medical al Vaticanului refuzară să comenteze pe marginea necesității de a se face autopsii papilor decedați, Edoardo Luciani, de curând întors din Australia, nu reuși să ajute poziția Vaticanului atunci când fu întrebat despre starea de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

sănătate a fratelui său:

În ziua care a urmat ceremoniei urcării pe tron, l-am întrebat pe medicul lui personal cum îl găsisse, gândindu-mă la toate presiunile la care era acum supus. Doctorul m-a liniștit, spunându-mi că fratele meu se simte excelent și că inima îi este în formă.

Întrebat dacă fratele său avusese probleme cu inima, Edoardo răspunse: “După câte știu eu, absolut deloc.” Nu se prea potrivea cu fantezia orchestrată de Vatican.

Luni, 2 octombrie, controversa cu privire la moartea papei cuprinsese deja întreaga lume. În Franța, la Avignon, cardinalul Silvio Oddi se trezi supus multor întrebări. În calitate sa de cardinal italian, putea, oare, să spună francezilor care încercau să-l descoase adevărul despre cele întâmplate? Colegiul Cardinalilor, le aduse Oddi la cunoștință, “nu va lua în considerare posibilitatea vreunei anchete, nu va accepta nici o supervizare din partea nimănui și nici măcar nu va lua în discuție subiectul”. Oddi concluziona: “Știm, de fapt, cu toată siguranța, că moartea lui Ioan Paul I s-a datorat faptului că inima sa a încetat să mai bată din cauze perfect naturale.” Evident, cardinalul Oddi făcuse o descoperire medicală importantă pentru întreaga lume - posibilitatea de a diagnostica fără autopsie ceea ce este diagnosticabil numai prin autopsie.

În același timp, protestele părintelui Lorenzi și ale altor membri ai personalului apartamentului papal privitoare la o anume minciună dădură în sfârșit roade. Vaticanul anunță:

După efectuarea cercetărilor necesare, suntem acum în măsură să afirmăm că papa, când a fost găsit în dimineața de 29 septembrie, ținea în mâini anumite foi de hârtie conținând scrieri personale precum omilii, cuvântări, reflecții și diverse însemnări.

Când Vaticanul anunțase anterior că Luciani ținea în mâini *Urmându-l pe Cristos*, notează părintele Andrew Greely în cartea sa, *Cum se fac papii*, “câțiva reporteri au izbucnit în râs fără să se ferească”.

Aceste hârtii, detaliind schimbările cruciale pe care se pregătea Albino Luciani să le facă, au suferit o extraordinară metamorfoză de-a lungul anilor: un raport asupra Bisericii din Argentina; însemnări pentru viitorul său discurs de Angelus; predici scrise în Belluno / Vittorio Veneto / Veneția; o revistă parohială; discursul pe care urma să-l țină iezuiților (de fapt, acesta fusese găsit pe masa lui de lucru); un raport scris de papa Paul. Când un șef de stat moare în împrejurări evident normale, ultimele sale acțiuni sunt de un interes

mai mult decât academic. Când un șef de stat moare în împrejurările care au învăluit moartea lui Albino Luciani, nevoia de a ști devine o chestiune vitală, de interes public. Faptul că Luciani ținea în mâini însemnările sale personale cu privire la schimbările cruciale pe care-și propusese să le facă mi-a fost confirmat din cinci surse diferite. Două sunt surse directe din Vatican; celelalte trei sunt persoane din afară, care nu locuiesc în Vatican. Odată cu retractarea oficială de către Vatican a versiunii *Urmându-l pe Cristos*, mașina curială începea să dea semne de încordare.

Încordarea creștea și mai mult când presa internațională începu să comenteze un număr de aspecte tulburătoare. Deoarece faptul că un papă să nu aibă pe nimeni care să se intereseze de trebuințele sale de la mijlocul serii până ziua următoare li se păru multora a fi în neregulă. Faptul că dr. Renato Buzzonetti lucra în principal la un spital din Roma și, prin urmare, nu putea garanta disponibilitate absolută apăru a fi scandalos. Dacă observatorii ar fi cunoscut realitatea ineficienței Vaticanului, scandalul ar fi fost și mai mare. Faptele în totalitatea lor ilustrează nu numai posibilitatea unei morți premature naturale, ci și un scenariu de asasinat.

În Spania, ca și în alte țări, controversa se transformă într-o dezbatere publică. Profesorul Rafael Cambra de la Universitatea din Madrid se număra printre cei care se plângeau că Vaticanul “face lucrurile în maniera italiană sau în maniera florentină, ca în timpul Renașterii”. Îndemnând la efectuarea unei autopsii, Cambra dădea glas temerii că un papă care se pregătea în mod clar să readucă în Biserică o foarte necesară disciplină se putea să fi fost omorât.

În Mexico City, episcopul de Cuernavaca, Sergio Arceo, ceru public o autopsie, declarând: “Cardinalului Miranda și mie ni se pare că ar fi folositoare.” Episcopul ordonă ca o dare de seamă amănunțită să fie citită în toate bisericile din dioceza sa. Mașina Vaticanului se mișcă repede. Darea de seamă amănunțită, ca multe alte lucruri în această afacere, dispăru de pe fața pământului, iar după ce Vaticanul se socoti cu cardinalul Miranda, acesta ajunsese să declare, la sosirea sa ulterioară la Roma, că el nu avea nici un fel de îndoială cu privire la moartea papei.

În 3 octombrie, în vreme ce pe dinaintea trupului neînsuflețit al papei oamenii continuau să treacă, în jur de 12.000 de persoane pe oră, controversa deveni mai zgomotoasă. Testamentul lui Albino Luciani dispăruse, dar Vaticanul, prin nemiîntâlnitul său comportament, asigura o moștenire amară. Un papă cu darul de a vorbi deschis, direct și simplu era înconjurat în moarte de rătăcire și înșelăciune. Era clar că pierderea resimțită de oamenii obișnuiți era imensă. Din partea Vaticanului existau slabe dovezi de împărtășire a acelui larg răspândit sentiment - mai degrabă o acțiune de ariergardă în vederea protejării nu a memoriei lui Albino Luciani, ci a celor asupra cărora plana clar dovada complicității la asasinarea acestuia.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Preoți care nu făceau parte din Curie dezbăteau acum în ziare meritele și neajunsurile unei autopsii. Autoritățile în materie și observatorii Vaticanului aduceau reprezentanților acestuia aspre critici pentru încăpățânarea de care dădeau dovadă. Ceea ce devenise extrem de clar, după cum observa Vittorio Zucconi în *Corriere della Sera*, era faptul că “în spatele îndoielilor existente cu privire la moartea papei se află o profundă insatisfacție provocată de «versiunile oficiale»”.

Organizația catolicilor tradiționaliști, cunoscută sub numele de *Civiltà Cristiana*, indică exact cât de profundă le era insatisfacția. Secretarul Franco Antico arată că el trimisese șefului justiției din orașul-stat Vatican o cerere oficială în vederea efectuării unei anchete judiciare complete cu privire la moartea papei Ioan Paul I.

Decizia de a formula această cerere și motivele ei constituiră titluri de primă pagină în întreaga lume. Antico cită câteva dintre inconsecvențele care apăruseră până în acel moment din partea Vaticanului. Ceea ce voia acest grup nu era doar efectuarea unei autopsii, ci o anchetă judiciară completă. Antico spuse: “Dacă președintele Carter ar fi murit în asemenea împrejurări, puteți fi siguri că poporul american ar fi cerut o explicație.”

Antico spuse presei că organizația sa examinase inițial posibilitatea unei declarații oficiale în care să se spună că papa fusese ucis de o persoană sau de persoane neidentificate. Dând un minunat exemplu de complexitate a minții italiene, el spuse că se abținuseră de la un asemenea pas deoarece “nu căutăm să declanșăm un scandal”. *Civiltà Cristiana* își trimise cererea și cardinalului Confalonieri, decanul Sfântului Colegiu. Unele dintre problemele ridicate de ei erau intervalul dintre găsirea corpului și anunțarea publică a morții, faptul că papa aparent lucra stând în pat fără ca nimeni să se intereseze dacă se simțea bine și faptul că nu fusese eliberat nici un certificat de deces. Nici un medic al Vaticanului nu-și asumase, printr-un certificat de deces oficial, responsabilitatea publică în privința diagnosticării cauzei morții lui Albino Luciani.

Sușinătorii rebelului arhiepiscop Marcel Lefebvre, care anunțase deja că Luciani murise deoarece Dumnezeu nu voise ca el să fie papă, anunțară acum prin abatele Ducaud-Bourget, mâna dreaptă a lui Lefebvre, o altă teorie: “Este greu de crezut că moartea a fost naturală, ținând cont de toate fapăturile diavolului care locuiesc în Vatican.”

Fiind anterior forțat să retracteze declarația conform căreia autopsiile papale sunt interzise în mod explicit, Vaticanul se confruntă marți, 3 octombrie, cu eforturile câtorva examinări insistente din partea presei italiene. Autopsii se mai făcuseră și altor papi. De pildă, Pius al VIII-lea murise la 30 noiembrie 1830. Jurnalul prințului Don Agostini Chigi conținea o însemnare potrivit căreia în seara următoare se efectuase o autopsie. Rezultatul autopsiei este necunoscut, deoarece Vaticanul nu a recunoscut niciodată oficial că

aceasta a avut loc. De fapt, în afara unei anumite slăbiciuni a plămânilor, toate organele fură găsite a fi sănătoase. Exista suspiciunea că papa fusese otrăvit.

În seara de 3 octombrie, la ora 19:00, se petrecu un eveniment curios. Porțile bazei San Pietro fură închise publicului pentru restul zilei. Biserica fu golită, cu excepția celor patru gărzi elvețiene postate la colțurile catafalcului, tradiționala pază permanentă acordată trupului unui papă decedat. La 19:45, un grup de aproximativ 150 de pelerini din Canale d'Agordo, localitatea natală a lui Albino Luciani, însoțiți de episcopul de Belluno, fură lăsați să pătrundă în liniște în biserică, printr-o intrare laterală. Grupul tocmai sosise la Roma și-i fusese acordată permisiunea specială, după închiderea oficială a bisericii, de a-și aduce ultimul omagiu omului pe care mulți dintre componenții săi îl cunoșteau personal. Se vădi că cineva din Cetatea Vatican, care avea anumite planuri cu privire la trupul neînsuflețit al papei, nu fusese înștiințat. După câteva minute de la sosire, pelerinii se treziră îmbrânciți fără nici un ceremonial și scoși afară, în Piața San Pietro.

Apăruseră oficiali ai Vaticanului împreună cu un grup de medici. Toți ceilalți primiră ordinul de a părăsi locul. Cele patru gărzi elvețiene primiră și ele liber. Mari paravane stacojii fură plasate de jur împrejurul catafalcului, pentru a împiedica pe orice privitor care s-ar fi întâmplat să se mai afle în bazilică să vadă ce anume făceau medicii. Această bruscă și neanunțată examinare medicală dură până la ora 21:30. Când se sfârși, câțiva pelerini din Canale d'Agordo, care rămăseseră afară, întrebă dacă puteau, în sfârșit, să-și aducă ultimul omagiu trupului neînsuflețit. Cererea fu respinsă.

De ce a avut loc această examinare, cu mai puțin de 24 de ore înainte de funeralii? Mulți dintre cei ce lucrau în mediile de informare nu aveau nici o îndoială. Se efectuase o autopsie. Făcuse în cele din urmă Vaticanul o mișcare pentru a potoli neliniștea publicului? Dacă da, atunci declarațiile ulterioare ale Vaticanului cu privire la această examinare medicală conduc inexorabil spre concluzia că examinarea a confirmat toate acele temeri și neliniști potrivit cărora papa fusese ucis.

După examinare nu se făcu nici un anunț și, în ciuda faptului că fu potopit de întrebări din partea mediilor de informare, Biroul de Presă al Vaticanului continuă să păstreze deplină tăcere cu privire la cele petrecute în bazilica San Pietro, până după înmormântarea papei. Abia atunci își prezentă versiunea, înainte de aceasta, neoficial, înștiințase agenția de știri italiană ANSA că examinarea medicală fusese o verificare de rutină a stării de conservare a corpului și că fusese realizată de profesorii Gerin și de Arnaldo și Ernesto Signoracci, printre alții. ANSA aflase și că mai fuseseră administrate câteva injecții cu fluid de îmbălsămare.

Când Biroul de Presă al Vaticanului vorbi, în cele din urmă, reduse cele nouăzeci de minute ale examinării la douăzeci. Mai declară că totul fusese găsit în ordine și că ulterior, pelerinii din Canale d'Agordo fuseseră reprimiți.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Pe lângă erorile sau minciunile deliberate, inerente, din declarația de presă, există un număr de alte fapte neliniștitoare. Profesorul Cesare Gerin, contrar afirmațiilor celor care au răspuns din partea Vaticanului la întrebările puse de ANSA, nu a fost prezent. Mai mult, când i-am intervievat pe frații Signoracci, ei au fost cât se poate de fermi cu privire la faptul că nici ei nu au luat parte la acest bizar eveniment. A fost, clar, o verificare a stării de conservare, făcută fără conservaționisti.

Dacă, așa cum mulți cred, a fost, într-adevăr efectuată o autopsie, chiar și una parțială - deoarece în nouăzeci de minute nu s-ar fi putut face o examinare standard completă -, atunci rezultatele, dacă ar fi fost negative, ar fi fost anunțate clar și răspicat. Ce altă modalitate mai bună de a închide gura lumii? *Corriere delta Sera* declară că “în ultimul moment, un faimos doctor de la Universitatea Catolică s-a alăturat echipei speciale“. Ulterior, “faimosul doctor“ a dispărut în cețurile dimineții ce se ridicau din apele Tibrului.

Psihologul catolic Rosario Mocciano, comentând comportamentul celor cărora li se încredinșase conducerea Bisericii Romano-Catolice pe parcursul acestei perioade de vacanță a tronului, îl descrie astfel: “Un fel de 'omerta' (tăcere) mafiote deghizată în caritate creștinească și protocol.“

Dialogul iubirii, pe care Luciani îl inițiasse între sine și oameni, continuă până la amarul său sfârșit. În 4 octombrie fără să țină seama de ploaia care nu mai contenea, aproape 100.000 de persoane se adunară în Piața San Pietro pentru a asculta liturghia de înmormântare, ținută în aer liber. În ultimele patru zile, în jur de un milion de persoane trecuseră prin fața catafalcului. Primul dintre cele trei texte citite, luate din Apocalipsa Sfântului Ioan, se termină prin cuvintele: “Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul. Oricui însetează, am să dau fără nici o plată apă din fântâna vieții.“

Trupul lui Albino Luciani, închis ermetic în trei sicrie, din lemn de chiparos, din plumb și din lemn de abanos, își află ultimul lăcaș de odihnă într-un sarcofag de marmură, în cripta bazilicii San Pietro. Controversa privitoare la faptul dacă, înainte de moarte, lui Albino Luciani nu i se mai dăduse și altceva decât apă din fântâna vieții, nu încetă nici măcar în timp ce rămășițele sale pieritoare se duceau, prin răcoarea amurgului roman, să-și ia locul între Ioan al XXIII-lea și Paul al VI-lea.

Foarte mulți oameni rămaseră tulburați de neașteptata moarte. Printre ei, și propriul medic al lui Albino Luciani, Giuseppe Da Rosa.

Papa fiind înmormântat de-acum în trei sicrie, era limpede că avea să fie practic imposibil de a convinge Vaticanul să-și schimbe poziția. Cererea oficială adresată Tribunalului Vaticanului de Civilta Cristiana rămase în seama unui singur judecător, Giuseppe Spinelli. Chiar și dacă omul ar fi dorit fierbinte să se efectueze o autopsie și o investigație completă, este greu de văzut cum ar fi putut el să înfrângă puterea Cetății Vaticanului și a oamenilor care îi conduceau - oameni care pretindeau a fi un “fapt“ istoric acela că ei și

predecesorii lor aveau aproape două mii de ani de practică la cârma Bisericii Romano-Catolice.

Era foarte potrivită compararea morții lui Albino Luciani de către iezuiți cu o floare de câmp ce se închide noaptea sau, de către franciscani, cu un hoț în noapte. Non-esteții continuau să caute o explicație mai practică. Sceptici se găseau pe ambele maluri ale Tibrului. Printre cei mai tulburați în interiorul Vaticanului era grupul care cunoștea adevărul cu privire la descoperirea trupului papei de către sora Vincenza. Îngrijorarea creștea pe măsură ce sporeau minciunile oficiale. În cele din urmă, după ce papa fu înmormântat, câțiva vorbiră. La început s-au adresat agenției ANSA, apoi, de curând, mie. Într-adevăr, câțiva dintre membrii acestui grup au fost cei care m-au convins că ar trebui să investighez moartea lui Albino Luciani.

În ziua de 5 octombrie, puțin după ora prânzului, ei începură să dea agenției ANSA detaliile concrete ale descoperirii făcute de sora Vincenza. Informațiile lor specificară corect până și faptul că însemnările pe care Luciani le strângea în moarte priveau “anumite numiri în Curia Romană și în episcopatul italian”. Grupul mai dezvălui și că papa discutase problema refuzului lui Baggio de a accepta patriarhatul Veneției. Când povestea explodă în public, răspunsul Vaticanului aminti foarte bine de cel al monseniorului Henry de Riedmatten, când acestuia îi fuseseră puse întrebări despre documentul lui Luciani cu privire la controlul nașterilor. Acel document, a nu se uita, fusese respins de Riedmatten, drept “o fantezie”. Confruntat acum efectiv, cu sute de reporteri care cereau Vaticanului să comenteze ultimele informații scurse, directorul Biroului de Presă al Vaticanului, părintele Panciroli, emise o dezmințire scurtă, de un singur rând: “Sunt relatări lipsite de orice fundament.”

Printre cei care nu se lăsară impresionați de această dezmințire se numărau și unii dintre cardinalii ce continuau să sosească la Roma pentru Conclavul ce urma să aibă loc. La ședința adunării cardinalilor, care avu loc în 9 octombrie, neliniștea lor ieși la iveală. Cardinalul Villot, mai cu seamă, se trezi supus atacurilor. De pe poziția sa de Camerlengo, el luase hotărârile și autorizase declarațiile care indicau limpede că moartea lui Luciani fusese urmată de o mușamalizare. Mulți dintre prinții ne-italieni ai Bisericii cerură să afle exact ce anume se acoperea. Ei voiră să știe de ce anume nu fusese precis stabilită cauza morții și de ce fusese ea numai presupusă. Voiră să știe de ce nu se lămurise mai bine ora decesului. De ce nu-și asumase un medic responsabilitatea oficială, punându-și numele pe un certificat de deces care să poată fi făcut public.

Nu avură succes în eforturile lor de a obține aceste lămuriri. Următorul Conclav se apropia cu repeziciune, mulțumită hotărârii luate de o minoritate în ziua care urmasse descoperirii corpului neînsuflețit al papei. Mințile cardinalilor începură să se concentreze asupra pregătirii terenului și a

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

intrigilor din jurul problemei de a stabili cine să-i urmeze lui Albino Luciani: un indiciu asupra faptului că oamenii din Curia Romană, moștenind o experiență de aproape două mii de ani, învățaseră, într-adevăr, multe de la predecesorii lor.

În 12 octombrie, cu mai puțin de patruzeci și opt de ore înaintea Conclavului, Vaticanul își făcu publică declarația finală cu privire la furorile stârnite de moartea lui Albino Luciani. Fu emisă de secretarul de presă al Vaticanului, părintele Romeo Panciroli:

La sfârșitul “Novemdiales“, când pătrundem într-o nouă fază a Vacanței Tronului, directorul Biroului de Presă al Sfântului Scaun exprimă cuvinte de fermă dezaprobare a acelor care în ultimele zile s-au complăcut în răspândirea de zvonuri bizare, neverificate, adesea false și care uneori au atins nivelul unor insinuări grave, pe măsura repercusiunilor pe care le-ar fi putut avea în acele țări unde oamenii nu sunt deprinși cu forme de exprimare excesiv de neatente. În aceste momente de jale și suferință pentru Biserică ar fi fost de așteptat mai mult control și mai mult respect.

El repeta că “cele întâmplate au fost relatate întocmai în comunicatul din dimineața de vineri, 29 septembrie, care-și păstrează valabilitatea integrală și care a reflectat cu atâta fidelitate certificatul de deces semnat de profesorul Mario Fontana și de dr. Renato Buzzonetti, încât publicarea sa nu a mai fost necesară.“

Mai nota cu satisfacție “rectitudinea multor profesioniști care, în asemenea momente dificile pentru Biserică, au arătat participare loială la evenimente și au informat publicul prin relatări sobre și obiective“.

Dorind să evit “grave insinuări“, eu am să fac în schimb o declarație categorică. **Sunt pe deplin convins că papa Paul Ioan I, Albino Luciani, a fost asasinat.**

Până la această dată, nici un certificat de deces nu a fost făcut public și, în ciuda repetatelor mele cereri, Vaticanul a refuzat să-mi pună vreunul la dispoziție. Fără îndoială, el ar afirma că motivul morții a fost infarctul miocardic. Refuzul continuu de a pune la dispoziție certificatul de deces înseamnă că nici un doctor nu este dispus să își asume public responsabilitatea diagnosticării morții lui Albino Luciani. Faptul că diagnosticul s-a bazat pe o examinare externă, care este medical inacceptabilă, poate că are o legătură cu refuzul Vaticanului.

Faptul că, în ciuda neliniștii și a interesului internațional, nu a fost efectuată o autopsie sau o examinare detaliată post-mortem, reprezintă o puternică dovadă că papa a fost asasinat. Dacă moartea lui Luciani a fost naturală, atunci de ce să nu se fi făcut o autopsie pentru a se liniști spiritele?

David Yallop

Este limpede că, cel puțin oficial, Vaticanul nu știe când a murit Luciani sau ce anume i-a provocat moartea. “Probabil că spre ora unsprezece” și “moarte subită, care ar putea fi în legătură cu” sunt declarații care demonstrează clar un înalt grad de ignoranță, de aroganță și de înfumurare. Cadavrului unui cerșetor găsit în Roma într-un șanț i s-ar fi acordat mai multă îngrijire și atenție profesională. Scandalul este cu mult mai mare când află că toți acești doctori examinatori nu i-au acordat niciodată îngrijiri medicale lui Albino Luciani în timpul vieții. Când am vorbit cu dr. Renato Buzzonetti la Roma, l-am întrebat ce medicamente luase papa în săptămânile dinaintea morții sale. Mi-a răspuns: “Nu știu ce medicamente lua. Nu am fost medicul lui. Prima dată când l-am văzut în cadrul relației medic/pacient, era mort.”

Dr. Seamus Banim este specialist cardiolog cu peste douăzeci de ani de experiență profesională. Este consultant principal la Spitalul Sf. Bartolomeu din Londra și la Spitalul Nuffield. El a spus, în cadrul interviului pe care i l-am luat:

Pentru un doctor, orice doctor, a diagnostica infarctul miocardic drept cauză a morții este greșit. Eu nu aș fi satisfăcut. Dacă a cunoscut anterior pacientul, dacă l-a tratat o vreme, dacă l-a îngrijit în timpul unui alt atac de cord, dacă a observat omul în viață după ceea ce avea să se dovedească a fi un atac de cord fatal, atunci diagnosticul ar putea fi acceptat. Dar dacă nu l-a cunoscut dinainte pe pacient, nu este îndreptățit să pună acest diagnostic, își asumă un risc foarte serios și e sigur că în țara asta nu avea dreptul să-și asume un asemenea risc și să pună un asemenea diagnostic. Un asemenea diagnostic se poate pune numai în urma unei autopsii.

Avem, prin urmare, o concluzie inacceptabilă cu privire la cauza decesului și o la fel de inacceptabilă concluzie despre ora decesului.

Vaticanul a spus lumii ce s-a întâmplat “probabil către ora unsprezece, în seara de 28 septembrie”. Dr. Derek Barrowcliff, fost medic patolog la Ministerul de Interne britanic, cu o experiență de peste cincizeci de ani, mi-a spus:

Fără o serie de citiri ale temperaturii rectale, este foarte, foarte curajos cel care va spune că moartea a survenit la ora cutare și cutare, într-adevăr, foarte curajos.

Rigor mortis începe să fie detectabilă după cinci sau șase ore, în funcție de un număr de factori, printre care și temperatura încăperii. O cameră încălzită o accelerează, una rece o încetinește. Poate dura 12 ore până să se instaleze complet, apoi rămâne neschimbată pentru 12 ore, după care începe să slăbească pe parcursul altor 12 ore. Este foarte,

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

foarte aproximativ. Dacă rigor mortis este prezentă, este rațional să presupui că moartea a survenit de circa șase ore sau mai mult. Cu siguranță că citirea temperaturii ficatului [ceea ce nu s-a făcut] ar fi fost de ajutor. Dacă cineva examinează un cadavru cu foarte mare atenție în sens medico-legal, atunci poate detecta ușoare grade de rigor. Se instalează foarte încet. Deci, în cazul în care cadavrul era țepăn la ora 6 dimineața, ar fi rezonabil să spui că moartea a intervenit la 11:00 în seara precedentă. Dar. Putea la fel de bine să fie și 9, în seara precedentă.

Așadar, au fost stabilite fără echivoc două lucruri:

1. Nu știm ce a provocat moartea lui Albino Luciani.
2. Nu știm deloc precis ora la care a murit. Când, în august 1978, a murit papa Paul al VI-lea, el era înconjurat de doctori, secretari și preoți. Fiți atenți la detaliul conținut în buletinul oficial care a fost dat publicității și semnat de doctorii Mario Fontana și Renao Buzzonetti.

Pe parcursul săptămânilor trecute, Sfântul Părinte Paul al VI-lea a suportat o accentuare serioasă a dureroaselor simptome legate de artrita de care suferă de ani de zile. În după-amiaza de sâmbătă, 5 august, a făcut febră datorită unui acces subit de cistită acută. Urmând opinia profesorului Fabio Prosperi, urolog șef al Spitalelor Unite din Roma, au fost inițiate măsurile curative corespunzătoare. În timpul nopții de 5 spre 6 august și în tot cursul zilei de duminică 6 august, Sfântul Părinte a suferit de febră ridicată, în jurul orei de 18:15, sâmbătă, 5 august, a fost observată o creștere bruscă, gravă și tot mai accentuată a presiunii arteriale. Au urmat rapid simptomele tipice ale insuficienței ventriculare stângi, cu tabloul clinic complet al edemului pulmonar acut.

În ciuda tuturor îngrijirilor precise aplicate imediat, Sfinția Sa Paul al VI-lea a murit la ora 21:40.

Doctorii care l-au asistat au indicat următorul tablou clinic general în momentul morții: poliartrită cardiopatică arterosclerotică, pielonefrită cronică și cistită acută. Cauza imediată a morții: criză hipertensivă, insuficiență ventriculară stângă, edem pulmonar acut. După mai puțin de două luni, succesorul lui Paul moare “ca o floare de câmp, care se închide noaptea”, fără să fie asistat măcar de un singur membru al profesiei medicale.

În contrast cu mulțimea minciunilor cu care a plouat dinspre Cetatea Vaticanului privitor la evoluția în timp a stării de sănătate a lui Luciani, merită să prezentăm faptele.

În copilărie vădise semnele unei afecțiuni tuberculoase, ale cărei

David Yallop

simptome fuseseră mărirea ganglionilor din zona gâtului. La vârsta de unsprezece ani îi fură scoase amigdalele; la cincisprezece ani vegetațiile. Ambele operații fură efectuate la spitalul general din Padua. În 1945 și, iarăși, în 1947, fu admis într-un sanatoriu pentru suspecți de tuberculoză. Testele efectuate cu ambele ocazii avură rezultate negative și boala pulmonară fu diagnosticată ca bronșită. Se refăcu complet și toate radiografiile pulmonare ulterioare fură negative. În aprilie 1964 fu operat de pietre la ficat și de colon blocat, iar în august de hemoroizi. Profesorul Amedeo Alexandre, care a executat ambele operații, la spitalul Pordenone, i-a verificat fișele medicale din perioada anterioară și mi-a spus că Albino Luciani nu suferea de nici o altă afecțiune și că toate testele sale medicale pre- și postoperatorii au confirmat că era perfect sănătos. Aceste teste au inclus radiografii și un număr de ECG-uri, un test special pentru înregistrarea anomaliilor inimii. Profesorul a declarat că refacerea pacientului său după aceste două operații minore a fost totală și definitivă. “L-am reexaminat în vara care a urmat celei de-a doua operații. Se afla și atunci în perfectă stare de sănătate.”

Un exemplu de cât de sănătos era Albino Luciani poate fi găsit în programul său zilnic, pe care mi l-a descris colegul său de atunci, monseniorul Taffarel. Este practic identic cu cel pe care-l respecta în Veneția și, ulterior, la Vatican. Se trezea între 4:30 și 4:45 dimineața și se retrăgea la culcare cam după șaisprezece ore, între orele 9 și 10 seara. Monseniorul Taffarel mi-a spus că Luciani, în afară de celelalte numeroase funcții ale sale, făcea vizite pastorale fiecăruia dintre cei 180 de preoți parohi ai săi și acoperise două treimi din cel de-al doilea tur de asemenea vizite pastorale când fu promovat și trimis la Veneția. În decembrie 1975 i se formă un cheag pe vena principală a retinei ochiului stâng. Nu fu nevoie de nici o operație și medicul său specialist, profesorul Rama, mi-a spus:

Tratamentul a fost numai general și s-a bazat pe medicină hemokinetică, anticoagulante și medicație ușoară pentru dilatarea vaselor de sânge și, pe deasupra, câteva zile de repaus în spital. Rezultatul a fost aproape imediat, cu o refacere completă a vederii și refacere generală. Nu a fost niciodată ceea ce s-ar putea numi un “colos”, dar era fundamental sănătos și testele efectuate în mai multe împrejurări nu au relevat niciodată tulburări cardiace.

Profesorul Rama a observat că Luciani avea tensiune scăzută, care, în condiții normale, varia în jurul valorii de 120/80. Tensiunea sanguină scăzută a fost considerată de cei douăzeci și trei de membri ai profesiei medicale pe care i-am consultat a fi: “Cea mai bună cu puțință diagnoză pentru speranța de viață.”

Pe parcursul șederii la Veneția, lui Luciani i se umflau când și când

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

gleznelor. Doctorii săi erau de părere că aceasta se datora tensiunii scăzute și nevoii de mai mult exercițiu. În iulie 1978, Luciani petrecu zece zile la Stella Maris Institute, la Lido, pentru a contracta o posibilă reparație a pietrelor la ficat. Fu supus unui regim ușor și trebui să facă plimbări lungi dimineața și seara pentru a înlătura ușoara umflare a gleznelor. Un examen medical realizat după această ședere concluziona că Luciani se afla într-o excelentă stare de sănătate. Verificarea medicală incluse și o înregistrare EKG.

Cele de mai sus reprezintă întreaga istorie medicală a lui Albino Luciani, de pe parcursul întregii sale vieți. Se bazează pe interviuri luate doctorilor care l-au îngrijit, rudelor, prietenilor și colegilor. Ar trebui comparată îndeaproape cu talmeș-balmeșul de minciuni privitoare la sănătatea sa, care s-a revărsat din Cetatea Vaticanului, întrebarea care, desigur, se impune imediat este: de ce toate aceste minciuni? Cu cât te cufunzi în viața lui Luciani, cu atât îți sporește încredințarea că acest om a fost ucis. Vreme de aproape șase ani, minciunile Vaticanului cu privire la fostul papă au rămas neverificate și necontrazise. Curia Romană ar vrea să facă lumea să creadă că Albino Luciani a fost aproape un biet idiot; un om grav bolnav, a cărui alegere a fost o aberație și a cărui moarte naturală a fost o milostivă ușurare pentru Biserică. Așa sperau ei să poată masca asasinatul. Ultimii patru sute de ani nici nu există: ne aflăm iarăși pe vremea familiei Borgia.

În vreme ce mediile internaționale de informare transmiteau detalii ale fanteziei Vaticanului cu privire la starea de sănătate a lui Luciani, erau mulți cei care, dacă ar fi fost întrebați, ar fi prezentat o imagine diferită:

Il cunosc din 1936. Cu excepția celor două perioade de internare ca suspect de tuberculoză, a fost perfect sănătos. S-a refăcut complet în urma celei de-a doua internări. E sigur că, până în 1958, când a devenit episcop de Vittorio Veneto, nu a avut nici o afecțiune majoră. (Monseniorul Da Rif, către autor.)

Cât a fost în Vittorio Veneto a avut o sănătate excelentă. În 1964 a făcut două operații, de piatră la ficat și de hemoroizi, și s-a vindecat complet. Muncea exact la fel ca înainte. Am auzit despre faptul că avea tensiune scăzută și că i se umflau picioarele. Aici [Vittorio Veneto], nu i s-a întâmplat niciodată, iar ulterior, după ce a plecat la Veneția, l-am văzut de multe ori. Era de fiecare dată într-o stare de sănătate excelentă. Între 1958 și 1970, în afara celor două operații, a fost perfect sănătos. (Monseniorul Taffarel, către autor.)

În cei opt ani cât a stat la Veneția, o singură dată l-am văzut pe cardinalul Luciani în pat pentru că nu se simțea bine - din cauza unei gripe banale, în rest, patriarhul Veneției era foarte sănătos și nu a

David Yallop

suferit de nici o boală. (Monseniorul Ciuseppe Bosa, administratorul apostolic al Veneției.)

Nu avea absolut nici o caracteristică de cardiac și, de altfel, tensiunea scăzută ar fi trebuit, cel puțin teoretic, să-l ferească de crize cardiovasculare. Singura oară când a trebuit să-i prescriu un tratament a fost pentru o stare gripală. (Dr. Carlo Frizzerio, medic din Veneția.)

Albino Luciani nu suferea de inimă. Cineva cu inima slabă nu urca pe munte, așa cum a făcut patriarhul împreună cu mine an de an, între 1972 și 1977. Mergeam la Pietralba, lângă Bolzano, și urcam pe Corno Bianco, de la 1500 de metri la 2400 de metri, cu o viteză bună... Nu a vădit niciodată vreun semn de insuficiență cardiacă. Dimpotrivă, la insistențele mele, în 1974, i-a fost făcută o electrocardiogramă, care nu a înregistrat nimic neobișnuit. Imediat înainte de a pleca la Conclavul din august 1978 și după vizita sa la clinica Stella Maris, i s-a făcut un control medical complet. Rezultatele au fost favorabile în toate privințele. Cât despre teoria cu stresul și epuizarea, este o prostie. Ziua sa de lucru la Vatican nu era mai lungă decât aici, în Veneția, și în Vatican avea mult mai mulți asistenți, mult mai mult ajutor și Dumnezeu știe câți sfetnici în plus. Oamenii de la munte nu mor de atac de cord. (Monseniorul Mario Senigaglia, secretarul lui Albino Luciani între 1970 și 1976, către autor.)

Doctorul Da Ros mi-a spus: 'Ai un medicament secret? Albino Luciani este perfect sănătos și este mult mai relaxat. Ce medicament magic ai?' (Părintele Diego Lorenzi, secretarul lui Albino Luciani din 1976 până la moartea acestuia, către autor.)

Toți cei de mai sus, plus alte peste douăzeci de persoane, care-l știau pe Albino Luciani din copilărie, au confirmat că nu fumase niciodată, că bea rar alcool și mânca puțin. Modul său de viață plus tensiunea scăzută erau tot ce putea fi mai bun pentru oricine ar fi vrut să evite boala coronariană.

În afara membrilor profesiei medicale deja amintiți, care se îngrijiseră de suferințe specifice, mai era și medicul său curant, Dr. Giuseppe Da Ros. Relația sa cu Albino Luciani arată că sănătatea papei a fost permanent și regulat supravegheată pe parcursul ultimilor peste douăzeci de ani din viața acestuia.

Dr. Da Ros îi era totodată prieten și, în Vittorio Veneto, îl vizita pe Luciani în fiecare săptămână. La Veneția venea o dată la două săptămâni, la ora 6:30 dimineața, și stătea cel puțin nouăzeci de minute. Luau împreună micul dejun, dar vizitele erau și profesionale, nu numai prietenești.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Vizitele continuă și după alegerea lui Luciani ca papă. Pe parcursul celor treizeci și trei de zile ale pontificatului lui Luciani, Da Ros îi acordă acestuia trei consultații complete. Cea din urmă avu loc sâmbătă, 23 septembrie, imediat înainte ca Luciani să părăsească Vaticanul cu ocazia primei sale apariții în public la Roma, pentru a-l întâlni pe primarul Argan și a accepta oficial biserica Sfântului Ioan Lateran - o grea încercare publică, ce ar fi sporit cu siguranță orice afecțiune fizică de care ar fi putut suferi Luciani. Dr. Da Ros își găsi pacientul în asemenea stare bună de sănătate, încât îi spuse lui Luciani că, în loc să-l vadă iar peste două săptămâni, potrivit planificării, nu va reveni decât peste trei săptămâni. Când, în acea sâmbătă, părintele Lorenzo îl întrebă pe doctor despre sănătatea papei, dr. Da Ros declară: “No sta bene, ma benone“ - “Nu e bine, ci foarte bine“.

În aceeași zi, Da Ros se consultă cu dr. Buzzonetti, de la Vatican, asupra istoriei medicale a lui Luciani. Era clar că papei avea să-i trebuiască până la urmă un practician generalist permanent cu sediul în Roma, dar doctorii fură de acord că nu era nici o urgență. Deocamdată, Da Ros avea să continue să vină regulat de la Vittorio Veneto. Faptul că doctorul care-l îngrijise vreme de mai bine de douăzeci de ani și personalul medical al Vaticanului erau mulțumiți de un aranjament prin care medicul curant al papei să locuiască la aproape 600 de kilometri depărtare de pacientul său este probabil dovada cea mai revelatoare. Faptul că un asemenea aranjament era satisfăcător pentru toți conduce la numai două concluzii. Fie că dr. Da Ros și personalul medical al Vaticanului s-au făcut vinovați de cea mai îngrozitoare neglijență și că nici unul dintre ei nu este calificat să practice medicina, fie că Albino Luciani era un om perfect sănătos, care în momentul morții nu suferea de nimic. Având în vedere grija și atenția pe care i-o acorda dr. Da Ros, pentru a nu mai pomeni de adevărata afecțiune pe care o nutrea el față de pacientul său, este limpede că cea de-a doua concluzie este cea care trebuie trasă. Da Ros, vă amintiți, a fost “șocat, năucit și buimăcit“ când i s-a spus despre deces.

Dr. Da Ros a declarat că l-a găsit pe papa într-o stare de sănătate atât de bună, încât pe viitor urma să vină din trei în trei sâmbete, nu din două în două, fiindcă papa era atât de bine. În ultima seară se simțea perfect. În timpul pontificatului nu a avut probleme cu umflarea picioarelor. Zilnic făcea exerciții, fie în grădina Vaticanului, fie în holul cel mare. (Părintele John Magee, secretarul papei Ioan Paul I de la sfârșitul lui august 1978 și până la moartea papei, către autor.)

Datorită, în mare măsură, prieteniei sale personale cu dr. Da Ros, puțini puteau susține că se bucuraseră de mai multă atenție medicală decât Luciani - consultații săptămânale, apoi la două săptămâni, vreme de mai bine de

douăzeci de ani. O îngrijire medicală remarcabilă, urmată de o moarte subită, neașteptată, urmată de o un fals diagnostic și de nepublicarea unui certificat de deces.

Atunci, cum să explicăm inexplicabilul? O teorie populară la momentul respectiv a fost aceea că moartea papei a fost provocată de stres. Numeroșii medici pe care i-am intervievat nu dau nici o crezare acestei teorii. Mulți au fost caustici cu privire la ceea ce ei numeau “afacerea stresului”, o industrie prin care se face avere folosindu-se temerile oamenilor. O viață sexuală prea intensă provoacă stres. O viață sexuală insuficientă provoacă stres. Jocul pe calculator cu invadatori din spațiu provoacă stres. Prea mult efort fizic provoacă stres. Prea puțin exercițiu fizic provoacă stres.

Văd îngrozitor de multă lume cu simptome de stres, dar aceștia nu suferă de boli coronariene. Îi doare gâtul.

Lucrează cu toții ore îndelungate, lucrează în plus, șase-șapte zile pe săptămână, prinși cu totul în munca lor, își pierd perspectiva. Impresia mea este că, după o perioadă, ajung la dezechilibre extraordinare, dacă nu se relaxează. Se duc la neurolog pentru dureri de cap, la specialiști pentru tulburări ale stomacului precum ulcerule, vin la mine pentru dureri de piept. Nu suferă, de fapt, niciodată de boli de inimă. Aici, la Sfântul Bartolomeu, avem o secție de boli coronariene foarte încărcată. Nu mintoșii orașului ne sunt pacienții, ci hamalii și mesagerii. Dacă mitul stresului ar fi avut vreun temei, n-am fi asistat la schimbările în cauzele mortalității la care asistăm. Ceea ce vedem este reducerea afecțiunilor coronariene ale claselor de sus și creșterea celor ale claselor de jos. Factorul de risc, dacă faci parte din clasa socială a cincea, este mult mai ridicat decât dacă faci parte din prima sau a doua. Marea masă a oamenilor cu simptome de stres nu se alege cu boli coronariene, se alege cu ciudate dureri de piept, se alege cu ciudate greutate în respirație, ajung să se simtă straniu. Niciodată nu este vorba despre inimă. Nu este nevoie decât să-i liniștești. Nu ai curajul să le spui care sunt adevăratele simptome ale bolii de inimă, pentru că te-ai trezi că-ți vin cu ele. (Dr. Seamus Banim, către autor.)

Cercetările au stabilit că stresul poate conduce uneori la afecțiuni cardiace și chiar la un atac de cord fatal, dar afecțiunile cardiace cauzate de stres nu apar peste noapte. Simptomele se manifestă timp de luni și chiar ani de zile. Nici unul dintre doctorii care l-au îngrijit pe Albino Luciani pe tot parcursul vieții sale nu a observat vreodată un astfel de simptom.

Vaticanul a mințit când a afirmat că legile sale interzic autopsierea papei.

Vaticanul a mințit când a afirmat că nu s-a efectuat niciodată autopsia

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

unui papă.

Puțin câte puțin, s-a adunat o avalanșă de minciuni.

Testamentul papei. Starea de sănătate a papei. Momentul îmbălsămării. Natura exactă a examinării medicale dinaintea funeraliilor. Toate aceste aspecte au fost îngropate în minciună.

Să luăm, spre exemplu, testamentul lui Albino Luciani. Nu a apărut și nu se știe nimic despre vreun testament. Familiei lui Luciani i s-a comunicat că nu există nici un testament. și totuși:

Există sigur. Nu știu cât e de mare și, cu atât mai puțin, ce cuprinde. Îmi amintesc că papa a adus vorba despre el cam cu două săptămâni înainte de a muri, în timp ce eram la masă. Edoardo, fratele lui, vorbise cu mare înflăcărare despre testamentul lui Paul al VI-lea. Luciani i-a răspuns: “Testamentul meu e de altă factură și mai puțin important.” Apoi, apropiindu-și foarte mult degetul mare și arătătorul, a continuat: “Al meu e doar atâtica.” (Părintele Diego Lorenzi, către autor.)

Când a devenit cardinal al Veneției, a scris un testament de trei rânduri, prin care lăsa totul seminarului din Veneția și îl numea executor pe episcopul său auxiliar. După moartea episcopului auxiliar, Luciani a tăiat numele episcopului și l-a trecut pe al meu, apoi mi-a arătat testamentul. (Părintele Mario Senigaglia, către autor.)

După moartea lui, testamentul nu a putut fi găsit, deși sunt sigură că și-l făcuse. Bani pe care îi avea într-un cont la Veneția au fost trimiși familiei mele, pentru că, teoretic, murise «ab intestat»⁵⁸. Am trimis toți banii diocezei venețiene, pentru că știam că aceasta fusese dorința lui. O parte a revenit succesorului lui, o parte a fost alocată acțiunilor de caritate. Sunt sigură că a existat un testament. Când s-a mutat de la Belluno la Vittorio Veneto, și-a distrus vechiul testament și a făcut altul nou. La fel, când a devenit papă, l-a rugat pe părintele Carlo, unul dintre secretarii de la Veneția, să-i aducă testamentul. Iar Don Carlo i l-a dus la Vatican. Ar trebui să existe ori un testament datând din timpul celor treizeci și trei de zile, ori testamentul de la Veneția. Era foarte meticulos în privința asta. Nu știu cum de nu l-au putut găsi. (Pia Luciani, către autor.)

După cum s-a dovedit deja, Luciani nu dădea importanță bunurilor lumești, dar un testament papal nu se limitează niciodată la niște dispoziții

---

⁵⁸ “*ab intestat*”: fără testament. Conform legislației din majoritatea țărilor, succesiunea “*ab intestat*” atribuie totalitatea masei succesoriale descendenților direcți sau, în lipsa acestora, rudelor de cel mai apropiat grad. (n.tr.)

privitoare la bunuri materiale. Există întotdeauna un mesaj spiritual - comentarii și reflecții asupra situației Bisericii. Oare să fi fost distrus testamentul lui Albino Luciani pentru că reflecta cu exactitate convingerile și vederile papei asupra celor descoperite în cele 33 de zile? Este posibil ca Luciani, un scriitor desăvârșit și unul dintre cei mai literați papi ai epocii moderne, să nu fi lăsat o ultimă observație scrisă? Să nu fi existat însemnări recente ale acestui papă revoluționar?

Se poate spune că e scandalos faptul că Vaticanul, pe care milioane de oameni îl consideră căminul spiritual al creștinismului, este sursa nemijlocită a atâtor informații false. Este, oare, mai puțin scandalos faptul că acești oameni, care și-au dedicat viața lui Isus Cristos, au fost capabili să distrugă atât de multe mărturii vitale? Este, oare, mai puțin scandalos faptul că secretarul de stat, cardinalul Villot, a impus personalului casei papale un legământ al tăcerii? Este mai puțin scandalos faptul că Villot, acționând, practic, în calitate de papă interimar, a subtilizat medicamentele, ochelarii și papucii din dormitorul papal? Că a subtilizat și a distrus hârtiile din mâinile papei - hârtii pe care erau notate în amănunțime schimbările importante inițiate de Albino Luciani și discutate cu cardinalul Villot cu scurt timp înaintea morții total neașteptate a papei? A fost, oare, Villot părtaș la o conspirație vizând asasinarea papei? Categorie că toate gesturile sale ulterioare trădează hotărârea de a acoperi adevărul în legătură cu decesul. Nu încapă îndoială că a luat testamentul atunci când s-a așezat la pupitrul din cabinetul lui Luciani și a dat acele telefoane matinale. E limpede că, după ce a îndepărtat hârtiile din mâinile lui Luciani, cardinalul Villot a urmărit să nu rămână nici o mărturie a acelor schimbări care îl îngrijoraseră atât de mult în ultima seară a vieții papei. Numai Dumnezeu știe ce altceva a mai furat din apartamentul papal. Ceea ce știm cu certitudine este că toate obiectele menționate au dispărut.

Părintele Magee cu surorile și cu mine le-am căutat peste tot în apartament. Nu le-am putut găsi. Am căutat toată dimineața de 29 septembrie. (Părintele Diego Lorenzi, către autor.)

Știm cu certitudine că toate acele obiecte s-au aflat în apartament înainte de chemarea lui Villot. Albino Luciani avea, într-adevăr, ochelarii la ochi. La plecarea lui Villot, obiectele dispăruseră.

Vaticanul a mințit când a afirmat că descoperirea cadavrului a fost făcută de părintele Magee la «aproximativ 5:30, în dimineața de 29 septembrie». Sora Vincenza mi-a povestit personal momentul în care a descoperit că papa era mort. Același lucru îl mai povestise anterior, cuvânt cu cuvânt, monseniorului Mario Senigaglia și nepoatei și sorei lui Luciani, Pia și, respectiv, Nina. “Numai printr-un miracol am supraviețuit. Am o inimă

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

șubredă. Am apăsat soneria ca să-i chem pe secretari, apoi m-am dus să le caut pe celelalte surori și să-l trezesc pe Don Diego.“ Mi-a mai spus și că, în timp ce privea încremenită trupul neînsuflețit al papei, a început să sune ceasul deșteptător. A întins mâna și l-a oprit, cu un gest automat.

Există un fapt exterior care confirmă veridicitatea declarației sorei Vincenza. Sherlock Holmes, faimosul personaj al lui Conan Doyle, observă la un moment dat ceva ciudat și plin de tâlc în legătură cu un câine: nu lătra. În apartamentul papal, ceasul de lângă patul papei nu a sunat, l-am întrebat cu mare atenție despre acest lucru pe amândoi secretarii papali ca și pe alți membri ai casei papale. Toți sunt siguri, în dimineața în care Albino Luciani a fost descoperit mort, ceasul, pe care îl întorcea în fiecare seară, nu a sunat. Era potrivit la 4:45. Oficial, trupul său neînsuflețit a fost descoperit abia după 5:30. Diego Lorenzi nu a auzit nimic, deși dormea atât de aproape de dormitorul papei încât îi putea auzi mișcările prin cameră.

În august 1978, între decesul papei Paul al VI-lea și îmbălsămarea au trecut douăzeci și patru de ore, conform legislației italiene. În septembrie 1978, la moartea lui Albino Luciani, legislația italiană a fost aruncată pe fereastră și s-a aplicat - ca să spunem lucrurilor pe nume - legea Vaticanului.

Trupul neînsuflețit al lui Albino Luciani a fost îmbălsămat la numai 14 ore de la moarte. De ce atâta grabă? Mărturiile existente sugerează că Villot ar fi dorit ca îmbălsămarea să aibă loc chiar și mai curând; e vorba de mărturiile care arată că îmbălsămătorii au fost chemați înainte ca trupul să fi fost descoperit «oficial». Dacă Magee l-a descoperit «puțin după 5:30», cum se face că frații Signoracci, antreprenorii de pompe funebre ai Vaticanului, au fost chemați cu 45 de minute mai devreme? Măsurile de precauție au fost împinse la extrem.

Pe 29 septembrie, agenția italiană de știri ANSA, o instituție serioasă, de talia agenției de presă Reuters, a transmis pe teleimprimatoarele sale una din multele știri referitoare la moartea papei. Iată un fragment:

Cei doi frați Signoracci, Ernesto și Arnaldo [ceilalți sunt Cesare și Renato] au fost treziți în zorii zilei, iar la ora cinci au fost luați de acasă de o mașină a Vaticanului care i-a dus la morga micului stat, unde au început operațiunea.

L-am identificat și interviewat pe ziaristul care a întocmit această știre, Mario de Francesco. Mi-a confirmat exactitatea celor scrise, care se bazau pe un interviu luat fraților Signoracci chiar în acea zi. I-am interviewat pe frații Signoracci în mai multe rânduri. Acum, după câțiva ani, ei nu mai pot preciza ora la care au fost contactați. Mi-au putut confirma doar că a fost în zorii zilei de sâmbătă 29 septembrie. Dacă știrea lui Francesco este exactă, atunci se dovedește existența unei situații tipic mafioate: antreprenorii de pompe funebre

sunt chemați înainte de descoperirea vreunui cadavru.

Îmbălsămătorii au fost chemați când nu fusese încă emisă nici măcar o presupunere privitoare la cauza morții. Ce motiv ar fi putut avea Vaticanul pentru a dori distrugerea celei mai importante probe înainte de stabilirea cauzei oficiale a decesului?

S-a efectuat o autopsie secretă în ajunul funeraliilor papei? Mărturiile demonstrează clar că a avut loc o examinare îndelungată și amănunțită. În ce scop? O verificare de rutină a îmbălsămării ar fi durat doar câteva minute. Ce au făcut doctorii în spatele paravanelor, timp de aproape o oră și jumătate, încuiați în biserică?

Trebuie menționat că medicul personal al lui Albino Luciani a venit cu avionul de la Veneția la Roma în 29 septembrie și a fost de acord cu diagnosticul pus de doctorii Vaticanului, infarct miocardic. Mai trebuie, însă, menționat că, din moment ce s-a limitat la o examinare exterioară, iar decesul survenise cu 15 ore în urmă, opinia sa în acest caz este lipsită de orice valoare.

Dacă exista în toată Italia cineva în măsură să confirme că Albino Luciani a murit într-adevăr de infarct miocardic, atunci acela era profesorul Giovanni Rama, oculistul care îl trata pe Luciani din 1975 pentru hematomul care îi apăruse la ochiul stâng. El este de părere că acea afecțiune vasculară ar fi putut conduce, în cele din urmă, la moartea lui Luciani, dar a recunoscut singur că, din punct de vedere medical, este o opinie lipsită de orice valoare în absența unei autopsii. În cazul în care cardinalul Villot și colegii lui de la Vatican au crezut, într-adevăr, că Albino Luciani murise de moarte naturală în urma unui atac de cord, atunci nu trebuia chemat nimeni altul decât profesorul Rama, care îl trata pe Luciani de trei ani de zile. Profesorul mi-a spus că nu a fost contactat în nici un fel după moartea lui Luciani și a remarcat: “Am fost foarte surprins că nu m-au chemat să examinez trupul neînsuflețit al papei.”

De departe cea mai semnificativă observație a unui cadru medical este comentariul atribuit profesorului Mario Fontana. Se pare că această replică a fost rostită într-un cadru confidențial, la scurt timp după moartea papei, dar nu a devenit publică până după propria sa moarte în 1980.

“Într-o astfel de situație, dacă ar fi trebuit să certific decesul unui cetățean de rând, neimportant, aș fi refuzat pur și simplu să semnez autorizația de înmormântare.”

Profesorul Mario Fontana a fost șeful Serviciului Medical al Vaticanului.

Cum și de ce a căzut întunericul asupra Bisericii Romano-Catolice pe 28 septembrie 1978?

Pentru a dovedi că s-a comis o crimă nu este suficient să dovedești existența unui mobil. Dar este necesar, după cum ar putea confirma orice ofițer de poliție experimentat. Fără mobil, ai probleme, în cazul morții lui

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Albino Luciani, există un număr înspăimântător de motive. Câteva dintre ele le-am identificat fără dubiu în această carte, I-am identificat, de asemenea, pe cei care aveau aceste motive.

Faptul că trei dintre aceștia, Villot, Cody și Marcinkus, sunt preoți nu îi exclude dintre suspecți. Fețele bisericești ar trebui să fie în afară de orice bănuială. Ar trebui. Din păcate, de la nașterea creștinismului încoace, mulți s-au dovedit în stare de de crime odioase.

Villot, Cody, Marcinkus, Calvi, Sindona, Celli: fiecare dintre aceștia avea un mobil puternic. Să fi ucis cardinalul Villot pentru a-și apăra postul de secretar de stat, pentru a-i proteja pe ceilalți care urmau să fie înlocuiți și, mai ales, pentru a evita agitația care s-ar fi produs cu siguranță dacă Albino Luciani ar fi adoptat public o poziție diferită în problema controlului nașterilor?

Să fi fost papa victima cardinalului Cody, cu ajutorul câtorva dintre numeroșii prieteni ai acestuia de la Vatican, în dorința de a se agăța de funcția deținută în Chicago?

Să fi acționat episcopul Marcinkus, aflat în fruntea unei bănci corupte, pentru a-și asigura continuitatea în funcția de președinte al IOR?

Este posibil ca vinovatul să fie unul dintre aceștia trei. Categorie, **faptele lui Villot după moartea papei au fost de factură criminală: distrugere de probe, afirmații mincinoase, impunerea tăcerii.** Este un comportament care lasă mult de dorit.

Ce căuta episcopul Marcinkus prin Vatican la o oră atât de matinală? La o anchetă criminalistică normală, cei trei ar fi avut de răspuns la multe întrebări, dar acum, după mai bine de cinci ani, aceste interogatorii esențiale nu mai sunt posibile. Villot și Cody au murit, iar Marcinkus se ascunde în Vatican de poliția italiană.

Cel mai pertinent argument ce poate fi adus în apărarea celor trei nu constă în propriile lor declarații de nevinovăție, ci în însuși faptul că erau fețe bisericești, că aparțineau Bisericii Romano-Catolice. În două mii de ani, cei ca ei au învățat să fie clarvăzători. Istoria Vaticanului e plină de papi dornici de reforme și, totuși, îngrădiți și anihilați de către sistem. E suficient ca Biserica, în general, și Cetatea Vaticanului, în particular, să dorească să influențeze hotărâtor sau să deturneze deciziile papei; îi stă în putere și o și face. Am arătat deja cum o minoritate și-a impus voința în fața lui Paul al VI-lea în problema controlului nașterilor. Am arătat, de asemenea, și cum Baggio a refuzat deschis să îl înlocuiască pe Luciani la Veneția.

În ce privește schimbările pe care Luciani era pe cale să le facă, ele ar fi fost binevenite pentru mulți dintre cei de la Vatican, iar opoziții, chiar și cei mai înverșunați dintre ei, ar fi recurs, cel mai probabil, la mijloace mai puțin violente decât asasinatul. Dar asta nu înseamnă că Villot, Cody și Marcinkus sunt scoși din cauză. Mai degrabă îi plasează în coada listei suspecților și îi

aduce în frunte pe Calvi, Sindona și Gelli. A avut vreunul dintre ei posibilitatea să înfăpuiască asasinatul? Într-un cuvânt, da.

Indiferent cine l-a ucis pe Albino Luciani, e limpede că a mizat pe faptul că următorul Conclav și următorul papă nu aveau să reînvie dispozițiile lui Luciani. Toți cei șase aveau de câștigat dacă era ales omul «potrivit». Ar fi ucis, oare, oricare dintre ei, numai pentru a obține o lună de răgaz? Dacă era ales omul «potrivit», luna aceea s-ar fi prelungit mult în viitor. Doi dintre cei șase, Villot și Cody, erau perfect situați pentru a fi în măsură să influențeze următorul Conclav. Marcinkus nu era lipsit de influență. Și nici Calvi, Sindona și Gelli.

Planul care dusesse la alegerea papei Paul al VI-lea fusese definitivat de către un grup de cardinali, într-o vilă aparținând lui Umberto Ortolani. Gelli și Ortolani, în calitate de conducători ai P2, aveau acces în orice ungher al Vaticanului, tot așa cum aveau acces în culisele guvernului italian, ale băncilor și ale justiției.

Cum ar fi putut fi înfăptuită asasinarea lui Albino Luciani, din punct de vedere practic? Paza Vaticanului era chiar impenetrabilă? Adevărul este că, la vremea morții lui Luciani, paza Vaticanului putea fi trecută cu o nemaipomenită ușurință - cu aceeași ușurință cu care un anume Michael Fagin a intrat liniștit în Palatul Buckingham în miez de noapte și, după ce s-a plimbat prin palat, s-a așezat în dormitorul Majestății sale și a cerut o țigară Reginei Angliei.

În 1978, paza Vaticanului putea fi străpunsă la fel de ușor ca și paza din jurul președintelui Reagan atunci când John Hinckley l-a rănit pe președinte, ca și pe alți câțiva din apropiere. Sau la fel de ușor ca pe 13 mai 1982, când Mehmet Ali Agca a tras trei gloanțe în papa Ioan Paul al II-lea.

Ioan al XXIII-lea a abolit obiceiul ca garda elvețiană să patruleze tot timpul nopții prin fața apartamentului. Cu toate acestea, Albino Luciani ar fi meritat o protecție mai bună decât i s-a acordat. Cetatea Vatican, doar cu puțin mai întinsă decât parcul St James din Londra și având șase intrări, nu ridică probleme serioase cuiva hotărât să pătrundă.

Conclavul care îl alesese pe Luciani fusese teoretic unul dintre locurile cel mai strict păzite de pe pământ. Poate că cititorul își amintește ce măsuri extraordinare prevăzuse papa Paul al VI-lea pentru a se asigura că nimeni nu va putea să intre sau să iasă în timpul adunărilor în care era ales noul papă. După alegerea sa, Luciani a prelungit sesiunea Conclavului până sâmbătă 26 august. Și totuși, părintele Diego Lorenzi, un preot de rând, mi-a relatat foarte plastic cum, dorind să ajungă la Luciani, a pătruns în plin Conclav fără nici o opreliște. Abia după ce a ajuns să-i aibă în raza sa vizuală pe cei 110 cardinali și pe noul papă, a fost întrebat cine este și ce caută. Dacă ar fi vrut, ar fi putut foarte bine să arunce în aer toată clădirea.

La vremea Conclavului din august, mulți autori au comentat absența

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

totală a pazei. Citez numai pe doi dintre ei:

În tot acest timp a existat, de asemenea, amenințarea continuă și trecută sub tăcere a terorismului. După părerea mea, în ultima săptămână paza din jurul Vaticanului nu a fost riguroasă, iar cetatea, întortocheată și cu o mulțime de ieșiri într-o mulțime de străzi, ridică probleme poate imposibil de rezolvat. Un motiv în plus pentru încheierea rapidă a Conclavului.

Paul Johnson, *Sunday Telegraph*,
27 august 1978

Din câte am observat, polițiștii care asigură paza preferă să stea de vorbă cu fete drăguțe în cafenelele de pe trotuar. Sper că Brigăzile Roșii n-au pus nimic la cale în seara aceasta (ziua funeraliilor papei Paul al VI-lea). Dintr-o singură lovitură, ar putea lichida mulți lideri mondiali.

Părintele Andrew Greely, *Cum se fac papii*

Apoi, nici două luni mai târziu, la funeraliile lui Albino Luciani, «măsurile de pază sunt impresionante». (Părintele Andrew Creely, *Cum se fac papii*)

E ciudată această apariție subită a pazei, inexistente în timpul vieții lui Albino Luciani. “Cât am stat acolo cu Albino Luciani, nu a existat nici un fel de pază în zona apartamentului papal“, mi-a spus părintele Diego Lorenzi.

L-am intervievat pe sergentul Hans Roggan din garda elvețiană, care a fost ofițer de serviciu în noaptea în care a murit Luciani. Mi-a povestit că, mai devreme în cursul serii luase masa în Roma, cu mama sa. La ora 22:30, când s-au întors, au văzut lumină în apartamentul papal. Mama lui Roggan s-a dus la culcare, iar el a intrat de serviciu. Mi-a declarat:

Nu știu de ce, dar a fost o noapte îngrozitoare pentru mine. Eram de serviciu la palat. Pur și simplu nu reușeam să adorm, în cele din urmă, m-am ridicat și m-am dus în birou să mai lucrez la vreo două registre. De obicei dorm bine.

Va să zică, în noaptea morții subite a lui Luciani, ofițerul de serviciu însărcinat cu paza palatului se tot foia în pat încercând să adoarmă. E inutil să adaug că nimeni n-a găsit de cuviință să întrebe și să cerceteze de ce în dormitorul papal lumina a rămas aprinsă toată noaptea. După asasinarea președintelui Kennedy, mulți au criticat eficiența - sau ineficiența - pazei organizate la Dallas. Față de așa-zisa pază din jurul lui Luciani, președintele a

fost extrem de bine protejat.

Cercetări ulterioare au stabilit că, în perioada pontificatului lui Luciani, exista o santinelă elvețiană la capătul superior al scărilor din a Treia Loggie. Cum pe acolo se intra foarte rar în apartamentul papal, era mai mult un post formal. De obicei, accesul în apartament se făcea cu ajutorul liftului - a cărui cheie o aveau mulți. Intrarea liftului nu era păzită. Orice bărbat în haine preoțești ar fi putut să intre și să iasă nestânjenit din apartamentul papal.

Există numeroase alte exemple care ilustrează haosul pazei din Cetatea Vaticanului. Recent, după moartea lui Albino Luciani, a fost redescoperită o scară în apropierea apartamentelor papale. Nu era ascunsă și nici mascată de lucrări ulterioare de construcție. Pur și simplu, nimeni nu știa că există. Sau, poate, știa? Să fi știut cineva de existența scării în septembrie 1978?

Gărzi elvețiene care au program de somn în timpul serviciului. Gărzi elvețiene care păzesc o intrare nefolosită. O scară de care n-a știut nimeni. Nici măcar un asasin amator n-ar fi întâmpinat mari dificultăți, iar cine l-a ucis pe Albino Luciani n-a fost un amator. În sprijinul oricărui așa-zis asasin, *L'Osservatore della Domenica* a publicat un plan detaliat al apartamentului papal, cu fotografie cu tot. Data publicării: 3 septembrie 1978.

Dacă Mehmet Ali Agca s-ar fi pregătit cât de cât, papa Ioan Paul al II-lea ar fi fost asasinat; ca și predecesorul său. Pe măsură ce înaintam în cercetări, a devenit tot mai evident că, pentru cineva hotărât să-l asasineze pe papă, misiunea ar fi fost relativ simplă. În septembrie 1978, ar fi fost ușor să pătrundă în apartamentele papale și să amestece în medicamentele sau în mâncarea sau în băutura papei unul dintre cele două sute de droguri letale.

Cvasi-certitudinea că nu avea să se facă o autopsie oficială ușurează și mai mult acțiunea. Nu exista nici măcar o gardă medicală permanentă. La vremea aceea, serviciul medical al Vaticanului nu avea nici măcar dotarea standard a unui spital modern obișnuit. Nu exista o organizare pentru cazuri medicale de urgență. Iar în mijlocul acestui prăpăd se afla un om corect, care, prin ceea ce începuse, își făcuse cel puțin șase dușmani de moarte.

În pofida îngrozitorului atentat asupra succesorului lui Luciani, prea puține s-au schimbat la Vatican în privința pazei. Într-una din zilele investigației, m-am plimbat prin grădinile reședinței augustine, pe unde se plimbase Luciani înainte de Conclavul din august. Era într-o duminică din luna septembrie 1982. Dincolo de Piața Sân Pietro, Sanctitatea Sa a ieșit în balcon pentru a rosti rugăciunea Angelus de la amiază. Din poziția mea, se afla pe o linie de foc de mai puțin de 2.000 de metri, cu jumătatea superioară a corpului total neprotejată. Dacă în locul meu s-ar fi aflat Agca sau unul ca el, papa ar fi fost mort, iar asasinul s-ar fi pierdut în centrul Romei în câteva minute. M-am plimbat prin grădină nestingherit.

La câteva zile după aceea, am intrat nestingherit pe poarta Sfânta Anna. Aveam o servietă suficient de mare încât să intre în ea o bombă și am intrat în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Banca Vaticanului necontrolat de nimeni. Săptămâna următoare, însoțit de doi anchetatori, toți trei cu serviete și genți, am pătruns necontrolați de nimeni până în inima Vaticanului, mergând la o întrevedere cu cardinalul Ciappi. Toate acestea s-au petrecut la numai șaptesprezece luni de la tentativa de asasinat din Piața San Pietro asupra papei Ioan Paul al II-lea.

În Italia, rata mortalității din cauze coronariene este printre cele mai scăzute din Europa; Luciani era perfect sănătos, iar singura sa particularitate fizică, hipertensiunea, contrazice ipoteza decesului din cauza unei afecțiuni cardiace; în aceste condiții, este, oare, posibil să fi murit de infarct miocardic? Luciani nu fuma, era cumpătat la mâncare, nu bea băuturi alcoolice și nu făcea nimic din ceea ce i-ar fi interzis orice specialist cardiolog; cu toate acestea, este, oare, posibil să fi avut pur și simplu ghinion? Ghinionul să moară în ciuda tuturor precauțiilor imaginabile? Ghinionul să nu-i fi apărut, în 65 de ani, nici un semn de afecțiune cardiacă, în ciuda controalelor medicale permanente și a numeroaselor electrocardiograme?

Ghinionul să moară atât de subit încât să nu aibă timp nici să apese pe butonul de alarmă aflat la câțiva centimetri de mâna lui? Cu cuvintele profesorilor Rulli și Masini, doi dintre specialiștii pe care i-am consultat la Roma: “Este foarte puțin probabil ca moartea să survină atât de rapid încât persoana să nu mai apuce să facă nimic. Foarte, foarte rar.”

Într-adevăr, toate probele și mărturiile existente contrazic ipoteza morții naturale a lui Luciani. **Toate conduc către asasinat.** Eu, unul, nu am nici o îndoială. Sunt absolut convins că Albino Luciani a fost ucis, iar cheia enigmei se află la cel puțin unul dintre cei șase suspecți pe care i-am identificat deja.

Conclavul care l-a ales pe Luciani, cu cei 65 de ani ai săi, a considerat că are tocmai vârsta potrivită pentru a fi papă. Paul al VI-lea fusese ales la 66 de ani și domnise timp de cincisprezece ani. Ioan al XXIII-lea împlinise 77 de ani înainte să fie ales ca papă provizoriu, și totuși domnise cinci ani. Conclavul se așteptase ca Luciani să domnească minimum zece ani. Conclavurile sunt costisitoare. Moartea lui Paul al VI-lea și alegerea succesoriului său au costat 5 milioane de dolari. Biserica nu-și dorește conclavuri dese și pontificate scurte. Ca urmare a decesului brusc și neașteptat al lui Luciani, au existat două conclavuri în mai puțin de două luni.

Nu pretind că conspirația pentru asasinarea lui Albino Luciani a fost pusă la cale pe 28 septembrie 1978. Evident că atunci a fost dus la îndeplinire actul final, dar decizia fusese luată mai devreme, întrebarea este cât de devreme.

Poate la câteva zile după alegerea lui Luciani, atunci când noul papă și-a început cercetările asupra Corporației Vatican. Poate în primele două săptămâni ale lunii septembrie, când câțiva din sătucul Vatican au aflat că Luciani cerceta francmasoneria din interiorul Vaticanului. Poate pe la mijlocul lui septembrie, când Vaticanul a început să se îngrijoreze din cauza

concepțiilor noului papă asupra controlului nașterilor și din cauza intențiilor acestuia de a adopta o poziție mai liberală. Poate în a treia săptămână a lui septembrie, când a devenit clar că Marcinkus și alți câțiva de la Banca Vaticanului aveau să fie înlocuiți. Poate că planul a fost declanșat cu doar câteva zile înainte de asasinat, interval în care Albino Luciani a mai luat și alte hotărâri cruciale și cu consecințe multiple. Indiferent când a luat naștere planul, pentru suspiecții pe care i-am identificat deja, actul final a avut loc la momentul oportun. Doar câteva zile dacă mai așteptau, ar fi fost prea târziu.

Fără îndoială, unii vor spune că mare parte din dovezile prezentate până acum sunt prezumții sau dovezi indirecte. Atunci când e vorba de crimă, se întâmplă foarte frecvent ca probele să fie de natură prezumtivă sau indirectă. Cei care pun la cale o crimă nu se apucă să-și anunțe intențiile pe prima pagină din *The Times* sau *Le Monde* sau *Washington Post*. Se întâmplă foarte rar să existe martori voluntari care să fie în măsură să prezinte dovezi incontestabile. Adeseori, probele exclusiv indirecte s-au dovedit suficiente pentru a trimite pe mulți la spânzurătoare, pe scaunul electric, în camera de gazare sau în fața plutonului de execuție. În privința asasinării lui Albino Luciani, unul dintre aspecte este de importanță precumpănitoare. Pentru a-și atinge scopul, crima trebuia să fie comisă în taină, astfel încât să existe șanse rezonabile ca moartea să pară naturală. De aproape șase ani, asasinii lui Albino Luciani au rămas nepedepsiți pentru o faptă care poate fi considerată drept una dintre crimele secolului.

Pentru a-l descoperi pe adevăratul vinovat de asasinarea lui Albino Luciani, trebuie luate în considerare cele petrecute în al doilea Conclav și ce s-a întâmplat ulterior. Analizând anumite evenimente, ar trebui să putem stabili care dintre cei șase s-a aflat la originea conspirației țesute pentru a-l asasina pe candidatul Domnului.

MULȚUMITĂ ASASINATULUI, AFACERILE MERG ÎNAINTE

Sâmbătă, 15 octombrie 1978, când în Conclav începu votul pentru alegerea succesorului lui Albino Luciani, fu clar că Sfântul Duh era absent. Prima zi de votare se desfășură pe fundalul unei lupte lungi și încrâncenate, purtate în principal între suporterii lui Siri și cei ai lui Benelli. Oricine vor fi fost ei, vinovații pentru uciderea lui Luciani fură la un pas de a se vedea confrunțați cu sarcina de a face ca un al doilea papă să moară subit. Pe parcursul a două zile, opt tururi de scrutin îl aduseră pe cardinalul Giovanni Benelli la numai câteva voturi de victorie. Dacă Benelli ar fi câștigat, nu încape nici o îndoială că multe dintre direcțiile de acțiune inițiate de Luciani ar fi fost urmate. Cody ar fi fost îndepărtat. Villot ar fi fost înlocuit. Marcinkus, de Strobel și Mennini ar fi fost dați afară de la Banca Vaticanului.

Lui Benelli i-ar mai fi trebuit, însă, nouă voturi, dar cel care a câștigat până la urmă, un candidat de compromis, cardinalul Karol Wojtyła, se aseamănă prea puțin cu Albino Luciani. Wojtyła furnizase nenumărate dovezi ale faptului că tot ce avea în comun cu predecesorul său era numele papal de Ioan Paul.

În ciuda eforturilor depuse de Benelli, Feliei și ceilalți, în timpul pontificatului lui Ioan Paul al II-lea afacerile merg înainte. Afacerile au beneficiat nemăsurat nu numai de pe urma asasinării lui Albino Luciani, dar și de pe urma crimelor săvârșite în continuarea acelei ciudate, singuratice morți petrecute în Vatican în septembrie 1978.

Cu ocazia alegerii sale, actualul papă află despre schimbările pe care își propusese Luciani să le facă. El fu pus la curent cu diversele consultări pe care le avusese predecesorul său în diferite probleme. Lui Wojtyła îi fu pusă la dispoziție informația fiscală culeasă pentru Luciani de către Benelli, Feliei, membri ai APSA și alții. Îi fu arătată dovada care-l condusese pe Luciani la concluzia că era necesară înlocuirea cardinalului Cody, din Chicago. Îi fu arătată dovada infiltrării Francmasoneriei în Vatican. Fu informat asupra dialogului purtat de Luciani cu Departamentul de Stat al Statelor Unite și asupra plănuitelor întâlniri cu Comisia Congresului pentru Populație și Controlul Nașterilor. Villot îl puse la curent pe noul papă și cu atitudinea lui Albino Luciani privitoare la controlul nașterilor. În scurt timp, papa Ioan Paul al II-lea se găsi în situația privilegiată de a fi în măsură să ducă la îndeplinire toate planurile lui Luciani. Nici măcar una dintre schimbările intenționate de

Luciani nu fu pusă în aplicare. Nu degeaba fusese papa asasinat.

Villot fu numit iarăși secretar de stat. Cody rămase să stăpânească mai departe peste Chicago. Marcinkus, cu ajutorul lui Mennini, al lui de Strobel și al monseniorului de Bonis, continuă să controleze Banca Vaticanului și continuă să asigure perpetuarea cu succes a activităților ilicite întreprinse de Banco Ambrosiano. Calvi și capii organizației sale (P2), Gelli și Ortolani, se văzură liberi să-și continue monumentalele hoții și fraude, sub protecția asigurată de Banca Vaticanului. La New York, Sindona reuși, cel puțin pe termen scurt, să-și mențină libertatea. Baggio nu ajunse la Veneția. Poletti cel corupt rămase cardinal vicar al Romei.

Multe milioane de cuvinte au fost scrise de la alegerea lui Karol Wojtyla încoace, în încercarea de a analiza și de a înțelege ce fel de om este. Este genul de om care a putut lăsa în funcții personaje ca Villot, Cody, Marcinkus, Mennini, de Strobel, de Bonis și Poletti. Nu se poate apăra pe temei că era în necunostință de cauză. Marcinkus este direct răspunzător în fața papei și este de neconceput ca papa să nu fie conștient de gradul de vinovăție ce-l apasă pe Marcinkus. În ceea ce-l privește pe Cody, Sanctitatea Sa a fost înștiințat în detaliu asupra întregii situații, în octombrie 1978, de către cardinalii Benelli și Baggio. **Wojtyla nu a făcut nimic.** Avem un papă care îi muștră public pe preoții nicaraguani pentru implicarea lor în politică, iar **în același timp își dă binecuvântarea pentru ca mari sume de dolari să fie puse, în mod secret și ilegal, la dispoziția Solidarității din Polonia.** Este pontificatul cu două măsuri: una pentru papa, alta pentru restul omenirii. Pontificatul lui Ioan Paul al II-lea este un triumf al învârtelilor politice, al corupției, al hoților internaționali precum Calvi, Gelli și Sindona, în vreme ce Sanctitatea Sa își menține o imagine mediatizată peste măsură, semănând cu un nesfârșit turneu rock and roll. Când un star muscă din țărână, oamenii din umbră au grijă ca afacerile să meargă înainte, iar în ultimii cinci ani⁵⁹ încasările au crescut neconținut. Este regretabil că sever moralizatoarele discursuri ale Sanctității Sale nu se pot auzi, pesemne, și în culise.

După cum am arătat deja, după alegerea lui Luciani, episcopul Paul Marcinkus și-a atenționat colegii de la Banca Vaticanului și pe Roberto Calvi, la Buenos Aires: “Aveți grijă că acest papă are idei diferite de cel de dinainte și multe lucruri se vor schimba aici.”

O dată cu alegerea lui Wojtyla, s-a revenit din plin la valorile promovate de Paul al VI-lea. În ceea ce privește infiltrarea în Cetatea Sfântă a francmasonilor, de pildă, Vaticanul, deși nu prin actualul papă, nu numai că a îmbarcat diverși masoni din felurite Loji, dar și-a achiziționat propria-i versiune locală. Numele acesteia este Opus Dei - Lucrarea Domnului.

În 25 iulie, Albino Luciani scrisese despre Opus Dei în *Il Gazzettino*,

---

⁵⁹ Cartea a apărut în 1984, la șase ani după moartea papei Ioan Paul I. (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

cotidianul venețian. Remarcile sale se limitau la o scurtă istorie mișcării și la câteva dintre aspirațiile organizației către spiritualitatea laică, în privința aspectelor mai controversate pe care le prezenta Opus Dei, Luciani fie nu le cunoștea, ceea ce este puțin probabil, fie dădea iarăși dovadă de tăcuta sa discreție.

Cu alegerea lui Karol Wojtyła, discreția tăcută a devenit o marfă rară. Logodna acestuia cu Opus Dei este bine cunoscută. Având în vedere că această sectă catolică împărtășește multe puncte de vedere și valori cu corupta P2 și luând în considerare că Opus Dei este la ora actuală o forță de care trebuie să se țină cont în Cetatea Vaticanului, se impune a fi prezentate câteva amănunte semnificative.

Opus Dei este o organizație catolică de anvergură internațională. Deși numărul membrilor săi este relativ mic (cifrele estimate variază între 60.000 și 80.000), ea exercită o vastă influență. **Este o societate secretă, lucru strict interzis de Biserică. Opus Dei neagă faptul că este o organizație secretă, dar refuză să furnizeze lista membrilor săi.** A fost înființată de un preot spaniol, monseniorul Josemaria Escriva, în 1928. Se situează la extrema dreaptă a Bisericii Catolice, trăsătură politică ce a făcut ca organizația să-și atragă atât membri, cât și dușmani, în componența ei intră un mic procent de preoți, cam 5%, și laici de ambele sexe. Deși printre membri se numără oameni de toate condițiile, ea caută să-i atragă pe cei situați pe treptele superioare ale diverselor categorii profesionale, inclusiv studenți și absolvenți care aspiră la posturi de conducere. Dr. John Roche, lector la Universitatea Oxford și fost membru în Opus Dei, o descrie drept “sinistră, temută și orwelliană“. Este posibil ca ostilitatea față de sectă a mediilor de informare să se datoreze în mare măsură preocupării membrilor săi pentru auto-mortificare. Este cert că ideea de a te autoflagela și de a purta în jurul coapselor inele metalice cu dinți pe partea interioară - spre slava lui Dumnezeu - s-ar putea să se dovedească greu de acceptat pentru majoritatea oamenilor celei de-a doua jumătăți a secolului douăzeci. Nimeni, oricum, nu trebuie să se îndoiască de totala sinceritate a membrilor sectei. Ei sunt în egală măsură devotați unei sarcini cu semnificație mai adâncă: **preluarea controlului asupra Bisericii Romano-Catolice.** Aceasta ar fi cauza mării îngrijorări nu numai a romano-catolicilor, ci a tuturor. Fără îndoială, sunt aspecte demne de admirat la această societate secretă. Albino Luciani i-a apreciat cu elocvență unele dintre conceptele spirituale de bază. A păstrat o discreție tăcută cu privire la chestiunile auto-mortificării și a mult mai puternicei filosofii politice fasciste. Sub papa Ioan Paul al II-lea, Opus Dei a prosperat. Dacă actualul papă nu este membru în Opus Dei, el este pentru aderenții sectei tot ce și-ar fi putut ei dori să fie un papă. **Una dintre primele sale acțiuni a fost să se ducă la mormântul fondatorului lui Opus Dei și să se roage.** După care, a acordat sectei statutul de preoție personală, un pas semnificativ spre teritoriul cardinalului Cody,

unde se răspunde numai în fața Romei și a lui Dumnezeu.

Membri ai acestei organizații, potrivit propriilor ei afirmații, lucrează în redacțiile a peste 600 de cotidiene, reviste și publicații științifice răspândite peste tot prin lume. Secta are membri care lucrează în peste cincizeci de posturi de radio și televiziune. În anii 1960, trei dintre membrii săi au făcut parte din cabinetul dictatorului spaniol Franco, aducându-și contribuția la crearea “miracolului economic” spaniol. Șeful uriașului conglomerat Rumasa din Spania, Jose Mateos, face parte din Opus Dei; actualmente, el este angajat într-o cursă pentru construirea unei rețele a corupției similară celei pe care este clădit imperiul lui Calvi, după cum s-a descoperit recent.⁶⁰ Opus Dei posedă o avere considerabilă. Până de curând, când s-a schimbat proprietarul, oricine pășea în Anglia într-un depozit de vinuri având firma Augustus Barnett băga banii în Opus Dei.

Jose Mateos, cunoscut drept cel mai bogat om din Spania, a vărsat milioane în Opus Dei. O parte considerabilă a acestor bani provenea din afaceri ilegale încheiate cu Calvi, operate atât în Spania, cât și în Argentina. Casierul lui P2 și al lui Opus Dei: la asta să se refere, oare, Biserica atunci când vorbește despre căile neștiute ale Domnului?

De la moartea lui Albino Luciani și ocuparea locului său de către Karol Wojtyła, soluția italiană - ce s-a aplicat problemei unui papă onest - a fost deseori aplicată problemelor cu care s-au confruntat Marcinkus, Sindona, Calvi și Gelli. Litania asasinatului și a schilodirilor fizice săvârșite pentru mascarea jafurilor înfăptuite la o scară inimaginabilă constituie o interpretare sinistră. Ea constituie și o dovadă faptică solidă pentru confirmarea asasinării lui Albino Luciani.

Câtă vreme Luciani a domnit ca papă, Roberto Calvi, Licio Gelli și Umberto Ortolani n-au revenit în Italia. Calvi s-a întors în cele din urmă, spre sfârșitul lui octombrie, după alegerea lui Karol Wojtyła. Gelli și Ortolani au continuat să urmărească evenimentele de la distanță, din Uruguay. Să fi fost, oare, o simplă coincidență faptul că cei trei oameni au rămas în diverse orașe sud-americane? Să fi fost, oare, nevoie ca discuțiile lor de afaceri să țină din august și până în octombrie? Să fi fost, oare, necesar ca Gelli sau Ortolani să rămână în preajma lui Calvi pe tot parcursul lunii septembrie 1978? Atât de mult să fi durat întâlnirile cu oficialitățile importante cu care au discutat inaugurarea noilor filiale ale băncii Ambrosiano?

După întâlnirea lui Calvi cu inspectorul Giulio Padalino de la Banca Italiei, pe 30 octombrie, la Milano, răgazul câștigat pentru casierul lui P2 prin moartea lui Luciani părea a avea numai un caracter vremelnic. Calvi, cu privirile pironite în pământ, refuză și de astă dată să dea răspunsuri clare la o serie de întrebări. În 17 noiembrie, inspecția Băncii Italiei la Banco

---

⁶⁰ La sfârșitul lui aprilie 1984, Mateos a fost arestat în Germania de Vest. Autoritățile spaniole au inițiat procedurile de extrădare, (n.a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Ambrosiano luă sfârșit.

În ciuda scrisorii frauduloase din partea lui Marcinkus și a colegilor acestuia de la Banca Vaticanului, cu privire la proprietatea asupra Suprafinului, în ciuda minciunilor și a eschivărilor lui Roberto Calvi, în ciuda ajutorului dat de protectorul acestuia, Licio Gelli, inspectorii băncii centrale conchiseră, într-un foarte lung raport, că multe erau putrede în imperiul lui Calvi.

Din America de Sud și folosindu-se de un nume de cod special, Gelli îl sună pe Calvi la reședința privată a acestuia. Pentru Calvi, care se bălăcea în mocirla tot mai adâncă a afacerilor operate de Mafia/Vatican/P2, știrile erau proaste.

La numai câteva zile după ce inspectorul Giulio Padalino își prezentă raportul șefului Corpului de Control al Băncii Italiei, Mario Sarcinelli, o copie a întregului raport se afla deja în mâinile lui Gelli, în Buenos Aires. Procurat nu de la Sarcinelli sau de la Padalino, ci prin amabilitatea rețelei organizate de P2. Gelli îl atenționa pe Calvi că raportul era pe punctul de a fi transmis de Banca Italiei magistraturii din Milano, anume aceluia căruia Gelli prevăzuse încă din septembrie că-i va fi transmis, judecătorului Emilio Alessandrini.

Calvi se pomeni din nou pe marginea prăpastiei, riscând ruina totală. Emilio Alessandrini nu putea fi cumpărat. Extrem de talentat și de curajos, el reprezenta pentru Calvi, Marcinkus și Sindona o foarte serioasă amenințare. Dacă el ar fi declanșat și ar fi întreprins această investigație cu vigoarea ce-i era caracteristică, atunci Calvi ar fi fost cu certitudine terminat, Marcinkus ar fi fost demascat, Gelli ar fi pierdut mina de aur pe care o reprezenta nesfârșitul furt de la Ambrosiano, iar Sindona s-ar fi confruntat cu cel mai puternic argument de până atunci în favoarea extrădării imediate din Statele Unite.

Pe la începutul lui ianuarie 1979, cercurile financiare din Milano erau deja din nou preocupate de zvonurile avându-l în centru pe Roberto Calvi, Cavalerul. Judecătorul Emilio Alessandrini, după ce studiasse cu atenție un rezumat al raportului de peste 500 de pagini întocmit de Banca Italiei, îi ordonă locotenent-colonelului Cresta, comandantul Poliției Financiare din Milano, să-și trimită oamenii la banca “preoților”.

Prezentarea trecea în revistă, punct cu punct, numeroasele nereguli de natură penală detaliate de raport. Nimeni din afara cercurilor oficiale nu avea acces la raport - nimeni, cu excepția lui Calvi și a lui Gelli.

În 21 ianuarie, *L'Espresso* publică un comentariu pe marginea zvonurilor care circulau prin oraș, incluzând știrea alarmantă potrivit căreia Calvi și întregul consiliu de administrație se aflau pe punctul de a fi arestați, iar pașaportul lui Calvi era pe punctul de a fi retras. Ceva trebuia făcut, și încă repede, înainte ca publicul să dea năvală la Banco Ambrosiano.

În dimineața de 29 ianuarie, Alessandrini își sărută soția la plecarea de

acasă, apoi își conduse fiul cu mașina la școală. După ce-l lăsă pe băiat, își continuă drumul spre birou. Cu câteva secunde înainte de ora 8:30, se opri la un stop, pe Via Muratori. Se uita încă la culoarea roșie a semaforului când cinci bărbați se apropiară de mașina lui și începură să tragă asupra-i focuri de armă.

Ceva mai târziu, în aceeași zi, un grup de teroriști de stânga, denumit Prima Linea, își asumă telefonic responsabilitatea asasinatului. Grupul mai lăsă și un mesaj cu privire la asasinat într-o cabină telefonică din Gara Centrală din Milano. Nici mesajul telefonic, nici mesajul scris nu dădeau nici o indicație cu privire la motivul crimei.

Ce motive ar fi avut un grup de extremă stânga să ucidă cu sânge rece un judecător cunoscut pe plan național pentru investigațiile pe care le făcea asupra terorismului de dreapta? Emilio Alessandrini era unul dintre anchetatorii principali în cazul atacului cu bombă din Piazza Fontana, atrocitate recunoscută ca fiind datorată dreptei. De ce ar fi ucis Prima Linea un om care era evident că încerca, prin mijloace legale și adecvate, ceea ce ei, teoretic, ar fi trebuit să aplaude - să inculpe elementele criminale ale dreptei pentru faptele lor?

Grupări precum Prima Linea și Brigăzile Roșii nu numai că ucid și schilodesc oameni din considerente politice. Ele practică mercenariatul. Legăturile, de pildă, dintre Brigăzile Roșii și Camorra napolitană (Mafia locală) sunt bine cunoscute.

În momentul scrierii acestei cărți, se află în fața instanței cinci inși care au mărturisit deja că sunt autorii asasinatului comis asupra lui Alessandrini. Relatările lor cu privire la comiterea crimei sunt pline de amănunte, dar când se ajunge la motive, numărul întrebărilor pe care le ridică declarațiile făcute este mai mare decât cel al răspunsurilor oferite.

Marco Donat Cattin, cel care a deschis al doilea focul asupra judecătorului prins în capcană, neînarmat și lipsit de orice posibilitate de a se apăra, a remarcat: “Am așteptat să apară ziarele cu relatarea atacului și am găsit în necrologul judecătorului motivele asasinatului.”

La trei zile după asasinat, în după-amiaza zilei de 1 februarie, Roberto Calvi savura o băutură, la un dineu. Conversația ajunse, inevitabil, și la recentul act de violență. Calvi încercă îndată să câștige simpatie, nu pentru doamna Alessandrini și pentru copilul ei rămas orfan, ci pentru sine: 'Este o adevărată rușine. Cu numai o zi înainte, Alessandrini îmi spusese că nu avea să mai întreprindă nici o altă acțiune și că avea de gând să claseze dosarul.’

Uciderea lui Luciani le dăduse lui Marcinkus, Calvi, Sindona și prietenilor lor din P2 un răgaz pentru a-și trage suflarea. Acum, asasinarea lui Alessandrini le mai oferi câtva timp. Investigația inițiată de judecătorul Alessandrini continuă, clar cu pas de melc.

La Banca Italiei, Mario Sarcinelli era perfect conștient de pierderea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

elanului inițial. Sarcinelli și guvernatorul băncii, Paolo Baffi, erau hotărâți ca îndelungata și complicata investigație care se desfășurase pe parcursul anului precedent să nu fie numai timp pierdut.

În februarie 1979, Mario Sarcinelli îl convocă pe Calvi la Banca Italiei. Calvi fu chestionat îndeaproape asupra legăturilor cu Suprafin, asupra relațiilor dintre banca Ambrosiano și IOR, asupra filialei din Nassau și asupra identității exacte a proprietarului băncii Ambrosiano. Alessandrini fiind acum mort, Calvi se simțea ca nou născut sau, mai degrabă, renăscut. Ochii îi erau iarăși reci ca gheața. Protecția pe care i-o oferea Licio Gelli îi inspirase încă și mai multă aroganță decât a fișa de obicei. El refuză de-a dreptul să răspundă la întrebările lui Sarcinelli, dar întrevederea nu îi lăsă lui Calvi nici un dubiu în privința faptului că investigația inițiată de Banca Italiei nu fusese defel intimidată de recentul asasinat.

El își discută iarăși problema cu Gelli, care îl asigură că nu va lăsa chestiunea așa. Înainte de a rezolva această problemă, însă, era alta care dădea mare bătaie de cap masonilor din P2. Era cea creată de ziaristul avocat Mino Pecorelli. Printre numeroasele activități ale lui Pecorelli se număra și cea de redactor al unui săptămânal neobișnuit, editat de agenția menționată mai devreme, OP.

OP a fost diferit descrisă, drept “demascatoare” și “iubitoare de scandal”. Era și una și alta. Iar dezvăluirile ei erau exacte. Pe parcursul anilor 1970, agenția dobândise și apoi publicase un număr uimitor de mare de dovezi și de zvonuri privitoare la corupția din diferite straturi ale societății italiene. Devenise o autoritate de necontestat în materie și imposibil de ocolit de oricine dorea să știe exact cine pe cine jefuia. În ciuda asprimii legilor italiene privitoare la calomnie, OP avea o existență miraculoasă. Pecorelli avea, în mod clar, acces la informațiile cele mai delicate. Ziariștii italieni dădeau frecvent la tipar articole inspirate din dezvăluirile făcute de OP. În particular, ei încercau să afle cine se afla în spatele acestei agenții de știri ce se situa în mod fățiș deasupra legii, dar OP rămânea mai departe un organism misterios. Sora lui Pecorelli, Rosita, lăsă să se înțeleagă în timpul unui interviu televizat că OP era finanțată de primul ministru Andreotti.

La începutul anilor 1970, numele lui Michele Sindona era frecvent asociat cu OP. Pecorelli avea, evident, informatori care lucrau în Serviciul Secret Italian, dar contactele sale cele mai importante se aflau în interiorul unei organizații mult mai puternice și într-adevăr mai secrete decât asemenea agenții oficiale guvernamentale. Mino Pecorelli era membru al P2 și din această lojă masonică ilegală își trăgea el multe dintre informațiile care puneau pe jar mediile de informare. Cu ocazia unei întâlniri a lojei, Licio Gelli îi invită pe membrii acesteia să contribuie cu documente și informații care să fie puse la dispoziția OP. Principala funcție a OP în această perioadă era, așadar, aceea de a propaga ambițiile lui Gelli și scopurile urmărite de P2.

David Yallop

La mijlocul anului 1978, însă, Pecorelli se hotărî să întreprindă ceva pe cont propriu. El obținu informații despre cea mai mare hoție din istoria financiară a Italiei. Creierul acesteia era Licio Gelli. La începutul anilor 1970, schema era răspunzătoare pentru jefuirea Italiei de 2,5 miliarde de dolari, în impozite pe venituri obținute din afaceri cu motorină. În Italia, același produs din petrol este folosit atât pentru încălzirea locuințelor, cât și drept combustibil pentru motoarele diesel. Motorina pentru încălzire este colorată pentru a putea fi distinsă de cea folosită de mașini și este impozitată la un nivel de cincizeci de ori mai scăzut decât cea pentru motoarele diesel. Era o ocazie numai bună pentru un nelegiuit ca Gelli. Sub îndrumarea lui, magnatul italian al petrolului, Bruno Musselli, membru al P2, contrafăcu coloranții. Șeful Poliției Financiare, generalul Raffaele Giudice, membru al P2, falsifică documentele, pentru a face ca tot combustibilul pentru motoare să fie impozitat la nivelul scăzut. Apoi, carburantul tu vândut la stațiile de benzină, care-l plătiră la prețul ridicat.

Profitul fu apoi transferat, mulțumită altui membru al P2, Michele Sindona, prin intermediul Băncii Vaticanului, într-o serie de conturi secrete din banca elvețiană a lui Sindona, Finabank. Licio Gelli deveni o figură obișnuită, tot trecând prin poarta Sfânta Anna cu genți voluminoase, conținând miliarde de lire furate.

Generalul Giudice fu numit șef al Poliției Financiare de către primul ministru Giulio Andreotti, bun prieten al lui Licio Gelli. Această numire specială fusese făcută după ce Poletti, cardinalul vicar al Romei, îi scrisese primului ministru, recomandându-i-l cu insistență pe Ciudici pentru ocuparea postului. Poletti, vă amintiți, era unul dintre oamenii pe care Albino Luciani proiectase să-i îndepărteze din Roma. Legătura Vaticanului cu acest scandal îi era necunoscută lui Pecorelli, dar el aflase destule despre acest uriaș furt din buzunarul statului pentru a începe publicarea unor informații fragmentare. O delegație din care făceau parte senatorul creștin-democrat Claudio Vitalone, judecătorul Carlo Testi și generalul Donato Io Prete din Poliția financiară îi cumpără tăcerea. Articolele privitoare la scandal își încetară apariția.

Realizând că prin asemenea tehnici dubioase se mai puteau obține și alți bani, Pecorelli începu să scrie despre masoni. Numărul revistei sale din septembrie 1978, cuprinzând numele a peste o sută de masoni din Vatican, fusese un foc de avertisment la adresa lui Gelli. Faptul că un exemplar al gazetei ajunse pe biroul lui Albino Luciani, care, după ce-l parcurse cu atenție, o luă pe firul informației, fu suprema ironie pentru Licio Gelli, acesta fiind deja extrem de conștient de amenințarea pe care Luciani o reprezenta pentru casierul lui, Roberto Calvi.

Luciani fiind mort, Gelli încercă să trateze cu Pecorelli. II mitui. După cum era de așteptat, Pecorelli crescui prețul, în schimbul tăcerii. Gelli refuză să plătească. Pecorelli publică primul din ceea ce el promitea că urma să fie o

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

serie de articole. El dezvăluia faptul că Gelli, pilonul fascismului de extremă dreaptă, desfășurase în timpul războiului o activitate de spionaj în beneficiul comuniștilor și continuase a lucra pentru ei și după aceea. Pecorelli, aruncându-și pe umeri mantia ziaristului investigator neînfricat, le promise cititorilor că va dezvălui toate dedesubturile organizației P2. Pentru început, el arată că Licio Gelli, cândva nazist, fost fascist și mai apoi comunist, avea și legături strânse cu CIA. Dezvăluind atât de multe, colegii din P2 ai lui Pecorelli ajunseră la concluzia că acesta îi trădase.

În 20 martie, Gelli îi telefona lui Pecorelli, la biroul acestuia din Roma. El îi propuse o discuție liniștită la cină, pentru a doua zi. “Dacă este convenabil“. Era. Pe parcursul convorbirii telefonice, Pecorelli menționa că trebuia să lucreze până târziu în acea seară, dar că cina de a doua zi avea să fie posibilă. Pecorelli n-o mai apucă.

În acea seară, Mino Pecorelli își părăsi biroul din via Orazio la ora 21:15 și se îndreptă spre mașina pe care o avea parcată în apropiere. Cele două gloanțe care îl uciseră, cum stătea așezat la volan, îi fură trase în gură, gest clasic pentru Mafia siciliană, *sasso in bocea*, o piatră în gura mortului, semn că acesta nu va mai vorbi niciodată.

Nemaiputând să ia cina cu vechiul lui prieten, Licio Gelli își omorî timpul deschizându-și fișierul secret cu dosarele membrilor P2 și scriind “decedat“ pe coperta celui ce purta numele Mino Pecorelli.

Nimeni nu a “revendicat“ vreodată responsabilitatea asasinatului comis asupra lui Pecorelli. Dar în 1983, Antonio Viezzer, la un moment dat ofițer de rang înalt în SSI, Serviciul Secret Italian, fu arestat și acuzat ca suspect de a fi implicat în asasinarea lui Pecorelli. Antonio Viezzer era membru al P2.

Cu câteva zile înainte ca Pecorelli să fie redus la tăcere, unul dintre oamenii pe care el îi indicase ca figurând pe lista masonilor din Vatican, cardinalul Jean Villot, îl precedă în mormânt. Acesta muri ca titular al vastei palete de funcții oficiale pe care le deținuse în timpul scurtei domnii a lui Luciani. Pentru un om care, dacă nu a făcut parte din conspirația criminală ce a pus la cale asasinarea lui Albino Luciani, a acordat, mai mult ca sigur, acelei conspirații un ajutor vital, moartea lui Villot, cu diversele sale stadii descrise într-o serie de rapoarte medicale bine documentate, servește drept termen extrem de comparație pentru cea a lui Luciani, care “a murit ca o floare în noapte“.

În timp ce Vaticanul își înmormânta fostul secretar de stat, bătălia pentru mica purificare temporară își urmă cursul pe celălalt mal al Tibrului. Șeful Corpului de Control al Băncii Italiei, Mario Sarcinelli, împreună cu guvernatorul Paolo Baffi, cereau deja o intervenție rapidă în cazul Calvi. Ei insistau asupra faptului că existau dovezi mai mult decât suficiente pentru a se justifica arestarea imediată. În mod evident, Gelli și Calvi erau de acord cu ei. În 25 martie 1979, arestările fură efectuate, dar nu-i avură ca obiect pe

Roberto Calvi și pe colegii săi. Cei arestați fură Sarcinelli și Baffi. Magistratul din Roma, judecătorul Mario Alibrandi, cunoscut simpatizant al dreptei, îi acordă lui Baffi eliberarea pe cauțiune, datorită vârstei sale înaintate, 67 de ani. Sarcinelli avu mai puțin noroc și fu aruncat în închisoare. Acuzația adusă celor doi, omisiunea de a denunța o crimă, era în mod evident neadevărată și, după două săptămâni, lui Sarcinelli i se acordă eliberarea pe cauțiune. Acuzațiile, însă, planară asupra sa și a lui Baffi până în ianuarie 1980, când fu recunoscut faptul că erau cu desăvârșire neadevărate și lipsite de orice temei, în perioada de interimat, magistratul numit refuză ridicarea sancțiunii, ceea ce îi bară lui Sarcinelli vreme de un an revenirea pe postul său de Șef al Corpului de Control al Băncii. Prin această acțiune, P2, efectiv, smulse colții Băncii Italiei. Paolo Baffi, șocat și înspăimântat, demisiona din funcția de guvernator al Băncii Italiei în septembrie 1979. Demonstrația puterii lui Calvi și a criminalilor săi asociați îl convinsese pe Baffi că el și oamenii lui se opuneau unei forțe mult superioare celei de care dispunea Banca Italiei. Între scandalul întemnițării neîntemeiate a lui Sarcinelli și demisia lui Baffi, acestuia din urmă și personalului său li se administra o ultimă demonstrație a adevăratei măsuri a forțelor împotriva cărora se ridicaseră ei. Demonstrația se produse în Milano. Ea fu organizată și plătită de Michele Sindona.

În vreme ce Calvi și prietenii lui își rezolvau în felul lor problemele în Italia, colegul lor din P2, Michele Sindona, își primea partea dreaptă în New York. Sindona înfrânse încercările făcute de a fi extrădat în Italia, dar modul în care-și obținut el victoria îi aduse prea puțină satisfacție.

În 9 martie 1979, Departamentul de Justiție îl inculpă în baza a 99 de capete de acuzare, de la fraudă la sperjur și la însușirea necuvenită de fonduri bancare. Acuzațiile rezultau direct din prăbușirea Băncii Naționale Franklin. Sindona, depunând o cauțiune de 3 milioane de dolari, fu eliberat condiționat, urmând a se prezenta zilnic la biroul Executorului Judecătoresc Federal al Statelor Unite.

În prima săptămână a lunii iulie 1979, un judecător federal hotărî că Sindona nu putea fi extrădat în Italia pentru a răspunde la acuzațiile de fraudă bancară deoarece trebuia ca, nu peste mult timp, să răspundă unor acuzații similare în Statele Unite. Acordul de extrădare dintre Italia și Statele Unite avea o clauză referitoare la dubla infracțiune. Procurorul adjunct districtual John Kenney declară că guvernul Statelor Unite intenționa să-l trimită pe Sindona înapoi în Italia numai după ce procesul ce-i fusese intentat în Statele Unite se va fi terminat.

Kenney, rămas în viață în ciuda celor 100.000 de dolari puși pe capul lui de către colegii lui Sindona. Își datora supraviețuirea unui singur fapt. În Italia, a ucide un judecător sau un procuror este adeseori un mijloc eficace de a convinge autoritățile să tempereze o acțiune judiciară în curs. Asasinarea lui Alessandrini reprezintă un excelent exemplu. În Statele Unite, un asemenea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

asasinat ar fi avut exact efectul contrar. O primă de 100.000 de dolari era extrem de tentantă, însă profesioniștii știau că uciderea lui Kenney nu numai că ar fi avut ca rezultat o urmărire necruțătoare a ucigașului, dar și o accelerare viguroasă a urmăririi judiciare împotriva lui Sindona.

Confruntându-se cu realitatea procesului new-yorkez instrumentat de tenacele Kenney, Sindona se hotărî să aplice “soluția italiană” unui alt om care-i provoca neplăceri, încă și mai mari: Giorgio Ambrosoli.

În 29 septembrie 1974, avocatul Ciorgio Ambrosoli fusese numit lichidator al Banco Privata Italiana, care aparținea lui Sindona. După cum s-a arătat anterior, Banca Privata fusese creată de Sindona în iulie 1974, prin fuzionarea altor două bănci ale sale, Banca Unione și Banca Privata Finanziaria - o bancă mare aservită care înlocuia două bănci aservite de dimensiuni medii, în 1979 nimeni nu știa mai multe decât Giorgio Ambrosoli despre învârtelile lui Sindona. Numit lichidator de către ministrul trezoreriei și de către guvernatorul Băncii Italiei, Ambrosoli începuse coșmarul operațiunii de descâlcire a afacerilor unui Machiavelli modern. Încă din 21 martie 1975, prudentul și grijuliu Ambrosoli arătase, într-un raport secret înaintat procurorului general al Italiei, că el era convins de natura infrațională a activităților lui Sindona. Dovezile pe care le studiaseră la vremea respectivă îi permisese să tragă concluzia că, departe de a se datora unor practici defectuoase, falimentul se datora lui Sindona însuși și conducerii băncilor sale, care, la începutul anului 1974, “urmăriseră ca operațiunile desfășurate în luna februarie să creeze circumstanțele necesare falimentului”. Fusese un jaf pus la cale cu sânge rece.

Giorgio Ambrosoli era unul dintre cei mai curajoși oameni. La momentul când îi aducea la cunoștință procurorului general primele constatări ale sale ca lichidator, el îi încredința soției convingerile sale intime legate de caz: “Nu știu ce-o să se întâmple, dar cred c-am să plătesc un preț mare pentru că am acceptat să mă ocup de afacerea asta. Am știut de la început, așa că nu mă plâng. Mi s-a oferit o șansă unică de a face ceva pentru țară... E clar că-mi fac dușmani.”

Pe îndelete, luând-o metodic, Ambrosoli începu să înțeleagă ceea ce Sindona făcea să pară de neînțeles. Blocarea acțiunilor, înapoierea fondurilor de ajutorare primite, transferurile năucitoare între nenumărate companii, în vreme ce Sindona le vorbea studenților din diferite universități din Statele Unite despre visurile sale privind instaurarea unui capitalism cosmic, liniștitul, circumspectul avocat milanez stabilea, fără posibilitate de tăgadă, că Sindona era corupt până în vârful atent îngrijitelor lui unghii.

În 1977, Ambrosoli fu abordat de avocatul Rodolfo Guzzi, din Roma, în legătură cu o complicată ofertă de cumpărare a falimentarei Banca Privata. Ambrosoli descoperi că Guzzi lucra pentru Michele Sindona. El refuză oferta, în ciuda faptului că afacerea era susținută de cel puțin doi miniștri creștin-

democrați.

Puterea pe care încă o deținea Sindona putea fi apreciată și după acest sprijin ministerial. Lui Ambrosoli îi fu prezentată încă o ilustrare a acelei puteri când guvernatorul Băncii Italiei îi vorbi despre presiunile exercitate de Franco Evangelisti, mâna dreaptă a primului ministru Andreotti, care îmboldea Banca Italiei spre o soluție tipic italiană. El voia ca guvernatorul Baffi să autorizeze banca centrală pentru ca aceasta să acopere datoriile lui Sindona. Baffi refuză cu mult curaj. Investigația lui Ambrosoli merse mai departe.

Ambrosoli continuă să găsească în muntele de ziare prin care își croia drum cu răbdare referiri la “cei 500”; alte referiri lămuriră faptul că aceste 500 de persoane erau super-exportatorii ce acționau pe piața neagră. Oamenii care, cu ajutorul lui Sindona și al Băncii Vaticanului, făcuseră ca banii să se scurgă ilegal afară din Italia. Chiar dacă nu reuși să ajungă în posesia listei, în rest nu-i scăpase mai nimic. El stabili că un mare număr de organizații publice, instituții respectabile, precum gigantul asigurărilor INDPAI, își aveau fondurile plasate în băncile lui Sindona, cu o dobândă mai mică decât cea uzuală - 8 la sută, în loc de 13 la sută. Ele primeau, însă, o dobândă secretă, care intra direct și discret în buzunarele directorilor de la INDPAI și ai celorlalte auguste companii.

Ambrosoli identifică multe dintre tertipurile pe care le folosisese Sindona pentru a face exporturi ilegale de bani, inclusiv cumpărarea de dolari la rate de schimb superioare celor practicate pe piață, cu plata efectuată într-un cont străin din Londra, Elveția sau Statele Unite.

Ambrosoli începu să-și întocmească propria listă cu numele vinovaților. Ea nu reuși să ajungă la 500 - Michele Sindona avu grijă de asta -, dar cuprindea deja 77 de nume și-i includea pe Massimo Spada și Luigi Mennini, oameni de încredere ai Vaticanului. Lichidatorul strânse dovezi de netăgăduit cu privire la complicitatea Băncii Vaticanului în multe dintre actele frauduloase săvârșite de Sindona. Pe parcursul întregii perioade a activității sale desfășurate în beneficiul Băncii Italiei, acest om, lucrând, practic, de unul singur, s-a aflat la discreția lui Sindona. Sindona îl acționa în judecată, susținând că Ambrosoli a delapidat. După care acțiunile fură retrase, pentru a fi înlocuite cu o altă modalitate de abordare, venită din partea ginerelui lui Sindona, Pier Sandro Magnoni, care-l invită pe Ambrosoli să devină președintele noii bănci a lui Sindona, “după ce vei fi sfârșit cu afacerea asta obositoare, a falimentelor.”

Infiltrarea, realizată la ordinul lui Sindona, a membrilor P2 în anturajul celor în care Ambrosoli considera că se poate încrede fu atât de desăvârșită, încât Magnoni fu apoi în stare să citeze cuvânt cu cuvânt un pasaj dintr-un raport secret întocmit de Ambrosoli și care nu fusese văzut oficial decât de o mână de persoane oficiale din cadrul băncii.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Până în martie 1979, Ambrosoli fu în măsură să precizeze cifra care dădea imaginea falimentului lui Sindona - II Crack Sindona - în ceea ce privea Banca Privata. Pierderea era de 257 de miliarde de lire. Tot până în martie 1979, Ambrosoli fusese ținta unei serii de amenințări telefonice. Cei care sunau aveau toți accent italo-american.

Amenințările și insultele crescuseră în intensitate spre sfârșitul lui 1978. Tactica celor care sunau varia de la încercarea de a-l tenta pe Ambrosoli cu oferte reprezentând sume mari de bani, până la amenințările cele mai îngrozitoare. Se lăsa să se înțeleagă destul de clar din partea cui erau făcute apelurile. “De ce nu mergi să-l vezi pe Sindona în Statele Unite? Ca prieten“, zicea unul dintre cei care îl sunau, cu un puternic accent american. Ambrosoli refuză invitația și începu să înregistreze apelurile telefonice. Le spuse prietenilor și colegilor despre telefoanele primite. În cele din urmă, el puse unuia dintre avocații lui Sindona să asculte o casetă înregistrată. După câteva zile, sosi următorul apel. “Ticălos împruțit. Te crezi deștept c-ai înregistrat telefoanele alea, ai?“ Avocatul lui Sindona trebui să admită ulterior că, după ce ascultase caseta, îi telefonase imediat lui Sindona, la New York.

În 10 aprilie 1979, Sindona se răfui cu altcineva, considerat de el a-i fi dușman, Enrico Cuccia, director general la Mediobanca, o bancă publică de investiții. Aprecierea lui Sindona era exactă. Cuccia zădărniciise tentativa lui Sindona de a prelua Bastogi, în 1972. El ajunsese, cu mult înaintea altora, la concluzia că Sindona era un escroc megaloman. Pe parcursul întâlnirii lor din aprilie 1979, Cuccia căpătase suficiente dovezi în sprijinul concluziei la care ajunsese cu aproape opt ani în urmă. Cuccia se hotărâse să facă o vizită la New York în urma unei serii de telefoane pe care el le primise de la oameni cu accent italo-american. Apelurile telefonice, asemenea celor primite de Ambrosoli, erau amenințătoare, în vreme ce Ambrosoli alege să rămână în Milano, văzându-și mai departe de lucru, Cuccia alege confruntarea cu Sindona.

Sindona formulă un număr de cereri. Una dintre ele era ca Enrico Cuccia să retragă mandatul de arestare emis în Italia pe numele lui Sindona - acesta trecu cu vederea, ca insignifiant, faptul că în 1976 fusese condamnat, în lipsă, la trei ani și jumătate de închisoare. Sindona îi mai pretinse lui Cuccia să facă rost de 257 de miliarde de lire, pentru a salva de la faliment Banca Privata. Pe deasupra, el îi mai ceru lui Cuccia și alți bani, pe care să-i ofere familiei lui Sindona. În afară de a face gestul generos de a-l lăsa pe Cuccia în viață, nu este limpede ce oferea Sindona în schimb.

În timpul acestei extraordinare conversații, Sindona, probabil pentru a-i demonstra lui Cuccia cât de real este pericolul ce-l pândea, aduse vorba despre Giorgio Ambrosoli. “Ticălosul ăla de lichidator al băncii mele îmi creează neajunsuri și, pentru asta, am să pun să-lucidă. Am să-l fac să dispară în așa fel încât să nu lase nici o urmă.“ Aceasta este realitatea mentalității

mafiote. Al Pacino și costumele bine croite, copii adorabili și tați ramoliți reprezintă fantezii despre lumea Mafiei. Realitatea este populată de oameni precum Michele Sindona.

Aceste amenințări erau rostite la mai puțin de o lună după ce împotriva lui Sindona fuseseră aduse 99 de capete de acuzare. Aceeași mentalitate, care condusese la concluzia că procedurile de extrădare aveau să înceteze dacă procurorul general districtual adjunct John Kenney era ucis, era pusă iarăși în acțiune. Dacă Ambrosoli putea fi redus la tăcere, se presupunea că acuzațiile aveau să se destrame și să dispară precum ceața dimineții. O minte funcționând cu asemenea raționamente corupte putea pune la cale fără nici o ezitare uciderea unui papă.

Enrico Cuccia părăsi întâlnirea fără să se lase impresionat. În octombrie 1979, în fața ușii de la intrarea în locuința lui Cuccia, din Milano, explodă o bombă. Din fericire, nimeni nu fu rănit. Giorgio Ambrosoli avu mai puțin noroc.

Era clar pentru toți cei interesați de iminentul proces intentat lui Sindona că dovezile deținute de Giorgio Ambrosoli erau de o importanță cu totul ieșită din comun. În 9 iunie 1979, judecătorul care fusese numit să instrumenteze cazul lui Sindona, Thomas Griesa, aranja ca Ambrosoli să facă o depoziție sub jurământ, în Milano.

Cu 24 de ore înainte de acea dată, ucigașul de profesie căruia i se dăduseră 100.000 de dolari pentru a-l suprima pe Giorgio Ambrosoli se afla deja în Milano, la hotelul Splendido. Se înregistrase sub numele de Robert McGovern. Era cunoscut și drept "Billy Exterminatorul". Numele lui real era William Arico. La hotelul de mâna întâi la care trăsese, situat la mai puțin de 50 de metri de Gara Centrală Milano, Arico luă masa de seară împreună cu cei cinci oameni care trebuiau să-l ajute în săvârșirea asasinatului. Principalii săi complici erau Charles Arico, fiul său, și Rocky Messina. Printre armele lor se număra un pistol automat M11, prevăzut cu amortizor de sunet, și cinci revolvere P38. Arico închirie un Fiat și începu să-l urmărească pe Ambrosoli. Cererea ca lui Ambrosoli să-i fie luată o declarație detaliată și cât mai lungă fu adresată inițial de avocații lui Sindona. Ei speraseră să demonstreze absurditatea acuzațiilor aduse clientului lor din New York. Trezirea lor la realitate, care începu în dimineața de 9 iulie, fu deosebit de dură. Patru ani de muncă, peste 100.000 de pagini de note meticuloasă pregătite, plus mintea unui avocat excepțional dotat, începură liniștit să releve adevărul îngrozitor în fața unui grup de avocați americani, a doi executori judecătorești speciali, care-l reprezentau pe judecătorul new-yorkez Griesa, și a judecătorului italian Giovanni Galati.

Când instanța se retrase, suspendând ședința la sfârșitul primei zile de audieri, avocații lui Sindona puteau fi ușor identificați la plecarea. Pe fețele lor se citea îngrijorarea.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Avându-l pe urmele sale pe Arico, Ambrosoli, nepăsător, se duse la o altă întâlnire. Aceasta era aranjată cu superintendentul adjunct al poliției din Palermo, care era totodată și șeful Departamentului de Criminalistică, CID, al orașului, Boris Giuliano. Subiectul întâlnirii era cel în legătură cu care Ambrosoli depusese mărturie pe parcursul întregii zile - Michele Sindona. Giuseppe Di Cristina, o gorilă angajată de familiile Gambino, Inzerillo și Spatola, fusese ucis în Palermo, în mai 1978. Asupra cadavrului, Giuliano descoperise cecuri și alte documente care indicau faptul că Sindona recircula prin Banca Vaticanului veniturile provenite din vânzările de heroină, îndreptându-le apoi spre Amincor, banca sa din Elveția. Comparându-și însemnările făcute de fiecare cu ocazia investigațiilor întreprinse în mod independent, cei doi conveniră să aibă o întâlnire cu ocazia căreia să discute mai pe larg, după ce Ambrosoli își va fi terminat mărturia depusă în prezența avocaților americani.

Mai târziu în cursul aceleiași zile, Ambrosoli tot nu terminase cu Sindona. El avu o lungă convorbire telefonică cu locotenent-colonelul Antonio Varisco, șeful Serviciului de Securitate din Roma. Convorbirea se purtă pe marginea subiectului investigațiilor lui Varisco la acea dată, P2.

În 10 iulie, pe parcursul depoziției, Ambrosoli lansă una dintre numeroasele sale bombe. Detaliind felul în care Banca Cattolica de Veneto își schimbase proprietarul și Pchetti fusese pasat de Sindona lui Calvi, Ambrosoli declară că Sindona plătitise “un onorariu pentru brokeraj în valoare de 6,5 milioane de dolari unui bancher milanez și unui episcop american”.

În 11 iulie, Ambrosoli își completează depoziția. Se conveni ca el să revină a doua zi pentru a-și semna consemnarea în scris a mărturiei, rămânând ca săptămâna următoare să stea la dispoziția procurorilor americani și a avocaților lui Sindona pentru a răspunde la întrebări și pentru clarificarea dovezilor deținute.

Puțin înainte de miezul nopții de 11 iulie, Ambrosoli ajunse în fața apartamentului său. De la fereastră, soția îi făcu semn cu mâna. Urmau să ia împreună o cină târzie. Când Ambrosoli se apropie de ușă, Arico și două dintre ajutoarele sale își făcură apariția din umbră, întrebarea sosi din întuneric.

- Giorgio Ambrosoli?

- Da.

Arico întinse brațul, ochind de la mică distanță, și cel puțin patru gloanțe trase dintr-un P38 pătrunseră în pieptul avocatului. Acesta muri pe loc.

La ora 6 dimineața, Arico se afla deja în Elveția.

O sută de mii de dolari fură transferați dintr-un cont al lui Sindona de la Banca del Gottardo, aparținându-i lui Calvi, într-un cont pe care Arico îl avea deschis la Credit Suisse, din Geneva, sub numele de Robert McGovern.

Numărul contului este 415851 -22-1.

În 13 iulie 1979, la mai puțin de patruzeci și opt de ore după uciderea lui Giorgio Ambrosoli, locotenent-colonelul Antonio Varisco se afla într-un BMW alb, care rula pe Lungotevere Arnaldo da Brescia, din Roma. Era 8:30 dimineța. Un Fiat 128 alb trase la bordură. Pe fereastra Fiat-ului apăru țeava tăiată a unei arme automate. Fură trase patru focuri și locotenent-colonelul, împreună cu șoferul său, erau morți. O oră mai târziu, Brigăzile Roșii își “revendică” responsabilitatea.

În 21 iulie 1979, Boris Giuliano intră în Barul Lux de pe Via Francesco Paolo Di Biasi, din Palermo, să-și bea cafeaua de dimineța. Era ora 8:05. După ce sorbi cafeaua, se îndreptă spre casă, pentru a-și plăti consumația. De Giuliano se apropie un bărbat care descarcă asupra-i șase focuri. Cafeaua era aglomerată la acea oră. Cercetările ulterioare ale poliției stabiliră că nimeni nu văzuse nimic. Nimeni nu auzise nimic. Postul lui Boris Giuliano fu ocupat de Giuseppe Impallomeni, membru al P2.

Nici măcar membrii Brigăzilor Roșii nu “revendică”, cu sau fără temei, responsabilitatea asasinării lui Giorgio Ambrosoli și a lui Boris Giuliano. Când știrea asasinării lui Ambrosoli ajunse la New York, Michele Sindona, omul care plăti pentru ca lichidatorul să fie aranjat de un exterminator, reacționa în maniera tipică: “Nimeni nu trebuie să-mi asociez numele cu acest act de lașitate și am să întreprind acțiuni categorice în justiție împotriva oricui ar face-o.”

Cu doi ani în urmă, în timpul unui interviu luat de *Il Fiorino*, Sindona făcuse o declarație încă și mai semnificativă. Referindu-se la “complotul care se țese împotriva mea”, el îi numise pe capii acestuia, printre care, în mintea lui Sindona, se număra și Giorgio Ambrosoli. Sindona remarca: “Mulți ar trebui să se teamă... Repet, foarte mulți.”

Giorgio Ambrosoli nu a murit în zadar. Numeroșii lui ani de muncă, plus depoziția nesemnată aveau să se dovedească a fi de mare ajutor pentru instrumentarea procesului lui Michele Sindona.

Bancherul milanez și episcopul american la care se făcea referire în depoziția făcută de Ambrosoli sub stare de jurământ, fură rapid identificați în persoana lui Calvi, respectiv a episcopului Paul Marcinkus. Marcinkus avea să nege cu hotărâre primirea unei asemenea însărcinări. Ambrosoli, cu siguranță, nu era genul de om care să aducă o asemenea acuzație fără dovezi copleșitoare. Cu privire la veridicitatea declarațiilor făcute de episcopul Marcinkus, trebuie amintit că, la scurt timp după prăbușirea lui Sindona, el a negat că-l întâlnește vreodată pe acesta.

Cine erau principalii beneficiari ai acestei serii de crime îngrozitoare și inumane? Lista începe să sune cunoscut: Marcinkus, Calvi, Sindona, Gelli și Ortolani.

În Milano, în Palatul de Justiție, teroarea împrăștiată de șirul de

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

asasinate începea să se facă simțită. Oameni care lucraseră cot la cot cu Ambrosoli începură brusc să aibă dificultăți în a-și aminti că îl ajutaseră pe parcursul investigației sale asupra afacerilor lui Sindona. Judecătorul Luca Mucci, care preluase investigația penală după uciderea lui Alessandrini, se mișca atât de încet în continuarea cercetărilor încât cei care l-ar fi privit și-ar fi putut închipui că fusese prefăcut în piatră. O evaluare preliminară a Băncii Italiei făcută asupra Băncii Ambrosiano ajunse la concluzia uluitoare potrivit căreia explicațiile lui Calvi erau perfect acceptabile. Acesta, cel puțin, fu punctul de vedere al Poliției Financiare.

Padalino, funcționarul Băncii Italiei care administrase efectiv probatoriul din 1978, se trezi tot mai des convocat la Milano, unde era confruntat cu magistrați neîncrezători. Pe parcursul verii anului 1978, Padalino fu amenințat și hărțuit de elemente ale justiției milaneze. El fu avertizat că raportul pe care-l întocmise asupra băncii Ambrosiano era aproape o calomnie. P2, a lui Gelli, și Mafia lui Sindona reduceau noțiunea de justiție la depravare și corupție.

Un exemplu de cât de puternică putea fi axa Calvi/Gelli îl constituie evenimentele petrecute în Nicaragua cam în același timp cu asasinarea lui Emilio Alessandrini, din ianuarie 1979. Calvi înființase în septembrie 1977 o filială a imperiului său, în Managua. Banca se numea Ambrosiano Group Banco Comercial. Menirea ei oficială era “efectuarea de tranzacții comerciale internaționale”. Menirea ei reală era aceea de a muta de la filiala din Nassau, cu aprobarea directorului acesteia, episcopul Paul Marcinkus, o mare parte a documentelor care ar fi dovedit procedeele frauduloase și criminale folosite pentru impunerea pe piață/achiziționarea acțiunilor băncii-mame din Milano. Nicaragua îndepărta și mai mult dovezile de ochii Băncii Italiei. Ca de obicei, trebuia plătit un preț. Gelli netezise drumul, făcând prezentările la dictatorul nicaraguan, Anastasie Somoza. După ce mai multe milioane de dolari fură lăsate să cadă în buzunarul dictatorului, acesta anunță că ar fi o idee excelentă ca omul de afaceri Calvi să deschidă o filială a băncii în țara sa. Un avantaj suplimentar al lui Calvi era achiziționarea unui pașaport diplomatic nicaraguan, pe care acesta îl deținu până la sfârșitul zilelor sale.

Calvi și Gelli făcură o evaluare a situației politice din Nicaragua, prevăzând posibilitatea tot mai mare de preluare a puterii de către rebelii sandiniști într-un viitor nu prea îndepărtat. Acești oameni, care în timpul celui de-al doilea război mondial avuseseră documente atestându-i atât ca fasciști, cât și ca partizani, nu-și schimbaseră obiceiul de-o viață, de a fi cu două fețe sau, în termeni bancari, prudenți. Calvi le dădu și rebelilor mari sume de bani - din care se cumpărară și alimente și arme.

La începutul lui 1979, preluarea puterii în Nicaragua de către forțele de stânga deveni o realitate. Ca multe alte regimuri de stânga după instalare, acesta naționaliza imediat toate băncile străine - cu o excepție: Ambrosiano

Group Banco Comercial își continuă afacerile sub conducerea lui Roberto Calvi. Până și idealismul de stânga, s-ar părea, are prețul lui.

În New York, cu o mare parte dintre dușmanii italieni reduși la tăcere fie permanent, fie definitiv, Michele Sindona decise spre sfârșitul lui iulie 1979 că, în definitiv, s-ar putea întoarce în Italia. Ilegal. Faptul că se afla eliberat pe o cauțiune de trei milioane de dolari și trebuia să se prezinte zilnic la biroul executorului, că fusese deja condamnat la trei ani și jumătate închisoare în Italia și era în continuare căutat pentru a răspunde și la alte acuzații ar putea părea cuiva a fi motive suficiente pentru a nu se întoarce. Soluția aleasă de Sindona întruchipa însăși simplitatea. Cu ajutorul asociaților săi mafioți din New York și din Sicilia, el își puse la cale propria-i “răpire”.

Printre motivele lui Sindona pentru întoarcerea secretă pe pământul natal se număra și nevoia sa de a-și asigura un maxim de sprijin în vederea procesului ce urma să se desfășoare în New York. Sindona avea în vedere faptul că mulți îi erau datori. Acum voia să fie răsplătit. Pentru a-și convinge prietenii și colegii italieni să-i întoarcă ajutorul acordat cândva, Sindona era pregătit să joace asul pe care-l mai avea în mânecă. Avea să divulge numele celor 500.

Obținerea listei celor 500 de exportatori italieni de bani negri se dovedise a fi o treabă lunecoasă pentru autoritățile italiene pe parcursul ultimilor zece ani. În afara lui Giorgio Ambrosoli, un număr de investigatori dădeau într-una peste referiri la lista celor 500, care se spunea că ar fi inclus numele multora dintre cei mai puternici oameni din Italia. A devenit Sfântul Graal al finanțelor italiene, deși lista nu este numai o legendă. Ea există. Sindona și Gelli dețin cu siguranță copii ale ei, iar Calvi avea și el una. Sindona credea că amenințarea de a face publice misterioasele nume avea să fie suficientă pentru a se reabilita complet în societatea italiană. Condamnarea la închisoare avea să fie anulată, toate celelalte acuzații importante ce i se aduceau aveau să fie date uitării, el avea să-și recapete banca italiană, iar tribunalul din New York va trebui să se confrunte cu un om care va susține că a fost victima unei conspirații ticăloase, probabil de inspirație comunistă. O pleiadă de persoane foarte respectabile aveau să depună mărturie că Michele Sindona era nu numai un om extrem de nedreptățit, dar și cel mai strălucit bancher al lumii, un om care personifica bunătatea, curățenia, sănătatea capitalismului. Toate acestea aveau să fie obținute prin folosirea unei tehnici pe care Sindona se lăudase deseori înaintea lui Carlo Bordoni că o stăpânește la perfecție: șantajul.

Ulterior, Sindona avea să susțină că mai existase un motiv pentru a face această călătorie. El avea să insiste pentru oricine avea chef să-l asculte la acea oră, că acel motiv era răsturnarea guvernului italian din Sicilia și declararea insulei drept stat independent. Potrivit lui Sindona, el ar fi oferit atunci Sicilia Statelor Unite ca cel de-al cincizeci și unu-lea stat al Uniunii în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

schimbul retragerii acuzațiilor penale ce i se aduceau în Statele Unite. Sindona afirmă că planul ar fi fost încununat de succes, numai că, după ce puse la cale o răpire de formă, Mafia procedase la una reală. Asemenea fantezii și scorneli stârnesc râsul numai celor care nu -și aduc aminte de faptul că oameni cinstiți și buni precum Giorgio Ambrosoli nu au murit râzând.

Nebunia lui Michele Sindona nu este, probabil, nicăieri mai evidentă decât în detaliile acestui plan. Sindona afirmă că familia Gambino era întru totul de acord să renunțe la fabricile sale de heroină din Sicilia, o industrie murdară, care aducea familiilor Gambino, Inzerillosi Spatola un profit estimat de autoritățile italiene la minimum 600 de milioane de dolari, anual. În schimbul acestei acțiuni animate de simț civic, familia Gambino ar fi primit controlul asupra comerțului cu portocale, iar lui Rosario Spatola i s-ar fi permis să-și construiască un cazino în Palermo.

Așadar, Sindona dispăru de pe străzile New York-ului în cursul după-amiezei de 2 august 1979. Evident că avea să fie extrem de ocupat dacă Sicilia urma să fie anexată și o înțelegere cu președintele Statelor Unite trebuia să fie încheiată înaintea procesului, ce fusese planificat să înceapă în 10 septembrie. Având un pașaport fals, pe numele de Joseph Bonamico (în italiană, prieten bun), și însoțit de Anthony Caruso, Sindona, cu ochelari, perucă albă și barbă falsă, se îmbarcă pentru cursa 740 a companiei TWA spre Viena, cu plecare de pe aeroportul Kennedy. Farsa, completată cu cereri de răscumpărare adresate către diverse persoane, din partea “răpitorilor“ ce-și spuneau “Consiliul Proletar pentru Iversia [sic] unei Justiții mai Bune“, continuă până în 16 octombrie, când un Sindona “epuizat psihic și slăbit fizic“, având în coapsă o rană în curs de vindecare, provenită de la un glonte, dădu telefon unuia dintre avocații săi new-yorkezi, dintr-o cabină telefonică situată la intersecția străzii 42 cu Tenth Avenue, din Manhattan.

Privită sub toate aspectele, călătoria lui Sindona fusese nu tocmai un copleșitor succes. Sicilia nu devenise parte a Uniunii. Mulți dintre foștii prieteni ai lui Sindona rămaseră exact atât, foști prieteni. Lista celor 500, în ciuda tuturor amenințărilor, nu fusese dezvăluită, iar Sindona urma ca în viitorul apropiat să mai răspundă și noilor acuzații, de sperjur, încălcarea cauțiunii și aranjarea de falsă răpire. Principalul câștig pentru el pare să fi fost suma de 30 de miliarde de lire, plătită de Roberto Calvi după ce gentilul Licio Gelli intervenise iarăși în favoarea lui Sindona. Suma fu plătită “răpitorilor“ lui Sindona, dintr-o bancă elvețiană deținută de Calvi, Banca del Gottardo. Teoretic, banii fură plătiți lui Mafioso Rosario Spatola, pentru “eliberarea“ lui Sindona-versiunea italiană a șmecheriei uite-popa-nu-e-popa.

Principalii conspiratori, în afara lui Sindona însuși, erau Anthony Caruso, Joseph Macaluso, Johnny Gambino, Rosario Spatola, Vincenzo Spatola și Joseph Miceli Crimi. Autoritățile italiene stabilesc că Rosario Spatola, care în mod normal putea fi găsit cutreierând printre malaxoarele de

ciment ale mării companii pe care o deținea în Palermo, se aflase în New York exact în momentul când dispăruse Sindona. Întrebat asupra motivului vizitei sale, el răspunse: “Probleme de familie.”

Procesul intentat lui Sindona pe baza unei largi palete de acuzații decurgând din prăbușirea Băncii Franklin începu, în cele din urmă, în februarie 1980. Imediat înainte de a începe, Vaticanul lăsă să se înțeleagă limpede faptul că Biserica Romano-Catolică, cel puțin, urma să-și sprijine fostul consilier financiar.

Cardinalul Giuseppe Caprio, cardinalul Sergio Guerri și episcopul Paul Marcinkus își dăduseră consimțământul, la cererea comitetului de apărare care le solicita ajutorul în procesul lui Sindona, pentru a face depoziții sub jurământ, pe bandă video. Intrigați de ce ar putea spune acești prelați despre Sindona, procuratura nu ridicase nici o obiecție asupra acestui neobișnuit gambit. Regula este ca martorii să-și depună mărturia sub prestare de jurământ în instanță, în fața judecătorului și a juraților. Pe oamenii din Vatican, judecătorul procesului, Thomas Griesa, îi scuti de această obligație și-i invită pe avocații lui Sindona să plece la Roma vineri, 1 februarie, înțelegerea fu ca depozițiile să fie luate în ziua următoare, iar avocații să se prezinte înapoi în fața judecătorului luni. Raportul lor, conținut în arhivele proceselor Statelor Unite ale Americii, la numele lui Michele Sindona, îngăduie interpretări extraordinare.

În ultimul moment sau, mai precis, cu patru ore înainte de înregistrarea depozițiilor, secretarul de stat, cardinalul Casaroli interveni: nu avea să fie dată nici o depoziție. “Ar crea un precedent care ar conduce la multe nedumeriri. S-a făcut prea multă publicitate în jurul acestor depoziții. Noi suntem extrem de nemulțumiți de faptul că guvernul american nu conferă Vaticanului recunoaștere diplomatică.”

Rafinaților avocați new-yorkezi tot nu le venea să creadă atunci când aduseră faptul la cunoștința judecătorului Griesa. La ora 11, în dimineața zilei de sîmbătă, secretarul cardinalului Guerri, monseniorul Blanchard, telefo nase la ambasada americană pentru a confirma că Marcinkus și cardinalii vor sosi acolo la ora 4 după-amiază. După cîteva minute, el sunase iarăși pentru a anunța retragerea din arenă, la ordinul cardinalului Casaroli. Fu întrebat în legătură cu apelul lui anterior. Monseniorul negă imediat că ar fi sunat mai devreme.

El adăugă acelei minciuni o alta când spuse ambasadei că “judecătorul american este la curent cu toate acestea”.

Uluită, funcționara americană, neobișnuită cu asemenea afișare deschisă a necinstei Vaticanului, ceru să fie pusă în legătură directă cu cardinalul Guerri. Când reuși, în cele din urmă, să dea de Eminența Sa, acesta mărturisii că el nu știa dacă avea sau nu să facă vreo depoziție. Nu făcu. Guerri, Caprio și Marcinkus îi asigurară cu toții pe avocații americani că

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

depozițiile lor ar fi fost pline de laude la adresa lui Michele Sindona - nu asta era problema. Problema apăruse atunci când cardinalul Casaroli văzuse implicațiile îngrozitoare ce ar fi decurs de aici. Dacă jurații l-ar fi găsit pe Sindona vinovat, atunci trei înalți prelați ai Bisericii Romano Catolice ar fi fost, de fapt, etichetați drept mincinoși. Mai departe, a permite celor trei să depună mărturie, ar fi însemnat deschiderea de către Vatican a unei porți prin care orice magistrat italian ar fi dat năvală să ceară aceeași cooperare. Asta ar fi însemnat o încălcare a Tratatului Lateran, care oferea cardinalilor imunitate completă față de arestarea pe teritoriul Italiei. Următorul pas ar fi fost aruncarea unei lumini nespuse de proaste asupra Corporației Vatican.

Casaroli salvase cu istețime Vaticanul, în cel de-al unsprezecelea ceas. Ce nu știau avocații americani era faptul că făcând astfel, el încălcase o decizie a papei, Ioan Paul al II-lea încuviințase bucuros cererea ca Marcinkus și ceilalți să spună lumii cu câtă prețuire îl priveau ei pe Michele Sindona.

În 27 martie 1980, Michele Sindona fu găsit vinovat pe baza a 65 de capete de acuzare incluzând fraudă, complot, sperjur, declarații bancare false și însușirea necuvenită de fonduri bancare. În așteptarea sentinței, fu închis la Centrul Corecțional Municipal, din Manhattan.

În 13 mai, cu două zile înainte de a-i fi comunicată sentința, Sindona încercă să se sinucidă, își tăie superficial venele de la încheietura mâinii, dar, mai ales, înghiți o mare cantitate de **digitalină**. Acționând la îndemnul Marelui Maestru Gelli, Sindona purta permanent asupra sa, de mai mulți ani, o doză letală de digitalină. Gelli nu-l sfătuisese numai pe Sindona, ci și pe ceilalți membri marcanți ai P2 să poarte întotdeauna la ei otrava. Era asigurarea pe care și-o lua P2 împotriva forțării unui membru al său de a divulga detalii privind organizația.

Cum fusese introdusă o asemenea cantitate de otravă în închisoare, rămâne un mister. Se pare că Sindona a pretins că o avusese țesută în căptușeala costumului de ani de zile. A strecura digitalină în închisoarea unde se afla el fusese o problemă mult mai dificilă decât de a o introduce în apartamentul papal, în septembrie 1978.

Inițial, se păru că Sindona va muri, mai ales deoarece doctorii nu știau ce anume înghițise, însă doza nu fusese cea necesară. Stabilind în cele din urmă că era vorba despre digitalină, ei reușiră să-i administreze un antidot. Sindona se refăcu complet și, în 13 iunie 1980, fu condamnat la 25 de ani închisoare și o amendă de 200.000 de dolari. Carlo Bordoni, care fusese principalul martor al acuzării, primi o sentință de șapte ani închisoare și 20.000 de dolari amendă. Ulterior, Sindona fu găsit vinovat și de înscenarea propriei sale răpiri și condamnat la încă doi ani și jumătate. De asemenea, fură găsiți vinovați de complot alături de el și de acordare de ajutor pentru încălcarea cauțiunii Anthony Caruso și Joseph Macaluso. Amândoi fură condamnați la câte cinci ani închisoare.

În vreme ce la New York se desfășurau aceste evenimente, camarazii lui Sindona din P2, Calvi și Gelli, își vedeau înainte de afaceri, de cealaltă parte a Atlanticului. În 1979, Roberto Calvi își căuta protecție în toate direcțiile: o armată personală formată din opt gărzi de corp; pază, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, pentru Calvi, familia sa și pentru locuințele sale din Milano, Roma și Drezzo; automobile Alfa Romeo blindate, cu cauciucuri antiglonț. Aceste manifestări ale fricii personale a hoțului-șef îi costau pe acționarii băncii Ambrosiano peste un milion de dolari pe an. Nimeni în Italia, inclusiv președintele sau primul ministru, nu era atât de bine păzit. Căuta să se protejeze de partidele politice de orice culoare - **creștini-democrații, socialiștii, comuniștii, toți își rulau ilegal fondurile prin Calvi**. Se bucura de protecția organizației lui Gelli, P2, și de cea a asociaților săi mafioți, dar ambele erau săbii cu două tăișuri, care puteau fi folosite împotriva sa.

Acțiunile ilegal cumpărate la Banca Ambrosiano erau ascunse în companii panameze aflate în afara jurisdicției Băncii Italiei, dar frica permanentă a lui Calvi era posibilitatea ca oficialitățile să descopere acest aspect al numeroaselor sale activități ilegale. Mai întâi, filiala din Nassau fusese folosită pentru îngroparea tranzacțiilor ilegale. Când Banca Italiei fu la un vârf de ac de a dovedi ceea ce bănuiau, Calvi mută centrul operațiunilor frauduloase în Nicaragua. Apoi, în 1979, el își deplasă mare parte a principalei activități frauduloase încă și mai departe, în Peru. În 11 octombrie 1979, Banco Ambrosiano Andino își deschise porți le în Lima. La scurt timp, majoritatea împrumuturilor care fuseseră extinse asupra companiilor-fantomă din Panama și Liechtenstein fură transferate în Peru. Aceste mici companii-fantomă, multe dintre ele cu un capital nominal de numai 10.000 de dolari, continuă să prolifereze, în cele din urmă, ajunseră la un număr de șaptesprezece. Majoritatea erau proprietatea unei companii din Luxemburg, nimerit denumită Manic SA⁶¹, care era, la rândul său, proprietatea Băncii Vaticanului.

Dacă băncile internaționale, care au stat la coadă de-a lungul anilor pentru a-i împrumuta lui Calvi milioane peste milioane de dolari, și-ar fi făcut temele elementare, Calvi ar fi fost descoperit cu mulți ani înainte de a-și fi înfruntat soarta finală. Este adevărat că raportul Băncii Italiei asupra băncii Ambrosiano era extrem de confidențial și nu putea fi obținut de oricine. Aceasta era încă situația și când l-am obținut eu, în 1981. Dacă un autor poate obține un asemenea raport, se poate presupune că o pot face și Midland, Lloyds, National Westminster sau oricare dintre celelalte 250 de bănci răspândite pretutindeni în lume, înșelate de Calvi, care ne-a furat banii. Acești bancheri au o mult lăudată reputație de agerime și iscusință și, cu toate astea,

---

⁶¹ Maniac, în lb. engleză, (n. tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

luau de bune bilanțurile contrafăcute pe care li le prezenta Calvi. Declarațiile pe care le făcea el pentru a-i asigura că uriașele împrumuturi urmau să finanțeze exporturile italiene erau acceptate. Nici unul dintre ei nu le-a verificat? Nu le-a urmărit nimeni ulterior? Faptul ca peste 450 de milioane de dolari să fie împrumutați de băncile internaționale, nu unei alte bănci, ci unui holding prăpădit, denumit Banco Ambrosiano Holding, cu sediul în Luxemburg - o companie evident nesprrijinită de vreo bancă centrală - reprezintă o condamnare fără drept de apel a practicilor pieții interbancare. Cei ce formează consiliile de administrație ale băncilor care acordă asemenea împrumuturi trebuie puși să răspundă în fața acționarilor și a tuturor celor care au conturi deschise la aceste bănci. Nu este plăcut să te gândești că unii dintre noi, din Marea Britanic, cu certitudine am finanțat cumpărarea rachetelor Exocet pentru Argentina, rachete care au fost folosite la uciderea atâtor oameni în timpul războiului din insulele Falkland. Și totuși, nu încapă nici o îndoială că acest lanț al relor a existat cu adevărat. Calvi a deturnat milioane de dolari către Licio Gelli, care, la rândul lui, a folosit o parte a acelor bani pentru cumpărarea de rachete Exocet pentru Argentina. A investi pentru viitor este un lucru bun, dar a investi pentru ca propriii noștri prieteni și propriile noastre rude să nu mai aibă, cu siguranță, nici un viitor este cu totul altceva. Fără îndoială, cei care au negociat acordarea acestor uriașe împrumuturi lui Calvi vor pretinde că la vremea respectivă faptul părea a fi o afacere bună.

Cât anume de murdară a fost această tranzacție se poate aprecia numai când devii conștient că acești bani au fost deturnați către Gelli și Ortolani printr-o companie panameză aflată în proprietatea Vaticanului.

Compania în chestiune, Bellatrix, era controlată de Marcinkus la Banca Vaticanului, dar fusese creată de o trinitate de membri ai P2, Gelli, Ortolani și Bruno Tassan Din, director executiv și strateg financiar al uriașului grup editorial Rizzoli. Acești masoni au muls vaca Ambrosiano de 184 de milioane de dolari. Capitalul companiei Bellatrix? Zece mii de dolari. Imensul împrumut nerambursabil a fost garantat pe hârtie printr-o mare porție din acțiunile Rizzoli. Rizzoli era deținut în comun de P2 și de Vatican. Valoarea plasată în acțiunile Rizzoli depășea cu mult valoarea reală a acestora.

Astolfine, o alta dintre companiile panameze deținute de Vatican, putea, cu un capital de numai 10.000 de dolari, să contracteze datorii de 486 de milioane de dolari. Garanțiile ei? O mare porție din mult supraevaluatele acțiuni la Banco Ambrosiano.

Cu practici de afaceri de acest gen, capitalismul nu trebuie să se teamă că va fi în cele din urmă distrus de către marxism. Tot ce trebuie să facă marxismul este să se așeze cu burta la soare și să aștepte ca sistemul capitalist să se distrugă de unul singur.

Este de înțeles ca ENI, unul dintre cele mai mari conglomerate de pe glob, să înceapă deodată să-i împrumute bani lui Calvi; ca această uriașă

David Yallop

companie petrolieră de stat să înceapă deodată să funcționeze ca o bancă și să dea cu împrumut, în loc de a lua cu împrumut de la Banco Ambrosiano Holdings din Luxemburg: președintele ENI, Giorgio Mazzanti și șeful departamentului financiar, Leonardo di Donna, sunt amândoi membri ai P2. La ora actuală, nici un membru al P2 nu a fost descoperit printre vârfurile multelor bănci internaționale care au turnat continuu milioane de dolari în buzunarul primitor al lui Calvi între 1978 și 1980.

Când omul de pe stradă din Londra, Paris, New York, Copenhaga, Tokyo, Ottawa, Sydney și Wellington blestemă taxele ridicate percepute de banca lui pentru operațiunile bancare executate, el trebuie să-și scoată pălăria înaintea fantomei lui Roberto Calvi și înaintea veșnic derutanților Licio Gelli și Umberto Ortolani. El mai trebuie să acorde un gând și Băncii Vaticanului. Când plătim taxele bancare ridicate ce ni se impun, noi le îngrosăm conturile. Dovezi incontestabile că Vaticanul deține aceste misterioase companii panameze conduc prin timp înapoi până în 1971, când Calvi și Sindona l-au numit pe episcopul Paul Marcinkus în consiliul de administrație al filialei lui Calvi din Nassau.

În Milano, pe parcursul anului 1979, magistratul Luca Mucci îl interogă cu intermitențe pe Calvi. Acesta își studia cu atenție pantofii sau podeaua, murmura ceva în legătură cu obligația lui de a păstra secretul bancar, vorbea despre șansele lui Inter Milan de a câștiga următorul meci de fotbal și-l juca pe judecător după bunul lui plac.

Spre sfârșitul lui 1979, companiile deținute fâțiș de Vatican, pe care le controla Calvi, erau descoperite cu mai bine de 500 de milioane de dolari. Din fericire, fanteziile intercosmice bancare ale lui Sindona încă nu deveniseră o realitate. Existau și situații financiare pe care Calvi nu le putea controla. Dolarul începu să crească în raport cu lira. Ambrosiano avea activele, atât cât erau, reprezentate de acțiuni în mare măsură exprimate în lire. Jocul deveni frenetic. Și numai pentru a ține pasul cu fraudă era nevoie de o jonglerie nebunească, mai ales când regia includea cheltuirea a 30 de miliarde de lire pentru cumpărarea ziarului venețian *Il Gazzettino*, pentru a-i menține fericiți pe creștini-democrați, precum și "împrumutarea" cotidianului din Roma, *Paese Sera* cu 20 de miliarde de lire, pentru a-i menține mulțumiți pe comuniști. Toți întindeau mâna și întotdeauna părea că omul cu mâna cea mai mare era Licio Gelli.

În ianuarie 1980, Banco Ambrosiano de America del Sud își deschise porțile în Buenos Aires. Practic, nu era desfășurată nici o activitate bancară, dar acesta fu brațul imperiului lui Calvi care ajută finanțele argentinene să cumpere rachetele Exocet. **El mai asigură și fonduri pentru cumpărarea de arme de către alte regimuri sud-americe.**

În iulie 1980, judecătorul Luca Mucci se simți suficient de impresionat de investigațiile pe care Guardia di Finanza, poliția financiară, le făcuse în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

siajul anchetei din 1978 a Băncii Italiei pentru a-i ordona lui Calvi să predea pașaportul și pentru a-l preveni pe bancher că va trebui să răspundă unor acuzații penale. Era un mic pas înainte făcut în numele justiției.

Un mic pas înapoi se făcu după câteva luni, când Calvi își recapătă pașaportul, prin bunele oficii ale lui Gelli. Marele Maestru fu mai puțin înclinat să intervină când Massimo Spada, fost angajat al Băncii Vaticanului și la ora respectivă președinte la Banca Cattolica de Veneto, fu arestat și învinuit de amestec de natură penală în Il Crack Sindona. Cât pe ce să simtă cătușele în jurul încheieturilor, pe baza unor acuzații similare, fu Luigi Mennini, încă angajat al Băncii Vaticanului.

Pe măsură ce plasa se strângea tot mai mult în jurul lui Calvi, în ciuda eforturilor temerare ale lui Gelli de a-i corupe pe toți, fără excepție, speranțele bancherului milanez de a-și continua jafurile se bizuiau în mare măsură pe Marcinkus. Jocul devenea mult mai dur și, fără cooperarea constantă a Băncii Vaticanului, păstrarea ascunsă a nelegiuirilor lui Calvi ar fi luat sfârșit. Întotdeauna fusese așa, dar în trecut presiunea asupra Vaticanului fusese minimă; acum, după arestarea lui Mennini, presiunea creștea. Calvi începu să se teamă că, în ciuda importantelor sume de bani pe care le făcuse să se îndrepte spre mâinile episcopului Paul Marcinkus, era posibil să se apropie cu repeziciune vremea când omul de dincolo de Tibru își putea retrage sprijinul activ, pentru a-l lăsa pe Calvi singur și extrem de vulnerabil.

La începutul anului 1981, ministrul trezorer, Beniamino Andreatta, care fusese avansat pe post în octombrie anterior, trase concluzia că Vaticanul trebuia să-și retragă sprijinul de îndată. El studiase în amănunțime raportul Băncii Italiei din 1978 și se simțea obligat să facă încercarea de a proteja Biserica. Se duse la Vatican și stătu de vorbă pe îndelete cu ministrul de externe, cardinalul Casaroli. Îi schiță acestuia întreaga situație, îndemnă Vaticanul să întrerupă toate legăturile cu Banco Ambrosiano înainte de a fi prea târziu. Sfatul fu ignorat. Marcinkus avea să pretindă mai târziu că nu avusese cunoștință de această întâlnire, în orice caz, dacă devotatul catolic Andreatta fusese conștient de întreaga situație, el trebuie să fi știut că era o imposibilitate pentru Vatican de a restrânge relațiile. Acesta deținea, de fapt, Banco Ambrosiano. Prin pleiada de companii panameze și din Liechtenstein, Vaticanul ajunsese să controleze peste 16 la sută din Banco Ambrosiano. Restul acțiunilor băncii fiind atât de împrăștiate la micii acționari, aceasta îi conferise Vaticanului poziția de principal acționar.

La mijlocul zilei de 2 martie 1981, Biroul de presă al Vaticanului emise un document care îi nedumeri pe mulți. Nefiind însoțit de nici o explicație, el aducea aminte tuturor catolicilor de legile canonice referitoare la masoni și punea accentul pe faptul că prezentul cod “interzice catolicilor, sub pedeapsa excomunicării, să se alăture Francmasoneriei sau unor asociații similare“. Nimeni nu pricepu de ce fusese ales acel moment, încă din 1738, romano-

catolicii erau expuși excomunicării dacă deveneau francmasoni. De ce li se amintea asta în martie 1981? Răspunsul nu se lăsă mult așteptat și indica faptul că rețeaua de informații a Bisericii este cel puțin la fel de eficientă ca cea a lui Licio Celli. Declarația Vaticanului nu lămuria cum se făcea că toți bunii catolici care figurau pe lista membrilor P2 reușiseră să li se șteargă numele din înregistrări înainte de a fi descoperiți de autoritățile italiene. Pentru membrul P2 Calvi, această problemă evident insurmontabilă urma să aibă consecințe dezastruoase.

Când dezvăluirea publică sosi, ironia fu că ea se produse prin asocierea lui Calvi cu protectorul său, Licio Gelli. Magistratii italieni încă mai încercau în 1981 să clarifice faptele privitoare la răpirea autoaranjată de Sindona. În 17 martie, poliția făcu o percheziție la luxoasa vilă a lui Gelli din Arezzo și la biroul acestuia de la fabrica de textile Gio-Le. Poliția căuta să stabilească legături între Gelli și călătoria neașteptată a lui Sindona pe pământul natal. Ce se găsi fu o cutie-scandal a Pandorei. În seiful lui Gelli fu descoperită o listă a celor 962 de membri ai P2. Mai fură găsite și dosare și rapoarte secrete guvernamentale.

Lista membrilor P2 era un veritabil Who's Who al Italiei. Forțele armate erau din plin reprezentate prin mai bine de cincizeci de generali și amirali. Guvernul în exercițiu era prezent cu doi miniștri cu portofoliu, după cum prezenți erau și industriași, ziariști (inclusiv redactorul șef al cotidianului *Corriere Della Sera* și alte câteva persoane din conducere), 36 de parlamentari, vedete de muzică pop, cărturari și ofițeri de poliție. Era un stat în stat. Mulți au zis că Gelli pune la cale preluarea puterii în Italia. Se înșală. **El preluase puterea în Italia.** De Marele Maestru însuși, nici urmă. Aranjamentele pentru raidul poliției fuseseră strict secrete, ceea ce tradus însemna: le cunoșteau doar ofițerii de poliție de încredere și Licio Gelli. El luase avionul spre America de Sud.

Scandalul care urmă făcu să se prăbușească guvernul italian și dădu un impuls considerabil investigației asupra cazului Calvi a magistratului milanez. Judecătorul Mucci fu înlocuit cu Gerardo d'Ambrosio. Trecuseră mai bine de doi ani de la asasinarea judecătorului Emilio Alessandrini; doi ani de târăgănări. Acum, cu un nou judecător de instrucție, ajutat de documentele compromițătoare găsite în seiful lui Gelli, în răstimp de două luni, Calvi fu arestat și închis într-o celulă, la Lodi.

Acum era timpul ca toți bunii prieteni să sară în ajutorul celui care îi ajutase pe alții atât de des. În săptămânile care urmau arestării lui Calvi, Bettino Craxi, șeful partidului socialist, și Flaminio Piccoli, președintele creștin-democraților, se ridicară în Parlament și făcură remarci plăcute la adresa lui Calvi și a băncii sale. Vaticanul păstră tăcerea, în mod evident, întreaga sa atenție era concentrată asupra unei probleme mult mai grave. Cu șapte zile înainte de arestarea lui Calvi, papa Ioan Paul al II-lea avu întâlnirea

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

aproape fatală cu Mehmet Aii Agca, în Piața San Pietro.

În vreme ce mare parte a lumii se ruga ca papa să supraviețuiască, Roberto Calvi, în celula sa de închisoare, era total preocupat de ceea ce părea a fi pentru el o infinit mai importantă problemă: propria-i supraviețuire. Prin intermediul familiei, el începu să-l preseze pe Marcinkus pentru a admite public că, peste ani, stătuse alături de Calvi în bucătărie, gătind registrele.

După multe telefoane lipsite de succes, fiul lui Calvi, Carlo, reuși, în cele din urmă, să ajungă la Marcinkus. El insistă pe lângă episcop asupra faptului că gravitatea situației tatălui lui ar fi fost mult redusă dacă Banca Vaticanului și-ar fi admis implicarea, înțelegerile fuseseră canalizate prin Banca del Gottardo, din Lugano, proprietatea lui Calvi, care nu putea dezvălui adevărul din cauza extrem de severelor reglementări bancare elvețiene, însă Banca Vaticanului își era propriul stăpân. Putea prezenta informațiile conform propriei voințe. Marcinkus, însă, nu avea nici o intenție de a-și asuma public responsabilitatea. El îi spuse fiului lui Calvi: “Dacă facem astfel, nu numai imaginea IOR și a Vaticanului vor avea de suferit. Veți avea și voi de pierdut, deoarece problemele noastre sunt și problemele voastre.”

Într-adevăr. Cele două bănci erau cu totul legate una de alta. Așa fuseseră ani de zile. Episcopul Paul Marcinkus era prins în corzi. A spune adevărul însemna a dezlănțui furia Italiei asupra Vaticanului. Alternativa era de a-l lăsa pe Calvi fără ajutor, în speranța că implicarea permanentă și adâncă a Vaticanului va rămâne necunoscută, iar după terminarea procesului lui Calvi, afacerile vor merge înainte. Episcopul Marcinkus alese cea de-a doua cale. Fără îndoială, această decizie se bazuia pe faptul că, dintre toate delictele săvârșite de Calvi, acuzațiile care i se aduceau acum implicau numai două dintre tranzacțiile sale ilegale, și anume situația când Calvi își vânduse sie însuși, la prețuri extrem de coborâte, acțiuni la Toro și la Credito Varesino, care, din întâmplare, se aflau în proprietatea sa. Aceasta implicase exporturi ilegale de bani în afara Italiei și aceasta era infracțiunea pe baza căreia magistrații din Milano sperau să-l poată inculpa pe Calvi. Marcinkus își făcu socoteala că, dacă toată lumea își păstra calmul, jocul putea continua. Calvi, care se afla în închisoarea din Lodi, nu era impresionat de mesajele sosite de la optimistul său partener din Vatican. Bancherii internaționali clătinară din cap a neîncredere aflând că Roberto Calvi continua să conducă Banco Ambrosiano din închisoare.

În 7 iulie, guvernul italian îl acuză pe Michele Sindona de a fi ordonat uciderea lui Giorgio Ambrosoli. Reacția lui Calvi la această veste fu deosebit de interesantă, încercă să se sinucidă în seara următoare, înghiți o cantitate de barbiturice și-și tăie venele. Ulterior, el și-a explicat motivele: “Din cauza unui fel de disperare lucidă. Pentru că nu era nici urmă de dreptate în tot ce se făcea împotriva mea. Și nu vorbesc despre proces.” Dacă ar fi dorit cu adevărat să-și curme zilele, nu ar fi trebuit decât să facă în așa fel încât să-i

parvină în închisoare acea cantitate de digitalină recomandată de Gelli. Judecătorii care-i instrumentau procesul nu se lăsară impresionati.

În 20 iulie, Calvi fu condamnat la patru ani de închisoare și o amendă de 16 miliarde de lire. Avocații săi introduseră imediat o cerere de recurs și Calvi fu eliberat pe cauțiune. La numai o săptămână de la eliberarea sa, consiliul de administrație al Băncii Ambrosiano îl reconfirmă în unanimitate în postul de președinte al băncii și-l ovaționa îndelung. Bancherii internaționali clătinară iarăși din cap, neîncrezători. După cum prezisese Marcinkus, afacerile mergeau înainte. P2 era o putere ce se perpetua. Banca Italiei îi permise lui Calvi să revină. Guvernul italian nu făcu nici o încercare de a pune capăt extraordinarului spectacol oferit de un om care, deși condamnat pentru delikte bancare, conducea una dintre cele mai mari bănci ale țării.

Un bancher ridică, totuși, obiecții. Directorul general al băncii Ambrosiano, Roberto Rosone, insistă pe lângă Banca Italiei pentru ca aceasta să aprobe înlăturarea lui Calvi și înlocuirea lui cu președintele anterior, Ruggiero Mozzana. Banca Italiei, cu ochii încă ațintiți asupra puterii deținute de P2 și a musculaturii politice pe care și-o dezvoltase Calvi în decursul timpului, refuză să intervină.

Cea de-a doua amenințare la adresa imperiului bancar al lui Calvi sosi din Peru și Nicaragua. Pentru a-i face față, Calvi apelă la ajutorul care i-ar fi putut veni din partea lui Marcinkus. Episcopul refuzase să-i ofere lui Calvi vreo susținere, public sau în particular, pe parcursul procesului, dar acum era dispus să-i ofere orice ajutor pentru a se asigura că fraudele săvârșite de amândoi vor rămâne ascunse.“

În timpul procesului lui Calvi, Vaticanul anunță că papa Ioan Paul al II-lea numise o comisie formată din cincisprezece cardinali, pentru a studia situația financiară a Bisericii Romano-Catolice. Menirea Comisiei era aceea de a face recomandări cu privire la modalitățile de sporire a veniturilor Vaticanului.

Episcopul Paul Marcinkus nu fu inclus printre membrii comisiei, dar acesta simțea clar că, în postul pe care-l ocupa, de șef al Băncii Vaticanului, își putea aduce, totuși, o importantă contribuție la spinoasa problemă a finanțelor Vaticanului. El ținu o serie de întruniri secrete cu condamnatul Calvi, care avură drept rezultat recunoașterea oficială, venită din partea Băncii Vaticanului, a unei sporiri a impresionantei sale datorii cu aproape un miliard de dolari. Aceasta era suma datorată băncilor lui Calvi din Peru și din Nicaragua, ca urmare a împrumuturilor de milioane de dolari pe care acestea le acordaseră, conform instrucțiunilor lui Calvi, companiilor Bellatrix, Astolfine etc. Peru și Nicaragua, în ciuda faptului că erau filiale, dovedeau, în cele din urmă, o oarecare independență față de Calvi. Garanțiile pentru aceste împrumuturi enorme erau neglijabile.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Peru și Nicaragua doreau o acoperire mai mare. Cui urma să-i sosească nota de plată în eventualitatea neachitării datoriei? Cine anume deținea aceste misterioase companii panameze? Cine împrumutase atât de mult cu atât de puțin? Domnii din Peru erau deosebit de îngrijorați, de vreme ce împrumutaseră cam 900 de milioane de dolari.

În această situație, în august 1981, Calvi și Marcinkus săvârșiră cea mai mare fraudă a lor. Documentele aveau să devină cunoscute drept “scrisori de consolare“. Ei nu ofereau nici o consolare vreunui romano-catolic; nici o mângâiere celor care cred în integritatea morală a Vaticanului. Scrisorile erau scrise pe hârtie cu antetul Institutului pentru Opere Religioase din Cetatea Vaticanului și erau datate 1 septembrie 1981. Aveau ca destinatar Banco Ambrosiano Andino, din Lima, și Ambrosiano Group Banco Comercial, din Nicaragua. La indicațiile episcopului Paul Marcinkus, fură semnate de Luigi Mennini și de Pellegrino De Strobel. Sunau astfel:

Domnilor,

Confirmăm prin prezenta că, direct sau indirect, controlăm următoarele poziții:

Manic SA Luxemburg
Astolfine SA Panama
Nordeurop Establishment, Liechtenstein
UTC United Trading Corporation, Panama
Erin SA, Panama
Bellatrix SA, Panama
Belrosa SA, Panama
Starfield SA, Panama

Confirmăm și faptul că știm de obligațiile pe care acestea le au la domniile voastre la data de 10 iunie 1981, conform extraselor de cont atașate.

Extrasele de cont atașate arătau că numai “obligația“ la filiala din Lima era de 907 milioane de dolari.

Directorii din Nicaragua și din Peru se relaxară. Ei nu aveau nici o recunoaștere clară a faptului că datoriile erau ale Băncii Vaticanului. Sfânta Biserică Romano-Catolică era garantul. Nici un bancher nu și-ar fi dorit o asigurare mai bună. Exista numai o mică problemă. Directorii din Peru și din Nicaragua nu cunoșteau decât jumătate din istorie. Mai exista încă o scrisoare. Aceasta, din partea lui Roberto Calvi și adresată Băncii Vaticanului, era datată 27 august 1981. Ea se afla deja în siguranță, în mâinile lui Marcinkus, înainte ca acesta să recunoască faptul că Banca Vaticanului avea o datorie de un miliard de dolari. Scrisoarea lui Calvi adresa o cerere formală pentru

scrisorile de consolare prin care Vaticanul să admită că deținea companiile din Luxemburg, Liechtenstein și Panama. Această recunoaștere, asigură Calvi Vaticanul, “nu va implica nici o responsabilitate ulterioară din partea IOR“. Scrisoarea se sfârșea cu un paragraf ce confirma faptul că, orice s-ar întâmpla, Banca Vaticanului “nu va suferi nici un prejudiciu sau pierdere viitoare“. Ceea ce însemna că Banca Vaticanului era absolvită în mod secret de toate datoriile pe care era pe punctul de a le recunoaște.

Pentru ca scrisoarea secretă a lui Calvi către Marcinkus să aibă vreo valabilitate legală, existența și conținutul ei exact ar fi trebuit să fie făcute cunoscute directorilor din Peru și din Nicaragua, în continuare, aranjamentul dintre Calvi și Marcinkus ar fi trebuit să fie încuviințat de majoritatea directorilor din Milano. Mai mult, pentru a fi un acord legal, ar fi fost esențial ca cele două scrisori să fie aduse public la cunoștința tuturor acționarilor Băncii Ambrosiano, inclusiv numeroșilor mici acționari din Milano și din împrejurimi.

Cele două scrisori și înțelegerea dintre Calvi și Marcinkus constituie un caz clar de fraudă criminală din partea amândurora. Faptul că toate acestea trebuie să fi transpirat la cea de-a treia aniversare a alegerii lui Albino Luciani ca papă face ca obscenitatea să fie și mai mare. Luciani, un om dăruit și angajat în eliminarea corupției din Vatican, a fost succedat de **papa Ioan Paul al II-lea, un om care-l aproba din toată inima pe episcopul Paul Marcinkus.**

Această nerușinare îngrozitoare spori când, în 28 septembrie 1981, cu ocazia celei de-a treia aniversări a morții lui Luciani, papa îl promova pe Marcinkus. Se anunță că acesta a fost numit vicepreședinte al Comisiei Pontificale a Statului Vatican. Ceea ce, de fapt, îl făcea guvernator al Cetății Vatican. Marcinkus își păstrași postul de șef al Băncii Vaticanului, iar noul post îl ridica automat la rangul de arhiepiscop.

Prin originea lituaniană, prin permanenta grijă pe care o avea, sub raport fiscal, de nevoile Poloniei și prin strânsa sa apropiere de papa, datorată rolului pe care-l avea, de gardă de corp personală și de responsabil cu securitatea suveranului pontif în timpul deplasărilor în străinătate, Marcinkus descoperi în persoana lui Karol Wojtyla cel mai puternic protector pe care-l putea avea un angajat al Vaticanului. Sindona, Calvi și ceilalți ca ei sunt, potrivit părerii Vaticanului, oameni ticăloși, care i-au înșelat pe naivii, încredătorii preoți. **Fie Marcinkus a înșelat, a mințit și a ascuns adevărul înaintea papei Ioan Paul al II-lea din octombrie 1978 încoace, fie actualul papă este, la rândul său, demn de a fi pus sub acuzare.**

În timp ce Karol Wojtyla vădește o charisma remarcabilă și spune lumii că un bărbat care se uită cu dorință la nevasta altuia poate săvârși adulter cu inima, Marcinkus seduce în continuare mulți bancheri din întreaga lume. În timp ce papa de la Cracovia își demonstrează preocuparea de a menține stătu quo-ul romano-catolic prin declarațiile sale, potrivit cărora romano-catolicilor

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

divorțați și recăsătoriți li se poate da sfânta comuniune numai dacă s-au abținut complet de la relațiile sexuale cu partenerii lor de căsnicie, bancherii papei s-au vădit a fi mai puțin exigenți în privința celor cu care se culcă ei înșiși, în timp ce papa Ioan Paul al II-lea justifică perpetuarea tratării femeilor ca cetățeni de categorie inferioară, cu afirmații de genul: “Maria, Maica Domnului, nu s-a aflat printre apostoli la Cina cea de taină“, oamenii din Corporația Vatican continuă să afișeze o atitudine mai liberală: fură și delapidază de la ambele sexe, fără deosebire.

Pe parcursul anilor care au urmat de la alegerea lui Wojtila, Licio Gelli, necredinciosul, și-a demonstrat în continuare puterea și charisma personală. Nimeni nu a văzut în el un reprezentant al lui Dumnezeu, dar mulți au continuat să joace când Maestrul Păpușar trăgea sforile.

Din sanctuarul locuinței lui din capitala paraguaiană, Montevideo, Licio Gelli păstră contactul cu Calvi. Când trăgând o anumită sfoară, când storcând uriașe sume de bani de la bancher, el îi telefona frecvent lui Calvi, la vila acestuia din Drezzo. Soția, Clara, și fiica lui, Anna, au confirmat că numărul era cunoscut numai de Gelli și de Umberto Ortolani - un fir scurt P2. Gelli nu-și dădea niciodată numele când familia lui Calvi întreba cine este la telefon, își folosea întotdeauna numele conspirativ: “Luciani“.

De ce oare își atribuia sieși Marele Maestru al P2 numele lui Albino Luciani - un nume pe care Gelli l-a folosit cu începere din 1978 pentru a lua legătura cu Calvi? Era o modalitate de memorare constantă a unui anumit eveniment? O amenințare permanentă că acest maestru al șantajului ar putea dezvălui amănunte ale aceluia eveniment dacă banii ar fi încetat să se scurgă în conturile bancare ale lui Gelli? Neîndoios este că banii continuă să curgă spre Gelli. Până la sfârșit, Calvi i-a tot plătit lui Gelli. Marele Maestru aflându-se în dizgrație și ascuns în America de Sud, căutat de autoritățile italiene sub diverse acuzații, protecția pe care i-o putea el oferi lui Calvi era limitată. De ce, atunci, milioanele de dolari pe care fiecare simplă menționare a numelui “Luciani“ le trimitea în buzunarele lui Gelli? **Personal, Calvi estima că în cele din urmă Gelli și Ortolani valorau, fiecare, mai bine de 500 de milioane de dolari.**

Cu câteva luni înainte de izbucnirea scandalului P2, când Marele Maestru se afla încă în Italia, Calvi încercă în mod clar să rupă toate legăturile cu Gelli. De ce evita Calvi apelurile telefonice? De ce cerea familiei să spună că este bolnav sau că nu se află acolo? După socoteala familiei, Gelli, nesătulul colecționar de secrete și informații, avea o putere înspăimântătoare asupra lui Roberto Calvi. Care era secretul acela fundamental pe care-l cunoștea Gelli, dându-i lui Calvi fiori de groază numai la pronunțarea numelui acestuia?

Puterea lui Gelli asupra lui Calvi continuă să se exercite până la sfârșitul zilelor bancherului. Când el cânta, Calvi juca. Către sfârșitul anului

1981, Carlo de Benedetti, directorul executiv de la Olivetti, deveni președinte adjunct al Băncii Ambrosiano, la cererea lui Calvi. Aceasta dădea imaginii publice mototolite a băncii sale o sănătoasă infuzie de respectabilitate. În Uruguay, Gelli și Ortolani aflară știrea cu neliniște. Un președinte adjunct cinstit nu se potrivea cu planurile lor de a continua să jefuiască Banco Ambrosiano. “Luciani“ puse mâna pe telefon și formă numărul secret al lui Calvi, din Drezzo. După ce-l convinsese pe De Benedetti să se alăture băncii sale, Calvi începu să-i facă omului de la Olivetti viața imposibilă. “Trebuie să ai cea mai mare grijă“, îi spuse el lui Benedetti. “P2 îți pregătește un dosar. Te sfătuiesc să ai grijă, pentru că eu știu.“ După mai puțin de o lună, De Benedetti plecase.

Un grup de acționari milanezi ai băncii Ambrosiano îi trimise Papei Ioan Paul al II-lea o lungă scrisoare de nemulțumire, completată cu anexe extrem de detaliate. Scrisoarea, datată 12 ianuarie 1982, era un atac biciuitor la adresa băncii. Ea stabilea legăturile dintre Marcinkus, Calvi, Gelli și Ortolani. Acționarii erau în mod deosebit mâhniți de faptul că Ambrosiano și Banca Vaticanului, instituții serioase, zămisliseră o asemenea alianță nesfântă. După cum observau, tulburați, catolici din Milano:

IOR nu este numai acționar al Băncii Ambrosiano. Este asociat și partener al lui Roberto Calvi. Este dovedit, printr-un număr crescând de procese, că Roberto Calvi se află la ora actuală în principalul punct de intersecție dintre cea mai degenerată aripă a Francmasoneriei (P2) și cercurile Mafiei, ca urmare a faptului că a moștenit mantia lui Sindona. Aceasta s-a făcut încă o dată cu implicarea unor oameni generos nutriți și ocrotiți de Vatican, precum Ortolani, care se mișcă între Vatican și puternice grupări ale lumii interlope.

A fi partenerul lui Calvi înseamnă a fi partener cu Gelli și Ortolani, dat fiind că amândoi îl îndrumă și îl influențează puternic. Așadar, fie că vrea, fie că nu vrea, Vaticanul este, prin asocierea sa cu Calvi, partener activ al lui Gelli și al lui Ortolani.

Scrisoarea conținea un apel către papa Ioan Paul al II-lea, prin care i se cerea sprijinul și sfatul. Cu toate că papa vorbește multe limbi, inclusiv italiana, milanezii, grijulii, traduseseră scrisoarea în polonă și-și mai luară și măsuri de prevedere ca nici Curia, în general, nici înlocuitorul lui Villot, Casaroli, să nu o împiedice să ajungă la papa. **Oricum, scrisoarea fu ignorată.** Acționarii milanezi nu fură învredniciți nici măcar cu confirmarea de primire a scrisorii.

Calvi știa că scrisoarea fusese trimisă și mai știa și că aceasta avea încuviințarea directorului său general - și președinte adjunct -, Roberto Rosone. El dezbătu cu prietenul său apropiat, membru și el al P2, Flavio

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Carboni, amenințarea pe care o reprezenta încercarea lui Rosone de a curăți banca.

Sfera prietenilor și cunoștințelor lui Carboni era foarte amplă. Ea cuprindea și oameni precum cei doi stăpâni ai lumii interlope din Roma, Danilo Abbruciati și Ernesto Diotavelli.

În dimineața de 27 aprilie 1982, Rosone ieși din apartamentul său cu câteva minute înainte de ora 8:00. Din fericire pentru el, locuia din întâmplare într-un apartament situat imediat deasupra unei filiale a băncii Ambrosiano, care, ca toate băncile italiene, este păzită permanent de gărzi înarmate. Când Rosone ieși în stradă, un bărbat se apropie și începu să tragă. Rănit la picioare, Rosone se prăbuși la pământ. Garda armată a băncii ripostă. După câteva clipe, atacatorul era lungit și el pe caldarâm. Mort. Se numea Danilo Abbruciati.

În 28 aprilie, a doua zi după săvârșirea tentativei de asasinat asupra lui Rosone, Flavio Carboni îi plăti liderului suprviețuitor al lumii interlope romane 530.000 de dolari, îndeplinirea sarcinii fusese rasolită, dar Calvi era un om care-și onora datoriile - cu banii altora.

Calvi, care, fără îndoială, ordonase asasinarea propriului său președinte adjunct, fu îndată alături de colegul rănit, poză completă, cu cuvenitul buchet de flori. “Maică preacurată! Ce lume de nebuni. Vor să ne înspăimânte, Roberto, ca să pună mâna pe un grup care valorează 20.000 de miliarde de lire.”

În mai 1982, lațul începu să se strângă în jurul lui Calvi. Consob, Agenția de Regularizare a Bursei din Milano, îl forță în cele din urmă să-și facă publică lista acțiunilor la Bursa din Milano. Această listă necesita o verificare contabilă independentă a registrelor băncii.

Clara, soția lui Calvi a declarat sub prestare de jurământ că mai devreme în cursul aceluși an, **în timpul unei audiențe private la papa Ioan Paul al II-lea, Calvi discutase problema datoriei de un miliard de dolari pe care Vaticanul o contractase cu concursul larg al lui Calvi, Gelli, Ortolani și Marcinkus.** Chipurile, papa îi făcu lui Calvi o promisiune: “Dacă poți rezolva datoria asta a Vaticanului, poți căpăta controlul complet asupra reconstruirii finanțelor noastre.”

Dacă această ofertă a fost într-adevăr făcută, atunci era clar că Sfinția Sa o căuta cu lumânarea. Urma ca afacerile să meargă înainte tot așa, la nesfârșit, fără nici un “amin”.

Papa și Calvi erau numai doi dintre cei mulți care începeau să arate un real interes în legătură cu averea în dolari care se scursesese în companiile de dincolo de mări, deținute de Vatican. În 31 mai 1982, Banca Italiei îi scrisese lui Calvi și consiliului său de administrație, la Milano. Le cerea să dea o situație completă a împrumuturilor străine făcute de Banco Ambrosiano Group. Consiliul de administrație, într-o jalnic de târzie dovadă de rezistență în fața

lui Calvi, vota cu 11 la 3 supunerea față de cererea băncii centrale.

Licio Celli, care se întorsese în taină din Argentina în Europa, încă din 10 mai, îi adresa și el cereri lui Calvi. Gelli se afla pe piață pentru a mai achiziționa rachete Exocet cu care să-și ajute țara de adopțiune în războiul din Falklands, împotriva Marii Britanii. Cu grosul activelor din străinătate ale Argentinei blocate și cu un embargou oficial declarat asupra importurilor de arme, Gelli era obligat să iasă pe piața neagră a traficantilor de arme, care afixau un oarecare scepticism în privința posibilităților sale de a plăti ceea ce oferea pentru rachetele mortale. El oferea **patru milioane de dolari per rachetă**, la o comandă minimă de douăzeci de bucăți. La un preț de șase ori mai mare decât cel oficial, comanda prezenta un deosebit interes, ceea ce făcea ca Gelli să aibă nevoie urgentă de banii necesari. El era binecunoscut vânzătorilor de arme ca un om care în trecut cumpărase pentru Argentina echipamente radar, avioane, arme, tancuri și primele rachete Exocet. Acum avea nevoie de cel puțin 80 de milioane de dolari, și nevoia era urgentă. Rezultatul războiului din insulele Falkland încă nu se decisese.

Așadar, Calvi, care deja jongla cu nevoile papei Ioan Paul al II-lea, cu clientela sa mafiotă, cu acționarii săi furioși, cu câinii de pază ai Consob de la Bursa din Milano, cu un consiliu de administrație recalcitrant și cu un asasin incompetent, care reușise să fie el însuși ucis, îl mai află și pe Gelli cu mâna iarăși întinsă.

Calvi nu vedea decât două căi de supraviețuire. Fie Vaticanul trebuia să-l ajute să umple gaura tot mai mare ce se căsca în activele Băncii, fie Gelli, Maestrul Păpușar, trebuia să demonstreze iarăși că încă mai controla structura de putere italiană și să-și salveze casierul și colegul din P2 de la ruină.

Calvi discută opțiunile cu Flavio Carboni, care continua să imprime, în ascuns, pe casete, aceste conversații.

Reiese clar din remarcile lui Calvi că el credea că Banca Vaticanului avea să umple uriașa gaură din Banco Ambrosiano, măcar din motivul că ei erau principalii beneficiari ai milioanele lipsă și, în plus, deoarece erau obligați s-o facă, din punct de vedere legal. Calvi observa: “Vaticanul va trebui să-și onoreze angajamentele prin vânzarea unei părți a averii controlate de IOR. Este un patrimoniu enorm. Eu îl estimez la **10 miliarde de dolari**. Pentru a ajuta Ambrosiano, IOR ar putea începe să vândă pe bucățele de câte un miliard.”

Dacă exista vreun om în lume care să știe cât valora Vaticanul, atunci numai Calvi putea fi acela. El se afla în intimitatea, practic, a tuturor secretelor sale financiare. Pentru mai bine de zece ani, el fusese omul spre care se întorsese Vaticanul în chestiunile financiare. Am făcut anterior observația că la momentul când devenea papă Albino Luciani, în 1978, averea controlată de ambele secțiuni ale APSA și de Banca Vaticanului era de ordinul a cel puțin trei miliarde de dolari. Acum, la începutul lui 1982, extrem

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

de bine inițiatul Roberto Calvi aprecia numai patrimoniul IOR la 10 miliarde de dolari.

Este clar că, pe parcursul anului 1982, omul greșit cunoscut lumii drept “bancherul lui Dumnezeu” avea o multitudine de probleme, pe care, în majoritate, și le crease de unul singur. “Hoțul lui Dumnezeu” ar fi un titlu mai potrivit pentru acest om care a furat milioane în contul Vaticanului și al P2. De la sfârșitul anilor 1960 încolo, un singur om merită porecla de “bancherul lui Dumnezeu”, iar acela este Arhiepiscopul Paul Marcinkus.

În ciuda extraordinarei palete de probleme cu care se confrunta la acea oră, probleme care mie îmi erau cunoscute numai în parte, Roberto Calvi a fost la început calm, când l-am intervievat telefonic, în seara de 9 iunie 1982. Interviuul fusese aranjat de un intermediar în care Calvi avea încredere. Am acoperit un spectru larg de subiecte. Prin interpretul meu, am început să-l chestionez îndeaproape pe Calvi în legătură cu tranzacția privitoare la Banca Cattolica de Veneto. I se spusese că scriu o carte despre Vatican și când am amintit de banca din Veneția, el m-a întrebat care era subiectul central al cărții.

- Este o carte despre viața papei Ioan Paul I, papa Luciani, i-am spus.

Atitudinea lui Calvi a suferit brusc o schimbare totală. Calmul și controlul au pierit, pentru a fi înlocuite printr-un torent de remarci rostite pe un ton ridicat. Vocea i-a devenit agitată și foarte emoționată. Interpretul a început să-mi traducă șuvoiul de cuvinte.

- Cine te-a trimis împotriva mea? Cine ți-a spus să faci lucrul acesta? Întotdeauna plătesc, întotdeauna plătesc. De unde-l știi pe Gelli? Ce vrei? Cât vrei?

Am protestat, spunându-i că nu l-am întâlnit în viața mea pe Licio Gelli. Calvi abia dacă se opri să mă asculte înainte de a începe iar.

- Oricine ai fi, nu vei scrie această carte. Nu-ți pot spune nimic. Să nu mă mai suni. Niciodată.

Opt zile mai târziu, corpul lui Roberto Calvi fu găsit atârând sub podul Blackfriars, din centrul Londrei.

După câteva zile, la Banco Ambrosiano din Milano se descoperi o gaură. O gaură de 1,3 miliarde de dolari.

Scopul principal al investigației mele fusese moartea unui alt om, Albino Luciani. Villot, Calvi, Marcinkus, Sindona, Gelli, Cody: unul dintre acești oameni a fost în miezul conspirației care a avut ca rezultat asasinarea lui Luciani. Înainte ca tu, cititorule, să-ți dai verdictul, să aruncăm o ultimă privire asupra acestor oameni.

Cardinalul Jean Villot, pe care Albino Luciani se hotărâse să-l îndepărteze din funcție, își păstră postul de secretar de stat după alegerea lui Karol Wojtyła. El își păstră și celelalte numeroase posturi, inclusiv controlul asupra vitalei secții financiare, Administrația Patrimoniului Sfântului Scaun,

APSA. APSA a fost cea care își asumase rolul miresei în mariajul Sindona/Vatican. Arhiepiscopul Marcinkus era adeseori criticat pentru aducerea lui Sindona în interiorul Vaticanului. El nu poartă nici o răspundere pentru acest act. Decizia a fost luată de papa Paul, monseniorul Macchi, Umberto Ortolani și domnii din APSA, inclusiv, firește, șeful acesteia, Jean Villot. Dacă Luciani ar fi trăit, atunci înlăturarea lui Villot de la secretariatul de stat ar fi însemnat și înlăturarea sa automată din APSA. Această organizație, cu imensul său portofoliu de investiții, iar nu Banca Vaticanului, a lui Marcinkus, este cea recunoscută drept bancă centrală de către Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional și Banca de Decontări Internaționale din Basel. Este un sector care are multe de ascuns, datând din vremea strânsei colaborări cu Sindona.

La momentul alegerii lui Luciani, Villot nu mai avea de trăit decât o scurtă perioadă de timp. Era un om bolnav, obosit, care în septembrie 1978 știa deja că este grav bolnav. Muri la mai puțin de șase luni după Luciani, în 9 martie 1979. Moartea sa, potrivit Vaticanului, s-a datorat “crizelor de pneumonie bronhică bilaterală, cu complicații, colaps circulator și insuficiență renală și hepatică”. Se știa că voise să se retragă, dar se mai știa și că voia să-și aleagă succesorul, iar omul pe care-l avea el în minte nu era Benelli. Dacă Benelli ar fi descoperit scandalul de la APSA, el l-ar fi alertat cu siguranță pe noul papă. Aceasta, împreună cu celelalte schimbări pe care Villot știa că Luciani era pe punctul de a le face, creau o puternică motivație. Dacă el se aflase în miezul vreunei conspirații urmărind asasinarea lui Luciani, motivul ar fi fost viitoarea direcție a Bisericii. Pe baza mărturiei a trei martori de la Vatican, Villot considera schimbările care erau pe punctul de a fi introduse “o trădare a testamentului lui Paul. Un triumf al restaurației”. Se temea că ele aveau să conducă Vaticanul înapoi la situația dinaintea celui de-Al Doilea Conciliu al Vaticanului. Faptul că temerea lui nu era fondată nu este relevant. Villot o resimțea și o resimțea profund. El se împotriva amarnic și planului lui Luciani de a modifica poziția Bisericii Romano-Catolice cu privire la controlul nașterilor, care ar fi permis catolicilor de pretutindeni din lume să folosească pilula anticoncepțională. Îndată după moartea lui Paul al VI-lea, creatorul enciclicei *Humanae Vitae*, Villot, începu să vegheze îndeaproape la distrugerea unui edict pe care de multe ori îl sprijinise public. Ajunsese Villot la concluzia că mai binele Bisericii ar fi fost servit prin moartea lui Luciani?

Comportamentul său după moartea papei a fost fie cel al unui om responsabil de sau adânc implicat în acea moarte, fie al unui om suferind o profundă criză morală. **A distrust dovezi. A mințit. A impus membrilor casei papale un jurământ al tăcerii. S-a grăbit cu îmbălsămarea înainte ca majoritatea cardinalilor să fi ajuns în Roma, fără să-i fi consultat.** Dacă Villot este nevinovat în privința morții lui Luciani, atunci el aproape sigur l-a ajutat

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

material pe cel care era responsabil. Actele și declarațiile sale au avut menirea de a permite cuiva să scape după omor. El însuși a avut, clar, un motiv; este de asemenea clar că a avut ocazia, în plus, datorită funcției sale de Camerlengo, el a avut în principiu control total asupra evenimentelor imediat următoare sau, ca în situația refuzului de a se efectua o autopsie oficială, asupra ne-evenimentelor.

Se prea poate ca diferitele acțiuni ilegale întreprinse de Villot după descoperirea cadavrului lui Albino Luciani să fi fost motivate de ceea ce Villot considera a fi supremul obiectiv, mai binele Bisericii Catolice, dacă el a văzut dovada clară a asasinării, dovada clară a faptului că Luciani nu a murit de moarte naturală. Mulți vor susține că acțiunile sale ulterioare urmăreau să protejeze Biserica. Chiar și dacă ar exista o asemenea rațiune, eu tot am să susțin că din punct de vedere moral el părea să aibă nevoie de ajutor.

Cardinalul John Cody, altul dintre oamenii pe care Luciani se decisese să-i îndeparteze din funcții, își păstră poziția de cardinal de Chicago după alegerea lui Karol Wojtyla ca succesor al lui Albino Luciani. În cartea sa, *Cum se fac papii*, părintele Andrew Greely observă:

Cardinalul Cody vorbi despre contribuțiile sale financiare din trecut (alături de care se numără și unele mai noi, potrivit unor surse din Chicago) către Polonia, despre mărimea populației de origine poloneză din Chicago și despre presupusa lui prietenie cu papa, în cadrul unei conferințe de succes, transformată într-o contraofensivă împotriva inamicilor săi. Ioan Paul al II-lea, potrivit celor spuse de cardinal oaspeților acestuia la începutul lui decembrie 1978, îi oferise o slujbă la Roma, pe care el o refuzase. Papa, lăsă cardinalul să se înțeleagă, a vrut să arate că subiectul era închis.

Propriile mele cercetări confirmă acest fapt. Mai mult, contribuțiile financiare oferite ulterior de Cody Vaticanului, și care au fost **canalizate în mod secret** spre Polonia, făceau parte dintr-o operație mult mai amplă, pe care Marcinkus și Calvi au întreprins-o în beneficiul papei Ioan Paul al II-lea.

Cardinalul Cody continuă să fie un om darnic și plin de generozitate. În octombrie 1979, papa Ioan Paul al II-lea vizită Statele Unite ale Americii. Când ajunse la aeroportul O'Hare, din Chicago, fu întâmpinat de cardinalul Cody, care puse în mâinile papei o cutioară din lemn, ca "dar personal". În cutie se aflau 50.000 de dolari. Nimeni nu ar putea nega cardinalului dreptul de a face un dar papei, dar, dincolo de grosolănia gestului, întrebarea pe care o ridică acest act este: de unde proveneau banii? Erau din fondurile dioceziale? Erau din fondurile controlate exclusiv de Cody? Din ce sursă anume apăruseră atât de misterios 50.000 de dolari?

La mai puțin de un an de la acest incident, guvernul Statelor Unite

iniție o anchetă oficială, dar secretă, asupra activității lui Cody. Procurori ai Statelor Unite începură să verifice zvonurile potrivit cărora Cody deturnase aproape un milion de dolari din fondurile Bisericii către prietena sa de o viață, Helen Wilson. Ei începură, de asemenea, să investigheze o mulțime de alte zvonuri, printre care și acelea potrivit cărora el amestecase fondurile personale cu cele ale Bisericii, îi plătise Helenei Wilson un salariu secret vreme de mai mulți ani, îi atribuiseră acesteia, necuvenit, pensie și cumpărase pentru ea o locuință de 90.000 de dolari în Florida. Deoarece toate acestea se făcuseră, potrivit zvonurilor, cu fondurile Bisericii, care sunt scutite de impozite, faptul devenise o chestiune de competența guvernului. Ținând cont de extrem de sensibilele implicații politice ale unei asemenea investigații, faptul că guvernul a inițiat ancheta constituie un indiciu asupra dovezilor ce existau asupra acestui caz. Investigația începu în septembrie 1980.

În ianuarie 1981, Marea Curte cu Juri Federală îi trimise lui Cody mai multe citații, cerându-i acestuia să-i pună la dispoziție, spre verificare, înregistrările financiare. Dacă Cody era curat ca neaua, comportamentul său ca urmare a acestor somații este nemaîntâlnit. Numai cardinalul, avocații acestuia și unul sau doi confidenți foarte apropiați știau de investigație și de citații. Cody ascunse evenimentele de oamenii din Chicago, de delegatul apostolic din Washington și de Vatican. El refuză și să se supună cererii guvernamentale de a pune la dispoziție înregistrările financiare diocezale. Pentru un cetățean de rând, a refuza cooperarea ar fi însemnat închisoarea, dar Cody, despre care s-a consemnat că ar fi declarat: “nu conduc eu țara, dar conduc Chicago“, demonstra că această afirmație nu era laudă în vânt.

În septembrie 1981, când *Chicago Sun Times* aruncă povestea pe piață, Cody încă nu se conformase somațiilor. *Sun Times* întreprinsese investigații proprii asupra cardinalului vreme de aproape doi ani. Ziarul începu să ofere cititorilor săi, pe larg, o amplă paletă de pretinse îngrozitoare delictive comise de Cody.

Cardinalul refuză să ofere vreo dovadă prin care să fie respinsă marea diversitate de acuzații, ci încercă, în schimb, să atragă de partea lui pe cei 2.440.000 de catolici ai orașului, cu afirmația: “Acesta nu este un atac asupra persoanei mele. Este un atac la adresa întregii Biserici!“

La această complet falsă afirmație răspunseră mulți. Mulți, nu. Marele prejudiciu adus imaginii și reputației Bisericii Romano-Catolice, corect prevăzut de Albino Luciani, era acum o realitate. Orașul era împărțit. La început, este clar că majoritatea îl sprijinea pe Cody, însă, pe măsură ce lunile se scurgeau, un fapt fundamental începu să capete tot mai multă greutate. Cody tot nu se conformase somațiilor guvernamentale. Chiar și sprijinatorii săi cei mai apropiați începură să-i ceară să se supună guvernului. Răspunsul său inițial, dat prin avocați, fusese: “Nu dau socoteală decât înaintea lui Dumnezeu și a Romei.“ Fu un concept pe care-l luă cu sine în mormânt, în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

aprilie 1982, când guvernul încă îi mai aștepta răspunsul, cardinalul Cody muri. Fără a se ține cont de faptul că era bolnav de multă vreme, corpul lui Cody, spre deosebire de cel al lui Albino Luciani, fu supus unei autopsii. Moartea îi fusese provocată de “afecțiunea gravă a arterelor coronariene”.

Lăsase un ultim mesaj, pentru a fi citit după moartea sa. Nu conținea nici o dovadă a nevinovăției sale cu privire la extrem de serioasele acuzații ce-i fuseseră aduse, în loc de așa ceva, mesajul avea acea aroganță care-i caracterizase întreaga viață. “Eu îmi iert dușmanii, dar Dumnezeu nu-i va ierta!”

După moartea tiranicului Cody, începură imediat speculațiile privitoare la succesorul lui. Un nume frecvent menționat era cel al arhiepiscopului Paul Marcinkus, cetățean al cartierului Cicero din Chicago, care la acel moment se cufunda în scandal, în Italia. Ierarhia Bisericii din Statele Unite obiectă și avertiză Vaticanul că a da Chicago pe mâna lui Marcinkus “ar fi exact același lucru”. În cele din urmă, funcția reveni arhiepiscopului Joseph Bernardin de Cincinatti, care promise o investigație imediată a Bisericii în Afacerea Cody.

Guvernul anunță închiderea anchetei sale, iar investigația Marii Curți cu Juri fu terminată fără ca vreo acuzație să fie adusă. Ținând cont de faptul că omul care fusese acuzat era mort, nu prea erau multe de ales.

În decembrie 1982, Bernardin emise o scrisoare pastorală de două pagini către catolicii din Chicago. Scrisoarea nu era sprijinită de nici o dovadă documentară. Bernardin trăgea concluzia că o anchetă asupra situației financiare a lui Cody nu indica nici o incorectitudine, că se putea ca el să fi acordat necuvenit o pensie Helenei Wilson, că “nu a urmat întotdeauna procedurile contabile uzuale”. Mai semnificativ, contabilii la care apelase Bernardin refuzară să certifice “exactitatea chitanțelor și a cheltuielilor estimate”, deși găsiră cifrele “în limite ce se pot accepta drept rezonabile pentru scopurile anchetei”. Motivul pentru care contabilii refuzau să certifice înregistrările era acela că, după cum recunoștea și Bernardin, unele dintre înregistrările financiare ale diocezei nu puteau fi găsite și, “dacă urmau să apară ulterior, atunci concluziile ar fi putut să necesite reevaluarea”. După aproape doi ani, acele înregistrări financiare sunt încă de negăsit.

Despoticul, arogantul Cody avea, evident, un motiv, și încă unul foarte puternic, de a se implica într-o conspirație vizând uciderea lui Albino Luciani. Un semn de întrebare poate rămâne cu privire la necinstea sa financiară. Fără îndoială, Cody suferea de paranoia acută. Dacă era bolnav de paranoia, este perfect de înțeles ca el să se fi gândit să-și rezolve problemele, reale sau imaginare, într-o manieră violentă. Era clar că, dacă vreun papă ar fi avut de gând să-l înlăture pe Cody din Chicago, asta s-ar fi întâmplat numai trecându-se peste cadavrul lui, al lui Cody sau al papei. Prin numeroșii ani petrecuți la Roma în prima tinerețe, iar apoi pe parcursul numeroaselor sale vizite, Cody reușise să se facă plăcut de doi viitori papi, Pacelli și Montini, și -și construisese

o vastă rețea de prieteni și de informatori. Faptul că acest om își putea permite să ridice două degete în sus⁶² înaintea papei Paul al VI-lea este un indiciu cu privire la puterea sa. Numeroasele daruri în bani, făcute nu numai Poloniei, dar și membrilor marcanți ai Curiei Romane, consolidară și un anumit gen de loialitate. Cody avea propria sa mafie sau P2 adânc infiltrată în Cetatea Vaticanului - oameni cu intrare permanentă în apartamentele papale.

Arhiepiscopul Paul Marcinkus, cel de-al treilea om pe care Albino Luciani se decisese să-l îndeprăteze din funcție, își păstră poziția de șef al Băncii Vaticanului după alegerea lui Karol Wojtyła. Într-adevăr, după cum s-a arătat mai devreme, fu promovat la rangul de arhiepiscop și i se dădu încă și mai multă putere. Pentru un om care observa, la numirea sa inițială la Banca Vaticanului că: “unica mea experiență financiară anterioară este mânăuirea colectei duminicale”, Marcinkus a parcurs un drum lung. El este mult mai îndreptățit la titlul de “bancher al lui Dumnezeu” decât oricare dintre cei doi foști buni prieteni și asociați de afaceri ai săi, Roberto Calvi și Michele Sindona. El poate spune, pe deplin justificat, și că a adus Bisericii Romano-Catolice o mai mare dezonoare decât i-a adus oricare alt preot al timpurilor moderne.

Este cât se poate de clar că pe la mijlocul anilor 1970 Calvi și Marcinkus au pus la cale o schemă care a condus la nenumărate crime. Este la fel de clar faptul că toate companiile panameze, laolaltă cu celelalte din străinătate pe care le deținea și încă le mai deține Vaticanul, își desfășurau activitatea în beneficiul reciproc al Băncii Ambrosiano și al Băncii Vaticanului.

După moartea lui Calvi, Vaticanul pretinse că aflase pentru prima oară despre companiile din afara granițelor și despre proprietatea sa asupra lor abia în august 1981. Aceasta este o altă minciună a Vaticanului. Evidențe documentare au stabilit că încă din 1978 episcopul Marcinkus dădea asigurări că deținerea acestor companii de către Vatican era un fapt de domeniul trecutului. Cât despre neștiința Vaticanului cu privire la companiile pe care le deținea, un exemplu va fi de ajuns. UTC, United Trading Corporation din Panama, este una dintre companiile menționate în scrisorile de consolare, o companie despre care acum Vaticanul susține că nu a știut nimic până cu puțin timp înainte ca faimoasele scrisori să fie scrise de Marcinkus. Documente datate 21 noiembrie 1974, semnate autentic de oficiali ai Băncii Vaticanului, solicită ca Banca del Cottardo, a lui Calvi, să aranjeze pentru Banca Vaticanului formarea unei companii cu numele United Trading Corporation.

Pentru Calvi, schema ilegală avea multe avantaje. Dar cu ce se alegea Banca Vaticanului? Cu bani. Sume imense. Calvi își cumpăra propriile

---

⁶² în semn de veto (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

acțiuni, de la sine însuși, la prețuri mult umflate, dar pe hârtie aceste acțiuni erau deținute legal, și încă sunt deținute legal, de companiile panameze, care, la rândul lor, sunt deținute de Vatican. Calvi returna în mod corespunzător dividendele anuale pentru uriașele blocuri de acțiuni deținătorilor lor legali, anume Banca Vaticanului. Suma varia de la an la an, dar se situa în jurul a 2 milioane de dolari anual.

Acesta nu era decât vârful aisbergului. Se poate da de urma unor câștiguri și mai consistente. Spre exemplu, în 1980, Banca Vaticanului a vândut 2 milioane de acțiuni ale unei companii internaționale de construcții, numită Vianini, cu sediul în Roma. Acțiunile au fost vândute unei mici companii panameze denumite Laramie. A fost prima etapă a unei afaceri prin care se plănuia ca Vaticanul să vândă către Laramie 6 milioane de acțiuni ale companiei Vianini. Prețul acțiunilor era mult umflat. Primele 2 milioane de acțiuni au costat Laramie 20 de milioane de dolari. Laramie este o companie deținută tot de Vatican. Ar putea fi considerat un exercițiu inutil acela de a-ți vinde ție însuși propriile acțiuni la un preț umflat. Este mai puțin inutil dacă folosești banii altcuiva, după cum a demonstrat Calvi de-a lungul timpului. Cele 20 de milioane de dolari pentru plata acțiunilor veneau de la Roberto Calvi. Iar Banca Vaticanului și-a păstrat acțiunile pe care deja le deținea, ca și cele 20 de milioane de dolari. Mai mult, ea nu a ajuns să dețină și nu deținuse niciodată 6 milioane de acțiuni la Vianini. Participația sa maximă în companie nu fusese niciodată mai mare de 3 milioane de acțiuni. Cu asemenea scheme îl plătea Calvi pe Marcinkus.

În martie 1982, arhiepiscopul Marcinkus a oferit un interviu neobișnuit. A fost acordat săptămânalului italian *Panorama*. Comentariile sale la adresa lui Calvi sunt deosebit de lămuritoare, venind la exact opt luni după ce Calvi fusese amendat cu 13,7 milioane de dolari și condamnat la patru ani de închisoare, și la numai șapte luni după ce Vaticanul și Marcinkus descoperiseră (dacă este să credem versiunea Vaticanului) că Roberto Calvi furase mai bine de un miliard de dolari și lăsase ca Vaticanul să plătească nota de plată.

Calvi merită încrederea noastră, în această privință nu am nici un motiv de îndoială. Nu avem nici cea mai mică intenție de a ceda acțiunile pe care le deținem la Banco Ambrosiano: mai mult, avem și alte investiții în acest grup, cum ar fi, spre exemplu, Banca Cattolica, investiții care merg foarte bine.

Este în consens cu celelalte elogii prezentate de Marcinkus avocaților guvernului Statelor Unite și celor de la FBI, care investigau presupusa implicare a lui Marcinkus în escrocheria cu obligațiunile false în valoare de un miliard de dolari, din aprilie 1973. Cu acea ocazie, este de amintit,

Marcinkus ridica în slăvi virtuțile unui om pe care acum susține că abia dacă l-a întâlnit de câteva ori, un om care, la rândul lui, insistă: “Ne-am întâlnit de multe, multe ori în decursul anilor, când am făcut împreună afaceri. Marcinkus a fost partenerul meu în două bănci.” Acel om este Michele Sindona, care, pe lângă celelalte numeroase crime ale sale, poartă răspunderea pentru cel mai mare dezastru bancar din istoria Statelor Unite, omul pe care Marcinkus îl considera a fi “cu mult înaintea vremii sale în privința chestiunilor bancare”.

Se poate spune în sprijinul lui Marcinkus că această observație a fost făcută cu un an înainte de Il Crack Sindona.

În 1980, la șase ani după falimentul lui Sindona, Marcinkus era gata să depună mărturie în favoarea lui Sindona și nu fu oprit decât de intervenția cardinalului Casaroli, care se simțea obligat să supervizeze hotărârile papei Ioan Paul al II-lea.

Astăzi, nu este decât un motiv pentru care Marcinkus nu a fost în continuare avansat cardinal. În ciuda dezonoarei imense, de amploare internațională, pe care activitățile sale au aruncat-o asupra Vaticanului și asupra romano-catolicismului, Karol Wojtyla mergea înainte cu planurile sale de a-i da omului din Cicero tichia roșie. Iarăși, numai insistența lui Casaroli a salvat lucrurile. S-ar părea că papa are o înțelegere mai tolerantă asupra păcatelor săvârșite în spatele unui ghișeu de bancă decât asupra păcatelor săvârșite în pat.

În privința uciderii lui Albino Luciani, Marcinkus avea motivul și ocazia. Una dintre multele funcții pe care le avea el de îndeplinit pe lângă Paul al VI-lea era și aceea de gardă de corp personală papală și de consilier cu securitatea. Astfel încât, cunoștințele sale în legătură cu aranjamentele privind securitatea, așa cum era ea, erau de neîntrecut. De ce anume bântuia prin Cetatea Vaticanului președintele IOR puțin după ora 6:30, în dimineața în care Albino Luciani a fost descoperit mort, rămâne încă de stabilit. Cercetările indică faptul că Marcinkus nu se putea găsi, în mod normal, lângă sediul băncii la o asemenea oră matinală. Spre deosebire de Viliot, el nu locuia între zidurile Vaticanului, ci în Villa Stritch, în Roma. Marcinkus crease multe fațete muncii sale de la Banca Vaticanului; nu puține erau elemente ale copilăriei petrecute în cartierul lui Al Capone, Cicero. “Ce-ți mai fac amicii gangsteri din Chicago, Paul?” era o întrebare glumeață des auzită pe la începutul anilor 1970. S-a auzit mai puțin după procesul lui Sindona. Nu s-a mai auzit de loc după căderea lui Calvi.

Dacă nu a fost activ implicat în conspirația care a pus la cale asasinarea lui Albino Luciani, este posibil ca Marcinkus să fi acționat ca un catalizator, conștient sau inconștient. Cu multă vreme în urmă, un rege englez a strigat: “N-o să mă scape nimeni de preotul ăsta pisălog?” și curând după aceea, Biserica Romano-Catolică a avut un martir în persoana lui Thomas Becket.

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

Nu încapă nici o îndoială că Marcinkus i-a transmis pe deplin lui Roberto Calvi propriile temeri cu privire la noua papalitate. De asemenea, nu există nici o îndoială că Albino Luciani se pregătea să-l îndepărteze pe Marcinkus de la Banca Vaticanului și să taie toate legăturile cu Banco Ambrosiano. Oare temerile exprimate de Marcinkus, nu numai față de Calvi, ci și față de alții, cu privire la acest nou papă au provocat cursul evenimentelor care, în dimineața de 29 septembrie, l-au lăsat pe episcopul Marcinkus cu gura căscată și împietrit când o gardă elvețiană i-a spus că papa era mort?

Michele Sindona este adeseori incorect denumit “bancherul lui Dumnezeu”. O etichetă mai exactă ar fi “speculantul lui Dumnezeu”. La momentul uciderii lui Albino Luciani, Sindona se împotriva unei cereri de extrădare formulate de guvernul italian. Era, de asemenea, căutat pentru a fi interogat cu privire la o mare varietate de delikte financiare în numeroase alte țări. În septembrie 1978, probabilitatea ca autoritățile financiare ale Statelor Unite să inițieze proceduri penale împotriva sa, cu privire la prăbușirea Băncii Franklin, devenea, pe zi ce trecea, tot mai mult o certitudine. Aceste proceduri l-ar fi salvat de la extrădare, dar l-ar fi pus imediat în pericol în Statele Unite. Singurul as pe care mai putea spera să-l joace depindea de cooperarea Vaticanului. Sindona se gândea că dacă episcopul Marcinkus, cardinalul Guerri și cardinalul Caprio depuneau mărturie în favoarea sa, jurații ar fi fost puternic influențați de declarațiile venite din partea a trei asemenea auguste personaje. Cu Albino Luciani papă, posibilitatea oricărei mărturii din partea Vaticanului, nemaivorbind de o mărturie favorabilă, nu exista.

Sindona, ca membru atât al Mafiei cât și al P2, avea nu numai motivul și ocazia de a ucide, dar, după cum a fost pe larg demonstrat, avea și capacitatea de a o face. El era un om suficient de deranjat pentru a crede că dacă un procuror șef adjunct districtual era ucis problemele sale pe teritoriul Statelor Unite se vor sfârși - un om suficient de deranjat pentru a crede că dacă ordona uciderea lui Giorgio Ambrosoli problemele sale pe teritoriul Italiei aveau să dispară. Un asemenea om avea, clar, capacitatea de a înlătura un papă cinstit, reformator. Sindona rămâne un om foarte dator. Există sentința de trei ani și jumătate de închisoare deja pronunțată împotriva sa în Italia. Există ancheta americană, aflată în curs, declanșată în urma încercării de evadare cu elicopterul din închisoarea Statelor Unite, din ianuarie 1981. Există punerea sub urmărire declarată de guvernul italian în iulie 1981, cu acuzația de a fi ordonat asasinarea lui Giorgio Ambrosoli. De asemenea numiți în mandatul de arestare sunt fiul, Nino Sindona, și ginerele său, Pier Sandro Magnoni. Există punerea sub acuzație din ianuarie 1982, pronunțată în Palermo, Sicilia, prin care el, împreună cu 65 de membri ai familiilor mafioate Gambino, Inzerillo și Spatola, au fost învinuiți de efectuarea unui comerț cu heroină între Sicilia și Statele Unite în valoare de 600 de milioane de dolari pe an. Există celelalte puneri sub acuzație siciliene care-l învinuiesc pe Sindona

David Yallop

de deținere ilegală de arme, fraudă, folosirea unui pașaport fals și violarea reglementărilor valutare. Apoi există și punerile sub acuzație ale guvernului italian, din iulie 1982, învinuindu-l pe Sindona și pe alții, inclusiv pe Massimo Spada și pe Luigi Mennini, de la Vatican, de o lungă listă de delictive criminale legate de falimentarea frauduloasă a Băncii Privata Italiana. Este numai o întâmplare ca instrumentarea cazului privitor la aceste din urmă delictive să se bazeze, în mare parte, pe munca plină de curaj a lui Giorgio Ambrosoli, cel asasinat. Cuvintele mele nu pot descrie atât de exact ce fel de om este Sindona și ce fel de familie și-a format, precum cele rostite de fiul său, Nino Sindona. Discuția sa cu scriitorul Luigi di Fonzo a fost imprimată pe bandă. (Banda se află în prezent în biroul procurorului din New York.) Lungul interviu a avut loc în seara de 18 martie și a continuat în primele ore ale dimineții de 19 martie 1983.

Tata mi-a spus că Arico... este cel care a comis asasinatul⁶³. Îl amenințau pe Ambrosoli, și o vreme a avut efect. Billy Arico a fost trimis la Milano de Venetucci [un contrabandist de heroină și presupus membru al familiei Gambino], la rugămințile insistente ale tatălui meu, și trebui a să tragă asupra lui Ambrosoli, dar fără să-l ucidă. Arico a săvârșit crima... Familia lui Ambrosoli nu merită nici o milă. N-am nici un fel de compasiune pentru ticălosul ăla și asta nu-i destul pentru un fiu de cățea, ce a fost. Îmi pare rău că a murit fără să sufere. Să ne lămurim asupra acestui punct. N-am să-l condamn niciodată pe tata, pentru că Ambrosoli nu merită să fie pe pământul ăsta... Tata a trecut prin destule. Acum a sosit timpul să treacă și dușmanii noștri prin ceva. Griesa, Kenney, e rândul lor să sufere. Nu tata, iarăși, nu noi. Noi n-am făcut nimic. Pentru a-mi face dreptate, nu m-aș da înapoi de la nici o crimă. Oameni ca Griesa și Kenney, ar putea ei să moară în cele mai groaznice chinuri, pentru mine ar fi numai un prilej deosebit de a sărbători. Eu cred în uciderea justițiară.

Thomas Griesa era judecătorul procesului din Statele Unite împotriva lui Sindona. John Kenney era procuror șef. Luigi di Fonzo l-a întrebat pe Nino Sindona cum putea el justifica asasinatul.

L-aș putea justifica într-o secundă și jumătate. După cum aș putea justifica și asasinatul politic într-o secundă și jumătate. Să zicem că vreau să-l ucid pe judecătorul Griesa. Pentru mine este autoapărare...

---

⁶³ Sâmbătă, 19 februarie, William Arico și-a găsit moartea încercând să evadeze de la Centrul Corecțional Municipal, din partea de sud a insulei Manhattan. Arico și Michele Sindona urmau să se înfățișeze la o audiere în legătură cu extrădarea, două zile mai târziu. Autoritățile italiene aveau de gând să-i cheme în fața judecății pe amândoi, pentru asasinarea lui Giorgio Ambrosoli. (n. a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

fiindcă el a comis crima enormă de a-l băga pe tata la închisoare pe viață. Și nu există nici o șansă ca procesul să fie rejudicat cât timp este în viață judecătorul Griesa. Așa că, ucigându-l, vom obține șansa unei rejudicări. Deci autoapărare.

Este clar că, pentru oameni ca Michele Sindona și fiul său, a omorî un papă ce le stătea în cale ar însemna “autoapărare”.

Roberto Calvi. Lenin a spus cândva: “Dă-i unui capitalist destulă frânghie și se va spânzura el singur.” Este evident că grupul de jurați al primului procuror care a constatat moartea lui Calvi era de acord cu Lenin. Verdictul fu “sinucidere”. Faptul că audierea fu redusă la o singură zi, că lipseau martori, că martorii angajați jurau strâmb și că au fost prezentate foarte puține dintre dovezile de bază extrem de relevante nu păru să-l impresioneze pe procuror. În Italia, verdictul fu întâmpinat cu neîncredere. În 1983, un al doilea corp de jurați se apropie de adevăr când dădu un verdict deschis asupra unui om care fusese găsit spânzurat, în mod simbolic, în apropierea unei guri de canal.

Eu nu am nici o îndoială asupra faptului că Roberto Calvi a fost “sinucis” de către prietenii săi din P2 - un alt exemplu cu privire la riscurile extrem de mari care îl pândesc pe cel ce urmează o carieră în domeniul bancar în Italia. Cu câteva ore înainte de moartea lui Calvi, secretara sa din Milano, Graziella Corrocher, fu “sinucisă” prin aruncare de la o fereastră a celui de-al patrulea etaj al sediului Băncii Ambrosiano. “Scrisoarea de adio” pe care o lăsă, și prin care îl împrășca pe Roberto Calvi cu blesteme, fu descoperită de Roberto Rosone, care încă mai umbla în cârje în urma atentatului asupra vieții sale. Câteva luni mai târziu, în 2 octombrie 1982, Giuseppe Dellacha, unul dintre directorii băncii fu și el “sinucis” de la o fereastră a sediului central din Milano. Văduva lui Calvi, Clara, a aruncat vina pentru moartea soțului său înaintea ușilor de bronz ale Vaticanului: “Vaticanul a pus să fie ucis soțul meu, pentru a ascunde falimentul Băncii Vaticanului.”

Dacă acest lucru este adevărat, un punct de vedere pe care eu nu-l împărtășesc, atunci probabil că ar fi vorba despre o justiție poetică. Acuzațiile împotriva lui Roberto Calvi cu privire la implicarea sa directă în moartea lui Albino Luciani sunt solide. Foarte solide.

Calvi era angajat în furtul treptat, continuu, a mai bine de un miliard de dolari, un furt care ar fi fost complet dezvăluit dacă Albino Luciani ar fi trăit. Acea dezvăluire s-ar fi petrecut în 1978. Luciani fiind mort, Calvi era liber să-și continue colosala și înspăimântătoarea paletă de crime. Peste 400 de milioane de dolari din banii care aparent au dispărut într-un triumphi panamez au fost împrumutate de Calvi de la băncile din lume după moartea lui Albino Luciani.

Calvi sfătuia pe toată lumea să citească *Nașul* deoarece, după cum

David Yallop

obișnuia el să spună, “După aceea vei înțelege cum merge lumea.” Era, cert, felul în care mergea lumea în care trăia el.

Până la sfârșitul vieții sale, a spălat bani pentru Mafia, rol pe care-l moștenise de la Michele Sindona. Mai recicla și bani pentru P2. Aceste funcții erau îndeplinite cu ajutorul Băncii Vaticanului, banii fiind mutați de la Banco Ambrosiano într-un cont din Italia, apoi mai departe la Banco Gottardo sau la UBS, din Elveția. Spăla bani proveniți din răpiri, vânzări de droguri, afaceri cu arme, spargerii de bănci, atacuri armate, furturi de bijuterii și de opere de artă. Contactele sale criminale mergeau de la ceea ce se cunoaște drept înalta Mafie și până la criminali mărunți, trecând prin organizațiile teroriste de extremă dreaptă.

Gaura de 1,3 miliarde de dolari de la Banco Ambrosiano a fost creată nu numai prin cumpărarea frauduloasă de acțiuni la propria bancă a lui Calvi. Multe milioane s-au dus pe susținerea lui Gelli și a lui Ortolani. Cincizeci și cinci de milioane de dolari, spre exemplu, au fost deturnate de Calvi din Peru într-un cont numeric la UBS Zurich. Proprietarul aceluia cont este Licio Celli. Alte 30 de milioane de dolari au fost deturnate în conturi elvețiene deținute de prietenul apropiat al lui Calvi, Flavio Carboni.

La începutul lui 1982, Calvi transferă direct din banca-mamă din Milano 470 de milioane de dolari în Peru. Apoi îi dădu secretarei sale un bilet de avion pentru Monte Carlo și un teanc de mesaje telex. Mesajele, trimise corespunzător din Monte Carlo, mutară banii într-o varietate de conturi numerice din Elveția.

Partidele politice italiene Creștin-Democrat, Comunist și Socialist nu erau singurele facțiuni politice care muscaseră din mărunții de aur. La instrucțiunile directe ale lui Gelli, milioane fură date regimurilor militare care controlau la acea vreme Argentina și continuă să exercite controlul în Uruguay și în Paraguay. Bani furați de Calvi erau folosiți de junta militară argentiniană pentru cumpărarea de rachete Exocet de la francezi; banca din Peru a lui Calvi sprijini această tranzacție. **Milioane merserăm secret și ilegal pentru a ajuta Solidaritatea din Polonia.** Această tranzacție fu un amestec de bani furați de Calvi și de fonduri ale Băncii Vaticanului strânse de la credincioșii catolici. Calvi vorbea adesea prietenilor de încredere despre aceste tranzacții. Printre ei se afla și Carboni, care, ca toți bunii masoni, folosea pe ascuns un magnetofon:

Marcinkus trebuie să se ferească de Casaroli, care este șeful grupului ce i se opune. Dacă s-ar întâlni Casaroli cu vreunul dintre financiarilor din New York care lucrează pentru Marcinkus, trimițând bani Solidarității, Vaticanul s-ar prăbuși. Sau dacă ar găsi Casaroli numai una dintre bucățile alea de hârtie despre care știu eu... adio, Marcinkus. Adio Wojtyla. Adio Solidaritate. Ultima operațiune ar fi de ajuns, cea în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

valoare de 20 de milioane de dolari. I-am spus și lui Andreotti, dar nu este limpede de care parte se află el. Dacă lucrurile în Italia o iau pe o anumită cale, Vaticanul va trebui să închirieze o clădire în Washington, în spatele Pentagonului. La mare distanță de Sfântul Petru.

Suma totală care a fost canalizată secret și ilegal din partea Vaticanului către Solidaritatea a fost mai mare de o sută de milioane de dolari. Mulți dintre cei care nutresc cea mai mare simpatie față de Solidaritatea s-ar putea să aplaude asemenea acțiune. A te amesteca în asemenea mod, totuși, în afacerile interne ale altei țări creează un precedent periculos. De ce nu ar fi secret canalizată atunci o sută de milioane către IRA, pentru a ucide și a schingiui pe teritoriul Angliei? Un miliard de dolari dat sandiniștilor, pentru a arunca în aer câțiva zgârie-nori din New York, Chicago sau San Francisco? A lua locul lui Dumnezeu, chiar și pentru un papă, poate constitui o ocupație periculoasă. Pentru Karol Wojtyła, a-i muștra public pe preoții nicaraguani pentru participare la politică, în vreme ce el se amestecă atât de adânc în afacerile interne ale Poloniei, este de o ipocrizie uluitoare.

Nu avem nici un fel de bunuri vremelnice de schimbat, nici un fel de interese economice de discutat. Posibilitățile noastre de intervenție sunt specifice și limitate și au un caracter special. Ele nu interfera cu afacerile strict trecătoare, tehnice sau politice care constituie problemele guvernelor dumneavoastră.

Astfel le-a vorbit Albino Luciani membrilor Corpului Diplomatic acreditați la Vatican. Este clar că omul care i-a succedat îmbrățișează punctul de vedere diametral opus.

Privitor la asasinarea lui Albino Luciani, Roberto Calvi avea motivul, ocazia și, fără îndoială, la fel ca și Michele Sindona, capacitatea.

Înainte de uciderea lui Luciani, asociații lui Calvi din P2 își demonstraseră capacitatea de a ucide cu explozii îngrozitoare de felurite bombe. Capacitatea lor de a ucide un anumit subiect a fost demonstrată prin asasinarea lui Vittorio Occorsio. După moartea papei, asasinatul și schingiuirea au început să se adapteze ritmului de înfăptuire a uriașelor furturi la care se deda Calvi. Faptul că Alessandrini, Mino Pecorelli, Giorgio Ambrosoli, Antonio Varisco și Boris Giuliano sunt cu toții morți este cea mai grăitoare dovadă a tipului de anturaj pe care-l întreținea Calvi. Faptul că guvernatorul Băncii Italiei și unul dintre cei mai de încredere colegi ai săi au putut fi acuzați pe nedrept, că Sarcinelli a fost forțat să îndure două săptămâni de închisoare, că timp de ani de zile oameni care cunoșteau adevărul s-au temut să acționeze este o demonstrație a puterii înspăimântătoare de care dispunea Calvi: putere care venea din multe surse, incluzându-l pe Licio

Gelli, Marele Maestru al P2.

Licio Gelli era Maestrul Păpușar, la a cărui dispoziție se aflau câteva mii de sfori din care să aleagă. Firele par a conduce pretutindeni: spre inima Vaticanului, la Casa Albă, la palatele prezidențiale dintr-o mare diversitate de țări. Gelli era cel care dădea membrilor marcanți ai P2 sfatul special de a purta în permanență asupra lor o doză letală de digitalină. O doză mortală provoacă, pentru a vorbi în termeni profani, un atac de cord. Orice examinare efectuată ulterior de către un medic, numai la exterior, va confirma că moartea a fost provocată de un infarct miocardic. Drogul este lipsit de miros și imposibil de depistat dacă nu este efectuată o autopsie.

De ce oare utiliza Gelli un nume de cod atât de ciudat, "Luciani", de oricâte ori își suna casierul de la P2, folosindu-se de linia directă specială? Era simpla menționare a numelui suficientă pentru a trimite în zbor milioane peste milioane dinspre Calvi înspre diversele conturi bancare ale lui Gelli?

Potrivit membrilor familiei lui Calvi, el atribuia "preoților" toate problemele sale. Făcuse clar la care preoți se gândea: la cei din Vatican, în septembrie 1978, un preot anume reprezenta pentru Calvi cea mai mare amenințare cu care se confruntase el vreodată. Calvi se afla cu Gelli și cu Ortolani în America de Sud, în august 1978, punând la cale noi scheme.

Chiar își poate închipui cineva ca Gelli și Ortolani să fi ridicat, numai, din umeri când le-a spus Calvi că Albino Luciani se afla pe punctul de a declanșa o acțiune care ar fi însemnat sfârșitul distracției?

Uciderea unui magistrat sau a unui polițist se putea face deschis. Moartea rămânea un mister sau era pusă pe seama vreuneia dintre numeroasele organizații teroriste ce-și făceau atunci de cap prin toată Italia. Moartea unui papă, însă, pentru a fi acoperit ceea ce în ultimă instanță reprezenta un furt de un miliard de dolari, trebuia realizată în ascuns. Trebuia să provoace cât mai puțină preocupare. Pentru ca asasinatul să-și atingă scopul, moartea trebuia să pară naturală.

Costul, indiferent cât de ridicat, în mită, contracte, taxe sau comisioane, nu avea nici o importanță. Dacă obiectivul morții papei era protecția și sprijinirea lui Calvi pentru ca el să continue să fure milioanele, atunci trebuia plănuit un adevărat izvor al lui Ruth⁶⁴. Problema vicepreședintelui băncii, Roberto Ronsone, pe care Calvi o discutase pe larg cu colegul lui mason, Carboni, se intenționase să fie rezolvată printr-un contract de ucidere a lui Ronsone. Acesta trăia, dar Calvi plătitese totuși 530.000 de dolari, în ziua următoare atacului, gangsterului supraviețuitor, Ernesto Diotavelli. Jumătate de milion pentru un vicepreședinte. Cât anume pentru un papă? Când ai la dispoziție o bancă întregă?

După moartea lui Roberto Calvi, cel mai pertinent necrolog sosi din

---

⁶⁴ Autorul s-a gândit, probabil, la izvorul lui Agar (Geneza 21:19), apărut prin minune, la voința lui Dumnezeu, pentru ca Agar și fiul acesteia să poată rezista în pustie, unde fuseseră izgoniți de Avraam. (n.tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

partea lui Mario Sarcinelli, unul dintre cei mulți care simțiseră pe pielea lor puterea aflată la dispoziția lui Calvi. “A început ca slujitor, după care a devenit stăpân, numai pentru a deveni, mai târziu, slujitor al altor stăpâni.” Stăpânul suprem al lui Calvi a fost omul care eu cred că se află în inima conspirației pusă la cale pentru a-l ucide pe Albino Luciani. Licio Gelli.

Această carte a prezentat deja numeroase situații în care s-au manifestat puterea și influența lui Gelli. La momentul morții lui Albino Luciani, în septembrie 1978, Licio Gelli, practic, conducea Italia. Accesul său la orice persoană sau loc din Statul Vatican era incomparabil cu al oricărei alte persoane, mulțumită lui Umberto Ortolani. Faptul că acești doi oameni se aflau în America de Sud la momentul morții lui Albino Luciani nu reprezintă deloc un alibi în sensul legal convențional. Sindona savura un Martini sec matinal în New York exact în clipa când Giorgio Ambrosoli era ucis de către William Arico în Milano. Acest aranjament nu-l va salva pe Sindona, dacă autoritățile italiene vor reuși vreodată să-i obțină extrădarea din Statele Unite. Maestrul Păpușar, care folosește numele conspirativ de “Luciani”, continuă să ofere demonstrații impresionante ale faptului că este un om cu o influență extraordinară. În 1979, Gelli și Ortolani începură să lucreze la realizarea unei reconcilierii politice între liderul creștin-democrat și fost prim ministru, Giulio Andreotti, și liderul socialist, Bettino Craxi. Demascarea a aproape o mie de membri ai P2, în 1981, încetini aceste negocieri delicate. Acum ele au înflorit. La momentul scrierii acestei cărți, prim ministru al Italiei este Bettino Craxi; ministru de externe, Giulio Andreotti. Amândoi au să-i mulțumească pentru multe lui Licio Gelli.

În 8 aprilie 1980, Gelli îi scrisese din Italia lui Phillip Guarino, un membru marcant al Comitetului Național al Partidului Republican, care la acel moment își concentra toate eforturile pentru ca Ronald Reagan să fie ales președinte. Gelli scria: “Dacă ești de părere că ar fi util să se publice în Italia ceva favorabil candidatului tău la președinție, trimite-mi ceva material și am să-l dau să fie publicat într-unul dintre ziarele de aici.”

Fără a se cunoaște nimic despre puterea pe care o deținea Gelli, oferta ar putea părea curioasă. Cum să poată un om care oficial nu deținea nici un ziar să garanteze o mențiune favorabilă și o prezentare prietenoasă a lui Reagan? Răspunsul era un consorțiu de membri ai P2, plus Rizzoli, masivul grup editorial controlat de Vatican, cu interese întinzându-se până în Buenos Aires. Printre numeroasele reviste și ziare se număra și *Corriere Della Sera*, cel mai prestigios cotidian italian. Alți membri ai P2 erau plantați pretutindeni prin televiziune, radio și pe la ziarele din toată țara. Comentariile favorabile la adresa lui Ronald Reagan, atent plasate de Licio Gelli, apărură, conform înțelegerii, în Italia.

În ianuarie 1981, Licio Gelli fu oaspete de onoare la inaugurarea mandatului prezidențial. Ulterior, Guarino observa cu tristețe: “A avut un loc

mai bine plasat decât al meu.“

În mai 1981, după ce descoperirea listei de aproape o mie de membri ai P2, care includea câțiva miniștri în funcție, condusese la prăbușirea guvernului italian, Gelli continuă să-și exercite puterea din diverse baze sud-americeane. O indicație asupra faptului că Gelli era departe de a fi o forță epuizată se poate vedea din transferarea a 95 de milioane de dolari, făcută de Calvi de la Banco Ambrosiano la compania panameză Bellatrix, una dintre companiile de acoperire controlate de P2. Acest transfer, realizat pe câteva trasee exotice, incluzând Rothschild din Zurich, Rothschild din Guernsey și Banca Națională Paris din Panama, a pulverizat bani în cele mai neașteptate direcții, inclusiv 20 de milioane în Ansbacher & Co., o mică bancă comercială din Dublin.

Un an mai târziu, în mai 1982, când războiul din insulele Falkland era în toi, Licio Gelli, un om care se ascundea, care fugea, urmărit de nenumărate acuzații, veni calm în Europa pentru a-și ajuta prietenii argentinieni. Primele rachete Exocet pe care le cumpărase Gelli pentru junta, se dovediseră a fi o armă nimicitoare. După cum s-a arătat deja, Gelli veni să mai cumpere câteva. Stătu cu Ortolani într-o vilă, la Cap Ferrat, și începu negocieri secrete nu numai cu diverși misiti de arme, dar și cu Aerospatiale, fabricantul rachetelor. Serviciul de Informații Britanic prinse de veste și-și alertă colegii din Serviciul Secret Italian, care descinseră imediat la vila de la Cap Ferrat. Fură împiedicați să-l captureze pe Celli de către DST, Serviciul de Informații Francez, care a zădărnicit în mod scandalos toate încercările de arestare a lui Gelli. Iată o ilustrare a puterii lui Licio Gelli.

În vreme ce negocia cu diverși potențiali furnizori de rachete Exocet, Geili lua legătura zilnic și cu Calvi. Cei doi masoni aveau atâtea în comun. În cea de-a doua săptămână a lunii iulie 1982, Calvi, la fel ca Gelli, era și el un om urmărit. Cu imperiul său de la Ambrosiano pe buza prăpastiei, el părăsi ilegal Italia, călătorind mai întâi în Austria, apoi la Londra. El și Gelli, încă o dată, aveau mare nevoie unul de celălalt. Calvi avea nevoie de protecție față de autoritățile italiene, Gelli avea nevoie de multe milioane pentru cumpărarea rachetelor Exocet. Cercetările mele indică faptul că francezii plănuiau să găsească o cale de a ocoli embargoul asupra vânzărilor de arme ce era atunci în vigoare împotriva Argentinei. Rachetele aveau să-și afle drumul spre Argentina trecând prin Peru. Tehnicienii francezi așteptau pregătiți de intervenție pentru a modifica rachetele Exocet destinate Forțelor Aeriene Argentinene.

Prioritățile lui Calvi și cele ale lui Gelli se ciocniră fatal. Războiul nu aștepta ca Maestrul Păpușar să-și tragă sforile în Italia. Calvi, la sugestia lui Gelli, plecă spre Londra și spre moarte. El fu “sinucis“ în 17 iunie 1982, în aceeași zi în care generalul Galtieri fu înlocuit la președinția Argentinei de generalul Bignone. Argentina pierduse războiul. Colegii lui Calvi din P2 au

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

considerat că, nereușind să vireze prompt banii pentru rachetele Exocet, el contribuise la acea înfrângere.

În august 1982, junta argentiniană decise în secret să reînceapă ostilitățile împotriva forțelor britanice care păzeau insulele Falkland. Ei considerară că un anumit număr de rachete Exocet le putea aduce victoria în insule.

De astă dată, Gelli negocie cu un fost ofițer al Serviciului Secret Italian, colonelul Massimo Pugliese, membru al P2.

Serviciul de Informații Britanic află iarăși despre târgul propus. Avură grijă să-l dea peste cap.

În timpul aceleiași luni, august 1982, Gelli avu o problemă cu unul dintre conturile sale secrete din Elveția. Nu i se executa ordinul de plată. De fiecare dată când Gelli, în America de Sud, încerca să transfere bani, UBS din Geneva refuza să-i execute instrucțiunile. Gelli fu sfătuit că ar fi bine să apară la bancă personal.

Folosind un pașaport argentinian fals, el zbură la Madrid, apoi la Geneva, în 13 septembrie 1982. Își prezintă documentele false și fu avertizat că avea să mai dureze puțin. După câteva minute, era arestat. Căzuse într-o capcană atent pregătită. Contul fusese înghețat la cererea guvernului italian, care fusese avertizat de Elveția asupra adevăratei identități a deținătorului contului.

Contul fusese creat pentru Gelli de către Roberto Calvi. Bancherul milanez turnase în el mai bine de 100 de milioane de dolari. La momentul arestării sale, Gelli încerca să transfere în Uruguay cele 55 de milioane care mai rămăseseră în cont.

Procedura de extrădare începu imediat, în vreme ce Gelli cânta același cântec pe care-l cântaseră și Sindona și Calvi. "Sunt o victimă a persecuției politice. Este un complot al stângii." În vreme ce magistrații elvețieni deliberau asupra chestiunii, Licio Gelli se afla închis într-una dintre cele mai sigure închisori elvețiene, Champ Dollon. Procedurile de extrădare în care sunt implicați membri ai P2, după cum această carte a stabilit deja, tind a fi tergiversate. În vara anului 1983, Gelli se afla încă în Champ Dollon.

Italia apropiindu-se de alegerile generale din iunie, comisia parlamentară care investiga P2 fu suspendată. Partidul creștin-democrat scoase în arenă, pentru alegeri, cel puțin cinci membri ai P2. Domnișoarei Tina Anselmi, care fusese președinta comisiei, i s-a cerut opinia în legătură cu P2, după doi ani de studiere intensă a societății secrete. Ea a spus:

P2 nu este nicidecum moartă. Ea încă are putere. Lucrează în instituții. Se mișcă prin societate. Are încă bani, mijloace și instrumente la dispoziție, încă mai are centre de putere pe deplin operative în America de Sud. Încă mai este în stare de a influența, cel puțin parțial, viața

politică italiană.

Evidența confirmă cu tărie validitatea afirmațiilor domnișoarei Anselmi. Când știrea despre arestarea lui Gelli ajunse în Argentina, amiralul Emilio Massera, membru al juntei conducătoare, remarcă: “Signor Gelli a adus Argentinei servicii neprețuite. Țara asta are să-i mulțumească pentru multe și-i va fi veșnic datoare.”

Amiralul Massera, ca și generalul Carlos Suarez Mason, comandantul Armatei întâi, ca și organizatorul Escadroanelor Morții argentinienne, Jose Lope Rega, este membru al secțiunii argentinienne a P2. În Uruguay, printre membrii P2 se numără fostul comandant șef al Forțelor Armate, generalul Gregorio Alvarez.

Dacă în Italia sau în altă parte, au existat și unii care considerau că Tina Anselmi încerca numai să marcheze câteva puncte politice înaintea unor alegeri, aceștia trebuie să fi primit o scuturătură zdravănă în 10 august 1983. Champ Dollon avea un prizonier mai puțin decât cu o zi înainte. Licio Gelli evadase. Autoritățile elvețiene, încercând să-și acopere stânjenea profundă, sunt acum pe cale de a arunca întreaga vină asupra unui paznic corupt, Umberto Cerdana, care, oficial, a primit o mită derizorie de exact 6000 de lire sterline de la Gelli⁶⁵. Dacă vreun cititor al acestei cărți crede că Gelli a scăpat din Elveția cu ajutorul unui singur gardian, atunci crede, probabil, și că Albino Luciani a murit de moarte naturală. Un paznic primește echivalentul salariului pe patru luni pentru un act care-i poate aduce o condamnare la închisoare de șapte ani și jumătate?

La nouă zile după evadarea lui Gelli, autoritățile elvețiene aprobă cererea de extrădare a Italiei. Problema consta în aceea că nu mai era nici un Gelli de extrădat. Dus mai întâi în Franța de fiul său, cu un BMW de închiriat, Gelli fu transportat de un neștiutor pilot de elicopter în Monte Carlo. Pretextul oferit pilotului pentru oprirea din drumul spre Nisa și aterizarea la Monte Carlo fu că Gelli avea nevoie de tratament stomatologic de urgență. Cu un iaht aparținând lui Francesco Pazienza, un om care susține că ar fi fost bun prieten cu Roberto Calvi, Gelli își continuă drumul în căutarea unui dentist bun până în Uruguay, unde în momentul în care scriu se află încă, trăgând sfori dintr-un ranch situat la câteva mile spre nord de Montevideo. Este dat în urmărire în multe țări, acuzat de multe crime, dar masa de informații pe care a achiziționat-o cu atâta răbdare vreme de ani de zile îi asigură în continuare protecția.

Alegerile din Italia din iunie 1983 au avut drept rezultat desemnarea lui Signor Bettino Craxi, unul dintre numeroșii beneficiari ai largheței lui Calvi,

---

⁶⁵ La începutul lui 1984 Cerdana fu condamnat la optsprezece luni de închisoare. Condamnarea fu suspendată. Curtea primi de la Gelli o scrisoare, în care Maestrul Păpușar recomanda îngăduința. El își cerea și scuze pentru fugă și declara că este o victimă a persecuției politice, (n. a.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

drept prim ministru. Spunându-i-se despre evadarea lui Gelli, el zise: “Fuga lui Gelli confirmă faptul că Marele Maestru are o rețea de prieteni puternici.”

Dacă - deoarece există, într-adevăr, un mare “dacă” - Licio Gelli va fi vreodată dat pe mâna guvernului italian, el va avea de răspuns unei diversități de acuzații criminale. Printre acestea se numără: extorcarea de bani, șantajul, contrabanda cu droguri, contrabanda cu arme, complotul pentru răsturnarea guvernării legale, spionajul politic, spionajul militar, deținerea ilegală de secrete de stat, implicarea într-o serie de atentate cu bombe - incluzând și atacul din gara din Bologna, în care au murit 84 de persoane.

Lanțul care, zală cu zală, conduce de la un papă ucis la episcopul Paul Marcinkus, la Roberto Calvi, la Umberto Ortolani și la Licio Gelli este puternic. Pentru a reuși, dovezile prezentate trebuie să fie solide, trebuie să reziste la cea mai amănunțită cercetare înainte ca un corp de jurați să pronunțe un verdict de “vinovăție”. Nici un corp de jurați căruia i s-ar înfățișa dovezile cuprinse în această carte nu ar putea da un verdict de “mort de moarte naturală”. Nici un judecător, nici un anchetator din lume nu ar accepta un asemenea verdict în urma prezentării unor asemenea dovezi. Asta este mai presus de orice discuție. Nu există nici o dovadă a faptului că moartea lui Albino Luciani a fost rezultatul unui accident. Ne rămâne crima. Săvârșită, după mine, nu de o persoană sau de persoane necunoscute, ci de persoane prea bine cunoscute cu toate, avându-l în inima conspirației pe Licio Gelli. Gelli era un om care din întâmplare îl număra printre membrii societății sale secrete, P2, pe fratele cardinalului Sebastiano Baggio, Francesco. Printre întâlnirile sale cu cei puternici și celebri se numărau și audiențe la papa Paul al VI-lea. Gelli era un om printre prietenii căruia se număra **cardinalul Paolo Bertoli**. Consilierul cel mai de încredere din P2 al lui Gelli, Umberto Ortolani, își cunoștea drumul prin Cetatea Vaticanului mai bine decât mulți alți cardinali. Ortolani, cu sertarul lui plin de onoruri și premii oferite de Vatican, era atât de aproape de centrul nervos al puterii Vaticanului încât a sa fusese vila și el fusese gazda întâlnirii secrete pre-Conclav în decursul căreia se finalizase strategia și se pregătise alegerea lui Paul al VI-lea. Ortolani era cel care venise cu ideea vânzării participațiilor în valoare de mai multe milioane de dolari la Societa Generale Immobiliare, Ceramiche Pozzi și Condotte d'Acqua. Ortolani era brokerul mariajului din interiorul P2 care-i uni, ca parteneri, pe mafiotul și colegul său din P2, Michele Sindona, cu papa Paul al VI-lea. El strânsese imense comisioane de la un onor papal la altul. Datorită lui Ortolani, nici o încăpere din întregul stat al Cetății Vatican nu-i putea refuza accesul Maestrului Păpușar sau bărbaților și femeilor aflați sub controlul acestuia. Gelli era, de asemenea, acel colecționar de cunoștințe și informații curioase, incluzând fotografiile ale papei Ioan Paul al II-lea complet gol, alături de piscina sa. Când Gelli îi arată aceste instantanee experimentatului politician socialist Vanni Mistico, el făcu următoarea

David Yallop

observație: “Uite ce probleme are serviciul secret. Dacă este posibil să-i faci asemenea fotografii papei, imaginează-ți cât este de ușor să-l împusti.” Intr-adevăr. Sau să-i otrăvești predecesorul.

Și Isus merse la templul lui Dumnezeu și-i aruncă afară pe toți cei care vindeau și cumpărau în templu și răsturnă mesele celor care schimbau bani și scaunele celor care vindeau porumbei.

Și le spuse: Este scris. Casa Mea se va numi casă de rugăciune; dar voi ați făcut din ea un cuib de tâlhari.

Matei 21:12,13

Albino Luciani a avut un vis. A visat la o Biserică Romano-Catolică în stare să răspundă într-adevăr nevoilor credincioșilor săi în chestiunile vitale, precum controlul nașterilor. A visat la o Biserică în stare să renunțe la averea, puterea și prestigiul pe care le dobândise prin intermediul Corporației Vatican; la o Biserică în stare să iasă din piață și să-i expulzeze pe cei care schimbă bani acolo unde mesajul lui Cristos fusese maculat; la o Biserică în stare să se bizuie iarăși pe ceea ce îi fusese dintotdeauna marea avere, sursa adevăratei puteri, marea îndreptățire la un prestigiu unic: Evanghelia.

În seara de 28 septembrie 1978, Albino Luciani făcuse primii pași către realizarea extraordinarului său vis. La 9:30, el a închis ușa dormitorului și visul a luat sfârșit.

În Italia se vorbește la ora actuală despre sanctificarea lui Albino Luciani. Au fost deja adunate petiții, cu multe mii de semnături. În definitiv, beatificarea acestui om, care a fost “un om sărac, deprins cu lucrurile mici și cu liniștea“, ar fi mai mult decât potrivită. În 28 septembrie 1978, el a fost martirizat pentru credința sa. Confruntată cu un om ca Albino Luciani, cu problemele pe care le punează prezența sa continuă, soluția italiană a fost aplicată. Decizia că papa trebuia să moară a fost luată și candidatul lui Dumnezeu a fost ucis.

EPILOG

Dacă binele pe care-l reprezenta Albino Luciani a fost înmormântat o dată cu trupul acestuia, răul săvârșit de Roberto Calvi mai mult ca sigur că i-a supraviețuit.

La numai câteva ore după identificarea cadavrului său în Londra, clopoței de alarmă sunau deja în numeroase locuri din Italia. Luni, 22 iunie, când băncile deschiseră prima oară după ce Cavalerul fusese găsit atârnat spânzurat nu departe de locul unde Călugării Albi⁶⁶ oferiseră adăpost delapidatorilor, escrocilor și hoților în Evul Mediu, Banco Ambrosiano din Milano se văzu confruntată cu un val de retrageri de fonduri. Ceea ce nu este cunoscut de publicul larg este faptul că Banca Vaticanului suferi aceeași soartă. Multe milioane de dolari fură retrase de acei membri ai Bisericii italiene care, părtași fiind, știau că o gaură de 1,3 miliarde de dolari în Grupul Ambrosiano avea să fie curând de notorietate publică și că această gaură nu era fără legătură cu vechile afaceri ale lui Calvi și cu legăturile sale personale cu Paul Marcinkus și cu IOR.

În septembrie 1982, Marcinkus, omul care nu se dezlipise de la dreapta papei în timpul vizitei acestuia în Marea Britanic, din mai și iunie, devenise practic prizonier în Vatican. El fu înlocuit din postul de organizator al securității și al gărzii papei în călătoriile din străinătate - a se fi aventurat în afara Cetății Vaticanului ar fi însemnat arestarea sa imediată de către autoritățile italiene.

Marcinkus continuă să funcționeze ca șef al Băncii Vaticanului și declară că Vaticanul nu accepta și nu avea să accepte nici o responsabilitate pentru cele 1,3 miliarde de dolari care dispăruseră. Curia Romană refuză să accepte documentele juridice pe care guvernul italian încerca să le înmâneze lui Marcinkus și altora de la Banca Vaticanului. Protocolul trebuie respectat în toate împrejurările, insista Curia, chiar și când era vorba despre un furt de peste un miliard de dolari. Documentele trebuiau să fie înmânate ambasadorului italian la Vatican.

Cetatea Vaticanului alcătui o comisie de anchetă după multe îndemnuri din partea guvernului italian. Simultan, avocații Băncii Vaticanului își făcură de lucru cu o anchetă, iar în același timp, guvernul italian formă și el o comisie de anchetă. De-acum, era câte ceva de făcut pentru aproape fiecare. Avocații care lucrau pentru Marcinkus își prezentară primii concluziile.

---

⁶⁶ Ordinul Carmeliților, supranumiți "albi" datorită veșmintelor purtate de adepți, (n. tr.)

1. Institutul pentru Opere Religioase nu primise nici de la Ambrosiano Group, nici de la Roberto Calvi vreun ban și, prin urmare, nu avea nimic de dat înapoi.

2. Companiile străine datoare la Ambrosiano Group nu fuseseră niciodată conduse de IOR, care nu are cunoștință de operațiile efectuate de ele.

3. Este bine stabilit că toate plățile făcute de Ambrosiano Group către mai sus menționatele companii au fost anterioare așa-numitelor “scrisori de consolare”.

4. Acestea din urmă, conform datei de emitere, nu au exercitat nici o influență asupra acelor plăți.

5. La orice verificare viitoare a faptelor, cele de mai sus se vor dovedi a fi adevărate.

Am stabilit deja că aceste “fapte” ale Vaticanului sunt foarte departe de adevăr.

Comisia de anchetă numită de Vatican mai are încă de raportat. Concluziile ei erau așteptate la sfârșitul lui martie 1983, apoi în august 1983, apoi în octombrie, apoi în noiembrie.

Comisia este formată din “patru bărbați înțelepți”. Doi dintre ei, prin prezența lor într-o comisie de anchetă pe care cardinalul Casaroli o numise, după cum era previzibil, “obiectivă”, invalidează total orice concluzii la care ar putea ei ajunge. Unul este Philippe de Weck, fost președinte al băncii UBS, din Zurich. De Weck păstrează încă relații strânse cu banca UBS. Aceasta este banca unde sunt păstrate, pentru Licio Gelli, 55 de milioane de dolari din banii furăți. Este banca la care sunt păstrate în contul lui Roberto Calvi, cel decedat, și al lui Flavio Carboni mai bine de 30 de milioane de dolari din banii furăți. Este banca unde sunt păstrate, în contul metresei austriece a lui Flavio Carboni, Manuela Kleinszig, 2 milioane de dolari din banii furăți.

Philippe de Weck este de asemenea omul din centrul a ceea ce francezii numesc “afacerea avioanelor detectoare”. Aceasta însemna o invenție minunată, rodul minții unui tehnician italian, Aldo Bonassoli, și al contelui Alain de Villegas, un belgian mai vârstnic. Invenția consta din două părți, dintre care una era găzduită într-un avion care trimitea celei de-a doua părți, aflate la sol, semnale asupra secțiunilor geologice prin strate aflate la mii de metri sub suprafața pământului, date care apoi erau interpretate pe ecranul unui computer.

Posibilitățile erau nelimitate. Pe lângă prospectarea instantanee pentru minerale și petrol, efectuată la o fracțiune din prețul tradițional, mai erau și implicații militare: un ochi care putea localiza petrolul la mii de metri sub suprafața pământului putea stabili și poziția unui submarin nuclear aflat în

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

imersiune. Încurajat de președintele Giscard d'Estaing, gigantul francez al petrolului, Elf, turnă în jur de 120 de milioane de dolari în compania panameză a contelui, Fisalma. Villegas era singurul acționar, iar compania era administrată de Philippe de Weck. Când francezii își dădură seama că fuseseră trași pe sfoară, 60 de milioane de dolari se topiseră deja. De Weck le spuse francezilor că banii se duseseră pe cercetări și “opere filantropice”. Unul dintre oamenii care lucrau pentru UBS din Zurich, care erau cu ochii pe interesanta muncă de pionierat în arta furturilor internaționale, era Ernst Keller - totodată acționar la Ultrafin AG, o companie aparținând lui Calvi și care era legată de Ambrosiano Holding, din Luxemburg. Ultrafin era canalul prin care compania panameză a contelui își primise plățile inițiale.

Un alt membru al comisiei este Herman Abs, care a fost șeful Băncii Germaniei din 1940 până în 1945. Banca Germaniei a fost banca naziștilor pe parcursul celui de-al doilea război mondial. Abs a fost, de fapt, casierul lui Hitler. În această perioadă, Abs a făcut, de asemenea, parte din consiliul de administrație al I.G. Farben, conglomeratul chimic și industrial care a dat un ajutor atât de hotărât eforturilor de război ale lui Hitler. Abs a participat la întâlnirile consiliului de administrație ale I.G. Farben când membrii acestuia au discutat folosirea muncii forțate la fabrica de cauciuc Farben amplasată în lagărul de concentrare de la Auschwitz.

Indiferent câți foști președinți de bancă sau casieri naziști ar folosi Vaticanul, adevărul nu va dispărea. Cel puțin un miliard de dolari din banii datorati diverselor bănci reprezintă responsabilitatea Vaticanului. Probabil că cea mai dulce ironie dintre toate este că indiferent cât de mult sau cât de puțin a beneficiat de pe urma companiilor-fantomă răspândite prin Panama sau prin alte părți ale lumii, Vaticanul deținea aceste companii în momentul în care au fost făcute datoriile. Adevărul este că a beneficiat din plin, dar dacă băncile cărora li se datorează bani sunt cu adevărat hotărâte să-i recupereze, atunci nu este de întreprins decât o singură acțiune logică: să cheme Vaticanul în judecată. Mai precis, să dea în judecată Banca Vaticanului și pe papa Ioan Paul al II-lea, deoarece 85 la sută din profitul băncii merge direct la papa.

Potrivit declarațiilor ulterioare făcute sub prestare de jurământ de membri ai familiei sale, în momentul morții, Calvi se afla de câțva timp în negocieri cu Opus Dei, care acceptase să cumpere cele 16 procente din Banco Ambrosiano pe care le deținea Vaticanul. Dacă acest târg ar fi fost încheiat, gaura de 1,3 miliarde de dolari ar fi fost umplută, imperiul lui Calvi ar fi rămas intact, iar arhiepiscopul Paul Marcinkus ar fi fost înlăturat din funcție. Mulți, inclusiv Marcinkus, au avut de obiectat față de o asemenea eliberare în al unsprezecelea ceas dintr-o asemenea strâmtoare.

Acum, Calvi fiind mort, Vaticanul se luptă vreme de aproape doi ani cu guvernul italian și cu un consorțiu reprezentând sectorul bancar internațional. În cele din urmă, în februarie 1984, știri conform cărora înțelegerea fusese, în

sfârșit, încheiată, începură să se strecoare din încăperile conferinței de la Geneva. Pe la mijlocul lui mai 1984, detaliile erau clare. Băncile internaționale își vor primi înapoi aproximativ două treimi din cei 600 de milioane de dolari împrumutați de ele holdingului deținut de Calvi, din Luxemburg. Din aceștia, în jur de 250 de milioane de dolari vor fi plătiți de Banca Vaticanului. Vaticanul trebuie să plătească această sumă la 30 iunie 1984. Această plată este făcută de Vatican “pe baza nonculpabilității”, dar “cu recunoașterea unei implicări morale”, în lumina acestei plăți iminente⁶⁷, ar fi interesant de recitit declarația prin care Vaticanul neagă orice implicare, declarație menționată cu trei pagini mai sus.

Credinciosul trebuie să ignore toate cererile-apel care, cu siguranță, vor fi făcute în bisericile romano-catolice din toată lumea. Banca Vaticanului nu face decât să-și plătească o parte din imensa cantitate de bani pe care i-a obținut prin activitățile lui Calvi și Marcinkus. Banca Vaticanului tot s-a retras din întreaga afacere cu milioane și milioane de dolari, care reprezintă o parte însemnată a banilor care încă mai lipsesc.

În momentul în care scriu, arhiepiscopul Paul Marcinkus încă se agață de funcția sa. I s-au trecut multe cu vederea, dar încă supraviețuiește. Se ascunde încă în Vatican, temându-se să iasă, din cauză că ar fi imediat arestat de autoritățile italiene. A apelat recent la tribunalele italiene, cerând imunitate. Este de sperat ca, înainte de a pleca urechea la pledoariile lui Marcinkus, justiția italiană să obțină accesul la rapoartele încă secrete ale negocierilor dintre Italia și statul Cetatea Vaticanului. Este posibil ca cele mai extraordinare informații pe care le conțin rapoartele oficiale să fie revelația faptului că înțelegerea criminală secretă dintre Marcinkus și Calvi, care s-a încheiat în august 1981, nu a fost, după cum ar dori Vaticanul să se creadă, o aberație singulară a unui arhiepiscop amabil față de un devotat bancher catolic. Dovezile de care se dispune acum arată clar că au existat și alte înțelegeri ilegale și criminale între Marcinkus și Calvi. Ele se întorc în timp până în noiembrie 1976. Conspirația criminală, așadar, a început în timpul domniei papei Paul al VI-lea. Aceste fapte servesc cu putere la a sublinia ce s-ar fi întâmplat dacă Albino Luciani ar fi trăit. În Vatican se mai ascunde încă și colegul și partenerul în atâtea crime al arhiepiscopului, Luigi Mennini. În Vatican se ascunde și Pellegrino De Strobel. Astfel cârmuiește papa Ioan Paul al II-lea Banca Vaticanului în mai 1984.

În vreme ce toți trei rămân fugari dinaintea justiției italiene, autoritățile au sechestrat toate proprietățile aparținându-le lui Mennini și lui De Strobel. Toți trei sunt căutați de o largă paletă de autorități italiene dintr-un mare număr de orașe. Un alt coleg, care ar fi fost de asemenea prompt înlăturat de Luciani dacă ar fi trăit, monseniorul Donato De Bonis, secretarul IOR, se

---

⁶⁷ Cartea a fost scrisă în 1984! (n. tr.)

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

ascunde și el între zidurile Vaticanului de magistrații din Torino, care investighează un scandal privitor la o evaziune fiscală de un miliard de dolari. De Bonis, al cărui pașaport este retras de judecători, continuă, asemenea celorlalți trei colegi ai săi, să lucreze la Banca Vaticanului. **Astfel cârmuiește papa Ioan Paul al II-lea, în fața căruia acești oameni sunt răspunzători, Banca Vaticanului în mai 1984.**

Cardinalul Ugo Poletti, Cardinalul Vicar al Romei, pe care Luciani voia să-l înlăture, este altul pentru care există ample dovezi care să ilustreze înțelepciunea deciziei lui Luciani. Poletti era răspunzător pentru a-l fi recomandat primului ministru de atunci, Giulio Andreotti, pe generalul Raffaele Giudice pentru postul de comandant al Poliției Financiare. Ulterior, membrul P2 Giudice a organizat scandalul cu evaziunea fiscală de un miliard de dolari, deturnând mari cantități de bani spre Licio Gelli. În 1983, cardinalul Poletti nega cu indignare că ar fi exercitat vreo influență pentru ca Giudice să-și primească slujba. Magistrații din Torino i-au arătat atunci Cardinalului Vicar al Romei o copie a scrisorii sale către Andreotti. Poletti a rămas Cardinal Vicar al Romei. **Astfel cârmuiește papa Ioan Paul al II-lea Biserica Romano-Catolică în mai 1984.**

Noul Concordat, recent semnat între Vatican și guvernul italian, reprezintă un epitaf potrivit pentru domnia actualului papă. Romano-catolicismul nu mai este “religie de stat” în Italia, în țara pe care catolicii o consideră, de aproape două mii de ani, drept leagănul și căminul credinței lor. Poziția privilegiată a Bisericii în Italia ia sfârșit.

O altă schimbare trebuie să aducă un zâmbet cald pe chipul lui Licio Gelli. **Noua Lege Canonică, intrată în vigoare la 27 noiembrie 1983, a renunțat la regula conform căreia masonii sunt supuși automat excomunicării.** Supraviețuitorii listei cuprinzându-i pe masonii din Vatican, pe care Luciani o avea în vedere, sunt acum în siguranță. Epurarea pe care o plănuise el nu va mai fi reactivată de succesorul său.

După cum am arătat anterior, nici una dintre schimbările propuse de Luciani nu a fost împlinită. **Corporația Vatican încă funcționează. Pe toate piețele.**

POSTFAȚĂ

Cu toate că ierarhia romano-catolică nu a făcut nimic pentru a respinge sau a nega dovezile conținute în această carte, evenimentele din lumea reală, de dincolo de limitele statului numit Cetatea Vaticanului, susțin cu putere concluziile mele.

Michele Sindona. Printre crimele de care l-am acuzat pe Sindona se numărau falimentarea frauduloasă a imperiului său italian și contractul pentru uciderea lui Giorgio Ambrosoli. Trei luni după prima publicare a cărții mele în Statele Unite, și cu toate că el încă ispășea o condamnare de douăzeci și cinci de ani de închisoare, Departamentul de Justiție s-a simțit obligat să-l trimită pe Sindona înapoi în Italia, în vederea judecării sale pentru exact acele crime. Cu privire la afirmația mea centrală, anume că papa Ioan Paul I a fost otrăvit, este interesantă prima reacție a lui Sindona la auzirea știrii că va fi extrădat:

“Dacă până la urmă ajung acolo, dacă nu mi-o face careva mai înainte - și deja am auzit vorbindu-se că o să mi se dea o ceașcă de cafea otrăvită - am să fac un adevărat circ din procesul meu. Am să spun tot.”

Cercetările mele indică faptul că, după sosirea în Italia, Sindona a fost vizitat în închisoare de alți membri ai P2. După care s-a răzgândit să mai spună tot. A cerut ca procesul ce-i fusese intentat pentru diferitele acuzații să se desfășoare fără ca el să fie prezent în fața instanței. O cerere care, în mod surprinzător, a fost acceptată. În 1985, tribunalul din Milano l-a găsit pe Sindona vinovat de bancrută frauduloasă și l-a condamnat la 15 ani de închisoare. În 18 martie 1986, o altă instanță milaneză l-a găsit pe Michele Sindona vinovat de ordonarea asasinării lui Giorgio Ambrosoli și l-a condamnat la închisoare pe viață. Înainte de a putea începe vreuna dintre aceste pedepse, el trebuia să fie returnat în Statele Unite, pentru a termina condamnarea inițială de douăzeci și cinci de ani. Dându-și seama că, fără îndoială, avea să moară în închisoare, bătrânul de șaizeci și șase de ani a luat o hotărâre. Avea să-și încalce jurământul mafiot al tăcerii, omerta. Avea să spună tot. Nu în ultimul rând, potrivit surselor mele italiene, intenționa să vândă informații cu privire la împrejurările morții lui Albino Luciani. Joi, 20 martie, după ce și-a băut cafeaua de dimineață, a gemut: “M-au otrăvit!” Două zile mai târziu, sâmbătă, 22 martie, era mort.

Uciderea lui Sindona este un exemplu clasic de putere a P2. Din cauza că se temea că s-ar putea atenta la viața sa, Sindona era ținut într-o închisoare care prezenta maximum de siguranță. Era supravegheat cu camere de luat vederi

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

timp de 24 de ore din 24, în preajma sa nu se aflau niciodată mai puțin de trei gardieni, iar hrana și băutura îi soseau în închisoare în containere sigilate. Comparați aceste măsuri de protecție cu cele acordate papei Ioan Paul I, ale cărui gărzi elvețiene dormeau, de fapt, în timpul nopții!

Paul Marcinkus. Cartea mea îl acuză pe arhiepiscopul Marcinkus de implicare criminală directă în prăbușirea Băncii Ambrosiano și în dispariția a 1,3 miliarde de dolari. Ca și asasinarea lui Albino Luciani, aceasta este încă o crimă pe care Vaticanul a negat-o cu îndârjire. De la prima publicare a acestei cărți, Vaticanul a plătit 250 de milioane de dolari creditorilor imperiului financiar ruinat al lui Calvi. Acești bani au fost înapoiți “fără reclamații”, un compromis diplomatic ce permite Vaticanului să nege în continuare că ar avea vreo răspundere. L-am acuzat și pe Luigi Mennini, directorul administrativ al Băncii Vaticanului, de a se fi făcut vinovat de fraudă. În iulie 1984, la o lună după ce am publicat prima oară *În numele Domnului*, Mennini a fost condamnat de o instanță din Milano la șapte ani de închisoare după ce a fost inculpat pentru fraudă și alte acuzații legate de Il Crack Sindona. Se vedește în continuare că este mult mai dificil de a-l aduce pe președintele Băncii Vaticanului în fața justiției, dar Marcinkus are protectori foarte puternici, de la papa la membri importanți ai actualului guvern al Statelor Unite. În iunie 1984, Papa Ioan Paul al II-lea le ținea elvețienilor cursuri despre etica activității bancare:

“Lumea finanțelor, și ea, este o lume a ființelor omenești, lumea noastră, a conștiințelor noastre, ale tuturor.” Singura conștiință exceptată de la această doctrină pare a fi cea aparținând papei. Când el rostea aceste cuvinte, statul său, Cetatea Vatican, continua să ofere refugiu sigur unui număr de criminali, printre care arhiepiscopul Paul Marcinkus, Pellegrino De Strobel și Luigi Mennini, toți importanți conducători ai băncii papei.

Activitatea lui Marcinkus continuă să pună la încercare conștiința aceea a Vaticanului. **Când Sfântul Părinte condamna apartheidul sub toate aspectele, răspunsul băncii Vaticanului a fost trimiterea în secreta 172 de milioane de dolari agențiilor guvernului sud-african.**

În cursul lunii decembrie 1985, atacurile teroriste de la aeroporturile din Roma și Viena au avut ca rezultat douăzeci de morți. Papa, luându-și ca text porunca “să nu ucizi”, îi condamnă absolut pe cei care purtau răspunderea acestor morți. Președintele Reagan vorbea despre “dovada incontestabilă” pe care o deține administrația sa cu privire la faptul că responsabilă este Libia. În 29 decembrie, două zile după atac, ambasadorul Statelor Unite la Vatican, William Wilson, a făcut o vizită secretă în Libia și s-a întâlnit cu Muammar Qadafi. Acționând în numele lui Marcinkus și al Băncii Vaticanului, Wilson a negociat condițiile unui împrumut de mai multe milioane de dolari, care să permită Libiei achiziționarea unei rafinării de petrol italiene.

Pe parcursul ultimilor ani, ambasadorul Wilson s-a dovedit a fi o sursă

de putere pentru Marcinkus. Printre eforturile lui Wilson se numără și exercitarea unor presiuni asupra Departamentului de Justiție al Statelor Unite în scopul de a se opri investigațiile asupra relației Marcinkus/Sindona. Tot el l-a compromis grav pe procurorul general al Statelor Unite, William French Smith, aranjându-i lui Smith o întâlnire cu Marcinkus, la Roma, și asta exact în perioada în care Departamentul de Justiție îl investiga pe Marcinkus. În mai 1986, Wilson a demisionat. Marcinkus observa: “Îmi pare rău să văd că pleacă un om pe care am reușit să-l cunosc și să-l apreciez.” Papa Ioan Paul al II-lea a fost auzit recent rostind cuvinte de caldă prețuire despre fostul ambasador, între timp decedat.

În 25 februarie 1987, magistrații din Milano au emis un mandat de arestare pentru arhiepiscopul Marcinkus și pentru colegii lui de la Banca Vaticanului, Mennini și de Strobel. Mandatele aveau ca motiv falimentarea frauduloasă în care fuseseră implicați. Toți trei continuă să se ascundă în interiorul Vaticanului, protejați de Ioan Paul al II-lea.

Licio Gelli. În iulie 1984 s-a stabilit de către o comisie parlamentară italiană că lista membrilor P2 la care am făcut referire în această carte este autentică. Ministrul italian al Bugetului, Pietro Longo, a fost forțat să demisioneze din actualul guvern italian. Ulterior, în cursul aceluiași an, ministrul de externe, Giulio Andreotti, a supraviețuit la două moțiuni parlamentare de cenzură cu privire la legăturile sale strânse cu Michele Sindona și Licio Gelli. Nici Maestrul Păpușar însuși nu mai are mult până la scadența păcatelor.

Din ascunzișul lui luxos din suburbiile orașului Sao Paolo, Gelli s-a oferit să dea înapoi 8,5 milioane de dolari creditorilor băncii Ambrosiano. Ca și Vaticanul, Gelli neagă că ar avea vreo responsabilitate în furtul de un miliard de dolari. Acuzațiile mele cu privire la **legăturile criminale între francmasoneria italiană și Mafia au fost confirmate oficial în martie 1986, de magistrații care făceau investigații în Milano**. În aceeași săptămână, ministrul de interne Oscar Scalfaro a spus parlamentului: “Până când va fi arestat, Licio Gelli va continua să fie o amenințare la adresa democrației italiene.”

Și nu numai la adresa democrației italiene. Continuă să apară dovezi care confirmă iarăși cât de strânse au rămas legăturile lui Gelli cu diverși membri ai fostei junte argentinienne. La instrucțiunile date de amiralul Emilio Massera, membru P2, pentru Gelli au fost întocmite cinci pașapoarte false, în timpul scurtei sale șederi în închisoarea elvețiană. Ulterior, Gelli a folosit mai multe dintre aceste pașapoarte, după evadare.

În mai 1986, la sediul din Cordoba al Corpului Trei al Armatei Argentinienne a fost descoperită o bombă, exact înaintea unei vizite a președintelui Raoul Alfonsin. Tentativa de asasinat a fost pusă la cale de membri ai P2, din cadrul armatei. Vor urma și altele. În timpul ultimei săptămâni a lui ianuarie 1987, generalul Suarez-Mason, membru P2, a fost

In numele Domnului. Vaticanul un mare pericol

arestat în San Francisco. Procedurile de extrădare, pentru a fi returnat în Argentina, unde este pus sub urmărire pentru mai multe capete de acuzare privind tortura și tortura cauzatoare de moarte, au început deja.

De când a fost publicată pentru prima oară această carte, fostul șef al secției interne a SISMI, Serviciul Militar Italian de Informații, a fost și el arestat. Generalul Pietro Musumaci a fost acuzat de complicitate cu privire la atacul cu bombă din gara Bologna. Cititorul își amintește, poate, că în carte eu acuz organizația lui Gelli, P2, de această atrocitate, în care 85 de oameni au fost uciși, iar alți 182 răniți. Musumaci este membru al P2. În ianuarie 1987, Musumaci și alții sunt judecați. De asemenea judecat pentru această atrocitate este și Licio Gelli. În ce-l privește, este judecat în lipsă.

În recenzia pe care a făcut-o acestei cărți în *The Times*, Peter Nichols, un om care cunoaște și înțelege Italia și Cetatea Vaticanului mult mai bine decât am s-o fac eu vreodată, a observat: “Am citit acesta carte absorbit de interesul stârnit de un procuror expert într-un proces de senzație.” După aproape trei ani, continua tăcere din partea apărării a fost interpretată ca o recunoaștere copleșitoare a vinovăției. Sfinte Părinte, verdictul este dat.

* * *

Această postfață a fost scrisă în aprilie 1987. Acum, după mai bine de cinci ani, această carte, pe care Vaticanul o descrie cu atâta iritare drept “o fantezie”, continuă să capete confirmări. Una dintre acuzațiile mele, care au înfuriat Vaticanul în mod special, a fost afirmația că trupul asasinatului papă Ioan Paul I, a fost descoperit de sora Vincenza. A fost o afirmație pe care mulți din interiorul Bisericii au condamnat-o drept minciună sfruntată. Printre cei care au condamnat-o se număra și părintele John Magee, care a continuat să pretindă că el al fost acela care a găsit cadavrul papei. Când, în 1985, mă întorceam la Londra, venind de la Dublin, am avut șansa de a călători în avion pe locul de lângă cel ocupat de fratele părintelui Magee. El m-a asigurat că-l descususe pe fratele lui cu privire la acest aspect și John Magee insistase că eu greșeam și că versiunea lui era corectă. În septembrie 1988, părintele John Magee a recunoscut, în sfârșit, că mințea, nu numai față de fratele său, ci și față de întreaga lume, în această privință, din 1978. Prin această recunoaștere, el confirma, în sfârșit, prima etapă crucială a mușamalizării Vaticanului.

În februarie 1991, un prieten apropiat al asasinatului papă, Camillo Bassotto, a confirmat că Albino Luciani discutase cu el planul său de a-i înlătura pe Marcinkus și pe Villot de pe pozițiile lor de putere din Vatican. Ulterior, **papa Ioan Paul al II-lea, exercitând o mare presiune asupra guvernului italian, a reușit să obțină pentru arhiepiscopul Paul Marcinkus imunitate față de arestare și judecare.** După aceea, Marcinkus a fost înlăturat de la Banca Vaticanului și acum s-a reîntors în Chicago, orașul lui natal.

David Yallop

În 16 aprilie 1992, în fața unei instanțe din Milano, 33 de oameni au fost găsiți vinovați de conspirație criminală și frauduloasă cu privire la falimentul băncii Ambrosiano. Printre cei condamnați se afla Umberto Ortolani, cu 19 ani de închisoare, și Licio Gelli, cu 18 ani și șase luni de închisoare. Este inutil de spus că nici una dintre cele 33 de persoane nu se află acum în închisoare, să-și ispășească pedepsele; li s-a acordat tuturor eliberare pe cauțiune, în așteptarea recursului.

David A. Yallop

Iunie 1992

CUPRINS

Introducere la ediția din 1992.....	3
Prefață.....	4
Prolog.....	6
1 Drumul spre Roma.....	11
2 Tronul vacant.....	58
3 În Conclav.....	69
4 Corporația Vatican.....	84
5 Cele treizeci și trei de zile.....	145
6 Suntem îngroziți.....	198
7 Mulțumită asasinatului, afacerile merg înainte.....	239
Epilog.....	293
Postfață la ediția din 1992.....	298

În numele Domnului.

O investigare privind asasinarea papei Ioan Paul I

de

David Yallop

*****

FOLOSIȚI TEXTUL DOAR DACĂ AVEȚI CERTITUDINEA CĂ ESTE CONFORM
CU ORIGINALUL ROMANESC EDITAT **EDITURA ALL, BUCUREȘTI, 1997.**
PENTRU ACEASTA PROCURAȚI-VĂ LUCRAREA DOAR DE LA PERSOANE DE
ÎNCREDERE CARE AU VERIFICAT INTEGRITATEA TEXTULUI, SAU
DESCĂRCAȚI-O DE PE SITEURILE
<http://www.angelfire.com/space2/carti/>
<http://www.megaone.com/patristica/carti/>

Rugați-vă pentru cei ce au trudit la realizarea
acestei versiuni digitale.

*****

APOLOGETICUM

2004

*****